26-8°; N.222

222 I 278
172

2e – 11 g

PLATINI PLATI MEDIOLANENSIS AD MAGNIFICVM THOMAM THEBALDum BONONIENSEM EQuITEM AVRATVM AC DVCALEM SENATOREM CLARISSIMVM LIBELLVS DE CARCERE.

D AEDALVS ALARVM FABER
aetheriuſq; uiator
Vt poſito euaſit Gnoſia regna metu:
Redditus euboicis oris in Apollinis aede
Quae tulerat propria pinxit acerba manu.
Nec dolor obſtabat: quin atri carceris umbras
Fingeret: & nati corpus inane ſui.
Omnia ſacrauit Phoebo. nos iure ſecuti
Daedalon haud paſſi quo leuiora ſumus
Hoc uarium carmen noſtri monumenta doloris
Dicimus: & uolumus nominis eſſe tui.
Qua faciam ratione Thoma facunde Senator:
Accipe ſaepe tui ſenſimus oris opem.
Quo fera biſtonii miteſceret ira tyranni
Et ſiculi: poſſet quo pius eſſe Nero.
Adde quod Aonidum non aſpernaris alumnos.
Doctus enim uatum de grege quenq; iuuas.
Et legis & laudas humiles aliquando camaenas
Praecipue noſtras: & mihi ſemper ades.

AD DEVM MAXIMVM OPTIMVM.

No 4113
UNIVERSIDAD Y PROV. BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

¶ Omnipotens qui corda ducum: ceu cuncta gubernas:
Vna: eademq; patris: natiq; aeterna poteſtas
Reſpice me. per ego te ſupplex uiſcera matris
Impolluta tuae: materna per ubera: perque
Vulnera quina precor tua: per crudele piaclum
Perq; tuum in lucem reditum mirabile uiſu
Diuinoſq; tuos caeli ad conuexa uolatus
Finem aliquem celeremq; malis pater optime noſtris
Da: merui grauiora quidem: mortalibus ullis
Si qua dari grauiora ualent: obnoxius ad te
Confugio. numenq; tuum exorabile poſco
Iudicio ne me ſiſtas: in iure cadendum
Eſt mihi: ſit ueniae tantum locus. utere quaeſo
Hac aeterne parens tua ſi claementia ceſſet
Quis te ferre queat: miſereri: ignoſcere culpas
Eſt proprium delere tuum: non obruis orbem.
Seruatamq; tuo pretioſo ſanguine gentem
Non perimis: quanquam ſunt omnia plena reorum.
Ergo ades: atq; tuam pietatem funde ſuper me
Conceſſamq; mihi per te nulliq; negatam
Viuentum generi: tot iam labentibus annis.
Da libertatem: quam dux mihi quintus ademit
Inſubrium ſaeuo me pridem carcere torquens.

AD GLORIOSIS. ET PIETIS. DEI MATRē.

¶ Mater immenſi ſine fine regis
Morte qui mortē propria fugauit
Seculo primi grauiter parentis
Facta luenti.
Virginum flos: & roſa prima uirgo
Qua graues orbi cecidere noxae
Feminae dira improbitate merſo
Crimen ob unum.
Dulce uexillum peregre domiq;
Neminem perdens tibi militantū
Te pii gaudent opis indigentes
Nullius Hercle.
Huber antiquae pietatis o fons
Impii nec te dubitant uocare.
Rebus induris: nec opem recuſas
Ferre prophanis.
Te uiatores duce concinentes
Tranſeunt uaſtos aliquādo mōtes
Ad ſuas laeti referuntur iidem
Te duce ſedes.
Te procelloſis uiolenter undis
Nauita ī ſirtes ſcopuloſq; uectus
Orat & uotis leuibus fatigat.
Tu dea praeſto.
Te platus dire cruciatus inſons
In ſpecu denſo tenebris ſituq;
Inuocans uiuit lachrymis tuaq;
Paſcitur aura.

AD DIVVM ANTONIVM.

¶ Qua te magne parens Antoni diue precabor
Fronte: quibus uerbis: mihi circunfũditur ingens
Ora rubor ſudant ueteri precordia culpa.
Qui te non adii: uenerandaqꝫ templa uiennae
Ad quartum & decimum lapidem uicinus & oti
Commoditate fruens: hiemans in colle propinquo
Cum duce qui plectit me tunc ea rura colebam.
Da ueniam repetende mihi in regionibus illis
Mox ubi contigerit diuturno carcere ſolui
Crura pedeſqꝫ luent inſanae obliuia mentis.
Interea ne ſperne preces & uota ferentem
Perpetuo grandaeue ſenex habitator eremi
Aſpera qui ditis certamina mille tuliſti
Chriſti inuicte pugil per tot diſcrimina uictor
Macte polo facieqꝫ dei: uenerabilis inter
Caelicolas uotis precibuſqꝫ aſſuete uocari
Rem nulli obſcuram ſcio te dum uita manebat
Imperitaſſe feris trucibus rabidoſqꝫ leones
Morigeros habuiſſe tibi mirabile dictu
Quod precor haud tale eſt & principe torqueor inſons:
Inſubrium quinto uinclis & carcere menſem
Iam quintum & decimum nec adhuc placabilis extat:
Da pietate tua penitus miteſcere: uotis
Non deero: promiſſa fides ſua quaeqꝫ ſequetur

AD DIVAM CATHARINAM.

¶ Regis illuſtris catharina coſti
Filia in magnis opibus paternis
Nata regali ſimul alta luxu
Regia uirgo.
Diua quae tectis humileꝫ ſuperbis
Caellulam ĩuito patre praetuliſti
Aureo cultu tunicam piloſam
Pluris habendo.
Quae ducũ ſpretis thalamiſqꝫ regũ
Te deo intactam cito conſecraſti
Cuius intaeda bene perſeuerans
Sponſa uocaris.
Dogma quae ſacꝝ penitus tenebas
Virgo longaeuis potis una cẽtuꝫ
Congredi ĩ rebus ſtudiiſqꝫ ſacris
Inclita uictrix.
Cernis aerumnas ueteris clientis
Profer in lucem p̃cor ipſa rectum
Pectus illuſtra ducis alma quinti
Inſubris orae.

AD DIVVM PETRVM.

¶ Nec tu culte mihi celeſtis ianitor aulae
Carminibus noſtris non celebratus eris
Quin prece te exorem timor omnis abeſto: quod aſpꝫ
Dura tibi nomen dat petra teſte deo
Scilicet infracti te pectoris eſſe fatetur a 3
Caelica uox fidei robur & acre tuae
Quod malco abſtuleris dextram dicto ocius aurem
Sanctum opus hoc auſim dicere: quiſue neget

Mitis es. Id circo gregibus praefecit alendis
  Te pater aulai praepoſuitqꝫ ſuae.
Primus oues curare dei moderamine ſancto
  Caepiſti primus paſtor in aede dei
Quam tibi non auro ſeruare nec arcibus ullis
  Nec metui imperio belligeraqꝫ manu
Cura fuit late diuinum extendere cultum.
  Sanctaqꝫ praeſidium crux erat una tuum
Relligione pia pius omnia paſtor agebas
  Nudi pontificis totus & orbis erat
Sed quid ego ad noſtraꝫ nihil hęc faciẽtia cauſã
  Syderibus caeli lucidiora loquor
Te precor ex animo diuuꝫ antiquiſſime nomen
  Vnde mihi tribuit ſors & uterqꝫ parens
Da dextram miſero: crudeli carcere pridem
  Luna ter impleuit cornua quina premor
Nec modus ullus erit: niſi quem diuina poteſtas
  Fecerit: ut faciat tu quoqꝫ diue roga
Perpetuum mihi numen eris: referetur ad auras
  Ore meo pietas officiumqꝫ tuum.

AD DIVAM CLARAM.

¶ Clara quae nomen trahis ex olimpo
  Par rei & uitae teneris ab annis
  Luce diuina radiata uirgo
  Clarior aſtris.
Quam ſibi afflauit propriamqꝫ fecit
  Omnium idem rex opifexqꝫ rerum
  Cuius in ſacris operata ſemper
  Mira dediſti.
Tu feros hoſtes uiolenter aedi
  Cum truci ferro ſuper imminentes
  Ignibus templum decus atqꝫ templi
  Omne daturos.
Sola profligas perimis retorques
  Dimicans primi in ſtatione muri
  Hoſtia armata exigua: fideqꝫ
  Clara ſacerdos.
Te petunt nautae ſibi praeuidentes
  Grande diſcrimen: Iouis inde caelum
  Cum fremit denſant per inane nubes:
  Murmurat aequor.
Tu pia exultans miſeris adeſſe
  Numen exoras ſuper omne numen
  Ocius dicto redimis iacentes
  Cuncta ſerenans.
En ego oppreſſus grauiore fato
  Do preces imple precor alma: proſit
  Quod tuas olim uenerator ibam
  Pronus ad Aras.
Cultor antiquus tuus en laboro
  Mole iampridem rigida malorum
  Adde te noſtris comitem patronis
  Numinibuſqꝫ.
Da quod eſt in te: dare diua lucem
  Rebus obſcuris ſolita es: benignum
  Principem reddas mihi clara per te
  Clarificetur.

AD DIVVM GEORGIVM

¶ En tua qui ſolitus fueram celebrare Georgi
Annua ſacra nitens:& galeatus eques
Bis rediere:neci datus atro in carcere pannis
Obſitus in multa ſorde uolutus agam
Diue potens armis ſi qua eſt tibi cura tuorum
Candidus & felix ad mala noſtra ueni:
Et potes & debes ueterem ſeruare clientem
Vnum te colui praecipuumq; puer
Nondum flauentes prima lanugine malas
Veſtibam tenero nec mihi robur erat:
Vix credendus equo tua mollis ad annua duri
Sacra Neoptolomus militis arma tuli
Te q̊ꝫ biſſenos colui iuueniliter annos
Feſta luce tua conſpiciendus eques
Quos ictus mea claua dedit quot fregimus haſtas
Auſpiciiſqꝫ tuis praemia ſaepe tuli
Hos tibi perpetuos fueram facturus honores
Inqꝫ dies armis plura daturus eram
Intercepit atrox crudeli carcere fatum
Me tibi:diue precor quam potes affer opem
Non tibi ſquamoſi perimenda eſt tergoris ingens
Belua:non haſta non opus enſe tibi
Inſubrium mihi redde ducis placabile pectus
Hoc ſat erit repetam mox tua ſacra frequens.

AD DIVVM AMBROSIVM.

¶ Paſtor in ſubris populi paterqꝫ
Vtilis mitra calamo & flagello
Doctor illuſtris fideiq; lumen
Quattuor unum.
Maxime ambroſi ſumꝰ unde nacti
Nomen ęternum ꝓprioſq; ritus
In ſacris nec nõ monimenta nobis
Debita ſolis.
Cuius ęternuꝫ memores quotannis
Feſta ſolenni colimus triumpho
Dona certatim pia plebs ad aras
Cum patribus fert.
Te domi patrem patriae uocamus
Te foris:ſi quis metuẽdus hoſtis
Imminet belli facimus magiſtrũ
Signiferumq;.
Tu uel ad muros ruat hoſtis:affers
Semper in rebus dubiis ſalutem
Pacis & belli moderator idem
Ara tuorum.
Te uocat ſupplex tenebraꝝ ab imo
Carcere ĩſubris platus unus inter
Te pie & ſancte merito colentes
O pater urbis.
Da modo ne te precibus fatiget
Irritis:non eſt opus ſic trinodi
Qua feros olim ferula fugaſti
Fortiter hoſtes. a v
Cor tuae inſpires dominantis urbi

Vt modum poenis ſtatuat benignam
Induat mentem pater alme praeſta
Me tibi donet.
Mille ſeruabis mihi crede in uno
Ciue perculſos: age diue partes
Et tibi antiquas propriaſq; ſerua
Quenq; tuorum.

AD DIVVM SEBASTIANVM.

¶Ecce Sebaſtiani lux infauſtiſſima diui
Ecce dies auctor cladis & ipſe meae
Ter formoſus equos egit per ſydera Titan
Cornuaq; impleuit ter duodena ſoror.
Ex quo me miſerum temerarius abſtulit error
Meque mea leto ſimplicitate dedi
Feſta Sebaſtiani uicinia tota colebat
Ingredior laribus proxima templa meis
Templa ſubit prĩceps celebri comitatus ab aula
Affatuſq; deos pauca ſerenus abit
Sedula carpit iter cum caeſare tota iuuentus
Cum patribus proceres ceſſit & omne iubar
Solus ego aerumnis deuotus carceris huius
Sic erat in fatis ſolus in aede moror
Vidit & incaluit ſed ut eſt maturior annis
Caeſar in hanc poenam diſtulit uſq; diem
Diue nitens auro calcaribus enſe: ſaluber
Toti orbi. noſtris caſibus affer opem
Affer opem ducis inſpires praecordia laeſi
Excute quo peni fulmen in aede tua.

AD OMNIPOTENTEM DEVM.

¶Quo noſtri gemitus uſq; dolor meus
Quem finem ſtatues innumeris malis
Vis ſupreme pater me in tenebris mori
Tu conceſſa uagis aequora piſcibus
Mox ſulcata uiris: tantus amor lucri:
Ad praedonis opus: uotaq; temperas
Illum ſeminecem fluctibus eripis
Indignante noto cum reliquis tribus
Mercatoris iter per iuga montium
Vix ſignata regis cumq; pecuniis
Partis incolumen reddis eum domi
Nemo tam reus eſt perpetuae necis
Cui non aduenias te modo clamitet
Vni tanta mihi gratia clauditur
Qui nullum inuenio carceris exitum
Noctes atq; dies te pater inuocans
Si te nulla mouent cum prece feruida
Quę plenae fidei uota pie damus
At matris miſerae cordolium meae
Quae ſe horis crutiat flebilis omnibus
Et germana tuo dedita numini
Seruat uirgineum quae tibi lilium
Haec pro me aſſiduis te precibus rogat
Totius lachrymae te moueant domus:
Quae ſpes in puero tot queritur ſuas
Fatis immeritis funditus eiici
Si quam par fuerat liberius loquor

avi

Da rex omnigenum da ueniam precor
Verbis improbulis.me nimius dolor
Depleuiſſe potis quodq; caput potens
Dudum ex uaniloquo ſacrilegum facit
Si duri pateat Ianua carceris
Nemo te Platino feruidius colet.

AD DIVVM CHRISTOPHORVM.

Chriſtophore haud dubitē qa ſis ãpliſſimꝰ heros
Te prece diue gigas poſſe mouere mea
Qui quanquam foribus temploꝝ excluſus in ipſis
Paſſim habitas totus te tamen orbis amat.
Stant aedes tibi:ſunt ſolennia feſta quot annis
Praecipue inſubris gens tua ſacra colit
Quas properare rates auratas:qualibus hoſpes
Tyndari te rapuit te q; colchi tuus
Ad tua cras ubi lux orietur templa uidebis:
Magna ſuburbana turba uehetur aqua
Pars in equis:gemino ſudabunt pondere quanti
Cornipedes:ibit iuncta puella uiro
Vnus in his aderam tibi ſedulus: hoc mihi proſit
Clade laboranti chriſtifer affer opem:
In uinclis teneor & ſordibus arcis in imo:
Torqueor infelix innocuumq; caput
Per decus immortale tuum:quod ſeſſor inhaeſit
Rex tibi:quem mundus non capit:affer opem.

AD VNIVERSITATEM SANCTORVM.

Deniq; caelicolas omnes compraendere lōgum
Cum ſit:& inmodicus dinumerare labor.
Numina cūcta ſimul uoco uulgus & omne deoꝝ.
Dii ſine uos ulla lite deaeq; precor.
Aſpirate mihi ſuperi uelociter omnes
Ferte manum ſummo cum Ioue quiſq; ſuam
Ite mihi faciles:in terris numen habentem
Reddite pacatum caelica turba ducem.

AD ILLVSTRISSIMVM DVCEM MEDIOLANI.

Iuppiter aſpirat tibi cęſar & aurea cęli
Sydera ſoluenti diiq; deaeq; fauent
Nil prae te fortuna fouet mundi ue creator
Quaeq; diu nulli ſtat rota fixa tibi eſt
Quod perdifficile eſt dea cęca & lucida uirtus
Agmen iunxerunt auxiliare tibi
Altera quid ſtatuas monet:altera cępta ſecundat
Sedula pro rebus hęc ſtat & illa tuis:
Gallia te ſaluum per mille pericula nobis
Reddidit optatum legetimumq; duce
Te duce ſeruato noſtri cecidere timores
Iam qui terruerat territus hoſtis erat:
Et te non auſus per bella laceſſere mouit.
Mox eadem thuſcis complicibuſq; tuis
Tu celer in ſequeris nimis uſe uiriliter armis
Teſtiferum paſſim Dux animoſe ducem:

Flaminiae tranſgreſſus agros rumore ſecundo
Fraenaſti innumeri militis unus iter
Praelia detrectans tibi tandē inuaditur hoſtis
Ceſſit: adhuc illo marte repulſus hebet
Victor mox alia ex aliis in bella uocaris
Aduce Sabbatiae nam timor unus erat
Veniſti.cecidere metus atqꝫ hoſtibus arma
Quiqꝫ minabatur proelia foedus init
His ita compoſitis tibi regia ducitur uxor
Quae bona ſola tuo eſt digna reperta thoro
Nulla mora eſt tāti regni tibi naſcitur haeres
Omnibus laetis ſyderibuſqꝫ puer
Te facturus auum:felici cuius in ortu
Orta eſt in ſubribus ſpeſqꝫ ſaluſqꝫ tuis
Eſt tibi praeterea medicis ob noxia nullis
Robore ſubſiſtens prima iuuenta ſuo
Digna deo facies proceraqꝫ membra:ſeueri
Et quod amēt molles minimis inſtar habēt
Quid loquar ingenii dotes aut nobile regnum
Theſauroſqꝫ tuos:militiamqꝫ tuam:
Quae pręſtare poteſt fatum natura uel uſus:
Vnus es o princeps nactus ad inuidiam
Haec tibi ſint ut erunt ſine labe pennia caeſar
Opto tenebrarum de foueaqꝫ necis
Sed precor ut ſuperos in terris uiribus aequas
In manibuſqꝫ tuis uitaqꝫ morſqꝫ mea eſt:
Sic referas pietate deos ii parcere norunt
Nos ubi commiſſi poenituiſſe uident

Parcere ſupplicibus diuina & regia res eſt
Vtere mi caeſar cum Ioue iure tuo:
Mille modis fateor demens tua numina laeſi
Poenituit:poenas ſatqꝫ:ſuperqꝫ dedi
Officium non lenta ſuum medicina peregit
Deqꝫ meo excuſſit corpore:quidquid erat
Parce tuo princeps ſemel ictus fulmine:quis non
Perpetuo metuens illius eſſe uelit
Dum meus aetheria ueſcetur ſpiritus aura
Dum mihi quid penſi:quid rationis erit.
Cura erit una mihi tua iuſſa capeſſere caeſar
Maieſtatis ero cultor ubiqꝫ tuae
Me tua crimininibus cenſura notaſſe duobus
Viſa eſt audacem non ſtabilemqꝫ uocat
Nil auſim contra deponere ſiduo tantum
Das:nec plura mihi nec grauiora bene eſt
Vnde tamen ueniant duo crimina ſi uacat audi
Auſonidum princeps gloria prima ducum
Me ſincera fides & non uiolabile pectus
Et tria in obſequiis luſtra peracta tuis
Fidentem fecere tui:cur palleat inſons
Qui nihil admiſit pertremit ille nihil
Haec mea uis animi praeter me noxia nulli
Iam fuit in duris caſibus aura tibi
Hactenus inſtabilem fortuna miſerrima fecit
Parua domi res eſt mens animoſa mihi eſt.
Ne tibi qui puerum ornaſti ſim turpis alumnus
Nitor:honorata luce carere graue eſt

Omnia per uirtutis opus ſine crimine tento
Laus ubi nulla domi eſt. quaerit illa foris
Sed qd ego ī caſſū tenuo mea crimina demēs
Sum reus: & precib⁹ culpa piāda mihi eſt
Lęſi ego te princeps teneris īpulſus ab annis
Simplicitate nocens & leuitate mea
Et nimio armoꝝ ſtudio: cum perditus eſſem
Neſcio quo fato martis amore feri
Vnguibus ī teneris memini petulātior ęquo
Laeſi te princeps garrulitate mea
Omnia ſi numeres citius numerabis ariſtas
Sed qa fraude carent omnia parce precor
Poenitet & dolor ē mihi caeſar acerbiō omni
Supplicio: poſt hac iure probandus ero
Si me ſumme tuis genib⁹ dignabere pnceps
Supplice me nullus mitior agnus erit

AD EVNDEM PRINCIPEM.

¶ Bis tua te fecit cōiux faecunda parentem
Bis plauſus hauſi laetitiaeq; ſonos
Ex quo ꝑ tua me ꝑ publica gaudia torques
Nec lenire bonis nec ſatiare malis
Maxime dux ī te potuit qd homūtio: ſaltē
Magnanimi mecum more leonis agas
Cui ſtrauiſſe pecus: ſatis eſt: quē nobilis ira
Non agit in paruas ungue nec ore feras.

AD EVNDEM PRINCIPEM.

¶ Fertur ubi foetam Bona dux compreſſerit aluum
Arua petiturum protinus iſta ducem
Principis aduentu ſpes eſt mihi magna ſalutis
Irrita ne ſit adhuc numina poſco frequens
Qualia deſcenſu ſupremi in tartara regis
Vincla ſoluturi uota fuere patrum
Talia do ſuperis implenda fideliter & quae
Mittere relligio maxima iure foret:
Praecipuas diuina parens mea gloria partes
Spes mea certa: ſalus optima ſemper habet
Iamq; ueni princeps ſuperum comitatus amore
Dignaq; caeſaribus ora ſerena feras
Fer tecum mites animos: mentemq; benignam
Aeterniq; patris tu mihi redde uices.

PATRIS MONITVS PER NOCTVRNAM QVIETEM.

¶ Nox erat horrendo dederam mea membra cubili
Nuda quod in tetro carcere terra dabat
Forte ſopor: credo curarum mole ſubortus
Tunc oculis inerat non datus ante meis
Ecce mihi in ſomnis cari genitoris imago
Aſtitit: agnoui protinus ora patris
Ora patris ſemper noſtris in fixa medullis
Quae mihi ſyderei numinis inſtat erant:
Fortiter haec o nate tibi fortuna ferenda eſt
Inquit. in aduerſis eminet officium.

Erige te nec.n. licet hora nouiſſima uitę
Venerit. haec debet eſſe moleſta tibi
Fleri prima dies hominis nō ultīa debet
Vna mali princeps altera moeta malis
Singula diſcurras humanae tēpora uitae
Omnibus aerūnas & mala ineſſe uides
Incipe ait: primo pueri naſcētis ab ortu
Vagitus querulos primus hiatus init:
Quis ſcit an hic ploret natura ꝗppe magiſtra
Humanae duꝝ cōditionis opus
Perge: puer ſeptē paulatim creuit ad annos
Plurima quae cruciēt erudiēdus habet
Pędonomis ętas hęc lubrica paret amaris
Cui nunquā faciles imperitare ſolent:
Mox ubi ueſtiri incipiūt lanugine malae
Mille puer grauibus paret adultus heris
Rhaetoras: armoꝝ pariter moꝝqꝫ magiſtros
Cogit̄ aſſidui ferre laboris onus
Q᷑d poſtq̄ iuuenilis adeſt robuſtiō̈ ętas
Non ne ſubit certae mille pericla necis
Vulnera naufragium conuicia furta rapinas
Vim dn̄i comitū ꝓbra metumqꝫ fori
Plena domi pariterqꝫ foris ſūt mille laboꝝ
Omnia: ſeu terra ſeu uelit ire mari
Nec mora ſuſtentans tenui ſua mēbra bacillo
Aetas digna coli cana ſenecta ſubit
Q᷑s memorare queat q̊t habet mala ſeriō̈ ętas
Quotqꝫ graues morbos: taedia quanta ferat

Luminibus capit̄ quandoqꝫ nec aurib⁹ audit
Membraqꝫ longeui ſunt mutilata ſenis
Ingenio puer efficitur: tremor incutit artus
Omnibus inuiſus uel ſibi uiuit iners
Audio neſcio quem gręca de gente Sophiſtā
Haec prope diuina uos monuiſſe tuba
Mors optāda uiris obeundaqꝫ fortiter inquit
Cladibus innumeris quae ferat una modū
Eſſe dei munus mortem conſtare duobus
Fecit ab exemplis temporis ille ſui
Quos habuere deos quidam orauere: laborum
Condiderant clario bina ſacella deo
Quod foret expediens ſibi ꝓ mercede daretur
Eſt data mors illis perpetuuſqꝫ ſopor
Iuno ſacerdotes proprios argiua peremit
Vtile quid natis matre rogante dari
Quid memorē ātiquos q̊s gloria traxit inanis
Forma quibus uerae nulla ſalutis erat.
Quis numerare ualet quot ſūmi regis ab ortu
Vltro chriſtocolae ſuſtinuere mori
Vnde fit: ut magni ſint plena ſedilia caeli
Quos premit in terris tollit ad aſtra deus
Quae ſi conſpiceres rationis acumine fleres
In terris longas & quererere moras
Si te fatales producere iugiter annos
Nate iuuat: ſtabunt ſtamina: crede patri
Non eſt cur timeas licet atri carceris horror
Terreat: atque ierint tot ſine ſole dies

Quo tibi Chriſtiperae fiducia uirginis olim
Tam bona tam conſtans ſpes abiit ue fides
Erige te ſupplexq; deae pia numina poſcas
Supplicis implebit uota preceſq; tui
Deſine mortalem dextram ſperare precãdo
Prorſus ab excelſo eſt illa petenda tibi
Aſt ubi te dulcis tandem reuocarit ad auras
Mota dei genitrix ſimplicitate tua
Mota meis p̄cibꝰ quaſq; illa miſ̄rima cõiux
Noſtra tibi cumulat heu miſerãda parens
Vitam aliam: ſi patre; audis ſecteris opõtet
Terreno inſtituas uertere terga luto
Caeleſtemq; ſequi meliori pectore cultum
Liber ab humano ſtercore terra uale
Iã ſatis atq; ſuꝑ fremuit tua põpula mũdo
Pompula quae uere fumus & umbra fuit
Hoc mortale chaos ſtudio ſectatus inani
Prorſus aberraſti nec ſine morte diu
Omnia plena metu pleniſſima cũcta dolore
Omnia curarum plena fuere tibi
Affuit erranti ſemper deus optimus. ergo
Si ſapis emenda quod male ceſſit iter
Aſpice diſcuſſa paulum caligine mentis
Quot mala uitalis quãta manebat hyems.
Quare age grate deo grates ꝓ munere tanto
Quod ſupereſt omni tempore redde p̄cor:
Redde pias laudes & ſi q̄d acuminis in te eſt
Dede polo & rebus officiiſq; ſacris

Corpus & hoc patiens tot iam pro morte laborum
Pro uita facito ne male pugnet idem
Si perſtas adeo ſi te mortalia tangunt
Diuelli ut nequeas accipe iuſſa patris
Ingentes reprimas animos: faſtidit olympus
Ceruices hominum perſequiturq; deus
Cum ducis ante pedes fueris mi nate memento
Siqua tibi propriae cura ſalutis erit.
Obuolui genibus uel humi procumbere ſupplex
Addideris lachrymas ſi lachrymare potes
Non potes o priſco digniſſime tempore naſci
In quo permagni ſpiritus acer erat
Nunc illi periere animi cum uiribus illis
Si ſapis antiquos lauda: imitare nouos.
Felix ſi nunquam legiſſes facta Quiritum
Nec tibi Sfortiadum gloria uiſa foret
Te pater armorum primis armauit ab annis
Qui mihi per leges erudiendus eras
Creuit amor laudum Iuuenili in corpore creuit
Bellorum: qui te praecipitauit amor
Quantus in Imperio digreſſus ut unde reuertar
Sit tuus hic princeps immemor eſſe caue
Quam grauis & perſtans ultor faba cuditur in te
Aſpera iampridem dixeris ipſe tibi
Vnum hoc perpetuum tibi ſit ni maxima uirgo
Mota fide & ueteri relligione tua
Mota dolore meo lachrymis precibuſq; parentis
Quaſq; dat aſſiduas uirgo ſacrata Soror:

Sedula terribiles leniſſent principis aeſtus
  Pro deplorato carcere truſus erat
Aſt ubi liber eris per plana remiſſius ito
  Nec ſemper famae deditus eſſe uelis
Nulli confidas: ſub melle uenena timeto
  Noli plus aliis quam uigilare tibi
Nec te ſollicitent aliorum limina regum
  Iuſſa tui peragas qualiacunq; ducis
Hoc capiendus erit alio conamine nunquam
  Vel ſit te Aeacidae uiderit eſſe parem
Interea ne cede malis medicare dolorem
  Vt fit ab exemplo conſociiſq; mali
Temporis ut taceam cõplura recentia noſtri
  Audi maiorum crimina remq; tuam
Quot Thebae illuſtres q̊t athenae ĩ uicula ci(ues
  Roma quot ĩſignes iecit & ipſa uiros
Scipio de patria meritiſſimus exulat: exul
  Aſſereret cum te Roma Camillus erat
Cauſã in cõpedibus ꝓpriã dux inclytus egit
  Miltiades patriae tutor honoſq; ſuae
Pulſus Agenorea Polynices alter ab urbe
  Et rex & frater mutua fata tulit
Nuſquã tuta diu caput extulit ĩclyta uirtus
  Liuorem patitur flos ut amoenus apes
His dictis ingens euanuit umbra parentis
  Excitor extemplo uiſaq; mente ſequor:
Iãq; mihi e paruo patefacta foramine lux eſt
  Surgo: deae ſupplex uota preceſq; fero

Audiit orantem uirgo diuina: reuixit
  Iãmihi deficiens: ſpes animuſq; malis
Iure tuũ numen prae diuis õnibus unũ
  O mea ſeruatrix hinc uenerabor ego
At tibi me genitor tanta pietate monẽti
  Quid precer ut felix ore fruare dei.

AD PIENTIS. VIRGINEM AE DE LAVRETANA.

Hanc tibi coeloꝝ poſuit Regina tabellã:
  Teſtaturq; tuam uirgo Platinꝰ tuam
Quẽ ſpecꝰ afflixit: cui triſte Mogũtia no(mẽ
  Dat: quã lõga fuit luna q̈terna q̈
Ab inif aſſidue mõtẽ poſcebat ĩ illo(ter
  Carcere mors: illinc exitus unus erat.
Tantũ odiũ mõtale põt: ubi numina ſup(plex
  Ad tua cõfugit uota ꝑceſq; dedit
O pietas auro per compita digna notari
  O nunquam eloquio res celebrata ſatis
Cithia uix orbẽ cõpleuerat: o dea praeſẽs
  Omnibus: auxilio ſoluitur ille tuo
Nec tulit ulla foras ueſtigia carceris atri
  Corpora qui uitiat ſi minus illa necat
O uirgo ſãctoꝝ opeꝝ foecunda potenſq;
  Qui tibi ſe debet ſupplice corde rogat
Vt ſua fatalis cum uenerit hora fruatur
  Ore tui nati te duce in arce poli.

AD SANCTIS. VIRGINEM IN AEDE MOGVNTINA

Nudatis pedibus manibuſq; platinus bonuſtis
Hoc adiit templum uirginis alaribus.

AD LAVRENTIVM MEDICEM DE INTERITV IVLIANI

¶ Peccauere minus: cum foedauere ſenatum:
Telaq; caeſarea cede cruenta patres:
Q̃ parricidae: qui perfudere deorum:
Sanguine Laurenti templa uetuſta: tuo:
Germaniq; tui truncarunt corpus ad aras:
Luce magis propria qui tibi charus erat.
Hi uos incautos armis petiere nephandis:
Vt uiduam geminis opprimerent patriam.
Tu patriae ſeruatae pater: polluce perempto.
Ille tibi Pollux: tu ſibi chaſtor eras.
Viue tuum: fraterq; tuus quod debuit: euum:
Secula qui tecum uiuere dignus erat.
Interea uenient nati: uenientq; nepotes:
Suſtineant medices qui decus omne domus:
In quibus: ut phenix: renouabere: quod tua uirtus:
Et populi pietas officioſa tui:
Et pia praeſtabunt debentia numina donis
Patres auiq; tui: muneribuſq; tuis.
FINIS.

¶ Compendium perclarum

ad introductiōem iuuenum in facultate Logice per clarum Artium doctorem ac Theologie profeſſorem Magiſtrum Paulum pergulenſem nuperrime compilatum quam fauſtiſſime incipit.

OMnes q aliquid memoria dignum ſuis poſteris reliq̃runt: aut magnitudine aut diſpoſitione preclarum aliq̃d ediderūt. Cūq; per tot florentiſſima ingenia ī vnaquaq; artiū res ipſe digeſte ad ſūmū ſue magnitudinis fere p̄uenerit: nihil mihi aut q̃ pauciſſimū noue īuētiōis ī reb' ipſis ſupereſſe perſpexi: niſi iocūda quadam diſpoſitōne omnia logice precepta adeo faciliter ante oculos omnium ſtudētium configurando p̄ſcribere: vt ſenſus pariter et intellectus firmā quadam imagine facilitatem et memoriam oībus p̄ſe ferrent. Qua in re illud auſus experimento permittere: vt longe amplius per menſem ſtudētes erudiri hoc ordine valeant: q̃ ſi per triplum aliter inſudauerint. Et ne longius a propoſito noſtra progrediatur oratio ad ſeriem noſtram accedo: dummodo emulos ſi qui fuerint premonuerim: ne ante me mordeant q̃ huius rei vberrimum fructum intelligāt: et poſteris noſtris viam facilitatis non precludant: ſed potius bonis artibus iter latiſſimum prebeant. nihil enim perſcripſi vſq; ad minimum iota q̃ non certa aliqua ratione confecerim: vt vtilitati ſtudentium moderatiſſima breuitate proficerem. ¶ Uniuerſum autem opus. vii. tractatibus neceſſariis conficitur: Primus ſummulis. Secundus ſuppoſitionibus. Tertius terminorum probationibus. Quartus cōſeq̄ntiis Quintus obligationibus. Sextus inſolubilibus. Septimus ſūmularum ſuppoſitionum et conſequentiarum obiectionibus deſignabitur: deo mihi ſemper et vobis fauente. qui omnibus prebat gratiā affluenter: modo ad dei laudem omnia vota noſtra procedant: et ad gloriam et honorem.

TRanſcendentia ſunt ſex videlicet Ens Aliquid Unum Bonum Uerum et Res. Et dicunt̄ trāſcendentia: quia in ſe omnia includunt: et de omnibus verificantur.
¶ Predicamenta ſunt decē ſcilicet ſubſtātia q̃titas qualitas relatio actio paſſio ſit' ſiue poſitio hitus vbi et q̃do

De predicamento ſubſtantie

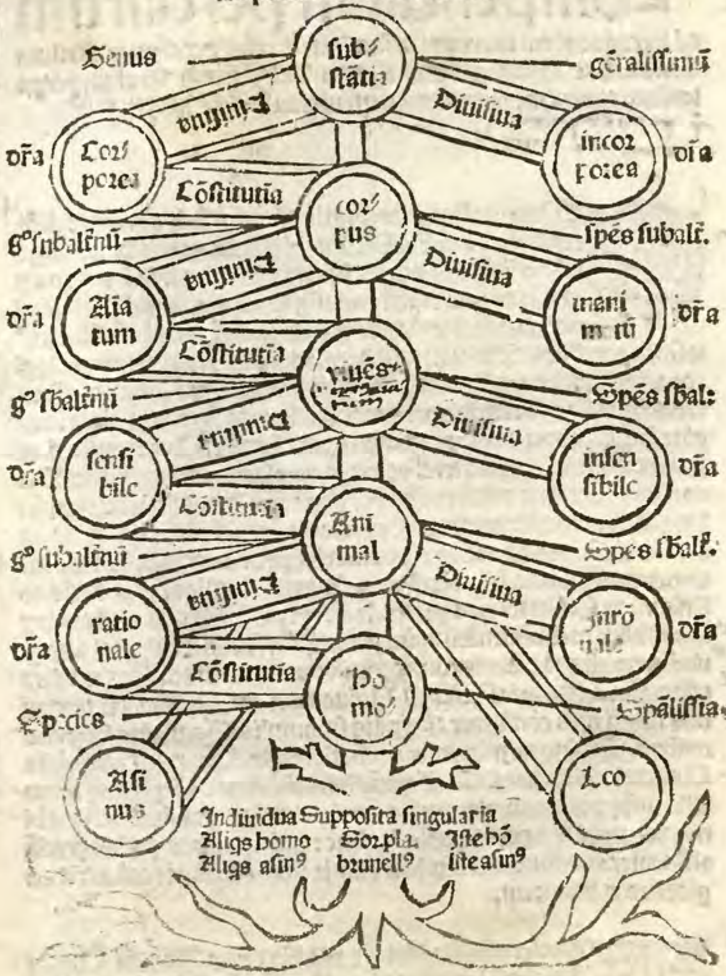

2 De quantitate.

¶ Genus	Qantitas		Generaliſſimū
Genera	Continua	Diſcreta	ſubal.

Spēs	Linea ſupficies corpus locus tempus		Binariꝰ 3ꝰ 4ꝰ ꝛc̄.		ſpe.
Indiuidua	Iſte	iſta	iſtud	ille illa	illud

- Quantitas cōtinua eſt cuius ptes copulāt̄ ad aliquē cōem terminū
- Quātitas diſcreta ē cuius ptes n̄ copulāt̄ ad aliquē cōem t̄minum

Linea ē q̄titas lōga ſine latitudine ꝛ profunditate· cuiꝰ extrema ſūt ii. pūcta

Supficies eſt quātitas longa ꝛ lata ſine pfunditate

Corpus eſt quātitas longa ꝛ lata ꝛ pfunda.

Locus eſt vltima ſupficies corporis ambientis locatum.

Tēpus ē duratio ſucceſſiua Numerus ē multitudo ex vni/tatibus aggregata. Unitas n̄ ē numerus ſed principiū numeri.

¶ Genus	3 Qualitas				generaliſſimū
Habitus vel diſpoſitio	nālis potētia	vel ipoⁿ	3 paſſio	vel paſſibilis q̄litas	forma vel circa aliqd cōſtās figura
grāmatica:	itellectꝰ:	mollicies	amoroſꝰ	lumē	circulꝰ
logica	memoria	obligtas	odioſus	lux	monāgulꝰ
phīa	volūtas	debilitas	iuidus	color	biāgulus
theoᵃ	viſus		audax	ſonus	triāgulus
virtus	auditus		iracundus	odor	q̄drāgulꝰ
vitium	odoratus			fetor	pētāgulꝰ
	guſtus			ſapor	
	tactus			caliditas	
Indiuidua	Iſte	iſta	iſtud	vel	Hic hec hoc

Habitus eſt qualitas de difficili mobilis a ſuo ſubiecto

Diſpoſitio eſt qualitas de facili mobilis a ſuo ſubiecto.

Naturalis potētia ē q̄litas q̄ naturalit̄ aliqd agē vel pati ſumꝰ idōei

Naturalis ipotētia ē q̄litas q̄ naturalit̄ aliqd agē vel pati iepti ſumꝰ

Paſſio ē q̄litas q̄ iclinamur ad aliquē actū appetitus ſenſitiui.

Paſſibilis qualitas ē qualitas ſenſibilis aliquo ſenſu.

Forma vel figura eſt qualitas termino vel terminis clauſa.

¶ Genus	4 Relatio vel ad aliqd			generaliſſimum.
Genera	equipcrātia	ſrpoſitio	ſuppoſitio	ſubal.
Spēs	ſimilitudo	paternitas	filiatio	ſpecialis
	fraternitas	dominiū	ſeruitus	
	amicitia	maioritas	minoritas.	
Indiuidua	Iſte iſta iſtud	vel	Hic	hec hoc

¶ Genus		9. Agere	¶ 5. Pati			generaliſſimū
Generare	corrūpere	augere	minuere	alterare		ſm locū mutare
hominē	leonem	ī longū	pfūdū.	frigefacere	ſurſū	retrorſū
				calefacere	deorſū	dextror
				būectare	ſū antrorſū	ſini/
				ſiccare		ſtrorſū.

Indiuidua hunc ſic ſic ſic
Generatio eſt mutatio de non eſſe ad eſſe.
Corruptio eſt mutatio de eſſe ad non eſſe
Augmentatio eſt mutatio de minori ad maiorem quantitatem
Diminutio eſt mutatio de maiori ad minorem quantitatem
Alteratio eſt mutatio de qualitate in qualitatem.
Secundum locum mutatio eſt progreſſus de loco ad locum.

De ſitu vel poſitione.

Genus		Situs uel poſitio		generaliſſimum
Genera	ſtare	iacere	ſedere	ſubalterna
Species	ſic	ſic	ſic	ſpecialiſſime.
Indiuidua	hoc	hoc	hoc	

De habitu.

Genus		Habitus		Generaliſſimum.
Genera	veſtit⁹	coronat⁹	cinat⁹	ſubalterna:
Species	ſic	ſic	ſic	ſpecialiſſime:
Indiuidua	hic	hec	hoc	

De quando

Genus		Quando		generaliſſimum
Genera	in eternitate	in euo	in tempore	ſubalterna
Species			in anno.	ſpecialiſſ.
Indiuidua	tunc vel	ille	illa illud	in die.

De Ubi.

Genus		Ubi	generaliſſimū
Genera	In loco	In ſpacio	ſubalterna
Species	In orario	In campo	ſpecialiſſ.
Indiuidua	Hic hec	hoc hic vel ibi	

De diffinitione.

Diffinitum | Diffi ni ti o.
Homo eſt animal rationale differentia ad differētiā brutorum.
genus: quia omnis homo eſt animal et nō ecōuerſo.
Diffinitio et diffinitum conuertuntur.
Omnis bona diffinitio conſtat ex genere et dr̄ia uel differentiis.

De terminis

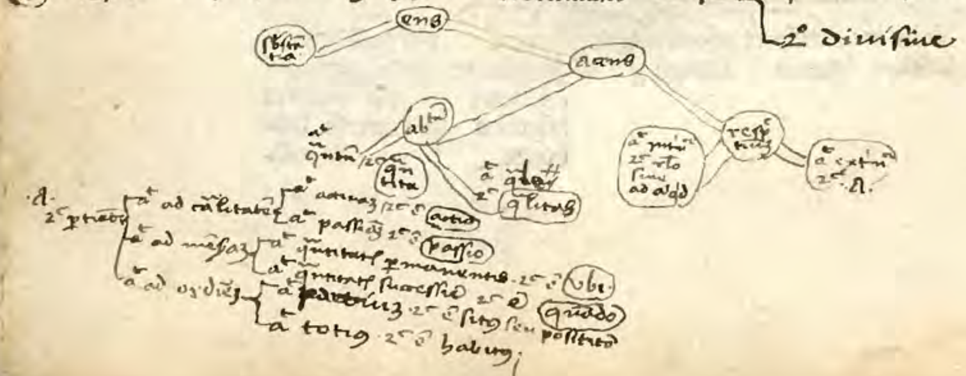

Diffinitū / Terminus | diffinitio / dr̄a ad dr̄am digitorū eſt ps orōnis ꝓpinq· differentia ad dr̄am genus: q2 oīs t̄minus ē ps ꝛ n̄ eo⁹ rōnis lraꝝ

Diffinitū / Terminus | Diffini ē ſignū | orōnis coſtitutiuū | vt pars ꝓpinq eiuſdem· genus: q2 oīs t̄minus· dr̄ia ad dr̄iam· dr̄ia ad dr̄iam ē ſignū ꝛ n̄ eo⁹ picturaꝝ· lraꝝ vel ſyllabaꝝ

De diuiſione terminorum

Terminus

Incomplexus eſt ſola dictio: vt ly homo | Complexus eſt oratio: vt homo albus homo currit

Incomplexus

Per ſe ſignificatiuus eſt qui tam per ſe q̄ȝ cum alio poſitus habet ſignificatum: vt homo. | Nō p ſe ſignificatiu⁹ ē qui per ſe poſitus nihil ſignificat: vt omnis nullus

Per ſe ſignificatiuus.

Cathegorematicus vel diſtinctus eſt qui taȝ per ſe q̄ȝ cū alio poſitus habet ſignificatum ꝓpriū ꝛ determinatū: vt homo | Indiſtinctus eſt qui tā per ſe q̄ȝ cum alio poſitus habet ſignificatum ſȝ indeterminatum: vt album

Non per ſe ſignificatiuus

Sincathegorematicus eſt q nec p ſe nec cū alio poſitus aliqd ſignificat: ſȝ habet tm̄ officium: vt omnis nullus. | Depēdēs ē q p ſe poſitus nihil ſignificat ſȝ cum alio vt relatiua ꝛ ꝓnoia dēmōſtratiua q̄ ex demōſtratione ꝛ relatiōe hn̄t ſignificatum

Terminus

Uniuocus ē termin⁹ ſimplex plura ſignificans vno noīe ꝛ eadem rōne: hō aīal rōnale / nomen ratio. | Equocus ē t̄min⁹ ſimplex plura ſignificās vno noīe· ſȝ diuerſis rōnibus vt canis: ſtel. piſ. latrabile / nomen rōnes. a vel .b.

Uniuocus

Genus | Spēs | Differentia | Proprium | Accidens

Eſt terminus vniuocus p̄dicabilis de pluribus

In quid | Inquale | Accidentaliter

Differētibus ſpē ut aīal p̄dicat̄ de homīe ⁊ aſino. | Differētibus numero ſolū ut hō p̄t de ſor. ⁊ pla. | Eſſētialiter ut rōle p̄t eēntialit̄ d homine | Cōuertibiliter ut riſibile p̄t de homine | Non ꝯuertibiliter ut album p̄t d hoīe

¶ Genus ⁊c.

Generaliſſimū eſt terminus q ſic eſt genus qđ non pōt eſſe ſpēs | Subalternū ē t̄minus q ſic eſt genus quod poteſt eſſe ſpecies

¶ Species ⁊c.

Specialiſſima eſt terminus q ſic eſt ſpecies quod non poteſt eſſe genus | Subalterna eſt terminus qui ſic ē ſpēs qđ p̄t eſſe genus

¶ Predicatio ⁊c.

Eſſentialis | Accidentalis

G | D | S | P | A

¶ Predicatio ⁊c.

Directa quando ſuperius p̄dicatur de ſuo inferiori: ut homo eſt animal | Indirecta ē qñ inferius p̄dicatur de ſuperiori: ut animal eſt homo

¶ Terminus ⁊c.

Naturaliter ſignificatiuus ē q apđ oēs ē eiuſdē rei rep̄ntatiuus vt ſimilitudo leonis ⁊ hominis in mente | Ad placitū ſignificatiu⁹ ē q apđ oēs ñ eſt eiuſdē rei rep̄ntatiu⁹: vt hō vocalis vel ſcriptus: ⁊ aīal.

Terminus

Prime eſt t̄minus ſignificās rē q̄ ñ ē terminus: vt ly hō: ⁊ dato ꝙ eēt ſignificās rē q̄ ē t̄minus: vt ly ens dūmō ſignificat rē q̄ ñ ē terminus adhuc ē prime ſic ſūt oīa trāſcēdētia. | Secūde ē que ſignificat ſolum terminum

Terminus

Prime | Scđe

Intentionis ſi ſūt in anima vt deus āgelus celū hō | Impoſitiōis ſi ſūt i voce vel i ſcriptura roſa idē termi | Intentionis ſi ſūt i aīa vt nomē vbū | Impoſitiōis ſi ſūt i voce vel i ſcriptura t̄minus gñs dc̄s

¶ Terminus

Finitus vt homo animal | Infinitus vt non-homo.

Terminus

Poſitiuus vt viſus auditus | Priuatiuus vt cecus ſurd⁹

Terminus

Cōis ē q plura ſignificat vt hō | Diſcretus ē q vnū vt ſor.

¶ De nomine

Diffinitū Diffinitio dr̄ia: q2 oīs ⁊ nullus nō ſūt noīa ſʒ ꝯnoīa.

Nomē ē t̄min⁹ ſignificatiu⁹ ſine tp̄e cuius nulla ps aliqđ ſignificat ſepa
genus | dr̄ia pp verbum | dr̄ia pp orōnē cuius ptes ſignificant ſepate

Diffinitū dr̄ia pp hec verba incipit deſit

Uerbū ē t̄min⁹ tp̄alit̄ ſignificatiu⁹ c⁹ nulla ps ſignificat ſepata ⁊ extre
genus dr̄ia pp nomē dr̄ia pp orōnē | dr̄ia pp pticipiū

De oratione

¶ Orō eſt terminus ſignificatiuus cuius aliq̄ ps ſignificat ſpata:
genus | dr̄ia | dr̄ia pp̄ter nomē ⁊ v̄bum

Orationum

Perfecta ē illa q̄ generat pfectū ſenſū i aīmo auditoris. | Impfecta ē q impfectum ſēſū generat i aīo auditoris

Perfecta quadruplex

Indicatiua | Imperatiua | Optatiua | Subiunctiua

Imperfecta duplex.

Coniunctiua	Infinitiua.

De ꝓpoſitione.

Propoſitio eſt oratio indicatiua verum vel falſum ſignificans genus qꝛ oīs ꝓpō ē orō. drīa qꝛ ſola orō indicatiua eſt ꝓpō. drīa pp alias ſoꝛ. icipit

Propoſitionum.

Cathegorica ē q̄ hꝫ ſubiectū copulā ꝛ pdicatū ꝑncipales ptes ſui ad drīam ypothetice ſubiectū copula ptū	Ypothetica eſt q̄ habet plures ꝓpōes īuicē ꝯiūctas p notā cōiunctionis

Copula ē ſū es eſt. vt deus eſt ſapiens.
Subiectum ē illud de quo alterum dicit̄.
Predicatum eſt illud quod de altero dicit̄.

Cathegoricarū.

Affirmatiua eſt illa in qua principale verbum affirmatur	Negatiua eſt illa in qua pricipale verbū negatur

Exēplū affirmatiū Hō ē deus. hō ē nullus aſinus. hō q ē aīal
exēplū negatiuum ē ſubſtā. Hō ñ ē capra. hō q ē aſinus nō eſt
aīal. Hō ē aſin⁹ ſignificat primarie ꝛ adeq̄te hoīeꝫ eē aſinū. ſecundarie ſignificat multa uera: vt hoīeꝫ eē ſubſtātiā ꝛ hoīem eſſe corpus.

Propoſitio vera eſt illa cuius primariū ſignificatū ꝛ adequatum eſt verum. vt homo eſt animal: hoīem eſſe animal eſt uerum ſig. ꝛc.

Propoſitio falſa eſt illa cuius primariū ſignificatum ꝛ adequatū eſt falſū: ut homo ē aſinus: hominē eſſe aſinum ꝛc.

Propoſitio poſſibilis eſt illa cuius primarium ſignificatū ꝛ adequatum eſt poſſibile: ut homo ē papa: hominem eē papā.

Propoſitio impoſſibilis eſt cuius primarium ſignificatū ꝛ adeq̄tū eſt impoſſibile: ut homo ē capra: hominem eſſe capram ꝛc.

Propoſitio contingens ē cuius primariū ſignificatum ꝛ adeq̄tū ē contingens. ut homo ē albus: hominē eſſe album ꝛc.

Propoſitio neceſſaria eſt cuius primarium ſignificatum ꝛ adeq̄tum eſt neceſſarium: ut deus eſt: deum eſſe ꝛc.

Cathegoricarū.

Quanta	Non quanta	Exempla:
Uniuerſalis	Excluſiua	Tātū hō currit.
Particularis	Exceptiua	oīs hō pt̄ ſoꝛtē currit.
Indefinita	modalis d ſēſu ꝯpoſito	neceſſario oīs hō cur.
Singularis	Ablatiuus in ꝯñia	ſole oriente fit dies.

Propō vniuerſalis ē i q̄ ſubiicit̄ t̄i⁹ cōis ſigno uniuerſali ꝺterminat⁹.
Particularis ē i q̄ ſubiicit̄ termin⁹ cōis ſigno pticulari ꝺterminat⁹.
Indefinita eſt i qua ſubiicit̄ terminus cōmunis ſine aliquo ſigno.
Singularis ē i q̄ ſubiicit̄ t̄min⁹ diſcret⁹ uel t̄min⁹ cōis cū ꝓnomie demōſtratiuo ſingularis numeri determinat⁹. Exēpla. Oīs homo currit. aliqs hō currit. hō currit. Soꝛ. currit. uel iſte hō currit.

Que ca: uel yp: qualis ne. uel af/v. quāta par. in ſin.

Modi ſunt ſex.

Poſſibile	īpoſſibile	neceſſariū	cōtingens	uerum	falſum
poteſt	nō pōt	opoꝛtet	cōtingit	ita ē	nō ita ē
poſſibiliter	īpoſſibilit̄	neceſſario	cōtingenter	uere	falſe

Propoſitionum.

Modalis ē i q̄ ponit̄ modus ut neceſſario deus eſt.	De ineſſe ē i q̄ nō ponitur modus. ut homo eſt aīal.

Propō modalis de ſēſu diuiſio ē i q̄ modus mediat inter partes dicti: ut homo neceſſario eſt animal.

Propō modalis de ſēſu cōpoſito ē i q̄ mod⁹ p̄cedit uel ſubſeq̄t totaliter dc̄m: ut neceſſario hō ē aīal: uel hō ē aīal neceſſario.

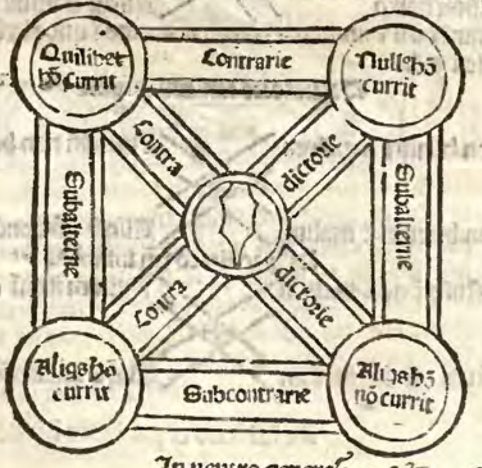

In neutro genere

Omne lumen est clarum — Nullum lumen est clarum

Aliquod lumen est clarum — Aliqđ lumen est nō clarū

In obliquis

Cuiuslibet hoīs interest loq — Nulli⁹ hominis iterest loq

Alicuius hoīs interest loqui — Alicuj⁹ hoīs nō iterest loq

In feminino genere

Quelibet stella lucet — Nulla stella lucet.

Aliqua stella lucet. — Aliqua stella non lucet

In communi

Omnis uirgo ridet — Nulla res que ē ꝩgo ridet

Aliqđ quod est uirgo ridet — Aliqđ qđ ē uirgo nō ridet

In obliquis

Cuilibet homini parco — Nulli homini parco.

Alicui homini parco — Alicui homini non parco.

Et sic in omni casu ꝛ numero excepto uocatiuo in quo fieri nō pōt ex defectu dicti casus.

De subiecto tantum infinito

Omne non bonum ē malum — Nullum non bonū ē malū

Aliqđ non bonum ē malum — Aliqđ nō bonū nō ē malū

De predicato tm̄ infinito.

Omne iustum ē non malum — Nullum iustū ē nō malū.

Aliqđ iustum est nō malum — Aliqđ iustū nō ē nō malū

De subiecto et predicato īfinito.

Omne nō bonum ē nō iustū — Nullū nō bonū ē nō iustū

Aliqđ nō bonū est nō iustū — Aliqđ n̄ bonū nō ē n̄iustū

De sensu diuiso

Quilibet homo potest mori. — Nullus homo potest mori

Aliquis homo potest mori — Aliqs homo nō pōt mori

De sensu cōposito.

Necesse est deum esse — Impossibile est deum esse

Possibile est deum esse — Possibile est deū nō esse.

Affirmat a negat e sed uniuersaliter ambe.
Affirmat i negat o sed particulariter ambo.

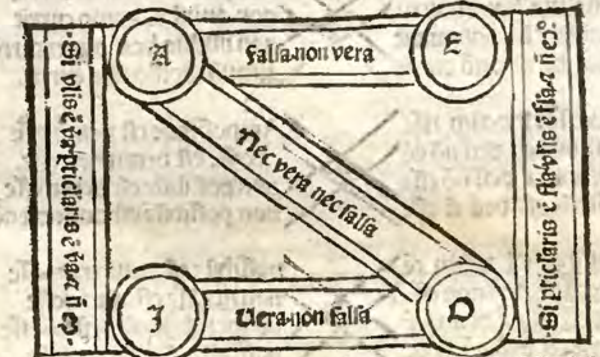

Uniuersalis affirmatiua ꝛ uniuersalis negatiua đ cōsimilib⁹ subiectis p̄dicatis ꝛ copul. supponētib⁹ p̄cise ꝑ codē uel ꝑ eisdē: sūt ꝯrie.

Uniuersalis affirmatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua đ ꝯsimilib⁹ subiectis p̄tis ꝛ copul. supponētib⁹ p̄cise ꝑ codē uel ꝑ eisdē: sūt subaltne.

Uniuersalis negatiua ꝛ ꝑticularis negatiua đ cōsimilib⁹ subiectis p̄tis ꝛ copulis supponētibus p̄cise ꝑ codē uel ꝑ eisdē sūt subaltne.

Uniuersalis negatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua de cōsimilib⁹ subiectis p̄tis ꝛ copulis supponentib⁹ p̄cise ꝑ codē uel ꝑ eisdē sūt ꝯdictorie.

Particularis affirmatiua ꝛ ꝑticularis negatiua de ꝯsimilib⁹ subiectis p̄tis ꝛ copulis supponētib⁹ p̄cise ꝑ codē uel eisdē sūt subcōtrarie.

Sortes currit-	Sortes non currit.
Tantum homo currit-	nõ tantum homo currit.
Ois homo pter sor. currit-	nõ ois hõ pter sor. currit.
Oi hoie currente tu es asinus-	nõ oi hoie currẽte tu es asinus.

Et hec de figuris cathegoricarũ dicta sufficiãt.

De equipollentiis

Pre contradic. post contra. pre post q3 subalter.

Negatio pposita facit eqpolere suo contradictorio	Negatio postposita facit equipolere suo cõtrario	Negatio preposita & postposita facit eqpolere suo subalterno.

Quilibet homo currit	Nullus homo currit
nullus homo non currit	quilibet homo non currit
nõ aliqs homo nõ currit	non aliquis homo currit
nõ aliquis homo nõ currit	nõ aliquis homo nõ nõ currit

Aliquis homo currit	Aliquis homo non currit
non nullus homo currit	non quilibet homo currit
nõ quilibet hõ non currit	non nullus homo non currit
aliquis hõ non nõ currit	aliquis homo non currit.

Necesse est deum esse	Impossibile est deum esse
impossibile est deũ nõ ee	necesse est deum non esse.
nõ possibile ẽ deũ nõ esse	non possibile est deum esse
ñ possibile est deũ ñ esse	non possibile est deũ non nõ ee

Possibile est deum ee	possibile est deum non esse
nõ necesse ẽ deũ non esse	non necesse est deum esse
non impossibile ẽ deum ee	nõ impossibile est deũ nõ esse
possibile est deũ nõ ñ ee	possibile est deũ non esse.

De equipollentiis dicta sufficiant.

De conuersionibus.

Cõuersio est trãspositio subiecti i pdcatũ & econuerso: ut hõ ẽ aial aial est hõ & prima cõuersa: secũda cõuertens dicitur.

Conuersio.

Simplex — per accidens — per 9positionem

Conuersio simplex est transpositio subiecti in predicatũ & econuerso manente eadem quantitate & qualitate.

Cõuersio per accñs ẽ trãspositio subiecti in predicatum & ecõuerso manente eadẽ qualitate sed mutata quantitate.

Conuersio p 9positionẽ ẽ trãspositio subiecti i pdicatũ & ecõuerso manẽte eadem quantitate & qlitate: sed mutatis terminis finitis in terminos ifinitos & ecõuerso. Feci simpliciter conuertitur eua p acci. Asto per contra. sic fit conuersio tota.

1. Feci simplicit.	Nullus hõ ẽ ãgelus.	Nullus angelus ẽ homo
	aliquis hõ est ãgelus	aliquis angelus est homo
2. Eua p acci.	Nullus hõ ẽ asinus	quidam asinus nõ est hõ
	Ois hõ ẽ aial	aliquod animal est homo
3. Asto. per 9	Ois hõ ẽ aial	omne non animal ẽ nõ hõ
	Aliqs hõ nõ ẽ aial	aliquod nõ aial nõ ẽ ñ hõ

De conuersione i obliquis.

In obliquis casibus primo reducas ad rectum deinde cõuertas: ut animam meã tedet uite mee. reducas hoc modo: anima mea est illa res quam tedet uite mee: & tunc conuerte sic: res quam tedet uite mee est anima mea. Et nota q quando rectus precedit cum obliquo dependente ab eo tunc totum aggregatũ ex recto & obliquo est subiectum, cum vero obliquus precedit tunc solũ obliquus ẽ subiectum: exẽplũ primi: asinus hominis currit. exẽplũ secundi: hominis asinus currit: ly asinus hominis in primo ẽ subiectum. in secundo ly hois tm. De conuersionibus dicta sufficiant.

De ypotheticis.

Ypothetica est oratio i qua coniũgũtur plures ppones cathegorice per notam coniunctionis, & sunt tres spẽs principales. s. conditionalis copulatiua disiunctiua.

De ypothetica conditionali.

Conditionalis est oratio i qua cõiũgũtur plures ppones cathegorice per notam conditionis: ut si deus est: prima cã est.

Conditionalis.

Affirmatiua ẽ i q nota 9ditiõis affirmatur: ut si hõ currit hõ mouetur	Negatiua ẽ i qua nota cõditionis negatur: ut non si homo currit homo mouetur.

Conditionalis.

Uera ẽ qñ 9dictoriũ 9ñtis	Falsa est qñ 9dictorium 9ñtis

repugnet añti: ut ſi tu curris tu moueris: q2 iſta non ſtant ſimul: tu curris ꝛ nõ moueris.

nõ repugnãt añcedẽti: ut ſi tu curris tu es albus: quia ſtat te currere ꝛ non eſſe album:

Nota ꝙ oĩs conditionalis vera eſt neceſſaria. ꝛ oĩs falſa eſt impoſſibilis: ꝛ nulla eſt que ſit contingens.

De ypothetica copulatiua:

Copulatiua eſt orõ in qua coniunguntur plures ꝓpoſitiões cathegorice p notã copulatiõis: ut tu es hõ ꝛ tu es animal.

Copulatiua

Affirmatiua ẽ in qua nota copulatiõis affirmatur: vt homo currit ꝛ homo mouetur.

Negatiua eſt in qua nota copulationis negatur: vt nõ tu es homo ꝛ tu es animal.

Copulatiua

Uera ẽ qñ q̃libet ps ẽ uera vt deus eſt ꝛ homo eſt aial.

Falſa ẽ qñ q̃libꝫ ps uel una eſt falſa: vt tu es hõ ꝛ tu es aſinus.

Copulatiua

Poſſibilis eſt qñ quelibet ps ẽ poſſibilis. ꝛ vna alt̃i ñ repugnat ſeu ñ ẽ icõpoſibilis: ut tu es homo ꝛ tu es papa

Impoſſibilis ẽ iſta ad quã ſufficit vnã ptẽ eẽ ipoſſibilẽ: ut deꝰ ẽ ꝛ hõ eſt aſinus: uel unã alt̃i icõpoſſibilẽ: ut homo currit ꝛ nõ mouetur

Copulatiua

Neceſſaria ẽ cuius q̃libꝫ ps eſt neceſſaria: ut deus ẽ ꝛ homo eſt animal

Cõtigẽs ẽ illa ad quã ſufficit vnã ptẽ eẽ ɔtigentẽ et alterã alteri nõ repugnãtẽ vt tu ſedes ꝛ loqueris

De diſiunctiua

Diſiunctiua ẽ orõ in q̃ coniũgũtur plures cathegorice per notam diſiunctiõis: ut tu es homo uel tu es aſinus.

Diſiũctiua.

Affirmatiua ẽ in qua nota diſiunctionis affirmatur: vt homo eſt vel aĩal eſt

Negatiua ẽ i qua nota diſiunctionis negatur: vt non tu es homo uel tu es aĩal.

Diſiunctiua.

Uera eſt ad quam ſufficit vnam partem eſſe veram: ut deus eſt vel homo eſt aſinus

Falſa eſt qñ vtraqꝫ pars eſt falſa: ut deus non ẽ uel homo eſt capra.

Diſiunctiua

Poſſibilis ẽ qñ q̃lꝫ ps uel vna ad minus ẽ poſſibilis: ut homo currit uel hõ ẽ aſinus

Impoſſibilis ẽ qñ q̃lꝫ ps ẽ ipoſſibilis: vt deus non eſt vel homo eſt aſinus.

Diſiunctiua

Neceſſaria ẽ qñ q̃lꝫ ps vel vna ẽ neceſſaria vel vna ɔ̃dicit alteri: ut deus eſt: uel tu curris ꝛ tu es vel tu non es.

Cõtigẽs ẽ qñ q̃lꝫ ps ẽ cõtigẽs ꝛ nulla alteri repugnat nec ɔ̃dictoꝰ priũ repugnãt. vt tu es albꝰ uel tu es papa

Nota ꝙ copulatiua ꝛ diſiunctiua de partibꝰ cõtradictoꝛiis ɔ̃dicũt. ut tu curris ꝛ nõ moueris: tu nõ curris uel moueris.

Duoꝛũ ɔ̃dictoꝛioꝛũ ſi vnũ ẽ neceſſariũ reliquũ ẽ ipoſſibile ꝛ eɔ̃.

Tu curris ꝛ non moueris	Impoſſibilis
Tu nõ curris uel moueris	Neceſſaria

Duoꝛum cõtradictoꝛioꝛũ ſi vnũ ẽ contingens ꝛ reliquũ.

Tu non curris ꝛ moueris	Contingens
Tu curris uel ñ moueris	Contingens

De Sylogiſmo.

Sylogiſmus eſt orõ i qua quibuſdã poſitis ꝛ cõceſſis per ea que poſita ſunt ꝛ conceſſa neceſſe eſt aliud euenire: ut

			maioꝛ extremitas
Premiſſe anteccedentes concluſionem		Omnis homo eſt animal	Maioꝛ ꝓpõ
	minoꝛ extremitas	medium	
		Sortes eſt homo	Minoꝛ ꝓpõ
Concluſio		Ergo Sortes eſt animal.	

Omnis ſilogiſmus conſtat ex tribus terminis tantum.

Concluſio

Recta eſt qñ maioꝛ extremitas ꝓtur de minoꝛi i cõclõe

Indirecta ẽ qñ mĩoꝛ extremitas ꝓtur de maioꝛi i ɔclõe

De figura.

Figura eſt debita diſpoſitio terminorū q̄ pͥncipaliter fit penes medium & ſunt tres figure. Unde ver.

Sub. pre. prima, Bis pre. ſcḋa. Tertia bis. ſub.

De modis prime figure directe concludētibus.

1 Barbara
Omne eternum eſt imortale
Omne infinitum eſt eternum:
ergo Omne infinitum eſt imortale

2 Celarent
Nullum finitum eſt infinitum
Omne creatum eſt finitum:
ergo Nullum creatum eſt infinitum.

3 Darii
Omne creatum eſt dependens
Celum eſt creatum
ergo Celum eſt dependens

4 Ferio
Nullū depēdens eſt propter ſe
Homo eſt dependens
ergo Homo non eſt ꝓpter ſe

De modis prime figure indirecte concludentibus.

Baralipton
Omne ſterile eſt infructuoſum
Omnis mula eſt ſterilis
ergo Infructuoſum eſt mula

Celantes
Nullum lucidū eſt obſcurū
Omnis ſtella eſt lucida
ergo Nullum obſcurū ē ſtella

Dabitis
Omnis pulchritudo eſt delectabilis
Formoſitas eſt pulchritudo
ergo Delectabilis eſt formoſitas

Fapeſmo
Omne dulce ē ſuaue
Nullum amarum eſt dulce
ergo Suaue non eſt amarum

Friſeſomorum
Aliquis ſtudens eſt acutus
Nullus idiota eſt ſtudens
ergo Acutus non eſt idiota

De modis ſecunde figure.

6 Ceſare
Nulla femina eſt ſtabilis:
Omnis conſtans eſt ſtabilis.
g° Nullum conſtans eſt femina

7 Cameſtres
Omnis beatus eſt contentus
Nullus viator eſt contentus.
g° Nullus viator eſt beatus.

8 Feſtino
Nulla virtus eſt ſine labore
Leticia eſt ſine labore
g° Leticia non eſt virtus.

Baroco
Omne ſapiens eſt intellectiuum
Aliquod brutum non eſt intellectiuū:
g° Aliquod brutum non eſt ſapiens

In ſecunda figura ex puris affirmatiuis nihil ſequitur

De modis tertie figure.

1 Darapti
Omnis fidelis eſt conſtans.
Omnis fidelis eſt fortis.
g° Fortis eſt conſtans

2 Felapton
Nulla bonitas eſt maligna:
Omnis bonitas eſt deſideranda.
g° Deſiderandum non eſt malignum.

3 Diſamis
Filius eſt genitus
Omnis filius eſt imago.
g° Imago eſt genita.

4 Datiſi
Omne viuens eſt delectabile:
Viuens eſt exiſtens.
g° Exiſtens eſt delectabile

5 Bocardo
Aliqua pena non eſt iuſta:
Omnis pena eſt dolor.
g° Dolor non eſt iuſtus.

6 Feriſon
Nullum dubium eſt ſcitum:
Dubium eſt contradictorium.

Fon g° Contradictorium nõ eſt ſcitum:
Ex puris particularibus nihil ſequitur.
Ex puris negatiuis nihil ſequitur.
Verſus declarãtes viam reducendi ſilogiſmos ad q̃ttuor primos modos p̃me figure. ¶ S. ſiplicicer verti vult. S. P. vero p acci. ¶ M. vult trãſponi. C. per impoſſibile duci. Et hec de ſũmulis dicta ſufficiant.

p. 2

Tractatus de ſuppoſitionibus ſecundus.

¶ Suppoſitio ẽ acceptio t̃mini i ꝓpõne ꝓ aliquo vel ꝓ aliquibus:

Suppoſitionum.

Perſonalis ẽ acceptio t̃mini i ꝓpõe ꝓ ſuo pſonali ſignific°

Materialis ẽ acceptio termni i ꝓpõe ꝓ ſuo mat̃iali ſignific°

Significatum.

Perſonale ẽ q̃d aliqs t̃minus ſignificat ꝓ quo vel de ꝓnoĩe demõſtrãte illud põt affirmatiue verificari ſine ſigno materiali. ut ſortes eſt homo

Mat̃iale ẽ ꝙ aliqs t̃minus ſignificat ꝓ q̃ vel d̃ ꝓnoĩe d̃mrãte illud nõ põt affirmatiue verificari ſine ſigno mat̃iali: ut iſte terminus homo eſt ly homo.

Significata perſonalia.

Sortes plato hoc
Eſt homo

Significata materialia.

Iſta dictio hõ. Iſte t̃i° hõ: hoc
Eſt ly homo

Terminorum aliqs h̃z.

Unum ſignificatum
Terminus h̃ns vnũ ſignificatum eſt de ſeipſo verificabilis tam cum ly q̃z ſine ly.

Duo ſignificata.
Terminus h̃ns duo ſignificata nõ ẽ verificabilis niſi cũ ly ly ex vtraq̃ pte extremi

Prime

Unum	Duo
Ens	Deus
Aliquid	ãgelus
Verum	homo
Bonum	celum
Intellegibile	ſol

Secunde.

Unum	Duo.
Terminus	Oratio.
ſignum	ſyllaba
dictio	propoſitio
nomen	album
nt̃us caſus	gt̃us
Qualitas	luna
ꝓnomen	ſtella.

¶ Prima regula

Omnis terminus habens vnũ ſolũ ſignificatũ ẽ ſolũ perſõaliter ſupponibilis. vt ens ẽ ly ens: vtrũqz ens ſupponit pſonaliter.

Secũda regula

Omnis terminus habẽs duo ſignificata. ſi ſibi additur ſignũ materiale ſupponit materialit̃: ſi pſonale pſonalit̃: vt ly de° ẽ aliqs de° p̃mũ ſupponit materialiter. ſc̃d̃z pſonalit̃.

Tertia regula.

Cuiuſcũqz ꝓpõnis extrema ſi ſint t̃mini prime tã ſubiectũ q̃z p̃tũ ſupponit perſonaliter. ⁊ hoc niſi addatur ſignũ materiale. vt dictum ẽ in ſecunda regula.

Quarta regula.

Cuiuſcunqz ꝓpõnis ſi ſubiectũ ſit p̃me p̃tũ ſc̃de. ſubiectũ ſupponit materialit̃ p̃tũ pſonalit̃: vt hõ ẽ dictio duab° cõditiõib° obſeruatis primũ ꝙ ſubiectũ h̃eat duo ſignificata: q2 ſi h̃eret ſolũ vnum ſtaret perſonaliter per p̃mã regulã: vt ens eſt terminus. ſecunda ꝙ ſubiecto non addatur ſignũ pſonale: q2 tũc ſtaret perſonaliter per regulã antiquã. Talia ſunt ſubiecta q̃lia permittunt eorum predicata: vt nõ hõ ẽ dictio ly hõ ſupponit perſonaliter.

Quinta regula.

Cuiuſcũqz propõnis ſi ſubiectũ ẽ ſecũde p̃tũ p̃me tã ſubiectum q̃z p̃tũ ſupponit perſonaliter: niſi p̃to addatur ſignũ materiale: vt dictio eſt homo ſupponit ly homo perſonaliter: ſed dicẽdo dictio eſt ly homo ſupponit ly homo materialiter.

Quando ambo extrema ſunt ſc̃de nõ põt dari regula generalis: q2 iterdũ t̃min° ſupponit pſonalit̃ ⁊ iterdũ materialit̃. p3 dicẽdo ſilogiſmus ẽ orõ ãbo extrema ſupponũt pſonalit̃. ſ3 dicẽdo ſilogiſmus eſt nomẽ: ſupponit ly ſilogiſmus materialit̃. ſimiliter dicẽdo ſilogiſm° ẽ terminus cõplexus: ãbo extrema ſupponunt perſonaliter.

Hec igitur regula ẽ ſine regula: ⁊ oꝫ eam reducere ad cõem modum loquendi acceptãtes aliq̃s ꝓpõnes eẽ veras ⁊ aliq̃s eẽ falſas.

De diuiſione ſuppoſitionũ in particulari

Suppoſitio.

Cõis Diſcreta.

Determinata Confuſa.

Diſtributiua Tantum.

Mobilis Immobilis Mobilis.

Nota ꝙ ſub termino cōi pōt fieri triplex deſcenſus ſcilicet copula
tiuus diſiunctiuus ⁊ diſiunctus.

Copulatiuus

Oīs hō currit. ⁊ iſti ſunt omnes hoīes. ergo iſte homo currit ⁊ il
le homo currit ⁊c̄.

Diſiunctiuus

Homo currit. ⁊ iſti ſunt omnes homines. ergo ille homo currit:
uel ille homo currit ⁊c̄.

Diſiunctus

Uolo ducatum. ⁊ iſti ſūt oēs ducati. ergo uolo hunc uel hunc uel
hunc ducatum.

De ſuppoſitione diſcreta

Suppoſitio diſcreta eſt acceptio termini ſingularis uel cōis cum
pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri: ut ſoꝛ. currit. iſte ho
mo currit. ſimiliter in ſuppoſitione materiali: ut hoc homo ē nomen
hoc petrus eſt nomen proprium.

Et nota ꝙ petrus perſonaliter ſumptus eſt terminus ſingularis ſʒ
materialiter cōis. ideo conceditur ꝙ petrus eſt nomē propriū ⁊ pe
trus non eſt nomen pꝛopꝛium: quia iſta ſunt duo ſubcōtraria: ſʒ nō
conceditur ꝙ petrus ſit nomen pꝛopꝛium ⁊ nullum petrus ſit nomē
pꝛopꝛium: quia iſta ſunt duo cōtradictoꝛia: ita dicas ꝙ tu eſt pꝛono
men ⁊ tu non eſt pꝛonomē.

Et nota ꝙ dictio materialis eſt ſemper neutri generis ⁊ indeclina
bile nomē. ⁊ ideo ſibi ſemper debet addi ſignum neutri generis uel
materiale.

Prima regula

Omnis terminus ſingularis uel cōis cū pꝛonoīe demōſtratiuo exi
ſtens pars ꝓpōnis ſuponit diſcrete. ⁊ hoc tam in ſuppoſitione ꝑſo
nali ꝗ̄ materiali: ut petrus currit ⁊ hoc homo eſt terminus cōis.

De ſuppoſitiōe cōmuni

Suppoſitio cōis ē acceptio termini cōis ſine pꝛonomine demon
ſtratiuo ſingularis numeri. ut hō currit. homo eſt dictio.

De determinata

Suppoſitio determinata ē acceptio termini cōis ſub quo licet de
ſcendere ad oīa ſua ſuppoſita diſiunctiue cum debito medio. exem
plum ī materiali: ut petrus eſt dictio: ⁊ hec ſūt oīa petrus. ergo hoc
petrus ē dictio uel hoc petrus ē dictio. ⁊ ſic de ſingulis. exēplū ī per
ſonali: aliquis hō currit: ⁊ iſti ſūt oēs hoīes maſculi. ergo iſte hō cur
rit uel iſte hō currit: ⁊ ſic de ſingulis ad īfinitū.

Regula

Oīs terminus cōis quē nō ꝑcedit aliqđ ſignū niſi forte ꝑticulare
ſupponit determinate: exēplū: homo currit uel homo eſt dictio. ſimi
liter homo eſt aīal uel homo eſt terminus cōis tā ſubiecta ꝗ̄ pꝛedi
cata ſtāt determinate. ſimilit̄ ſi additur ſignū ꝑticulare; ut aliqs hō ē

aliquod animal: aliquod homo eſt terminus adhuc omnes dicti ter
mini ſupponunt determinate.

De confuſa

Suppoſitio ꝯfuſa eſt acceptio t̄mini cōis ſub quo nō lʒ deſcender̄
diſiunctiue īmediate. ⁊ notāter dico īmediate ꝑꝑ ſuppoſitōem cōfu
ſam ⁊ diſtributiuā ſub qua pōt deſcendi diſiunctiue. ſed hoc eſt me
diate: qꝛ pꝛimo pōt deſcēdi copulatiue: deinde diſiūctiue: ſʒ hoc me
diate vt ſtatim patebit.

De confuſa diſtributiua.

Suppoſitio confuſa ⁊ diſtributiua eſt acceptio termini cōis ſub q̊
merito ſigni diſtributiui deberet deſcendi copulatiue: vt oīs homo
currit ⁊ iſti ſunt omnes homines. ergo iſte hō currit. ⁊ iſte homo cur
rit ⁊c̄. Similiter oē petrus eſt nomen. ⁊ iſta ſūt oīa petrus. ergo hoc
petrus ē nomē. ⁊ hoc petrus ē nomē. ⁊ ſic de ſingulis ſuppōīt ly hō
⁊ ly petrus diſtributiue. Et notāter dico merito ſigni diſtributiui: qꝛ
ſi nō pōt deſcendi merito alterius ſigni īpedientis deſcenſum nō mi
nus ſtat terminus diſtributiue: vt patebit dicendo neceſſario: omnis
homo eſt aīal. ſupponit ly homo diſtributiue ſed immobiliter. ⁊ hoc
rōne ſigni impedientis deſcenſum.

De cōfuſa diſtributiua mobili.

Suppō cōfuſa diſtributiua mobilis eſt acceptio termini cōis ſub
q̊ merito ſigni deberet ⁊ pōt deſcendi cuʒ debito medio copulatiue:
vt oīs hō currit. ⁊ iſti ſūt oēs hoīes. ergo iſte hō currit ⁊ iſte hō cur
rit ⁊c̄. ſimilit̄ oē petr⁹ eſt nomē. ⁊ iſta ſt̄ oīa petr⁹. ergo hoc petr⁹ eſt no
men. ⁊ hoc petrus eſt nomen. ⁊ ſic de ſingulis.

Prima regula.

Cuiuſlibet vniuerſalis affirmatiue ſubiectū ſuppōīt cōfuſe diſtri
butiue mobiliter: vt oīs hō currit. ⁊ omne hō ē nomen vtrūq̄ ly hō
ſtat cōfuſe diſtributiue mobiliter.

Secunda regula.

Cuiuſlibet excluſiue affirmatiue ꝑdicatū ſi fuerit termin⁹ cōis non
īpedit⁹ ſtat cōfuſe diſtributiue mobiliter: vt tm̄ aīal ē hō ſupponit ly
hō cōfuſe diſtributiue mobiliter.

Tertia regula.

Cuiuſlibet particularis indefinite ⁊ ſingularis negatiue de conſue
to modo loquēdi ꝑdicatū ſi fuerit terminus cōis ſine aliquo impedi
mento ſupponit diſtributiue mobiliter: vt homo non eſt capꝛa: iſte
homo non eſt aſinus. aliquis homo non eſt deus. oīa pꝛedicata ſtant
diſtributiue mobiliter. ſed ſi fuerit de inconſueto modo loquēdi: tūc

virtus ſigni nõ cadet ſupra ipm predicatū: vt hõ aīal nõ ē. ſupponit
ly aīal determinate: qꝛ eſt termin⁹ cōis ſine ſigno.

Quarta regula.

Cuiuſlibet vniuerſalis negatiue de cõſueto mõ loquēdi tā ſubie-
ctū q̄ꝫ predicatū ſi fuerit t̄min⁹ cōis deducto ipedmēto alterius ſigni
ſtat cõfuſe diſtributiue mobiliter: vt nullus hõ ē angelus. tā ly hõ q̄ꝫ
ly angelus ſupponit cõfuſe diſtributiue mobiliter. ſimiliter oīs hõ
nullus angelus ē uel oīs hõ angelus nõ ē: ſꝫ dicēdo oīs hõ aīal nõ ē
ſupponit ly hõ diſtributiue ꝛ ly aīal cõfuſe tm̄: ut patebit ex hoc: qꝛ ē
de inconſueto modo loquendi.

De confuſa diſtributiua immobili.

Suppoſitio confuſa diſtributiua immobilis eſt acceptio termini
communis ſub quo licet merito ſigni deberet deſcendi tñ nõ põt: ut
impoſſibile eſt omnem hominem non eſſe. ly hoīem ſtat diſtributi-
ue imobiliter. qꝛ nõ ſequit̄ ipoſſibile ē oēm hoīem nõ eſſe: ꝛ iſti ſunt
omnes homines. ergo impoſſibile eſt iſtum hominem non eſſe: ꝛ im
poſſibile eſt iſtum hominem non eſſe. quia antecedens eſt uerum ꝛ
conſequens falſum.

Prima regula.

Cuiuſlibet exceptiue ꝓpē ſubiectū ſtat diſtributiue imobiliter: ut
omnis homo preter ſoꝛ. currit. ſupponit ly hõ cõfuſe diſtributiue im
mobiliter: qꝛ ſi deſcēderetur fieret exceptiua impropria:

Secunda regula.

Cuiuſlibet modalis de ſēſu cõpoſito de terminis cōibus diſtribu-
tis ſubiectū ſtat diſtributiue imobiliter: ut neceſſario: oīs hõ ē aīal.
ſupponit ly homo diſtributiue immobiliter.

Tertia regula.

Cuiuſlibet coditionalis de terminis communibus diſtributis ſup
ponit quilibet illorum diſtributiue immobiliter: ut ſi omnis homo
currit: omnis homo currit. ſupponit ly homo confuſe diſtributiue i
mobiliter: quia non licet deſcendere: ꝛ hoc in ordine ad totam ypo
theticam.

De confuſa tantum

Suppoſitio confuſa tm̄ eſt acceptio termini cōis ſub q̄ non licet d
ſcendere diſiunctiue nec copulatiue: ut omnis homo ē aīal ſtat ly ani
mal confuſe tantum.

De confuſa tantum mobili.

Suppoſitio cõfuſa tm̄ mobilis eſt acceptio termini cōis ſub quo li
cet immediate deſcendere diſiunctim cū debito medio: ut omnis hõ
currit. ſuppōit li currit ꝯfuſe tm̄ mobilit̄. qꝛ bñ ſeqt̄ oīs hõ currit. ꝛ
hoc ſūt oīa currētia. ergo oīs hõ eſt hoc currens vel hoc ꝛc̄.

Prima regula.

Cuiuſlibꝫ vniuerſalis affirmatiue p̄dicatū ſi fuerit t̄min⁹ cōis non
ipedit⁹ ſtat cõfuſe tm̄ mobilit̄: vt oīs hõ ē aīal ſtat ly aīal cõfuſe tm̄
imobiliter.

Scđa regula.

Cuiuſlibet excluſiue affirmatiue ſubiectū ſi fuerit t̄min⁹ cōis nõ i-
peditus ſtat cõfuſe tm̄ mobiliter: vt tātum hõ ē aīal. ſupponit ly hõ
tantum mobiliter:

De cõfuſa tantum immobili.

Suppoſitio cõfuſa tm̄ imobilis ē acceptio termini cōis ſub quo lꝫ
merito ſigni ſiue ſui deberet deſcēdi diſiūcti tñ nõ põt. vt neceſſario
hõ ē aīal. ſuppōit ly hõ cõfuſe tātū imobiliter. nā ſi deſcēderet̄ aña
eſſet uerum ꝛ conſequens falſum.

Prima regula.

Cuiuſlibꝫ modalis de ſēſu cõpoſito de terminis cōib⁹ nõ diſtribu
tis ſuppōit qlibet illoꝝ cõfuſe tm̄ imobiliter ut neceſſario hõ eſt aial
tā ly hõ q̄ꝫ ly aīal ſupponit cõfuſe tātū imobiliter.

Secunda regula.

Cuiuſlibet cõditiōalis de terminis cōib⁹ nõ diſtributis ſupponit
quilibet illorum confuſe tantum immobiliter: ꝛ hoc in ordine ad to-
tam conditionalem: ut ſi hõ non eſt hõ nõ eſt ſuppōit ly homo confu
ſe tantum immobiliter. quia non ſequitur ſi homo non eſt homo nõ
eſt. ꝛ iſti ſunt omnes homines. ergo ſi iſte homo non eſt homo non
eſt quia antecedens eſt poſſibile ꝛ conſequens impoſſibile. quia con
ſequens eſt una conditionalis cuius antecedens eſt poſſibile ꝛ conſe
quens impoſſibile.

Tertia regula.

Cuiuſlibet reduplicatiue predicatū ſi fuerit termin⁹ cōis nõ ipedi-
tus ſtat cõfuſe tātum imobiliter: vt hõ iquātū hõ ē aīal ſupponit ly
aīal cõfuſe tm̄ imobiliter: qꝛ nõ ſeqt̄ hõ inq̄ꝫtū hõ ē aīal: ꝛ hec ſt̄ oīa
aīalia. ergo hõ iquātū hõ ē hoc aīal: vel hoc aīal. quia aña eſt veꝝ ꝛ
cõſequens falſum.

De ſignis confundentibus.

Prima regula.

Omne ſignū vniuerſale affirmatiuū non ipeditū ꝛ p̄cedēs totā ꝓ
pōem ꝯfūdit cõfuſe diſtributiue mobiliter terminū imediate ſeq̄ntē:
ꝛ mediate ſequētē capacē confuſionis cõfūdit eū cõfuſe tm̄ mobilit̄

deducta diſtributõe alteriꝰ ſigni: vt oĩs hõ eſt aĩal. vel oĩs hõ aĩal nõ
eſt: vtrobiq; ſupponit ly hõ confuſe diſtributiue mobiliter: ⁊ ly ani/
mal confuſe tm̃ mobiliter.
Dico aũt nõ ĩpeditum: q̃ꝛ dicendo nõ oĩs hõ currit: ſupponit ly hõ
determinate propter duo ſigna ſe ĩpedientia: vt patebit ĩferius. Di/
co ⁊ p̃cedẽs totã propoſitionem. q̃ꝛ ſi ĩter ptes ꝓpoſitõis eſt: tunc nõ
diſtribuit nec cõfundit niſi terminũ quẽ determinat: vt videns oẽm
boĩem eſt deus. ly oẽm non diſtribuit niſi boĩem: ⁊ li vidẽs ⁊ ly deꝰ
ſtãt determĩate: q̃ꝛ ſũt termini cõẽs ſine ſigno. Dico etiã deducta di
ſtributõe alteriꝰ ſigni q̃ꝛ dicẽdo oĩs hõ eſt omne aĩal. ſtat ly aĩal di/
ſtributiue ⁊ non confuſe tm̃.

Secunda regula.

Omne ſignum negatiuum nõ impeditum ⁊ precedẽs totã propo
ſitionem cõfundit confuſe diſtributiue mobiliter omnem terminum
cõmunem tam immediate q̃ȝ mediate ſequentem capacem confuſio
nis ⁊ omni alia diſtributõe deducta: vt nullus hõ eſt animal. nullus
homo animal eſt. tã ly hõ q̃ȝ ly animal ſtat confuſe diſtributiue mo/
biliter. ⁊ hoc quia negatio eſt tam malignãtis nature ꝙ quicquid in/
uenit deſtruit ideſt diſtribuit ⁊ ſuum oppoſitum inducit ſecundũ di
uum auguſtinum.

Tertia regula.

Compatiuus gradus ⁊ ſuplatiuus ⁊ iſti termini ita ſicut differt alĩ
ud non idẽ egeo careo indigeo ſine abſq; ꝯfundũt cõfuſe diſtributi/
ue mobiliter terminũ cõem ſequentẽ nõ ĩpeditũ ⁊ rectũ a pte poſt: vt
ſum fortioꝛ greco: fortiſſimus grecoꝛũ ita fortis ſicut leo. ⁊ ſic de ſin
gulis ſupponunt dicti termini confuſe diſtributiue mobiliter. Sed
dicẽdo. hoĩe ẽ fortioꝛ equuſ. ſtat ly hoĩe determĩate: ⁊ ſimilr̃ ly equꝰ
q̃ꝛ virtus ſigni nõ trãſit ĩ aliquẽ illoꝝ. Ratio huius regule ẽ ꝓpter
negationẽ ĩplicitã in dictis ſignis.
Nota tm̃ ꝙ ꝯpatiuꝰ gradus regit duos ablatiuos. p̃mũ ex nã cõpa
tõis: alteꝝ ex natura exceſſus p̃mũ diſtribuit. ſcd̃z ꝯfũdit cõfuſe tm̃
mobiliter: vt ſũ grauioꝛ plũbo vna vncia. ly plũbo ſtat diſtributiue
mobiliter. ⁊ ly vncia cõfuſe tm̃ mobiliter.

Quarta regula.

Dictio excluſiua ꝯfũdit ꝯfuſe tm̃ mobiliter t̃minũ cõeȝ ĩmediate ſe
quẽtẽ: ⁊ ꝯfuſe diſtributiue mediate ſequẽtẽ. ⁊ hoc ſi fuerit p̃mi oꝛdi
nis ⁊ terminꝰ capax ꝯfuſiõis alio ĩpedimẽto deducto: vt tm̃ aĩal eſt
hõ: ſupponit ly aĩal ꝯfuſe tm̃ ⁊ ly hõ ꝯfuſe diſtributiue mobiliter.

Quinta regula.

Dictio exceptiua ſuũ caſuale cõfũdit confuſe tm̃ mobiliter ſi fuerit
terminus cõis nõ ĩpeditus: ut oẽ aĩal p̃ter hoĩem currit: ſupponit ly
hoĩem confuſe tantũ mobiliter.

Sexta regula.

Dictio reduplicatiua ſuum caſuale cõfundit cõfuſe tm̃ mobiliter ⁊
ſuũ p̃dicatũ cõfuſe tm̃ ĩmobiliter: ⁊ hoc ſi fuerit terminus cõis nõ im
peditus: vt hõ inq̃ꜩtũ hõ eſt aĩal: ſupponit ly hõ cõfuſe tm̃ mobiliter
⁊ ly aĩal cõfuſe tm̃ ĩmobiliter.

Septima regula.

Termini cõcernẽtes actũ mẽtis confũdũt cõfuſe tm̃ mobiliter: vt
volo pacẽ: ly pacẽ ſtat cõfuſe tm̃ mobiliter.

Octaua regula.

Aduerbia numeralia vt bis ter cõfũdunt confuſe tm̃ mobiliter: vt
bis bibi vinũ: ſupponit ly vinũ cõfuſe tm̃ mobiliter. Idẽ facit copu/
latũ ⁊ diſiũctũ diuiſiue tãtũ: vt h̃ ⁊ rome vẽdit̃ pip. ly pip ſtat ꝯfuſe
tm̃ mobiliter: Idẽ facit hoc aduerbiũ ĩmediate: ut ĩmediate poſt hoc
erit hõ: ly hõ ſtat confuſe tãtum mobiliter.

Nona regula.

Termini modales noĩaliter ꝟbaliter ⁊ aduerbialit̃ ſũpti ĩ ſẽſu cõ
poſito ꝯfũdũt ꝯfuſe tm̃ ĩmobiliter oẽs terminos cõẽs nõ diſtributoſ
ut neceſſario hõ ẽ aĩal. ⁊ hõ ẽ aĩal neceſſario.

Decima regula.

Iſta uerba ĩcipit deſinit cõfũdũt ꝯfuſe tm̃ ĩmobiliter terminũ cõeȝ
nõ diſtributũ: ut incipit eſſe aliquod tp̃s futuꝝ.

Undecima regula.

Uerba obligatoria cõfũdũt cõfuſe tm̃ ĩmobiliter terminũ cõeȝ nõ
diſtributũ: ut ꝓmitto tibi panẽ. teneoꝛ tibi dare pecuniam.

Duodecima regula.

Nota cõditionis ⁊ rõnis cõfundit cõfuſe tm̃ ĩmobiliter terminum
cõeȝ nõ diſtributũ: ut ſi hõ non eſt hõ non eſt.
Nota ꝙ ſignoꝛum cõfundentiũ aliqua ſunt que indifferenter con/
fundũt añ ſe ⁊ poſt ſe ſicut ſunt termini facientes ſenſum compoſitũ
⁊ nota conditionis ⁊ rationis neceſſario hõ eſt aĩal: ⁊ hõ eſt aĩal neceſ
ſario: ſi homo non eſt riſibile non eſt. omnes dicti termini cõẽs ſup/
ponunt confuſe tantum immobiliter: ſed omnia alia ſigna nullo mo
do confundunt terminũ p̃cedẽteȝ: ut homo non eſt ab homine diffe/
rens: denariũ tibi ꝓmitto. ſupponũt dicti termini cõẽs determinate
Nota ꝙ ſi duo ſigna diſtributiua cadunt per aliquem terminum
cõem illa ſe impediũt ita ꝙ terminus cõis nõ ſtat diſtributiue: ut nõ

oīs hō̃ eſt aīal ſupponit ly hō̃ determinate. vnde aduerte ꝙ uel am-
bo ſigna diſtributiua ſūt affirmatiua uel negatiua. ſi affirmati tunc
terminus cōīs ſtat determinate: ut tu differs ab omni hoīe ſupponit
ly hoīe determinate. ſi negatiua īmediate cadētia: ut non nullus hō̃
currit: ly hō̃ ſupponit determinate. ſi uero cadant mediate terminus
cōīs ſtat cōfuſe tm̄. vel vnū ē affirmatiuū ꝛ aliud negatiuū iteꝝ ſtat
determinate: vt nō oīs hō̃ currit ſtat ly hō̃ determinate: vt pꝫ per eq
pollentes. Attēde tm̄ ꝙ ſi illa ſigna nō caderent taliter ſupra terminū
cōem ꝙ quodlibet per ſe diſtribueret illum tūc ſe non impediret: vt
dicēdo. A ſorte differt oīs hō̃: ſupponit ly homo diſtributiue: qꝛ ly
differt non habet vim vt cōfundat ly homo: qꝛ non diſtribuit niſi ca
ſum rectū ꝛ poſitū a pte poſt: ſed dicēdo: ſortes differt ab omni hoīe
ſtat ly homine determinate: qꝛ ſigna cadunt taliter ꝙ ſe impediunt.

Ultimo nota ꝙ ſi duo ſigna cadūt ſup terminū cōem ita ꝙ vnum
illorū ſit diſtributiuum ꝛ alteꝝ ꝯfundens ꝯfuſe tm̄ tūc ſemp termi-
nꝰ cōīs ſtat diſtributiue: ſꝫ aliqn̄ īmobiliter ꝛ aliqn̄ mobiliter. iō vide
ſi ſignū cōfūdēs ꝯfuſe tm̄ hēat viꝫ mobilitādi vel īmobilitādi. Si p̄
mo mō tūc ſtabit diſtributiue mobiliter: vt ſcio oēꝫ ꝓpōneꝫ ſuppōit
ly ꝓpōnem diſtributiue mobiliter. Si ſcdo modo tūc ſtabit diſtribu
tiuē īmobiliter: vt neceſſario: oīs hō̃ eſt aīal: ſupponit ly homo diſtri
butiue immobiliter.

De relatiuis.

Pro quo relatiua ſupponunt.

Relatiuum diuerſitatis ſubſtātie ꝛ poſſeſſiuū. Similiter relatiuū
accidentis tam identitatis q̄ꝫ diuerſitatis non ſupponit pro illo pro
quo ſuum antecedens ſupponit ſed pro alio. exemplum de relatiuo
diuerſitatis ſubſtantie: aliquis homo currit ꝛ alius dormit pro alio

2

ſupponit ly alius. ꝛ pro alio ly homo. exemplum de poſſeſſiuo aliqs
homo diligit ſuū ſeruū. ꝓ alio ſupponit ly hō̃: ꝓ alio ly ſeruū: qꝛ ali
qs ꝓ domino ꝛ relatiuum ꝓ ſuo ſeruo. Exemplū de relatiuo iden-
titatis accidentis: ut aliqs homo eſt albus: ꝛ talis eſt cygnus: nō ſup
ponit ly talis pro albedine hominis: ſed pro alia ſibi ſimili. Exēplū
de relatiuo diuerſitatis accidentis: vt cygnus eſt albus: aliuſmodi ē
coruus: ſupponit ly aliuſmodi pro diſſimili illi pro quo ſuum ante-
cedens ſupponit.

De relatiuo idētitatis ſubſtantie.

Relatiuū idētitatis ſubſtantie ſemp ſupponit ꝓ illo ꝓ quo ſuum
an̄s ſupponit: niſi fuerit poſſeſſiuum: ꝛ hoc ſimpliciter ſi fuerit cathe
gorice relatū uel in comparatione ad alterum extremoꝝ. ſi fuerit ypo
thetice relatum. exemplum p̄mi: ſortes currit q mouetur: ſupponit ly
q ꝓ ſor. exinde ſcdi. aliqs hō̃ ē latro ꝛ tu es ille: ſupponit ly ille ꝓ ali
quo hoīe nō ſimpliciter: ſꝫ ꝓ eo qui eſt latro: ꝛ hoc eſt ſemp veꝝ ꝙ re
latiuū ypothetice relatū refert ſuū an̄s nō ſimpliciter: ſꝫ in cōparatōe
ad alterū extremoꝝ: niſi an̄s ſtet diſtributiue: qꝛ tūc nō refert niſi ſo
lū an̄s: vt quilꝫ homo currit ꝛ ille mouet̄: ſupponit ly ille ꝓ quolibꝫ
hoīe ꝛ nō refert an̄s replicādo: ſꝫ ſolū ſimpliciter. ſ. ꝛ ille ideſt qlꝫ ho
mo mouetur.

Quomodo relatiua ſupponunt.

Prima regula.

Omne relatiuum ſupponēs ꝓ alio q̄ꝫ ſuū an̄s excepto poſſeſſiuo
non ſeqtur regulam ſui an̄tis ſed ſui ſigni vel ſitus vbi aliqn̄ ſuppo
nit eodem modo: vt aliqs homo currit alius dormit: ambo ſuppo-
nūt determinate aliqn̄ relatiuū cōfuſius: vt hō̃ eſt albus ꝛ nullus ta
lis vigilat. an̄s ſuppōit determīate: ꝛ relatiuū diſtributiue aliqn̄ ecō
uerſo: vt qlibet hō̃ eſt albus ꝛ talis currit. an̄s ſtat ꝯfuſe diſtributiue
ꝛ relatiuum determinate.

Secunda regula.

Omne relatiuū idētitatiſ ſubſtātie ī eadē cathegorica ſui an̄tiſ ſup
ponit eodē mō ſicut ſuū an̄s niſi an̄s ſtet ꝯfuſe tm̄ qꝛ tē relatiuū ſtat
determinate: vt hō̃ currit q mouet̄: ſupponit ly q determīate ſicut ſu
um an̄s: vt oīs hō̃ q currit mouet̄: ſupponit ly q diſtributiue. ſꝫ dicē
do oīs hō̃ ē aīal qđ ē rōnale: ſuppōit ly qđ determinate. Et nō ꝙ cū
dicit̄ oīs hō̃ uidet ſe ſupponit relatiuū diſtributiue ſicut an̄s. nō ſim
pliciter ſꝫ referēdo ſingula ſingulis. ꝛ iō nō ſignificat ꝙ oīs hō̃ uidet
oēm hoīem: ſꝫ ꝙ iſte uidet ſe ꝛ iſte ſe ꝛ ſic de ſingulis.

Tertia regula.

Omne relatiuum idētitatis ſubſtātie ypotheticе relatū ſtat ſicut
ſuū aīs:ſed magis limitate niſi aīs ſupponat cōfuſe tm̄:qꝛ tūc non
ſtat magis limitate ſed determinate:exēplū regule ē ſi dixero. Aliqs
hō eſt aīal ⁊ tu es ille:ita ſupponit determinate ly ille ſicut ly homo
ſed tm̄ ly ille magis limitate qꝛ refert replicando totam compoſitōēʒ
ſui aītis. ⁊ ideo ſignificat ꝙ tu es aliquis homo qui eſt anima: ⁊ nō
ſolū ꝙ tu es aliquis hō:ī hoc differt a relatiuo cathegorice relato:qꝛ
id refert non replicando:⁊ hoc qꝛ eſt in eadem cathegorica. ⁊ ex his
pʒ ꝙ hec eſt falſa.aliquis homo eſt ⁊ quilʒ hō eſt ille:qꝛ ſcāda pars
ſignificat ꝙ aliquis homo qui eſt quilʒ homo eſt:quod eſt falſū: ⁊ n̄
ſignificat ꝙ quilʒ homo eſt aliquis homo:qꝛ relatiuū ſtat determi-
nate:⁊ nunc aīs poſitū loco relatiui ſtat confuſe tm̄: ideo non ſemp
lʒ loco relatiui ponere ſuū aīs:niſi ſeruetur ſuppoſitio. ⁊ ſi non pōt
fieri in eodem ſitu oʒ facē ꝓpoſitōes aliquas de inconſueto modo lo
quendi:vt ſint conuertibiles cum priori. verbi gratia:iſta eſt falſa:ali
quis homo eſt ⁊ nullꝰ hō eſt ille:nec ſignificat. ſcāda pars ꝙ nullus
hō eſt aliquis homo q eſt:ſed ſignificat ꝙ aliquis homo qui eſt nul-
lus homo eſt:vt ſaluet̄ ſuppoſitio. Ex hoc ſi concluditur ꝙ ſignum
vniuerſale negatiuum non impeditum non confundit predicatum ⁊
tm̄ p̄cedit totā propōnem ⁊ p̄tū eſt terminꝰ cōis:vt patuit de iſta: nul
lus hō eſt ille. vbi ly ille ſtat determinate: huic dicit̄ ꝯcedendo totuʒ
qꝛ p̄dicatū nō eſt capax ꝯfuſiōis:⁊ hoc ſemp ſuperius fuerat expſſuʒ
⁊ ideo nil eſt ꝯtra predicta.

De ampliatione.

Ampliatio eſt acceptio ermini vltra ſignificationem verbi princi-
palis vel participii eiuſdem:vt homo fuit:ſupponit ly hō non ſolum
pro homine q eſt nec ſolum pro homine qui fuit ſed diſiunctim pro
homine qui eſt vel fuit.

Prima regula.

Oīs terminus ſupponēs a pte aī reſpectu ṽbi de preterito vel ſui
pticipii āpliant̄ ad ſupponēdū ꝓ eo ꝙ ē vel fuit vel fuerat: vt hō fu-
it:ſupponit ly hō ꝓ eo hoīe q ē vel fuit: ⁊ itelligit̄ iſta regula niſi fiat
reſtrictio:ut hō q ē fuit.nō ſupponit ly hō āpliatiue. ⁊ iuxta hāc regu
lā cōcedūtur tres concluſiones.

Prima concluſio Aliqs homo fuit ab eterno
Secunda cōcluſio Puer fuit ſenex
Tertia concluſio Pater fuit ſine filio ⁊ filia. Eadeʒ exempla
pūt formari de pticipiis.

Secunda regula

Omnis terminus ſupponens a parte aī reſpectu verbi de futuro
vel ſui pticipii āpliatur ad ſupponendū ꝓ eo quod eſt vel erit: ⁊ iu-
xta hanc regulā cōcedūtur tres cōcluſiones.

Prima concluſio Aliquis hō erit quando erit mortuus: ⁊ hec eſt
vera de ieſu chriſto dn̄o noſtro āte paſſionē ſuam.
Secunda concluſio Mortuus cantabit
Tertia concluſio Album erit ſine albedine.

Tertia regula.

Omnis terminꝰ ſupponēs a pte ante ⁊ a parte poſt reſpectu iſtorū
ṽborū incipit deſinit poteſt contingit ⁊ ſuorū participiorū ⁊ termi-
norū ṽbaliū ſignificantiū aptitudinem: vt ṽbalia terminata in bilis
vel in bile: ut amabilis vel amabile. ſimiliter curſor ⁊ ſcriptor que n̄
ſignificant actū ſed aptitudinem. nā aliqs nō ſcribens nec currens ē
ſcriptor ⁊ curſor:āpliatur ad ſupponēdū ꝓ eo qđ ē vel pōt eē uel in
cipit uel deſinit vel cōtigit eē: ⁊ iuxta hoc concedūtur tres ꝯcluſiōes.

Prima concluſio Albū pōt eſſe nigrum
Secunda concluſio Papa pōt eſſe laicus
Tertia concluſio Creans pōt eſſe deus ꝗuis nihil creet.

Quarta regula.

Oīs terminus ſupponens a parte poſt ī actiuis ⁊ a pte āte ī paſſi-
uis reſpectu verborū vel terminorū potentiū extendere actū ſuum
tā in ens ꝗ ī nō ens āpliatur ad ſupponēdū ꝓ eo quod eſt vel pōt eē
vel itelligi: ut itelligo chimerā: ſupponit ly chimera ꝓ eo quod eſt uel
pōt eſſe vel itelligi vel imaginari chimera.

Item dicas de iſtis ṽbis imaginor colligo cogito ſignificat ⁊ ſup-
ponit. qcqd. n. contingit itelligere cōtingit ⁊ ſignificare ⁊ ſupponere
⁊ iuxta hoc tres cōcluſiones cōcedūtur.

Prima concluſio Intelligo nō ens
Secunda concluſio Intelligo non intelligibile
Tertia concluſio Intelligo chimerā ꝗuis nulla ſit nec poſſit eē.

Ex dictis ſequitur ꝙ a tertio adiacente ad ſecundum adiacens non
valet conſequentia affirmatiue in terminis ampliatiuis. vnde non ſe
quitur Adam eſt mortuus. ergo adam eſt. Sequitur ſecundo ꝙ iſta
nō ē bona conuerſio. Adam eſt mortuus. ergo aliquod mortuum eſt
adā. ſed ſic debet conuerti: aliquod mortuū eſt vel fuit adā. ⁊ ita obſ
ues ī ṽbo de futuro ⁊ in ceteris ampliatiōibus. Sequitur tertio ꝙ
iſte non eſt bonus ſilogiſmus. Omne futurū eſt: antixp̄s eſt futurus
ergo antichriſtus eſt: qꝛ ly āticriſtus in minori ſupponit āpliatiue

⁊ non in concluſione: ⁊ quia ly futurū in maior eſt nomen ⁊ in mino
ri eſt participiū: qꝛ quādo pticipiū imediate non poſtponitur uerbo
eſt nomen: qꝛ tunc nō ſit unū ex v̄bo ⁊ participio: ideo minor debuit
eſſe iſta: antichriſtus eſt aliquod futurū: ⁊ tunc minor cēt falſa. vnde
non ſequitur. Antichriſtus ē futurus: ergo ē antichriſtus futurus.

De appellatione.

Appellatio eſt acceptio termini ī propōe limitati vel per v̄buȝ ve
pticipiū: vt ſor. eſt hō. ly ſor. ⁊ ly hō appellat tēpus pn̄s. i. ſupponit
ſolū pro ſorte qui eſt ⁊ pro hōie qui eſt.

Appellatio.

Ampliationis — Temporis — Forme.

De appellatione ampliationis.

Appellatio ampliationis eſt acceptio termini in ꝓpōne limitati p
verbū ampliatiuū a pte ante ⁊ a parte poſt: uel ſuū pticipiū vel uerba
le: ut ſor. incipit eſſe papa: tā ly ſor. q̄ȝ ly papa ſtat āpliatiue ꝓ eo qꝺ
eſt uel incipit eſſe ſed differenter: qꝛ ly papa appellat inceptionem ita
ꝙ licet ſtet pro eo qꝺ ē uel īcipit eſſe: tamē reſtringitur ad ſtādū pro
eo quod incipit eſſe: ſor. vero ſtat abſolute ampliatiue.

Regula.

Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum uerborum incipit de
ſinit poteſt contingit uel ſuorum participiorum uel uerbalium ſigni
ficantium aptitudinē apppellat ꝓpriam ampliationem illorū vt ī exē
plo patet ſuperius poſito.

De appellatiōe tēporis.

Appellatio temporis ē acceptio termini in ꝓpōe limitati p' termi
num v̄balē ſecūdum naturam temporalem uerbi vel pticipii: ut ſor.
eſt hō: ſupponit ly ſor. ⁊ ly hō ſolū ꝓ pn̄ti ſicut copula uerbalis ſolū
preſentialiter conſignificat.

Prima regula.

Ois t̄min' ſupponēs tā a pte āte q̄ȝ a pte poſt reſpectu v̄bi d pn̄ti
ſine pticipio p̄teriti uel futuri t̄mino v̄bali ſequēte appellat tēp' pn̄s
ut aīa petri ē ſpūs. tā ly aīa q̄ȝ ly ſpūs ⁊ ly petri ſtāt ꝓ eo qꝺ ē tātū.

Secunda regula.

Ois terminus ſequēs v̄bū de preterito uel futuro uel ſuū partici
pium appellat tempus preteritū uel futurū: ut ſortes fuit albus: ſup
ponit ly albus pro eo ſolum quod fuit. Similiter ſor. erit albus: ſup
ponit ly albus pro eo ſolum quod erit album.

Prima concluſio.

3 tractatus. s. de probationibus terminorum
1 de reſolubilibus
2 de exponibilibus
3 de officialibus
4 de deſcriptibilibus

Et ideo cōceditur ꝙ aliquod album fuit ſortes: ⁊ tn̄ ſortes nō fuit
aliquod albū dato ꝙ ſortes nūc p̄mo ſit albus ⁊ āte hoc fuerit niger.

Secunda concluſio.

Similiter Epiſcopū videbis ⁊ nō videbis epȝ dato ꝙ uidebis ſor
tem q poſt hoc erit ep̄s ⁊ nunc ſit laicus: ⁊ ꝙ uidebis ipſum qn̄ erit
laicus ⁊ non poſt.

De appellatione forme.

Appellatio forme eſt acceptio termini ī ꝓpōe limitati per verbum
uel participium ſignificans actum uel habitū mētis.

Regula.

Ois termin' n̄ ſimplicit̄ demonſtratiuus ſequēs v̄bū vel pticipiū
ſignificās actū uel habitū mētis appellat formā. i. ſignificat ſignifi
catū ſuū ſub ꝓpria rōe: ut cognoſco ſortē. ly ſortes appellat ſuā for
mā. i. ſignificat ꝙ cognoſco ſortē ſub rōe q ſortes: ſȝ dicēdo cogno
ſco hoc ly hoc nō appellat qꝛ nō ē dr̄ia īter ſignificatū ⁊ rōnē ꝓpriā:
iō eēt nugatio.

Prima cōcluſio.

Ex qb' ſeqtur ꝙ xp̄m crucifixū de virgine natū adorauit Ariſtote
les: ſȝ nō adorauerit xp̄ȝ crucifixū de uirgine natū. ſimiliter.

Secunda concluſio.

Patrē meū uellē eē in fouea ⁊ nō uellem patrem meū eſſe ī fouea.

Tertia concluſio.

Potū uenenoſū d̄ſidero biber̄ tn̄ n̄ deſidero biber̄ potū uenenoſū.

De probationibus terminorū.

Propoſitionū.

Mediata eſt que habet medium quo poteſt probari.	Immediata eſt que non habet mediū quo poſſūt ꝓbari ut h̄ ē ueritatis

Mediata quincuplex

Reſolubilis. Exponibilis. Officiabilis. Deſcriptibilis. Probabi
lis per cauſas.

De reſolubili ꝓpōe.

Reſolubilis ē triplex. ſ. indefinita pticularis ſingularis nō demō
ſtratiua ſimpliciter q̄ probantur ſumendo duo pronoīa demōſtrati
ua ſimpliciter. primum conforme ſubiecto ꝓpōis reſolubilis. ⁊ ſecū
dū in recto: ut pȝ in exemplis.

Indefinita		hoc currit
Homo currit		hoc eſt homo
	ergo	homo currit

Particularis — Hoc currit
Aliquis homo currit — Hoc eſt aliquis homo
ergo aliquis homo currit

Singularis — hoc currit
Sortes currit — hoc eſt ſortes
ergo ſortes currit

Ampliatiue — hoc diſputabit
Homo diſputabit — hoc eſt uel erit homo
ergo homo diſputabit

Hō incipit currere — Hoc incipit currere
hoc eſt uel incipit eſſe homo
ergo homo incipit currere

In genitiuo caſu — huius eſt bona ſocietas
Angeli eſt bona ſocietas — hic eſt angelus
ergo angeli eſt bona ſocietas

In datiuo caſu — huic placeo
Deo placeo — hic eſt deus
ergo deo placeo

In aduerbio — nunc lego
Aliquando lego — nunc eſt aliquando
ergo aliquando lego
— tunc diſputabis
Cras diſputabis — tunc eſt uel erit cras
ergo cras diſputabis

De diſiuncto collectiue ſumpto.
hoc eſt aſinus
hoc eſt homo uel aſinus
Homo uel aſinus eſt aſinus — ergo hō uel aſinꝰ ē aſinus. hec ē falſa.
De diſiuncto diuiſiue tēto
hoc uel aſinus eſt aſinus
hoc eſt homo
ergo hō uel aſinꝰ ē aſinus. hec ē ỽa.

Ita dicitur de copulato: vt ſortes ⁊ plato currunt: ⁊ de conditionato: vt ſi ſortes ē homo ē riſibilis.

De particulari indefinita ⁊ ſingulari negatiua.

Particularis uero īdefinita ⁊ ſingularis negatiua pñt probari dupliciter. primo reſolutorie: ⁊ hoc vbi ſubiectū pro aliquo ſupponit: vbi vero pro nullo ſupponit non poteſt probari reſolutorie: qꝛ minor eſt falſa. debet igitur tūc aliter ꝓbari. ſ. p ſuū ꝯdictoriū. ỽbi grā chimera nō ē hō ꝓbatur hoc mō ſuū ꝯdictorium ē falſum: ergo iſta ē uera. Et iuxta hoc conceditur primo. Prima cōcluſio:

Minori te ⁊ quolibet maiori te tu es maior.

Maiori te ⁊ quolibet minori te tu es minor. ⁊ hoc ſumendo iſtas vt ſunt de copulato ſubiecto

Secunda concluſio.

Album poteſt eſſe nigrum.

Predeſtinatus pōt eſſe preſcitus

Tertia concluſio.

Iuſtus pōt eē iniuſtus.

Album fuit qñ nō fuit album

Heri epiſcopus predicauit qñ non predicauit epiſcopus.

Iuſtus iuſtiſſime condēnatur ꝓ peccato ſuo.

De exponibili.

Exponibilis ꝓpō multas hꝫ ſpēs. ⁊ primo de vniuerſalibus affirmatiuis ē dicendum.

De vniuerſali affirmatiua

Uniuerſalis affirmatiua exponitur per duas exponētes. ſcilicet per preiacentem ⁊ vniuerſalem negatiuam in qua ponitur ly quin inter totū ſubiectum ⁊ predicatum. ⁊ ei ſubiungitur hoc pronomen relatiuum ille illa illud ī caſu cōſimili ſubiecto exponibilis. Ecce exēpla:

Quilibet hō currit.
Homo currit. — Et nullus ē hō quin ille currat

Cuiuſlibet hois intereſt legere.
Hois intereſt legere — Et nihil ē hō qn illius iterſit legere

Ois ſacerdos poteſt eſſe papa
Sacerdos pōt eē papa — Et nihil eſt vel pōt eſſe ſacerdos quin ille poſſit eſſe papa

Ita dicatur de aliis uerbis āpliatiuis

Ubiqꝫ tu es.
Alicubi es — Et necubi es quin ibi ſis.

Semper es.
Aliquando es — Et nūquā es qn tūc ſis

Ois hō vel aſinus eſt aſinus.
Hō uel aſinus eſt aſinus — Et nihil ē hō uel aſinus qn illō ſit aſinus

Et iſto modo ē falſa qꝛ ſecūda exponēs ē falſa.

Ois hō uel aſinus eſt aſinus.
Hō vel aſinus ē aſinus — Et nihil eſt hō qn illud uel aſinus ſit aſinus

Et hoc mō ē uera: qꝛ ābe exponentes ſūt uere.

De uniuerſali negatiua.

Uniuerſalis negatiua non exponitur: ſʒ probatur dupliciter.ſ.per ſingulares uel per ſuũ cõtradictoriũ.

Primo mõ   Nullus hõ ẽ aſinus   ſecundo modo

Nec iſte hõ ẽ aſinus nec iſte hõ ẽ aſinus.⁊ iſti ſũt omnes hoĩes maſculi.ergo nullus homo ⁊c̃.

Suũ ɔ̃dictoriũ huius eſt falſũ .ſ.illud aliqs homo eſt aſinus ergo illa uniuerſalis negatiua eſt uera nullus homo eſt aſinꝰ.

Ex dictis infero aliquas concluſiones.

Prima concluſio.

Omne quod deus fecit eſt in hoc inſtanti.ſimiliter.
Omne quod fuit ⁊ erit eſt nunc.ſimiliter.
Omne quod erat eſt nunc.

Secunda concluſio.

Sortes eſt oĩs hõ hic:⁊ tñ ſortes hic nõ eſt oĩs hõ:ſimiliter.
Tu es oĩs hõ hoc mõ: ⁊ tamen hoc mõ tu nõ es oĩs hõ:ſimiliter.
Tu es oĩs hõ uidens ſortem:⁊ tamen tu nõ es oĩs hõ uidens hoĩeʒ

Tertia concluſio.

Quelibet ſingularis huius uniuerſalis eſt uera:⁊ tamen non q̃libet ſingularis alicuius uniuerſalis eſt ꝟa. Similiter oĩs filiꝰ huiꝰ aĩalis eſt aſinus:⁊ tñ nõ oĩs filiꝰ alicuiꝰ aĩalis eſt aſinus:iſte omnes ꝓpões poſſunt probari exponibiliter:lʒ nõ ſint omnes uniuerſales ſed ideo eas congregaui ſimul:q2 multis locis deſeruiũt.

De poſitiuo.

Poſitiuũ cõparabiliter ſũptũ per eque exponitur ꝑ tres exponẽtes duas ĩ quibꝰ ãbo extrema coparatiõis cõueniũt ⁊ tertiã negatiuam per negationem ſui comparatiui ſalua ſuppoſitione terminorũ. Exẽpla ſunt iſta.

Tu es ita fortis ſicut petrus

Tu es fortis   Petrus ẽ fortis.   Non petrꝰ eſt fortior te.

Tu es ita fortis ſicut oĩs hõ.

Tu es fortis   Hõ eſt fortis   Non omnis homo ẽ fortior te.

Prima cõcluſio.

Tu es ita fortis ſicut omnis hõ mũdi:⁊ tamen nõ es ita fortis ſicut

aliqs hõ mũdi.

Secũda cõcluſio.

Diabolus nõ eſt ita malus ſicut deꝰ:⁊ tamen diabolus eſt peſſima creatura

Tertia concluſio.

Cãpanile diui marci ẽ ita magnũ ſicut tu:⁊ tñ tu nõ es ita magnus ſicut cãpanile diui marci.

De comparatiuo.

Comparatiuum exponitur ꝑ tres exponẽtes duas ĩ qbus ãbo extrema cõparatiõis cõueniũt ⁊ tertiã ĩ qua ſecũdũ extremũ negatur a primo per poſitiuũ cõparabiliter ſũptũ cũ nota equalitatis ſalua ſuppoſitiõe terminorum. Exẽpla ſunt iſta.

Ego ſum iocundior te.

Ego ſum iocũdus   Tu es iocũdus   Nõ tu es ita iocundus ſicut ego

Tu es maior oĩ hoĩe:

Tu es magnus   homo ẽ magnus   Nõ oĩs hõ ẽ ita magnus ſicut tu.

Prima concluſio.

Ego ſum maior oĩ hoĩe mundi:⁊ ſum minor omni homine mundi.

Secuuda concluſio

Tu es melior oĩ homine mundi:⁊ tñ nõ oĩ hoĩe mũdi tu es melior.

Tertia cõcluſio.

Ego ſum potentior te ⁊ leone:⁊ tamẽ non ſum potentior leone.

De ſuperlatiuo.

Superlatiuum põt dupliciter ſumi.primo abſolute:ſecundo reſpectiue.Exemplũ primi.ſortes eſt fortiſſimus.Exẽplũ ſecundi:ſor.ẽ fortiſſimꝰ illorũ.primo modo exponitur ꝑ duas exponẽtes.ſecũdo per tres:ſemper ſalua ſuppoſitione terminorũ.

Primo mõ Sortes eſt maximus. Scdo mõ ſor.ẽ maximus iſtoꝝ.

Sortes eſt magnus
Sor.nõ poteſt eſſe maius in ſua latitudine.

Sor.eſt magnus.
Iſti ſunt magni
Non iſti ſunt ita magni.ſed valde minores ſorte.

Prima concluſio.

Decẽ ſũt genera generaliſſima ⁊ nullũ iſtorũ ẽ generaliſſimũ illoꝝ

Secunda concluſio.

Tu es fortiſſimus iſtorũ ⁊ tñ tu non es fortiſſimus.

Tertia concluſio.

Tu es calidiſſimus oĩum hoĩuʒ:⁊ tñ es frigidiſſimꝰ omniũ hoiuʒ

De differt aliud non idem.

Differt aliud nō idem exponūtur p tres exponētes: duas affirmatiuas ꝛ tertiā negatiuā: ſalua ſemper ſuppoſitiōe terminoꝛū. ꝛ tēporis identitate

Exempla ſūt iſta.

Soꝛtes differt ab omni hoīe.

Soꝛtes eſt — Homo eſt — Et ſoꝛtes nō eſt oīs hō

Soꝛtes differt a platone

Soꝛtes eſt — Plato eſt. — Soꝛtes ñ eſt palto

Soꝛtes differebat a platone

Soꝛtes erat — Et plato erat ſecū — Et ſoꝛtes non erat plato

Soꝛtes differt ab antichꝛiſto

Soꝛtes erit — Antichꝛiſtus erit ſecū — Et ſoꝛ. nō erit antixp̄s

Prima concluſio.

Tu es aliud a deo: ꝛ tamen tu nō es aliud ab aliquo ente.

Secunda concluſio

Tu non es idem chimere: ꝛ tamen tu non es nō idem chimere.

Tertia cōcluſio

Licet in diuinis pater ſit alius a filio. tm̄ pater nō eſt aliud a filio Nā iſta pater eſt alius a filio pꝛobatur ſic: pater eſt ꝛ fili⁹ eſt: ꝛ pater nō eſt fili⁹: ꝛ hoc eſt verum: ſed illa pater eſt aliud a filio pꝛobatur ſic pater eſt ꝛ filius eſt: ꝛ pater nō eſt eadem res que eſt filius. ꝛ hoc eſt falſum. vnde conceditur in diuinis ꝙ pater eſt idem filio: ꝛ non eſt idem filio tenendo ly idem in pꝛimo in neutro genere: ꝛ in ſecūda in maſculino genere ꝛ ideo non contradicūt.

De exceptiuis ꝛ pꝛimo affirmatiua.

Exceptiua affirmatia exponitur p duas exponētes ī quarū pꝛima remouetur p̄dicatū a pte extra capta: ꝛ ī ſecūda affirmatur idē p̄dicatū de ſubiecto cū pte extra capta infinitata. Exēpla ſūt iſta.

Oīs homo pꝛeter ſoꝛtē currit

Soꝛtes non currit — Omnis homo nō ſoꝛ. currit

Iſta uero Nō oīs hō p̄ter ſoꝛ. currit. ꝓbatur p ſuū ꝯdictoꝛium.

De exceptiua negatiua

Exceptiua negatiua exponitur per duas exponentes in quarum pꝛima affirmatur p̄tū de parte extracapta: ꝛ in ſecunda negatur p̄dicatum de ſubiecto cum parte extra capta infinitata. Exempla ſunt iſta

Nullus hō p̄ter ſoꝛtē currit. — Omnis hō p̄ter ſoꝛ. non currit.

Soꝛ. currit ꝛ Nullus hō nō ſoꝛ. cur. — Soꝛ. currit ꝛ Omnis hō ñ ſoꝛ. currit.

De exceptiua pꝛopꝛia.

Ad exceptiuam ꝓpꝛiā requiruntur duo.

Pꝛimū ꝙ illud a quo fit exceptio ſtet confuſe diſtributiue — Secundum ꝙ ps extra capta ſit minus cōis illo a quo fit exceptio

Coꝛrelariū. Nō oīs exceptiua repugnat ſuo p̄iacēti. pz de iſta oē ens p̄ter chimerā eſt ens.

Aliud coꝛrelarium.

Dictio exceptiua hz vim īmobilitādi terminū p̄cedētem. pz de illa oīs hō p̄ter ſoꝛ. cur. ly hō ſupponit cōfuſe diſtributiue īmobilit̄: qꝛ ſi deſcēderet̄ fieret exceptiua ipꝛop̄a pp defectū p̄me ꝯditōis ꝛ nō habet illā viz ab aliq̊ ſigno niſi a ly p̄ter ut pz.

Concluſiones.

Tu nō differs niſi ab aſino ꝛ nō a nullo niſi ab aſino differs. p̄ma ps pz: qꝛ differs ab aſino ꝛ nō differs ab alio ꝙ̄ ab aſino. p̄ma exponens. pz. ſ. tu differs ab aſino: ꝛ ſcd̄a ꝓbat̄: qꝛ ſi nō det̄ oppoſitū tu differs ab alio ꝙ̄ ab aſino. ergo tu nō es aliud ꝙ̄ aſin⁹ qd̄ ē falſū: pz ꝯñā ab expoſita ad vnā ſuaꝝ exponētiū. deiñ ꝓbat̄ ꝙ nō a nullo niſi ab aſino differs: qꝛ ſi nō det̄ oppoſitū ꝙ a nullo niſi ab aſino differs. igit̄ a nullo nō aſino differs. pz ꝯña vt p̄us. ꝛ ꝯñs falſū ē. qꝛ ſuū ꝯdictoꝛiū ē veꝝ. ſ. ab aliq̊ nō aſino differs qꝛ ab eq̊. ꝛ iō ꝯcedit̄ ꝙ nō differs ab alio ꝙ̄ ab aſino: ꝛ tm̄ ab alio ꝙ̄ ab aſino differs.

De excluſiuis.

Quinqꝫ modis excluſiue fieri p̄nt ſine negatōe ſequēte. p̄mo cū nota excluſionis p̄cedit ꝛ cadit ſupꝛa ſubiectū tm̄. ꝛ exponit̄ p copulatiuam. exinde tm̄ ſoꝛtes currit. ſoꝛtes ꝛ nihil nō ſoꝛ. currit: ita ꝙ ſit copulatū ꝛ nō copulatiua. Scd̄o cū cadit ſupꝛa totū. ꝛ tūc exponitur p copulatiuā. Exemplum.

Tātum ſoꝛtes currit.

Soꝛtes currit illa vocatur pꝛeiacens. — Et nihil non ſoꝛ. currit. illa eſt negatiua de ſubiecto infinito

Tertio cū nota excluſionis cadit inter ptes ſubiecti ꝛ tūc exponit̄ p copulatiū. verbi gratia. Soꝛtes tm̄ diſputans placet.

Soꝛtes diſputans — Et non diſputās placet.

Quarto cū nota eſt inter ſubiectum ꝛ p̄dicatū ſiue p̄cedat ſiue ſeq̄t copulā p̄ncipalē. ꝛ tūc ꝓbat̄ p copulatiuā: v̄bi gratia.

Sortes tantum eſt homo — Sortes eſt homo.
Sortes eſt tantum homo — Et ſortes nō ē nō homo

ita ꝙ vna negatio ſit ad verbū p̄ncipale ꝛ alia īfinitatio ad p̄dicatum

Quinto cum nota excluſionis eſt inter partes p̄dicati: ꝛ tūc expōit̄ p copulatiuā: verbi grā. Sortes eſt aīal tantū bipes.

Sortes eſt aīal bipes — Et ſor. nō ē aīal nō bipes

ita ꝙ cadat īfinitatio vbi nota excluſionis p̄us erat.

Ultra iſtos quinq̧ modos ſine negatōe ſequēte fiunt alii q̄ttuor cū negatōe ſequēte de q̄bus p ordinē dant̄ exēpla ꝛ expōnes. p̄mo cū nota p̄cedit ꝛ ſolū cadit ſupra ſubiectū ꝛ tūc exponitur p copulatiuam: verbi gratia.

Tantum ſortes nō currit.

Sortes — Et nihil non ſortes nō cur.

Et iſta ſignificat ꝙ illd̓ qd̓ ē ſortes ꝛ nō alid̓ q̄ʒ ſortes id dico nō currit. Scd̓o cū cadit ī totā ꝓpōneʒ. ꝛ tūc ꝓbat̄ p copulatiuā mediāte ſigno diſtributiuo affirmatiuo hoc modo.

Tantū ſor. nō currit.

Sortes non currit — Et quodlibet non ſor. cur.

Tertio cū cadit int̄ ptes ſubiecti ꝛ tūc ꝓbat̄ p copulatiuā: vt ī exēplo

Sortes tm̄ diſputās nō currit.

Sortes diſputās — Et non nō diſputans non currit.

Quarto cū nota eſt int̄ ſubiectū ꝛ p̄dicatū ꝛ p̄cedit copulā tūc probat̄ p copulatiuā. Sortes tm̄ nō ē diſputans.

Sortes nō ē diſputans. — Et ſor. eſt q̄libʒ n̄ diſputās

Quinti modi nō pōt dari regula cū negatione ſequēte. q2 tunc negatio ſeq̄ret̄ verbū p̄ncipale: ꝛ ſic eēt potius īfinitatio q̄ʒ negatio. ꝛ ſi dicis ꝙ poſſet adhuc dari alia excluſiua que nō eſſet aliqua dictorū ix. modoꝝ ſcʒ cū ly tm̄ ſeq̄ret̄ totā ꝓpōnē: vt dicēdo hō ē ridēs tm̄ huic dr̄ ꝙ illa reducit̄ ad q̄rtū modū pꝰ poſitū. nā iſta equalēt ad bonum intellectū. ſor. eſt ridens tm̄. ꝛ ſor. eſt tm̄ ridens. itaq̧. ix. excluſi

3

uaꝝ ſunt ordines ſeu mōi īuicē nō coīcidētes: ꝛ nō pn̄t eē plures q2 nō vr̄ quō aliter poſſit excluſionis nota in ꝓpōne poni

Prima cōcluſio.

Tu tm̄ es homo ꝛ tamen non tantum: tu es homo.

Secūda cōcluſio.

Tm̄ ſor. cur. ꝛ nō tm̄ ſor. currit: dato ꝙ ly tm̄ cadat ſolū ſup̄ ſubiectū in prima ꝛ in ſecūda ſupra totā ꝓpōnem.

Tertia concluſio.

Iſta ꝓpoſitio hō ē aſinus p̄ciſe ſignificat veꝝ ꝛ falſū poſſibile ꝛ impoſſibile: imo neceſſariū ꝛ impoſſibile.

Poſtremo hic aduerte ꝙ dictio excluſiua qn̄ cadit ſupra terminuʒ pluralis numeri pōt exponi dupliciter: p̄mo p notā infinitatis. ſcd̓o p notā pluralitatis: verbi gratia.

Tm̄ duodecim ſunt apoſtoli dei.

Duodeci ſūt apoſtoli di — Duodecim ſunt apoſtoli dei
ꝛ nulla non duodecim ſūt — ꝛ non plures q̄ʒ duodecim ſunt.
apoſtoli dei: ꝛ hec eſt falſa — apoſtoli dei: ꝛ hoc modo eſt v̄a

De reduplicatiuis.

Nota ꝙ iſte note ſiue dictōes. ſ. inq̄ʒtū ꝓut p ſe ſm̄ qd̓ pn̄t teneri dupliciter. p̄mo ſpecificatiue. ſcd̓o reduplicatiue: p̄mo mō n̄ exponūt̄ ſʒ d̓ſcribunt̄: ſic̄ ego peto a te pecuniā inq̄ʒtū hēs. i. ego peto a te pecuniā ea rōne q̄ hēs. Scd̓o mō exponūtur p tres exponētes duas abſolutas ꝛ tertiā ꝯditōatā trāſcēdēter: vt ī exēplis pʒ manifeſte.

Et ſine negatōe ſequēte.

Sortes inq̄ʒtū hō ē aīal.

Sortes eſt hō — Sortes ē aīal — Et ſi aliq̄d ē hō illud eſt aīal.

Hō n̄ inq̄ʒtū hō ē āgelus — cū negatiōe ſequente

Hō ē homo — Hō n̄ ē angelus — Et ſi aliq̄d ē hō id n̄ ē āgelus

Si v̄o negatio p̄cedit notā reduplicatōis tūc nō exponit̄ ſʒ ꝓbatur vel improbatur p ſuum ꝯtradictoriuʒ: verbi gratia: volo probare ꝙ hec eſt vera: ſortes nō inq̄ʒtum hō eſt ſortes. arguo ſic: ſuū ꝯtradictorium ē falſum. ſ. ſortes inq̄ʒtum hō ē ſortes: ergo hec ē vera. ſ. ſor. n̄ inquantum homo eſt ſortes. conſequentia tenet p legem contradictoriorum. an̄s pʒ exponendo.

Prima cōcluſio.

Deus hō ē infinitus ꝛ imenſus: ꝛ tm̄ deꝰ homo non inquantum hō

eſt īfinitus ꝛ imēſus. Secunda concluſio.

Sortes inq̄ʒtū hō ē riſibilis: ꝛ tñ ſortes nō inq̄ʒtū aīal ē riſibilis:

Tertia cōcluſio.

Aliq̄ inq̄ʒtū cōueniūt differūt: ꝛ tñ nō aliq̄ inq̄ʒtū ꝯueniūt differūt tenēdo ī pma ly īquātū reduplicatiue: ꝛ ī ſcda ſpecificatiue. Similiter ꝯcedit ꝙ ens inq̄ʒtū ens ē ſubiectū metaphiſice tenēdo: ly inq̄ʒtū ſpecificatiue: ꝛ tñ ens nō inq̄ʒtū ens eſt ſubiectū metaphiſice tenēdo: ly inq̄ʒtum reduplicatiue.

De immediate:

Immediate exponit̄ p duas exponētes. videlʒ p pmā ꝑiacētē ꝛ ſecūdā vniuerſalē negatiuā ſibi correſpōdētē in hūc modū. Sine negatione ſequente ꝛ de futuro.

Immediate poſt hoc erit antichriſtus.

Poſt hoc erit antichriſtus	Et nullū erit īſtās poſt hoc gn īter illud ꝛ hoc erit antichriſtus.

De īmediate ſine negatione de pterito.

Immediate añ hoc fuit antichriſtus.

Ante hoc fuit antichriſtus	Et nullū fuit inſtās ante h̄ gn īter illō ꝛ hoc fuerit antixp̄s.

De īmediate cū negatione ſequente.

Immediate poſt h̄ nō eris papa.

Poſt hoc tu nō eris papa	Et nullū erit īſtās poſt hoc gn īter illō ꝛ hoc tu nō eris papa.

Ita dicat̄ de pterito ſuo modo.

Si vero negatio pcedat tūc ñ exponit̄ ſʒ more ꝯſueto ꝓbat̄ p ſuū ꝯdictoriū: vt hec ē falſa. īmediate poſt h̄ tu eris papa. ergo iſta negatiua ē vera: ñ īmediate poſt h̄ tu eris papa. ſimilit̄ iſta ē falſa. īmediate p⁹ h̄ tu nō eris hō. ergo iſta ē vera: ñ īmediate poſt h̄ tu nō eris homo.

Prima concluſio.

Immediate p⁹ h̄ duo ꝯdictoria īuicē ꝯdicētia erūt vera ꝛ falſa: ꝛ tñ nō ſimul erūt vera nec falſa. Scda cōcluſio.

Immediate p⁹ h̄ erit aliqȯ īſtās: qȯ ñ īmediate ſʒ mediate p⁹ h̄ erit.

Tertia concluſio.

Immediate poſt hoc aliq̄ ps huius ſpacii erit ptrāſita ꝛ tñ nulla ps huius ſpacii īmediate poſt hoc erit ptrāſita.

De neceſſario.

Neceſſario exponit̄ p duas exponentes. ſ. p pmā ꝑiacētē ꝛ ſecūdā p oppoſitas q̄litates ſʒ exigentiā vbi: vt i exemplo pʒ.

De neceſſario de pñti affirmatiue.

Neceſſario de⁹ eſt.

Deus eſt	Et ñ pōt eſſe gn de⁹ ſit

Cum negatione de preſenti ſequenti.

Neceſſario vacuuʒ non eſt

Uacuum non eſt	Et nō pōt eſſe gn vacuum ſit.

De preterito affirmatiue

Neceſſario deus fuit

Deus fuit	Et nō potuit eſſe gn deus fuerit

De futuro cum negatione ſequenti.

Neceſſario chimera nō erit

Chimera non erit	Et ñ poterit eſſe ꝙ chimera erit

Si vero negatio pcedat tc̄ ñ expōit̄: ſʒ p ſuū ꝯtradictoriū ꝓbat̄ vel īprobat̄. vbi grā: hec eſt vera: ñ neceſſario chimera eſt: q2 h̄ eſt falſa: neceſſario chimera eſt. Prima cōcluſio

Nō neccrio tu es: ꝛ tñ neceſſario tu es ſumēdo ly neceſſario ī pma aduerbialit̄: ꝛ ī ſcda noīaliter ꝛ caſus ablatiui: q2 ſic dʒ reſolui.

Scda concluſio

Neceſſario aliqd ē qȯ ꝯtīgēter ē: ꝛ tñ nihil qȯ nccio ē ꝯtīgēter eſt.

Tertia cōcluſio.

Neceſſario tu curris vel tu nō curris: ꝛ tñ nec neceſſario tu curris: nec neceſſario tu nō curris.

De cōtingenter.

Cōtigenter ſimiliter exponit̄ p duas exponentes pmā ꝑiacentem ꝛ ſcdaʒ p oppoſitas q̄litates ſm exigentiam vbi.

De ꝯtingenter affirmatiue de pſenti.

Cōtingenter ſortes eſt

Sortes eſt	Et poteſt eſſe ꝙ ſor. nō ſit

Cū negatōe de preſenti poſtpoſita

Cōtingenter antixp̄s nō eſt

Antichriſtus non eſt	Et pōt eſſe ꝙ antixp̄s ſit

De preterito affirmatiue:
Contingenter adam fuit.

Adam fuit — Et potuit eſſe φ adā nō fuerit.

De futuro negatiue
Contingenter tu non ſaluaberis

Tu non ſaluaberis — Et poterit eē φ tu ſaluaberis

Si vero negatio p̄cedat nō expōit̄ ſʒ more p̄dicto p ſuū ɔ̄dictoriū ꝓbat̄ vel iꝓbat̄: v̾bi grā: hec ē v̾a. Cōtigenter ſortes nō ſaluabit̄: q̄ hec ē falſa. Nō ɔtingenter ſortes nō ſaluabitur.

Prima cōcluſio.

Ōīs hō contingenter ē ⁊ tamē non cōtingenter: immo neceſſario omnis homo eſt.

Secūda cōcluſio

Cōtigēter tu curris: ⁊ tn̄ nō ɔtigent̄ tu curris: vel tu nō curris.

Tertia concluſio

Cōtigenter deꝰ fuit ī a īſtāti: ⁊ tn̄ ī a īſtāti deꝰ neceſſario fuit.

De ab eterno

Ab et̄no noīaliter reſoluit̄ ſʒ aduerbialiter ꝓ et̄naliter exponit̄ p duas exponētes ſm̄ exigētiā v̾bi hoc mō. Exinde de p̄terito.

Ab eterno deus fuit

Ante aliqḋ tēpus deus fuit — Et nō ē vel fuit aliqḋ tp̄s finitū quin ante illud deuſ fuerit

De futuro
Ab eterno aīa intellectiua erit

Poſt aliqḋ tp̄s aīa ītellectiua erit — Et nō eſt vel erit aliqḋ tp̄s finitū q̄n poſt illḋ aīa ītellectīa erit

Si v̾o negatio ſeq̄ret̄ eodē mō expōit̄: ſi v̾o p̄cedit p ſuū ɔ̄dictoriūʒ ꝓbat̄ vel iꝓbat̄.

Prima cōcluſio

Ab eterno tu fuiſti: ⁊ tn̄ non eternaliter tu fuiſti.

Secūda cōcluſio.

Ab eterno fuit aliqḋ īſtās. ⁊ tn̄ nullū inſtās fuit ab eterno.

Tertia cōcluſio

Eternaliter erit aliquid quod non eternaliter erit.

De ſemper

Semꝑ ſumit̄ duobus modis. primo ſimpliciter ꝓ oī tp̄is dr̄ia: ⁊ ſic ſemꝑ ꝓpō talis ī q̄ ponit̄ ly ſemꝑ ē falſa. ſecūdo reſpectiue n̄ pro omni tpe: ſʒ ſm̄ exigētiam v̾bi: verbi gratia.

De ſemper abſolute
Semper deus fuit

Aliquando deus fuit — Et nullū eſt vel fuit vel erit aliquod aliquādo quin tūc deus fuerit

De ſemp reſpectiue de preſenti
Semper tu es

Aliquando tu es — Et nō ē aliqḋ aliq̄n q̄n tūc tu ſis.

De preterito
Semper deus fuit

Aliquando deus fuit — Et nō fuit aliqḋ aliq̄n q̄n tūc deus fuerit

De futuro.
Semper deus erit

Aliq̄n deus erit — Et nō erit aliquod aliq̄n q̄n tunc deus erit

Si negatio ſeq̄t̄ eodē mō exponit̄. ſi vero p̄cedat ꝓbat̄: vt prius dc̄m ē. ſ. p ɔ̄dictoriū ſuū.

Prima cōcluſio

Semper fuit aliqua dies: ⁊ nulla dies ſemper fuit.

Secūda concluſio

Omne quod mouetur ſemper ſe hʒ vno modo.

Tertia cōcluſio

Semꝑ erit aliq̄s hō: ⁊ tn̄ nullus hō viuet vltra ducentos annos.

De totus

Totus dupliciter pōt teneri p̄ͦ mō ſincathegorematice: ⁊ tn̄ valʒ q̄ʒtū ħ ɔplexū q̄lʒ ps: ⁊ tūc ē exponibilis ſicut vniuerſalis affirmatiua īplicite. ſc̄do cathegorice. ⁊ valet tn̄ q̄ʒtū ens ɔpletū ſiue ꝑfectuʒ cui nihil deeſt. Tenet̄ aūt p̄ͦ mō q̄n p̄cedit nullo cathegoremate p̄cedēte īplicite nec explicite: vt totꝰ ſortes ē albus. Sc̄do mō tenet̄ q̄n aliqḋ cathegorema p̄cedit ly totꝰ: vt ſortes ē totꝰ albus. i. ſor. ē q̄ddā ens ꝑfectū cui nihil deeſt ī albedine. ſor. totus ē hō vel ſor. ē totꝰ hō. i. ſor. ē homo ꝑfectus cui nihil deeſt ī humanitate.

De totꝰ ſincathegorematice ſine negatōe ſequēti.
Totus ſortes eſt aliquid ſortes

Pars ſortis ē aliq̄d ſortis — Et nulla ē ps ſor. q̄n illa ſit aliq̄d ſor.

Si vero negatio ſeqtur ly totus: vt totus ſoꝛ. non eſt albus: nō ex/
pōit: q2 equalet vniuerſali negatiue: ſ3 ꝓbat̄ p ſingularia vel p ꝯtra
dictoꝛiū: vt dictū fuit ſ̄. Similiter ſi negatio p̄cedit ly totus ꝓbat̄
per contradictoꝛium.

Prima concluſio.

L3 tot⁹ ſoꝛ. ſit aliqd ſoꝛtis: nō tm̄ tot⁹ ſoꝛ. ē minoꝛ ſoꝛte: q2 aīa ītelle/
ctiua nō ē minoꝛ cū nō ſit q̄ta: ⁊ coꝛp⁹ totū ſoꝛ. nō ē min⁹ ſoꝛte.

Secūda cōcluſio.

Licet totus ſoꝛtes ſit ps ſoꝛtis: nō tm̄ totus homo eſt pars ſoꝛtis.

Tertia cōcluſio

In capite tuo eſt totū qd̄ eſt ī mūdo: ſimilit̄ in aīa tua eſt tota ſapia
mūdi: ñ tm̄ totū qd̄ ē ī mūdo ē ī capite tuo: nec tota ſapia mūdi eſt in
aīa tua

De infinito.

Infinitus ſimiliter pōt teneri dupliciť: ſincathegoꝛematice ⁊ cathe
goꝛematice. cathegoꝛematice valet tm̄ q̄tū vnū ens ſine p̄ncipio ⁊ ſi
ne fine: ⁊ tūc nō exponit̄. Sincathegoꝛematice qñ p̄cedit nullo ca/
thegoꝛomate p̄cedente: ⁊ tūc pōt dupliciter exponi.

p.° mō ī ſingulari — Infinitū tp̄s ē elapſū — ſcd̄o mō ī ſingulari

Aliq̄ūtum tempus eſt elapſum Et duplum ad illud ⁊ triplum ad illud ⁊ ſic in infinitum

Aliquātum tempus eſt elapſū nullū eſt vel fuit aliquantum tempus finitum elapſum qn maius illo ſit elapſum.

p2ıo mō ī plurali nūero — Infinita ſt̄ finita — ſcd̄o mō ī plurali nūero.

Finita ſunt finita ⁊ in duplo plura ⁊ in triplo plura: ſic in infinitum ſunt finita

Finita ſunt finita ⁊ non ſunt tot finita quin plu/ra illis ſint finita.

Si vero negatio ſequat̄ aut p̄cedat probatur ſicut totus.

Prima cōcluſio.

Infinitū coꝛp⁹ pōt dn̄s ꝓducē ⁊ nō pōt ꝓducē coꝛp⁹ īfinitū: q2 oē
coꝛp⁹ eſt figuratū. ergo finitū: q2 termino vel terminis clauſū.

Secunda cōcluſio

Infinit⁹ numer⁹ eſt finit⁹: ⁊ tm̄ nullus numer⁹ finit⁹ eſt īfinit⁹ ſicut
īfinitus finita ſūt plura: ⁊ tm̄ nulla finita plura ſūt īfinitis.

Tertia concluſio.

Infinitum numerū potes numerare: ⁊ tamen nō potes numerare
numerum infinitum.

ad 3m

3 De officiabilibus.

Propoſitio officiabilis eſt cuius dictū ſiue oꝛatio infinitiua deter
minatur per terminū modalem uel concernentem actum mentis in
ſenſu compoſito hoc modo.

Poſſibile eſt ſoꝛ. currere.

Hec ꝓpō ē poſſibilis ſoꝛ. currit — q̄ ſignificat adeq̄te ſoꝛ. currere.

Neceſſe eſt deum eſſe.

Hec ꝓpō ē neceſſaria de⁹ eſt — q̄ adeq̄te ſignificat deum eſſe.

Per ſe hō eſt aīal.

Hec ꝓpō eſt p ſe hō eſt animal — que adequate ſignificat hominem eſſe animal.

Per ſe p2ıo hō eſt riſibilis.

Hec ꝓpo ē p ſe p2ıo hō ē riſibilis — que adequate ſignificat hominem eſſe riſibilem.

Per ſe nō p2ıo ſoꝛ. ē riſibilis.

Hec ꝓpō ē p ſe ñ p2ıo ſoꝛ. ē riſibilis — q̄ adeq̄te ſignificat ſoꝛ. eē riſibilem.

Per accñs hō ē alb⁹.

Hec ꝓpō ē p accñs hō ē albus — q̄ adeq̄te ſignificat hoīe3 eē albū

Scio deū eē.

Hec ꝓpō ē ſcita a me deus ē — q̄ adequate ſignificat deū eſſe.

Intellectum eſt a me ſoꝛtem ſedere.

Hec ꝓpō ē intellecta a me ſoꝛ. ſedet — q̄ adeq̄te ſignificat ſoꝛ. ſedere.

Dubium eſt mihi regem ſedere.

Hec ꝓpō ē mihi dubia rex ſedet — q̄ adeq̄te ſignificat regē ſedere.

Prima concluſio.

Albū pōt eē nigꝝ: ⁊ tm̄ īpoſſibile ē albū eē nigrū. ſimilit̄ p̄deſtina/
tus pōt eē p̄ſcit⁹. ⁊ tm̄ īpoſſibile eſt predeſtinatū eſſe p̄ſcitum.

Secunda concluſio.

Oē3 hoīe3 contingens eſt eſſe: tamen neceſſe eſt omnem hoīe3 eſſe
ſicut īpoſſibile eſt omne3 hoīe3 nō eſſe: ⁊ tamen omnem hominem

poſſibile eſt non eē. Tertia concluſio.

Tu ſcis alterum iſtorū eē verum demonſtratis duobus cōtradictoriis tibi dubiis: ⁊ tamen neutrū illorū ſcis eſſe verum: ſimiliter ſor. ſcio eē coram me: ⁊ tamen neſcio ſortē eē in rerū natura. Hic nota ꝙ iſti termini neceſſariū contingens ⁊c. pñt ſumi duobus modis primo reſolubiliter: ut ſūt quedā adiectiua ſubſtantiua in neutro genere. ſecundo officiabiliter vt determinat orationem infinitam quaſi ſuū ſubſtantiuū ſiue ſubiectū. Et iuxta hoc conceditur ꝙ neceſſarium eſt quod deus nūꝗ̄ fuit nec erit nec eſt: ⁊ tamen neceſſarium eſt deum fuiſſe fore ⁊ eſſe. Similiter poſſibile ē ꝙ nihil fuit nec erit nec eſt: ⁊ tamen impoſſibile eſt nihil fuiſſe fore ⁊ eſſe. Similiter ly neceſſario pōt teneri dupliciter. ſ. reſolubiliter: ut ſit caſus datiui uel ablatiui. ⁊ exponitur ut prius patuit. ⁊ iuxta predicta conceduntur alique concluſiones quarum prima eſt illa.

Prima concluſio.

Neceſſario tu fuiſti productus ⁊ tamen nō neceſſario: immo contingenter tu fuiſti ꝓduct⁹. Secunda concluſio.

Neceſſe eſt te fuiſſe ⁊ tn̄ nō neceſſario: īmo contingenter tu fuiſti.

Tertia concluſio.

Neceſſario aliquid eſt qđ contingenter eſt: ⁊ tamen nihil quod neceſſario eſt cotingenter eſt.

De deſcriptibili ꝓpōe.

Propoſitio deſcriptibilis eſt in qua termin⁹ concernens actū mentis determinat icōplexū. Et pōt eſſe dupliciter: qꝛ uel illud incōplexū nō eſt ſignū cōplexi uel eſt ſignū cōplexi. Si incōplexū nō eſt ſignū cōplexi: ſic deſcribitur.

Cognoſco ſor.	Cognoſco aliqđ ea rōne q̄ ſor.
Intelligo bonum	Intelligo aliqđ ea rōe q̄ bonū
Deſidero ſciam	Deſidero aliqđ ea rōe q̄ ſciā.
Recordor matris mee	Recordor alicuius ea rōne q̄ mater mea
Imaginor mōtem aureū	Imaginor aliquod ea ratione q̄ mōs aureus.

Si vero incōplexum eſt ſignum complexi: ſic deſcribitur.

Scio a propoſitionem.

Scio adeq̄tū ſignificatū a ꝓpōis. qđ ſcio adeq̄te ſignificari ꝑ a

Dubito a ⁊ b ꝓpoſitiones.

Dubito ſignificata adeq̄ta a ⁊ b ꝓpōnū q̄ ſcio adeq̄te ſignificari per a ⁊ b ꝓpōnes

Credo hanc ꝓpōnem.

Credo adeq̄tū ſignificatū huius ꝓpōis ꝙ ſcio adequate ſignificari per hanc

Iſti credunt multas ꝓpōes.

Credunt iſti adeq̄ta ſignificata multarū ꝓpōnū q̄ ipſi credūt adeq̄te ſignificari ꝑ illas

Nota ꝙ iſta verba ſcio credo dubito non poſſunt determinare niſi cōplexum implicite vel explicite. vnde non bene dicitur. ſcio ſortez ſꝫ alia v̈ba intelligo cognoſco poſſunt indifferenter determinare cōplexum ⁊ incomplexum: nam indifferenter poſſumus dicere intelligo ſortem: intelligo a propoſitionem: ⁊ intelligo ſortem currere.

Prima concluſio.

Deum trinum ⁊ vnum cognouit ariſtoteles: ⁊ tamē ariſtoteles nō cognouit deum trinum ⁊ vnum.

Secunda concluſio.

Et ſi iudeus odit chriſtum: tamē chriſtum non odit ſed amat.

Tertia concluſio.

Uenientem cognoſco. ⁊ tamen nō cognoſco venientem.

De ꝓbabilib⁹ ꝑ cās v̈itatis:

Probabilis ꝑ cās v̈itatis ē illa ꝓpō q̄ hꝫ multas cās veritatis diſiunctiue ſumptas: ſicut incipit deſinit ⁊ ablatiuus in ꝯñā.

De incipit.

Incipit probatur per diſiunctiuā cōpoſitā ex duabus copulatiuis quarum prima fit ex affirmatiua de pñti ⁊ negatiua de preterito: ⁊ ſecunda ex negatiua de pñti: ⁊ affirmatiua de futuro ut.

Sortes incipit eē albus.

Sortes eſt albus ⁊ non immediate añ iſtās qđ ē preſēs ſortes fuit albus vel Sortes non eſt albus ⁊ immediate poſt hoc iſtās qđ ē pñs ſortes erit albus.

Prima concluſio.

Tu incipis eē albus: ⁊ nō incipis eſſe coloratus.

Secunda concluſio.

Incipit eſſe omne quod eſt: ⁊ tamen non omne quod eſt incipit eſſe nec incipit eſſe aliquid quod eſt: licet aliquid quod eſt incipit eſſe.

Tertia concluſio

Tu incipis uidere quēlibet hominem τ nullum hominem incipis uidere: nec aliquem hominem incipis uidere: nec incipis uidere aliquem hominem.

De deſinit.

Deſinit probatur per diſiunctiuam compoſitam ex contradictoriiſ copulatis ad incipit: quarum prima fit ex affirmatiua de preſenti et negatiua de futuro: τ ſcđa ex negatiua de preſenti τ affirmatiua de preterito. uerbi gratia.

Sortes deſinit eſſe

Sortes eſt: τ nō imediate poſt inſtans qđ ē pn̄s ſor. erit | uel | Sortes non eſt. τ imediate an̄ h' iſtās qđ' ē pn̄s ſor. fuit

Prima concluſio.

Deus deſinit eſſe in hoc inſtanti: τ tamen in hoc inſtanti deus nō deſinit eſſe.

Secunda concluſio.

Licet deus deſinat eſſe in hoc inſtanti: tamen non deſinit eſſe in aliquo inſtanti

Tertia concluſio.

Tu deſinis ſcire omnē propoſitionem τ non deſinis ſcire aliquā licet aliquā deſinis ſcire.

De ablatiuo in conſequentia.

Ablatiuus in conſequentia probatur per diſiūctiuā ex temporali cōditionali τ cauſali cōpoſita. Verbi gratia.

Sole oriente fit dies.

Quia ſol oritur fit dies | Si ſol orit̄ fit dies. | Qn̄ ſol orit̄ fit dies

Prima concluſio.

Non aliquo hoīe currente tu es aſinus: nec nullo homine currente tu es aſinus.

Non ſequitur non aliquo homine currente tu es aſinus. ergo nullo hoīe currente tu es aſinus.

Secunda concluſio.

Licet non aliquo homine currente tu es aſinus. tamen aliquo homine currente tu non es aſinus.

Nota ꝙ quecūqꝫ ꝓpō ꝓbat̄ copulatiue ſiue reſolubilit̄ ſiue exponibilit̄ ſiue officiabilit̄ ſiue deſcriptibiliter ciꝰ ꝯdictoriū eſt ꝓbabile per cās ṽitatis. ſ. p diſiūctiuā cōpoſitā ex ptibus ꝯdictoriis: Verbi gratia

hec ꝓpō ſor. non currit ꝓbatur p hāc diſiunctiuā. hoc non currit uel hoc nō eſt ſor. qr hec ꝓpō ſortes currit: que eſt ſua contradictoria ꝓbatur per hanc copulatiuā hoc currit τ hoc eſt ſor. τ ita dicas de officialibus exponibilibus τ deſcriptibilibus.

Nota ꝙ oīa uerba ꝑter ſubſtantiua dicuntur adiectiua τ pn̄t adiectiua probari reſolutorie per ſum es eſt. τ participium proportionatum. Vbi grā: probatur ſic reſolutorie.

Sortes ē currēs. ergo
ſor. cur. ecōuerſo ſequitur.
Sor. currit. ergo
ſortes eſt currens.

In prima arguitur a reſoluētibus ad reſolutā in ſecūda ecōuerſo.

Poſt oīa ꝑdicta debes diligenter aduertere cū proponitur tibi aliqua ꝓpō ſtatim debes videre an ſit mediata an īmediata. Si ē immediata nō poteſt probari: quia ad ſenſum uel intellectum eſt per ſe nota: τ ꝯ negantes per ſe nota nō eſt amplius diſputandū. Si uero ē mediata debes videre an ſit affirmatiua uel negatiua. Si eſt negatiua debes eam probare per cauſas veritatis: aut per contradictoriuꝫ aut per ſingulares: ut ſuperius dictū eſt. Si vero eſt affirmatiua tunc uide an ſit cathegorica uel ypothetica. Si cathegorica uide primum terminum mediatum τ ab eo debes inchoare propoſitionis ꝓbationem: quia a primo termino mediato ſemper inchoanda eſt propoſitionis probatio: τ non per ſaltum debes propoſitionem probare: quia fiunt multe deceptiones exponendo propoſitionem non exponibilem ſed reſolubilem τ ecōuerſo. verbi gratia: iſta propoſitio aliquod albū incipit eſſe ſortes: eſt reſoluenda rōne de ly aliquod album: τ non probanda rōne de ly incipit per cauſas veritatis. Appello autē primum terminum non ſecundum ſitum: ſed ſecundum denominationem: ut in modalibus ſepe modus ſecundum ſitū eſt vltimus: τ tamen ſecundum denominationē eſt primus. Similiter in ypotheticis nota ypothetica ſecundum ſitum quaſi ſemper eſt media: τ ſecundum denominationem eſt ꝑma. Facta aūt probatiōe primi termini debes gradatiꝫ ꝓcedere ad aliū ſi qs eſt: τ ſic donec oēs termini mediati ꝓpōis cathegorice fuerint ſm̄ exigentiam declarati Si vero propoſitio fuerit ypothetica tūc vide an ſit cathegorice uel ypothetice probanda. Si cathegorice tūc proba eam ſicut dixi de cathegorica. verbi gratia. Neceſſario tu curris vel tu nō curris. ſi ly neceſſario cadat in totū: licet iſta ſit ypothetica diſiunctiua cum in ea

a^t immediata

a^t mediata

Ec niungantur plures cathegorice per notam diſiunctionis tamẽ nõ eſt ypothetice diſiunctiue probãda: ſed cathegorice exponibiliter hoc modo.

Neceſſario tu curris uel tu non curris.

Tu curris vel tu non curris

Et nõ põt eẽ q̃n tu curras: vel tu non curras.

Similiter iſta: neceſſarium eſt te moueri ſi tu curris: ⁊ ſi ly neceſſarium cadat in totũ: lȝ ſit ypothetica conditionalis tamẽ non eſt ypothetice conditionaliter probãda ſed more cathegorico officiabiliter inferenda hoc modo. Hec propoſitio eſt neceſſaria: tu moueris ſi tu curris: que adequate ſignificat te moueri ſi tu curris: ergo ⁊c̃. Ubi uero ſit ypothetica ypothetice probãda: tũc aut copulatiue aut diſiũctiue aut cõditionaliter. ſecundũ ꝙ dictũ ẽ in capitulo de ypotheticis debes inferre ypotheticam eẽ verã vel falſã poſſibilẽ uel ĩpoſſibilem neceſſariam vel contingentẽ. verbi gratia. Altera pars principalis huius diſiunctiue affirmatiue eſt vera: ergo hec diſiunctiua ẽ vera. ⁊ ſic nulla propoſitio erit que tibi occurret ſi ſit probabilis quã ſtatiȝ inferre non poſſis.

De conſequentiis tractatus quartus.

Conſequẽtia eſt illatio cõſequẽtis ex antecedente: vt hõ currit ergo animal currit. Antecedẽs ẽ illud quod precedit notã illatiõis. Conſequẽs eſt illud qđ ſeqͣtur. Ly ergo uel ly igitur ẽ nota illatiõis.

Conſequentiarũ alia.

Bona ẽ illa in q̃ oppoſitũ cõſequẽtis repugnat añti: ut hõ cur. ergo aĩal currit: qꝛ hec repugnãt homo currit ⁊ nullũ aĩal currit.

Mala eſt illa in qua oppoſitum conſequentis non repugnat antecedenti ſiue ſtat cum eo: vt tu es homo: ergo tu es rex quia nõ repugnat te eſſe hoiem ⁊ nõ regeȝ:

Bonarum alia.

Formalis ẽ illa ĩ q̃ oppoſitũ ꝯſequẽtis formaliter repugnat antecedenti: ut tu curris ergo tu moueris. qꝛ te currere ⁊ nõ moueri formaliter repugnant.

Materialis eſt illa ĩ qua oppoſitum ꝯñtis materialiter repugnat antecedenti: ut nullus deus eſt: ergo nullus homo ẽ: qꝛ nullum deuȝ eſſe ⁊ aliquẽ hominem eſſe materialiter repugnant.

Illa dicuntur formaliter repugnare que nec realiter nec conceptibiliter p̃nt ſimul ſtare abſqȝ ꝯdictiõe mãifeſta: ut te currere ⁊ ñ moueri.

Illa autem dicuntur materialiter repugnar̃ que lȝ realiter nõ poſſint ſimul ſtare: conceptibiliter tamẽ poſſunt ſimul ſtare abſqȝ contradictione manifeſta: ut nullũ deum eſſe ⁊ aliquem hominem eẽ: q̃ non poſſunt ſimul ſtare realiter: quia nullum deum eſſe eſt impoſſibile: tamen apud intellectum non manifeſte repugnant: ſicut apud illos qui negant deum eſſe.

Conſeqnentie bone ⁊ materialis ſunt due regule.

Prima regula.

Ex impoſſibili ſequitur quodlibet: ut hõ ẽ aſinꝰ: ergo tu curris.

Secunda regula.

Neceſſariũ ſequitur ad quodlibet: ut tu curris: ergo homo ẽ aĩal.

Pro quibus regulis nota ꝙ ĩpoſſibile cuilibet repugnat immo ſibiipſi: quia impoſſibile nõ põt eẽ: ergo cuiuſlibet illarum ꝯñarum: oppoſitum conſequentis repugnat añti. Et intelliguntur iſte due regule dũmõ nõ arguatur ſecũdũ aliquẽ modũ alicuius ꝯñtie bone ⁊ formalis de quibus modis inferius dicetur. verbi grã. hõ ẽ aſinus: ergo homo eſt animal. illa ꝯña eſt bona ⁊ formalis non obſtãte ꝙ antecedẽs ſit ĩpoſſibile ⁊ ꝯñs neceſſariũ: qꝛ arguitur ab inferiori ad ſuũ ſuperius ſine impedimento.

De diuiſiõe cõſequẽtie bone ⁊ formalis.

Bonarum formaliũ.

De forma eſt illa cui quelibet conſimilis in forma eſt bona. ut hõ currit: ergo aĩal currit: q͂a ſeqͣtur albedo videtur: ergo color vr̃. Tu curris: ergo tu moueris.

De materia ẽ illa cui nõ quelibet conſimilis in forma eſt bona: ut hoc eſt aĩal: ergo hoc eſt hõ demr̃ando hoiem: ſed non ſequitur ſic demonſtrando per ly hoc aſinum.

Ille ꝯñe ſunt conſimiles in forma que habent conſimilem modũ arguendi ⁊ añtia ⁊ conſequẽtia eiuſdem denominationis nõ quo ad verũ vel falſũ poſſibile uel ĩpoſſibile neceſſariũ uel contingens: ſed quo ad alias denominationes propoſitionum ſicut qualitatem quãtitatẽ de ſecundo uel tertio adiacente de ſimplici vel cõpoſito ſubiecto vel predicato.

Correlariũ. Oĩs cõſequẽtia bona de forma ẽ formalis ⁊ nõ econuerſo. vñ quelibet iſtarum ẽ formalis ⁊ nõ de forma: tũ principium ẽ

ergo nō tm̄ principiū ē tm̄ pr̄ ē: eſt ergo non tm̄ pater ē. ⁊ ſic de aliis correlatiuis. Similiter tu credis preciſe ꝙ aliquis hō decipitur: ergo aliquis hō decipitur. Tu credis p̄ciſe ꝙ tu deciperis: ergo tu deciperis. Similiter tu ſcis te eſſe lapidem: ergo tu nō ſcis te eē lapidē: ⁊ ſic de aliis cōſimilibꝰ. Generales regule ꝯñaꝝ bonaꝝ ⁊ formaliū.

Prima regula.

Si alicuius conſequentie ꝯdictoriū cōſequētis ē illatiuū ꝯdictorii añcedētis cōſequētia ē bona: ut hō currit. ergo animal currit: qꝛ bene ſequitur. nullū aīal currit. ergo nihil quod ē hō currit.

Correlatiuū. Si alicuiꝰ conſequētie ꝯdictoriū conſequentis n̄ ē illatiuū ꝯdictorii añtis conſequētia nō valet: ut tu loqueris. ergo tu diſputas: qꝛ non ſequitur: tu nō diſputas: ergo tu nō loqueris.

Secunda regula.

Si alicuius conſequentie añcedens eſt verū ⁊ cōſequēs ſimiliter ē uerū. Ex falſis verū ex veris nil niſi uerū: ut pꝫ p Ariſtotelem i li. p̄orū. Primū correlariū. Si alicuiꝰ cōſequentie bone ꝯſequēs eſt falſū ⁊ añs ſimilr̄ eſt falſū: ut tu es aſinꝰ. ergo tu nō es hō.

Scđꝫ correlariū. Si alicuiꝰ cōſequentie añs eſt uerū ⁊ cōſequens falſū. cōſequentia nō valet: iō nō ſequitur: tu g es deꝰ nō es hō: ergo tu non es hō.

Tertia regula.

Si alicuiꝰ conſequentie bone añs eſt neceſſariū: ⁊ ꝯſequens ſimilr̄ eſt neceſſarium: ut hō eſt. ergo animal eſt.

Primū correlariū. Si alicuiꝰ ꝯſequentie bone cōſequēs nō eſt neceſſariū: ⁊ añs nō eſt neceſſariū. ut tu es hō: ergo tu es aīal.

Scđꝫ correlariū. Si alicuius conſequentie añs eſt neceſſarium: et cōſequens non eſt neceſſariū conſequentia nō ualet: imo non ſeqtur oīs hō eſt animal. ergo iſte homo eſt animal.

Quarta regula.

Si alicuius conſequentie bone añs eſt poſſibile ⁊ ꝯſequens eſt poſſibile: ut tu es papa. ergo tu es ſūmus ſacerdos.

Primū correlariū. Si alicuius conſequentie bone cōſequēs non ē poſſibile: nec añs: ut hō eſt aſinus. ergo hō eſt rudibilis.

Scđꝫ correlariū. Si alicuius cōſequentie añs eſt poſſibile ⁊ cōſequens ipoſſibile conſequentia non ualet. vñ nō ſequitur: oē vigilās eſt aſinus. ergo ſortes vigilans eſt aſinus.

Quinta regula.

Si aliqua conſequentia eſt bona ⁊ aliquid ſequitur ad cōſequens illud idem ſequitur ad antecedens vnde bene ſequitur homo currit. ergo animal currit ⁊ ſortes currit antecedit ad illam homo currit: ad qđ ſequitur ꝙ corpus currit. iō ad illud añs hō currit ſequitur ꝙ corpus currit.

Primū correlariū. Quicqd antecedit ad añs cōſequētie bone antecedit ad ꝯñs: qꝛ ſequit̄ hō currit: ergo animal currit: ⁊ ſortes currit antecedit ad illam homo currit: ideo ātecedit ad ꝯñs: qꝛ bene ſequit̄ ſortes currit: ergo aīal currit.

Secūdū correlariū. A primo ad vltimū qñ oēs ꝯñtie itermedie ſūt bone ⁊ formales ⁊ nō variate ē bona ꝯñtia ⁊ formalis: vt hō currit: ergo aīal currit: aīal currit: ergo corpus currit. ſunt etiā cōſequentie bone intermedie ⁊ nō variate quando conſequens prioris conſequentie. eſt preciſe antecedens poſterioris conſequentie. ideo non ſequitur: ſi in nullo loco es tu nō es rome ſi nō es rome ⁊ es alibi: ergo alicubi es: alicubi es. ergo in aliquo loco es. ⁊ tamen nō ſequitur de primo ad vltimū: ſi in nullo loco es in aliquo loco es.

Sexta regula.

Si aliqua cōſequētia eſt bona ⁊ aliquid ſtat cū antecedente illud idem ſtat cū cōſequēte: Vbi grā: oīs hō currit: ergo hō currit: cū cōſequente ſtat ꝙ nullus aſinus moueatur. ideo ſtat cum conſequente.

Correlariū. Quicqd repugnat cōſequēti cōſequētie bone repugnat añti: vt tu curris: ergo tu moueris: ⁊ nō moueri repugnat conſequenti. ideo repugnat antecedenti.

Septima regula

Si aliq̄ cōſequentia eſt bona ⁊ ſcita a te eē bona ⁊ añs ē cōcedēdū cōſequēs ſimilr̄ ē cōcedēdū. Et notāter dicit̄ ſcita a te eſſe bona: qꝛ huius cōſequētie bone luna eclipſatur. ergo terra iterponitur inter ſolem ⁊ lunā: añs eſt cōcedendū etiam a ruſticis: ⁊ tñ cōſequēs nō ē cōcedendum niſi a ſapientibus.

Primū correlariū. Si alicuius cōſequētie bone ſcite a te eſſe talis conſequens eſt negandū añs ſimiliter eſt negandum: vt homo eſt aſinus. ergo homo eſt rudibilis.

Scđm correlariū. Si alicuiꝰ cōſequētie añs eſt cōcedēdū ⁊ conſequēs negādū: cōſequētia nō eſt bona vel neſcita.

Octaua regula.

Si aliq̄ cōſequentia eſt bōa ſcita a te eſſe bona ⁊ añs eſt ſcitū a te cōſequēs ſimiliter eſt ſcitū a te.

Primū correlarium.

Si alicuiꝰ cōſequētie bōe ſcite a te eē bōe cōſequēs ē a te neſcitū ⁊ añs ē a te neſcitū: vt ſortes eſt p̄deſtinatus: ergo morietur in gratia:

Scđm correlarium.

Si alicuius cõſequentie añs eſt a te ſcitũ ⁊ cõſequens neſcitũ cõſe quentia nõ eſt bona uel neſcita.

Regule p̄ticulares cõſequentiaꝝ bonaꝝ formaliũ.

Prima regula.

Ab iſeriori ad ſuũ ſupiꝰ affirmatiue ⁊ ſine diſtributõe ⁊ ſine ſigno cõfuſionis ĩpediẽte eſt bona cõſeq̄ntia. ut hõ currit. ergo aial currit.

Secunda regula.

Ab iſeriori ad ſuũ ſuperius diſtributiue nõ ualet ɔñ tia: vt nullus hõ currit. ergo nullum animal currit.

Tertia regula.

Ab ĩferiori ad ſuũ ſupiꝰ ɔfuſe tm̃ mobilit̃ ẽ bona ɔñtia: q2 bene ſe q̃t. oĩs hõ ẽ aial: ergo oĩs hõ ẽ ſubſtãtia. ſimilit̃ ſeq̃tur tm̃ hõ currit: ergo tm̃ animal currit.

Quarta regula.

Ab iſeriori ad ſuũ ſupiꝰ ɔfuſe tm̃ ĩmobilit̃ nõ valz cõ ſequẽtia: vñ nõ ſeq̃t: ſi tu es aſinꝰ tu es rudibilis. ergo ſi tu es aial tu es rudibilis cõtigẽter iſte hõ ẽ aial. ergo cõtigẽter hõ eſt aial.

Quinta regula.

Ab inferiori ad ſuũ ſupiꝰ negatõe poſtpoſita cũ debito medio eſt bonũ argumẽtũ: vt ſortes nõ currit: ⁊ ſortes ẽ hõ. ergo hõ nõ currit ſʒ ſine medio ñ valz argumẽtũ vñ ñ ſeq̃t: ſortes nõ ẽ aial. ergo hõ nõ ẽ aial. q2 añs ẽ poſſibile ⁊ cõſequens ĩpoſſibile.

Sexta regula.

A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue ⁊ ſine ſigno diſtributionis non valet conſequentia: quia non ſequitur animal currit: ergo homo currit.

Septima regula.

A ſupiori ad ſuũ iſerius diſtributiue affirmatiue: ⁊ cũ debito medio valz cõſequẽtia: vt oĩs hõ currit. ſortes eſt hõ. ergo ſortes currit ſʒ ſine medio nõ valet. q2 nõ ſeq̃t oĩs hõ eſt. ergo iſte homo eſt. Similiter tu differs ab aſino. ergo tu differs a brunello. ſʒ oportet addere. ⁊ brunellus eſt aſinus.

Octaua regula.

A ſuperiori ad ſuũ inferius negatiue diſtributiue eſt bonũ argumentum. vnde bene ſequitur. nullus homo currit. ergo iſte homo ñ currit. Nec hic opus eſt medio. ſed oportet ꝙ negatio diſtribuat. q2 nõ ſequit̃ nõ nullũ animal currit. ergo nõ nullꝰ hõ currit. ſicut nõ ſequtur aliq̄d aial currit. ergo aliqs hõ currit.

A ſupiori ad ſuũ iſerius cõfuſe tm̃ mobilit̃ non valz argumẽtum. vñ nõ ſeq̃tur: tm̃ hõ currit. ergo tm̃ ſortes currit.

Decima regula.

A ſupiori ad ſuũ iſeriꝰ cõfuſe tm̃ ĩmobilit̃ nec cum medio nec ſine medio valz argumẽtũ. vñ nõ ſeq̃t: neceſſario hõ ẽ aial. ſortes ẽ hõ: ergo neceſſario ſortes eſt aial.

Regule ɔñaꝝ formaliũ circa ꝓpõnes quãtas.

Prima regula.

Ab vniuerſali ad ſuã ſubalternã ẽ bonũ argumẽtũ: vt oẽ aial cur. g° aliq̄d aial currit. ſimilit̃ nullũ aial currit. ergo aliq̄d aial nõ currit.

Secũda regula.

A p̄ticulari vel idefinita ad ſuã vniuerſalẽ nõ valet argumẽtũ niſi forte gratia materie: q2 nõ ſeq̃tur aliquis homo currit: ergo q̄libʒ hõ cur. ſimilit̃ ñ ſeq̃t: aliq̄d aial ñ ẽ aſinꝰ: g° nullũ aial ẽ aſinꝰ. ſẽp tñ valz de ſecũdo adiacẽte gratia materie: vt aliq̄d q̄d ẽ hõ ẽ: ergo oĩs hõ ẽ. ſimilit̃ aliquod quod eſt hõ nõ eſt: ergo nihil quod eſt homo eſt: quia ſic arguendo ſemper vel conſequens erit neceſſarium uel antecedens impoſſibile.

Tertia regula

Ab uniuerſali affirmatiua ad oẽs ſuas ſingulares eſt bonũ argumẽtũ tã collectiue ꝙ̃ diuiſiue: ⁊ hoc cũ debito medio. Exẽplũ collectiue: oĩs hõ currit: ⁊ iſti ſũt omnes hoĩes: ergo iſte hõ currit ⁊ iſte hõ curit. ⁊ ſic de ſingulis. Exemplũ diuiſiue: oĩs hõ currit: iſte eſt homo ergo iſte homo currit. ſed ſine medio nõ ualet niſi gratia materie. vñ nõ ſequit̃ oĩs hõ eſt aial: ergo iſte hõ eſt aial: ⁊ iſte hõ eſt aial. q2 añs eſſet neceſſariũ: ⁊ ɔñs cõtingens. Seq̃tur tñ de materia ſine medio: ut oĩs deus eſt: ergo iſte deus eſt. q2 cõſeq̄ns eſt ſimplicit̃ neceſſariũ etiã ſequit̃ ſine medio. oĩs hõ eſt aſinꝰ. ergo iſte hõ eſt aſinus. q2 añs eſt impoſſibile.

Quarta regula.

Ab uniuerſali negatiua ad ꝙ̃libʒ ſuaꝝ ſingulariũ ſiue cũ medio ſiue abſq3 medio eſt bonũ argumentũ: ut nullꝰ hõ currit ergo nec iſte hõ currit nec iſte hõ currit. ⁊ ſic de ſingulis.

Quinta regula.

Ab oĩbus ſingularibus ſufficienter enumeratis tam affirmatiue ꝙ̃ negatiue cum debito medio ad ſuam uniuerſalẽ eſt bonũ argumentum. ut iſte homo currit ⁊ iſte homo currit. ⁊ ſic de ſingulis. ⁊ iſti ſũt omnes hoĩes maſculi. ergo quilibet homo currit. Similiter bene ſequitur nec iſte homo currit nec iſte hõ currit: ⁊ ſic de ſingulis. ⁊ iſti

ſūt oẽs hoĩes maſculi: ergo nullus hõ currit. ſʒ ſine medio cõſequentia nõ valet: q₂ nõ ſeq̃: nec iſte hõ currit: nec iſte hõ currit. ergo null⁹ hõ currit: q₂ poſt mille annos aῆs erit veꝝ: ꝛ cõſequẽs falſũ. ſʒ bene ſeqtur ꝛ iſti ſūt oẽs hoĩes maſculi.

Sexta regula.

A ꝑticulari ad ſuã indefinitã ꝛ ecõuerſo tã affirmatiue q̃ʒ negatiue ẽ bõa ɔña: vt aĩal currit: g° aliqḋ aĩal currit. ꝛ aĩal ñ currit ꝛ ecõuerſo

Septima regula.

A particulari vel indefinita cũ debito medio ad oẽs ſuas ſingulares diſiunctiue ſũptas eſt bona ɔña: vt hõ currit: ꝛ iſti ſūt oẽs hoĩes ergo iſte hõ currit: vel iſte hõ currit: ꝛ ſic de ſingulis: ꝛ ſine medio nõ ſequitur hõ eſt aĩal. ergo iſte homo ẽ aĩal vel iſte hõ eſt aĩal: q₂ antecedens eſt neceſſariũ ꝛ conſequens cõtingens: q₂ eſt una diſiunctiua cuius q̃libet pars eſt contĩgens: ꝛ nulla alteri repugnat: nec oppoſita illarũ partiũ repugnant.

Regule de propoſitionibus nõ-quãtis.

Prima regula.

Ab excluſiua affirmatiua ad uniuerſalẽ affirmatiuaʒ de terminis tranſpoſitis ẽ bona cõſequentia ꝛ ecõuerſo: ut tm̃ hõ currit: ergo oẽ currens eſt hõ ꝛ ecõuerſo.

Secunda regula.

Ab exceptiua negatiua ad excluſiuã affirmatiuã: cuius ps extra capta exceptiue fiat ſubiectũ excluſiue ſi aggregatũ ex ſubiecto ꝛ ꝑdicato exceptiue fiat ꝑdicatum: excluſiue ſic ꝑciſe ſignificãdo ꝛ ſupponendo eſt bonũ argumẽtũ. ut null⁹ hõ ꝑter ſoꝛ currit: ergo tm̃ ſoꝛ. eſt aliq̃s hõ currẽs. ſʒ nõ ſeq̃ nullũ aĩal ꝑter hoĩeʒ ĩtelligit: ergo tm̃ hõ intelligit: q₂ ex ſubiecto ꝛ ꝑdicato exceptiue nõ fit ꝑdicatũ excluſiue: ſʒ bñ ſeq̃. ergo tm̃ hõ ẽ aĩal intelligẽs. Simılıt̃ nõ ſeq̃ nullus hõ ꝑter ſoꝛ. currit: ergo tm̃ ſoꝛ. ẽ hõ currẽs dato q̄ de maſculis nõ currat niſi ſoꝛtes: ꝛ cũ eo multe mulieres currãt q₂ aῆs eẽt veꝝ ꝛ ɔῆs falſũ: q₂ nõ ſaluaretur ſuppoſitio.

Tertia regula.

Ab ĩferioꝛi ad ſuũ ſupi⁹ a ꝑte ſubiecti dictõe excluſiua addita ſubiectis ẽ bõa ɔña: vt tm̃ hõ currit: ergo tm̃ aĩal currit: q₂ arguit̃ ab ĩferioꝛi ad ſuũ ſupius cõfuſe tãtũ mobılıt̃.

Quarta regula.

Ab inferioꝛi ad ſuũ ſuperius a ꝑte ꝑdicati dictõe excluſiua addita ſubiectis non valet ɔñtia: vt tm̃ homo currit: ergo tm̃ hõ mouet̃: q₂ arguit̃ ab inferioꝛi ad ſuũ ſuperius cõfuſe diſtributiue. At ecõuerſo

cũ debito medio valet argumẽtũ: vt tm̃ hõ currit ꝛ hoc ẽ currens ergo tm̃ hõ eſt hoc currẽs. q₂ ſic arguit̃ a ſupioꝛi diſtributo ad ſuũ ĩferius ſine ĩpedimẽto.

Quinta regula.

A t̃mino ſtãte cõfuſe tm̃ uel det̃minate ad eundem ſtãteʒ diſtributiue nõ valet argumẽtũ: vñ nõ ſeq̃ hõ ẽ aĩal. g° tm̃ hõ eſt aĩal. tu differs ab oĩ hoĩe. ergo tu differs ab hoĩe.

Sexta regula.

A termino ſtante diſtributiue ad eũdẽ ſtãteʒ determinate valʒ cõſequẽtia: vñ bene ſeq̃ oĩs hõ currit. ergo hõ currit.

Septima regula.

A termino ſtãte cõfuſe tm̃ ad eũdeʒ ſtãtẽ determĩate reſpectu eiuſdem ſigni nõ valʒ argumentũ: vt oĩs hõ hʒ caput. ergo hʒ oĩs hõ.

Regule ꝑtinẽtium ꝛ ĩꝑtinentiũ.

Prima regula.

Ab affirmatiua vnius deſpati ad negatiuã altius ẽ bõa ɔña: vt tu es alb⁹ ergo tu nõ ẽ niger: ſʒ nõ ecõuerſo. q₂ ex negatiua nõ ſeq̃ affirmatiua. ſtat. n. te nõ eſſe. ꝛ ſic aῆs eſſet veꝝ ꝛ cõſequẽs falſũ.

Secũda regula.

Qñcũq₃ ſũt due ꝓpõnes quaꝝ ſubiecta atq₃ ꝑdicata cõuertũtur manẽte cõſimili denoĩatõe ac ſuppõne ab vna ad reliquaʒ eſt bona cõſequentia ꝛ ecõuerſo: q₂ ab vno cõuertibili ad reliquũ eſt bonũ argumẽtũ: vt hõ currit. ergo riſibile currit. ſʒ nõ ſeq̃ qlʒ hõ currit. ergo oĩs hõ currit. q₂ nõ ſaluat̃ ſuppoſitio. q₂ ĩ vna ſupponit ly hõ ꝓ maſculo tãtũ in alia vero ꝓ vtroq₃ ſexu.

Tertia regula.

Ab vno coꝛꝛelatiuoꝝ ad reliquũ de ſcḋo adiacẽte ꝛ ecõuerſo ẽ bona cõſequẽtia: vt duplũ eſt. ergo dimidium ẽ ꝛ ecõtra. ſʒ nõ ſeq̃ mũdus eſt duplus. ergo mũdus eſt dimidius. pater eſt barbatus. ergo filius eſt barbatus. q₂ arguitur ab vno coꝛꝛelatiuoꝛum ad reliquum de tertio adiacente.

Quarta regula.

A termino ꝑuatiuo ad terminũ ĩfinitũ ẽ bona cõſeq̃ntia ꝛ nõ econuerſo: vt hõ eſt cecus. ergo hõ ẽ nõ videns ꝛ nõ ecõuerſo.

Quinta regula.

Ab affirmatiua de ꝑdicato priuato vel infinito ad negatiuã de ꝑdicato finito eſt bona ɔña ꝛ nõ ecõtra: vt tu es cecus. ergo tu non es vidẽs: etiã ſeq̃ tu es nõ videns: ergo tu nõ es vidẽs: ſımılıt̃ tu es ñ hõ ergo tu nõ es hõ. ſʒ ecõtra nõ valet: q₂ ex negatiua nõ ſeq̃ affirmatiua niſi arguat̃ a negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuã de ꝑ

dicato īfinito cū debito medio qꝛ bñ ſeqꝛ̄.tu nō es hō ⁊ tu es: ergo
tu es non homo

¶ Regule de probationibus propoſitionū.

Prima regula.

Ab oīb⁹ exponētib⁹ ſimul ſūptis ad ſuā expoſitā ē bōa ɔña: vt hō
currit ⁊ nihil nō hō currit: ergo tm̄ hō currit ⁊ ecōuerſo.

Secūda regula.

Ab oī expōibili ad q̄lꝫ ſuaꝝ exponētiū diuiſiue ē bōa ɔña ⁊ ñ eɔ̄
vñ bñ ſeqꝛ̄: qlꝫ hō currit. ergo nullus ē hō q ipſe currat. ſꝫ non eɔ̄: qꝛ
ex negatiua nō ſeqꝛ̄ affirmatiua. ⁊ dato ꝙ nullus maſcul⁹ eſſet i mū
do añs eſſet veꝝ ⁊ ɔ̄ſequēs falſū.

Tertia regula.

Ex cuiuſlꝫ exponēti ɔ̄dc̄o ſeqꝛ̄ ɔ̄dictoriū expoſit i ⁊ ñ eɔ̄: nā bñ ſeq
tur: aliqd ñ hō cur. g͂ nō tm̄ hō cur. ſꝫ ñ ecōtra: qꝛ ex negatiua nō ſe
qꝛ̄ affirmatiua.

Quarta regula.

A reſoluētib⁹ ad reſolutā ē bōa ɔña ⁊ ñ ecōtra: vt h̄ hō ⁊ h̄ ē aīal
g͂ hō ē aīal ⁊ ñ ecōtra: qꝛ añs ē necāriū ⁊ ɔña cōtigēs niſi fiat reſolu
tio ꝟbalis: qꝛ ibi ſeqꝛ̄ ⁊ ecōtra: vt hō cur. ergo hō eſſet currēs ⁊ eɔ̄.

Quinta regula.

Ab officiātib⁹ ad officiatā ē bōa ɔña ⁊ ñ ecōtra: vt hec ē ꝟa de⁹ eſt
q̄ adeq̄te ſignificat deū eſſe. g͂ veꝝ ē deū eē ⁊ ñ ecōtra: qꝛ añs cēt ne
ceſſariū ⁊ ɔña cōtigens.

Sexta regula.

A deſcribētib⁹ ad deſcriptā ē bōa ɔña ⁊ nō ecōtra: vt cognoſco ali
qd ea rōne q̄ ſoꝛ. g͂ cognoſco ſoꝛ. ⁊ ecōtra.

Septima. regula.

Ab vna cā ꝟitat i ad ꝓpōeꝫ hñtē illā ē bōa ɔña ⁊ ñ ecōtra: vt ſi hō
cur. riſibile cur. g͂ hoīe currēte riſibile cur. ſꝫ nō ſeqꝛ̄ te exñte ego ſū.
g͂ ſi tu es ego ſū: añs. n. ē veꝝ pp tpalē ⁊ ɔ̄ſeq̄ns falſū: h ⁊ ē cōditōa
lis īpoſſibilis.

Octaua regula.

A ſēſu cōpoſito ad ſēſū diuiſū nō valet argumētū nec econtra: vt
albū poſſibile ē eē nigꝝ. ergo poſſibile eſt albū eſſe nigꝝ: nec ecōtra.
vt neceſſario hō eſt aīal. ergo hō neceſſario eſt aīal.

Nona regula.

Ab actiua ad ſuā paſſiuā eſt bonū argumētū ⁊ ecōtra: vt ego diligo
deū. ergo a me diligiꝛ̄ de⁹ ⁊ ecōtra.

Decima regula.

A tertio adiacente ad ſcd̄m adiacēs affirmatiue ⁊ ſine ṫmīo diſtra
hēte eſt bōa ɔ̄ſequētia. vñ ſeqꝛ̄ tu es hō. ergo tu es. ſꝫ nō ſeqꝛ̄ negati
ue. deus nō eſt lapis. ergo deus nō eſt: nec cū termino diſtrahēte. vt
antixp̄s eſt futurus. ergo antixp̄s eſt.

Prima regula.

A copulatiua affirmatiua ad qualꝫ ptem ei⁹ ꝑncipalē ē bōa ɔñtia
⁊ nō eɔ̄ niſi a pte añtis ad qualꝫ ptē. vñ bñ ſeqꝛ̄: tu curris ⁊ tu diſpu
tas. ergo tu cur. ⁊ ñ eɔ̄. niſi mō ꝑdc̄o: ꝟbi grā: tu cur. g͂ tu cur. ⁊ tu mo
ueris. ⁊ notāter dixi affirmatiua: qꝛ nō ſequiꝛ̄ negatiue: nō tu es hō
⁊ tu es aſinus. ergo tu es aſinus.

Secunda regula.

A toto copulato diuiſiꝫ tēto ad q̄lꝫ ei⁹ ptē ē bonū argumētū ⁊ nō
eɔ̄: ut ſoꝛtes ⁊ plato currūt. ergo ſoꝛ. cur. ⁊ nō ecōtra: niſi una ps añce
dat ad q̄libꝫ: qꝛ bene ſeqꝛ̄: tu es hō. ergo tu es hō ⁊ aīal.

Tertia regula.

A pte ꝑncipali diſiūctiue affirmatiue ad totā diſiunctiuā eſt bona
ɔñtia ⁊ nō ecōtra: niſi ad pteꝫ ſequēteꝫ ex q̄lꝫ pte diſiūctiue: ut tu cur
ris. ergo tu curris uel tu es albus: ſed nō ecōtra niſi mō ꝑdicto: ut tu
curris uel tu moueris. ergo tu moueris.

Quarta regula.

A pte diſiuncti diuiſiue tēti ad totū diſiūctū ē bōa ɔñtia ⁊ nō ecō
tra: ut homo currit. ergo hō uel aſin⁹ cur. ⁊ notāter dico diuiſiue tēti
qꝛ nō ſeqꝛ̄ collectiue: aſin⁹ eſt aſin⁹. ergo iſte hō uel aſin⁹ ē aſin⁹ tenē
do totū diſiūctū collectiue ꝓ ſubiecto: qꝛ añs ē ueꝝ ⁊ ɔña falſū. naꝫ
ſignificat ꝙ ille q eſt hō uel aſin⁹ demonſtrādo ſoꝛtē eſt aſinus.

Quinta regula.

A diſiunctiua affirmatiua cū deſtructōe uni⁹ ptis pꝛīcipalis ad al
terā ptē eſt bona ɔ̄ſequētia: ut tu es hō uel tu es aſinus. ſed tu nō es
aſinus. ergo tu es hō. tu nō es hō uel tu non es aſinus: ſed tu es aſi
nus. ergo tu non es hō.

Sexta regula.

A copulatiua negatiua ad diſiunctiuā affirmatiuā factā de ptibus
ɔ̄dictoꝛiis copulatiue negatiue ē bōa ɔña ⁊ eɔ̄. ſimiliꝛ̄ a diſiūctiua ne
gatiua ad copulatiuā affirmatiuā factā de ptib⁹ cōtradictoꝛiis diſiū
ctiue negatiue ⁊ ecōtra eſt bonū argumentū.

Ratio haꝝ regulaꝝ ē: qꝛ copulatiua ⁊ diſiūctiua cōpoſite ex ptib⁹
ɔ̄dictoꝛiis cōtradicūt. ſꝫ negatio ꝑpoſita facit equollē ſuo ɔ̄dictoꝛio.
ergo regule ꝟe. vñ bñ ſeqꝛ̄ nō tu es hō ⁊ tu es aſin⁹. g͂ tu ñ es hō vel
tu nō es aſin⁹ ⁊ ecōtra. ſimiliꝛ̄ nō tu es aſin⁹ vel tu es capꝛa. ergo nec
tu es aſinus nec tu es capꝛa. ſeu tu nō es aſinus ⁊ tu non es capꝛa qꝺ
pro eodem habeo.

De conditionalibus.

Prima regula.

A cõditõali affirmatiua cū poſitõe aņtis ad ꝯņs eſt bona ꝯņtia. ut ſi tu curris tu moueris: ſed tu curris. ergo tu moueris.

Secūda regula.

A conditionali affirmatiua cū deſtructione cõſequentis ad deſtructiõeʒ aņtis eſt bona cõſequentia: ut ſi tu curris tu es: ſed tu non es. ergo tu non curris.

Tertia regula.

A conditionali affirmatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factam ex contradictorio antecedentis ⁊ conſequente eiuſdem conditionalis eſt bona conſequentia ſaltem de materia: quia quelibet talis diſiunctiua eſt neceſſaria: cum ſuum oppoſitum ſit impoſſibile ſcilicet copulatiua facta ex antecedente ⁊ contradictorio conſequentis. conſequentie bone exemplum: ut ſi tu es homo tu es animal. ergo tu non es hõ uel tu es animal.

Quarta regula.

A conditionali negatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factam ex antecedente ⁊ cõtradictorio ꝯņtis cum nota poſſibilitatis eſt bona cõſequētia: ut nõ ſi tu es hõ tu uiglias. ergo ꝙuis tu ſis homo ſtat uel poteſt eſſe ꝙ nõ uigilas.

Tractatus quintus de obligationibus.

Obligatio eſt oratio compoſita ex ſignis obligationis ⁊ obligato: ut pono tibi illam: tu es rome admitto. Signa obligationis ſunt iſta tria ſcilicet pono depono admitto. Signa obligati ſunt propono concedo nego dubito uel diſtinguo. Tota igitur illa oratio dicitur obligatio. ly pono ⁊ admitto ſunt ſigna obligationis. primum ex parte opponentis eſt. ſecundum ex parte reſpondentis. ly tu es rome eſt obligatum.

Obligatio

Poſitio ē orõ compoſita ex ſignis poſitionis ⁊ poſito.

Depoſitio eſt oratio compoſita ex ſignis depoſitiõis ⁊ depoſito

Poſitionis ſunt nouem regule.

Prima regula.

Omne poſſibile poſitū ſcitum ⁊ a te eſſe tale eſt a te admittendum aliter eſſet fuga bazanorum.

Secunda regula.

Omne tibi poſitum ⁊ a te admiſſum eſt a te cõcedendū donec obligatio duret: patet quia eſt illud idem. Durat autem obligatio ab

inſtanti admiſſionis vſquequo opponens dicat cedat tempus obligationis ſeu obligatio uel trãſferat ſe ad aliã materiã.

Tertia regula.

Omne ſequens ex ſolo poſito ⁊ admiſſo aut cum conceſſo aut cuʒ conceſſis eſt concedendum. Exemplum primi: admiſſo ꝙ omnis homo currat eſt concedendum ꝙ omnis homo moueatur. Exemplum ſecundi: admiſſo ꝙ omnis homo currat ⁊ conceſſo ꝙ tu es homo eſt concedendum ꝙ tu curris. Exemplum tertii: admiſſo ꝙ omnis homo ſtudens ſit laudandus: ⁊ conceſſis iſtis duobus ꝙ tu es homo ⁊ ꝙ tu es ſtudēs concedēdū eſt ꝙ tu es laudandus. Ratio regule eſt ꝙ cuiuſcūqʒ conſequētie cõcedende aņs eſt concedendū ⁊ cõſequēs ſimiliter eſt concedendū.

Quarta regula.

Omne repugnans poſito ſolum aut poſito ⁊ conceſſo aut poſito ⁊ conceſſis eſt negādū. patet qꝛ ſuum contradictorium eſt concedendum per tertiam regulam.

Quinta regula:

Omne ſequens ex poſito cum oppoſito bene negati vel oppoſitis bene negatorum eſt concedendum. Exempluʒ primi: poſita ⁊ admiſſa hac omnis homo currit: ſi ꝓponatur tu curris eſt negāda: quia falſa ⁊ impertinens. deinde ſi proponatur tu non es homo eſt concedenda quia bene ſequitur omnis homo currit tu non curris. ergo tu nõ es homo in barocho ⁊ antecedens eſt concedendum: nam maior eſt poſita ⁊ admiſſa ⁊ minor eſt oppoſita bene negati. ergo concluſio eſt concedenda. Exemplum ſecundi: pono tibi illā tu es ſeruus vel rex vel epiſcopus: qua admiſſa quia poſſibilis propono tu es ſeruus eſt neganda: quia falſa ⁊ impertinens. deinde tu es epiſcopus eſt negāda per eandem cauſam: tunc ſi proponitur illa tu es rex eſt concedenda. vnde ſequitur tu es ſeruus uel rex uel epiſcopus: ſed tu nõ es ſeruus nec epiſcopus. ergo tu es rex. a diſiunctiua cū deſtructione duarum partium ad tertiā.

Sexta regula.

Omne repugnans poſito ⁊ oppoſito bene negati vel oppoſitis bene negatorū ē negādū. patet quia ſuū cõtradictoriuʒ eſt concedēdū per quintam regulā.

Septima regula.

Ad omne ipertinens reſpondendum eſt ſecundum ſui qualitateʒ: ideſt ſi ſcitum eſſe uerum concedendum ſi falſum negandum: ſi dubium dubitandum.

Eſt aũt ĩpertinens qđ nõ ſeqtur nec repugnat aliquo modorũ pri⁹
dictorũ. ptinẽs uero ẽ eꝰ qđ ſequitur vel repugnat aliquo mõ ꝑus
dicto. unde oẽ illud qđ ꝓponitur aut ẽ ptinẽs ſequẽs ⁊ ita cõceden-
dũ quãtũcũqꝫ falſũ: aut ptinẽs repugnãs. ⁊ ſic eſt negandũ quãtũ-
cunqꝫ uerũ. Aut ẽ ipertinẽs. ⁊ ſic debes ad eã libere reſpondere ſecũ-
dũ ſui qualitatẽ ⁊ ſicut extra obligationẽ. iõ nõ ſeqtur tu negas uerũ.
ergo male reſpondes: ſed bene ſeqtur tu negas uerũ nõ repugnãs. er-
go male reſpõdes. Similiter nõ ſequitur tu cõcedis falſũ. ergo male
reſpondes. ſed bene ſequitur tu cõcedis falſuꝫ nõ ſequens. ergo ma-
le rñdes. Similiter ſequitur tu negas uerum ⁊ non es obligat⁹. ergo
male reſpondes. Similiter ſequitur tu negas uerũ ⁊ ipertinẽs. ergo
male reſpondes. Similiter ſeqtur tu concedis falſum ⁊ ipertinẽs. er-
go male reſpondes.

Octaua regula.

Propter poſſibile tibi poſitũ non eſt impoſſibile cõcedendũ nec ne-
ceſſariũ negãdũ. patet qꝛ nullũ repugnãs eſt cõcedẽdũ neqꝫ ſequẽs
negãdũ. Sꝫ ĩpoſſibile cuilibet repugnat ⁊ neceſſariũ ſeqtur ad quod-
libet. ergo ⁊c̃. Quotiẽs ergo ꝓponit̃ aliq̃ illarũ deus eſt ⁊ hõ ẽ aſin⁹
ꝑma ẽ ſemp cõcedenda. ſcđa ṽo ſemp negãda.

Sed nota ꝙ duplex eſt neceſſariũ. ſ. p ſe ⁊ p accidens. Neceſſariuꝫ
p ſe eſt cui⁹ ſignificatũ adeq̃tũ nõ poteſt nec potuit nec poterit non eſ-
ſe: ut deus eſt. Neceſſarium per accidẽs eſt cuius ſignificatum adeq̃-
tum non poteſt nec poterit: ſed bene potuit nõ eſſe: ut ceſar fuit. Et p
oppoſitum duplex eſt impoſſibile ſcilicet per ſe ⁊ per accidens. Im-
poſſibile per ſe eſt cuius ſignificatum adequatum non põt nec potuit
nec poterit eẽ: ut nullus deus eſt. Impoſſibile per accñs eſt cuius ſi-
gnificatũ adequatũ nõ põt nec poterit ſed potuit eſſe: ut ceſar non fu-
it. Et ſemper duorum contradictoriorũ ſi vnũ eſt neceſſarium reli-
quũ eſt impoſſibile: ⁊ econuerſo ſi vnum eſt per ſe tale reliquũ ẽ per
ſe tale: ⁊ ſi p accñs per accñs. Intelligitur ergo regula de neceſſario ⁊
de ĩpoſſibili per ſe ⁊ nõ p accñs: qꝛ nõ ẽ inconueniẽſ propter ꝓpoſſibi-
le poſitũ concedere ĩpoſſibile per accidẽs ⁊ negare neceſſariũ per ac-
cidens. verbi gratia. ſi nunc primo ſortes naſcatur pono tibi illã. ſor.
nunquã fuit ẽ admittenda: qꝛ nõ ſolũ eſt poſſibilis ſed ṽa. deinde ꝓ-
pono eandem certũ eſt ꝙ eſt cõcedenda: quia poſita ⁊ ſtatim eſt facta
ĩpoſſibilis: qꝛ in rei ṽitate iam ſortes fuit per hoc modicum ſpacium
temporis ab inſtanti admiſſionis uſqꝫ nunc: ⁊ conſequenter ſua op-
poſita: ſortes fuit eſt neganda: ⁊ tamen eſt neceſſaria: ſed hoc non in-
conuenit: quia eſt neceſſaria per accidens: ſi ſua oppoſita eſt impoſſi-
bilis per accidens.

Nona regula.

Qualibet parte copulatiue conceſſa concedenda eſt tota copulati-
ua cui⁹ ille ſũt ptes: ⁊ cõceſſa una pte diſiunctiue concedenda eſt tota
diſiunctiua cui⁹ illa ẽ ps. pꝫ a ſimili. nã ſicut ad ṽitatem copulatiue re-
quirit̃ q̃libet ptẽ eẽ uerã: ⁊ ad ṽitateꝫ diſiũctiue ſufficit unã ptẽ eſſe
verã: ita reqritur ad hoc ꝙ aliqua illarũ ſit cõcedenda.

In obligationibus maxime ordo eſt attendendus: qꝛ ſepe vna ꝓpõ
uno ordine ꝓpoſita eſt ptinens ſequens: que alio ordine eẽt repugnãſ
vel ĩpertinens. vnde poſito ⁊ admiſſo ꝙ oĩs hõ ſit rome tunc q̃libet
iſtarum ſortes eſt hõ ⁊ ſortes eſt rome imediata ꝓpoſita eſſet iperti-
nens. ſꝫ ſi poſt illã ſor. eſt hõ ꝓponeret̃ alia ſortes eſt rome eſſꝫ ſeq̃nſ
⁊ eꝰ ſi poſt ꝓpoſitã illã ⁊ negatã ſortes eſt rome ꝓponeret̃ illa: ſor-
tes eſt hõ: eſſꝫ negãda tãquã repugnãs.

Iſti termini cõcedendũ negãdũ dubitãdũ dupliciť ſũmi pñt. ſ. no-
minaliter ꝙ digno cõcedi negari uel dubitari: ⁊ pticipialiter ꝓ eo ꝙ
cõcedit̃ negat̃ dubitat̃: ⁊ multũ differt alterũ ab altero. nam ſepe ali-
quid eſt ꝯcedendũ noĩaliter: quod eſt negãdũ ṽbalit̃ ⁊ eꝰ: ⁊ ita de du-
bitando. Si. n. ꝓponit̃ ꝙ illa rex ſedet: ſit poſita mihi ⁊ a me admiſ-
ſa: certũ eſt ꝙ oportet cõcedere ꝙ illa eſt cõcedendo noĩaliter: ⁊ tamẽ
quotiẽſcũqꝫ ꝓponitur illa rex ſedet eſt a me dubitanda pticipialiter.
Similiter ſi ponatur ꝙ illa ꝓpõ hõ eſt aſinus ſic ſignificãdo p̃ciſe ſit
mihi poſita ⁊ a me admiſſa: ſi ꝓponatur an ſit concedenda oportet cõ-
cedere nominaliter: ⁊ tamẽ quotienſcũqꝫ ꝓponitur illa. hõ eſt aſin⁹
eſt neganda participialiter.

Contra primã regulã.

Pono tibi illã: aliqđ tibi poſitũ nõ eſt a te admittendũ ſi nõ admit-
tis ꝯ hoc tibi poſitũ eſt poſſibile cũ ſit poſſibile ꝙ ponatur tibi aliqđ
ĩpoſſibile ſimpliciter ⁊ tu nõ admittis. ergo nõ oẽ poſſibile eſt a te ad-
mittendũ: quod eſt ꝯ regulã. ſi ergo admittis cõtra aliquod tibi poſi-
tũ non eſt a te admittendũ: ⁊ nihil eſt tibi poſitũ niſi poſſibile. ergo ali-
quod poſſibile non eſt a te admittendũ. tenet cõſequentia a ſimili: ali-
quis hõ currit: ⁊ nihil eſt hõ niſi cp̃s. ergo aliqs cp̃s currit. ⁊ añs ẽ cõ-
cedendum. nam maior eſt poſita ⁊ admiſſa ⁊ minor eſt vera ⁊ imper-
tinens. ergo concluſio concedenda ⁊ conſequenter regula neganda cũ
ſit ſua contradictoria.

Reſponſio.

Reſpondetur admittendo poſitũ cũ ſepe ponãtur nobis multa im-
poſſibilia que nõ ſũt admittenda: ⁊ ꝯcedit̃ conſequẽtia facta: ⁊ nego
ꝙ antecedẽs ſit cõcedendũ pro minori: ⁊ cum dicitur ꝙ eſt uera ⁊ im-

pertinens nego ꝙ ſit ipertinens nō tanquā uerū ſ; tanquā repugnāſ Iſta .n. repugnant ꝙ aliquid tibi poſitū nō ſit ad te admittendū ⁊ nihil ſit tibi poſitū niſi poſſibile: ⁊ ſi dicitur quid ergo ē tibi poſitū q̄d non eſt a te admittendū: dicitur ꝙ eſt vnu; impoſſibile vel icōpoſſibile: nec teneor te aliter certificare. Si vero ponatur caſus illo modo ꝙ aliquod tibi poſitum non ſit admittendum: ⁊ nihil ſit tibi poſitu; niſi poſſibile: dicitur non admittendo caſum: quia illa copulatiua eſt impoſſibilis: quia vna pars repugnat alteri. nam omne poſitum aut eſt poſſibile aut ipoſſibile: ⁊ oē admittēdū eſt poſſibile ſicut nō admittendū ē impoſſibile vel incōpoſſibile: repugnāt ergo iſta duo ꝙ ſit nihil poſitū niſi poſſibile: ⁊ ꝙ id nō ſit admittēdū: q᷑ ſi illud nō ē admittēdū illud ē ipoſſibile: ⁊ ex alia parte eſt poſſibile: q᷑ ē poſitū ſolū poſſibile. ergo idē poſitum eēt poſſibile ⁊ ipoſſibile: quod eſt impoſſibile.

Contra eandem regulam arguitur.

·Pono tibi omne poſſibile ſi non admittis. ergo non omne poſſibile eſt a te admittendum: quod eſt contra regulam: ſi admittis propono quelibet illarum tu es ⁊ tu non es a te concedenda. ⁊ patet ꝙ ſic: quia omne poſſibile eſt tibi poſitū ⁊ a te admiſſum. quelibet iſtarum eſt poſſibilis. igitur tibi poſita ⁊ a te admiſſa ⁊ oē a te admiſſū eſt cōcedendum a te: ſed quelibet illarū eſt a te admiſſa. ergo concedenda. tunc propono illam copulatiuā tu es ⁊ tu non es eſt concedenda. ſi negas contra. quelibet pars eſt concedenda. ergo ⁊ tota: ſi concedis ⁊ eſt impoſſibile ſimpliciter. ergo propter poſſibile poſitum eſt impoſſibile ſimpliciter concedendū.

·Reſponſio

·Reſpondetur multipliciter. quidam dicunt cum dicitur pono tibi omne poſſibile non reſpondeo: ita ꝙ ad illam non teneor reſpondere niſi pōatur propoſitio: vt illa tu curris uel ſibi ſimilis. vnde ſi dicitur pono tibi ꝓpoſitionē: nō reſpondetur niſi ponatur ꝓpoſitio aliq̄: tu curris vel ſimilis: ita in propoſito non teneor reſpondere niſi ponatur ꝓpoſitio poſſibilis.

Aliter dicunt alii ⁊ fere in idem redeunt cum dicitur: pono tibi oē poſſibile dicunt pone ⁊ reſpondebimus. ⁊ ſi dicitur pono: reſpondēt ꝙ ſi poneres libenter reſponderemus. ⁊ breuiter nunquā reſponderent: niſi poneretur ꝓpoſitio.

Alii vero dicunt ꝙ omne poſſibile eſt admittendum. ſed nō eſt admittendum omne poſſibile ſicut omnis homo eſt animal: ſed nullum

animal ē oīs hō. Cum ergo dicitur pono tibi omē poſſibile: quia ly pono ſtat determinate dicitur non admittēdo oē poſſibile: ⁊ cū dicitur ergo nō oē poſſibile eſt a te admittendum: dicitur negando cōſequentiam: ſic non ſequitur nullum caput h; oīs hō: ergo nō oīs homo habet caput.

Contra ſecūdam regulā.

·Pono tibi illam: reliquum iſtorum eſt homo demonſtrando ſortē ⁊ brunellum qua admiſſa quia poſſibilis: ꝓpono hoc iſtorum ē homo demonſtrando ſorte: certū ē ꝙ eſt concedenda: q᷑ vera ⁊ ipertinens. deinde ꝓpono reliquū iſtorū eſt hō: ſi negas ergo contra regulā quia negas poſitum: ſi concedis contra reliquū iſtorū ē hō ⁊ nō eſt reliquū iſtorū niſi brunellus: ergo brunellus ē hō.

·Reſponſio.

·Rn̄detur admittendo poſitū cōcedo ꝙ hoc iſtorū eſt hō demōſtrādo ſor. ⁊ cū dr̄ ꝓpono reliquū iſtorū eſt hō nego: ⁊ cū dicitur ꝙ nego poſitū dr̄ ꝙ nō ē icōueniens negare poſitum: cum nō eſt ꝓpoſitū in eadem forma ſub qua fuit poſitū. Fuit autem poſitū ꝑtitiue: quia in principio caſus nō potuit teneri relatiue cum nō haberet ans̄: poſt a fuit poſitū relatiue. ideo nō inconueniens eſt ipſum negare. ·Poſſes etiā diſtinguer̄ cum proponitur illa reliquum iſtorum ē homo an teneatur ꝑtitiue an relatiue: ſi ꝑmo modo concedo: ſi ſc̄do nego.

Contra tertiam regulam.

Oē ſequēs ex ſolo poſito ⁊ admiſſo aut cū ɔceſſo aut cū conceſſis eſt concedendum. Contra. Sit rei ṽitas ꝓ ut ſedes pono tibi illam: tu ſedes ⁊ illa ꝓpō tu nō ſedes: ſua contradictoria ſic p̄ciſe ſignificando ē tibi poſita ⁊ a te admiſſa: caſus eſt poſſibilis: quia una ps̄ iſtius copulatiue obligat te ad ꝓpōe; ⁊ alia ad rem. Si .n. ambe partes ꝑtinerent ad rem aut ad ꝓpōem caſus eſſet impoſſibilis: quo ergo admiſſo arguo ſic. Illa ꝓpō tu ſedes nō eſt cōcedenda ⁊ tamē ē ſequēs ex poſitio tanquā a copulatiua ad alterā ꝑtē: ergo nō oē ſequēs eſt cōcedendū quod ē contra regulam.

·Reſponſio.

·Reſpondetur admittendo poſitū ⁊ cōcedendo ꝙ illa tu ſedes non eſt concedēnda nominaliter cū ex caſu ſeq̄tur ꝙ ſua ɔ̄dictoria ſit concedenda: ⁊ conſequenter nego ꝙ ſequatur ex poſito ⁊ cum dicitur ꝙ ſequitur ex illa copulatiua concedo iſtud: ſed nego ꝙ illa copulatiua ſit poſita: ſed ſolum ſecunda pars eius eſt mihi poſita. ⁊ hoc nego non tanquam falſū: ſed tanq̄; repugnās: ⁊ ſi poneretur ꝙ illa copulatiua ſic p̄ciſe ſignificando ſit mihi poſita nō admitto caſum: quia

vtraqꝫ ps ꝑtineret ad ꝓpōnē vt ꝑus dictū ē: ⁊ in hoc caſu quotiēſcū
qꝫ ꝓponitur illa: tu ſedes: debes dicere concedo ⁊ negare ꝙ tu nō ſe
des: qꝛ hoc ſpectat ad rem. Si vero queritur an illa negatiua tu non
ſedes ē cōcedenda noīaliter dicitur ꝙ ſic: ⁊ conſequenter ꝙ illa affir/
matiua tu ſedes: eſt negāda noīaliter. Et ſi arguitur ſic. illa ꝓpō tu ſe
des eſt neganda: ⁊ cū ꝓponitur tu nō negas eā. ergo male reſpondeſ
dicitur negādo conſequentiā: qꝛ nō eſt incōueniens ꝙ vna ꝓpō ſit ꝯ
cedenda noīaliter: ⁊ tñ cōtinuo dum proponitur ſit neganda partici/
pialiter.

Contra quartam regulam.

Omne repugnans poſito ſolum aut poſito ⁊ conceſſo aut poſito ⁊
conceſſis eſt negandū. Contra. Pono tibi illā: tu nō es obligatus ca/
ſus eſt poſſibilis: quia poſſibile eſt ꝙ nemo te alloquatur ⁊ ꝙ tu nō
reſpondeas: quo admiſſo ꝓpono tibi illā: tu es obligat⁹: ſi cōcedis ha
beo contra regulā: ſi negas contra tu es obligat⁹ ad illā. ſ. tu non es
obligatus. ergo tu es obligatus.

Reſponſio.

Reſpondetur admittendo poſitū: ⁊ negādo illā tu es obligatus: ⁊
ſi dicitur quare negas? Hic ſis cautus in reſpondendo: qꝛ nō debes
dicere ꝙ iō negas qꝛ eſt repugnās q̄uis hoc ſit verū: quia ex iſto ſe
queretur ꝙ eſſes obligatus ſed dicas ꝙ tu negas quia eſt falſa quia
nō es obligatus. Et ſi dicatur in rei veritate tu es obligatus vt patet
ergo tu negas uerū ⁊ nō es obligatus. ergo male reſpondes. Huic di
citur negando ꝙ in rei veritate ſim obligatus nec hoc patet immo pa
tet oppoſitū. Similiter dicas ad iſtā pono tibi illā: nihil eſt tibi poſi/
tum: aut tu nō es ⁊ ſimiles que oēs ſūt admittende: qꝛ poſſibiles: ⁊
cū proponitur aliqua illarū ego poſui tibi illā. ſ. nihil eſt tibi poſitū
aut tu reſpōdes bene aut male oēs ſunt negande nō tanquā repugnā
tes qꝛ hec repugnāt ſed tanquā falſe lꝫ non ſint falſe in rei veritate ⁊
in hac pte obligatiōis oꝫ concedere id quod eſt rei falſitas pro rei ue
ritate. ⁊ negare illud quod eſt rei ueritas pro rei falſitate: ⁊ hoc nō in
conuenit: qꝛ ubi eēt ita ꝙ nihil eſſet mihi poſitum ⁊ ꝙ ego nō eſſem
obligatus certum eſt ꝙ tūc eēt uerum ꝙ non eſſem obligatus ⁊ ꝙ ñ
rñderem bene nec male. ideo non eſt mirum ſi bene reſpondeo dicē/
do ꝙ in rei ueritate non ſum obligatus qꝛ reſponſio debet fieri ac ſi
foret ita q̄uis non ſit ita.

Contra quintam regulam.

Omne ſequens ex poſito cum oppoſito bene negati: uel cum
oppoſitis bene negatorum eſt cōcededum. Contra. Ex iſta ſequitur

ꝙ admiſſo quocunqꝫ contingenti falſo foret quodlibet aliud conſe
quens quātūcūqꝫ falſum cōcedendū: probatur ſic. pono tibi illā: tu
es rome: qua admiſſa propono illam copulatiuam: tu es rome ⁊ tu
nō es papa. ⁊ patet ꝙ eſt neganda: quia falſa ⁊ impertinenſ. tunc pro
pono: tu es papa: ſi negaſ habeo contra regulam: quia ſequitur ex po
ſito ⁊ oppoſito bene negati. nam bene ſequitur tu non es rome: vel
tu es papa ſed tu es rome. ergo tu es papa. Iſta conſequentia eſt con
cedenda a diſiūctiua cū deſtructione vnius partis ad alteram: ⁊ an/
tecedens eſt concedendū: maior eſt oppoſita bene negati ⁊ minor eſt
poſita. ergo eſt concedendū conſequens: ſi ergo cōceditur ꝙ tu es pa
pa tūc habeo intētū: qꝛ ſicut probaui ꝙ tu es papa ſic probarē quod
libet aliud contingēs nō īpoſſibile poſito dūmodo īmediate poſtpo
ſitū ꝓponeret copulatiua facta ex poſito ⁊ oppoſito iſtius quod vis
probare.

Reſponſio.

Reſpondetur concedendo totū multotiens vna ꝓpō ꝑ ſe ſola ē im
pertinens alteri que poſt aliquod aliud negatū vel conceſſum ē fa/
cta pertinens eiuſdem ſicut in caſu noſtro illa ꝓpō tu es papa ē īper
tinens illi tu es rome ꝑ ſe ſola: ſꝫ poſt negatā copulatiuā factā ex po
ſito ⁊ oppoſito iſtius tu es papa eſt ꝑtinens ſcā ſequens. Et poſſꝫ il/
lud breui⁹ deduci ꝑponendo īmediate poſt poſitū illā diſiūctiuā tu ñ
es rome: vel tu es papa: que eſt concedenda: qꝛ īpertinens vera ex q̄
ſtatiꝫ ſequitur ꝙ tu es papa. arguendo ut prius a diſiunctiua cū de
ſtructione unius partis ſuper aliam.

Sed aduerte ne tibi probetur per hanc viam ꝙ tu es aſinus ſic ꝯ/
cedendo admiſſo ꝙ tu ſis rome proponatur hec copulatiua tu es ro
me ⁊ tu nō es aſinus ⁊ patet ꝙ eſt neganda qꝛ falſa ⁊ īpertinens ex
hoc ſequit̄ ꝙ tu es aſin⁹ arguendo ꝙ tu es aſinus ex oppoſito bñ ne
gati ſic. tu nō es rome uel tu es aſin⁹ ſed tu es rome per poſitum. er
go tu es aſinus.

Huic dicitur admiſſo poſito ⁊ concedo illam copulatiuam tu es ro/
me ⁊ tu non es aſinus ⁊ cū dicitur ꝙ eſt īpertinens hoc negetur im/
mo eſt pertinens ſequens qꝛ arguitur a parte copulatiue anteceden/
te ad quālibet partem ad totā copulatiuā ⁊ ſic arguendo eſt bōa ꝯſe
quentia. Hoc aūt ſic declarat̄. nā bñ ſeqtur tu es rome. ergo tu es ro
me ab eodem ad idem. ſimilit̄ ſequit̄ tu es rome. ergo tu non es aſi/
nus: quia ſeqtur tu es rome. ergo tu es a tertio adiacente ad ſecūdū
adiacens ſine īpedimēto ⁊ vltra tu es. ergo tu es tu: qꝛ ꝯdictoriū cō/
ſequentiſ non eſt intelligibile cum añte. Et vltra tu es tu. ergo tu es

iſte hõ a conuertibile ad conuertibile ⁊ vltra: tu es iſte hõ ergo tu es
hõ ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiue: ⁊ cum omnibus conditi
onibꝫ requiſitis ⁊ vltra tu es hõ. ergo tu nõ es aſinus: ab affirmatiua
vnius diſperati ad negatiuã alterius: ⁊ ſic pꝫ ꝙ ex illa tu es rome ſeq
tur q̃libet ps illius copulatiue tu es rome ⁊ tu non es aſinus: ⁊ cõſe-
quenter tota copulatiua ꝓpoſita. ⁊ ideo tanquã ꝑtinẽs ſequens eſt
concedenda. nõ ſic aũt erat in caſu ſuperiori: quia copulatiua nõ erat
ſequens ſm quãlibet ꝑtẽ expoſito: ⁊ cũ eẽt ĩpertinẽs falſa. ergo erat
neganda vt patet conſideranti.

Contra ſextam regulam.

Omne repugnãs poſito ⁊ oppoſito bene negati vel oppoſitis be-
ne negatorum ẽ negandũ. Contra. Preſuppoſita primo communi re
gula ꝙ oẽs rñſiões ſunt retorquende ad idem inſtans hoc ſtãte. Po
no tibi illã diſiunctiuam tu curris vel rex ſedet qua admiſſa: q2 poſ-
ſibilis ꝓpono nullus rex ſedet: ⁊ patet ꝙ eſt dubitanda q2 dubia eſt
⁊ in pertinens: tũc ꝓpono tu curris: patet ꝙ eſt neganda q2 falſa ⁊ ĩ-
pertinens: quia arguẽdo a diſiunctiua cũ dubitatione vniꝰ partis ſu
per aliam nõ valet conſequentia: ſed bene cũ de deſtructione. tũc ꝓ-
pono illam rex ſedet: ⁊ patet ꝙ eſt cõcedẽda: q2 ſequẽs ex poſito ⁊ op
poſito bene negati: nam ſequitur tu curris vel rex ſedet: ſꝫ tu nõ cur
ris ergo rex ſedet: tũc propono illam nullus rex ſedet: ſi negas cã ⁊ ꝓ
us dubitaſti. ergo male reſpõdes. tenet ꝯña per regulam preſuppoſi
tam: ſi ergo dubitas habeo contra ſextam regulam: nam illa nullus
rex ſedet eſt repugnans poſito ⁊ oppoſito bene negati: quia ſuum cõ
tradictorium. ſ. rex ſedet eſt ſequens vt probatum eſt: ergo per regu
lam eſſet neganda ⁊ non dubitanda.

Reſporſio.

Reſpondetur admittendo poſitũ ⁊ dubitãdo illã nullus rex ſedet
cum primo ꝓponitur q2 eſt ĩpertinens falſa ⁊ cũ ꝓponitur illa nul-
lus rex ſedet ſemper eſt neganda ⁊ ſua oppoſita. ſ. rex ſedet eſt conce
denda: ⁊ hoc quia illa rex ſedet eſt facta pertinẽs ſequẽs ⁊ nullus rex
ſedet eſt facta pertinens repugnãs: ⁊ cum dicitur ꝙ hoc eſt contra re
gulam dicitur ꝙ nõ ẽ quia illa regula eget duabꝰ limitatiõibus. prĩo
ꝙ intelligitur de reſponſionibus quo ad concedere ⁊ negare ⁊ nõ ali
ter quia nõ inconuenit vnam propoſitionem ꝑmo dubitare ⁊ poſtea
concedere uel negare. ⁊ hoc quia primo fuit imꝑtinens dubia ⁊ mo-
do eſt facta ſequẽs vel repugnãs ſicut in exemplo prius dicto admiſ
ſa illa diſiunctiua tu curris vel rex ſedet quelibet illarũ ẽ dubitanda

rex ſedet ⁊ nullus rex ſedet quia imꝑtinens dubia: et dubitato uno
contradictoriorũ oꝫ dubitare reliquum. Deinde ꝓpoſita illa tu cur-
ris et negata. quia falſa eſt et imꝑtinens oꝫ deinceps concedere illã
rex ſedet tanquam ſequentem ex poſito uel oppoſito bene negati: q2
bene ſequitur tu curris vel rex ſedet. ſed tu nõ curris. ergo rex ſedet
⁊ conſequenter ſuam oppoſitam ſcilicet nullus rex ſedet opꝫ negare
tanquam repugnantem. ſcd̃a limitatio eſt ꝙ nulla fiat mutatio ex ꝑ-
te rei vnde ſi ponatur illa tu es rome qua admiſſa me admittente et
hñte ambas manus aptas. tũc ſi ꝓponatur iſta: nulla manus mea ẽ
clauſa: dico ꝙ eſt concedenda q2 ṽa et imꝑtinens. deĩde me clauden
te manus propono manus mea eſt clauſa. et patet ꝙ eſt concedẽda ⁊
hoc propter mutatiõem factã ex parte rei. et ſi dicit̃ hoc repugnat cõ
ceſſo. ergo nõ eſt cõcedendũ. neget̃ cõſeq̃ntia: q2 lꝫ repugnet cõceſſo
ergo nõ eſt cõcedẽdũ. neget̃ ꝯña: q2 lꝫ repugnet cõceſſo hoc tñ nõ ĩcõ
uenit qñ illud cõceſſũ fuit imꝑtinẽs ⁊ nõ ẽ factũ aliunde ꝑtinẽs ⁊ fa
cta eſt mutatio ex ꝑte rei. ⁊ ſic patet ꝙ nõ eſt cõtra regulam ꝓpter ꝑ-
mam limitationem.

Contra quintam regulam.

Ad omne imꝑtinens rñdẽdũ eſt ſꝫ ſui qualitatẽ. Cõtra. Pono tibi
illam: tu es rome ⁊ illa tu es rome: eſt ĩꝑtinẽs ſimplicit̃ caſus eſt poſ-
ſibilis: q2 poſſibile ẽ ꝙ tu ſis rome ⁊ ſis obligatus te currere: ⁊ tunc
illa propoſitio tu es rome eſt omnino impertinẽs. Admiſſo ergo ca
ſu ꝓpono tibi illã tu es rome ſi concedis vel dubitas. ergo ꝯ regulã
q2 nõ rñdes ad ĩꝑtinẽs ſm ſui q̃litatẽ: nã ꝑ caſũ illa eſt ĩꝑtinẽs ⁊ ex-
tra caſũ negãda q2 falſa. ergo nõ eſt dubitãda vel cõcedenda ſed ne-
ganda: ſi ergo negaſ cõtra illa eſt ſequẽs. ergo eſt cõcedenda ꝯñtia te
net: ⁊ añs ꝓbat̃. nã ſeq̃tur tu es rome ⁊ iſta tu es rome eſt imꝑtinẽs
ſimpliciter. ergo tu es rome illa ꝯña eſt concedenda a copulatiua ad
alterã eius partem: ⁊ añs eſt concedendum quia poſitum. ergo con-
ſequens eſt concedendum.

Reſponſio.

Huic dr̃ admittendo poſitum ⁊ cũ proponitur illa tu es rome con
cedo illam: q2 in rei veritate eſt ſequens licet non debeam dicere ꝙ
ſit ſequens: q2 eſſet repugnans: ⁊ cum dicitur ꝙ vario rñſionem nõ
reſpondendo ad imꝑtinens ſm ſui qualitatem: hoc negatur imo di-
co ꝙ reſpondeo ſm ſui qualitatem: ⁊ cũ dicit̃ ꝙ illa eſt impertinẽs ⁊
extra caſum falſa. nego illam copulatiuam ꝓ ſcd̃a ꝑte immo dico ꝙ
in rei veritate eſt vera: ideo concedo ipſam: quia ⁊ impertinenſ ⁊ hoc
oportet concedere: non tanquam verum ſed tanq̃ꝫ ſequens. ⁊ ideo di
co ꝙ eſt concedenda tanq̃ꝫ vera ⁊ imꝑtinens. Et cum dicitur ꝙ iſta

tu es rome eſt cõcedenda tanq̄ ſequẽs negeť illud tanq̄ repugnãs:
nã iſta repugnãt illa ꝓpõ tu es rome ẽ impꝉinens ſimpliciť ⁊ eſt ſe/
quẽs: ⁊ cũ fiebat ꝯña a copulatiua ad alterã pꝛtẽ dꝛ ꝙ illa ꝯña eſt ꝯce
dẽda: ſed negeť ꝙ añs ſit cõcedẽdũ tanq̄ poſitũ. ſed bene legeť ꝙ ẽ
cõcedendũ tanq̄ veꝝ ⁊ ipꝉinens: ⁊ ſi dicitur cedat tempus obligati/
onis admittatur. ⁊ cũ queritur vtꝝ ſit vera: tu es rome dicitur ꝙ nõ
vnde non eſt inconueniens in obligatione negare rei veritatem cum
ſit repugnans ſed extra tempus obligationis ſemper rei veritas eſt
fatenda.

Ali⁹ caſus huic ſimilis poſſet fieri ⁊ eodẽ mõ ẽ rñdẽdũ vt ſi pona
tur ꝙ tu ſis rome ⁊ nõ ſis obligat⁹ vel nihil ſit tibi poſitũ ĩ q̊ caſu eli
cias rõnem vt dictum eſt.

Sit etiam alius caſus cõis pono ꝙ tu ſis rome quo admiſſo: quia
poſſibile propono tu es rome in hoc inſtanti. ⁊ pꝫ ꝙ eſt neganda qꝛ
falſa ⁊ impertinens. ꝙ ſit falſa eſt manifeſtum ⁊ ꝙ ſit impertinens ꝓ
batur. nam non ſequitur nec repugnat: ꝙ non ſequatur patet: qꝛ non
ſequitur tu es rome. ergo tu es rome in hoc ĩſtanti. quia poteſt ſtare
oppoſitum conſequentis cum antecedente: nam hinc ad vnum annũ
poſſet eſſe ꝙ tu eſſes rome ⁊ non in hoc inſtãti demonſtrando per ly
hoc inſtans ꝙ ẽ pñs: qꝛ tũc hoc inſtãs erit elapſum: nec etiam repu/
gnat: qꝛ ſtat te eſſe rome in hoc inſtanti patet ergo ꝙ eſt impertinẽs
falſa ergo neganda. Si ergo negas: contra omne quod eſt rome eſt
rome in hoc inſtanti. ſed tu es rome. ergo tu es rome in hoc inſtanti
probatur maior. omne quod eſt rome eſt rome in aliquo inſtanti pre
ſenti: ſed tu es rome. ergo tu es rome in aliquo inſtanti preſenti: ⁊
tunc vltra tu es rome in aliquo inſtanti preſenti. ſed nullum eſt in/
ſtans preſens niſi hoc. ergo tu es rome in hoc inſtanti quod erat
probandum.

Reſpondetur admitendo poſitum ⁊ negando illã tu es rome ĩ hꝫ ĩ
ſtanti: qꝛ eſt impertinens falſa vt probatum eſt: ⁊ negatur ꝙ omne
quod eſt rome eſt rome in hoc inſtanti tanquam repugnans: ⁊ ad ꝓ
bationem negetur iſta ꝙ nullum eſt inſtans preſens niſi hoc tanquã
repugnans: ⁊ ſi dicitur. ergo eſt aliquod inſtans preſens quod non
eſt hoc. dicitur concedo: ⁊ ſi dicitur quod eſt illud: dicitur ꝙ ẽ a vel
b ⁊ non determinetur aliter talis queſtio: ſed non concedas ꝙ ẽ aliꝺ
inſtans q̄ hoc quia ex hoc ſequeretur ꝙ hoc inſtans eſſet quod eſt re
pugnans: ⁊ patet conſequentia: quia alietas ⁊ differentia non ca/
dunt niſi inter entia ſimul. quia alietas dicit relationem. relatio
autem exigit extrema ſimul ſicut paternitas exigit patrem ⁊ prolē ⁊

iuxta hoc concedendum ꝙ tu nunc ſeu in hoc inſtanti non habeſ ocu
los neq̄ pedes ⁊ nunc nihil ſis. immo nunc non eſt deus neq̄ aliqꝺ
in rerum natura: quod patet quia contradictoria illarum ſunt negan
da: ſed non propter hoc conceditur ꝙ nunc ſis cecus nec nunc obli/
tus ſis omnibus propoſitionibus: quia ille ſunt affirmatiue falſe.
Et aduerte ꝙ in caſu iſto poſſet ordo variari ita ꝙ eſſet concedendũ
ꝙ tu eſſes rome in hoc ĩſtãti vt ſi ponatur ꝙ tu ſis rome. quo admiſ
ſo proponatur immediate poſt poſitum hoc inſtans eſt. ⁊ patet ꝙ eſt
concedendum: quia verum ⁊ impertinens. tunc ſi proponatur tu es
rome in hoc inſtanti eſt concedendum tanquam ſequens: nam bene
ſequitur tu es rome ⁊ hoc inſtans preſens eſt. ergo tu es rome in hoc
inſtanti preſenti: quia non poſſunt eſſe plura inſtantia ſimul: ⁊ ideo
multum debet attendi ordo in obligationibus vt prius dictum eſt:
nam admiſſo ꝙ omnis homo ſit rome ſi immediate proponitur tu
es rome eſt neganda tanquam impertinens falſa. ⁊ conſequenter eſt
negandum qꝺ tu es homo tanquam repugnans poſito ⁊ oppoſito
bene negati. vbi vero fuiſſet ordo variatus ⁊ immediate poſt poſi/
tum fuiſſet propoſita iſta tu es homo fuiſſet concedenda tanquam
vera ⁊ impertinens: ⁊ conſequenter fuiſſet concedenda illa tu es ro/
me tanq̄ ſequens ex poſito ⁊ conceſſo. ecce quõ ordo ẽ valde obſer/
uandus in obligationibuſ.

Contra octauam regulam.

Propter poſſibile tibi poſitum non eſt impoſſibile concedendum
nec neceſſarium negandum. Contra. Pono tibi illaꝫ impoſſibile ſim/
pliciter eſt tibi poſitum ⁊ a te admiſſum ſi non admittis contra poſſi
bile eſt quod tu male admittas: quia potes in reſpondendo errare
cũ non ſis deus. Ideo ſi admittať caſus ſicut eſt admittendus: pro/
pono ĩpoſſibile ſimpliciter ẽ a te cõcedendũ ſi negas tu negas ſeq̄ns
ex poſito. nam omne tibi poſitũ ⁊ a te admiſſum ẽ a te concedendum
Sed impoſſibile ſimpliciter eſt a te concedendum: quia eſt tibi poſi/
tum ⁊ a te admiſſum. ſi ergo concedis habeo intentum. quia propter
poſſibile tibi poſitum tu concedis qꝺ impoſſibile ſimpliciter ẽ a te cõ
cedendum.

Ad hoc dicunt quidam qꝺ nõ ẽ incõueniẽs qꝺ ꝓꝑ poſſibile poſitũ
impoſſibile ſimpliciter ẽ cõcedendum nõialiter: ſed non participiali
ter: ⁊ ſic ĩtelligitur regula. Alii vero dicunt qꝺ nullo mõ ꝓpter poſſi
bile poſitum impoſſibile ſimpliciter ẽ cõcedendũ neq̄ nõialiter neq̄
ꝑticipialiter ⁊ hoc rñdẽte bene admittẽte ſicut intelligitur regula. ſed
reſpondente nõ bene admittẽte nõ eſt inconueniens ſicut eſt in caſu

p̄dicto.nā cū ponit̄ ipoſſibile ſimplicit̄ rn̄dens bn̄ rn̄dendo nō oȝ ad
mittere:⁊ cū dicit̄ ꝙ ipſe nō ē deus ⁊ pōt errare.ergo pōt admittere
impoſſibile ſimpliciter.

Reſponſio.

Huic dr̄ concedo ꝙ poteſt admittere ſed nō bene reſpōdēdo ſicut
itelligit̄ regula.Sed ſi ponat̄ ꝙ impoſſibile ſimpliciter ſit tibi poſitū
⁊ a te bene admiſſum dicit̄ nō admittendo quia hoc eſt impoſſibile.
Eodem modo reſpondeas ad illam pono ꝙ iſta homo eſt aſinus ſit
tibi poſita ⁊ a te admiſſa ſic preciſe ſignificando:et ad ſimiles harum
reſponſionum prima vadit magis ad verba:ſecunda autem ad intel
lectum regule.

Contra nonam regulam.

Conceſſa qualibet pte copulatiue cōcedēda eſt illa copulatiua cui⁹
ille ſunt partes et cōceſſa vna pte principali diſiunctiue cōcedēda eſt
tota diſiunctiua cuius illa eſt pars.Contra.Pono tibi iſtam omne ui
gilans eſt aſinus quo admiſſo qꝛ poſſibile ꝓpono illam copulatiuā
omne vigilans eſt aſinus et tu eſt vigilans.ſi cōcedis ſequitur ꝙ tu
es aſinus:ſi negas habeo intentū qꝛ copulatiua eſt neganda et tn̄ q̄li
bet pars eſt concedenda:p̄ma tanq̄ȝ poſita et admiſſa:et ſecūda tāq̄ȝ
vera et impertinens.

Reſponſio.

Rn̄det̄ admittēdo poſitū.et cū ꝓponit̄ illa copulatiua nego ipſaȝ
et ↄſeq̄nt̄ nego ꝙ q̄lȝ ps ſit ↄcedēda imo ſcd̄a ps ē negāda tāq̄ȝ repu
gnās qꝛ ſua oppoſita eſt ſeq̄ns ex poſito et oppoſito bene negati.naȝ
bene ſeqt̄ oē vigilās nō eſt aſin⁹:vel tu nō es vigilās.ſȝ oē vigilās ē
aſin⁹ ꝑ poſitū.ergo tu nō es vigilās.

Contra regulam.

Pono tibi illā oīs hō currit q̄ admiſſa qꝛ poſſibilis ꝓpono illā co/
pulatiuā tu es hō et tu curris.et pȝ ꝙ eſt negāda qꝛ falſa et iptinens
nō.n.ſeqt̄ oīs hō cur.ergo tu es hō et tu curris:qꝛ cū toto anteceden
te ſta: te nō eſſe nec etiā repugnat vt pȝ:et tn̄ q̄lȝ eius ps eſt cōceden
da:p̄ma tanq̄ȝ ꝟa tu es hō.ſecūda tanq̄ȝ ſequens ex poſito et p̄ma p/
te copulatiue.ergo ⁊c̄.

Reſponſio.

Reſpondetur admittēdo poſitū:et nego illā copulatiuā imediate
ꝓpoſitā tāq̄ȝ falſā et iptientēȝ:et nego ꝙ q̄lȝ ps cōcedenda imo dico
ꝙ prima pars eſt neganda tanquā repugnans qꝛ ſua oppoſita eſt ſe
quens ex poſito et oppoſito bene negati.nā ſequit̄ formaliter omnis
homo currit tu non es homo vel tu nō curris.ergo tu non es homo

qꝛ illa tu nō es hō ſeqtur ex poſito ex qualibet parte diſiūctiue pre/
dict:.ergo ſeqtur ex poſito ⁊ tota di.ſiūctiua.Aſſumptū pȝ.nam ſe
qtur oīs hō cur.⁊ tu nō es hō.ergo tu nō curris a copulatiua affirma
tiua ad alterā ptē:ſimiliter ſeqtur oīs hō currit tu nō curris.ergo tu
nō es hō:ergo ſeqtur formalit̄ ex copulatiua diſiūctiua oīs hō currit
⁊ tu nō es hō vel tu nō curris.ergo tu nō es hō.ergo ſua oppoſita ē
negāda tanq̄ȝ repugnans.

De conuertibilibus.

Sub hac p̄ma ſpē ſūt due alie.ſ.cōuertibiliū ⁊ ſimiliū de qb⁹ ē di
cendū:⁊ p̄mo de cōuertibilib⁹ ꝓ qb⁹ ſit hec p̄ma regula.

Prima regula.

Si ponātur due ꝓpōnes couerti ſic adequate ſignificādo ſicut cō
muniter ſolēt quaꝝ vna ē neceſſaria ⁊ alia impoſſibilis:ut deus ē ⁊
hō eſt aſinus:vel vna neceſſaria ⁊ alia cōtingens:ut deuſ eſt ⁊ tu cur
ris:vel vnua poſſibilis ⁊ alia impoſſibilis:vt tu curris ⁊ homo eſt
aſinus:vel vna alteri cōtradictorie repugnans caſus eſt impoſſibi/
lis ⁊ nullatenus admittendus:qꝛ multa ſequerentur inconueniētia
nam primo quero utrum hec ſit vera deus eſt:ſi dicitur ꝙ ſic.ergo
⁊ alia homo eſt aſinus ſecum conuertibilis eſt vera ſignificans ade/
quate hominem eſſe aſinum.ergo homo eſt aſinus:⁊ ſequitur ꝙ il/
la homo eſt aſinus eſt falſa ſignificans adequate deū eſſe:ergo de/
us non eſt:quod eſt impoſſibile.Item ſequitur ꝙ in conſequentia
bona ex vero ſequitur falſum:nam facio iſtam conſequentiam de⁹ ē
ergo homo eſt aſin⁹.⁊ pȝ ꝙ ē bona a cōuertibili ad conuertibile ⁊ an
tecedens ē veꝝ:qꝛ ſuum ſignificatum eſt verum.ſ.deum eſſe:⁊ ↄn̄s
falſum cum ſignificet adequate hoiem eſſe aſinum.Item ſequit̄ ꝙ i
ↄn̄a bona ⁊ formali ex neceſſario ſequitur impoſſibile.vt pȝ in predi
cta ↄn̄a cuius an̄s eſt neceſſarium:qꝛ ſignificatum adequatum eſt ne
ceſſarium:⁊ ↄn̄s eſt impoſſibile:qꝛ ſuum ſignificatum eſt impoſſibi
le. Similiter probatur ſecunda pars regule.nam oppoſito dato ſe
quitur ꝙ in ↄn̄a bona ex neceſſario ſequitur contingens pȝ ſic argu/
endo.deus eſt.ergo tu curris ⁊ eſt bona conſequentia a conuertibili
ad conuertibile:⁊ an̄s eſt neceſſarium:vt patuit ⁊ conſequens conti
gens cum ſignificatum ſuum adequatum ſit contingens.ſ.te currere
Seqtur etiā ꝙ illa deus eſt ſignificans adequate deum eſſe ē cōtin/
gens vel ꝙ illa tu curris ſignificans adequate te currere eſt neceſſa/
ria. Similiter probatur tertia ps regule ꝙ dato oppoſito ſequitur
ꝙ in conſequentia bona ex poſſibili ſequitur ipoſſibile ⁊ ꝙ eadē ꝓ/
poſitio ē poſſibilis ⁊ ipoſſibilis. Similiter ꝓbat̄ quarta ps regu/

le ꝙ dato oppoſito ſequitur ꝙ duo ꝯdictoria ſūt ſimul vera vel ſi-
mul falſa: quia quero ſi illa duo conuertūtur ſic adequate ſignificando
tu curris ⁊ tu non curris: vtrū ꝑma ſit vera vel falſa: ſi vera ergo ⁊
alia ē vera cū ꝯuertāt: ſi falſa ergo ⁊ alia eſt falſa ⁊ ſūt duo ꝯdictoria
inuicē ꝯtradicētia. ergo duo ꝯdictoria ſūt ſimul vera uel falſa quod
eſt impoſſibile. quod autem ſint inuicem contradictoria. pꝫ. quia ante
caſum erant contradictoria ⁊ tunc ſignificabant preciſe ſicut nunc. er
ergo ⁊ nūc ſunt contradictoria. Et notanter dicitur in quarta par-
te regule contradictorie repugnans: quia ubi due ꝓpoſitiones ꝯtra
riarentur in materia contingenti etiam ſic adequate ſignificando ca-
ſus debet admitti ⁊ negari vtraqꝫ illarum tanquam falſum. ſicut ſi
ponantur illa conuerti ſic adequate ſignificando ſic quilibet homo ē
chriſtianus nullus homo eſt chriſtianus caſus debet admitti ⁊ vtra
qꝫ illarum negari. non enim inconuenit duo contraria eſſe ſimul fal
ſa ſed bene ſimul vera: ſed duo contradictoria non poſſūt eſſe ſimul
falſa nec ſimul vera. ⁊ ſic patet tota regula quod ad quattuor partes
eius principales.

Secūda regula

Si ponantur alique propoſitiones ꝯuerti non faciendo mentionē
qualiter ille ſignificent caſus eſt admittendus ⁊ quo ad concedere ⁊
negare debes ad illas quandocunqꝫ proponuntur reſpondere intus
ſicut extra: ſed quo ad verum vel falſum neceſſarium vel contingēs
poſſibile vel impoſſibile: ad primum debes reſpondere ſicut ad im-
pertinens ⁊ ad ſecundam ſicut ad primam tanquam ſequens. verbi
gratia: ſi ponantur iſta conuerti deus eſt ⁊ homo eſt aſinus non faci
endo aliq̄ꝫ mentōem de eaꝝ ſignificatiōe admittitur caſus: ⁊ quotiē-
cunqꝫ proponitur illa deus eſt debet concedi. ⁊ alia homo eſt aſinus
debet negari: quia ſunt impertinentes. vt patet. ergo non debet vari
ari reſpōſio aliter q̄ꝫ extra: ſi vero ꝓponat̄ an illa ſit vera deus eſt: ꝯ
ceditur tanquam verum ⁊ impertinens: ⁊ conſequenter ꝙ illa eſt ve
ra: homo eſt aſinus: ⁊ ſi arguitur ſic. hec eſt vera homo eſt aſinus. er
go homo eſt aſinus negatur conſequentia: ſed oportet addere ꝙ ade
quate ſic ſignificet hominem eſſe aſinum quod negatur. Si vero
econtra fuerit primo propoſita hec propoſitio: homo eſt aſinus ē fal
ſa ⁊ impoſſibilis conceditur conſequenter quod iſta deus eſt: eſt fal-
ſa ⁊ impoſſibilis: ⁊ ſi ex illo concluditur quod ſit falſum ⁊ impoſſibi
le deum eſſe negetur conſequentia: ſed oportet addere ꝙ ſic adequa
te ſignificet ꝙ negetur. Et ſi dicitur quid ergo adequate ſignificat di
citur quod ſignificat falſum ⁊ impoſſibile: ⁊ ſi dicitur an illa ſit con-
cedenda deus eſt primo loco propoſita dicitur ꝙ ſic: ⁊ conſequenter
ꝙ illa homo eſt aſinus eſt ꝯcedenda ⁊ tamen quotienſcunqꝫ propo
nitur eſt a te neganda: eſt enim concedenda nominaliter ⁊ neganda ꝑ
ticipialiter. Et ſi arguitur ſic tu concedis vnum conuertibilium ⁊ ne-
gas reliquum. ergo male reſpondes dicitur negando conſequentiā:
Sed bene ſequitur tu ꝯcedis unum conuertibilium eſſe uerū ⁊ ali
ud falſum: aut unum eſſe poſſibile ⁊ aliud impoſſibile: aut unum ne
ceſſarium ⁊ aliud contingens: aut unum concedendum nominaliter
⁊ aliud negandum nominaliter. ergo male reſpondes: ⁊ ſic patet ꝙ
non ſequuntur aliqua inconuenientia que ſequebantur in prima re-
gula quia non manet una neceſſaria ⁊ alia contingens: aut una poſſibi
lis ⁊ alia impoſſibilis nec remanent contradictoria: ſed fiunt conuer
tibiles ꝓpōnes: ⁊ ideo ratio regule eſt: quia propoſitiones in uoce ⁊ in
ſcripto ſignificant ad placitum: ſatis. n. poſſibile eſt ꝙ omnes ꝯuer-
tātur nō faciendo mentōeꝫ de antiq̄ ſignificatōe autentica ipſarū: ⁊
ſi a prima impoſitōe iſta: homo ē aſinꝰ ſignificaſſet deū eſſe adeq̄te
continue fuiſſet uera.

Tertia regula.

Si ponantur due ꝓpoſitiones impertinentes conuerti etiam ſic a
dequate ſignificando caſus debet admitti et ad primam debet reſpō
deri intus ſicut extra. et ad ſecundam conſequenter ſicut ad primam
uerbi gr̄a. ſi ponantur iſta ꝯuerti adequate ſignificādo tu es ep̄us et
tu es albus admittitur. et ſi ꝓponitur tu es ep̄s dꝫ negari et ꝯſequē
ter dꝫ negari: ꝙ tu es albus: et ſi ꝓponatur an hec ſit uera tu es ep̄us
negatur et conſequenter conceditur ꝙ hec eſt falſa: tu es albus. Si
uero uariaretur ordo: et primo proponitur an hec ſit uera tu es albꝰ
conceditur tanquam uera et impertinens et conſequenter ꝙ eſt uera
tu es epiſcopus cum conuertatur cum illa. et conſequenter oportet ꝯ
cedere ꝙ tu es albus et epiſcopus tanquam ſequens. cum quelibet
illarum ſignificet ſicut cum communiter ſolet. Ex predictis ſequitur
ꝙ ſi ponatur ꝙ iſte terminus aſinus conuertatur cum iſto termino
homo adequate ſignificando caſus non debet admitti: ſed non facta
mentione ſignificationis autentice caſus debet admitti. et cum pro-
ponitur iſta: homo eſt aſinus debet negari et concedi ꝙ eſt uera ſed
non ſignificat adequate hominem eſſe aſinum. ſꝫ hoīem eē hoīeꝫ uel
aſinū eē aſinū. Similiter ſi ꝓpōit̄ ꝙ a ſit nomē tuū uel deus uel leo
uel gallus caſus dꝫ admitti et dꝫ ꝯcedi ꝙ iſta eſt uera. tu es a uel de
us uel gallus uel leo. et qbꝰ nō ſeq̄t̄ ꝙ tu ſis a uel leo uel gallus: quia
nulla illarū ſic adeq̄te ſignificat: ſꝫ ſolū adeq̄te ſignificat te eē te. Ita

dicatur ſi ponatur ꝙ nomen tuum ſit ſine nomine concedo ꝙ hec ē vera tu es ſine nomine ⁊ negando qđ tu es ſine nomīe. ⁊ ſic de aliis infinitis.

De ſimilibus.

Prima regula.

Si ponanᷣ alique ꝓpōnes eſſe ſimiles ſic adequate ſignificādo q̄rū q̄libet ſit alteri imptinēs caſus ē admittendꝰ. Et ad p̄mā rn̄dēduz ē ſicut ad impertinēs: ⁊ ad ſcđam ſicut ad ptinēs ſeq̄ns ⁊ intelliguntᷣ ꝓpōnes eē ſimiles ī ꝟitate falſitate neceſſitate cōtingentia poſſibilitate īpoſſibilitate ꝯcedēdo negādo dubitādo noīaliᷣ ſʒ nō ꝑicipialiᷣ. exē plū regule. Si ponanᷣ iſta eē ſimilia ſic adeq̄te ſignificādo tu es papa ⁊ tu es albus admittēdus ē caſus: ⁊ ſi ꝓponiᷣ primo tu es papa ē negāda tāq̄ȝ falſa et impertinēs et ꝯn̄ter iſta alia tu es albus ē neganda tanquam ſequens. Si ꝟo fuiſſet primo ꝓpoſita iſta tu es albus cōceditur tanq̄ȝ vera ⁊ iptinēs: ⁊ ꝯn̄ter alia tu es papa: ⁊ vtraq̄ȝ ē ꝟa tanq̄ȝ ſequēs vt pȝ.

Scđa regula.

Si ponāᷣ alique ꝓpōes eē ſimiles ſic adeq̄te ſignificādo q̄rū vna ē neceſſaria ⁊ alia īpoſſibilis: vel vna ē nec̄aria ⁊ alia ꝯtigēs: uel una poſſibilis et alia īpoſſibilis: uel una alteri ꝯ̄dictoria repugnās: caſus nō ē admittēdꝰ ꝑp īcōueniētia multa q̄ ſequūᷣ ſicut patuit ī p̄ma regula cōuertibiliū. iō nō oȝ replicare. ubi ꝟo ꝯ̄rie repugnarēt poſſent eē ſimul falſe ī materia cōtīgēti ut ibidē patuit.

Tertia regula.

Si ponātur due ꝓpōnes eē ſimiles nō faciēdo mētōeȝ de adeq̄ta ſignificatōe eaꝝ caſus ē admittendus. et ad q̄libet illaꝝ quo ad concedē negare reſpōdēdū eſt ītus ſicut extra. ſʒ quo ad veꝝ uel falſum poſſibile uel īpoſſibile cōtingenſ uel neceſſariū cōcedendū dubitādū nominaliter ſumptū.

Reſponſio.

Ad p̄mū rn̄dēdū ē ſicut ē ꝟitas et ad ſcđʒ ꝯn̄ter ſicᷣ ad p̄mū huiꝰ rei exēplū habuiſti ī ſcđa regula cōuertibiliū: ut ſi ponāᷣ iſte eē ſimiles deus eſt et hō eſt aſinꝰ etc̄.

Quarta regula.

Si ponantur due ꝓpōnes eē ſimiles ſic ꝑciſe ſignificando q̄rum una ſic ſe habeat ad aliā ſicut oppoſitum an̄tis ad ꝯn̄s. ut tu non curris et tu moueris. uel tu non es albus et tu es coloratus. uel tu neſcis tibi cōcludi et tibi concluditur admittitur caſus: et quelibet illarum ē concedenda eſſe uera. poſſibile eniȝ eſt ꝙ tu non curris et tu mouearis: ⁊ ꝙ non ſis albus ⁊ ſis coloratus. ⁊ ꝙ tibi cōcludatur lȝ ꝙ tu neſcis illud qꝛ forte non intelliges argumentum: ſed caue ne concedas ꝙ aliquod iſtorum ſit falſū: qꝛ ſi illa eēt falſa tu non curris. ergo ſua contradictoria vera tu curris. ⁊ tunc fieret illa conſequentia tu curris ergo tu moueris illa conſequentia eſt bona ⁊ an̄s eſt verū per rn̄ſionem. ergo ⁊ conſequēs. ſ. tu moueris ⁊ ex alia parte erat falſa qꝛ ille erant ſimiles ī falſitate tu non curris ⁊ tu moueris. ergo eadem ꝓpō eſſȝ ſimul falſa ⁊ vera ⁊ ſequitur ꝙ in conſequentia bona ex vero ſequitur falſum quod eſt īpoſſibile.

Contra regulam.

Sed contra hāc regulā arguitur. ⁊ pono ꝙ ſortes n̄ ſit hō ⁊ ſit animal ſint ſimilia ſic ſignificando ꝑciſe caſus ꝑ regulā poſſibilis ⁊ admittendus quo admiſſo per regulā ſunt ambo vera. ergo hec eſt vera tu es aīal ſignificans adequate te eſſe animal. tunc vltra tu es aīal. ergo tu es tu es. ergo tu es tu tu es tu. ergo tu es iſte hō tu es iſte hō ergo tu es hō. oēs iſte ꝯn̄e facte ſunt bone ⁊ formales ⁊ an̄s huiꝰ vltime ꝯn̄e facte ē veꝝ. ergo ⁊ conſequēs eſt uerum. ſ. tu es hō. ⁊ ex alia parte illa eſt ꝟa tu nō es hō: ⁊ ſūt ꝯ̄dictoria ad inuicem. ergo duo cōtradictoria ad inuicem ſunt ſimul ꝟa.

Reſponſio.

Reſpondeᷣ ergo ꝙ regula nō intelligit q̄litercūq̄ȝ ponaᷣ oppoſitum an̄tis ⁊ ꝯn̄s eē ſimilia ſic ſignificādo debere admitti. ſʒ ſolū qn̄ ex oppoſito an̄tis ⁊ ꝯn̄te ſit copulatiua poſſibilis. nā iſte due ſpēs obligatiōis ſimiliū ⁊ cōuertibiliū ſūt ſpēs poſitiōis. In poſitione autēȝ nihil debet admitti niſi poſſibile ut patuit ſupra.

Si ponātur plures ꝓpōes eē ſimiles quarū una ſe hȝ ad aliam ſicut oppoſitū ꝯn̄tis ad an̄s caſus eſt admittendus: ⁊ utraq̄ȝ illarū eſt neganda: ⁊ cōcedenda eē falſa: ut tu curris ⁊ tu nō moueris ⁊ tu es albus ⁊ tu nō es coloratꝰ. tu ſcis tibi concludi ⁊ tibi nō cōcluditur. Prima ps regule pȝ dū hō ſuauiter deambulat utraq̄ȝ illarū eſt falſa tu curris ⁊ nō moueris: ⁊ ſic dicas de aliis. Secūda ps regule ꝓbatur. nā ſi hec eſt ꝟa tu curris. ergo ⁊ iſta tu nō moueris ſibi ſimilis eſt ꝟa tūc facio illā conſequentiā tu curris. ergo tu moueris. illa ꝯn̄a eſt bona ⁊ an̄s eſt verū ꝑ reſponſionem. ergo ⁊ cōſequens. ergo illa ſunt ſimul ꝟa ⁊ tu moueris: ⁊ tu nō moueris ſic ſignificādo quod eſt impoſſibile cū ſint cōtradictoria. Sequitur ēt ꝙ eadem ꝓpō eſt vera ⁊ falſa. nā iſta eſt ꝟa tu moueris ut probatum eſt: ſʒ ꝓbo ꝙ eſt falſa quia ſua contradictoria eſt uera. ergo ipſa eſt falſa. an̄s pȝ per reſponſionem. Et ſequitur tertio ꝙ in ꝯn̄a bona ex uero ſequitur falſū. nā iſti

conſequentie bōe tu curris, ergo tu moueris. aῆs eſt uerū p rīſſionez ⁊ cōſequēs falſū: ut nūc ꝓbatū eſt cū ſua ꝯdictoria. ſ. tu nō moueris ſit uera, ergo ⁊c̄.

De diſſimilibus.

Dicuntur ꝓpōnes diſſimiles quando vna eſt ꝟa et reliq̄ falſa: una neceſſaria uel impoſſibilis alia contingens uel poſſibilis: una conce-denda alia neganda uel dubitanda nominaliter: ⁊ tunc hec ſit prima regula.

Prima regula.

Si ponātur due ꝓpōes eſſe diſſimiles ſic adequate ſignificādo q̄rum vna eſt alteri ipertinens casus debet admitti. Et ad p̄mā rñdēdū ē intus ſicut extra cū ſit ipertinens: ⁊ ad aliā diſſimiliter ut admiſſo ꝙ ille ſint diſſimiles tu es albus ⁊ tu vigilas: ⁊ quecūqꝫ primo loco ꝓ-ponitur debet concedi ⁊ alia negari: ⁊ ubi utraqꝫ extra caſum eſſet falſa tunc prima debet negari ⁊ ſecunda concedi ut tu curris ⁊ tu es papa.

Si ponātur due ꝓpōes eſſe diſſimiles ſic adeq̄te ſignificādo quaꝝ una aῆcedit ad aliā ⁊ nō ecōtra caſus eſt admittendus i materia con-tingenti ⁊ aῆs vbicūqꝫ ꝓponit̄ eſt negandū ⁊ ꝯῆs cōcedēdum ut tu curris ⁊ tu moueris. In ꝯῆa. n. bona ex falſo aῆ ſeqtur uerū. ſꝫ caue ne concedas aῆs: q2 tūc oporteret cōcedere cōſequens ⁊ conſequent̄ quālibet illarū eſſe uerā nec nūc eſſent diſſimiles qꝺ eſt ꝯ caſuꝫ.

Si ponāt̄ due ꝓpōes eſſe diſſimiles ſic adeq̄te ſignificādo q̄rum una eſt neceſſaria et alia ipoſſibilis vel cōtingens admiſſo caſu ſemꝑ debet negari cōtingens ipoſſibile et cōcedi neceſſaria q2 nō ē incōue-niens ꝓpōez contingentē eē falſā: ſꝫ caue ne cōcedas ꝓpōnez contin-gentem q̄tūcūqꝫ extra caſū eſſꝫ ꝟa q2 tūc oporteret negare ꝓpōnem neceſſariā ſic adequate ſignificādo et cōcedere ipſam eē falſā quod ē ipoſſibile.

Si ponāt̄ due ꝓpōes diſſimiles eē ſic adeq̄te ſignificando que con-uertant̄ nō eſt admittendus caſus: ſicut ſūt iſte due hō currit riſibile currit: aut ubi una antecedit ad aliā et eꝯ vt de⁹ eſt hō ē. q2 neceſſari-um ſeqtur ad quodlibet. caſus nō eſt admittendus: q2 ſi concederes vnā eſſe uerā oporteret negare aliā eſſe veram. et ſic nō conuerteren-tur. et ab uno cōuertibili ad reliquū nō eſſꝫ bōa conſequentia. et opor-teret cōcedere ꝙ ꝓpō neceſſaria ſic p̄ciſe ſignificādo eſſꝫ falſa. nā ſi il-la eſſet uera deus eſt alia eſſꝫ falſa. ſ. homo eſt ſic adeq̄te ſignificādo cū ſit ſibi diſſimilis et tñ eſt neceſſaria cā ſuū ſignificatū adeq̄te ꝫ ſit neceſſarium ſic ſignificādo p̄ciſe.

Si ponātur due ꝓpōes eē diſſimiles nō faciendo mentionē de ea-rum ſignificatiōe caſus ē admittendus ⁊ quo ad concedere ⁊ negare ad quālibet earum rñdeatur intus ſicut extra. ſed quo ad uerum uel falſum ad p̄mā rñdeatur ſicut ad ipertinēs ⁊ ad ſecūdā diſſimiliter. Ꝟbi grā admiſſo ꝙ iſte ſunt diſſimiles deus eſt ⁊ hō ē. tunc quelibet illarū extra caſū ē concedēda in caſu tñ que p̄mo loco ꝓponitur eſt concedēda eē ꝟa ⁊ que ſecūdo negāda cū ſit ei in caſu diſſimilis. exēplū ē ſi ſtante caſu ꝙ iſte ſint diſſimiles deus eſt ⁊ hō eſt p̄mo loco ꝓpo-natur iſta de⁹ eſt, cōcedatur tanquā uerū ⁊ ipertinens. ⁊ ꝯñter ꝙ illa eſt falſa hō eſt cū ſit ſibi diſſimilis. ⁊ oꝫ ēt negare ꝙ adequate ſigni-ficat hoīez eē imo ſignificat adequate vnū falſū. ſi queritur qꝺ ſit il-lud nō eſt certificādū niſi hoc mō ſtet ꝙ ſit a vel b: ⁊ ſic de aliis ſigni-ficatis falſis. Et de diſſimilib⁹ hec dicta ſufficiant.

De depoſitione.

Depoſitio eſt obligatio oppoſita poſitioni. nā nō eſt aliud unā ꝓpo-ſitionem deponere q̄ꝫ ſua oppoſita latēter ponere. ⁊ iō cū oppoſitoꝝ ſit eadem diſciplina facile ē hāc ſpēꝫ obligatiōis itelligere poſt p̄maꝫ ſpeciem: ſit igitur hec p̄ma regula.

Prima regula.

Omē depoſitū eſt admittendū niſi ſit neceſſariū. pꝫ q2 quodlibet ali-ud apud logicū nō iplicat eſſe negandū.

Secunda regula.

Omē depoſitū ⁊ admiſſum a te infra tēpus obligatiōis ꝓpoſitū eſt negandū: nā hoc petit deponens.

Tertia regula.

Omē per ſe aῆs ad depoſitū aut cū cōceſſo uel cōceſſis oppoſito be-ne negati aut oppoſitis bene negatorū ſemp eſt negādū. Ꝟbi grā: de-poſita ⁊ admiſſa iſta tu moueris eſt negāda iſta tu curris. q2 ea cōceſ-ſa oꝫ cōcedere depoſitū qꝺ eſt ꝯ ſecūdā regulā. ſimiliter depoſita et admiſſa iſta aliqs hō nō currit: ⁊ cōceſſa iſta tu nō curris q2 ē iperti-nens ⁊ ꝟa: ⁊ ultra ſi ꝓponit̄ iſta tu es aliqs hō eſt negāda: q2 cū vno conceſſo antecedit ad depoſitū. nā bene ſequitur tu nō curris ⁊ tu es aliqs hō. ergo aliquis hō nō currit.

Quarta regula.

Omē repugnans depoſito ⁊ omne ſequens ex illo per ſe cum cōceſ-ſo uel conceſſis oppoſito bene negati uel oppoſitis bene negatorum eſt concedendum. verbi gratia: depoſita ⁊ admiſſa iſta aliquis homo non currit ſi proponatur ſua contradictoria quilibet hō currit eſt con-cedenda cū ſuum cōtradictorium ſit negandū: ⁊ ſi ꝓponit̄ iſta q̄libet

bō moueť ē cōcedenda tanꝗ̄ ſequēs per ſe: nā bene ſequiť q̄libet bō currit. ergo q̄libet bō moueť: ⁊ ſi proponatur tu es aliq̄s bō ē cōcedē da tāquā ꝟa ⁊ ipertinens ⁊ conſequenter eſt cōcedendū ꝙ tu curris tanquā ſequens ex oppoſito depoſiti cū vno conceſſo. nā bene ſequitur q̄libet bō currit tu es aliq̄s bō. ergo tu curris.

Quinta regula.

Oē repugnās ꝯdictorio depoſiti ꝑ ſe aut cū cōceſſo vel ꝯceſſis oppoſito bene negati vel oppoſitis bene negatorū ē negādū: vt ſi in caſu primo ꝓponatur iſta: aliq̄s bō nō moueť. aut ſi poſt conceſſam illā tu es aliq̄s bō ꝓponať illa tu nō curris ābe ſunt negande. ꝑma q: repugnat contradictorio depoſiti ꝑ ſe: ⁊ ſecūda q: repugnat eidē cū vno conceſſo.

Sexta regula.

Ad omne ſequens ⁊ ad oē ipertinens rn̄dendū eſt ſm̄ ſuī q̄litatem vt depoſita ⁊ admiſſa iſta: tu es albꝰ ſi proponať iſta: tu es coloratus ē cōcedenda: q: nō eſt incōueniens in ꝯn̄a bōa negare an̄s ⁊ cōcedere cōſequens: q: ex falſo ſequiť uerū. ⁊ ſi ꝓponatur iſta tu curris eſt neganda tanquā ipertinēs falſa: et in hac ſpecie obligationis dicitur ipertinens qḋ nō ſequitur ad depoſitū nec antecedit ad ipſum nec eidem repugnat nec ſequitur ad oppoſitū depoſiti nec eidem repugnat per ſe vel cum aliis ſicut depoſita iſta: ſortes currit tunc iſta papa currit ei erit oīno ipertinens:

Sicut impertinens	An̄cedēs	An̄cedēs	Negandū
Concedendum	ꝯdictorīū	depoſitum	negandū
Concedendum	ſequens	quens	ſiċ iptinēs

Nunc ad exercitiū iuuenū aliq̄ exempla i materia depoſitiōis volo deducere. et ꝑmo depoſita tibi illa aliqua ꝓpō nō eſt ꝟa q̄ admiſſa ꝓpono tibi illā q̄libet ꝓpō eſt ꝟa: et patet ꝙ eſt concedenda poſtꝗ̄ ē negādū ꝙ aliq̄ ꝓpō nō eſt ꝟa. tūc arguo ſic: q̄libet ꝓpō eſt ꝟa illa eſt ꝓpō. ſ. aliqua ꝓpō nō eſt ꝟa. ergo iſta eſt ꝟa. tūc ultra iſta eſt ꝟa et ſignificat p̄ciſe ꝙ aliq̄ ꝓpō nō eſt ꝟa. ergo aliq̄ ꝓpō nō eſt ꝟa iſta conſequentia eſt concedenda et an̄s eſt cōcedendū. ergo et cōſequens: ſ3 cōſequēs eſt depoſitū. ergo depoſitū cōcedendū eſt. ergo ⁊c.

Reſponſio.

Reſpondetur admittendo depoſitū et negādo ꝙ iſta ſic p̄ciſe ſignificet qḋ eſt īpoſſibile caſui. et ſi poneretur in p̄ncipio caſus nō admitteretur vt patebit in materia inſolubiliū.

Sc̄do depono tibi illā tu es bō vel tu curris qua admiſſa quia eſt diſiunctiua contingens propono: tu es bō: et patet ꝙ eſt cōcedenda: q: ipertinens ꝟa q̄ conceſſa ꝓpono: tu es bō vel tu curris et p3 ꝙ eſt concedenda a p̄te diſiūctiue ad totā ⁊ ē depoſitū. ergo depoſitū ē cōcedendū.

Reſponſio.

Rn̄deť admittendo depoſitū. ⁊ cū ꝓponitur iſta tu es bō negatur q: oē an̄s ad depoſitū ē negādū per tertiā regulā. ⁊ cū dr̄ ꝙ eſt ipertinens hoc negatur: q: i hac ſp̄ē obligatiōis dr̄ ipertinens qḋ nō ſequitur nec antecedit ad depoſitū nec eidem repugnat nec ſequitur ex oppoſito depoſiti ut ꝑus dictū ē. vn̄ ꝓ regula eſt obſeruādū ꝙ depoſita aliqua diſiūctiua q̄libet eius pars p̄ncipalis eſt neganda. Jn copulatiua ꝟo hoc non eſt neceſſarium q: pōt negari copulatiua ⁊ concedi altera pars niſi eēt copulatiua cuiꝰ vna pars eſſet neceſſaria ⁊ altera contingēs. tūc. n. negata copulatiua o3 negare p̄te3 contingentem quantūcūq3 foret vera.

Tertio depono tibi illam antixp̄s nō eſt albus vel antixp̄s nō ē coloratus. caſus eſt admittendus q: eſt diſiūctiua cōtingens cū quelibet ps ſit contingens ⁊ nulla alteri repugnās. eo igitur admiſſo ꝓpono tibi illā antixp̄s ē coloratꝰ ſi cōcedis ꝯ tu cōcedis an̄s ad depoſitū ergo male rn̄des ſi negas. cōtra tu negas ſequēs ex oppoſito depoſiti. ergo male rn̄des. p3 cōſequentia ꝑ q̄rtā regulā ⁊ ꝓbať an̄s. nā bene ſeq̄tur ātixp̄s eſt albꝰ ⁊ antixp̄s nō eſt coloratꝰ. ergo antixp̄s ē albꝰ ⁊ vltra ātixp̄s eſt albꝰ. ergo antixp̄s eſt coloratꝰ. ergo de primo ad vltimū antixp̄s eſt albꝰ. ergo eſt coloratꝰ ⁊ ſic ſequūtur vndiq3 āguſtie.

Reſponſio.

Reſpōdeť nō admittendo depoſitū q: eſt neceſſariū cū ſuū oppoſitum ſit īpoſſibile. ⁊ cū dr̄ ꝙ eſt diſiūctiua cōtingens q: vtraq3 ps eſt contingens ⁊ nulla alteri repugnās reſpondeť negando cōſequentiā q: ad contingentiā diſiūctiue req̄rūtur tria: primo ꝙ utraq3 ps ſit cōtingens. ſecūdo ꝙ nulla repugnet alteri: tertio ꝙ cōtradictoria illarū partiū non repugnent adinuice3 q̄liter nō eſt i ꝓpoſito.

Tractatus de inſolubilibus ſextus.

Jnſolubile eſt ꝓpō de q̄ fit mentio i aliq̄ certo caſu q̄ ſi cū eodē caſu ponať ſignificare p̄ciſe ut ꝟba eiꝰ cōmuniter p̄tendūt ex ſic eſſe ſic adeq̄te ſignificať ꝑ ipſā ſeq̄tur nō ſic eē ſic adeq̄te ſignificatur ꝑ ipſā ⁊ ecōtra.

Caſus de inſolubili.

Caſus ꝟo de īſolubili eſt ille i q̄ fit mentio de aliqua certa ꝓpōe q̄ ſi cum eodem caſu ponatur ſignificare p̄ciſe ſicut ꝟba eius cōīter pretendunt ex ſic eſſe ſicut adequate ſignificatur per ipſā ſequatur ⁊ ecōtra. Exemplum utriuſq3 ſi ponať ꝙ ſortes ſit oīs ſortes ⁊ dicat illa3 ⁊ nullam aliam ſortes dicit falſum que ſit a ſic ſignificātem totꝰ iſte

caſus dicitur caſus de inſolubili. ⁊ illa ꝓpoſitio ſortes dicit falſū dr̄ inſolubilis ꝓpō. nā ſi cū toto caſu poneretur ꝙ illa ſignificaret p̄ciſe ut cōiter ſolet ſeqtur ꝙ ſit ita ⁊ ꝙ nō eſt ita ſicut adequate ſignificat̄ per ipſam ⁊ eꝯ. nā quero vtrū a ſit uera vel falſa: ſi uera ergo ita eſt ſicut p̄ciſe ſignificat. ſed ſignificat p̄ciſe ꝙ ſortes dicit falſū. ergo ſor- tes dicit falſum ⁊ nō dicit niſi a. ergo eſt a falſa: ſi dr̄ ꝙ eſt falſa. ergo ſignificat aliter q̄ꝫ eſt: ſed illa ſignificat p̄ciſe ꝙ ſortes dicit falſū. ergo nō eſt ita ꝙ ſortes dicit falſum ⁊ non dicit niſi a. ergo a non eſt falſū quod eſt contradictio. Jō pro bona r̄nſione in iſta materia aduerte cū ſit caſus de inſolubili aut ſit mentio qualiter īſolubile ſignificat. aut non. ſi non: tunc ſit tibi iſta prima regula.

Prima regula:

Quod ad inſolubile primo loco ꝓpoſitum reſpondendū eſt oīo ſi- cut extra caſum. et ratio eſt quia tunc eſt īpertinens. verbi gratia. Si ponatur ꝙ unus papa ſit omnis papa ⁊ dicat iſtam ⁊ nullam aliā pa- pa dicit falſū et nō fiat mentio q̄liter iſta ꝓpō ſignificet tunc ſi pro- ponitur p̄mo loco papa dicit falſū eſt dubitanda quia eſt impertinēs ⁊ extra caſum dubia. non enim ſequitur unus papa eſt omnis papa dicens illā ⁊ nullaꝫ aliam papa dicit falſum: ergo papa dicit falſum: quia cum toto antecedente ſtaret ꝙ iſta papa dicit falſum ſignifica- ret deum eſſe adequate nec etiā repugnat q2 ſtaret illam ſignificare hoīeꝫ eē aſinū adeq̄te: ⁊ tunc dicendo iſtam diceret falſum: ſimiliter ſi ponatur ꝙ adā dicat iſtam et nullā aliam adā dicit falſum. tunc ſi ꝓponatur illa primo loco adam dicit falſum eſt neganda: quia eſt im- pertinens ⁊ falſa: ſi ponatur ꝙ iſta ſit ſola in mundo falſū eſt tūc ꝓ- poſita iſta p̄mo loco falſum eſt concedenda q2 eſt īpertinēs et extra caſum cōcederetur. Si v̄o fiat mentio qualiter illa ſignificāt tūc vel ponitur ꝙ ſignificet preciſe ſicut uerba eius cōiter pretendunt: uel ſic et non preciſe. ſi primo modo ſit hec ſecūda regula ꝙ caſus nullo mō eſt admittendus: quia ſequitur ex illo formaliter cōtradictio ut ſi po- natur ꝙ iſta uniuerſalis ſit oīs ꝓpō. ſ. oīs ꝓpō eſt falſa et ſignificet p̄- ciſe ſic ſimiliter ꝙ iſta indefinita ſit ſola in mundo falſum eſt. Simili- ter iſta indefinita ſit ſola in mūdo ſic preciſe ſignificando propoſitio indefinita non eſt uera: ſimiliter iſta ſingularis hoc eſt falſum uel hoc non eſt uerum ſeipſa demonſtrata ſic preciſe ſignificando. Similiter iſta exceptiua nulla propoſitio preter exceptiuam eſt falſa ſit ſola ex- ceptiua ī mūdo ſic preciſe ſignificando aut iſta excluſiua tm̄ excluſi- ua eſt falſa ſit ſola excluſiua ſic preciſe ſignificādo nullus illorū caſu- um eſt admittēdus quia quocūqꝫ admiſſo ſequitur formaliter cōtra- dictio ut facile patet intuenti.

Si v̄o ponatur ſignificare ſicut v̄ba ciꝰ cōiter pretēdūt ſꝫ nō preci- ſe ſic caſus eſt admittendus: ⁊ inſolubile vbicūqꝫ ꝓponitur eſt cōce- dendū: ⁊ cōcedendū ē ipſum eſſe falſum ⁊ negandum ipſum eē verū vt ſi ponatur ꝙ ſortes dicat illā ⁊ nullā aliam ſortes dicit falſum ſic ſignificando ut ſolet: ſed nō p̄ciſe ⁊ ſit a admittit̄ caſus ⁊ cōceditur a quādocūqꝫ ꝓponitur: ⁊ dr̄ ꝙ a eſt falſū ⁊ negetur ꝙ a ſit verū. Jſta regula hꝫ tres ptes. prima probat̄ ſic. omne ſequens eſt concedendū ſed inſolubile in tali caſu eſt ſequēs. ergo eſt concedendum. probat̄ minor. ⁊ facio iſtā conſequētiā: ſortes dicit ſolū illā ſortes dicit fal- ſum ſic ⁊ non preciſe ſic ſignificantem. ergo ſortes dicit falſū. iſta cō- ſequentia ē concedenda ⁊ antecedens eſt concedendum quia poſituꝫ ergo ⁊ conſequens eſt concedendum ⁊ conſequēs eſt inſolubile. ergo inſolubile eſt concedendū. ꝙ aūt conſequentia illa ſit concedenda pꝫ quia oppoſitū conſequentis ⁊ antecedens repugnant. ſ. ꝙ ſortes di- cat illā ſortes dicat falſum ⁊ nullā aliā ſic ⁊ non preciſe ſic ſignifican- tem ⁊ ſortem ⁊ ſortes non dicat falſum. nam ſi non dicit falſum ⁊ di- cit a ꝓpōeꝫ: ergo a ꝓpō ē uera. ergo qualiter illa ſignificat aſſertiue ita eſt: ſꝫ iſta ſignificat aſſertiue ꝙ ſortes dicit falſū. ergo ſortes dicit falſum qđ ē ꝯdictoriū: ⁊ ſic pꝫ p̄ma ps regule ꝙ inſolubile eſt cōce- dendum tanq̄ꝫ ſequēs.

Deinde ꝓbatur ſcđa ps regule faciliter. nā ſeqtur ſortes dicit fal- ſum ⁊ nō dicit niſi a. ergo a ē falſa. iſta ꝯña ē cōcedēda ⁊ añs ē cōce- dendū. nā maior ē inſolubile ⁊ minor ē caſus. ergo c. cōſequēs ē cō- cedendū ⁊ ꝯñs eſt ſecūda ps regule. ergo ⁊c̄.

Ex illa ſequitur ſtatī tertia ps regule: nā ſi ipſū inſolubile concedē- dū ē eſſe falſum. ergo negādū ē ipſū eſſe ueꝝ. ⁊ ſic pꝫ tota regula q̊ ad oēs ptes ciꝰ q̄ ſūt tres. Et ſi arguitur ſic hec ē falſa ſortes dicit fal ſum. ergo ſignificat aliter q̄ꝫ ē: ſed iſta ſignificat ꝙ ſortes dicit falſū. ergo aliter eſt q̄ꝫ ſortes dicit falſū. Huic dicitur negādo ſecūdā cōſe quētiā ſicut nō ſequitur iſta ꝓpō hō eſt aſinꝰ ſignificat aliter quā eſt ſed iſta ſignificat hoīeꝫ eſſe. ergo aliter eſt q̄ꝫ ꝙ hō ſit: ſꝫ oꝫ addere ꝙ p̄ciſe ſignificet. ⁊ ſi illud additur cōſequētia eſt bona ſꝫ negat̄ añs: ⁊ ſi queratur qđ ergo ſignificat p̄ciſe iſta ſor. dicit falſū: dr̄ ꝙ illa ſigni ficat p̄ciſe ꝙ ſortes dicit falſū ⁊ ꝙ ipſa ē v̄a ⁊ nō eſt falſa ꝓ primo ſi gnificato ſꝫ pro ſecūdo ſignificato.

¶ 7. Contra p̄dicta arguitur. ¶ 7.

Sꝫ ꝯ p̄dicta arguitur multipliciter. nā poſito ꝙ iſta vniuerſalis ſit ſola ī mūdo oīs ꝓpō ē falſa ſic ſignificādo ⁊ nō ponendo p̄ciſe q2 nō admitteretur caſus ⁊ ſit a ſcḋm regulā a eſt falſa. Sꝫ uolo ꝓbare ꝙ a ē

vera ⁊ facio iſtã ꝯñaꝫ hoc eſt falſum ⁊ hoc eſt a. ergo a eſt falſa: ſed a eſt oīs ꝓpõ vniuerſalis: ergo oīs ꝓpõ vniuerſalis eſt falſa. Jſta ꝯña eſt bona a reſoluentib⁹ ad reſolutã: qꝛ vniuerſalis ꝓpõ põt reſolui qñ vniuerſalis hꝫ vnũ ſuppoſitũ tm̃ ⁊ añs eſt verum. ergo ⁊ ꝯñs: ⁊ ꝯñs eſt a. ergo a eſt uerũ. Scđo arguitur ꝓpõ vniuerſalis eſt falſa ⁊ nulla eſt ꝓpõ vniuerſalis q̄n illa ſit falſa. ergo oīs ꝓpõ vniuerſalis eſt falſa: iſta ꝯña eſt bona ab exponentib⁹ ad expoſitã ⁊ añs eſt verũ. ergo ⁊ cõſequens quod eſt īſolubile. ergo ⁊c̃. Jtem tm̃ falſũ eſt ꝓpoſitio uniuerſalis. ergo oīs ꝓpoſitio uniuerſalis eſt falſa. iſta cõſequentia eſt bõa ab excluſiua ad uniuerſalem de terminis trãſpoſitis: ⁊ añs eſt uerum ut pꝫ per exponentes. ergo ⁊ cõſequens quod eſt a.

Secũdo arguitur.

Secundo p̃ncipaliter arguitur de inſolubili particulari ⁊ de īdefinito dato ꝙ a ſit illa particularis uel indefinita aliq̃ ꝓpõ particularis eſt falſa. uel iſta ꝓpõ indefinita eſt falſa ⁊ ſit ſola in mundo ſic ſignificando et dictuꝫ eſt per regulam ꝙ a eſt falſuꝫ. Sꝫ cõtra arguitur ſic. hoc eſt falſum demõſtrãdo a et hoc eſt ꝓpõ p̄ticularis uel īdefinita. ergo aliq̃ ꝓpõ p̄ticularis uel īdefinita eſt falſa. iſta cõſequentia eſt bona a reſoluentib⁹ ad reſolutã: et añs eſt ueruꝫ ut patet. ergo et conſequens: et cõſequens eſt a. ergo eſt uerum.

Jtem oīs ꝓpõ p̄ticularis eſt falſa. ergo aliqua ꝓpõ p̄ticularis eſt falſa conſequentia eſt bona a ſubalternante ad ſubalternatam et antecedens eſt uerum ut patet per exponentes. ergo et conſequens qđ eſt a. Jtem facio iſtaꝫ cõſequẽtiã ꝓpoſitio p̄ticularis eſt falſa. ergo aliqua ꝓpõ p̄ticularis eſt falſa. iſta conſequentia eſt bona ab indefinita ad ſuã p̄ticularem ⁊ añs eſt uerum ꝑ reſoluentes. ergo et cõſequens quod eſt a. ergo ⁊c̃.

Tertio arguitur.

Tertio p̃ncipaliter arguit̃ pono ꝙ ſortes dicat illã ſortes dicit falſum ⁊ nullam aliam ſic ſignificantem que ſit a ⁊ dictum eſt ꝙ a eſt falſum. Sed cõtra volo probare ꝙ a eſt verum ⁊ arguo ſic falſũ dicitur a ſorte. ergo ſortes dicit falſum. iſta conſequentia eſt bona a paſſiua ad ſuã actiuã ⁊ antecedẽs eſt verũ ut patet reſoluẽdo. ergo ⁊ cõſequens quod eſt a.

Jtem omne dicens a dicit falſum. ſed ſortes dicit a. ergo ſortes dicit falſũ. iſta conſequentia eſt bona in darii ⁊ añs ē verũ: ut patet. ergo ⁊ conſequens quod eſt a. Jtem contradictorium a eſt falſũ. ergo a eſt verũ. iſta conſequentia eſt bona ⁊ añs ē verũ: nam iſta eſt falſa: ſortes nõ dicit falſũ: qꝛ ꝑ miſſionẽ ſoꝛ. dicit falſum. ergo iſta eſt vera ſoꝛ. dic̃ falſũ q̄ ē a: ⁊ pꝫ cõſeq̃ntia qꝛ iſta ꝯdicũt ſoꝛ. dic̃ falſũ ⁊ ſoꝛ. ñ dic̃ falſũ: qꝛ ī ſingularib⁹ nõ refert p̄ponẽ ⁊ poſtponẽ negatõeꝫ

Quarto arguitur.

Quarto p̃ncipalit̃ arguit̃ pono ꝙ tu ⁊ ſortes ſitis oẽs loq̃ntes ⁊ ſortes dicat iſtã ⁊ nullã aliã deus eſt ⁊ tu dicas iſtã hoī tm̃ ſoꝛ. dicit uerꝫ ⁊ ſit a ſic ſignificãdo ⁊ nõ p̄ciſe. ⁊ uolo ꝓbare ꝙ a ē uerꝫ: nã omne dicens uerꝫ eſt ſoꝛ. ergo tm̃ ſoꝛ. dicit uerꝫ. iſta cõſeq̃ntia eſt bõa ab vniuerſali ad ſuam excluſiuam de terminis trãſpoſitis ⁊ añs eſt verꝫ ergo ⁊ ꝯñs qđ eſt a. ergo a eſt verũ. Jtem ſoꝛ. dicit uerũ ⁊ nihil non ſoꝛ. dicit uerũ. ergo tm̃ ſoꝛ. dicit uerũ. iſta ꝯña eſt bõa ab exponẽtib⁹ ad expoſitã ⁊ añs eſt uerũ. ergo ⁊ cõſequens qđ eſt a: ergo ⁊c̃. Jtẽ nihil p̄ter ſoꝛ. dicit verũ. ergo tm̃ ſoꝛ. dicit uerũ: iſta conſequentia ē bona ab exceptiua negatiua ad excluſiuã affirmatiuã ſibi correſpondentem ⁊ añs eſt verũ. ergo ⁊ conſequens qđ eſt a. ergo ⁊c̃. Jdem argumentum poſſet fieri de exceptiua ponendo ꝙ tu diceres ſolum iſtam nullus hõ p̄ter ſoꝛ. dicit uerũ. ⁊ arguitur ad ipſam ſuo mõ ſicut factũ eſt de excluſiua.

Quinto arguitur.

Quinto principaliter arguitur ſic. nam ex iſta poſitione ſequitur ꝙ nullum eſt inſolubile ſine caſu. patet per diffinitionem inſolubilis ſuperius poſitã: et tñ multa ſũt inſolubilia ſine caſu ſicut vniuerſalia: ut oīs ꝓpõ eſt falſa et nulla eſt ꝟa. Similiter iſta ſingularia hoc eſt falſum hoc nõ eſt verum ſeipſo demõſtrato: ⁊ maxime de iſta ego dico falſum ubi nõ oꝫ ponere: ꝙ ꝑ ly ego demonſtrer ego: qꝛ ꝓnomẽ prime perſone ſummit demõſtrationẽ ex loquẽte ſꝫ cõeꝫ cõſuetudinẽ.

Sexto arguitur.

Sexto p̃ncipalit̃ arguit̃ ꝯ iſtã poſitõeꝫ: qꝛ ip̃a põit uolũtarie ꝙ qđlibꝫ īſolubile ſignificet vltra ſignificatũ cõe ꝙ ipꝫ ē uerꝫ ⁊ nullã cãm addit q̄re ſic ſignificet.

Septio arguit̃.

Septio ⁊ vltio arguit̃ qđ multa ſũt inſolubilia alia q̄ꝫ iſta q̄ cõcernũt uerꝫ uel falſũ ſicut ſũt iſta ꝭ ē neſcitũ demõſtrato ſeip̃o ⁊ nulla ꝓpõ eſt negatiua ⁊ ſimilia: ⁊ tñ nulla eſt facta de iſtis mentio.

Pro ſolutione.

Pro ſolutõe hoꝝ argumẽtoꝝ notãda ſũt aliq̃: p̃mo qđ ꝓpõ uera ñ hꝫ aliqđ ſignificatũ aſſertiuũ falſũ: pꝫ aliter ex uero ſeq̄ret̃ falſuꝫ in conſequentia bona ⁊ formali: ſimiliter patet in omnibus propoſitionibus veris: nã iſta de⁹ eſt homo eſt aĩal ⁊ ſic de ſingulis habent aliqđ ſignificatũ aſſertiuũ falſũ: ⁊ ſi dicis iſta ꝓpõ nullus homo eſt aſinus eſt ꝟa ⁊ tñ ſignificat hominẽ eſſe aſinũ qđ ē falſũ: huic dr̃ ꝙ nõ ſignificat aſſertiue hoīem eſſe aſinũ: ſed ſolum rep̄ſentatiue qꝛ ex ne

gatiua nõ ſequitur affirmatiua. voco aũt ſignificatũ aſſertiuũ illud
qȏ formaliter ſeqꝛ ex aliqua ꝓpõne: ecõtra vͦo ꝓpõ falſa põt habe/
re multa ſignificata aſſertiua vera. patet de iſta homo eſt aſinus q̃ ſi
gnificat aſſertiue hoĩem eſſe ꝛ hoĩem eẽ aĩal ꝛc̃. ꝛ non inconuenit ex
falſo ſequi verum in cõſequẽtia bona ꝛ formali vt patuit in regulis
conſequentiarum.

Secũdo nõ ſeqꝛ iſta ꝓpõ ẽ falſa. ergo nõ eſt ita ſicut illa ſignifi/
cat. nã iſta hõ eſt aſinus eſt falſa. ꝛ tñ eſt ita ſicut illa ſignificat qꝛ ſi/
gnificat hoĩem eſſe: ſꝫ bene ſequitur iſta ꝓpõ eſt falſa. ergo ſignificat
aliter q̃ꝫ eſt: ſimiliter ſequitur negatiue iſta ꝓpõ eſt falſa. ergo nõ eſt
ita ſicut illa adeq̃te ſeu p̃ciſe ſignificat: ſimilr̃ nõ ſeqꝛ iſta ꝓpõ ſigni/
ficat aliter q̃ꝫ ẽ. ſꝫ iſta ſignificat aſſertiue. ſic ergo nõ ẽ ſic. ſꝫ oꝫ ĩ mio
ri addat̃ p̃ciſe. vͦbi grã: nõ ſeqꝛ iſta ꝓpõ hõ eſt aſinꝰ ſignificat alr̃ q̃ꝫ
eſt. ſꝫ iſta ſignificat aſſertiue ꝙ hõ ẽ ergo nõ ita ꝙ hõ ẽ: ſꝫ oꝫ in mio/
ri addẽ ꝙ ſignificet adeq̃te vel p̃ciſe qȏ hõ ẽ qȏ ẽ falſũ. bñ aũt ſeqꝛ
iſta ꝓpõ ẽ vͦa. ꝛ ſic aſſertiue ſignificat. ergo ſic ẽ ſiue illud ſignificatũ
aſſertiuũ ſit adeq̃tũ p̃ncipale vel ſc̃dariũ: ꝛ hoc ẽ. qꝛ ꝓpõ vͦa nõ hẽt
aliquod ſignificatũ aſſertiuum falſũ: ſed ꝓpoſitio falſa habet multa
ſignificata aſſertiua vera licet principale ſit falſum ut ponit primum
notabile.

Tertio notandũ ꝙ quatuor ſunt modi argumẽtandi cões q videñ/
tur eẽ cõuertibiles ꝛ nõ ſunt ꝛ duo illoꝝ ſũt boni ꝛ duo mali. Primꝰ
bonus ẽ iſte. Si aliq̃ ꝯña ẽ cõcedẽda ꝛ añs eſt cõcedẽdũ ẽ ꝛ ꝯñs con
cedẽdũ ſimiliter ſicut pꝫ ĩ ꝯñtiis. Scðs bonꝰ ẽ iſte. Iſta ꝯña ẽ bõa ꝛ
añs eſt veꝝ. ergo ꝛ ꝯñs. ꝛ iſta ẽt ẽ vna de generalibꝰ regulis ꝯñtiaꝝ.
Alii vͦo duo ſũt mali. Primus ẽ iſte iſta ꝯña ẽ cõcedẽda ꝛ añs eſt
veꝝ. ergo ꝛ ꝯñs ẽ veꝝ: nã vbi ĩponat̃ ꝙ iſta ꝓpõ: hõ ẽ aĩal ſignificet
adeq̃te hoĩem eẽ aſinũ. tũc iſta ꝯña ẽ cõcedenda: hõ eſt riſibilis. ergo
hõ ẽ aĩal qꝛ extra caſũ cõcederet̃: ꝛ añs eiꝰ ẽ veꝝ cũ nõ mutet ſignifi
catũ ꝛ tñ ꝯñs ẽ falſũ cũ ſuũ ſignificatũ adeq̃tũ ſit falſũ. vt pꝫ. Scðs
ẽt malus ẽ iſte iſta ꝯña ẽ bõa ꝛ añs ẽ cõcedendũ. ergo ꝛ ꝯñs: nã vbi
ponat̃ ꝙ iſta deus ẽ ꝛ hõ ẽ aſinus cõuertant̃ añs ẽ veꝝ ꝛ ꝯñs falſũ.
vt patet. Caue igitur diligenter ab iſtis duobus modis malis argu/
endi.

Quarto nota ꝙ ſic̃ aliȏ ẽ cõcedẽ ꝓpõnẽ ꝛ aliȏ ẽ cõcedẽ ipſã eſſe
verã ita aliȏ ẽ cõcedẽ ꝯñaꝫ ꝛ aliȏ cõcedẽ ipſaꝫ eẽ bonã. vñ ſi ĩponat̃
ꝙ iſta ꝓpõ hõ ẽ aſinus ſignificet adeq̃te deũ eẽ. tũc ſi ꝓponat̃ iſta
hõ ẽ aſinus cõtinuo ẽ negãda: ꝛ ſi ꝓponat̃ an ſit vera conceditur. ꝛ
ratio iſta: qꝛ hominem eẽ aſinũ eſt ĩpoſſibile: ſꝫ illam ꝓpõnem hõ eſt

aſinus eẽ verã nõ eſt ĩpoſſibile ita dicas de ꝯña. vñ ſi põat̃ iſta con/
uerti deus ẽ ꝛ hõ ẽ aſinus. tunc iſta ꝯña ſemp ẽ negãda deus ẽ. ergo
hõ ẽ aſinꝰ ſicut extra caſũ cõtinuo negaret̃ ꝛ tñ cõcedẽda ẽ eẽ bõa: qꝛ
arguit̃ ab uno cõuertibili ad reliquũ. Ecõtra vͦo ſi ponat̃ ꝙ iſta: hõ ẽ
aĩal ſignificet adeq̃te hoĩeꝫ eſſe aſinũ iſta ꝯña hõ eſt. ergo hõ. eſt aĩal
ſemp eſt cõcedenda ſicut extra caſũ. ꝛ tñ eſſe bona eſt negãda: qꝛ añs
eſt veꝝ ꝛ ꝯñs falſũ. Iſtis igit̃ p̃miſſis p̃ͦ dr̃ ĩ ſũma uſq; ad q̃rtuꝫ ar/
gumentũ p̃ncipale ꝙ oẽs iſte ꝯñtie facte ſũt cõcedende qꝛ extra caſũ
cõcederent̃. Sꝫ nũc ĩ caſu ĩſolubiliũ oẽs ſũt male ſeu nihil ualent ne
q̃ꝫ ſũt bõe: ſꝫ ſeriatĩ rñdendo dr̃ ad p̃mũ p̃mi argumenti p̃ncipalis ꝙ
a reſoluentibꝰ ad reſolutã qñ ꝓpõ eſt uniuerſalis nõ ualet argumen
tũ niſi cũ duabꝰ limitatõibꝰ. ſ. ꝙ hẽat vnicũ ſuppoſitũ ꝛ ꝙ cathego/
rice ſignificet: ubi uero habeat plura ſuppoſita nõ eſt ꝓprie reſolubi
lis ſed exponibilis: ubi vero ypothetice ſignificet eſt ypothetice pro/
banda non reſolubiliter. Eodem modo dicitur ad ſecundum ꝙ non
arguitur ab exponentibus ad expoſitam quia eſt uniuerſalis appa/
renter: ſed in rei veritate eſt ypothetica copulatiua ideo non eſt expo
nibilis ꝓpterea illa cõſeq̃ntia nõ ualꝫ lꝫ ſit cõcedenda. Similiter dr̃
ad t̃tiũ ꝙ illa nõ eſt excluſiua ſua: qꝛ excluſiua mere cathegorice ſi/
gnificat ꝛ uniuerſalis ypothetice: iȏ nõ ualꝫ cõſeq̃ntia. Ad p̃ncipa/
le parit̃ rñdet̃: ꝙ p̃ma cõſeq̃ntia facta nõ eſt bõa. nec arguit̃ a reſol/
uentibꝰ ad reſolutã: qꝛ iſta nõ eſt reſolubilis cuꝫ nõ ſit cathegorica ꝛ
ita ad ſc̃dꝫ nõ ualet cõſeq̃ntia a ſubalternãte ad ſubalternatã niſi am
be ſignificentꝰ cathegorice. Et ad tertiũ etiã dr̃ ꝙ nõ ualet cõſeq̃ntia.
qꝛ iſta nõ eſt ſua ĩdefinita cũ ĩdefinita ſignificet cathegorice. ꝑticula/
ris vͦo ypothetice cũ ſit ĩſolubilis. Ad tertiũ p̃ncipale ſimilr̃ rñde
tur cõcedendo p̃mã cõſeq̃ntiã ꝛ negãdo ipſã eſſe bonã. qꝛ illa non eſt
ſua paſſiua cũ paſſiua ſit cathegorica ꝛ actiua ypothetica. Similiter
ſc̃da cõſeq̃ntia nihil ualet. nec eſt ĩ darii. qꝛ. x. ꝛ. ix. ſilogiſmoꝝ cathe
goricoꝝ cõſeq̃ntia nõ dꝫ ſignificare ypothetice ſꝫ ſolũ cathegorice. iȏ
dicũtur cathegorici ſilogiſmi. Ad tertiũ dr̃ ꝙ ꝯdictoriũ a nõ eſt il
lud ſor. nõ dicit falſũ. ſꝫ illȏ nõ ſor. dicit falſũ. ita ꝙ ſemp p̃ponatur
negatio uel ſi eſt p̃poſita auferat̃. mõ illa eſt uera nõ ſor. dicit falſuꝫ:
qꝛ ſignificat diſiũctiue cõtradictorio modo ad a. nam a ſignificat co/
pulatiue ꝙ ſor. dicit falſum ꝛ ꝙ a eſt uerum ꝛ ſua contradictoria diſ
iunctiue ꝙ ſor. non dicit falſum uel quod a non eſt uerum. ꝛ huiuſ ſi
gnificati diſiunctiui ſecunda pars eſt uera ꝛ conſequenter tota pro/
poſitio cuius eſt illud ſignificatum eſt uera: ꝛ hec ſnĩa eſt tenenda in
oĩbus ĩſolubilibus ꝙ ꝯdictorium dꝫ ſemper aſſignari per negatiõeꝫ

ꝑpoſitā vt hoc nō ē veꝝ hꝫ ꝓ ꝯdictorio nō hoc nō eſt veꝝ ⁊ ſic de aliiſ. ⁊ qñ dicis ꝙ ĩ ſingularib⁹ ñ refert ꝑponẽ uel poſtponẽ negatōeꝫ dr̃ ꝙ refert qñ ꝓpō ſingularis ſignificat ypothetice ſicut ē in ꝓpoſito: ⁊ ſi dicis ꝯdictoriū iſti⁹ aliq̄ ꝓpō ē falſa vr̃ cē illud nulla ꝓpō eſt falſa q2 ꝑ rñſioneꝫ ſuū ꝯdictoriū eſt iſtō nō aliq̄ ꝓpō eſt falſa. ſꝫ illa equalent ꝑ negatōeꝫ ꝑpoſitā. ergo ⁊c̄.

Huic dr̃ ꝙ iſta regula eqpollentiaꝝ nō tꝫ niſi ambe cathegorice ſignificent q̄lit̃ nō eſt ĩ ꝓpoſito q2 vniuerſalis negatiua ſignificat cathegorice ⁊ ꝑticularis ypothetice. iō ⁊c̄. Ad q̄rtū ꝑncipale ſimilit̃ dr̃ ꝙ iſta ꝑma cōſeq̄ntia ñ eſt bōa q2 iſta vniuerſalis ñ rñdet illi excluſiue cū ſit vniuerſalis cathegorica ⁊ excluſiua ypothetica: ſimilit̃ nec ſcđa ꝯña ē bōa q2 iſta ñ ē expōibilis excluſiua cū ſit ypothetica copulatiua ĩplicite: ⁊ ita dr̃ ad tertiū ꝙ iſta cōſeq̄ntia nihil vꝫ q2 exceptiua ſignificat cathegorice ⁊ excluſiua ypothetice q2 ē ĩſolubilis. ⁊ ſi dicis q̄uo gᵒ eſt ꝓbāda uel ĩprobāda. dico ꝙ iſto mō ſuū ſignificatū adeq̄tū eſt veꝝ. ergo eſt ꝟa. ⁊ pꝫ ꝙ añs eſt falſū q2 ſignificat adeq̄te copulatiue falſū ꝓ ſcđa ꝑte. ſi ꝟo vis ꝓbare ꝙ eſt falſa: ſimiliter ꝓcedas ut fit ĩ ypotheticis.

Ad q̄ntū ꝑncipale dr̃ cōcedo ꝙ nullū ĩſolubile eſt ſine caſu explicito uel ĩplicito: vñ iſta ĩſolubilia vniuerſalia oīs ꝓpō ē falſa nulla ꝓpō ē ꝟa exigūt ꝙ nō ſit aliq̄ vniuerſalis niſi ipſa ⁊ illa ſingularia. h̄ ē falſū h̄ nō ē veꝝ exigūt ſeipſa demōſtrari. illđ ꝟo ĩſolubile ego dico falſū hꝫ caſū ĩplicitū ex cōi mō loq̄ndi q̄ vult ꝙ ꝓnomē demōſtratū ꝑ ſe ꝑmo capiat ſignificatōeꝫ ex loq̄nte.

Ad ſextū ꝑncipale dr̃ ꝙ nō ē uolūtariū ĩmo rōnale ꝙ ĩſolubile ñ ſignificās ꝑciſe ſignificet ſicut ꝟba illi⁹ cōit̃ ꝑtendūt ⁊c̄ cū h̄ ꝙ ipꝫ eſt veꝝ ꝙ ubi ĩſolubile ſignificat ꝑciſe ut ꝟba ei⁹ cōit̃ ꝑtendūt. ⁊c̄ planuꝫ eſt ꝙ ĩſolubile ſignificat ut ꝟba ei⁹ cōiter ꝑtendūt ⁊ etiā ꝙ ipꝫ eſt verū q2 ꝓpō ſignificat q̄cq̄d ſeq̄t̃ ad eā: ⁊ iō nō eſt admittendū ꝙ ſoluꝫ ſignificet ut ꝟba eius cōiter ꝑtendūt: ſꝫ ſi ponat̃ ꝙ ſignificet ſic. ⁊ cū h̄ ꝙ ipſū eſt veꝝ caſus eſt admittend⁹. ⁊ iō rōnabile eſt ꝙ magis ſignificet ſicut ſolet. ⁊ ꝙ ipſū eſt veꝝ q̄ꝫ alit̃. Iſta rō eſt ſatis ꝑſuaſiua ſꝫ nō demōſtratiua.

Ad ultimū ꝑncipale dr̃ ꝙ multa ſūt ĩſolubilia nō cōcernentia veꝝ uel falſū. ⁊ oīa ſūt ĩ diffinitōe ĩſolubilis accepta q2 nō reſtrīgit̃ ad verū uel falſū ſꝫ dr̃ ĩ gn̄ali ꝙ ex ſic eſſe ſicut ꝑ ipſū adeq̄te ſignificat̃ ſeq̄t̃ nō ſic eſſe ſicut ꝑ ipſū adeq̄te ſignificat̃ ⁊ ecōuerſo ꝑ q̄đ dat̃ ĩtelligi multa eſſe inſolubilia alia ſicut ſunt iſta hoc eſt neſcitum ſe demonſtrato quod ſi ponitur ſignificare preciſe non debet admitti quia ex eſſe ſcito ſequitur ipſum eſſe neſcitū ⁊ ecōuerſo. nā ſi eſt ſcitum. ergo eſt veꝝ. ergo ita eſt ſic̄ adeq̄te ſignificat ꝙ hoc eſt neſcitū. ergo eſt neſcitū ꝙ eſt ꝯdictio: ſi dr̃ ꝙ eſt neſcitū ꝯ tu cōcedis hoc ⁊ non es obligatus. ergo hoc eſt ſcitū. ergo ſi eſt neſcitū eſt ſcitū. Idem dicas de illo inſolubili tu es piurus dato ꝙ tu iures te eſſe periurū ⁊ nihil aliud iures tūc ſi ponitur ſignificare ꝑciſe ſequitur ꝯdictio ꝙ ſi es periurus nō es periurus ⁊ ecōuerſo. Ita dicas de iſtis q̄ ĩplicite circūcernunt verum vel falſū: ⁊ tu credis preciſe ꝙ tu decipis dato ꝙ tu credas preciſe iſtā tu deciperiſ ſic ꝑciſe ſignificādo. ⁊ nihil aliud credas ⁊ ꝙ tu nō decipiaris: q2 ex ea ſeq̄tur ꝙ ſi tu deciperis tu nō deciperis ⁊ econuerſo. Itē dato ꝙ q̄libet dicens verū ꝑtrāſeat pōtē vel habeat aurū vel ſolū talis ſit abſolutus a ſuis peccatis: ⁊ q̄libet dicēs falſum nō ꝑtrāſeat pōtē nec habeat aurū nec ſit abſolut⁹ a ſuis peccatis tunc ſi ſortes dicat iſtā ⁊ nullā aliā ſic ꝑciſe ſignificādo ego nō pertranſibo pontē: uel iſtā ego nō habeo aurū. uel illā ego nō ero abſolutus a meis peccatis ſequit̃ expreſſe ꝯdictio ⁊ nullus iō iſtorū caſuū ſi ponitur ſignificare ꝑciſe ē admittend⁹ ꝑ ſecūdā regulā: ſed ſi ponitur ſine preciſe caſus debet admitti ⁊ concedi ꝙ hoc eſt neſcitū ſe demōſtrato ⁊ ꝙ tu es periurus ⁊c̄. ſicut dicit tertia regula. Et debet cōcedi q̄đlibet dictorū inſolubiliū ⁊ negari ipſū eſſe verū ⁊ cōcedi ipſū eē falſū q2 ſignificat copulatiue duo hoc eſt ſe eſſe neſcitū ⁊ ſe eſſe ſcitū: ſimiliter ipſū non eſſe piurum ⁊ periurū ⁊ ſic de aliis. ⁊ eſt verum ꝓpter ſecūdā partem quā de nouo ſignificat ⁊ falſum ꝓpter ꝑmā: ⁊ iō ſignificatū ſuū copulatiuū compoſitū ex his eſt falſū: q2 ad falſitatē copulatiue ſufficit unā ꝑtē eſſe falſam ⁊ ſemper contradictoriū his debet aſſignari per negationem ꝑpoſitā toti ⁊ ſignificabunt adequate diſiūctiue modo oppoſito contradictorio ad inſolubile. Sed contra tertiā regulam ⁊ contra totum fundamentum inſolubilium arguitur ſic. ſ. ꝙ inſolubile non ſignificās ꝑciſe eſt concedendū tanq̄ꝫ ſequēs nullū impoſſibile ſimpliciter eſt concedendum tanq̄ꝫ ſequens cū quodlibet tale ſit repugnans cuilibet: ſed quodlibet inſolubile non ſignificans preciſe ſicut uerba eius communiter pretendūt eſt impoſſibile ſimpliciter. ergo nō eſt cōcedēdū. minor probatur. quia cuiuſlibet talis inſolubilis ſignificatū adequatū eſt impoſſibile ſimpliciter ut patet per ſingula diſcurrenti. nā hoc eſt falſum ſignificat adeq̄te hoc eē falſum ⁊ ipſum eſſe verum. Similiter hoc eſt neſcitum ſignificat adequate h̄ eē neſcitū ⁊ hoc eſſe ſcitū. ⁊ ſic de ſingulis vt patuit: ſed certum eſt ꝙ quodlibet tale ſignificatum eſt impoſſibile ſimpliciter. ergo ⁊ quodlibet id ſignificans adequate eſt impoſſibile ſimpliciter. ergo non eſt

concedendum ſed potius negandū.

Huic dr̄ ꝙ nō ē incōueniēs ꝙ īpoſſibile ſit concedendū qđ extra caſū nō eēt tale. Ubi grā. ſi ponatur ꝙ iſta ꝓpō hō ē aīal ſignificet p̄ciſe hoīez eē aſinū certū ē ꝙ iſta hō ē aīal eēt cōcedenda q̄ extra caſum concederet: ⁊ tamē ſuū ſignificatū eēt impoſſibile ſimpliciter vt pꝫ per caſū ſed hoc nō īcōuenit q̄ extra caſum eſſet poſſibile: vt patet per caſum: q̄ ſignificaret cathegorice ſimpliciter. Ad rōnem cū dicit̄ oē īpoſſibile ſimpliciter ē negandū tanquā repugnās: dicit̄ ꝙ veruꝫ eſt dūmodo extra caſū eēt tale aliter nō oportet.

Aliter poſſet reſponderi ad iſtud argumentū negādo iſtā ꝯñaꝫ hoc ē ꝯcedēdū ⁊ h̄ ē īpoſſibile ſimplicit̄. gͦ īpoſſibile ſimplicit̄ ē cōcedendū. nec eſt ſilogiſmꝰ reſolutoriꝰ imo eſt ex q̄ttuor terminis. ſicut n̄ ſequitur iſte faber eſt bonus: ⁊ iſte faber eſt homo. ergo iſte eſt hō bonus: ſed ſolum ſequitur ꝙ iſte homo eſt faber bonus: q̄ adiectiuū aliud ſignificat cū vno ſubſtantiuo ⁊ aliter cū alio. ſꝫ ex illis p̄miſſis ſequitur ſolū ꝙ hō eſt faber bonꝰ: ſꝫ bn̄ ſeq̄tur iſte faber eſt bonꝰ ⁊ iſte hō ut ſic eſt faber. ergo hō eſt bonꝰ: ſed minor eſt falſa: Ita ī ꝓpoſito ſeq̄tur hoc eſt concedendū: ⁊ hoc ut ſic eſt īpoſſibile ſimpliciter. ergo impoſſibile ſimpliciter ē concedendū: ſed minor falſa eſt: q̄ alia rōe eſt concedenda ⁊ alia rōe īpoſſibile ſimpliciter. nā īſolubile eſt concedendum: q̄ ſequens ut ꝓbatū fuit ſupra. ⁊ eſt īpoſſibile ſimpliciter pp̄ ſignificatū ypotheticū copulatiuū.

Uel dicas ꝙ inſolubile hꝫ duplex ſignificatū. ſ. autenticū ſiue cathegoricū ⁊ nouū ſiue ypotheticū: ⁊ penes primū cognoſcitur īpoſſibilitas vel poſſibilitas inſolubilis. Et penes ſecūdū attenditur v̄itas uel falſitas. ⁊ ſm̄ ſignificatū pōt uocari adequatū ꝑtiale. Ex quo pꝫ ꝙ non ſequitur ſignificatū adeq̄tū inſolubilis ē īpoſſibile ſimplicit̄: ergo inſolubile eſt īpoſſibile ſimpliciter. q̄ penes hoc nō cognoſcitur ſua poſſibilitas uel īpoſſibilitas. ſꝫ debet ſic argui ſuū ſignificatum autenticū eſt īpoſſibile ſimpliciter. ergo īſolubile eſt īpoſſibile ſimpliciter: ſꝫ āñs eſt falſum. Et hec de inſolubilibus dicta ſufficiant: ad laudem virginis glorioſe.

Explicit logica magiſtri Pauli pergulen̄. breuis ⁊ vtilis.

Finis.

Jacobus Sentinus Ricinenſis Juuenibus foelicitatem.

Quid ſteriles muſas colitis phoebumq̄ʒ ſorores?
Tempus ⁊ in nullo ponitis omne bono?
Linquite nunc cyrrhā iuuenes ꝑmeſidos vndas:
Et fontes muſas aonioſqꝫ ſuas.
Atqꝫ corimbiferi virides deponite frondes:
Linquite appolinee nomina uana lyre.
Serta ferent alii iuuenes quos vana iuuabit
Gloria: pieridum vanus ⁊ ipſe chorus.
Ecce opus impreſſum pauli qui pergula nomen
Dat tibi nunc magnū: ſed dedit ante ſibi.
In quo diuine cuncta eſt cōplexus in vnum:
Que in loyca a variis ſcripta fuere viris.
Hanc loycā iuuenes menti mandate diſerti:
Spernite cum muſis nunc helycona ſuis.
Qua ſine nemo mihi credas perfectus ⁊ eſſe
Philoſophus rhetor grāmaticus ue poteſt.
Credite nemo deum contemplaretur ⁊ aſtra.
Sin eſſet loyca doctꝰ in arte prius.
Qua ſine nemo aliquid poterit ſe ſcire fateri
Et dicet doctum pectus habere ſuum.
Scire etenim cauſam eſt verā cognoſcere rerum:
Hanc ſine quis cauſam doctus habere poteſt?
Hanc igitur rhetor ſubtilis qui cupis eſſe
Hac eme nam cicero calluit ante tuus.
Hanc eme grammaticus: uates tu ſiue diſertus:
Et legum interpres qui cupis eſſe bonus.
Hanc eme cauſiticus qui callidus eē laboras:
Hec docet incautos fallere nāqꝫ viros.
Deniqꝫ ſi quis erit uerū diſcernere falſo
Qui uelit: hanc animo uoluat ⁊ vſqꝫ legat:
Aſt ubi ceperitis fructū metāqꝫ cupitam
Quid valet ingrato turpius eſſe viro?
Ut mihi fila neant queſo exorate ſorores
Longaqꝫ preſſori ſit quoqꝫ vita diu.

Finis.

¶ de ſēſu cōpo° et diuiſo

CUm ſepenumero cogitarem nō mediocrem iuuenibus fructum afferre ſi compoſitiōis et diuiſionis materiam clariſſime intelligerēt: Hanc horā tibi petre de guidonibus hodie iſtituiut breuiſſimo ſpacio: certoqʒ ordie īfinitā pene difficultatē tibi eripiā. Nō ꝙ nouū algd me agere hodierna die arbitreris: ſed ꝙ aliorum dicta in hac materia tum confuſe tum diſperſe breui quadam tabella ordinatiſſime collegi: q̄ ſi memorie commendaueris omnium ſophiſmatum perplexiōes certiſſimis reguiis quāprimum diſſolutas uidebis. ¶ Septem modis committitur fallacia compoſitionis et diuiſionis de quibus per ordinem uideamus exempla. Primo mediantibus terminis modalibus poſſe eſſe uel non poſſe eſſe ſignificantibus ſiue ſumantur noīaliter ſiue uerbaliter ſiue aduerbialiter fit ſenſus compoſitus cum aliquis dictorū modorum ſeu terminorum precedit vel ſubſequit̄ dictum ꝓpoſitionis. diuiſus uero cum mediat inter ptes dicti ſeu extremorū. et cum ly poteſt perſonaliter tenetur qꝛ imperſonaliter facit ſenſum compoſitum. Differt ſenſus compoſitus a diuiſo in hoc primo modo triplicit. r. Primo quia ſenſus compoſitus requirit uerificationem inſtantaneam reſpectu totius compoſitionis ſequentis: diuiſus uo non. Secundo quia ꝓpoſitio de ſenſu compoſito debet poni in eſſe ſed de ſenſu diuiſo hoc non requirit: ꝛ ideo cum dicitur communiter poſſibili in eſſe poſito nullum ſequitur incōueniēs: hoc intelligitur de ſenſu cōpoſito. Tertio quia ꝓpō de ſenſu cōpoſito probatur officialiter: ſed de ſenſu diuiſo ſecūdū exigentiā t̄mini mediati precedentis ſi quis fuerit talis. A ſenſu diuiſo ad ſenſū compoſitum in hoc primo modo ꝛ ecōtra valet argumentum tribus conditionibus obſeruatis. Prima ꝙ cōpoſitio ſit verificabilis pro inſtāti ꝛ non exigat tempus limitatum: ideo non ſequitur tu potes ꝓferre a ꝓpoſitionem ergo poteſt eſſe ꝙ tu proferas a propoſitionē. Secūda conditio ꝙ relatiuum implicans non aliud denotet in ſenſu compoſito q̄ʒ in ſenſu diuiſo: ideo non ſequitur poteſt eſſe ꝙ tu ſis homo qui ſit rome ergo tu potes eſſe homo qui eſt rome. Tertia ꝙ fiat reſpectu terminorum nullo modo repugnantiū ideo non ſequitur iuſtꝰ poteſt eſſe iniuſtus ergo pōt eſſe ꝙ iuſtus ſit iniuſtus: ſed bene ſeqt̄ tu potes eſſe papa ergo poteſt eſſe ꝙ tu ſis papa. Secundo mediātibus terminis confundentibus confuſe tm̄ fit ſenſus compoſitꝰ cum terminꝰ cōmunis ſupponit confuſe tm̄: diuiſus vero cū ſupponit determinate. Differt ſenſus cōpoſitus a diuiſo: qꝛ ſenſus compoſitus non reqrit v̄ificationē diſiūctiuā reſpectu ſuorū ſuppoſitorū: diuiſuſ uero ſic. A ſenſu cōpoſito ad diuiſum ꝛ eō nō valet argumētum de

forma, ideo nõ ſequit̃ ꝓmitto tibi denariũ ergo denariũ tibi promit
to: ſemp fuit hõ ergo hõ fuit ſemꝑ. oĩs hõ ē hõ ergo hõ ē oĩs hõ: oĩs
hõ currit gͦ currẽs eſt oĩs hõ ⁊ eꝯ nõ ſeqtur ut aliqd icipit eẽ gͦ ici
pit eẽ aliqd. aliquis hõ deſinit eẽ ergo deſinit eẽ aliqs hõ. aliquod
ens contingenter ē ergo contingenter eſt aliqđ ens ⁊ ſic de ſimilibꝰ.

Tertio mediantibus terminis relatiuis grãmaticalibꝰ. fit aũt ſen-
ſus compoſitus ⁊ diuiſus dupliciter. ꝑmo mediãte relatiõ iplicante
ſicut qui que quod: diuiſus vero mediante hac ꝯiunctione ⁊ cũ hoc
ꝓnoĩe demõſtratiuo ille illa illud: ſcđo cũ ſolo relatiuo q que qđ ⁊ ē
ſenſus compoſitus cum ly qui precedit ꝟbũ ꝑncipale ⁊ vnit̃ ſuo an-
tecedenti: diuiſus ꝟo cum ſequitur. Differt primus ſenſus compoſi-
tus a diuiſo: qꝛ q q̃ qđ refert ⁊ nõ replicat cõpoſitionẽ ſui añtis cum
ſit in eadem cathegorica ⁊ dependentia conſtructibilium ſꝫm bonam
grammaticã ſpeculatiuam. Sꝫ ſenſus diſus cũ ⁊ ille illa illud refert
replicando totam cõpoſitionẽ añtis qꝛ eſt in diuerſa cathegorica ſiue
ypothetica ⁊ replicando ſepe implicat multa ipertinentia ꝑmo ſẽſui.
Sed ſecũdus ſenſus cõpoſitus differt a diuiſo ſicut minus diſtribu
tum a magis diſtributo: ut dicendo oĩs hõ qui eſt prudẽs eſt iuſtus
⁊ oĩs hõ ē prudẽs q ē iuſtꝰ ⁊ ſicut oĩs hõ albꝰ currit dr̃t ab hac ꝓpõe
omnis hõ currit: ⁊ vniuerſaliter ſicut terminus diſtributus cũ reſtri
ctione differt ab eodẽ termino diſtributo ſimplicit̃ ⁊ abſolute ſũpto.
A reſolutiõe de q̃ in ⁊ ille illa illud valet argumentũ qnqꝫ conditiõi
bus obſuatis. ꝑma ꝙ nõ referat añs ſtãs cõfuſe tm̃ iõ nõ ſeqtur oĩs
hõ ē aĩal qđ ē rõnale ergo oĩs hõ ē aĩal ⁊ illud ē rõnale qꝛ ſecũda re
plicãdo iplicat falſũ. ſcđa ꝙ nõ p̃cedat tiꝰ diſtributꝰ iõ nõ ſeqt̃ tu dr̃s
ab aĩali qđ ē aſinꝰ ergo tu differs ab aĩali ⁊ illud ē aſinꝰ qꝛ hꝰ copula
tiue ꝑma ps ē falſa. tertia ꝙ ꝟbũ ꝑncipale non ſit negatum iõ non ſe
quitur tu nõ es hõ ē qui eſt fur ergo tu nõ es hõ ⁊ ille ē fur qꝛ huius
copulatiue ꝑma ps ē falſa. Quarta ꝙ nõ p̃cedat tiꝰ q idifferent̃ põt te
neri cathegorematice ⁊ ſincathegorematice. iõ nõ ſeqtur ifinitas ptes
hꝫ ſor. q̃ ſunt finite ergo infinitas partes hꝫ ſor. ⁊ ille ſũt finite. Qui
ta ꝙ non p̃cedat modalis de ſenſu cõpoſito. iõ nõ ſeqtur poſſibile eſt
ꝙ ãtixp̃s ſit hõ q ē ergo poſſibile ē ꝙ antixp̃s ſit hõ ⁊ ille ē. A ſẽſu ꝯ
poſito ſecũdo ad ſenſũ diuiſũ nõ valet argumẽtũ: ſꝫ bñ eꝯ. vñ nõ ſeq
tur oĩs ꝓpõ cuiꝰ ꝯdictoria ē ꝟa eſt falſa ergo oĩs ꝓpõ eſt falſa cuius
ꝯdictoria ē ꝟa: ſed bene econuerſo vñ bene ſequitur oĩs ꝓpõ ē ꝟa cu
ius ꝯdictoria eſt falſa. ergo oĩs ꝓpõ cuiꝰ ꝯdictoria ē falſa ē ꝟa.

Quarto mediãtibꝰ t̃mĩs q aliqñ ſincathegorematice ⁊ aliqñ cathe
gorematice tenentur ſicut totꝰ tota totũ: infinitꝰ ta tũ. Fit ſenſus cõpo
ſitus qñ tenẽtur cathegorematice. diuiſus vero quando tenentur ſin

cathegorematice ⁊ tenentur cathegorematice quando ſubſequuntur
ꝟbum principale vel cũ precedit aliquod determinabile. ſincathego
rematice uero quando p̃cedunt nullo determinabili p̃cedente. Differt
autem ſenſus cõpoſitꝰ a diuiſo qꝛ ly infinitꝰ cathegorematice ſigni-
ficat aliquod determinatum eſſe infinitum. i. ſine principio ⁊ fine: ſꝫ
ſincathegorematice ſignificat quocunqꝫ ente dato dari poteſt maius
in omni proportione poſſibili ⁊ totus ſincathegorematice ſignificat
idem ꝙ quelibet ps: ſed cathegorematice ſigt̃ idẽ ꝙ ens cõpletũ ſeu
perfectum cui nihil deeſt. A ſenſu compoſito ad diuiſum ⁊ ecõtra nõ
vꝫ argm̃. vnde non ſequitur infinitum numerum potes numerare. er
go potes numerare numerum infinitũ ⁊ econtra nõ valet: vñ nõ ſeq
tur tu vides totum ꝙ deus põt ꝓducere. ergo totum qđ deus põt
producere tu vides.

Quinto mediantibus his coniũctionibus et ⁊ uel. fit autem ſen-
ſus cõpoſitus quando tenet̃ collectiue: diuiſus ꝟo cũ tenetur diuiſi
ue. fit ẽt aliqñ ſenſus ꝯpoſitꝰ qñ totũ copulatũ uel diſiũctum ſe tenet
ex parte vniꝰ extremi. diuiſus ꝟo qñ una ps copulati uel diſiũcti ſe te
net ex pte uniꝰ extremi ⁊ aliq̃ ex pte alĩus extremi. Differt ſenſus com
poſitus a diuiſo quando ſenſus compoſitus requirit verificationeꝫ
totius copulati uel diſiuncti ſimul ⁊ non ſeorſum. diuiſus ꝟo requi
rit ꝟificationẽ cuiuſlibet ptis copulati vel diſiuncti ſeorſum vel diui
ſim ⁊ per ſe. A ſenſu cõpoſito ad diuiſum ⁊ ecõuerſo formalit̃ i hoc
qnto mõ ⁊ eꝯ nõ valet argumẽtũ nec eꝯ formalit̃ vñ ñ ſeqt̃ ſor. ⁊ pla
to trahũt naui. gͦ ſor. trahit nauiꝫ. ſor. ⁊ plato ñ ſũt hic ergo ſor. non
ē hic: nec ſeqtur põt eẽ ꝙ tu ſis ſaluus ⁊ ꝙ tu ſis dãnatꝰ ergo poteſt eẽ
ꝙ tu ſis ſaluus ⁊ dãnatus. Notãdũ ꝙ diſiũctũ ē ſuperius ad quã
libet eius partem. ſequitur. n. hoc eſt homo ergo hoc ē homo vel aſi
nus ⁊ nõ eꝯ. ſimilit̃ ſeqtur hꝫ ē aſinꝰ. gͦ hoc ē hõ vel aſinnus ⁊ nõ ecõ
tra ſicut ſeqt̃ hꝫ ē hõ gͦ hoc ē aĩal ⁊ nõ ecõtra qꝛ ly aĩal ē ſupius ad ly
hõ. Et ex hoc notabili ſeqtur ꝙ a pte diſiũcti ad totũ diſiũctũ cũ ſĩo
diſtribuente nõ ualet argumẽtũ: vñ nõ ſequitur tu dr̃s ab aſino er-
go tu differs ab hoĩe vel ab aſino ſicut nõ ſequitur tu non es aſinus
ergo tu nõ es hõ uel aſinus: nã arguit̃ ab inferiori ad ſuum ſuperius
diſtributiue. Preterea aduertẽdũ ē ꝙ tales ꝓpõnes ſũt diſtiguẽde
ſꝫm ſenſũ cõpoſitum ⁊ diuiſũ cũ ſigno diſtributiuo q̃re ⁊c̃. Oĩs pro
poſitio vel eius ꝯdictoria eſt vera hõ eſt aſinus eſt ꝓpoſitio vel eius
ꝯdictoria gͦ hõ eſt aſinus eſt vera. maior ē falſa. Oĩs ꝓpõ vel eius
ꝯdictoria eſt vera hõ eſt aſinus eſt ꝓpõ ergo hõ eſt aſinus vel eius ꝯ
dictoria eſt vera maior eſt vera. Omnia duo ⁊ tria ſunt quinqꝫ qua
tuor ſunt duo ⁊ tria ergo quattuor ſunt qnnqꝫ. Oĩa duo ⁊ tria ſũt

gnq̄ꝫ duo ſūt duo g° duo ⁊ tria ſunt gnq̄ꝫ: maioꝛ eſt ꝟa.
Sexto mediāte illa deterīnatōe ita fuit ita erit ita pōt eſſe fit ſeſus
cōpoſit⁹ cū ſumit̄ ꝓpō cū dc̄a deterīnatōe. diuiſus uero cum ſumit̄
abſolute. Differt ſenſus cōpoſit⁹ a diuiſo: qꝛ ſenſus cōpoſit⁹ reſtrigi
tur ad determinatū tp̄s vel iſtās: diuiſus ꝟo abſolute.
A ſenſu cōpoſito ad diuiſū fallit argumētū tr pliciť. P° cū termino
diſtributo vñ nō ſeqť aliqñ fuit ita q̄ adā eſt ois hō g° adā fuit ois
hō. Scd̄o mediāte ti° cōfūdente cōfuſe tm̄: vñ nō ſeqť aliqñ erit ita
q̄ aīa antixp̄i neceſſario eſt ergo aīa antixp̄i neceſſario erit. Tertio
reſpcū duplicis cōpatōis: vñ nō ſeqť aliqñ erit ita q̄ tu eſt tāt⁹ q̄t⁹
eſt plato g° tu eris tāt⁹ q̄t⁹ eſt pla. ⁊ eꝯ: vñ nō ſeqť aīa antixp̄i cōtin
genť erit g° aliqñ erit ita quod anima antichꝛiſti cōtingenter eſt: ſꝫ in
tmīs ſimplicib⁹ ⁊ ſine diſtributione ⁊ ſine termino confūdente reſpe
ctu duplicis comparationis a ſenſu compoſito ad ſenſum diuiſuꝫ ⁊
eꝯ valet argumētū: vñ bene ſeqť aliqñ erit ita q̄ tu es papa g° tu eriſ
papa ⁊ ecōtra: ſimiliť ſeqť aliqñ erit ita q̄ tu es maioꝛ uel mīoꝛ pla
tone g° tu eris maioꝛ uel mīoꝛ platōe ⁊ ecōtra qꝛ hec eſt cōpatio ſim-
plex deducta ad unā drāꝫ tp̄is. vñ nō ſeqť tu eris maioꝛ platōe g° tu
eris maioꝛ q̄ꝫ erit plato nec ecōtra. ꝓpōnes enī ſimplicis ⁊ duplicis
cōpatōis ſūt ſibi inuiceꝫ īptinentes.
Septimo ⁊ vltio mediātib⁹ terminis mētalib⁹ fit ſenſus cōpoſit⁹
cū ti⁹ mentalis p̄cedit uel ſeqť dc̄m ꝓpōis: diuiſus ꝟo cū mediat in
ter ptes illi⁹ dc̄i. Differt ſenſus cōpoſit⁹ a diuiſo qꝛ ſenſus cōpoſituſ
ē apt⁹ nat⁹ ad cōfuſioneꝫ ⁊ appellatōeꝫ rōis dūmō ti⁹ fuerit capax.
diuiſus ꝟo hoc nō exigit ſimpliciť. Jn h̄ mō pp multiplices fallaciaſ
pono nouem regulas.
Prima regula eſt iſta a ſenſu cōpoſito ad ſenſum diuiſū ⁊ eꝯ non
vꝫ argumētū: vñ nō ſeqť ſcio alteꝝ iſtoꝝ eſſe ueꝝ g° alteꝝ iſtoꝝ ſcio
eſſe ueꝝ: nec ſeqť alteꝝ iſtoꝝ dubito eſſe ueꝝ g° dubito alteꝝ iſtoꝝ
eſſe ueꝝ niſi ī trib⁹ caſib⁹. p° cū tmi⁹ demōſtratio ſimpliciter ſumpto
ut hoc ſcio eſſe ueꝝ g° ſcio h̄ eſſe ueꝝ qꝛ nec cōfuſio ipedit nec appel
latio rōnis. 2° cū ꝓnomini demrātio addiť determiatio palā cōuerti-
bilis cū p̄to iō bñ ſeqť h̄ albū ſcio eſſe albū g° ſcio h̄ albū eſſe albū ⁊
eꝯ. 3° cū ꝓnomini demrātio addiť determiatio palā ſupioꝛ p̄to ut h̄
coloꝛatū ſcio eē albū g° ſcio h̄ coloꝛatū eſſe albū. Fallit tñ regula reſ
pc̄u hoꝝ ꝟhoꝝ dubito credo imagioꝛ ſuſpicoꝛ appareo. A ſenſu cō-
poſito ad diuiſū nō vꝫ argumētū: vñ nō ſeqť apparet q̄ h̄ ſit hō g° h̄
apparet hō qꝛ ſtat apparē h̄ eſſe lꝫ h̄ nō ſit uerū tamen cū omni ter-
mino mentali in dictis tribus caſibus ualet argumentum a ſenſu cō
poſito ad diuiſum.

Pro ſecunda regula notādum q̄ terminoꝛum aliqui ſunt omnino
noti aliqui omnino ignoti ⁊ aliqui medio modo noti. Exemplum pri
mi ut Ens aliquid ⁊ hoc. exemplum ſecundi ut a. b. c. ⁊c̄. exemplum
tertii ut ſubſtantia coꝛpus alias homo ſoꝛ. A termino magis noto
ad minus notum uel omnino ignotum in terminis mentalibus non
ualet argumentum nec a minus noto ad magis notum: vnde non ſe
qť ſcio q̄ hō eſt aīal g° ſcio q̄ h̄ ē hō. Similiť ñ ſeqť ſcio q̄ ſoꝛ. ē hō
ergo ſcio q̄ ſoꝛ. eſt a q̄uis per ly hoc demonſtratur a. ſimiliter non ſe
quitur ecōtra cum iſtis verbis dubito ignoꝛo neſcio ⁊ dubito an hoc
ſit ſoꝛ. ergo dubito an hoc ſit homo ⁊ ſic de ſimilibus non ualet argu
mentum.
Tertia regula caſus de termīs oīno ignotis tripliciť pōt fieri: p̄mo
generaliť ⁊ pono q̄ a ſit aliq̄ ꝓpō ⁊ neſcias q̄ tunc oēs iſte ſūt dubitā
de a eſt uerum a eſt falſū a eſt ſcitū a ē dubitandū a eſt neſcitū quia
foꝛte a eſt iſta deus eſt vel iſta homo eſt aſin⁹ uel iſta rex ſedet. Secū
do minus generaliter ut pono q̄ a ſit altera iſtaruꝫ deus eſt ⁊ homo
eſt aſinus ⁊ neſcias que tunc etiam ille propoſitiones ſunt dubitāde
a eſt uerum a eſt falſum a eſt ſcitum a eſt neſcitum: ſed iſta eſt negan
da a te a eſt a te dubitandum quia nulla iſtarum eſt a te dubitanda.
Tertia magis ſpecialiter vt pono q̄ a ſit altera iſtaruꝫ deus eſt ⁊ hō
eſt aſinus ⁊ ſit iſta deus eſt licet neſcias que iſtarum ſit a tunc iſte nō
ſunt dubitande a eſt verum a eſt neſcitum immo concedēde ⁊ ille ne
gande a eſt falſum a eſt neſcitum a ē dubitandum quāuis ſit negan
dum ſcias a eſſe verum. Jn his tamen omnibus caſibus eſt concedē
dum q̄ ſcio a eſſe a ⁊ in p̄mo tertio ⁊ ſecūdo caſu nihil ſcio eſſe a: qꝛ
nec hoc nec hoc: ſꝫ ī p̄mo ⁊ ſecūdo caſu iſta ē dubitanda a ſcio eſſe ali
quid vel uerum ⁊ in tertio ē concedenda.
Quarta regula poſtponēdo terminum omnino ignotum reſpectu
ſignificantis ſcientiam quocunq̄ꝫ exiſtenti ſubiecto in ſenſu diuiſo ta
lis propoſitio eſt neganda ut aliquid ſcis eſſe a ergo a ſciſ eſſe a quan
uis ſit concedendum quod ſcis a eſſe ſed pꝛeponendo terminum om
nino ignotum reſpectu hoc uerbi ſcis aliquando pꝛopoſitio eſt con-
cedenda aliquando neganda aliquando dubitanda: ut dato quod a
ſit altera iſtarum deus eſt ⁊ homo eſt aſinus ⁊ lateat te que iſtarum
ſit tamen ſit iſta deus eſt ⁊ tunc iſta eſt concedenda a ſcio eſſe aliquid
ſed hec a ſcis eſſe a eſt tibi dubium: eſt neganda. ubi uero proponere
tur in generali quod a eſſet aliqua pꝛopoſitio uel altera iſtarum ⁊ ne
ſcias que tunc ille ſunt dubitande a eſt uerum a eſt ſcitum a eſt neſci
tum a eſt falſuꝫ.
Quinta regula a ſenſu compoſito ad ſenſum diuiſum ꝺ forma nō

ualet argumentum: unde non ualet a ſcio eſſe uerum ergo uerū ſcio eſſe a. ſor. cognoſco eſſe epm̄ ergo cognoſco epm̄ eſſe ſor. ⁊ ſi dr̄ argumentū vꝫ ꝑ conuerſionē ſimplicē dr̄ ꝙ nō bn̄ cōuertitur: ſꝫ ſic dꝫ cōuerti ergo ſcitū ee͂ uerum eſt a.

Sexta regula ex maiori de ſenſu cōpoſito cū mīori de i ee͂ ſimpliciter ad ſenſum cōpoſitum nō ualet argumentū ut ſcio ꝙ oīs mula eſt ſterilis iſta eſt mula ergo ſcio ꝙ iſta eſt ſterilis. Sꝫ ad cōcludēdā ꝓpōnē de ſenſu cōpoſito oꝫ ſumere maiorē de ſenſu cōpoſito cū eodē tmīo modali ⁊ minorē cū h̄ v̄bo ſcio: vn̄ bn̄ ſeq̄r ſcio ꝙ oīs mula ē ſterilis ⁊ ſcio ꝙ iſta eſt mula g° ſcio ꝙ iſta eſt ſterilis ⁊ adhuc iſte mod° arguendi nō vꝫ de forma niſi i mīori addat̄ iſta dictio tm̄ uel niſi: vn̄ nō ſeq̄r dubito an iſte x̄pian° ſaluabit̄ ⁊ ſcio ꝙ ille x̄pian° eſt aliqs hō g° dubito an aliqs hō ſaluabit̄: ſꝫ mīor dꝫ ee͂ talis: ⁊ ſcio ꝙ tm̄ iſte eſt x̄pianus uel ſcio ꝙ iſte eſt oīs x̄pian° uel ſcio ꝙ nullus eſt x̄pian° niſi iſte g° ⁊c̄. argumentū eſt optimū cū oīb° termīs reqſitis ⁊ ꝑtientib° ad cognitōē. Fallit iſte modus arguendi ſic limitatus cū v̄bis ꝑtinentib° ad uolūtatē: vn̄ nō ſeqtur odio illū ⁊ ſcio ꝙ tm̄ ille eſt papa g° odio papā: vꝫ tn̄ argum° h̄ mō uolo ꝙ iſte moriat̄ ⁊ ſcio ꝙ iſte eſt papa ⁊ uolo ꝙ ſit papa g° uolo ꝙ papa moriat̄.

Septīa regula ex maiori de ſenſu diuiſo cū mīori de ī ee͂ ſimpliciter optīe ſeq̄r ꝓpō d ſenſu diuiſo: vn̄ bn̄ ſeq̄r h̄ ſcio currē ⁊ h̄ eſt a g° a ſcio currē. oēꝫ mulā ſcio eſſe ſterilē a eſt mula g° a ſcio eſſe ſterilē qꝛ ꝑm° ē ſilogiſm° reſolutori° ſcd̄s eſt i darii.

Octaua regula pulcherrie īfert̄ ꝓpō d ſenſu cōpoſito formā° ɔn̄aꝫ bonā d i eſſe ſimplicit̄ ⁊ modificādo an̄s detmiatōe q̄ vis modificare ɔn̄s dūmō ɔn̄tie ſint bōe nō ɔ̄dicētes regulis. v̄. grā. Si vis ꝓbare ꝙ ſcias ſor. currē īferas de i ee͂ ſortē currē h̄ mō uel q̊uis alio mō ex q̄ ſequat̄ ſor. currē h̄ currit ⁊ h̄ eſt ſor. g° ſor. currit. tū ꝓcedas vlteri° ſic: iſta ɔn̄a ē bōa ſcita a te ee͂ bōa ⁊ an̄s eſt ſcitū a te ergo ⁊ ɔn̄s ſignificans adeq̄te ſortē currere g° ſcis ſor. currē. Itē ſi vis ꝓbare iſtā pōt eſſe ꝙ antix̄ps ſit hō q̄ eſt: argue ſic antix̄pus eſt aliqs hō ergo antix̄ps eſt hō q̄ ē iſta ɔn̄a eſt bōa an̄s eſt poſſibile g° ⁊ ɔn̄s eſt poſſibile ſignificās adeq̄te ꝙ antix̄ps pōt eſſe hō q̄ eſt g° pōt eſſe ꝙ antix̄ps ſit hō q̄ eſt: ſimilit̄ ſi vis ꝓbare iſtā ꝙ aliqñ fuit ita ꝙ adā eſt oīs hō: argue ſic adā eſt hō ⁊ nihil eſt hō qn̄ adā ſit illud ergo adā eſt oīs hō iſta ɔn̄a eſt bona ⁊ aliqñ fuit ita ſicut adeq̄te ſignificat̄ ꝑ an̄s g° tunc fuit ita ſic̄ adeq̄te ſigīficat̄ ꝑ ɔn̄s ſuū ſignificās adeq̄te ꝙ adā fuit oīs hō g° aliqñ fuit ita ꝙ adā eſt oīs hō. Sꝫ caue ne aſſumas modū arguendi niſi formalē qꝛ nō eſt regula ꝙ ſi aliq̄ ɔn̄a ſit bona ⁊ an̄s ſit cōtingēs ꝙ ɔn̄s ſit cōtingēs uel ſi an̄s ſit dubiū ꝙ ⁊ cōſeq̄ns ſit dubiū quantuncunq̷ conſequentia ſit bona ⁊ ſcita eſſe bona. Et iſta octaua regula deſeruit pluribus modis ſenſus compoſiti ⁊ diuiſi ⁊ p̄ſertim ꝑmo ſexto ⁊ ſeptimo modo.

Nona regula.

In hoc ſeptimo mō ſenſus cōpoſiti ⁊ diuiſi maxime ordo ꝓpōnū notandus eſt ⁊ qd ſit ꝑtinens ⁊ impꝑtinens. Nam in h̄ modo fere oīs difficultas r̄ndendi eſt per caſum obligatorium ⁊ ſm̄ variatōem caſus aliter ⁊ aliter eſt varianda r̄nſio ad ꝓpōē ꝓpoſitā de ſenſu cōpoſito uel diuiſo vt patuit in tertia regula huius ſeptimi modi. Et ideo nō pōt iſte tractatus ꝑfecte ītelligi: niſi poſt artē obligatoriā alit̄ nemo ſentiet qd dicat̄ in hac materia.

Finis.

Jacobus Sentinus Ricinenſis ad lectorem

Emendata manu ſunt exemplaria dextra
Picentis Jacobi lector vbiq̷ tui.

Eiuſdem Jacobi in auctoris laudem.

Qui timet argutos loycos pulchreq̷ tueri
Se clipeo ⁊ tectū querit habere caput:
Qui cupit ambiguos loyce diſſoluere nodos:
Pergula que genuit ſcripta diſerta legat.

Eiuſdem Jacobi in impreſſoris laudem

Quod fruſtra iuuenes querebant ſemper vbiq̷:
Quod poterat chartis tingere nemo ſuis:
Hocce opus impreſſit mira nunc arte Girardus.
Aſperſum variis quas facit aere notis.
Candida nunc iſti debes ſtudioſa iuuentus:
Debent ingenio quilibet vſq̷ ſuo.

Impreſſum Uenetiis per Baptiſtam de Tortis. M.
cccc.lxxxvi. die. xiii.
Septēbris.

Jeſus Chriſtus

Prologus.

Doctoris illuminati Franciſci de Mayrõiſ paſſus ſup vniuerſalia: ꝛ ꝑdicamenta Ariſtotelis feliciter incipiunt.

Arma milicie noſtre non ſunt carnalia ſed potentia deo ad deſtructionẽ munitõuz ꝯſilia deſtruẽtes ꝛ oẽm altitudiez extollentẽ ſe aduerſus ſciaz dei ꝛ i captiuitatẽ redigentes oẽz itellectuz in obſequiũ xpi, ſcd'a Cor. x° ca°. Qz vo ſcia phie inť ceteras diſciplinas i nõnullis ſup hec ſolet ſe erigere aduerſ⁹ ſciaz dei occurrẽte Paulo apoſtolo huic extollẽtie. Tum qz dic 2° ad Colloč. pmo ca°. Nemo vos decipiat i ſublimitate ſmonũ. Tũ qz ibidẽ dicit videte ne qs vos ſeducat p phiaz ꝛ ianẽ fallaciã ſiue traditioẽz hoiũm ſiue elemẽta hui⁹ mũdi ꝛ nõ ſm xpm.

Idcirco ad oñdenduz ꝙ vitas phie nõ ꝯdicit auctoritati diuie ſapie decreui paſſus cões phie diſcurrere reſecãdo ſupflua q̃ in hac facultãte ꝯtineri videtur ꝯſtituto fine q̃druplici que tangitur i auctoritate aſſumpta. Quoꝝ pm⁹ eſt ut munitices rõnuz phicaꝝ ꝯ veram phiaz ꝛ ſapiaz garriẽtiũ deſtruãtur ſic dic apoſtol⁹ ad deſtructionẽ muitionis. Secũdus finis eſt ut ꝯſilia argumentationũ ifideliũ aduerſus Theologiã iſurgentiũ diſſipẽtur. ideo ſeq̃tur ꝯſilia deſtruẽtes. Tertius finis eſt ut ſupbie igeniorũ ſubtiliũ aduerſus doctrinã catholicã ſe erigentiũ ꝯpmantur. iõ ſeq̃tur ꝛ oẽz altitudiem extollentẽ ſe aduerſ⁹ ſciaz dei.

Quartus finis eſt ut excellentie itellectuũ ſubtiliũ ad vitatis noticiã venire cupientiũ ad xpi dñi nri ſeruiciũ adducãtur ſm ꝙ ſeq̃tur i captiuitatẽ redigẽtes oẽz intellectũ i obſequiũ xpi. Et ſm iſtũ modũ pcedendo occurrit pmo icõſueta apud latios phia liber Platõiſ qui dr̃ ſophiſtes q̇ lz fuerit ſic Boecius refert edit⁹ a Platõe fuit tñ a porphirio repetit⁹. Et iõ vulgo allegatur ibi põphiri⁹ qz tñ auctoritas Platonis eſt pſtantiſſima inť auctoritates oiuz phoꝝ apud ſcõs noſtros iõ magis ꝯuenit in h̾ libro allegare Platonẽ qui fuit reputatus olim inť phos ſicut Jupiť inť deos ꝛ ſm ꝙ iſte liber fuit traditus a Platone pma veritas in eo ꝯtenta eſt iſta.

Primus paſ

ſus eſt ꝙ q̇nq; ſunt pdicabilia. ſcz Gen⁹: Spẽs: drã: Propuz

⁊ accñs. Sꝫ ꝯ hāc diuiſiōeꝫ p̄
dicabiliſ ꝙ nō ſit ſufficiens: iſta
tur q̈druplicit̄. P̄ᵒ. qꝛ ens eſt p̄
dicabile: cū de oībus p̄dicetur:
⁊ tñ nō ponitur ibi aliqḋ iſtoꝝ
p̄dicabiliū. Scḋo qꝛ īdiuiduū
eſt p̄dicabile: cū de vno ſolo ſit
aptū natū p̄dicari ⁊ tñ non eſt
hoꝝ aliqḋ. Tertio qꝛ diffō diſ
tinguitur a ſingulis iſtoꝝ: ⁊ tñ
ꝯſtat ꝙ ipa eſt p̄dicabilis ḋ diſ
finito. Quarto qꝛ ens p̄hibitū
ut chymera ē p̄dicabile ḋ aliqᵒ
cū hec ſit vā: ħ ens p̄hibitū eſt
chymera: ⁊ tñ nō eīt aliqḋ iſto
rū. 5. p̄dicabiliū. Ad p̄mū dr̄
ꝙ ħ Plato nō itendit p̄cedere
ḋ p̄dicabili ſm ꝙ ħ intenditur
tā ad trāſcendentia q̄ʒ ad limi
tata: ſꝫ ſolū q̄tū ad p̄dicabilia li
mitata: tale aūt nō eſt ens: ⁊ iō
remanet diuiſio ſufficiens. Ad
ſcḋꝫ ꝙ lꝫ īdiuiduū ſit p̄dicabi
le cōit̄ ſūptuꝫ: tñ ħ p̄p̄e accipi
tur p̄dicabile p̄ eo qḋ eſt aptuꝫ
ḋ plurib⁹ p̄dicari in his q̄ ſunt
limitata ⁊ ñ trāſcendentia. Ad
tertiū dr̄ ꝙ diffō ꝯſtās ex gene
re ⁊ dr̄ñtia reducitur ad illa p̄
dicabilia ſic̄ ad ſuas p̄tes eſſen
tiales. Ad q̈rtū dr̄ ꝙ illud ñ eſt
p̄dicabile niſi ſꝫ qḋ ſic̄ vitaſ ent
dr̄nuti ñ niſi eſt ſm qḋ ⁊ p̄ ꝯñs
nec eſt p̄dicaᵒ eius. ¶ Sꝫ oritur
difficultas qḋ eſt p̄dicabile. Dr̄
aūt ꝙ illud qḋ ē aptū natuꝫ dē
plurib⁹ p̄dicari: qꝛ oīa nōīa ē̄mi
nata ī bilis dicūt aptitudīeꝫ ⁊ ñ
actū. Scḋa diſ. ē qḋ ē vniuerſa
le: dr̄ aūt ꝙ vniuerſale ē qḋ eſt
aptū natū ī plurib⁹ eſſe: qḋ nō
ē intelligēdū ſm nuālēꝫ idēpti
tatem p̄p̄t cōitateꝫ diue eſſen
tie ad tres pſonas. Tertia diſ.
eſt: ſi p̄dicabile ⁊ vniuerſale ſūt
idḋ. Dr̄ aūt ꝙ ſic abſolute: quia
oīs nāq̄ ē apta nata eſſe ī plu
ribus: ꝫ eſt etiā apta nata p̄dica
ri ḋ plurib⁹ ⁊ eꝯᵛ. nō tñ ſūt ideꝫ
reſpectie: qꝛ vniuerſale dic̄ cōi
tatē in oꝛdīe ad eſſe: cū dr̄ qḋ
ē aptū natū ī plurib⁹ eē. Pre
dicabile aūt addici: cū dr̄ ꝙ p̄di
cabile eſt aptū natū de plurib⁹
p̄dicari: qḋ eſt dici. Quarta diſ.
ē: qꝛ ſi p̄dicabile nō ē tale niſi in
oꝛdīe addici: tūc nullū erit p̄di
catū niſi ſit vocalit̄ dictuꝫ: ⁊ ſic
mut⁹ nullā poſſit facere p̄dica
tionē. Dr̄ ꝙ cū dr̄ ꝙ p̄dicabile
ē qḋ aptū natū de plurib⁹ p̄di
cari uel dici: nō accipitur ħ ſo
lū dictio vocalis: imo p̄ncipalit̄
mētalis: cū act⁹ p̄dicatōis ſit p̄n
cipalit̄ ī intellectu: ſic̄ act⁹ ꝯpō
nis. Et ſic pꝫ ꝙ ñ ſolū theologi
ſꝫ ⁊ p̄hi hn̄t ponere apud itelle
ctū actum dicendi.

Secūdus paſ

ſus ē ꝙ ge⁹ ē ꝙ p̄dicatur ḋ plu
ribus dr̄ntib⁹ ſpē ī eo ꝙ q̇d: ut
aīal ḋ hoīe ⁊ leōe. c. pᵒ. Sꝫ ꝯ hāc
diffōeꝫ iſtatur q̈druplicit̄. Pᵒ.
qꝛ ens p̄dicatur de plurib⁹ dr̄ñ
tib⁹ ſpē ī q̇d: ⁊ tñ nō pōitur ge⁹
Scḋo qꝛ diffō aīalis p̄dicatur
ḋ plurib⁹ dr̄ñtib⁹ ſpē in q̇d ſic̄ ⁊
ipm aīal ⁊ tñ diffīᵒ ē p̄dicamtū
ꝯ gen⁹ diſtictū aut ꝯ p̄dicabile.
Tertio qꝛ p̄dicatur accñſ ḋ plu
rib⁹ dr̄ntib⁹ ſpē ī q̇d ut coloꝛ de
albedīe ⁊ nigredine ⁊ tñ ī p̄di
catōib⁹ diſtiguitur ꝯ ge⁹. Quā
to qꝛ p̄dicabile p̄dicatur de plu
rib⁹ dr̄ntib⁹ ſpē ī q̇d ut ḋ gene
re ⁊ ſpē q̄ differūt ſpē ⁊ nūero
p̄dicabiliū ⁊ tñ p̄dicabile nō eſt
ge⁹ cū ipſū diuidatur ī alia p̄di
cabilia. Ad p̄mū dr̄ ꝙ ħ ut pa
tuit itēdit loq̇ ḋ p̄dicabilib⁹ limi
tatis ⁊ nō trāſcendētib⁹ q̄le eſt
ens. Ad ſcḋꝫ dr̄ ꝙ illa diffō p̄di
catur ī q̇d rōe generꝭ qḋ iclu
dit ⁊ ſic diffō gn̄is lꝫ nō ſit tōlit̄
tñ p̄ticularit̄ ē ipm ge⁹. Ad t̄tiū
dr̄ ꝙ coloꝛ hꝫ duplicē hītudīeꝫ
vnā ad īferiōa ḋ q̇b⁹ p̄dicatur ⁊
ſic ē ge⁹ ⁊ ñ accñs ſuoꝝ īferioꝝ
⁊ ita ei ꝯpetit gn̄iſ diffō. Alia hī
tudīeꝫ hꝫ ad ſubm̄ ⁊ ſic ē accñs
⁊ nō ge⁹ lꝫ accñs ⁊ ge⁹ coīcidāt
abſolute ī eodḋ: ñ tñ ſꝫ eundḋ re
ſpectū. Ad q̈rtū dr̄ ꝙ ī oꝛdīe ſe
cūdarū itentionū p̄dicabile vr̄
eē gen⁹ ad. 5. p̄dicabilia cū dica
tur ī q̇d ḋ quolibꝫ ipſoꝝ. Si. n.
q̄ratur q̇d ē gen⁹ ꝯuēiēt rn̄de
tur p̄dicabilē ⁊ ſic ḋ alijs: ⁊ con
ſtat ꝙ ſingula predicabilia ab
alijs pluſq̄ʒ nūero diſtigūtur.
magꝭ. n. dr̄t ſpēſ a generē cū ſint
diuerſaꝝ rōnuꝫ q̄ʒ vna ſpēs ab
alia ſpē q̄ ſūt ei⁹deꝫ rōis ī oꝛdīe
ſcḋaꝝ ītētionū. Sꝫ oritur diſ.
q̇d ē p̄dicari ī q̇d. Dr̄ aūt ꝙ illḋ
dr̄ predicari ī q̇d p̄ qḋ ꝯueniēt̄
rn̄detur ad int̄rogatōeꝫ factaꝫ
p̄ q̇d. Sic̄ cū q̄ritur q̇d ē hō cō
ueniēt̄ rn̄detur aīal: aut coꝛ⁹
aut ſubſtātia. Scḋa diſ. qꝛ ſi p̄
dicari ḋ plurib⁹ īcluditur ī q̇di
tate gn̄is tunc ceſſante actu ī
telligēdi p̄ qḋ ſit talis predicaᵃ
deſinit eē gen⁹. Dicūt aūt loyci
ꝙ iſtud v̄bū predicatur ī p̄poſi
to dic̄ aptitudīeꝫ ⁊ nō actū ut ī
telligatur illḋ eē ge⁹ qḋ ē aptū
natū p̄dicari de plurib⁹ dr̄ntib⁹
ſpē ī eo ꝙ q̇d. Intelligendū tñ
ꝙ ī iſta diffōe gn̄is ponūtur. 4
p̄ticule diſticte. Quaꝝ p̄ma ta
lis ē ꝙ gen⁹ p̄dicatur ad dr̄am
ſubiecti qḋ īq̄ntū tale ḋ nullo
p̄dicatur. Scḋa ē ꝙ p̄dicatur
de plurib⁹ ad dr̄aꝫ īdiuidui qḋ
ḋ vno ſolo p̄dicatur. Tertia eſt
ꝙ p̄dicatur de plurib⁹ dr̄ntib⁹
ſpē ad dr̄aꝫ ſpēi q̄ ḋ ſolis nūero
dr̄ntib⁹ p̄dicatur. Quarta ē ꝙ
p̄dicatur ī eo ꝙ q̇d ad dr̄aꝫ dr̄e
p̄p̄ij ⁊ accñtis q̄ ī q̄le p̄dicatur
⁊ ſic hec diffinitio nō ꝯtinet ali
q̇d ſup̄fluū aut diminutū.

Tertius. P. ē

ꝙ ſpēs ē q̄ p̄dicatur ḋ pluribuſ
dr̄ntib⁹ nūero ī eo ꝙ q̇d ſic̄ hō
ḋ ſoꝛ. ⁊ plōne. c. 2ᵒ. Sꝫ ꝯ hēc diſ
finitōeꝫ īſtatur q̈druplicit̄. Pᵒ.
qꝛ ge⁹ p̄dicatur ḋ plurib⁹ dr̄n
tibus nūero ī eo ꝙ q̇d ⁊ tñ nō

ē ſpēſ aſſūptū pꝫ qꝛ ꝺ̄ q⁹cūqꝫ ꝺr̄
īferſ⁹ q̇ditatie ⁊ ſupi⁹. Sc̄d'o qꝛ
accn̄s ꝺr de pluribꝰ ꝺr̄ntibꝰ nu
mero ſic̄ albedo ꝺ̄ hac albedie
⁊ de hac ⁊ tn̄ accn̄s diſtīguitur
ꝯ̄ ſpēꝫ. Terᵒ qꝛ ꝓ̇pꝛiuꝫ nō ē ſpēs
⁊ tn̄ riſibilitas p̄dicatur de hac
riſibilitate ⁊ ꝺ̄ hac q̄ ꝺr̄nt nūe/
ro ſic̄ q̇ditas de ſuis īdiuiduis.
Quarto qꝛ iſta diffō̄ datur ī oꝛ
dine ad īferioꝛa: ſpēs aūt ic̄ꝫtū
ſpēs vr̄ ſolū reſpicere ſupioꝛa
cū ꝯtineatur ſub pte ſubiectīa.
Ad p̄mū ꝺr̄ ꝙ iſti diffōī ab aliq̇
bus additur ꝙ ſpēs ē q̄ p̄dica/
tur de pluribꝰ nūero ſolo ⁊ ſi n̄
appōitur: iſta defīa° ē tn̄ ſubin
telligēda at tō diffō̄ accipiēda
ē ſm̄ imediatā p̄dicatiōēꝫ. Ad
ſecundū ꝺr̄ ꝙ albe° hꝫ duplicē
hitudieꝫ vnā ad ſuū ſubiectū ⁊
ſm̄ illā ꝺr̄ accn̄s qꝛ īheret ſub/
iecto ⁊ aliā ad ſua īferioꝛa ⁊ ſꝫ
illā ꝺr̄ ſpēs: ⁊ ſic idē ē accn̄s et
ſpēs abſolute ⁊ mālīt nō tn̄ reſ
pectie ⁊ forlit. Ad t̄tiū ꝺr̄ ꝙ ſic̄
accn̄s hꝫ duplicē hitudiem ut
pote albedo ſic riſibilitas ī hitu
dine ad hoieꝫ ē ꝓ̇pꝛiuꝫ ⁊ ī hitudi
ne ad hāc riſibilitateꝫ ⁊ hāc eſt
ſpēs: ut eādē nā ſit ſpēs ⁊ ꝓ̇pꝛiū
abſolute nō tam̄ reſpectie. Ad
q̄rtū ꝺr̄ ꝙ nā hoīs nō ſolū ī hi/
tudīe ad ſupioꝛa ꝺr̄ ſpēs gn̄is
ſꝫ ēt ī hitudīe ad īferioꝛa ꝺr̄ ſpēſ
īdiuiduoꝝ. Et cū ꝺr̄ ꝙ ꝯtinea/
tur ſub pte ſubiectiua vni eſt ī
q̄ꝫtū reſpicit ſupioꝛa inq̄ꝫtum
autē reſpicit īferioꝛa ꝯtinetur

ſub toto vniuerſali. Sꝫ oꝛitur
dif. ſi iſta diffō̄ hic data ē de oī
ſpē. Dic̄ aūt porᵒ ꝙ nō lꝫ tm̄ de
ſpālīſſima qꝛ ſubaltn̄a nō ſoluꝫ
p̄dicātur de pluribus ꝺr̄ntibꝰ
nūero ſꝫ etiā ſpē. Sc̄d'a dif. qꝛ
ſpēs ſubaltn̄a p̄dicatur ꝺ̄ pluri
buſ ꝺr̄ntibꝰ nūero ī eo ꝙ q̇d ſic̄
coloꝛ de ħ coloꝛe ⁊ de hoc. ꝺr̄
aūt vm̄ ē mediate iſta tn̄ diffō̄
ut patuit accipiēda cū mō ime
diatiōis. Tertia dif. ē ſi eſt alia
diffō̄ ſpēi ſpālīſſime niſi iſta. Di
cit aūt porᵒ ꝙ ſic qꝛ dic̄ ſpēꝫ ſpe
cialīſſimā eē q̄ cū ſit ſpēs n̄ pōt
eē geᵒ cū nullā ſpēꝫ ſub ſe hēat
Quāta dif. ſi pōt dare aliq̇ vna
diffō̄ ꝯueniēs tā ſpēi ſpālīſſime
q̄ꝫ ſubaltne. ꝺr̄ aūt ꝙ nō vr̄ qꝛ
ſpēſ vr̄ dici eq̇uoce ꝺ̄ vtꝗ ſpē: ⁊
ea q̄ ſūt eq̇uoca n̄ hn̄t vnā rōꝫ.

Quartuſ. P. ē

ꝙ ſpēs ē q̄ ponitur ſub aſſigto
gener̄ ⁊ de q̄ geᵒ p̄dicatur ī eo
ꝙ q̇d ē c⁹ ec̄d'. Et iſta diffō̄ ꝯti
net duas p̄ticulas: q̄ꝝ p̄ma diſ
tīguit ſpēꝫ a gener̄ gn̄alīſſimo
qꝛ dicit ꝙ pōitur ſub gener̄ cū
illud geᵒ nō pōatur ſub aliqᵒ ge
nere. Sc̄d'a p̄ticula diſtinguit
ſpēꝫ a ꝺr̄a qꝛ lꝫ ꝯtiētur ſub ge/
nere ſic̄ diuidens ſub diuiſo tn̄
geᵒ nō ꝺr̄ ꝺ̄ ea ī q̇d ſic̄ īfra pate
bit. Sꝫ oꝛitur dif. qꝛ diffō̄ iſta
ꝯpetit īdiuiduo ſic̄ ſpēi cū pōa/
tur ſub gener̄ ⁊ geᵒ de ipo ī q̇d
p̄dicetur. ꝺr̄ autē ꝙ iſta diffō̄
oꝫ ut ītelligatur cū imediatiōē

ad ħ ut īdiuiduuꝫ excludatur ſic̄
ſupioꝛ diffō̄ cū ī mediatione ſpēi
ad īdiuidua ſubītelligetur. Se/
cūda dif. ē qꝛ ſi iſta diffō̄ ītelliga/
tur cū ī mediatiōe ⁊ ſpēs ſit ꝙ ī
mediate pōitur ſub genere tunc
hō nō eēt ſpēs ſubſtātie ut coꝛpᵒ
uel coꝛpis aīati qꝛ ſub nullo iſto
rū imediate pōitur. ꝺr̄ ꝙ ſm̄ ħ
oꝫ tolli imediatiōeꝫ ab hac diffōe
reſpectu generū remotoꝝ ⁊ tūc
excludi poſſꝫ īdiuiduū qꝛ nō ē p̄/
dicabile ꝓ̇pꝛe ſūptū. vn̄ qꝛ iſta diffi
nitio vacillare vr̄ meliᵒ ē dicēda
notificatio q̄dā. Tertia dif. ſi iſta
diffō̄ q̄liſcūꝗ pōitur ſeu notificaᵒ
ꝯueīt ſpēi ſpālīſſime. Dic̄ aūt pōᵒ
ꝙ ſic ⁊ ita vr̄ ꝙ ſpēs ſpālīſſima
ſub gener̄ pōatur ⁊ ꝺ̄ ipa ī q̄t ge
nus p̄dicatur ſic̄ de ſubaltn̄a et
ſic iſta diffō̄ vr̄ cōis vtꝗ. Quarta
dif. ē qꝛ ſpēs ſpālīſſima ī p̄cedēti
paſſu fuit diffinita ī oꝛdie ad īfe/
rioꝛa ⁊ in iſta diffōe ī oꝛdie ad ſu
pioꝛa. ꝺr̄ aūt ꝙ ſpēs ſpālīſſima
hꝫ duplicē hitudieꝫ. Unā ad ſup
ioꝛa ⁊ q̄ꝫtuꝫ ad illā ꝯuenit ei iſta
diffō̄. Et aliā ad īferioꝛa ⁊ ſm̄ illā
ꝯuenit ei diffō̄ ſupiᵒ data ⁊ ſic qn̄
dictū ē ꝙ ſpēs ꝺr̄ eq̇uoce de ſpē
ſubaltn̄a ⁊ ſpālīſſima accipienda
ē ſpālīſſima ſm̄ hitudieꝫ q̄ꝫ hꝫ ad
īferioꝛa qꝛ ſm̄ aliā hitudieꝫ diffi
nitiue ꝯueīt cū ſpē ſubaltn̄a. Sꝫ
remanet dif. ſi ſpēs ſpālīſſima eſt
bis ſpēs ſm̄ iſta. ꝺr̄ aūt ꝙ ipa ē
ſpēs ſm̄ duplicē acceptionē ſpēi
eq̇uocā q̄re ꝺr̄ ſpēs ſm̄ dupliceꝫ

ſpēi diffiōeꝫ iam datā.

Quintus. P. ē

ꝙ genᵒ eſt alicuiᵒ genus ⁊ ſpēs ē
alicuius ſpecies. Id circo in q̄t
neceſſe eſt ī vtroꝛūꝗ rōnibᵒ vtī/
ꝗ vti cᵒ eodeꝫ. Ex quo dicto eli/
ciūtur q̄ttuoꝛ ꝯcluſiones. Quaꝝ
p̄ma talis eſt genus ⁊ ſpecies re
latiue ſunt oppoſita qꝛ ħ inten/
dit ꝓbare cū dicit ꝙ genᵒ eſt ali
cuius genus ⁊ ſpeciēs eſt alicuiᵒ
ſpecies. Secūda ꝯcluſio eſt ꝙ oē
ꝙ eſt alicuius eſt relatiuū ad il/
lud qꝛ p ħ ꝙ genᵒ ⁊ ſpecies ſunt
alicuiᵒ intendit oſtendere ꝙ ſūt
relatiua. Tertia concluſio eſt ꝙ
q̄ncūꝗ aliqua ſunt coꝛrelatiua
vnuꝫ oꝫ poni in diffōne altius et
ecōuerſo qꝛ dicit ꝙ qꝛ iſta ſunt
alicuius. s. adiuiceꝫ neceſſe eſt ī
rōnibᵒ. i. diffōnibuſ vtroꝛūꝗ vtri
uſꝗ vti. Quarta cōcluſio eſt ꝙ q̇
cūꝗ cogſcit diſtincte vnuꝫ coꝛre
latio ⁊ cognoſcit diſticte reliquū
quia noticia diffinitiua eſt diſtin
cta ⁊ vnū iſtoꝝ diffinitur p reli/
quuꝫ. Sed oꝛitur difficultas qꝛ
ſi genus ⁊ ſpecies ſm̄ ꝙ ipa reſpi
ciūt īferioꝛa dicūtur ad iuiceꝫ re
latiue. ꝺr̄ aut ꝙ nō qꝛ alia ē ha
bitudo ad ſupioꝛa. Et alia eſt ad
inferioꝛa ⁊ nō pōt referri ſpecieſ
ad genus niſi p habitudieꝫ ad ip
ſum ꝙ eſt ſupius. Unde ſm̄ illaꝫ
diffinitioneꝫ qua ſpēs ꝺr̄ que po
nitur ſub gener̄ ſpecies refertur
ad genus ⁊ ſic genᵒ ingreditur

eius diffinitione ꝛ ſm illã q̄ua dr̄
ſpecies eſt que dr̄ de plurib⁹ dif-
ferentibus numero nō refertur
ad ipm cuius ſignum eſt quia n̄
ponitur genus in tali diffōne et
tunc refertur ad indiuidua que
in tali diffōne ponuntur.·.

Sextus. P. eſt

ꝙ in vnoquoqꝫ p̄dicamēto gnā-
liſſimū eſt ē quod non eſt aliud
ſupueniēs gen⁹ ſicut ſubſtātia c⁹
eodē. Sed ↄtra iſtā diffōnez in-
ſtatur q̄druplicit̄ Primo qꝛ ſu-
pra ſubſtātiaꝫ ſupuenit ens ꝙ p̄
dicatur de plurib⁹ dr̄ntibus ſpē
in eo ꝙ q̄d que ē diffō generis.
Scd'o qꝛ abſolutū dr̄ de ſubſtā
tia q̄ꝫtitate ꝛ q̄litate i q̄d·cū vnuꝫ
q̄dq̄ꝫ iſtoꝝ ſm ſuā q̄ditatē ſit ad
ſe ꝛ nō ad aliud ꝛ ſic ↄuenit ei rō
generis ſupioris q̄ ſit ſubā. Ter-
tio qꝛ reſpectiū dr̄ in q̄d de pluri
bus p̄dicamentis·cū. 7. p̄dicamē
ta vltima cōit̄ ponātur nūc r̄ſpe
ctiua eo ꝙ ſm ſuā q̄ditatē ſunt
ad aliud. Quarto qꝛ accn̄s ē q̄d
cōe ad. 9. p̄dicamenta que ſūt ge
neraliſſima ꝛ ſic h̄nt ſupius iſta
gnāliſſima. Ad p̄mū dr̄ ꝙ ens ſu
puenit ē ſubām nō ſic genus ſed
ſicut trāſcendens oē gen⁹ qꝛ eſt
illimitatū ad oia. Ad ſcd'm ꝙ lꝫ
abſolutū ſit iferi⁹ ente eo ꝙ ens
p̄mo diuiditur in abſolutū ꝛ reſ-
pectiuū tñ qꝛ ſupius q̄ꝫ ſubſtātia
ponitur trāſcendēs·iō nō eſt ge⁹.
·Ad tertiū ꝙ lꝫ relatio ſic ſit vnuꝫ

determinatū p̄dicamentū·tñ reſpe
ctus i pl⁹ ſe hꝫ vtpote ad oia. 7. ꝛ
ſic ē tranſcēdens ſicut abſolutū.
·Ad q̄rtū ꝙ accn̄s nō dr̄ in q̄d de
9. p̄dicamentis·cū inherentia ſit
poſterior īherēte·ꝛ iō n̄ pōt pōi
genus. Sed oritur dif. qꝛ tota
diffō generis hic data p plōnem
ↄuenit enti q̄ātūqꝫ pōatur trāſ
cendēs ꝛ in q̄cūqꝫ mō īueniatur
diffō ꝛ diffinitū. Dr̄ aūt ꝙ ſi iſta
plōnis diffiō eēt ſufficiēs·nullus
pōt euadere q̄n ens ſit gen⁹·ſi tñ
ē vniuocū: niſi forte dicatur ꝙ n̄
dr̄ in quid generis mō.·.

Septimus. P.

eſt ꝙ ſpāliſſimū ē poſt q̄d' nō eſt
alia iferior ſpēs ſic hō·pꝫ in ſubē
p̄dicamēto ca⁹ eodē. Ex quo dco
accipitur documentū·ꝙ pcedē
tibus i linea p̄dicamētali ſp inſe
riora ſunt poſteriora·qꝛ h̄ ſup-
ponit ꝙ iferius aduenit ſupiori-
·cū dicit ꝙ poſt ſpāliſſimū nō eſt
poſterius. Sed h̄ oritur difficul
tas. qꝛ iſte hō dicitur de ſorte et
platone cū q̄libet ſit iſte homo:
ꝛ ſic iſte hō dr̄ de pluribus dr̄nti
bus numero in q̄d·ꝛ p ↄn̄s ē ſpēſ
ſub hoie q̄ pōitur ſpēs ſpāliſſima.
·Dr̄ aūt ꝙ iſte hō put eſt cōe ad
plura indiuidua nō eſt indiuiduū
figtum ſed dr̄ indiuiduū vagum
·ꝛ iſtud nō eſt ſpēs ſpāliſſima. Et
tale nō dicitur in q̄d de idiuiduo
figto. vn̄ ſor· q̄ditatiue licet ſit hō
·tñ nō q̄ditatiue hic homo ſm ꝙ

hec hecheitas eſt cōis ſibi ꝛ alijſ.
·qꝛ ſic videtur eē intētio ſcd'a.
Scd'a dif. ē qꝛ p̄ticulare ſe i pl⁹
hꝫ q̄ꝫ ſingulare·ut q̄daꝫ hō q̄ꝫ h̄
hō·ꝛ tñ p̄ticulare cōtinetur ſub
ſpē ſpāliſſima. Dr̄ aūt ꝙ p̄ticula
re ſic acceptū nō videtur aliud
q̄ꝫ ſpectat ad ppoſitū·niſi indiui
duū vaguꝫ. Et iō lꝫ ſit cōe·nō tñ
i quid. Tertia dif. quia idiuiduū
dicitur de pluribus dr̄ntib⁹ nu
mero in q̄d·utpote de h̄ indiui-
duo in q̄ꝫtum eſt idiuiduuꝫ ꝛ de
illo ſicut hecheytas dr̄ d̄ hac he
cheitate ꝛ de hac. Dr̄ aūt ꝙ ac-
cipiendo ſic indiuiduū p ſecūda
intētione tunc indiuiduū ē ſpēs
ſpāliſſima p̄dicabilis cōiter ſum
pti·ꝛ ſic nō ↄtinetur ſub homine·
·tunc. n. indiuiduū q̄ditatiue foꝛꝫ
hō ſed ut ē p̄ma itentio·ꝛ ſic nō
ↄuenit pluribus. Quarta dif. qꝛ
ois hō ↄtinetur ſub hoie. ois. n.
hō infert hoiez·ꝛ nō ecōuerſo:
·ꝛ tñ ois hō vr̄ eē ſupra hūc ho-
minē·ꝛ ſic h̄re coitatez ſpecifica·
·Dr̄ aūt ꝙ licet ois hō ē hūc ho-
minē habeat coitatez extenſiuā
nō tñ q̄ditatiuaꝫ·ut ſit eius ſpēs·
·vn̄ h̄ hō nō eſt vere nec q̄ditati-
ue ois hō·ꝛ ſic non eſt ſpēs.·.

Octauuſ : P : ē

ꝙ ſubaltna ſunt illa q̄ ſunt me-
dia inē illa extrema q̄ ſunt gnā-
liſſimū ꝛ ſpāliſſimū·c⁹ eodeꝫ. Et
dic ꝙ iſta ſubaltna h̄nt duplicē
h̄itudineꝫ. Unā ad ſupiora ꝛ ſꝫ

illā ſunt ſpēs ſubaltne·aliā ad in
feriora ꝛ ſm illā ſunt gnā ſubal
terna. Et adiūgit ꝙ extrema (q̄-
rū ſūt iſta media) nō h̄nt niſi vnā
ſolaꝫ habitudinē·utpote gnāliſ
ſimū ad ſua iferiora·ꝛ ſpāliſſimū
ad ſua ſupiora. Sed oritur dif.
·qꝛ ſpēs ſpāliſſima reſpicit idiui-
dua de q̄bus p̄dicatur i q̄d ut in
feriora·ꝛ ſic nō hꝫ h̄itudīez ſoluꝫ
ad ſupiora. Dr̄ aūt ſm Porphi
riū ꝙ nō pōt negari q̄n ſpecies
ↄtineat idiuidua ſicut ↄtinetur
a ſupioribus: tñ iſtud nō ſufficit
ad ſoluendū·niſi dicatur ꝙ h̄ in
tendit loq̄ de ordīe p̄dicamētoꝝ
p̄p̄e ſūptoꝝ ad īuiceꝫ. Indiui-
duū aūt ſic nō eſt p̄dicabile. Se
cūda dif. eſt qꝛ gnāliſſima h̄nt
h̄itudineꝫ iferioꝝ reſpectu tran
ſcendentiū: ꝛ ſic nō vr̄ ei⁹ negā-
da h̄itudo ad ſupiora. Dr̄ aūt ꝙ
talis h̄itudo nō eſt ad p̄dicabilia
ſicut h̄ accepta. Tertia dif. cum
ſubaltna h̄eant h̄itudīez tā ad i
feriora q̄ꝫ ad ſupiora·q̄ iſtaꝝ ha
bitudīuꝫ ē pōr. Dr̄ aūt ꝙ h̄itudo
ad ſupiora·qꝛ in h̄itudine ad illa
ↄſtituūtur ꝛ i habitudīe ad infe
riora ↄſtituūt. ꝛ vnūq̄dq̄ꝫ prius
in eē ↄſtituitur q̄ꝫ aliud ↄſtituat·
p eo ꝙ ↄſtituere p̄ſupponit eſſe
ꝛ ſic ſubaltna p̄us ſunt ſpēs q̄ꝫ
genera. Quarta dif. qꝛ gen⁹ ſm
ſuā rōeꝫ formalē·ordīe preuenit
ſpēm·ſicut cā p̄ueīt ſuuꝫ effcm̄·ꝛ
eēntialis ps ſuū totū ꝛ vbicūqꝫ
erunt ſimul iſte rōnes rō gnīs

erit ṗoꝛ. Dr̄ aūt ꝙ ſic cā ṗuen it
ſuū effectuꝫ tñ qñ iſta ↄcurrunt
ṗus eſt vnuſqſqꝫ effectus qꝫ ſua
cā ꝓ eo ꝙ cauſare ṗcedit eſſe et
eo ꝙ effectus accipit eſſe.

Nonus. P. eſt

ꝙ nō eſt deuenire in generibus
ad vnū ṗmuꝫ genꝰ ſic in familijs.
ſed (queadmodū ait dcm ē i ṗdi-
camentis) .x. ſunt genera ſicut .x.
ṗma reꝝ ṗncipia. cꝰ eodeꝫ. Et ad
iungit ꝙ ſi quis ea .s. .x. gnā ētia
vocet equoce (in qt Ariſto.) non
vniuoce nūcupabit. Et ītuꝫ adiū
git ꝙ ſi eēt ens vnuꝫ cōe genus
oīuꝫ vniuoce diceretur oīa ētia.
Et ītuꝫ adiūgit ꝙ cū ſint .x. ṗma
ṗncipia coīa .s. entis ipm eſt cōe
ad ipa ſm ſolū nomē ꝛ nō ſꝫ diſ
finitōnis rōneꝫ. Ex qbꝰ dictis ac
cipiuntur qttuoꝛ pħica docum̄
ta. Quoꝝ ṗmuꝫ eſt ꝙ licet poꝛꝰ
iſtū librū repetēs fuerit plōnicꝰ
ī diffōnibus ꝛ ꝓprietatibꝰ ṗdica-
biliū tñ in īcidentibus fuit pipa
theticus qꝛ in iſta digreſſiōe hꝰ
paſſus inducit ꝑ ſe Ariſto. ꝛ nō
plōneꝫ ꝛ in ṗncipio libri idē fec.
Diffōnes aūt iſte ꝛ ꝓpetates nō
fuerunt date ṗmo ab Ariſtotile
ſꝫ a plōne. Scd'ꝫ do. eſt poꝛꝰ fuit
iſtius intētiōis qꝫ ens dr̄ equo-
ce de .x. ṗdicamentis ꝛ lꝫ aliqui
nitantur ipm exponere tñ ↄſtat
ꝙ illa expoſitio coꝛrūpit textuꝫ.
qꝛ dicit ꝙ ſolū nomen entis eſt
eis cōe ꝛ nō diffō ſm illd' nomē.
Tertiū do. eſt ꝙ poꝛꝰ allegat hꝫ
Ariſtotilē ꝓ entis equocatione
dicentē ꝙ ſi qs iſta .x. ṗdicam̄ta
vocet entia equoce ꝛ nō vniuo-
ce nūcupabit. Iſtud aūt dcm nō
īuenitur in libꝛis Ariſto. ꝛ iō al
legatio iſta nō eſt multū curan
da. Quartū documentū eſt ꝙ lꝫ
poꝛꝰ intēdat hic ſequi Ariſtoti-
leꝫ nō tñ intendit ſequi plōnem.
qꝛ ↄſtat ꝙ plato poſuit vnā bōi
ydeā que ē ratio foꝛmalis ꝛ eo-
dem mō de ente. Sed oꝛitur diſ
ficultas que ē rō ꝑ quā poꝛꝰ fuit
motus ad ponendā iſtā equoca
tionē. Dr̄ aūt ꝙ iſtā hic aſſignat.
qꝛ .x. ṗdicamēta ſūt .x. ṗma reꝝ
ṗncipia. ꝛ ideo ſi rō entis foꝛet
vniuoca tunc ipa eēt iſtis ṗma.
qꝛ oē ſupius eſt ṗus nā ſuis īfe
rioꝛibus. Scd'a dif. ſi iſta rō eſt
demōſtratiua. Dr̄ aūt ꝙ nō vr̄.
qꝛ lꝫ .x. ṗdicamenta ſint ṗma re
rū ṗncipia in oꝛdine ṗdicamen
toꝛū ſm ſe acceptoꝝ nō tñ ↄꝑā-
do ad oꝛdieꝫ trāſcendentiū aut
ſimplicit aliocn nō eēt deueīre ī
vniuerſo ad vnū ṗncipiuꝫ ſimpli
cit ṗmuꝫ. Sed remanet difficul
tas ſi .x. ṗdicamēta poſſunt ap-
pellari entia equoce ſicut īducit
Ariſtotiles. Dicitur aūt ꝙ dice
re ens equocū ꝛ dicere .x. ṗdica
menta entia appellari vr̄ oppo
ſitū in adiecto qꝛ qcūqꝫ plurali
numero enunciātur hñt cōe il-
lud qd' tali nōie ſignificatur. et

iō nō dicimus aīal vm ꝛ aīal pi-
ctū eē duo aīalia ſed duas aīalis
acceptiones. Iſta aūt deductio
ↄfirmatur. Tū qꝛ illa q̄ ſunt di-
uerſaꝝ rōnuꝫ inqꝫtuꝫ talia non
numerātur ſicut hō ꝛ aſinus in
quātuꝫ talia nō ſunt duo. ꝛ ſic d̄
alijs. Tū qꝛ illa q̄ numerantur (ī
quantū nuāntur) ſunt vnius rō-
nis ſicut hō ꝛ aſinꝰ dicūtur duo
aīalia aut duo coꝛpa. Tū qꝛ vbi
ſunt plures entitates ibi eſt en-
titas ꝛ entitas ꝛ ꝑ ↄñs entitas
īſtata. Si aūt ſcd'a nō eēt eiuſdē
rōnis cū ṗma iā nō eſſet entitas
īſtata ſed alia noua īcepta. Tūm
qꝛ in oꝛdine .x. ṗdicamentoꝝ en-
titas ꝑ ṗus dr̄ de ſubſtantia ꝛ ꝑ
poſterius de alijs ut ab oībꝰ cō
ceditur. rō aūt entis nō pōt eſſe
ī aliquo poſterius niſi ī alio eo-
dē fuerit ṗus. Alioqn ſi alia rō ī
ṗoꝛ iā nō ita eēt poſterius ī iſto
qꝫ in illo.

Decimus. P.

eſt ꝙ .x. ſunt gnāliſſima ſpāliſſi-
ma vero ī numero quodā ſūt: nō
tñ īdiffinito. Indiuidua autē q̄
poſt ſpāliſſima ſunt īfinita ſunt.
quia ꝓpt vſqꝫ ad ſpāliſſima a ge-
neraliſſimis deſcendēteꝫ iubet
plō qeſcere. Infinita igr ait re-
linquenda ſunt. Neqꝫ .n. eoꝛuꝫ
poſſe fieri diſciplinā cꝰ eodem.
Ex quo dcō accipiūtur .7. pħica
documenta. Primum eſt ꝙ ſm
Plōneꝫ (quē ſeqtur in iſto paſſu)
decē ſūt ṗdicamenta quia dicit
decē eē gnāliſſima ꝛ iſta ſunt ṗ
dicamenta ꝛ ſic patet ꝙ plato ꝛ
Ariſtoteles ī numero ṗdicamē
toꝝ ↄueniūt. Scd'm documētuꝫ
eſt ꝙ ī vniuerſo nō eſt dare ſpēꝝ
infinitaſ: quia dicit ꝙ ſpāliſſima
ī numero quodam ſūt nō tamē
in diffinito. Tertiuꝫ do. eſt ꝙ in
diuidua in vniuerſo ſunt īfinita.
qꝛ dicit ꝙ que ſunt poſt ſpāliſſi-
ma īfinita ſunt. Quartū do. eſt
ꝙ iſta īfinitas nō eſt ītelligēda
ī actu ſed in potentia quia coīs
ſentētia pħoꝝ fuit ꝙ nō eſt da-
re īfinita indiuidua ī actu. Qui
tum do. eſt ꝙ infinitas ſpecies
eē negatur non ſolū in actu ſed
etiaꝫ in potentia qꝛ eo mō (quo
ↄcedit hic īdiuidua infinita) quo
negat ſpecieꝝ infinitatem ꝛ tñ
(ut patuit) nō ponit infinitatem
indiuiduoꝛum niſi in potentia.
Sextum documentū eſt ꝙ indi
uidua ſunt extra ↄſiderationeꝫ
cuiuſlibet ſcientie quia dicit ꝙ
in ꝓceſſu ſcientifico deſcenden
tē a gnāliſſimis ad ſpāliſſima iu
bet Plato qeſcere. Septimum
documentum eſt ꝙ infinitoꝛuꝫ
nō poteſt eſſe noſtra ſcientia qꝛ
dicit ꝙ Plō aſſerit infinitoꝛum
non poſſe fieri diſciplīa. Et ideo
dicit ꝙ infinita (qualia ſunt indi-
uidua) relinquenda ſunt.

Undecim⁹. P.

eſt ꝙ deſcēdentibus ad ſpāliſſi/
ma neceſſe ē diuidentez ꝑ mul/
tudiez ire aſcendentē vo ad ge
neraliſſima neceſſe ē colligere
multitudiez. Collēm eniz ſpēꝝ
multoꝝ ē ſpēs in vnaz naturā ⁊
magis illud qđ eſt genus. Par
ticipatiōe eniz in q̄d ſpeciei plu
res hoies ſūt vnus homo. Par
ticulares aūt vnus eſt ⁊ plures
c⁹ eodꝫ. Ex quo dc̄o elicitur. 4.
pħica documēta. Primū ē ꝙ oi/
um indiuiduoꝝ idiſtinctoꝝ ſm
ſpecies eſt vna natura ſpecifica
quia dicit ꝙ ſpecies ē collectiū
multoꝝ in vnā naturā ſpecificā
Et ide ſeq̄tur ꝙ vnitas ſpecifica
nō ſolū eſt in aīa ſed etiā in reꝝ
natura. Scđ'in do. eſt ꝙ oium
ſpēꝝ idiſtictaꝝ ſm genus ē vna
natura generis q2 dicit ꝙ magl
eſt collectiuū genus multoꝝ in
vnaz naturā q̄z ſic ſpēs ut illud
magis referatur ad multa ⁊ nō
ad vnitatē. Et inde ſeq̄tur ꝙ nō
ſolū vnitas ſpēi ſed etiā generis
eſt s natura rei. Tertiū do. eſt
ꝙ ꝑticipatiōe ſpēi plures hoies
ſunt vnus hō. Et inde vr̄ accipi/
at argumētū ꝙ ſicut ē vna cōis
natura ſpecifica ita eēt vnū cōe
ſuppoſitū illius nature q2 homo
eſt nomē ſuppoſiti ſic hūanitas
ſignificat hūanaz naturā. Quar
tuz do. ē ꝙ ꝑticularibus diuiſis
vnus hō eſt plures q2 vnus ſm
ſpēm diuiditur in plures ſm nu
meru. Intelligēdū tñ eſt ꝙ vni
tas ſpecifica ⁊ generis q̄ h̄ po/
nūtur i natura ↄfirmātur q̄dru
pliciter p̄mo q2 cū vnuz oppoſi
tū eſt i natura ⁊ reliquū. Idem
aūt, ⁊ diuerſū ſunt oppoſita mō
cōtrario circa vnūqđ q̄z: ⁊ ideo
cū diſtictio ſpecifica ⁊ generis
ſic in reꝝ natura inter idiuidua
diuerſaꝝ ſpēꝝ ⁊ generuz optet
ut ſit ibi vnitas generis ⁊ ſpēi.
Scđo q2 a q̄buſcūq̄z aufertur
vnū ↄtrarioꝝ imediatoꝝ itrodu
citur reliquū alioq̄n nō eſſent i
mediata ſed idē ⁊ diuerſuz ſunt
imediata ↄtraria ḡ diſtictio ſpe
cifica i re aufertur ab idiuiduis
eiuſdē rōnis neceſſario in re in
troducitur vnitas ſpecifica uel
idēptitas. Tertio q2 idē ⁊ diuer
ſum in genere ſūt imediata cir
ca genus ſicut egritudo ⁊ ſani/
tas circa animal. Et iō ſicut ab/
lata egritudie nccīo introduci/
tur ſanitas i re ſic remota diſti
tione gnīs a ſpēbus q̄ ponūtur
i eodē genere iducitur oppoita
idēptitaſ. Quarto q2 vnū ⁊ mul
ta ſūt p̄uatiue oppoſita q̄ ſūt eni
denti⁹ imediata circa totū enſ ⁊
circa quālibet ei⁹ portionē. Cuz
p̄uatiua formalit̄ ſupta ſint con
tradictoria: ⁊ iō cū illa que ſunt
infra ſpeciez aliq̄z nō ſint multa
ſm ſpēm oportet ꝙ ſic ſint vnū
⁊ ita de genere.·.

Duodecimus

P. ē ꝙ ſꝑ i plures ſpēs diuiſio ge
neris ēſt capitulo eodem. Et
iſtius ratio eſt: quia omnis diui
ſio tēdit ad pluralitatez et tunc
eadē rōne diuiſio ſpēi ſꝑ eſſet in
plura idiuidua. Sz oritur dif. q2
eſt dare ſpēz q̄ nō hz niſi vnuz idi
uiduū ſic fenix dr̄ ūica eē. Dr̄ aūt
ꝙ licet ſit vnica i actu tñ plures i
pō nāli cum vna poſt aliā gene/
retur. Et diuiſio reſpicit ea q̄ ſūt
i potētia cū talia recipiāt ſpēi p̄/
dicationez ſimilit̄ ⁊ generis. Uñ
ſicut roſa i actu ē flos ita roſa in
pō. Scđa dif. eſt q2 i icorruptibi
lib⁹ eſt dare vnicū idiuiduū vni⁹
ſpēi ſicut pz in ſole ⁊ luna q̄ ſunt
ꝑpetua ⁊ iō nō ſūt alia i pō nāli d̄
qua tractāt pħi. Dr̄ aūt ꝙ tunc
talis ſpēs nō diuiditur i idiuidua
ſz remanet idiuiſa ⁊ adhuc ſalua
tur ꝙ ſꝑ diuiſio ſpēi eſt i plura in
diuidua. s. qñ diuiditur. Tertia
dif. eſt q2 tūc diffō data d̄ ſpē ſal
uari nō pōt cū dr̄ ꝙ ſpēs ē q̄ p̄di
catur d̄ plurib⁹ drñtib⁹ numero
i eo ꝙ q̄d cū talis ſpēs nō dicatur
neq̄z in actu neq̄z i potētia d̄ plu
rib⁹ numero drñtib⁹. Dr̄ ꝙ licet
i potētia nāli nō ſūt plura idiui/
dua ſub tali ſpē hñ tñ i pō obiecti
uali ꝑ q̄z pōt ſaluari diffō in eis.
Quarta dif. ē q2 nō nulli gnoſo/
phi ſte ponūt ꝙ i mēlib⁹ ſub vna
ſpē nō pōt eē niſi vnū iudiduū ꝑ
potētiaz aliq̄z nālez uel ſupnālez
Dr̄ aūt ꝙ oz o-iſti itinēt iſtā dif
finitōez ſpēi q̄ fuit data a plōne ⁊
ab Ariſtotile tanq̄z vnū de p̄mis
p̄ncipijs pħie. Sz remanet dif. ſi
iſto mō pōt eſſe genus cū vnica
ſpē ſic ſpēs ad indiuidua. Dr̄ aūt
ꝙ nō vr̄. Rō q2 nā ſicut ſpēs re/
q̄rit multa idiuidua i pō aliq̄ aut
i eē q̄ditatino ⁊ nō in actu ita et
gen⁹ reſpectu ſpēꝝ. Scđa dif. ſi
eſt i vniuerſo aliqđ genus qđ ha
beat actu vna tñ ſpēz ſicut ſpēs
fenicis actu hz niſi vnicum idiui
duū. Dr̄ aūt ꝙ iſtud nō ē vſq̄q̄z
pſpicuū iſſibilib⁹: quoꝝ dr̄e ſunt
nobis q̄ditatiue occulte: tñ cum
ſubā dr̄ diuidi ꝑ corpeū ⁊ i corpo
reū ſpūs ↄſtituta ꝑ iſtā drāz ſi hz
niſi vnā ſpēm ſm illos q̄ ponunt
oēs angelos ei⁹dez ſpēi. Tertia
dif. eſt ſi rō ſpēi pōt ſaluari vnico
idiuiduo exñte in actu. Dr̄ ꝙ ſic
nullo exiſtente in actu quia cuz
dr̄ p̄dicari ſpēs de pluribus. iſtđ
verbū p̄dicari intelligatur ſm ap
titudinē: nō ſm actū ſm oēs phi
loſophos. Illa autem que ſunt i
potentia ſunt apta nata p̄dicari
ſicut ſunt apta nata exiſtere.
Quarta dif. eſt ſi ratio generis
eodez modo pōt ſaluari ſine illa
ſpecie exiſtente in actu. Dicitur
autē ſic per ſolas ſpecies exñtes
in potentia plures quia vniuer/
ſale eſt ꝙ eſt aptum natuz i plu
ribus eſſe et natura generis ſic
ſumpti in potentia cum ſuis ſpe
ciebus ē apta nata in pluribus

eē ꝛ ſic ē vniuerſale ꝛ nō niſi ge⁹
ut pꝫ iductiē p.5. vniuerſalia aut
p̄dicabilia dicta ſupius.

Tertiuſdecim⁹

P.ē ꝙ oꝫ eq̄ de eq̄s p̄dicari ut bi
nibile de equo aut maioꝛa ō mio
rib⁹ ut aial ō hoie. mioꝛa de mai
oꝛib⁹ mīme qꝛ nō dici⁹ i q̄t aial
eē hoiez quēadmodū dici⁹ hoiez
eē aial ca⁰.eod̄. Ex quo paſſu ac
cipiūtur duo pħica documenta.
Primū ē ꝙ iſubordiatꝭ p̄dicabili
bus ſupioꝛa ſūt iferioꝛib⁹ maiōa
qꝛ dic̄ ꝙ oꝫ maioꝛa ō mioꝛib⁹ p̄di
cari: accipiēdo maioꝛa p ſupioꝛi
bus ꝛ mioꝛa p iferioꝛib⁹ ſicut pꝫ
i datis exēplis. Et iſta maioꝛitas
accipiēda ē extēſiue ſm ābitū et
nō itēſiue. Scd̄'ꝫ do.ē ꝙ illa que
ſūt idē ꝯuertibiliꝭ ſūt adeq̄ta qꝛ
h̄ vocās ꝯuertibilia adeq̄ta dicit
ꝙ oꝫ eq̄ ō eq̄s p̄dicari: dr̄itur aūt
iſta eq̄ ſm ābitū ꝛ nō ſꝫ pfectōez
ꝛ iſto⁹ idēptitas adeq̄ta. Sꝫ ꝯtra
iſtū.p. arguitur q̄druplicit̄ i eo ꝙ
dic̄ iferioꝛa ō ſupioꝛib⁹ mīme.p⁰.
p actū diſiōis qꝛ cū diuiditur aial
p rōale ꝛ irrōale dr̄ ꝙ aial aliud
rōale aliud irrōale ꝛ ſic vtrūq; in
feri⁹ dr̄ ō ſupioꝛi diuiſiue. Scd̄'o
p actū diffōnis qꝛ cū dr̄ ꝙ hō eſt
aial rōale ſuppōitur h̄ aial eē rō
nale ſic oīs ꝯplexio pſuppōit ſuoſ
t̄mios. Uñ q̄ p̄dicat aliq̄d ō hoie
albo ſuppōit ꝙ hō ſit alb⁹. Ter⁹ p
actū ꝯuerſiōis qꝫ ſi ꝯuertēs ē v̄a
ꝯuerſa dꝫ eē v̄a. Cū aūt dr̄ oīs hō
ē aial: iſta ꝯuertitur i hāc qd̄'daꝫ
aial ē hō p acciñ ꝛ ibi p̄dicatur iſe
ri⁹ ō ſupioꝛi ꝛ tñ v̄ꝫ ſic iſta aial eſt
hō q̄tū ad ꝯuerſiōez. 4⁰. p actū ſi
logiſtice deductiōis qꝛ ſic argui
tur i t̄tia figura oē rōale ē hō: oē
rōale ē aial g̊ aial ē hō. Dr̄ aūt oi
bus iſtis ꝙ iſta ē vera p̄dica⁹ i q̄
iferi⁹ de ſupioꝛi pticulariꝭ aut idif
finite ſūpto ꝛ p̄dicatur tñ regula
plōnica i iſto paſſu iducta ñ fallit
qꝛ itēdit loq̄ ō p̄dicatiōe p ſe q̄lis
ē ſupiōiſ de iferioꝛi: aut pa⁹nis ō
ſubiecto qꝛ iferi⁹ de ſupioꝛi ē per
acciñ: accit.n. aiali ut ſit hō aial.
Sꝫ oꝛitur dif. ſi illa q̄ pmiſſa ſunt
poſſu⁹ redigeř i obſequꝫ xp̄i. Dr̄
aūt ꝙ ſic oīa ꝛ ſpālīꝭ paſſū p̄cedē
teꝫ i quo fuit oñſuꝫ ꝙ nulla pōt
eē ſpēs q̄ nō ſit apta nata p̄dicari
de plurib⁹: ꝛ iō nā ſolis nata ē eē
i plurib⁹ idiuiduis ꝛ lūe ꝛ iſta pō
fruſtra ēēt niſi foꝛet aliq̄ cā p q̄ꝫ
poſſꝫ redigi ad actū. Et tūc ſeq̄
tur due ꝯcluſiōes fidei xp̄iane ad
r̄ducēdū pħantes. Pria ē ꝙ ō⁹ ñ
agit cāndo mūdū ō nccītate nāe
qꝛ tūc feciſſet q̇cq̇d facere potuiſ
ſet: ꝛ iō cū nā ſolis poſſet eē i plu
rib⁹ idiuiduis feciſſꝫ multoſ ſoleſ
Secūda ꝯluſio eſt ꝙ deus poſſꝫ
aliuꝫ mundū diſtinctuꝫ numero
facere ab iſto quia natura ſpe
cifica iſti⁹ eſt coīcabilis pluribus
idiuiduis ut pōt argui i p̄ncipali
bus eius ptibus ſicut fuit argu
tum de ſole.·.

Quartuſdeci⁹

P.ē iſte ꝙ ō q̄b⁹ ſpēs p̄dicatur
ō hiſ nccio ꝛ ſpēi ge⁹ ꝛ gnīſ ge⁹
vſq; ad gnāliſſimū c⁰. eod̄. Ex
q⁰ dc̄o plōnico vr̄ extrīxiſſe Ari
ſtote. illā regulā quā pōit i p̄di
camꝭ .ſ. qñ alt: ō alto p̄dicatur
ut ꝛ ſubiec⁰. Quicq̄d p̄dicatur
ō p̄dicato ꝛ ō ſubiec⁰ p̄dicatur
ꝛ ſm modū accipiūtur. 4. ꝯbia
tioues regulaꝝ ad oppoita re
latiue. Quaꝝ pma ē q̄d ē ſupi⁹
ſupioꝛe ē ſupi⁹ iferioꝛe: ꝛ q̇cq̇d
ē iferi⁹ iferioꝛe ē iferi⁹ ſupioꝛe:
qꝛ ſic tꝫ iſta. Scd̄'a ē q̇cq̇d eſt
mai⁹ maiōe ē mai⁹ mioꝛe. ꝛ q̇c
q̇d ē min⁹ mioꝛe ē min⁹ maiōi
p eundū modū. Tertia regula
ē ꝙ q̇cq̇d ē p⁹ poꝛe ē p⁹ poſtiōe
ꝛ q̇cq̇d ē poſti⁹ poſtioꝛe ē poſti
us poꝛi p eund' modū. Quarta
regula ē q̇cq̇d ꝯtinet ꝯtinēs: ꝯ
tinet ꝯtentū: ꝛ q̇cq̇d ꝯtiētur a
ꝯtētu ꝯtinetur a ꝯtinēte. Et ſꝫ
illū modū accipitur illa regula
q̇cq̇d ē cā cē ē cā cāti qꝛ oēſ iſti
hñt eq̄lē euidētiaꝫ cū regula.
p̄ma q̄ ē plōnis ꝛ p idē mediuꝫ
deducūtur. Sꝫ q̄ritur dif. vnde
hñt euidentiā oēs iſte regule.
Dr̄ aūt ꝙ ex lr̄a qꝛ q̇cq̇d ē vlt̄
ꝯpatiū iq̄tuꝫ ꝯpatiu⁹: ē vltra
ei⁹ poſitū ꝙ ſuppōit ꝯpatiuus
vbi ē ꝯpatio: vbi aūt nō ē ſicut i
ꝯtinēte ꝛ ꝯtento: tūc mediū cō
tinens ſe hꝫ ad ꝯtentū p modū
ꝯpatiui ꝛ aliud vlt̄⁹ ꝯtinēs ſic
vltra ꝯpatiuum.

Quintuſdeci

mus. P.ē ꝙ idiuidua dr̄r h⁹
mōi q̄m ex p̄pētatib⁹ conſiſtit
vnūqd̄'q; doꝝ quoꝝ iq̄t colle
ctio eadē nūq; i alio erit: ſoct̄
.n. p̄petatea nūq; i alio erunt
pticulariū c⁰. eod̄. Ex q⁰ paſſu
accipiūtur duo pħica documē
ta. Primū ē ꝙ collectio acciñ
taliū pprietatū vnius idiuidui
nūq; erūt i alio idiuiduo: qꝛ .ſ.
quolibꝫ idiuiduū hꝫ aliq̄d' acci
dēs qd̄' aliud ñ hꝫ. Scd̄'ꝫ do.ē
ꝙ opio fuit poꝛphirij ꝙ iſte p
petates ididuoꝝ acciñtales eſ
ſent cāt io ꝛ rō ididuatōis ipi⁹
ſubē: qꝛ dic̄ ꝙ vnūqd̄'q; ididu
oꝛū ex iſtis pprietatib⁹ ꝯſiſtit.
Jſta tñ opio cōiꝭ ñ tenetur q̄
ꝯ2upli rōe q̄ꝝ pꝛia talis ē: quia
ſubā ē cā oiūꝫ acciñtiūꝫ ꝛ ñ pōt
cāre niſi ididuata ſit ipa ſubā:
g̊ cū cā iq̄tū talis p̄cedat effc̄ꝫ
ipa ſubā añ eē acciñtiū erit idi
uiduata. Et ꝯfirmatur qꝛ acci
dēs ſingulare ñ pōt recipi niſi
i ſubiecto ſingulari: g̊ ſubā ut
receptia c⁹libꝫ acciñtis ē ididu
ata: ꝛ ſic nō idiuiduatur p eius
receptōez. Scd̄'a rō qꝛ tot⁹ oꝛ
do p̄dicamñi ſubē p̄ucit totū oꝛ
dinē alioꝝ p̄dicamñtoꝝ q̄ ſūt ac
cidētia. Sꝫ oꝛdo p̄dicamñ talis
ducitur vſq; ad ididua ſic ad vl
tima: g̊ idiuidua ſubē ſūt pꝛiōa
acciñtib⁹ oib⁹ ſm nāꝫ. Tertia rō
qꝛ q̄liſ ē ōdo eēntialis int̄ vni
uerſalia talis ē int̄ ipoꝝ indiui
dua: cum oꝛdo eſſentialis con
ſequatur rationem foꝛmalem

⁊ tota rō formalis vniuerſalis ſuetur in īdiuiduo. Et iō cū p̄dicamentū ſubſtātie ordīe eēntiali p̄ueniat alia p̄dicamēta: ſꝫ q̄ꝫ nām īdiu: dua ſubſtātie erūt accn̄tibꝰ p̄ora. Quarta rō ē qꝛ qd̓libet īdiuiduū de generē ſubſtātie hꝫ eſſe p ſe ī p̄dicamento ſubſtātie: cū recipiat eiꝰ p̄dicationē q̇ditatie. Si aūt fiet indiuiduū ſubſtātie p accn̄s tūc nō p ſe ſed p accn̄s foret ī illo genere. Et ꝯfirmatur qꝛ nullū accidens dr̄ in q̇d de īdiuiduo ſubſtātie ⁊ ꝯſtitutū dr̄ ī q̇d ō ꝯſtituto. Et ītēꝫ ſubſtātia nō dr̄ in q̇d ō aliquo p accn̄s ꝯſtituto. Et iō vr̄ ꝙ h̄ nō eſt admittēdꝰ. dn̄s Porꝰ. qꝛ dixit a ſe n̄ ut habuit a Platone uel Ariſto. niſi forte ītelligat p iſtas p̄p̄etates hecheitateſ q̄ ſūt ō generē ſubē ad modū dr̄aꝝ diuerſaꝝ ſpēi.

Sed oritur dif. q̄ꝫtuꝫ ad p̄mū documētuꝫ q̄ ſūt iſte p̄p̄etates q̄ꝝ collectio nō poſſet eē ī alio īdiuiduo. Dr̄ aūt ꝙ ſm ꝙ ipſe vr̄ ītendere nō ſūt accn̄tia q̄ cōſequūtur ſpēꝫ inq̄ꝫtū eſt talis nā: ſic eē bipedē hoīeꝫ aut erectū qꝛ talia ſūt eadē ī oībꝰ īdiuiduis ſed ō illis q̄ ꝯſequūtur īdiuiduū ⁊ ſūt. 7. ut ſunt locꝰ: tēpꝰ: for: figur: ꝯgnomen: ſanguis: patria ſūt ſeptē q̄ n̄ ſūt vniꝰ ⁊ altiꝰ

Secūda dif. cū dic̄ ꝙ nō p̄n̄t eē oīa ī aliqͦ īdiuiduo ſi ītendit de eiſdē ſm ſpēꝫ aut nūeꝝ. Dr̄ ꝙ ſm ſpēꝫ qꝛ ī oībꝰ accn̄tibꝰ gnā lr̄ iſtud ē vn̄ ꝙ iō nūero n̄ pōt eē ī diuerſiſ.

Tertia dif. qꝛ vr̄ ꝙ duo oua aut duo tanguli eiꝰ d̓ ſpēi habeāt oīa accn̄tia ī ſpē ſimilia ⁊ ſic nō erit vn̄ qd̓ ſupponitur. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ oīa accn̄a abſoluta eiꝰdē ſpēi poſſint eſſe in duobꝰ īdiuiduiſ nō tn̄ reſpectia ī iſt̄ vn̄ duo oua q̄ꝫtūq̄ꝫ ſimilia dr̄n̄t ſpē ſm ſitū qꝛ vnū a dexťs aliud a ſiniſtris: aut ſurſū aut deorſū ⁊ ſic de aliȷ̄s q̄ꝫtūq̄ꝫ ſimilibꝰ.

Quarta dif. n̄ p iſtā diſtictionē ſpecificā accn̄tiū talia īdiuidua a nobiſ diſcernūtur. Dr̄ ꝙ ſic vn̄ n̄ ſucceſſiue videātur ſm iſtū modū poſſꝫ ſuſtineri porꝰ ꝙ eēnt talia accn̄a cā īdiuiduatiōis q̄ꝫtum ad noticiā nr̄aꝫ.

Sextuſdecimus. p.

ē ꝙ genꝰ ē qd̓dā totū: īdiuiduū aūt ps: ſpēs aūt totū ⁊ ps: ſꝫ pſ q̇dē altiꝰ: altiꝰ vo totū cͦ. eod̓. Sꝫ ōitur dif. quō īdiuiduū pōt eſſe ps ſpei: cū ſe h̄eat p īcluſionē ⁊ additōeꝫ ad ipāꝫ: ſpēs. n. īcluditur ī ſuo īdiuiduo ⁊ īdiuiduū addit ad ipm hecheitateꝫ. Dr̄ aūt ꝙ īdiuiduū ⁊ ſpēs p̄n̄t adiuicē dupliciť ꝯſiderari ſeu ꝯpari: ām extēſiue ⁊ ſic ſpēs īcludit īdiuiduū ⁊ ſe hꝫ p additōeꝫ ad ipm qꝛ ſe extendit ad ipſū ⁊ vlr̄ ꝯtinēdo aut ītenſiue ⁊ ſic īdiuiduū īcludit totā p̄fectiōem ſpēi ⁊ addit gͣdū heitatis: ⁊ iō extēſiue ſpēs ē totū ⁊ īdiuiduū ps: ⁊ ītenſiue eꝯͦ.

Scd̓a dif. eſt quō ſpēs pōt eē pars gn̄is cuꝫ geꝰ ⁊ dr̄a ꝯſtituāt ſpēꝫ ſic p̄tes Dr̄ ꝙ nō ē īꝯueniēs idē eē eiꝰdē totū ⁊ p̄tē ſm diuerſos mōſ totiꝰ ⁊ p̄tis: Nūc aūt ī toto eēntiali ⁊ p̄tibꝰ eius ſpēs ē qd̓daꝫ totū cꝰ p̄tes ſūt genꝰ ⁊ dr̄a qꝛ eēntialiť ipm ꝯſtituūt. In toto aūt vniuerſali ⁊ eiꝰ p̄te genꝰ ē totū ⁊ ſpēs eius ps ſubiectia ⁊ ſic loq̇tur ī p̄poſito.

Tertia dif. ē qꝛ oē totū eſt maius ſua p̄te ⁊ iō ⁊ eodē mō nō pōt eē maiꝰ ⁊ minꝰ ⁊ ſic nec totū ⁊ ps reſpectu eiuſdē. Dr̄ ꝙ lꝫ ſm eundē modū q̄ꝫtitatiſ idē eodē mō nō poſſit eē maiꝰ ⁊ minus tn̄ bn̄ ſꝫ diuerſos mōs ſic hō eſt minor bruto ſm q̄ꝫtitatē molis: ⁊ maior eo ſm q̄ꝫtitateꝫ v̓tutis ⁊ p̄fectionis: ⁊ ita geꝰ eſt maius ſpē ſm ꝯitateꝫ ⁊ minus ſm eēntialē p̄fectōeꝫ: cū ſpēs totā p̄fectionē eius includit q̇ditatie ſeu diffinitiue.

Quarta dif. quod iſtoꝝ excedit aliud̓ ſimiliť oīa cōpenſādo. Dr̄ aūt ꝙ ſpēs ſimpliciť vr̄ geꝰ excedere qꝛ exceſſus gn̄is reſpectu ſpēꝝ nō eſt niſi p ſua poſtiora ī q̄ꝫtū p ambitū ſuuꝫ ad plura īferiora extēditur. Exceſſus aūt ſpēi reſpectu generī ē p p̄ora: qꝛ p p̄tes eius eēntiales: p̄ora aūt ſūt eſſentialia ⁊ nō poſtiora ⁊ exceſſus ī eēntialibꝰ eſt maior q̄ꝫ in nō eēntialibꝰ.

Sꝫ remanꝫ dif. n̄ geꝰ p̄dicatur de q̄libꝫ ſpē ſcdō ſū accepta ſꝫ totū ambitū ſuū. Dr̄ aūt ꝙ n̄ qꝛ cū ābitꝰ gn̄is ſit eiꝰ ꝯtinētia tūc ſm totā ſuā ꝯtinentiā reſpiceret vnā ſpēꝫ tm̄: ⁊ ſic eēt p̄dicaͦ adeq̄ta ſic vnuꝫ qd̓q̄ꝫ ꝯtinens ē adeq̄tū q̄n̄ aliud recipit ſm totā ꝯtinētiā ſuā

Scd̓a dif. ē n̄ geꝰ ō q̄libꝫ ſpē dr̄ ſm p̄tē ābitꝰ ſui. Dr̄ aūt ꝙ ſic qꝛ cū ābitꝰ ſit reſpectꝰ ꝯtinentiſ gn̄is ad ſpēꝫ: reſpectu cꝰ libet ſpeciei eſt alia ⁊ alia ꝯtinentia: cū reſpectꝰ ex t̄minis diuerſificentur: ⁊ iō cū tōlis ābitꝰ gn̄is ex talibꝰ reſpectibꝰ aggregetur oꝫ ut ſm aliā ⁊ aliā hꝰ ābitꝰ p̄tē iſta p̄dicaͦ attēdatur.

Tertia dif. ē n̄ geꝰ ō q̄libꝫ ſpē dr̄ ſm ſe totū. Dr̄ aūt ꝙ ſic qꝛ tō rō diffinitiua cꝰlibꝫ gn̄is ſaluatur in q̄libet eiꝰ ſpē ⁊ vbi eſt tō diffō: oꝫ ut ſit totū diffinitū ibi. Et ita ō ſpē reſpectu īdiuiduoꝝ eadem rōe.

Quarta dif. ē qꝛ cū h̄itꝰ gn̄is ſit reſpectꝰ fūdatꝰ ī ipo genere ſic reſpectꝰ ꝯtinētie fūdatur ī ꝯtinente. iō vbi ē genꝰ ſm ſe totū ibi ē totus eiꝰ ābitꝰ ſic reſpectꝰ in eo fūdatus ⁊ iō totus ābitus ī q̄libet ſpē. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ forte totuſ ābitus gn̄is erit ī q̄libet ſpē fōmaliť ⁊ ſubiectiue cū ꝯitaſ gn̄is ⁊ eius ꝯibilitas ſit p ſe paſſio eius: tn̄ talis ābitus n̄ ē ī ea t̄minatiue: ⁊ iō qꝛ ad ipāꝫ totꝰ ābitus n̄ t̄iatur niſi ſꝫ totū ambituꝫ de ipa p̄dicatur.

Decimus ſeptimus.

timus. P. eſt ꝙ q̄daꝫ ſunt dr̄e
que faciūt alt̄atuꝫ: ⁊ q̄daꝫ faci-
unt aliud cap. 3. Et dr̄e facien
tes alt̄atuꝫ ſunt que faciūt di-
uerſitatē accn̄talē. Jlle aūt q̄
faciūt aliud ſūt ille q̄ faciūt di-
uerſitatē eēntialeꝫ. Sed ori
tur dif. qꝛ ꝯgregatiū ⁊ diſgre-
gatiuū ſūt dr̄e accn̄tales: ⁊ tn̄
faciūt aliud cū albedo ⁊ nigre
do ꝑ iſtas dr̄as ꝯſtituta dr̄ant
eēntialit̄. Dr̄ aūt ꝙ iſte dr̄e
lꝫ ſint accn̄tales ut ꝯpātur ad
ſubiectū: tn̄ in ꝓpo genere q̄li-
tatis ſūt eēntiales. Secūda
dif. qꝛ rōnale ⁊ irrōale ſūt dr̄e
eēntiales ⁊ tn̄ nō faciūt aliud
genus cui aduenīūt: cū genus
ſm̄ ſe ſꝑ ſit idē eēntialit̄ reſpe-
ctu oīuꝫ ſpēꝝ. Dr̄ aūt ꝙ iſte
differētie nō faciūt aliud illud
cui aduenīūt ſicut preexigito
ut eſt gen⁹: ſꝫ illud cui adue-
niūt ſic ꝯſtituto ſic eſt ſpēs. Jn
telligendū tn̄ eſt ꝙ ī eodeꝫ te-
xtu ꝓſequēs mēbrū dr̄aꝝ q̄ fa
ciunt aliud pōſt duos act⁹ or-
dīatos q̄ fiunt ex ipis. Quorū
p̄mus eſt diuiſio gn̄is. Scd'us ē
ꝯſtitutiuus diffōnis vn̄ dicit ꝙ
ſm̄ dr̄as que faciūt aliud fiunt
diones generꝝ ⁊ aſſigtiōes dif
finitōuꝫ q̄ ſūt ingt ex genere ⁊
h⁹mōi drn̄tijs. Ex quo dc̄o eli
ciūtur due vulge ꝯcluſiōes: q̄ꝝ
p̄ma eſt ꝙ diffō q̄ditatiua de q̄
h loq̄tur ex genere ⁊ drn̄tijs di
uiſiuis ꝯſtat ipius generis qꝛ
h dicit explicite. Secūda ꝯclu
ſio ē ꝙ ſola ſpēs diffinitur tali
diffōne qꝛ ſola ſpēs hꝫ genus
⁊ tales dr̄as ſui ꝯſtitutiuas.

Decimusoctauus.

uus. P. eſt ꝙ ſūt q̄daꝫ dr̄e ſe-
ꝑabiles ut albū ⁊ nigrū: et q̄dā
inſeꝑabiles. Jnſeꝑabiliū q̄daꝫ
ſūt ꝑ ſe ſicut rōnale ⁊ irrōnale
mortale ⁊ diſciplie ꝑceptibile.
Et quedā ꝑ accn̄s ſicut ſimum
aq̄lū. c. eodē. Et adiūgit ꝙ iſta
rū drn̄tiaꝝ ille q̄ ſūt ꝑ ſe in ſub
ſtātie rōne. i. diffōne q̄ditatiua
accipiūtur: ⁊ nō illa q̄ ſūt ꝑ acci
dēs. Ex q° dc̄o accipiūtur duo
ph̄ica documēta. Primū eſt ꝙ
mortale ē dr̄a eēntialis hoīs.
qꝛ hic pōit iſtā dr̄aꝫ int̄ illas q̄
ingrediūtur diffōneꝫ. Secūdū
documentuꝫ eſt ꝙ ꝑceptibile
diſcipline ē talis dr̄a q̄ditatia
qꝛ h int̄ illas eā enumerat. Sꝫ
oritur dif. quō mortale pōt eē
dr̄a ꝑ ſe q̄ fac̄ ad eē cū ſit hoīs
deſtructiua. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ mors
ꝓuet hoīs eē tn̄ mortalitas nō
ꝓuat imo ſuppōit: qꝛ mortali-
tas dic̄ aptitudieꝫ ad moriēdū
⁊ iſta aptitudo dicit aliq̄d poſi
tiuū: q̄uis dicat ordieꝫ ad ꝓua
tionē. Secūda difficultas cum
oīs aptitudo ſit ꝑ⁹erior nā ī q̄
fundatur q̄ dicitur apta nata:
quō mortalitas q̄ pōitur apti-
tudo nature hūane pōt eſſe eiuſ
drn̄tia ꝯſtitutiua: ꝑſertim cū oīs
talis drn̄tia ſit ꝑor eo quod facit
ad eē. Dr̄ aūt ꝙ nulla talis ap
titodo pōt poni drn̄tia ꝑ ſe q̄dita
tiua q̄uis ꝑ ipam circūloq̄mur
drn̄tiaꝫ taleꝫ queādmoduꝫ per-
bipedē. Tertia dif. quid dicit
iſta mortalitas ī hoīe. Dr̄ aūt
ꝙ eius ꝑ ſe paſſionē cū dicat na
turaleꝫ hoīs aptitudiem ſicut ri
ſibilitas ſed iō mortalitas nō eſt
ꝓpria paſſio eius ſed corꝑis aia
ti qꝛ omne tale aptū natū ē mo
ri ꝑ ſeꝑationeꝫ q̄lemcūq̄ anime
a corꝑe. Quarta dif. eſt quō
pōt eē ꝑ ſe paſſio hoīs iſta mor-
talitas cū ſubiectū nulluꝫ poſſit
eē ſine ſui ꝑ ſe paſſione: ⁊ tn̄ ſm̄
fidē xp̄ianaꝫ xp̄s nūc eſt īmorta
lis ⁊ nos oēs poſt futurā reſur-
rectionē erimus īmortales. Dr̄
aute ꝙ licet tunc ſimus futuri ī
mortales ſm̄ quid. i. in ordie ad
agentia cāta que nō potuerunt
de facto īfilgere mortē tn̄ ſemꝑ
remanebit aptitudo mortis ī or
dine ad cām p̄maꝫ que ſꝑ poſit
aiaꝫ a corꝑe ſeꝑare ⁊ etiā natu-
re nō repugnat ex ſe h reſpectu
naturaliū agentiū. Sed remāet
difficultas de alia drn̄tia ſcd'a q̄
dr̄ ꝑceptibile diſcipline ſi iſta eſt
q̄ditatiua. Dr̄ aūt ꝙ nō qꝛ dic̄
potentiā receptiam reſpectu diſ
cipline. oīs aūt potētia eſt poſte
rior ſuo fūdamēto ſicut ſupra pa
tuit de aptitudie. Secūda dif.
eſt qꝛ diſciplie ꝑceptibilitas ē rō
nabilitas quedā. cū actus diſci-
pline ſit actus rōis: ⁊ tū nullus
dubitat q̄n rōnale ſit drn̄tia q̄di
tatiua. Dr̄ aūt ꝙ eodē mō de
rōali ꝓ ut dicit aptitudiem actū
rōnis ut magis infra patebit.

Decimusnonus.

paſſus eſt ꝙ cū drn̄tiaꝝ inſeꝑa-
biliū q̄daꝫ ſint ꝑ ſe ⁊ quedaꝫ per
accn̄s ille q̄ ſunt ꝑ ſe nō recipiūt
magis ⁊ minus ſed bene ille que
ſunt ꝑ accidens c. eodē. Et illud
dc̄m p̄muꝫ ipe declarat tplici rō
ne. Quaꝝ p̄ma eſt qꝛ gen⁹ nec
magis nec minus p̄dicabitur de
eo cuius fuerit genus nec gn̄is
drn̄tie ſm̄ quas diuiditur genuſ
Ex quo dc̄o accipitur talis ratio
illud qd' nō p̄dicatur ſm̄ magis et
minus non recipit magis et mi-
nus cum p̄dicari ſit ſm̄ eē ſꝫ ge⁹
⁊ eius drn̄tia nō p̄dicantur ſm̄
magis ⁊ minus g̃ nō ſuſcipiunt
magis ⁊ minus. Secūda rō illi⁹
eſt qꝛ dicit ꝙ iſte drn̄tie ſūt que
vniuſcuiuſq̄ rōem ꝯplēt. Et tūc
ſic arguitur illa que ꝯſtituūt dif
finitionē ꝯplctiue nō ſuſcipiunt
magis ⁊ minus ⁊ iſta nō hꝫ eui-
dentiā niſi ſupponēdo ꝙ diffini-
tiua rō nō recipit magis ⁊ min⁹
ſed rō diffinitiua ut ſupra cn̄dit
ꝯpletur ꝑ iſtas drn̄tias g̃ non re
cipiunt magis ⁊ min⁹. Tertia
ratio quā aſſignat ē quia dic̄ ꝙ
eē vnicuiq̄ vnū ⁊ idē neq̄ inten

ſionē neq̧ remiſſionē ſuſcipienſ
ē vñ arguitur ſic nihil pōt intēdi
aut remitti in ordie ad illud cui
eſt idē. Sʒ iſte dr̃ñtie ſunt idē cū
illis de quo dicūtur eētialit̃: ĝ
nō poſſunt intēdi ⁊ remitti in or
dine ad ip̃a. Sed oritur dif. qꝛ
iſte rōnes ita videtur ɔcludere ī
accidētalibꝰ dr̃ñtijs ſicut in ſubā
libꝰ cū in accñtalibꝰ ita ſint idem
genus ⁊ dr̃ñtia cū illis de q̧bꝰ p̄
dicātur ſic in ſubālibꝰ. Dr̃ ꝙ ſic
in ſubālibꝰ nō eſt magis ⁊ minuſ
ſuſcipe ī ordie ad ſupiora ita nec
ī accñtalibꝰ qꝛ albedo nō pōt eē
magis nec minꝰ color: aut magi
⁊ minus albedo q̄ꝫuis ſubiectuꝫ
poſſit magiſ aut minꝰ albū. Et iō
nō ſm ſe ſed ī ordie ad ſubiectū
recipiūt iſta magis ⁊ minꝰ iſtoꝰ.
Scd'a dif. eſt ꝙ accñtia ſepata
ſm fidē katholicā in eucbariſtia
ītēduntur ⁊ remittūtur ⁊ ſic ba
betur magis ⁊ minꝰ ī tali forma
ſm ſe ⁊ nō ſolū in ordie ad ſubie
ctū. Dr̃ aūt ꝙ licet talia accñtia
ītendātur ⁊ remittātur ſm ſuaꝫ
naturā ut ſepata ſunt a ſubiecto
nō tñ ſm ordieꝫ ſuū q̧ditatiuuꝫ.
ſm quē ſit p̄dicatio ſupioris de ī
feriori ⁊ iſtud ē ꝙ hic intēdit ex
cludere. Et ſic pꝫ quō redigimuſ
oēm intellectū ī obſequꝫ xp̄i ut
v̄itas naturalit̃ nata a v̄itate cre
dita nō diſcordet. Sed remanet
dif. qꝛ tūc eodē mō vr̃ negari in
tenſio ⁊ remiſſio ab illis dr̃ñtijs
q̄ ſunt de gn̄ibus accñtiuꝫ ſic in
illis de genere ſubſtātie. Dr̃ aūt
ꝙ v̄m ē q̄ꝫtū ad rōnes q̧ditatiuas
tñ qꝛ ſubāles nō hñt ſubiectū ad
qd' ɔparentur ut alie q̄ intēſionē
ɔſtituūt ⁊ qꝛ ɔſiſtūt ſm ſuas he
cheitates: iō nō intēdūtur ⁊ re-
mittūtur ſicut ille.·.

Uiceſimuſ. P

ē ꝙ q̄dā ſunt dr̃e diuiſiue genex
⁊ q̄daꝫ ɔſtitutie ſpēx. Et adiun
git ꝙ eedē dr̃ñtie ſunt diuiſiue
genex ⁊ ɔſtitutie ſiue ɔpletiue
ſpēx caꝰ eodē. Et ſi dicatur qꝛ di
cit in p̄ncipio ꝙ dr̃ax alie ſunt p
quas gnā diuidūtur ⁊ alie ſunt
p q̈s ea q̄ diuiſa ſunt. i. diuidētia
ſpecificātur. Forte vult diſtigue
re int̃ dr̃as ſpecificaſ ⁊ alias q̄ di
uidunt ip̄aꝫ ſpēꝫ ſpāliſſ mā ⁊ con
ſtituūt ip̄a īdiuidua. Sʒ oritur
dif. ſi ois dr̃a ē diuiſiua generis.
Dr̃ aūt ꝙ nō ille dr̃e ī q̈s diuidi
tur ens an̄q̧ cadat ī. x. p̄dicamē
ta ut qñ diuiditur in abſolutū et
reſpectm̃ qꝛ imediate diuidunt
ens qd' nō eſt genus ⁊ ɔſtituūt
aliq̇d qd' ē ſupra oē genꝰ ut ē ab
ſolutuꝫ ⁊ reſpectm̃: ⁊ ſimilit̃ ille
dr̃e p' quas nā ſpēi ſpāliſſime cō
trabitur ad īdiuidua q̄ nō ſūt ge
neris diuiſiue. Scd'a dif. ē ſi ois
dr̃ñtia ē ɔſtitutia ſpēi. Dr̃ aūt ꝙ
nō ille q̄ ſūt trāſcendētes qꝛ ibi
nulla ē ſpēs nec ille q̄ ſūt īdiuidu
ales de q̇bꝰ ē nūc dcm̃. Et iō cuꝫ
dr̃ ꝙ dr̃e ſūt diuiſiue genex ⁊ cō
ſtitutie ſpēx ē itelligendum de

limitatibꝰ ī genere ad dr̃am trāſ
cendētiuꝫ: ⁊ de q̇ditatis ad dr̃aꝫ
p̄petatuꝫ īdiuidualiū ſiue dr̃ax
q̄ nō ſūt q̇ditatiue. Similit̃ dr̃e p
q̈s nā ſpecifica ɔ̄hitur ad īdiui
uidua nō ſūt gn̄is diuiſiue. Ter-
tia dif. ē ſi dr̃a vltia q̄ pōitur ī dif
finitiōe ɔuertatur cū diffinito q̄
vocatur ſpecifica. Dr̃ aūt ꝙ ſic qꝛ
cū diffō p̄cedit a magis coibus
ad minus coia ſi vltia dr̃a ī plꝰ ſe
hr̃eret tūc tō diffō eēt ī plꝰ q̄ꝫ dif
finitū eēt ī plꝰ. Quarta dif. qꝛ cū
vltia dr̃a hois pōatur rōale aut
mortale ſm diuerſitatē op. ⁊ tñ
nulla iſtax ɔuertitur cū hoie cū
vltra hoieꝫ bruta ſūt mortalia:
⁊ vltra ip̄m āgeli ſūt rōales. Dr̃
aūt neut̃ iſtax p̄pe ſꝫ ſe accepta
ē vltia q̄ꝫuis p altaꝫ iſtax circū-
loq̇mur dr̃aꝫ ſimplicit̃ vltimā.

Uiceſimuſpri

mus. P. ē ꝙ dr̃a ē qua habūdat
ſpēs a genere: hō. n. ab aīali pluſ
hꝫ rōnale cꝰ eo. Et iſtud dcm̃ nō
ē ſubitelligēdū ꝙ ſpēs habūdet
dr̃a a genere. i. ꝙ habūdātiꝰ ha-
beat eā q̄ꝫ geꝰ qꝛ h̄ itendit ꝙ geꝰ
ea caret. Nec ē itelligendū ꝙ ea
habūdat a gener̃ q̄ſi ab eo eā re
cipiat: qꝛ illā q̄ꝫ caret nō pōt dāe
Sʒ ē itelligēdū ꝙ ſpēs habūdat
dr̃a a genere. i. ſic ꝙ genꝰ ip̄as ñ
hꝫ qꝛ iſtū ſenſū ſequētia manife
ſtat cū dic̃ nā vñ hebūt dr̃as. s.
ip̄a gnā. Et ut iſte paſſus rediga
tur ī obſeq̄uꝫ xp̄i: iſto mō itelligi
tur illud Saluatoris v̄bū de pha-
riſeo ⁊ publicāo: deſcēdit hic. s.
publicanꝰ ī domū ſuā iuſtificatuſ
ab eo. i. ita ꝙ nō ille ⁊ ſic ſpecies
hꝫ dr̃aꝫ a gener̃. s. remouēdo eā
Et ꝙ geꝰ nō h̄eat dr̃as p̄batur
ī eodē p̄ceſſu q̈druplici rōne ibi
tacta. Pria ē ꝙ geꝰ nihil hax ē
ſcꝫ dr̃ax utputa aīal qd' ē genꝰ ñ
ē rōale nec irrōale. Alioqn cum
ip̄m icludatur ī oī ſpecie ſua: ois
ſpēs eēt rōaliſ aut ois irōaliſ. Et
iō ſi nihil eox ē nec aliq̄ꝫ eētia-
lit̃ eax hꝫ ſic ē h̄ itētio. Scd'a rō
qꝛ ſi genꝰ hr̃et vnā dr̃aꝫ ead' rōe
hr̃et aliā cū ſit ad ip̄as ſm ſe īdif
ferēs ⁊ eadē rōe oēs qd' vr̃ incō
ueniēs tātaꝫ multitudieꝫ dr̃ax ī
eadē q̇ditate icludi. Tertia rō ē
qꝛ ſic̃ illa q̄ hñtur ⁊ iſūt actu ha-
bētur ſimplicit̃: ita illa q̄ hñtur ī
pō hñtur tñ ſꝫ q̇d ⁊ nō ſimplicit̃
ſꝫ geꝰ nō hꝫ dr̃as niſi ī ptāte. i. in
pō ſic̃ idet̃miatuꝫ ē ī pō ad deter
minari ĝ ſimpliciter non hꝫ eas.
Quārta rō ē qꝛ ſic̃ ex his q̄ ñ ſūt ñ
pōt fieri aliq̇d ita oppoita ñ pñt
eē circa idē ſimul ⁊ iō cū dr̃e ſint
oppoſite nō pñt icludi ī ead' ſim
plici gn̄is eētia. Intelligenduꝫ
tñ ē ꝙ ex iſto paſſu accipiuntur
duo ph̄ica do. Quox p̄mū eſt ꝙ
dr̃a nō p̄dicatur d̄ genere. qꝛ ge
nus ñ hꝫ dr̃aꝫ aliquā ⁊ tñ ſubie-
ctū hꝫ ī ſe ſuū formale p̄dicatuꝫ.
Scd'ꝫ documētuꝫ eſt ꝙ geꝰ nō p̄-
dicatur de dr̃a: qꝛ ſi p̄dicaretur
de ea ut dō. rōale eſt aīal tunc

ꝯuerſiõe facta ſimplicit᷑ aīal eſſꝫ rõale. Sꝫ oritur dif. qꝛ ſupiꝰ fuit ꝯñſuꝫ ꝙ inferiora de ſupioribus aliquoꝰ p̄dicātur ⁊ ſpālit᷑ i gn̄ibꝰ ⁊ ꝺr̄ītijs. Dr̄ aūt ꝙ p̄dicatio i eiſ ꝑ accn̄s nõ ē negāda cū accidit ſic aīali eſſe rõale aut irrõale hic aūt ē intētio de p̄dicatiõe ꝑ ſe et eēntiale. Scd'a dif. ē qꝛ rões hic aſſigˉte vidētur ꝯcludere ita d̄ ꝑ accn̄s ſic̄ d̄ eēnali qꝛ oppoita nõ poſſūt ſimul ieē nūero ita ꝑ accidēs ſic̄ ꝑ ſe. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ oppoita ꝑ accn̄ſ nõ poſſint ſimul i eē eidē nūero: bn̄ tn̄ eid' ſm ſpēꝫ aut geꝰ eidē aūt ſm ſpēꝫ aut geꝰ ſm rōeꝫ gn̄is aut ſpēi ꝯ̄ria nõ poſſunt ſimul ieē eſſentialiter.

Uiceſimuſſecundus

.P. ē ꝙ dr̄a ē q̄ p̄dicatur de pluribus dr̄ntibꝰ ſpēi eo ꝙ q̈le ſic̄ .n. cū q̄ritur q̇d eſt hõ r̄ndetur aīal ita cū q̄ritur q̈lis eſt hõ r̄ndetur rõalis c.ͦ eo. Sꝫ ꝯ̄ hāc diffiõeꝫ iſtatur q̄druplicit᷑. Prio qꝛ diffiõ tõ p̄dicatur in q̇d cū ipa ſit rõ q̇ditatiua ⁊ tn̄ dr̄a ē alt̄a ꝑs tõl̄is diffinitionis. Scd'o qꝛ totū ꝯſtitutū ſolꝫ ſeq̇ modū ꝑtis mag̈ variabilis qꝛ ꝯſtitutū ex ꝯtigēti ⁊ nc̄cio ē totū ꝯtingēs ⁊ ſic ſi diffiõ ꝯſtat ex q̇d ⁊ q̈li tõ erit q̈litatia. Terꝰ qꝛ dr̄a ē de eēntia ſpēi ſic̄ eiꝰ ꝑs ꝯſtitutiua ⁊ oīs p̄dicaꝰ eēntialis ē q̇ditatiua ⁊ ydēptitas eēntialiſ eſt cā talis p̄dicationis. Quarto qꝛ oīs q̈litas ē poſterior q̈li cuꝫ tale eē p̄ſupponit eē: lꝫ dr̄a ē p̄or ſpē cū ipam ꝯſtituat g̊ ñ dr̄ i q̈le. Dr̄ aūt oībus iſtis inſtātijs ꝙ lꝫ dr̄a ſm ſuū modū ſignificādi p̄dicetur in q̈le qꝛ ꝑ nomē adiectiū exp̄nitur tn̄ q̄ꝫtuꝫ ad rē ſignificatā v̇e dr̄ in q̇d: cū ſit formalis ꝑs q̇ditatis ⁊ ipa ꝑtinet ad p̄mū modū ꝑſeꝑtatis. Sed oritur dif. qꝛ iſta diffiõ ñ ꝯpetit dr̄e ſpēi ſpāliſſime cū ipa ñ p̄dicetur de pluribꝰ dr̄ntibꝰ ſpē. Dr̄ aūt ꝙ iſta nõ eſt niſi ſpēi ſubalt̄ne.

Uiceſimuſtertius

.P. ē ꝙ ſic̄ in rebꝰ ex mā̄ et forma ꝯſtātibꝰ uel ad ſimilitudinē ꝓportionēq̄ꝫ mā̄e ⁊ forme cõſtitutionē h̄ntibꝰ: queādmoduꝫ ex mā̄ eris fit ſtatua ⁊ ex forma figura: ſic hõ cōis ⁊ ſpālis ex mā̄ q̄dā ꝓportionabilit᷑ ꝯſiſtit ex genere: ⁊ dr̄a ſic̄ forma totū autēꝫ aīal rõale mortale queādmodū illic ſtatua c.ͦ eo. Ex quo dc̄o accipiūtur q̄ttuor ph̄ica documēta. Quoꝝ p̄mū ē ꝙ i ꝯſtitutone ſpēi lꝫ geꝰ ſit admodū mā̄e qꝛ i põ reſpectu dr̄aꝝ ⁊ in dr̄ītijs ad modū mā̄e: ñ tn̄ ē ꝓp̄e mā̄ qꝛ dic̄ ꝙ ſe hꝫ ad ſimilitudieꝫ ⁊ ꝓportionē matie: ñ ꝙ ſit mā̄. Secūduꝫ do. ē ꝙ lꝫ dr̄a ſit ad modū forme: ut pote qꝛ ꝯꝑatur ad geꝰ ſic̄ actꝰ ad ſpēꝫ ſic̄ ipꝫ deĩnās nõ tn̄ ē ſimpliciter eiꝰ forma: qꝛ dic̄ h ꝙ eſt ad ſimilitudieꝫ ⁊ ꝓportionē forme ⁊ nihil eſt ſimile ſibi ipi. Tertium

do. ē ꝙ nulla reſ exn̄s in aliq̄ ſpē põt eē ſimplicit᷑ ſimplex qꝛ i ea icluditur nā ſpecifica q̄ ſm hunc paſſū reſoluitur i geꝰ ⁊ dr̄aꝫ ⁊ nullū ſimplicit᷑ ſimplex ē reſolubile i aliq̄ plura. Quartū do. eſt ꝙ oīs res exn̄s i aliquo genere ē v̇e cõpoſita ex genere ⁊ dr̄a: qꝛ q̇cq̇d ē in genere nc̄cio ē i q̈libꝫ eiꝰ ſpē ⁊ tale icludīt nāꝫ ſpecificā q̄ conſtat ex genere admodu matie ⁊ dr̄a ad modū forme ut h tactuꝫ ē. Sed oritur dif. q̄re genꝰ nõ ponitur v̇a mā reſpectu dr̄e cū ſit i põ ad ipaꝫ. Dr̄ aūt ꝙ ad rõeꝫ materie nõ ſufficit poſſibilitas niſi ſit receptiua: genꝰ aūt dr̄aꝫ nõ recipit tanq̄ꝫ eiꝰ ſubiectū matie i ſimplicibꝰ formis ſed dr̄e ſūt ꝑtes q̇ditatis eiuſdē eidē fūdamēto aduenientes ſic̄ diſgregatiū nõ īformat colorē ſꝫ ambo iſta ſupficiē ſꝫ ordie quodā. Scd'a dif. ſi dr̄e ſint v̇e forme. Dr̄ aūt ꝙ ſic ab aliq̇bus vn̄ tot ponūt i quolibꝫ formas quot dr̄as. Dicere tn̄ vr̄ ꝙ ſi accipiatur forma ſicut accipit plõ ꝑ rõe q̇ditatiua ſic tot ſunt q̇ditates ꝑtiales quot p̄dicam̄ta i q̇d. tn̄ accipiēdo formā ſic̄ eā accipit Ariſto. ꝓ alt̄a ꝑte cõpoſiti ph̄ici ſic cõſtat ꝙ ab vna forma ſumūtur multe dr̄e ſic̄ ab vno indiuiduo albedis accipiūtur oēs dr̄e ſubordiate in genere q̈litat̄. Tertia dif. ſi iſta ꝯpoſitio q̄ ꝯꝑonitur ex gener̄ ⁊ dr̄a ē i aīa nr̄a. Dr̄ aūt ꝙ ſic obiectie cū nr̄a itellectiua oꝑatio ad eā t᷑mietur et oīa q̄ a nobis itelligūtur in põ intellectia nr̄a obiectie ponuntur ⁊ i rud nõ ē magnū: qꝛ oīa etiā ſingularia ſūt i aīa nr̄a. Quarta dif. ſi talis ꝯpõ ē i reꝝ nā. Dr̄ aūt ꝙ talis ꝯpõ ſic̄ ē i aīa nr̄a obiectiue ſic ē i reꝝ nā ſubiectie cū oīs ſcia realis ꝓcedit ꝑ diffiõnes ꝓpt̄ q̇d demõſtrādo ꝙ nõ eēt ſi ꝯpõ iſta q̄ ē diffinitia eēt tn̄ in rõne.

Uigeſimuſ quartus

.P. ē ꝙ dr̄a ē ſm aliquoꝝ aſſignationem q̄ dr̄nt a ſe ſingula. ⁊ ſm geꝰ nõ dr̄nt. Sumꝰ enim nos aīalia ⁊ irrõalia ſꝫ additū rõnale ſeꝑat nos ab illis: ⁊ rõales ſumꝰ iq̄t nos ⁊ dij ſꝫ mortale nobis appoſitū ſeꝑat nos ab illiſ c.ͦ eo. Sꝫ oritur dif. q̇d h itēdit per deoſ. dr̄ aūt ꝙ ñ itelligētias ſeꝑatas qꝛ ꝯſtat ille nõ ſūt aīalia: ⁊ h ſuppõit iſtos deos eē aīalia q̄dā rõalia ſꝫ more plõnico ponūtur h dij aīalia q̄dā rõalia ⁊ imortalia ⁊ ſempit̄na ꝯſtātia ex aīa rõali ⁊ corꝑe icorruptibili ſic̄ poſuit plõ de demõibuſ ſic̄ mdtoribꝰ ut recitat Augꝰ i libro de ci. dei. Secūda dif. qꝛ beatꝰ Gregoꝰ ponit angelū eē aīal rõale ſuꝑ Math. qꝛ ſic vr̄ potuit itelliger̄ plõ. Dr̄ ꝙ beatꝰ Gregoꝰ ibi accipit aīal equoce ſic̄ ſenſitiuꝰ dr̄ equoce de aīali ⁊ itellectuali. Cū dic̄ ſapiēs ꝙ cogitare de ſapīa ſenſꝰ eſt cõſumatꝰ qꝛ ſapīa ꝑficit itellectuꝫ

nō ſic aūt potuit accipe plō aial
de quo h̄ loq̄tur q2 iſtud aial po
nit ſub corpe i recta linea p̄dica
mētali. Tertia dif. ſi plō ponēdo
talia icorruptibilia ⁊ rōalia erra
bat. Dr̄ aūt ꝙ ſic ſm fidē xpianā
ſm q̄ꝫ nulla creatura ē rōalis ni
ſi angel⁹ ⁊ hō ſm aūt viā rōis nā
lis nō vr̄ demōſtrabile q̄re ñ poſ
ſit aliqd̓ aliud ꝯponi ex aia itelle
ctiua dr̄nte ſpē ab humana nā ⁊
corpe icorruptibili. Quarta dif.
ſi rōale ꝙ hic ſūitur ē dr̄a hoīs q̄
ditatiua. Dr̄ aūt ꝙ accipiēdo rō
nale ſm noīs ꝓpaꝫ ſignificatiōeꝫ
ꝓ aptitudīe ad rōnāduꝫ ñ ē dr̄a
ſꝫ ꝓpa paſſio cū talis aptitudo ſit
poſterior ſuo apto nato fūdamē
to. i. ſubiecto. Si aūt accipiatur
rōale ꝑ eēntia aīe rōalis ſic ē dr̄a
q̄ditatiua q2 illa ē hoīs p̄ncipiuꝫ
ꝯſtitutiū. Sꝫ dif. remāet ſi rōale
ē vltia hoīs dr̄a. Dr̄ aūt ꝙ ſic ac
cipiēdo eā mō iā dc̄o q2 vltia pfe
ctio hoīs eēntialis ē aīa itellecti
ua ⁊ iſto mō rōale ꝯuertitur cuꝫ
hoīe: q2 ꝓut ꝯuēit cū angelis in
rōali tūc ſūitur ꝓ pō itellectiā q̄
ñ ē hoīs q̄ditatiā. Scd̓a dif. quō
pōitur h̄ mortale vltia dr̄a ſi rōa
le ē nouiſſima. Dr̄ aūt ꝙ h̄ por⁹
errauit nō ſolū ſm fidē ſꝫ etiā ſꝫ
nālē rōalē ſi itellexit mōtale fōe
vltiaꝫ dr̄aꝫ hoīs q̄ditiuā tū q2 mō
tale eſt cōe oī aiali ⁊ tū vltia dr̄a
nūq̄ꝫ eſt generi adeq̄ta tū quia
mors ⁊ vita ſūt oppoita ⁊ iō cuꝫ
plura ſūt viuētia q̄ꝫ ſenſibilia ut
pꝫ i plātis mortale ꝯuenit oībus
corpib⁹ aiatis ⁊ ſic i plus ē q̄ꝫ aial
⁊ ꝑ ꝯñs nō ē ei⁹ dr̄a diuiſiua.

Uiceſimuſquītus.

P. ē ꝙ dr̄a ē ſm aliquoꝝ dif
finitionē qd̓ aptū natū ē diuide-
re q̄ ſub eodē genere ſūt c̄.eo. Et
adiūgit ꝑſequēdo iſtā diſ̄ōcꝫ ꝙ i
terius pſcrutātes ⁊ ſpeculātes:
dr̄am dicūt nō qd̓libꝫ eoꝝ diui-
dentiū q̄ ſub eodē ſunt genere ſꝫ
qd̓ ad eē ꝯduc̄ ⁊ ꝙ ei⁹ eē ē ꝑs rei
ſic̄ iñ exēplificat ꝙ aptū natū eē
nauigare nō ē hoīs dr̄a ſꝫ ꝓpuꝫ
eius q2 nō ē i q̄d ꝯplemētū ſubā
neq̄ꝫ ei⁹ ꝑs ſed aptitudo q̄daꝫ ei⁹
eſt. Ex quo dicto eliciūtur q̄ttuō
phÿca documēta. Quoꝝ p̄mum
ē ꝙ diuiſio gn̄is nō ſolum fit per
dr̄as eēntiales ſꝫ etiā ꝑ accn̄tales
ſicut cuꝫ dicitur ut exēplificat ꝙ
aialiuꝫ quedam ſunt apta nata
ad nauigandum ⁊ q̄daꝫ nō. Et iō
dic̄ ꝙ nō omne quod diuidit ge⁹
eſt drn̄tia de qua hic loq̄tur ſed
quod ad eē ꝯducit quod eſt itel
ligendum formalit̂ ⁊ non effecti
ue. Secundū documētuꝫ ē ꝙ dr̄a
eo mō quo hic accipitur eſt pars
rei q̄ꝫ ꝯſtituit. Contra illos q̄ di-
cunt ꝙ genus ⁊ drn̄tia dicūt to-
tum q̄ꝫuis alio ⁊ alio mō tūc.n.
nō eſſet drn̄t.a pars cū poſſꝫ eſſe
totū alio mō ſumptū. Tertiū do.
eſt ꝙ omnis nālis aptitudo ali-
cuius eſt ꝓpria paſſio eius quia
hic aſſignat rōnem quare aptuꝫ
natū nauigare nō eſt dr̄a ſed ꝓ
priū q2 nō eſt ꝯplementū ſubē ſꝫ
aptitudo eius ut nō ꝯplemētuꝫ
ad illud qd̓ nō eſt dr̄a referatur
⁊ naturalis aptitudo ad h̄ ꝙ ſit
ꝓpuꝫ ⁊ tunc eadē rōne oīs apti
tudo. Quartū do. ē ꝙ nulla nālis
aptitudo pōt eē alicuius q̄ditati
ua dr̄a apti nati q2 ꝓpriuꝫ talis
dr̄a eſſe nō poteſt cū adeē nō fa-
ciat ſed eē ipi iā pfecto aduēiat
Intelligenduꝫ tñ ꝙ ex iſto vltio
dc̄o ſequūtur q̄ttuor ꝯcluſiones
q̄ꝝ. Pria ē ꝙ ſenſibilitas nō eſt
dr̄a ꝯſtitutia aialis q2 ſſibilitas
dicit aptitudīeꝫ ad ſentiendū ſic̄
riſibilitas ad ridēdū cū noīa ter
minata in bilis ſm ḡmaticos di
cant aptitudiem ⁊ nō actū. Se-
cunda ꝯcluſio ē ꝙ rōale nō ē dr̄a
hoīs ꝯſtitutiua ſed illud cui ipo
ſitū ē ad ſignificandū q2 ſicut riſi
bilitas dic̄ aptitudīeꝫ ad actum
ridēdi ita rōabilitas ad actū rō-
nādi qui ē actus ſic̄ actus ridēdi
Tertia ꝯcluſio ꝙ mortale nō eſt
hoīs ſpecifica dr̄a q2 dic̄ ipa mor
talitas aptitudinē ad actū mori
endi ſic̄ hinibilitas ad actū hiniē
di. Quarta ꝯcluſio q2 ꝯgregatiū
⁊ diſgregatiū nō ſunt dr̄e ꝯſtitu
tiue albedinis ⁊ nigredinis quia
ꝯgregatiuū dicit naturalē apti-
tudiem nigredinis ad actū ſuuꝫ
ſm ꝙ ē ꝯgregare ⁊ idē de diſgre
gatiuo reſpectu albedinis. Sed
oritur dif. q̄re oīa iſta aſſignātur
in diffōnib⁹ ꝓ drn̄tijs ꝯſtitutiuis
Dr̄ aūt q2 dr̄e q̄ditatiue reꝝ ſūt
nobis ig̃te: iō circūloq̄mur eas
ꝑ paſſiones ⁊ ſic facimus deſcri-
ptiōes loco diffōnuꝫ. Scd̓a dif.
q̄re nō pō.tur de corporeo ⁊ aia
to ſicut de iſtis ut ſint paſſiōes.
Dr̄ aūt ꝙ corporeitas ⁊ ipa aia
ſūt p̄ora ſuis ꝯſtitutis: ⁊ iō ſunt
q̄ditiua: ñ.n. dicūt aptitudīeꝫ ſꝫ
actū p̄muꝫ ⁊ iſte q̄ h̄ dr̄e ſūt oēs
dicūt aptitudīeꝫ ⁊ ipm p̄mū actū
ꝯſequentem.

Uiceſimuſext⁹

P. ē ꝙ ꝓpuꝫ q̄drifariā diuidunt
vno mō dicūt ipm qd̓ inē oī con
tento ſub ſpē ⁊ non ſoli ſpēi ſicut
eſſe bipedeꝫ hōi. Alio mō q2 nō
omni ſed ſoli ſicut eē medicum.
Alio modo ꝙ oī ⁊ ſoli ſed non ſp
ut caneſcere in ſenectute. Alio;
ꝙ omni ⁊ ſoli ⁊ ſemꝑ ſic̄ eē riſibi
le hōi: nō ꝙ ſemꝑ actu rideat ſꝫ
q2 ſꝑ aptus natus eſt ad ridēdū:
⁊ ita hinnibile equo capitulo eo.
Sed oritur difficultas quia pro
priuꝫ non videtur p̄dicabile diſ-
tinctuꝫ a genere cum diffinitio
generis ei ꝯuēiat: ꝑ eo ꝙ mobi
le qd̓ ē ꝓpa paſſio corpis p̄dica
tur de pluribus drn̄tib⁹ ſpē in q̄d
ſic̄.n. motus dr̄ de altatiōe ⁊ au
gmētatiōe in q̄d tanq̄ꝫ drn̄tibus
ſpecie ita mobile de alterabili et
augmētabili que ſunt eius ptes
ſubiectiue. Dr̄ aūt ꝙ idē abſolu
tū pōt eē ꝓprium ꝑ ꝯparationem

ad ſubiectũ utpote mobilitaſ ad
corpus: ⁊ ge⁹ i ordine ad ſua iſe
riora ſic fuit dc̃m ꝺ accñte. Se-
cũda diſ. q2 ꝓpriũ vr̃ eē ſpēs cuꝫ
riſibilitas pdicetur de pluribus
dr̃ñtib⁹ nũero ĩ ꝗd utpote ꝺ hac
⁊ de illa riſibilitate. Dr̃ aũt ꝙ eo
dē mõ ē ꝓpriũ i hitudie ad ſubie
ctu ⁊ eſt ſpēs ꝑ ꝯpatiõnē ad iferi
ora ⁊ iõ lꝫ ſint idē fũdamentalit̃
nõ tñ idē formalit̃. Tertia diſ. q2
ꝓpriũ vr̃ eē dr̃a ſpecifica cũ dica
tur de pluribus dr̃ñtib⁹ nũero i
q̃le ſic illa. Dr̃ aũt ꝙ illud pdica
ri in q̃le talis dr̃e itelligatur q̃di-
tatiuũ ⁊ eēntiale ⁊ nõ ſic ꝓpriũ.
Quarta diſ. ſi ꝓpriũ ē accñs. Dr̃
aũt ꝙ nõ q2 tunc nõ eēnt niſi q̃t
tuor pdicabilia ⁊ fruſtra foret ꝯ
accño diſtinctũ. Et ꝯfirmatur ꝙ
nõ ꝯpetit ei diffõ accñtis infer⁹
ãnotãda. Sꝫ ē diſ. q2 dicũt cõiter
loyci ꝙ ꝓpriũ manat de gener̃
accñtiũ ſm Boeciũ. Dr̃ aũt ꝙ
iſtud eſt itelligendũ ꝙ hꝫ modũ
accñtis i eo qd̕ nõ ꝯducit ad eſſe
ſimplicit̃ ſꝫ aduenit p⁹ eē ꝯpletũ
Scd̕a diſ. q2 oē illud qd̕ aduēit
p⁹ eſſe ꝯpletũ dr̃ accñs ſm cõia
phantiũ dc̃a. Dr̃ aũt ꝙ ꝓpe lo-
quēdo ipm ꝓpriũ nõ aduēit quia
pullulat ab itriſecis pncipijs ſpēi
Accñña aũt aduenĩũt q2 nõ ex ꝓ
prijs pncipijs inaſcũtur q̃uis ali
quo mõ ꝓpriũ ꝯcedatur aducire
Tertia diſ. q2 diſtĩctio datur de
accñte ꝓpo ⁊ cõi ⁊ iſta ſuppõit ꝓ
priũ eē accñs ꝙ h eſt diuiſũ. Dr̃
aũt ꝙ h accipitur large accñs ꝓ
oĩ nõ q̃ditatiuo nõ ꝓprie ut ĩfra
diffinietur. Quãta dir. ē q2 q̃cq̃d
eſt aut ē ſubã aut accñs cũ enſ ꝑ
iſta diuidatur imediate: ⁊ iõ cuꝫ
ꝓpriũ nõ ſit ſubã ꝑ eo ꝙ ad ſimpli
cit eē nõ facit vr̃ ꝙ ſit ponenduꝫ
accñs. Dr̃ aũt ꝙ ſic dr̃a r̃ducitur
ad ge⁹ ſpēi ꝯſtitute ꝑ ipaꝫ q̃uis
ñ dicatur iq̃d tale ge⁹ oe ea ita ꝓ
priũ ſuo mõ i eo ꝙ pullulat ab ĩ
triſecis pncipijs ſpeciei. :.

Uiceſimuſſep

tim⁹. P. ē ꝙ accñs ē qd̕ adē ⁊ ab
ē pt̃ ſubiecti corruptiõeꝫ c⁹. Et
diuidit ibi accñs iſepabile ſic eſt
dormir ⁊ i iſepabile ſic coruo eē
nigrũ. Sꝫ ꝯ hac diffõeꝫ inſtatur
q̃druplicit̃. P°. q2 illd̕ qd̕ adiacet
circa corp⁹ ut veſtimentũ adē ⁊
abeſt pt̃ ſubiecti corruptiõeꝫ ⁊ tñ
nõ eſt accñs. Secũdo q2 forma
ſubãlis nõ eſt accñs ⁊ tñ adē et
abē matie q̃ ei⁹ ſubiectũ pt̃ ipius
m̃ie corruptiõeꝫ cũ ipa mã ſit ꝑ
petua ⁊ icorruptibilis. Tertio q2
corruptio ē accñs ut ꝯbuſtio et
tñ nõ adē ⁊ abē pt̃ ſubi̇ corruptionē. Quarto q2 accñs iſepabi
le lꝫ adſit tñ põt abeē ⁊ iõ nõ põt
ei ꝯpetere diffinitio accidentis.
Ad pmũ quia corpus non ē ſub
ſtãtia veſtimēti ⁊ illud adeē ⁊ ab
eē intelligitur per modum ſub-
iecti. Ad ſecundũ q2 h accipitur
adeſſe nõ per modum ſubſtan-
tificãtis ſic forma ſubãlis dat eē

ſubãntificatũ ꝯpoſito ſꝫ ꝑ modũ
iherẽtis ⁊ dependẽtis ſic accñs.
Ad tertiũ q2 corruptio ē puatio
⁊ iõ nõ ē accñs cũ rõ accñtis ſit
poſitiua. Et ſi dicatur ꝙ trãſmu
tatio ſubãlis ē poſitia ⁊ tñ ipa ñ
adē aut abē pt̃ ſubiecti corrup°
nē. Dr̃ ꝙ ipa trãſmuta° adē duꝫ
forma gignitur ut ꝯpoſitũ ⁊ abē
gnãtõe ꝯpleta ſine ſubiecti cõru
ptione. Ad q̃rtũ ꝙ iſta diffõ for-
te vr̃ dari ꝺ ſolo ſepabili accñte
nõ tñ vꝫ q2 poſtq̃ accñs ſic diffi
nit ipm diuidit iſepabile ⁊ i inſe
pabile. Et iõ nõ vr̃ poſſe ſaluari
iſta plõnis diffõ niſi ꝑ q̃dã põaꝫ
.i. ꝑ q̃ poſſit oē accñs ſepari ut il
le paſſus redigatur i obſeq̃ũ xp̃i
Sꝫ oritur diſ. quõ redigitur iſte
paſſus i xp̃i obſeq̇uꝫ iuxta p̃miſ-
ſũ. Dr̃ aũt ꝙ cũ iſta diffõ nõ poſ
ſit ſaluari de oĩ accñte reſpectu
agẽtis nãlis oꝫ ꝯcedere ꝙ ab ipſa
nõ deuiãdo ꝙ agẽs ſupnãle põt
aliq̃ i nã pt̃ ea q̃ eueniũt ſm õdi
nē nãe utpote ſepare oē accñs a
ſubã: ſm illã regulã ꝙ i realit̃ di
ſtictis de⁹ põt facere p⁹ ſine oĩni
poſteriori ⁊ ſic ſaluabim⁹ multa
miracula diue oĩpotẽtie.

Uiceſimuſoc-

tau⁹. P. ē ꝙ accñs ē qd̕ ꝯtingit
eid̕ ineē ⁊ nõ ieē c°. eo. Sꝫ ꝯ hãc
diffõeꝫ iſtatur q̃druplicit̃. Prio
q2 iſta diffõ ñ vr̃ differre ab alia
pcedẽte cũ idē ſit ineē ſic adeē ⁊
id̕ nõ ineē ſic abeē eo mõ quo h
ſũitur. Scd̕o q2 cũ accñtis eſſe
ſit i eē: ñ i eē nõ põt cadere i ei⁹
diffõe ⁊ ſic lꝫ ꝯtigat in eē nõ tñ ñ
in eē ſic accipitur iſta diffõ. Ter
tio q2 illud ꝙ nc̃cio ieſt: nõ ꝯtin
git cũ nc̃cĩ ⁊ ꝯtingẽs ex oppoſi
to diſtiguãtur: oē aũt accñs ne
ceſſario ieſt: ģ nõ ꝯtigit ipm ieē
Quarto q2 ſi ieē icludatur i rõe
diffinitia accñtis: tũc ꝑ nullã põꝫ
poñit ñ ineē cũ diffinitũ ſine diffi
nitiõe eē nõ poſſit ⁊ tñ oppoituꝫ
põitur ſm fidē katholicã ut ille
paſſus redigatur i obſeq̇uꝫ xp̃i.
Ad pmũ ꝙ i iſta ñ põitur pt̃ ſub
iecti corruptionē ſic i pcedẽti tñ
ipa ſubĩtelligitur cũ dr̃ eideꝫ q2
vbi ſubiectũ ē id̕ ñ eſt corruptũ
⁊ iõ ñ vr̃ diffõ alia i re lꝫ ſit alia i
rõe. Ad ſcd̕m ꝙ cũ dr̃ ꝙ accidẽs
ꝯtigit ineē ⁊ ñ ineſſe: iſta i dr̃a ñ
attẽditur in ordine ad accñs q̃ñ
ſit idꝫñs adeē ⁊ nõ in eē ſꝫ rõne
ſubiecti cui põt ineē talis iheren
tia ⁊ nõ ineē. Ad q̃rtiũ ꝙ ſi acci-
piatur h ꝯtingentia ex pte iſiſtē
tie accñtis: tũc accñs poñit ñ in
eē ſicut tenet fides q2 omne cõ-
tingẽs eſt poſſibile alit̃ ſe haber̃
Si aũt ex pte ſubiecti tunc oĩne
ſubiectũ põt eſſe ſine quocũq3 ac
cidente ꝑ diuinã potentiã ut iſta
redigãtur in obſeq̇uꝫ xp̃i. Ad q̃r
tũ dr̃ ꝙ cõiter dicunt iſtã diffini
tionē intelligi debere de iherẽ
tia aptitudinali ⁊ nõ actuali et
tũc dicunt ꝙ accidentia ſepata
hñt iherentiaꝫ aptitudinalem

q̄ oꝫ ītelligi ī diffōne iſta accñtis Iſtud tñ nō vr̄ valere q̄ꝛ cū dr̄ accidēs adeē uel abeē aut ī eē uel nō ī eē ꝯſtat ꝙ ñ pōt ꝑ q̄cūq̄ꝫ potētiā nō ī eē uel ab eē ſm aptitudialem īherētiā. iō vr̄ ꝙ iſta ñ ſit accñtis diffō ſꝫ notificaꝰ q̄daꝫ ut dicatur ꝙ accñs ſm ꝙ accñs ñ pōt eē ſine ſuo ſubiecto ſic nec īherēſ ſꝫ ꝙ īherēſ: lꝫ abſolute qḋ accidit aut īherꝫ ſine ſubiecto eē poſſit. ſꝫ ōitur dif. ſi phi iſtā diffōnē accñtis q̄ datur ꝑ ī eē reputauerit q̇ditatiuā. Dr̄ aūt ꝙ rōnabiliter h̄ nō potuerūt q̄ꝛ īherētia dic̄ ordīeꝫ accñt ad ſubiectū cui īheret: ⁊ ordo ē pꝰerior ſuo fundamēto ſic̄ reſpectꝰ ſuis extremis ⁊ nullū pꝰeriꝰ ē ō q̇ditate poris. Scd'a dif. ſi iſta diffō data ē ꝓpe deſcripꝰ. Dr̄ ꝙ ſi h̄ accipiatur ī eē ꝓ īherētia aptitudiali tūc ē ꝓpe deſcriptio q̄ fit ꝑ paſſiōeꝫ ꝓpaꝫ ⁊ talis īherētia aptitudialis ſm ꝑmiſſa ē paſſio accñtis. Si auteꝫ iſtd' ī eē accipiatur ꝓ īherētia actuali tūc ē notificaꝰ ꝑ illa q̄ ꝑ accidēs īſūt. Sꝫ remanet dif. ſi phi iſtā diffōeꝫ īherētie poſuerūt ſic fides xp̄iana fac̄. Dr̄ aūt ꝙ ñ q̄ꝛ nō ꝑcepūt poſſibilitatē iſtiꝰ ſepatiōis q̄ꝫ ponimꝰ ī diuina euchariſtia. Et iō iſtas diffōes retulerūt ad īherētias actuales.

Uigeſimuſ nonus. P. ē ꝙ pōt ītelligi coruꝰ albus ⁊ ethyopſ nitēs cādore p̄ter ſubiecti cōruptōeꝫ c° eo. Et iſtd' inducit porꝰ ad declarādūꝫ q̄uo accñtia inſeꝑabilia pñt ad eē uel abeē p̄t ſubiecti corruptōeꝫ ſm datā diffōeꝫ. Sꝫ oritur dif. q̄ꝛ ꝑ eundē modū poſſꝫ q̇s ītelligere hoīeꝫ nō eē aīal ſic ītelligit coruū nō nigrū cū neutrū ſit in rerū nā dr̄ ꝙ nō ē ſimile q̄ꝛ aīal ē ō p̄mo ꝯceptu ⁊ intellectu hoīs: ⁊ iō nō pōt q̇ditatiue ꝯcipi ſine aīali nō ſic aūt de nigredīe corui q̄ ñ ē ō p̄mario eiꝰ ītellectu. Scd'a dif. q̄ꝛ riſibile nō ē de ītellectu hoīs ⁊ ſic poſſit hō ītelligi ñ riſibilis ſic̄ coruꝰ nō niger ⁊ tūc ꝓpꝛiūꝫ eo mō qꝰ accñs aderit ⁊ aberit p̄t ſubiecti corruptiōeꝫ. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ riſibilitas nō ſit ō eiꝰ p̄mario ꝯceptu tñ bñ noſcitur ī eē ex eiꝰ rōne fōmali noticia ꝓpt̄ q̇d. Nō ſic aūt accidēs ī ſeꝑabile: ⁊ iō nō pōt ſic ſubītelligi cū oppoito. Tertia difficultaſ ē q̄ꝛ iſta ītellcm̄ q̄ ītelligitur coruꝰ albꝰ aut ē vͣa ⁊ tūc nō ē nigredo accñs īſeꝑabile. aut falſa ⁊ tūc nō pōt abeē ſubiecto ſic falſa ꝓpō cū dr̄ hoīeꝫ nō eē aīal Dr̄ aūt ꝙ iſta ſubītellectio ō q̄ h̄ loq̇tur nō ē accipiēda de fctō ut affirmetur coruꝰ albꝰ tūc.n. eēt falſa ꝯplexio ſed ut ītelligatur ꝙ ex rōne ſua diffinitiua nō repugnat ei albedo ſic̄ ei repugñt oppoitū paꝰnis. Quarta dif. ē q̄ꝛ ſi ñ repugnat ex rōe ſua tūc ñ erit īpoſſibile ⁊ ſic nigredo talis erit ſeꝑabilis. Dicitur aūt ꝙ forſitā poſſꝫ

aliūde repugnare q̄ꝫ ex rōne formali q̄ꝛ illud tñ nō īueītur vr̄ ꝙ talis ſeꝑatio licet ſit impoſſibilis ꝑ nāꝫ: tñ nō vr̄ ipoſſibilis ī hītudine ad cāꝫ p̄mā. Iſtud tñ tranſcēdit phiaꝫ ⁊ ſic iſte paſſus redigatur ī obſeq̇ꝫ xp̄i ut nō poſſit vitaſ phica ſine vitate fidi ſaluāri.

Triceſimuſ. p. ē ꝙ cōe ē oībꝰ p̄dicabilibꝰ iſtis ō pluribꝰ p̄dicari caꝰ 6°. Sꝫ oritur dif. Si oībus iſtis p̄dicabilibus ē aliq̇d cōe vniuocū. Dr̄ aūt ꝙ ſic vr̄. s. p̄dicabile qd' eſt ſupius diffinitū qd' ē aptū natū de pluribꝰ p̄dicari. Et ꝙ iſtud ſit eis cōe pꝫ q̄ꝛ qd'libꝫ iſtoꝝ dr̄ p̄dicabile. qd' aūt ſit vniuocū ꝓbatur q̄ꝛ dr̄ de eis ſm vnā diffōneꝫ q̄ ē de pluribus p̄dicari. q̄ꝛ h̄ dr̄ ꝙ iſta diffō oībꝰ p̄dicabilibꝰ ē coiſ. Scd'a dif. q̄ꝛ cū oē cōe vniuocū ſit geꝰ aut dr̄a ⁊c̄. qd' iſtoꝝ ē iſtud cōe. Dicunt aūt ꝙ p̄dicabile dr̄ ad modū generis de iſtiſ. 5. p̄dicabilibꝰ ſic genus de ſpēbus ⁊ iſta p̄dicabilia dr̄nt ſpē q̄ꝛ q̄rēti de quolibet iſtoꝝ ut ē ſcd'a ītētio q̇d ē reſpōdetur ꝯueiēt ꝙ ē p̄dicabile Tertia dif. q̄ꝛ ſi iſtud cōe eſt geꝰ cū iſtud ſit cōe ad genꝰ ⁊ ad alia tūc genꝰ erit coīꝰ ſe ipō ⁊ erit cōe ad oīa alia ꝯ̄ q̄ fuit diſtictū ut de ſperatū. Iō vr̄ dō. ꝙ lꝫ iſtud cōe ſe h̄eat ꝑ modū generis: tñ ꝓpe ñ ē geꝰ q̄ꝛ eſt ſupiꝰ ad geꝰ. imo vr̄ eē traſcendēs ad modū entiſ q̄ꝛ circuit oē p̄dicabile ⁊ oē genus. Quarta dif. q̄ꝛ accipiēdo iſtd' trāſcendēs iſtud diuiditur ī iſta p̄dicabilia ꝑ dr̄as ſibi cōtrādicētes diuiſiuas ⁊ ille aduenīētes ꝯſtituūt aliq̇d ad modū ſpēī ⁊ ſic ſūt ī talibꝰ ſa ⁊ ab iſtis rebꝰ pōt abſtrahi vnꝰ cōis ꝯceptꝰ p̄dicabilis ſic a p̄oribꝰ ñ traſcēdentibꝰ ō illo cōi ſic arguetur ⁊ ſic erit ꝓceſſꝰ ī īfinitū Dr̄ aūt ꝙ ab illis traſcēdētibꝰ ñ ꝯtigit abſtraheī vltiorē ꝯceptū ſꝫ ſe ipis hñt talia illā traſcēdētē ꝯitatē: aut oꝫ ꝯcedi ī talibꝰ ꝓceſſū ī īfinitū ſic̄ ī diuiſiōe ꝯtinui. Sꝫ remāet dif. ſi nūerꝰ iſtoꝝ p̄dicabiliū ē ꝑ ſe notꝰ. Dr̄ aūt ꝙ ñ lꝫ ſit ſuppoitꝰ ab oībꝰ phis pꝰ plōeꝫ. tñ declaratur iſtiꝰ nūeri euidētia: q̄ꝛ p̄dicabile aut ē natū p̄dicari ī q̇d āt ī q̄le acciꝰ q̄le ꝓ oī ñ q̇ditatiuo. Si ī q̇d aut ō diuerſis q̇ditatibꝰ ⁊ ſic ē geꝰ: aut ō diuerſ hecceitatibꝰ ⁊ ſic ē ſpēs. Si ī q̄le aut ī q̄le eēntiale ⁊ ſic ē dr̄a: aut ī q̄le accñale ⁊ tūc aut ītnſecū ⁊ ſic ē ꝓpꝛiūꝫ: āt extīſecū ⁊ ſic ē accñſ.

Triceſimuſ primꝰ. P. ē ꝙ iſta p̄dicabilia hñt ad īuicē ꝯitatē ſic geꝰ ꝯueīt cū ſpē in eo ꝙ ē p̄dicari ī q̇d: ⁊ cū dr̄a ī eo ꝙ ē dici ō pluribꝰ ſpēbꝰ: ⁊ cū ꝓpꝛiō ī eo ꝙ ē eē ꝯñs ad ſpēꝫ: ⁊ cū accidēte ō pluribꝰ etiā ſpē dr̄ntibꝰ dici c° eo. Sꝫ oritur dif. q̄ coītas ē int̄ ſpeciem ⁊ alia: Dicitur ꝙ ſpecies cōmunicat cū differentia in

p̄dicari ỏ pluribus numero ꝺr̄n̄tibus: et cū ꝓprio ỏ ſolis numero ꝺr̄n̄tibus ꝛ cū accn̄te ī eo ꝙ eſt p̄dicari ſicut fuit ſupradc̄m de oībus ꝛ dic̄ ꝙ in iſtis ē rara ꝯuenientia. Secūda dif. que ē coītas int̄ ꝺr̄n̄tiā ꝛ ſequētia. Dr̄ aūt ꝙ ꝺr̄a coīcat cū ꝓprio qꝛ vtraqꝫ de pluribus ꝺr̄n̄tibus numero ꝛ ī quale q̇d dicūtur: ꝛ cū accn̄te: quia in quale ꝛ nō ꝯuertibiliter.

Tertia dif. que eſt coītas int̄ ꝓpriū ꝛ accn̄s dr̄ ꝙ ꝓpriū p̄dicatur ī q̇le ꝛ accidēs ꝛ vtrūqꝫ accidētalit̄.i.nō q̇ditatiue. Quar dif. quid ē p̄dicari ī q̇d ꝛ in quale. Dicitur aūt ꝙ illud dr̄ p̄dicari in q̇d ꝑ quod ꝯuenient̄ r̄ndetur ad int̄rogationē factā ꝑ q̇d ut cū queritur q̇d eſt hō ꝯuenient̄ reſpōdetur aīal. Et p̄dicari in q̇le dicitur illud ꝙ ꝯuenient̄ r̄ndetur ad int̄rogatiōē factā ꝑ quale ut cū queritur qualis eſt hō ꝯuenient̄ dr̄ riſibilis. Sꝫ remāet dif. ſi iſti duo mōi p̄dicādi adequāt totā latitudiē p̄dicationis. Dr̄ aūt ꝙ ſic in ordine ād p̄dicabilia qꝛ nullū eſt p̄dicabile ſm̄ p̄miſſa quod nō p̄dicetur in q̇d uel ī q̇le.

Secūda dif. ꝙ quātitas ē accidens ſubſtātie ꝛ tn̄ nō p̄dicatur de ea in quale nec in q̇d ſed in quātū ſicut nec relatio iſtoꝝ ī modoꝝ ꝛ ſic circa accn̄s nō ſunt iſta imediata. Dicitur aūt ꝙ ad iſtud ſaluandū eſt accipiēda in q̇le p̄dicatio ꝑ omni nō q̇ditatio largo modo.·.

Triceſimuſſecūdus.

P. ē ꝙ oīa iſta p̄dicabilia hn̄t adīuicē diuerſitatē quia nō ſolū hic aſſignātur eoꝝ ꝯuenientie ſed etiā ꝺr̄n̄tie ca.° eodē. Sed oritur difficultas q̄ ē ꝺr̄a generis ad ſequētia. Dr̄ aūt ꝙ gen⁹ differt a ſpē quia de pluribus ſpēbus dr̄ ꝛ ſpēs nō ꝛ a ꝺr̄a qꝛ ī quid: ꝛ a ꝓprio qꝛ nō ꝯuertitur cū ſpē ꝛ ab accn̄te qꝛ eēn̄tiale. Sc̄da dif. que ē ꝺr̄n̄t a ſpēi ad ſequētia. Dr̄ aūt ꝙ a ꝺr̄n̄tia differt quia p̄dicatur in q̇d: et a ꝓprio qꝛ illud in quale accn̄tale ꝛ ab accidēte ꝑ idem. Et iterum accn̄s pōt eē genus gn̄aliſſimū.

Tertia dif. que ē diſtictio ꝺr̄e ad alia. Dr̄ aūt ꝙ ipa differt a ꝓprio qꝛ illa de pluribus ꝺr̄n̄tib⁹ ſpē: ꝛ iſtud de vna ſpē ſola: ꝛ ab accidente qꝛ illa eēn̄tialit̄ p̄dicatur ꝛ accidēs nō. Quarta dif. que ē diſtictio ꝓprij ad accidēs. Dr̄ ꝙ ꝓpriū ꝯuertibilit̄ p̄dicatur de eo cuius ē ꝓpriū ꝛ accidens nō ꝯuertibilit̄. Sed oritur dif. qꝛ ſm̄ p̄miſſa in h̄ eſt ꝺr̄n̄tia int̄ differentiā ꝛ ꝓpriū loquēdo de differentia ſpecifica qꝛ illa in quale eēn̄tiale ꝛ iſtud in quale accn̄tale ꝛ ſic ꝓpriū videtur accn̄tale. ꝛ ꝑ ꝯn̄s erit accn̄tale ꝯ̄ p̄miſſa. Dr̄ aūt ꝙ non dr̄ accn̄tale iſtud ꝓpē: nec ꝑ ut large accidentale ſumitur ꝓ oī nō q̇ditatiuo. Et

ꝯfirmatur qꝛ ꝓpriū nō dr̄ ꝑ accidens ſꝫ ꝑ ſe ī 2.° mō. Secūda dif. eſt qꝛ illud qd̄ ē eēn̄tiale videtur q̇ditatiuū: ꝺr̄a aūt dr̄ eēn̄tialiter ꝗ q̇ditatiue. Dr̄ aūt ꝙ ipa realit̄: et ſm̄ eē ē de q̇ditate: ſm̄ aūt dici.i. ſm̄ modū p̄dicādi ut patuit dr̄ qualitatiue uel q̇lificatiue.

Triceſimuſtertius.

P. ē ꝙ genera p̄ora ſūt his que ſub ſe poſite ſūt ꝺr̄n̄tijs ꝓpt̄ qd̄ et ſimul q̇dē eas auferūt nō aūt ſimul auferūtur ca.° eodem. Et adiūgit ꝙ ſi ꝺr̄e diuiſiue aīalis auferātur poteſt ſubītelligi ſubā aīāta ſenſibilis que eſt aīal. Ex q° q̇dem paſſu accipitur talis regula ꝙ q̄n̄cūqꝫ aliq̄ duo iſta ſe hn̄t ꝙ vnū eſt poſteri⁹ reliquo: ablato p̄ori nc̄c̄m eſt auferri poſterius: ꝛ poſterius poteſt auferri nō ablato p̄ori: qꝛ h̄ ꝓpter qd̄ ponit genus eſſe p̄us ꝺr̄a īfert ꝙ ablato genere aufertur ꝺr̄n̄tia: ꝛ tn̄ ablata ꝺr̄a n̄ auferūtur ge⁹ ꝙ nō poſſet īferri niſi in virtute regule p̄aſſumpte. Sꝫ ꝯ̄ hanc regulā īſtatur q̇druplicit̄. P̄rio qꝛ ī cātis p̄r eſt p̄us filio ꝛ tn̄ filius pōt eſſe ſine patre. Secūdo oīs cā eſt p̄or ſuo effectu ꝛ tn̄ deſtructa cā pōt effectus remanere ſic calor in aqua igne ꝯ̄ſūpta. Ter.° qꝛ paſſio ponitur eſſe poſterior ſubiecto ſm̄ naturā. ꝛ tn̄ ablata paſſione nc̄c̄m eſt auferri ſubiectū ut h̄ ponitur cū ꝯuertatur: ꝛ tn̄ regula ſuppōit ꝙ p⁹eriōi ablato n̄ aufertur p̄us. Quarto cū iſta regula applicetur hic ad genus ꝛ ꝺr̄am ꝯ̄ſtat ꝙ ſublato rōali ꝛ irrōali nō remanet aīal ī reꝝ nā: aut ſuboblatis ꝯgregatiuo ꝛ diſgregatiuo nō remanet color. Ad p̄mū dr̄ ꝙ hic nō eſt intētio de p̄oritate tp̄is ſm̄ ꝙ pater p̄uenit filiū ꝛ aurora veſpꝫ ſed de p̄oritate nature q̇lis ē int̄ genus et ꝺr̄am. Ad ſecundū ꝙ iſta regulā intelligi oꝫ ſm̄ eēn̄tialit̄ ordiata ſic ſunt gen⁹ ꝛ ꝺr̄a: nō ſic aūt effectus ꝛ cā vniuoca qꝛ accidit ſꝑ ꝙ talis effectus ſit a tali cā. Ad tertiū ꝙ non repugnt ſubiecto ex ſua rōne formali exiſter ſine paſſione cū ſm̄ naturā p̄exiſtit ei et in illo p̄ori ſit ſine ea cū tota ſua rōne diffinitiua. Ad quartū ꝙ eo dē mō generi n̄ repugnat ex ſua q̇ditate fore ſine ꝺr̄n̄tia cū p̄exiſtat ei ꝛ in illo p̄ori ſit q̇ditatiue ſine ea: ꝓpter ꝯ̄deptitatē tn̄ realē in nō nullis nc̄cio ſeqtur de facto ꝺr̄n̄tia. Sed oritur dif. quare dicit ꝙ ſi ꝺr̄n̄tie diuiſiue aīalis auferūtur pōt ſubitelligi ſubā aīata ſenſibilis que eſt aīal. Dr̄ aūt ꝙ ad oſ̄ndendū q̄uō aīal in ſuo cōceptu abſtrabit a ꝺr̄n̄tijs diuiſiuis ꝛ oē qd̄ abſtrabit ab alio pōt ītelligi ſine illo eē ī eē intellectio. Secūda dif. qꝛ cū genus non ſit de q̇ditate ꝺr̄n̄tie ſm̄ p̄miſſa: ita vr̄ ꝙ ꝺr̄n̄tia poſſit ꝯcipi ſine genere ſic ecōuerſo. Dr̄ aūt ꝙ licet

abſolute poſſit eē ꝑi rōale ſine
aīali ꝓ eo ꝙ nō eſt intra ei⁹ q̇di-
tatē incluſū: tñ deſcēdendo a ſū
mis ad īfima ꝑ lineā ꝑdicamēta
lē rectā ꝑintelligitur ſꝑ diuiſū di-
uidētib⁹ ſuis ⁊ ſic videtur h̄ loq̇.

Triceſimus q̄rtus

. P. ē
ꝙ genera ꝑiacere oȝ: ⁊ formata
ſpecificis drñtijs ꝑficere ſpecies
vnde ꝑora in q̄t nāliter ſūt gene
ra ⁊ ſimul iterimētia ⁊ ip̄is. ſ. ge⁹
⁊ drña inēemptis īterimūtur ſpēſ
ſed inēemptis ſpēbus ñ ſimul in
terimūtur. s. genus ⁊ drñtia ca⁹
eodē. Ex iſto paſſu accipiūtur q̄t
tuor ph̄ica documēta. Primū ē
ꝙ iꝑfectiōe ſpēi ⁊ i ꝯpoſitōe: ge⁹
ꝑiacet: qd̄ nō eſt ſꝑ intelligendū
ad modū ſubiecti q2 rōalitas nō
ineſt aīalitati ſicut ſubiecto ſed
aīalitas ꝑia cet ſicut effect⁹ ꝑor:
ut illuminatio aeris ꝑuenit eius
calefactionē a ſole. Secundū ē
ꝙ in iſta ꝯpoſitione drña īformat
genus ꝙ aliq̄ñ pōt intelligi ꝑ inſi
ſtentiā formalē in ip̄o ut ī rece-
ptiuo ut aīatuȝ in corꝑe q̄ꝫuis in
aīali ⁊ rōali nō ita ſit. Tertiū do.
ē ꝙ genera ſūt ꝑora ſm naturaȝ
q̄ꝫ ſꝑe ſpēs. Et ſi dicatur q̄d hic ī
tendit ꝑ prius natura. Dr̄ ꝙ q̄ñ
cūq̄ꝫ aliqua duo ita ſe h̄ñt ꝙ vnū
ꝑexigit reliquū: ꝑexigitū eſt ꝑus
ſm naturaȝ ꝑexigente. Et ſi dica
tur ad q̄d cogſcitur ꝙ iſtud ꝑexi
gat reliquū. Dicitur ꝙ q̄ñ vni ex
ſua ratiōe formali repugnat eē

ſine alio ⁊ nō ecōuerſo. Quartuȝ
do. ē ꝙ inēemptis generibus in
terimūtur ſpēs ⁊ nō ecōuerſo:
quia dicit ꝙ genera ſunt inti-
mētia: s. ſpēs ſȝ nō ſimul intimū
tur. s. ablatiōe ſpēꝝ. Sed oritur
dif. q2 hic videtur ſupponere inē
emptionē generꝝ ⁊ ſpēꝝ q̄ ē impoſ
ſibilis ſm ph̄os. Dr̄ aūt ꝙ uel ip̄e
loq̇tur ꝑ impoſſibile ꝙ ſi intimere
tur genus ⁊ ſpecies intimeretur
⁊ nō ecōuerſo. Aut ſi loq̇tur per
poſſibile ut ſi dicatur ꝙ iſta ſūt
anihilabilia ꝑ diuinā potentiam
q̄ꝫtuȝ ad ſuū eē in actu ſic docet
xp̄iana fides. Secūda dif. ē quia
correlatiua poſita ſe ponūt ⁊ ꝑ-
empta ſe ꝑimūt: ⁊ genus ⁊ ſpēs
ſūt cōrelatia ⁊ iō ſicut inēempto
genere intimitur ſpēs ita econ-
uerſo. Dr̄ aūt ꝙ vm ē inq̄tū ſūt
relatiua nō tñ q̄ꝫtuȝ ad q̇ditateȝ
abſolutaȝ generis q̄ abſtrahit a
natura ſpecifica: ⁊ ſic itelligit ī h̄
loco. Intelligendū tñ ꝙ videtur
hic accipi argumentū ꝙ gen⁹ ē
ſpēs drñt realiť: q2 in eiſdē rea
liter vno ꝑempto ꝑimitur ⁊ reli
quum. Niſi dicatur ꝙ vm ē d̄ fa
cto uel de poſſibili: nō tñ vbi ſup
pōitur impoſſibile. s. ñ drñt realiť.

Triceſim⁹ quintus.

P. ē ꝙ accñtia ꝑncipaliť in
idiuiduis ſubſiſtūt: gnā vero et
ſpēs nāliť ꝑora ſūt idiuiduis ſub
ſtātie c⁹ eo. Ex quo dcō eliciūtur
duo ph̄ica do. Primū ē ꝙ ſcd'e

ſubē ſunt ꝑores ſȝ naturā q̄ꝫ pri
me: q2 idiuidue ſubē dñtur ſubē
ꝑme. Generā aūt ⁊ ſpecies ſubē
ſecūde. Scd'm do. eſt ꝙ accñtia
ꝑ ꝑus inſūt ꝑmis ſubſtātijs q̄ꝫ ſe
cūdis quia dič ꝙ ꝑncipaliť i indi
uiduis ſubſiſtūt. Sed oritur dif.
q̄ñ dicūtur ille ꝑme ſubē ſi ſunt
poſteriores: ⁊ iſte ſcd'e ſi ſūt ꝑo-
res. Dr̄ aūt ꝙ iſte dicūtur ꝑme
q2 quo ad nos ꝑus videntur ap
prehendi: cū abſtrahim⁹ vniuer
ſale a ſingularibus: non tñ in ſe.
Secūda dif. q2 accñtia ꝑ prius
dicūtur in eē ꝑmis ſubſtātijſ cuȝ
ip̄e ſunt natura poſteriores. Dr̄
aūt ꝙ cū vniuerſalia ſunt abſtra
cta ⁊ ſm ſe precīſa in eē eēntie:
illa que ꝯtingūt qualia ſūt accñā
nō poſſūt eis ineē niſi ꝓ ut ſūt in
diuiduata ⁊ ſic ꝑ idiuidua ⁊ tūc
ſcd'ario q2 ꝑ aliud. Tertia dif. ē
ſi ꝓpria paſſio inē ꝑus idiuiduis
q̄ꝫ vniuerſalib⁹. Dr̄ aūt ꝙ nō imo
ecōuerſo q2 ip̄a inē ꝑ ſe ſpēi ⁊ ſic
ꝑ ſpēȝ ꝯuenit idiuiduis. Vñ ſicut
in ꝑdicamētis ꝑ accñs ꝓceditur
ab iferioribus ad ſuꝑiora ſm ꝑ-
miſſa ita in ꝑdicamentis ꝑ ſe ecō
uerſo. Cuius ratio ē q2 ꝑdicamē
ta ꝑſe inſunt q̇ditatibus ī ſua ab
ſtractiōe ſm q̄ꝫ ſunt vniuerſales
Quarta dif. ē q2 ſor̄ nō pōt eſſe
albus niſi homo ſit albuſ ⁊ tñ hō
pōt eē albus ſorte nō albo. Et ſȝ
regulā ꝑoritatis datā ꝑus ē eſſe
albū hoīs q̄ꝫ ſor̄ cū ab ꝑo nō cō-
uertatur ꝯña. Dr̄ aūt ꝙ ſicut h̄

hō nō poteſt eē alb⁹ niſi ⁊ hō ita
nec homo niſi aliq̇s ſingularis hō
q̄ꝫuis nō ſor̄: ⁊ ita ꝯuertitur ꝯña
ad ſingularia q̄ꝫuis nō ad ſorte.

Triceſimuſſextus.

P. ē ꝙ illa que ꝑticipant ge
nera eq̄liter ꝑticipant cū tñ acci
dentia intenſionē ⁊ remiſſioneȝ
recipiāt c⁹ eodē. Et poſtea adiun
git in ſeq̇ētibus ꝙ. s. cōe ē ſpēi
⁊ drñtie ꝑticipari equaliť ab illiſ
a quib⁹ ꝑticipātur. Et itūȝ in ſe-
quētibus addit ꝙ eq̄liter ꝑtici-
pantur ſpēs ⁊ ꝓpria paſſio ab il
lis a q̇b⁹ ꝑticipātur. Ex quo elici
untur q̄ttuor ꝯcluſiones. Quaꝝ
ꝑma ē ꝙ genera eq̄liť dñtur de
oībus ſuis ꝑtibus ſubiectiuis q2
dicit ꝙ equaliť ꝑticipātur a ſuis
iferioribus. Secūda ꝯcluſio eſt
ꝙ eq̄liter dicitur ſpēs de idiuidu
is ſm eundē modū: q2 dicit ꝙ i
iſta equali ꝑticipatione cōuenit
ſpēs cū drñtia. Tertia ꝯcluſio ꝙ
drñtia reſpectu ſuoꝝ iferioꝝ h̄ȝ
talē equalitatē quia in eodē po-
nitur hic cōicare cū drñtia. Quā
ta ꝯcluſio ꝙ ꝓꝑuȝ dr̄ eq̄liť de oī
bus ſuis ſubiectis q2 ponit ꝙ eq̄
liter ꝑticipatur ꝓꝑuȝ ſicut ſpēs
ab idiuiduis. Sed ꝯtra ꝯcluſiōeſ
iſtatur q̄druor. P⁹ q2 hō dr̄ eſſe
ꝑfectiſſimū aīal ⁊ ſic nobiliori et
ꝑfectiori mō ꝑticipare aīalitateȝ
q̄ꝫ bruta ꝯtra generis eq̄litateȝ.
Scd'o q2 lȝ lux ſoliſ ⁊ lūe videā-
tur eiuſdē ſpēi tñ nāliť lucē eſſe

pfectiorē in ſole q̄ʒ in luna cerni
mus. Tertio qꝛ vna albedo ē ma
gis diſgregatia quā alia aut ni-
gredo ꝯgregatiua ⁊ ſic dr̄a ieq̄lī
ter pticipatur. Quarto qꝛ hō vī
riſibilior alīo aut vnū corpus al
tero mobili⁹ ꝯ ꝓprij eq̄litate. Ad
p̄mū rn̄detur ꝙ hō eſt pfectior
brutis p rōabilitatē ⁊ nō p aīali-
tatē: iō ē nobiliſſimū aīaliuʒ non
tñ in q̄ʒtuʒ aīalia ſunt. Ad ſcd'm
ꝙ lʒ lux ſolis ſit pfectior luce lūe
tñ nō ſm q̄ditatiuā lucis rōnem
ſpecificā ſed ſm ḡdus māles aut
īdiuiduales. Ad tertiū ꝙ nō eſt i
tenſior diſgregatīn q̄ʒtuʒ ad q̄di
tatē diſgregatiui q rō ſaluatur i
quolibet ḡdu ſʒ quo ad ḡd⁹ vniuſ
rōnis ſicut dc̄m eſt i ſpē. Ad q̄rtū
ꝙ ſic vnū corp⁹ ē facilius mobile
aut velociuſ q̄ʒ reliquū ita i riſibi
litate: tñ ita eſt vnū mobile ſicut
reliquū ⁊ tm̄ riſibile itēſiue. Sʒ
oritur dif. qꝛ eo. mō quo iſta p̄di
cabilia ꝯcedūtur intēdi ⁊ remitti
puta ſm ḡdus idiuiduales: ꝯce-
di oʒ de accn̄te ⁊ ſic negatur de
eis intēſio ⁊ remiſſio ſm rōeʒ for
malē ita ⁊ i accn̄te. Et tñ h̄ ꝯcedi
tur accidēs intēdi ⁊ remitti qn̄ ō
alijs oībus p̄dicabilib⁹ negatur.
Dr̄ aūt ꝙ ceſa videtur ꝯpari ad
ſua iferiora añ oēʒ ḡdū intrīſecū
ut de eis p̄dicātur ⁊ ſic nō ſʒ ma
gis ⁊ minus. Accn̄s aūt ad ſubie
ctū ſicut ad poſteri⁹ ſe hn̄s poſt
oēm intenſionē ⁊ iō forte ei⁹ in-
tēſio ⁊ remiſſio ꝯceditur vbi ne-
gatur de alijs.

Triceſimusſep

timus: P. ē ꝙ dr̄a ꝯponitur cuʒ
alia dr̄a. Rōale. n. aīt ⁊ mortale
ꝯpoſitū ē in ſubā hoīs. Spēs vō
nō ꝯponitur ſpēi ut gignat aliq̄ʒ
aliā ſpēʒ c⁹. eo. Et adiūgit ibi vnū
exemplū multū mirabile qd' nō
eſt credendū fuiſſe ploīs ſʒ ſup-
additū a por⁹. ad remouendā in
ſtantiaʒ ꝙ quedā eq̄ pmiſcetur
aſino ad muli gnātionē: equus
aūt ſimplicit̄ aſine nunq̄ʒ. Ex iſto
paſſu accipiuntur q̄ttuor pbica
do. Primū eſt ꝙ duo actu exn̄a
poſſunt ꝯcurrere ad faciendum
vnū ꝯpoſitū: dum tñ aliq̄d aliud
vnū ſit in pō reſpectu amboꝝ qꝛ
cū dr̄e ſint iu actu reſpectu gn̄is
⁊ genus i pō reſpectu eaꝝ ut ſu
perius fuit dn̄ſuʒ plures dr̄e cō-
currūt hic ad faciendū vnū ꝯpo
ſitū. Secundū do. nō ē icōueni-
ens ſi plures forme ſubāleſ ꝯcur
runt ad faciendū ꝯpoſitū vnum
ſicut h̄ ad faciendū vnū eētiale
ꝯſtitutū qꝛ eadē inꝯueniētia poſ
ſet adduci de drn̄tijs eētialibuſ
ſic ō ſubālibus formis ut pʒ ſub
tiliter intuēti ſic. n. eē ē a forma
ita a dr̄a. Tertiu do. ꝙ vna ſpēs
ꝯria nō pōt pmiſceri alti ad faciē
dā vnā mediā q̄litatē ab eis ſpē
diſtictaʒ utputa albedo ⁊ nigre
do ad mediū colorē ⁊ tñ habetur
ꝙ iſti colores nō pmiſcētur for-
me i medio ſʒ v̄tualit̄ tm̄. Quārtū
do. ꝙ q̄ttuor elemēta nō pmiſcē
tur ad faciendā vnā mixti forma
quam ꝯſtat ab eis eē diſtictam
ſpē. Et arguitur ꝙ in mixto non
ſunt elemēta formalit̄ qꝛ ſpecieſ
ſpēi nō pmiſcetur ad aliā ſpecieʒ
faciendā. Sed oritur dif. quiā di
c t ꝙ pticularis equa cū aſino p
miſcetur ⁊ nō tñ equus ſimplicit̄
⁊ tñ locus eſt a pte ſubiectiua ꝙ
ſi hic equ⁹ aliq̄d opatur ⁊ equus
ſimplicit̄. Dr̄ aūt ꝙ exēplū illud
poſitū ibi modicū facit ad ꝓpoſi
tū de ꝯiunctiōe drn̄tie cū alia et
nō ſpēi cū alia ad vnū ꝯſtituendū
ꝯpoſitū ⁊ iō modicū ē curanduʒ
de appoſito porphirij q̄ʒuis regu
la plōnica ſit vera. s. ꝙ vna ſpēs
nō adiūgitur alteri ad faciendū
vnū tertiū ita ꝙ quelibet ſpecies
ſit ps talis tertij ꝯpoſiti quia ut
efficiētes ſic bene aſinus ⁊ equa
faciunt mulum.

Triceſimusoc-

tau⁹. P. ꝙ ipmixte q̄dem ſūt cō
trarie drn̄tie. Inixta vō ſūt ꝯtra-
ria accn̄a c⁹. eo. Sʒ ꝯtra iſtū paſ.
īſtatur q̄druplicit̄. Primo qꝛ cō
gregatīn ⁊ diſgregatīn cum ſint
drn̄tie coloris cōtrarie pmiſcen
tur in diuerſis coloribus quorū
viditas minus ꝯgregat q̄ʒ nigre
do ⁊ minus diſgregat q̄ʒ albedo
Scd'o qꝛ calō ⁊ frig⁹ pmiſcētur i
tepido ⁊ n̄ ē poſſibile ꝙ duo diſti
cta ſpē pmiſceātur q̄n pmiſcātur
eoꝝ drn̄tie. Tertio qꝛ differentie
accidentiū ſūt accidētia ſed ꝯria
accn̄tia ut hic dicitur pmiſcētur
ḡ dr̄e eoꝝ. Quarto qꝛ ꝯria accn̄
tia differūt ſpē: dc̄m aūt ē i paſſu
p̄cedenti ꝙ ſpēs plures nō ꝯue-
niunt ad vni⁹ ꝯſtitutionē. Ad p̄-
mū ꝙ talis pmixtio negari non
pōt ſicut in accn̄talibus ē ꝯceſſa
⁊ iō videtur ꝙ nō fuerit hic intē
tio niſi de drn̄tijs generis ſubſtā
tie que ſunt ꝯtra accn̄tia diſtin-
cte. Ad ſm ꝙ ibi pmiſcētur dr̄e
ſpecifice ſic ipe nature ſpecifice:
tñ nō ita fit in ſubālibus de q̄buſ
ē in ꝓpoſito ſmo. Ad tertium ꝙ
ꝯcludit demōſtratie. Ad quartū
ꝙ iſta ꝯria pmiſcētur nō ut faci
ant vnā tertiā ſpēm ſed i tepido
caliditas ⁊ frigiditas que ibi ſūt
remiſſa vnumquodq; permanʒ
in prima ſpecie nulla ſpecie nul
la noua ꝯſtituta. Sʒ oīitur dif. qꝛ
nō ſolū in accn̄tibus ſed etiā i ge
nere ſubſtātie corporeū ⁊ icor-
poreū ſic pmiſcētur ad ꝯſtitutēʒ
hoīſ ex aīa rōali ⁊ corpe. Dicitur
aūt ꝙ hic nō ē pmixtio ex drn̄tijſ
ꝯrijs qꝛ corpeuʒ ⁊ rōale ſūt dr̄e
ſubalt̄nati poſite ⁊ iō iſta nō pōt
cadere ſub icorporeo.

Triceſimus no

nus. P. ē ꝙ ſpēs añ ſubītelligi-
pōt q̄ʒ accn̄tia iſepabilia: oʒ inq̄d
eē ſubiectū ut illi aliud accidat.
Accn̄tia vō aīt poſterioris ſunt
generis ⁊ aductīcie nature ca⁹.
eo. Et ſic patʒ ꝙ hic loquēdo de

ſpēbus ⁊ dꝛĩſtijs nō refert ſe niſi
ad illa que ſūt e genere ſubē: cū
hic ſupponat ſpēm de qua h̄ loq̄
tur eē accñtiuꝫ ſubiectuꝫ. Et in
iſto quid ē paſſu ꝯtinētur q̄ttuoꝛ
phice v̄itates. Pꝛima ē ꝙ ſubā ē
pꝛioꝛ accñte oꝛdine cognitionis
qꝛ dicit ꝙ ſpēs añ ſubītelligi pōt
q̄ꝫ accñtia. Et nō oꝫ ītelligi ꝙ pꝰ
appꝛhendatur cū ꝑ accñtia deue
nimaus ad noticiā ſubē ſed qꝛ ī
ipa noticia arguimꝰ ꝙ ipa ē poꝛ
Secūda v̄itas ꝙ ſubā ē poꝛ acci
dēte nō ſolū in eē cognito ſꝫ etiā
ſm oꝛdiem nature qꝛ dicit ꝙ oꝫ
eſſe ſubiectū ut aliq̄d illi accidat
qꝛ.s.ꝑus eſt eē q̄ꝫ recipere ſicut
pati pſupponit exiſtere. Tertia
v̄itas ꝙ totum genus accñtis ē
poſterius toto genere ſubē quia
dic̄ ꝙ accñtia poſterioꝛis ſūt ge
neris nō inq̄ꝫtuꝫ ponatur vnum
genus oīm accñtiuꝫ cū ſint eoꝝ
nouē gnā pma ſꝫ qꝛ accipiendo
genus cuiuſlibet dati pdicamēti
accñtis illud ſm ſe totuꝫ ē poſte
rius. Quarta v̄itas ē ꝙ oīa acci
dētia ſunt ab extrīnſeco qꝛ dicit ꝙ
ſunt nature aduēticie ⁊ iſte ad
uētus deſig̃t extraneitatē. Sꝫ o
ritur dif. qꝛ ſic̄ foꝛma ſubālis edu
catur de potētia mafie ita accñ
tia nālia cū nō creentur ⁊ iō vi
dentur eque ab ītrinſeco. Dr̄ aūt
ꝙ qꝛ foꝛma ſubālis educitur de
potētia illius cū quo fac̄ idē ꝑ eſ
ſentiā iō magꝭ dr̄ ab intīnſeco q̄ꝫ
accñs ꝙ nō ē natū ſic idē facere
cū ſubiecto de cuiꝰ pō ē eductū.

Quadrageſimꝰ

P. ē illius figure q̄ arboꝛ Poꝛ
phirij appellatur nō ꝙ iſta figu
ra a Poꝛ. fuerit deſcripta: ſꝫ qꝛ
ex dictis in iſto libꝛo q̄ poꝛꝰ vul
go nūcupatur ē accepta q̄ talis ē

Subſtātia
īcoꝛpoꝛea — coꝛpea
Coꝛpus
inaīatuꝫ — aīatuꝫ
Uegetabile
inſſibile — ſſibile
Animal
irrōnale — rōnale
Aial rōale
imoꝛtale — moꝛtale
Homo
Plō. Cicero. Soꝛ. Ariſto.

Et iſta quideꝫ

figura ut pꝫ ad ſſuꝫ ꝯtiet ſex ſub
altn̄atas diuiſiōes. Quaꝝ pma ē
ſubē coꝛpoꝛea ⁊ icoꝛpea: ⁊ ſub q̄
libet diuiſiōe fit vna ꝯſtitutio di
uiſi cū diuidente ad illud qd̄ ē in
recta liea. Et ſꝫ h̄ ad declaratōꝫ
occurrunt nonnulle difficulta
teſ. Quaꝝ pma ē ſi ī quolibꝫ alio
pdicamento poſſet deſcribi taliſ
figura cū iſta recipiat ſolū genuſ
ſubē. Dr̄ aūt ꝙ ſic qꝛ ī oī pdicam̄
to ē inenire genera ⁊ dr̄as ⁊ ſpēſ
ſm quoꝝ diuiſiōeꝫ ⁊ ꝯſtitutionē
fit iſtius figure ſuboꝛdiatio: ⁊ qꝛ
t̄re reꝝ ſunt iſte ut ē ſmo vul
gatus: iō nō ē facile hāc figuraꝫ
in quolibet pdicamēto deſcriber̄
Scd̄a dif. eſt ſi in iſta ſuboꝛdiati
one pdicabiliū in eodē pdicamē
to diuiſio generis ſꝑ e ī duas dif
ferentias tm̄. Dicitur aūt ꝙ iſta
vr̄ ſupponere iſta figura q̄ ſꝑ di
uidit in duo tm̄. Et in iſto libꝛo
poꝛꝰ ſequēs plōneꝫ nō fecit aliq̄ꝫ
generis diuiſionē niſi in dr̄ñtias
duas. Et iſtud ꝯfirmatur qꝛ pꝛi
uatiue oppoſita circa illd̄ cui na
ta ſunt in eē ſūt ſemper imedia
ta ⁊ iſte diuiſiones ut pꝫ iductie
fiunt ꝑ oppoſita ꝑuatiue. Tertia
dif. ē qꝛ ſi ſꝑ diuiſio generis ē tm̄
in duas dr̄as tūc bꝛuta ſpē diſti
cta nō erunt imediata aīalia ir
rōalia niſi vna ſpēs tm̄ cuius op
poſita dr̄a ſubdiuideretur. Aut
eēnt due ſpēs tm̄ ⁊ iſtud vr̄ incō
ueniens. Et ꝯfirmatur iſtud tuꝫ
qꝛ eadē rōne in qualitatis pdica
mento coloꝛ nō poſſet deſcēder̄
in plures coloꝛis ſpēs eque ime
diate niſi ꝑ differētias gemiatas
⁊ ſubaltn̄atiꝫ poſitas quod vide
tur abſurdū. Tū qꝛ directe ꝯ̄ria
ſunt nata fieri circa idē eq̄ ime
diate ⁊ tunc eē nō poſſꝫ de albe
dine puta ⁊ nigredine qꝛ diſgre
gatm̄ eēt vna dr̄ñtia tūc opteret
ꝯgregatm̄ ſubdiuidi ad ꝑceden
dū ad alias ſpēs ⁊ ſub ipa cade
ret dr̄a ſpecifica nigredinis. Tuꝫ
qꝛ ī numeris cū ſint īfinite ſpēs
oꝫ ibi eē īfinitas ſubaltn̄ationes
ſpēꝝ ſub diuiſionū ꝑ dr̄ñtias qꝛ
finite tales ſꝑ redderent finitas
ſpecies ⁊ ſic cum oēs dr̄ñtie ſub
alternati poſite ꝯcurrant ad q̄di
tatē ſpēi ſpāliſſime in eadē q̄dita
te multiplicarētur dr̄ñtie in īfi
nitū ſubalternādo diuiſ.oēs. Tū
qꝛ cū ſint infinite quo ad nos aīa
liuꝫ irrōnaliū ſpēs: ſi aīal ſub di
uidendo ſic ꝑcedit ad eas anq̄ꝫ
oēs habeātur erunt īnumerabi
les ſub diuiſiones ſub altn̄atim
poſite ⁊ ſic cū oēs ſubalternatim
poſita ꝯcurrāt ad diffōeꝫ ſpeciei
ſpāliſſime vltima ſpecies ad quā
ſic deueniretur hēbit innumerabi
les dr̄as in ſua diffinitiōe. Et iō
magis videtur ꝯſonuꝫ quod āli
quod genus imediate cadat ī
multas ſpecies ⁊ per ꝯñs ꝙ per
multas dr̄as diuidatur ſimul.
Quarta dif. ē ꝙ oīa priuatiua ſūt
imediata circa aptū natū ⁊ iſte
differētie accipiūtur ut priuatie
oppoſite. Et ꝯfirmatur qꝛ inter
coꝛpoꝛeū ⁊ incoꝛpoꝛeū circa ſub
ſtantiā nullū eſt dare medium:
nec int̄ aīatū ⁊ iaīatū circa coꝛpꝰ
⁊ ſic de alijs. Dr̄ aūt ꝙ dr̄a pua
tiua nunq̄ꝫ pōt ꝯſtituere aliqd̄
poſitiū: ⁊ iō per iſtas priuatiuas
circūloq̄mur aliq̄ꝫ dr̄am poſiti
uā puta ꝑ incoꝛpoꝛeuꝫ ſpūale q̄
ꝯſtituit ſpūm qui foꝛte imedia
te diuiditur in dr̄as ſpecificas oī
um angeloꝝ. Et ita cū aīal diui
ditur ꝑ rōnale ⁊ irrōale: irrōale
ꝯſtituit bꝛutū quod foꝛte imedi
ate diuiditur ꝑ dr̄as ſpecificas
oīuꝫ bꝛutoꝝ ⁊ nō ſic diuiditur ſic

in iſta figura ſunt diuiſiões ſubõ
dinate. Quita dif. ē ſi dr̃ia mõ
p̃uatiuo explicata ſp̱ ſignificat a
liq̈ꝫ dr̃am poſitiuã ↄſtituentē ſpe
ciē aliq̈ꝫ ſubaltnã aut ſpãliſſimã
Dr̃ aũt ꝙ ſic qꝛ qñqꝫ ſic p̱ incor,
poreũ circũloq̇mur dr̃aꝫ ſpũalis
ſubē que ↄſtituit ſpm̃ quod ē ge⁹
ſubalt̃uuꝫ ad oĩa ĩ corp̱alia: ꝛ ita
rrõale forte ↄſtituit brutum tñ
iiſtud ñ poteſt ſp̱ ponĩ: qꝛ cũ qd̃
libet genus ĩmediate poſſit diui
di p̱ vnã dr̃am ꝛ eius p̃uationeꝫ
tunc opteret diuiſionē eē generĩ
ſolũ ĩ duas dr̃ias cui⁹ oppoĩtũ
fuit declaratũ. Sexta dif. ē ſi dr̃a
p̃uatiue nũcupata ē ſp̱ p̱fectioꝛ
poſitiua aut ecõuerſo. Dr̃ aũt ꝙ
qñqꝫ illa que tꝫ ſe ex p̱te p̃uatio
nis ē p̱fectioꝛ ſicut illa q̃ꝫ circũ,
loq̇mur p̱ incorp̱euꝫ q̃ꝫ corp̱euꝫ
eo qꝛ ſpũalia corp̱alibus p̃ferun
tur: aliqñ aũt ecõuerſo ſic aĩatuꝫ
ē p̱fectius inaĩato: eo ꝙ viuẽtia
nõ viuentibus ſunt melioꝛa. Se
ptima dif. ē ſi dr̃itie minus p̱fe,
cte ſp̱ habent plures ſpãliſſimas
ſub ſe. Dicũt aũt ꝙ ſic qꝛ videm⁹
ꝙ nã ē magis intẽta ad multipli
plicandũ minus p̱fecta ſic ſũt cõ
ruptibilia: ꝛ iõ plures ſpẽs vidẽ
tur ↄtineri ſub corporeo q̃ꝫ ſub ĩ
corp̱eo: ꝛ plura ſub rõali: Tñ nõ
ē ita p̱ſpiciuꝫ ꝙ plures ſpẽs ſic ĩ
aĩatoꝝ q̃ꝫ aĩatoꝝ ꝑpter multitu
dineꝫ plãtaꝝ ꝛ aĩaliuꝫ: niſi forte
oẽs ſtelle dr̃ant ſpẽ: nec ꝙ maiõ
ſit multitudo plãtaꝝ ſub inſ̃ſibili

q̃ꝫ aĩaliuꝫ ſub ſ̃ſibili. Et iteꝝ ſi oẽs
ſtelle ꝛ angeli ſpē ſunt diſticti ut
aliqui putant nõ vr̃ tãta multitu
do ſpẽꝝ corruptibiliũ eē. Intelli
geudũ tñ ē ꝙ ſi ponantur ĩp̱fecti
oꝛa ſp̱ eē plura ſicut videtur ꝓba
bile tũc nõ põt poni ↄueniẽter ꝙ
oẽs ſtelle dr̃ant ſpē q̃ videtur ex
cedere numeꝝ corruptibiliũ ſpẽ
rũ. Et eodẽ mõ tunc nõ ē ↄſonũ
oẽs angelos eē ſpẽ dr̃ĩtes quia
eoꝝ multitudo videtur excedeř
numeꝝ corp̱aliuꝫ ſpẽꝝ. Octaua
dif. ē ſi oẽs ſpẽs ſpãliſſime ĩ tali p̃
dicamento diſtãt eq̈lr̃ a genere
generaliſſimo. i. p̱ eq̈lem nũeruꝫ
dr̃aꝝ ſubaltnataꝝ· Dr̃ aũt ꝙ nõ
vr̃ qꝛ ſi oẽs angeli forent eiuſdẽ
ſpẽi ut nõnulli putãt tunc dr̃a in
corporea eẽt dr̃a vltima ꝛ ſpeci
fica. Et ↄfirmatur qꝛ dicũt non,
nulli ꝙ rõale ē dr̃a vltĩa hoĩs et
tñ ↄſtat ꝙ irrõale nõ ē talis alio
q̇n oĩa bruta forent eiuſdẽ ſpẽi.
Nona dif. cũ corp̱ale rõale ꝛ ſpi
rituale: aut corp̱ale ꝛ incorp̱ale
ↄueniũt cũ accñtib⁹ eo ꝙ q̃dã eo
rũ ſũt corp̱alia ꝛ q̃dã ſpũalia aut
incorporalia q̃uo p̃nt iſta eē ſub
ſtãtie differẽtie diuiſiue cũ nulla
dr̃ia talis exeat ſuũ genus di,
uiſũ· Dr̃ aũt ꝙ aliud ē diceř cor,
porale ꝛ incorp̱ale. Et aliud cor
poreũ ꝛ ĩcorporeũ: qꝛ p̃ma duo
ſunt cõia ſubē ꝛ accñti. Alia aũt
duo nõ ponũtur niſi in ſubã. Et
ideo iſto mõ corp̱eũ ꝛ ĩcorp̱eum
ſũt ſubē dr̃e diuiſiue. Cõp̱ale aũt

ꝛ incorp̱ale nõ qꝛ iſta circueunt
totã entĩ coĩtateꝫ. Et dato ꝙ cõ
porale ꝛ ſpũale ponerẽtur ſubē
dr̃e diuiſiue: tñ iſta nõ eẽnt in ac
cidẽtib⁹ vniuoce imo anologice
ſic ſanitas ē in vrina p̱ ordieꝫ ad
ĩpm aĩal. Decima dif. cũ dr̃a ĩcor
põea ↄſtituat ſpm̃ ꝛ ſpũſ dicatur
de deo ſicut teſtatur Saluatoꝛ
nr̃ dñs Xp̄us. Joh. 4°. Spũs eſt
deus ꝛ p̱ ↄñs ĩcorpore⁹ q̃uo iſta
dr̃a põt eē diuiſiua ſubē q̃ ↄuenit
deo qui nõ ē ſ̃m theologos in ge
nere ſubē ꝛ dr̃a diuiſiua generis
nõ põt ↄpeteř niſi exñtibus ĩ illo
genere. Dr̃ aũt ꝙ ſicut ſubã acci
pitur dupliciť. Uno mõ ꝓ tranſ,
cendenti quod ē cõe deo ꝛ crea,
turis coĩtate q̈daꝫ ſiue vniuoca
ſiue ãnologa. Alio mõ ꝓut ē qd̃
dã p̃dicamentũ determiatuꝫ tm̃
ad limitata. Ita ſpũs vno modo
ē trãſcendens ꝓut ē q̇d cõe deo
ꝛ creaturis. Et alio mõ eſt gen⁹
ſubaltnuꝫ ſubē ſicut corpus. Et
iſto mõ dr̃ de eis dr̃ĩtia ↄſtituti
ua ĩcorporei. Et ſi dicatur ꝙ tũc
ē dare duas ſpũalitates: vnam
trãſcẽdenteꝫ ꝛ aliã exñteꝫ ĩ gene
re. Dr̃ ꝙ cum qñcũqꝫ aſſignãtur
dr̃itie accñtales ut bipes hoĩ: ſi
cut nõ eſt dare duas bipedalita
tes ſed vnã q̄ eſt accñtalis ꝛ cir,
cũloq̇mur dr̃ĩtiaꝫ eẽntialeꝫ per
ĩpam ita cũ ſit vnica ſpũalitas in
angelo ꝛ illa ė trãſcendẽs ꝛ p̱ illã
circuloq̇mur dr̃aꝫ diuiſiuaꝫ ſubē
nobis ĩg̊taꝫ que ē adiũcta cũ rõe

ſpũalitatis in creatura. Undeci
dif. eſt ſi corpus quod ė hic gen⁹
aut ſpecies ſubaltna differt a cõ
pore quod ē altera pars ↄpoſiti
in homine uel in bruto. Dicitur
aũt ꝙ nõ vr̃ quia corpus quod
eſt altã pars ↄpoſiti eſt ſubſtan,
tia corporea cũ nõ ſit in corp̱ea:
ꝛ iſta ē diffinitio generis ſubalt̃
ni. Et confirmatur. Tũ quia due
perfectiones ſubãles eiuſdẽ rõis
non poſſunt eſſe in eodem com,
poſito. Tum quia duo corpora
nõ poſſunt eſſe ſimul in eodeꝫ lo
co. Tum quia trina dimenſio ē
paſſio ẽtiſ corporis quod eſt paſ
ſio vtriuſqꝫ corporis aut acciden
tis ſcꝫ quantitatis ꝛ ſic eſſet ho,
mo bis iſta dimenſione quant⁹.
Tum quia diſcendente anima
non manet corpus niſi quod eſt
altera pars compoſiti aut fuit et
tamen illud eſt ſubſtantia cor,
porea q̃ ē diffinitio ut patuit ge,
neris ſubalterni. Duodecima
difficultas quia corpus quod ē
pars non videtur eſſentialiter di
ci de toto compoſito cum nullũ
totum ſit eſſentialiter ſua pars
et tamen corpus quod eſt gen⁹
dr̃ eẽntialiter ð ↄpoſito iſto. Dr̃
aũt ꝙ genus ē p̱s eẽntialis ſpẽi
ſic dr̃a ut fuit oñſuꝫ ſup̱ius ꝛ tñ
dr̃ eẽnr ð ſua ſpē nõ ĩ vltiata ab,
ſtractiõe cũ hũanitas nõ ſit aĩa
litas: et iõ in quadam ↄcretione
ſũ coĩtate ꝛ ſic ĩ ꝑcẽto tale ↄpo
ſitũ ut homo nõ eſt corporeitas

ſed bene corpus. Niſi forte di/
catur ꝙ illud corpus etiam con
cretiue ſūptum eſt pars .Et di
catur vlterius ꝙ corpus dicitur
eq̄uoce de corpe quod ē genus
⁊ talis ps: ⁊ tunc nō ſunt duo cō
pora ſed due corpis acceptioneſ
tn̄ nō videtur quare vtraqꝫ nō ſit
ſubā corpea: nō qꝛ ꝯſtitutiua nō
videtur in gener̄ p ſe ſed p redu
ctionē ad cōſtitutū: ⁊ iō psnō ſit
ſpēs cum ſit ꝯſtitutū. Tertia de/
cima dif. cū h̄ ſit formalit̄ ⁊ eēn/
tialit̄ corpus qđ ē genus q̇d eſt
iſtud corpus aut mā aut forma
aut ꝯpoſituꝫ qđ ē vtrūqꝫ: aut cō
poſitū quod reſultat ex iſtis. Et
dr̄ ꝙ nō eſt ſola mā p̄ma qꝛ illa
p ſe nō eſt in aliquo detminato p̄
dicamēto: nec ſola forma: qꝛ illa
dicitur eē in genere p reductōeꝫ
cū tn̄ oīs ſpēs p ſe ſit directe ī ge
nere: nec ꝯpoſitū acceptū ꝓ vtro
qꝫ ſimul quia illud non addit ad
vtrūqꝫ niſi reſpectū ſimultatis q̇
nō pōeretur eē ī genere ſubē. Et
iō relinq̇tur ꝙ ſit ꝯpoſituꝫ reſul/
tans ex iſtis n̄ tn̄c iſtud reſultās
reſultatur aut ab aīa rōali ⁊ iſtđ
videtur īpoſſibile qꝛ dr̄a rōalis ē
poſterior q̄ ſumitur ab aīa intel
lectiua q̄ꝫ corpus in genere ſub
ſtātie ⁊ nullū p̄us reſultat a ſuo
poſteriori. Aut ab alia forma et
tunc opteret ponere plures for
mas in hoīe. Quartadecia dif. ē
ſi in diuiſione cuiuſlibet generis
iſtoꝝ in drn̄tias ſp vna drn̄tia ē

pfectior altā. Dr̄ aūt vniuerſalit̄
ab oībus ꝙ ſic qꝛ ꝯſtat ꝙ incor/
poreū ē melius corporeo ⁊ aīa/
tum melius inaīato ⁊ ſſibile iſen
ſibile ⁊ rōnale irrōali. Et ꝯfirma/
tur iſtud tn̄ qꝛ oīa illa que ſūt eiꝰ
dem generis oꝫ eē ordinata cuꝫ
nō ſint cōfuſa ⁊ nō poteſt ibi vni
uerſaliter attēdi aliq̇s ordo niſi
eminētie qui remouet ab oībus
eq̄litateꝫ. Tū qꝛ vnicuiqꝫ ꝯpetit
q̄ꝫtitas vtutis ſm ſuā rōneꝫ for/
malē cū ex ſua rōne formali vnū
ſit pfectius alio eēntialit̄: ⁊ ideo
ſic q̇ditates nō ſunt vnius rōnis
ita nec eoꝝ finitates que ſūt vir
tutis q̄ꝫtitates ⁊ ſic nō pōt eē eq̄/
litas que int̄ quātitates ſp eiuſđ
rōnis ꝯſurgit cū ſit reſpectus eq̇
pantie. Intelligendum tamē eſt
ꝙ q̇cquid cadit ſub drn̄tia pfecti
ori ē pfectius quocūqꝫ cadente
ſub iperfectiori quia hꝫ pfectio/
rem diffōneꝫ.s. ex eo deꝫ genere
cū pfectiori dr̄a. Quintadecima
difficultas cum triplex ſit anima
ſm phos ſcꝫ vegetatiua: ſenſitiua
⁊ intellectiua a qua ſumitur iſta
differentia animatum. Dicitur
autem ꝙ precise a vegetatiua:
quia in iſta ſola omnia animata
conueniunt: et per conſequens
ſenſibile ab anima ſenſitiua: ⁊ ra
tionale ab anima intellectiua: et
ideo animatum adueniens cor/
pori conſtituit vegetabile ſicut
ſenſibile adueniens corpori aīa
to qđ eſt vegetabile ꝯſtituit aīal.

Intelligendū tn̄ ꝙ ex iſto ſecū/
tur due ꝯcluſiones. Prima ē ꝙ
rōnalis aīa nō dat eē iſtud aīatū
de quo hic loq̇tur: qꝛ rōale ē po
ſterius aīato ⁊ nullū poſterius
dat eē p̄ori. Secūda ꝯcluſio ꝙ ta
lis aīa rōalis nō dat eē aīal quia
p̄us eſt aīal q̄ꝫ rōle ſic diuiſū diui
dēte. Sextadecima dif. ē ſi inaīa
tum quod ē dr̄a ꝯſtituit vnā ſpe
ciē ſubalt̄naꝫ ſicut aīatū aut deſ
cēdit īmediate ad multas ſpēs:
utputa in elemēta ⁊ corpa ſupce
leſtia. Dicitur aūt ꝙ nō eſt nota
vna pfectio poſitiua ex pte iaīati
ſicut aīa eſt vegetatiua ex parte
aīati: iō forte īmediate deſcēdit
inaīatuꝫ in plures ſpēs ſubalter
nas puta corruptibiliū ⁊ icorru
ptibiliū q̇bus nihil appet cōe ſub
corpe poſitū. Intelligendū tn̄ ꝙ
nō eſt ſic de icorporeo ſic de iaīa
to qꝛ oībus incorpeis īuenitur
rō ſpālitatis poſitiua cōis ⁊ iō in
corporeū īmediate ꝯſtituit vnaꝫ
ſpēm. Decima ſeptia dif. ē Si aīa
ti drn̄tia eēntialiter eſt pfectior
q̄ꝫ inaīati: ⁊ p ꝯn̄s oē aīatuꝫ me/
lius eſt inaīato: ⁊ tūc plāte erūt
pfectiores ut herbe q̄ꝫ ſint oīa
corpora ſceleſtia quod videtur
abſurdū. Si aūt ecōuerſo inquā
tū foret drn̄tia nobilior tunc oē ī
aīatuꝫ eſſet pfectiꝰ quocūqꝫ aīa/
to ⁊ ſic lapides eēnt meliores q̄ꝫ
hoīes. Dicitur aūt ꝙ melius eſt
dicere qꝫ herbe ſunt meliores q̄ꝫ
ſidera ſm eēntiā q̄ꝫ ſi diceretur

ꝙ lapides p̄cellunt hoīes qꝛ in/
cōpabilis res eſt vita q̄ ſidera ca
rent. Intelligendū tn̄ ꝙ ab iſta
diuiſione nccīa phi nōnulli viqꝫ
quaqꝫ p̄clari poſuerunt corpora
ſceleſtia fōe aīata ut eēnt magl
nobilia. Iſtud tn̄ nō admittit th
ologus. Decima octaua dif. qua
re ita bn̄ corruptibile ⁊ icorrup/
tibile nō ſunt drn̄tie diuiſiue cor
poris ſicut aīatuꝫ ⁊ inaīatuꝫ cuꝫ
oē corpus ſit corruptibile aut in
corruptibile ſicut aīatuꝫ aut in/
aīatū. Et dr̄ ꝙ corruptibilitas ⁊
icorruptibilitas ſūt poſterioīa ta
libus naturl cū ſint aptitudines
ad actus corruptionis ⁊ in cor/
ruptionis ſicut corporis corru/
ptilis ⁊ incorruptibilis: corru/
ptibilitas ⁊ icorruptibilitas ſunt
taliū aptitudinū p̄uatiōe. Aīatū
autē eſt p̄us re aīata: in eo qꝫ aīa
vegetatia a qua ſumitur iſta dif
ferentia ē rei ꝯſtitutiua: ⁊ iō cuꝫ
ſint p̄ores drn̄tie eis quibus ꝯue
niunt iō melius aīatum ⁊ ſuum
oppoſitū q̄ꝫ corruptibile ⁊ ſuum
oppoſitū ꝓ differentijs aſſignan
tur. Intelligenduꝫ tn̄ ꝙ corporl
diuiſio per corruptibile ⁊ incor
ruptibile eſt diuiſio per paſſiōeꝫ
ſicut animalium aliud eſt riſibile
aliud nō qꝛ vtrobiqꝫ eſt aptitu/
do ad actum qui accidit nec poſ
ſunt poni differentie eſſentiales
quia non ſubalternantur anima
to aut inanimato ⁊ omnes diffe
rentias eidē eēntialit̄ ꝯuenientes

opoꝛtet eē poſitas ſubalternati.
Decima nona dif. eſt ſi idē coꝛ
pus poteſt eē ſub differentia aīa
ti ⁊ inaīati. Dr̄ aūt ꝙ q̄cūqȝ diffe
rūt genere dr̄nt ſpē ⁊ quecūqȝ
dr̄nt ſpē dr̄ūt nūero: ⁊ cū aīatuȝ
⁊ inaīatum ɔſtituāt diſtīcta gnā
ſubalterna ſꝑ coꝛpus aīatuȝ ⁊ in
aīatuȝ differūt genere ⁊ magis
ſpē ⁊ multomagis nūero: ⁊ ideo
idē coꝛpꝰ numero nō pōt eē ſub
drn̄tijs aīati ⁊ inaīati. Intelligē
dū tn̄ ꝙ aliq̄ dicūt ꝙ licet ideȝ ſi
mul nō poſſit eē ſub vtraqȝ dr̄a:
tn̄ bn̄ ſucceſſiue q2 idē coꝛpꝰ nu
mero ſucceſſiue ē moꝛtuuȝ ⁊ vi
uuȝ ⁊ ſic aīatuȝ ⁊ inaīatū. Iſtud
tn̄ nō vȝ q2 īpoſſibile ē aliquod ī
diuiduū tranſire de vno genere
ad aliud geꝰ cū vnūqꝙqȝ ſit nccīo
ī genere ſic ī p̄mo mō diuidi ꝑ ſe
aīatuȝ aūt ⁊ inaīatuȝ dicendi ge
nera ɔſtituūt. Et iō vr̄ eē dōm ꝙ
coꝛpus moꝛtuū ꝑ ſe nō ē ī gener̄
ſic nec maīa cū ſit ꝑs eēntialis
ɔpoſiti aut ſi ē in genere nō niſi ī
genere coꝛpis aīati reductiē ſic
p̄ncipia reducūtur ad genꝰ totiꝰ.
Uigeſima dif. ſi dr̄a ſuperaddita
generi in tali diuiſione ſꝑ dr̄t ab
eo realiter. Dr̄ aūt ꝙ qn̄qȝ ē idē
realit̄ ſit drn̄tia coꝛpeitati aduēi
ens ſubē facit coꝛpꝰ in quo ratio
coꝛpis a rōne ſubē nō vr̄ eē rea
liter diſtīcta q2 cū in realit̄ diſtin
ctis p̄oꝛi ſine poſterioꝛi eē nō re
pugnat: tunc nō poſſet tale coꝛ
pus remanere pura ſubā ablata

coꝛpeitate ꝙ nō vr̄. In alijs aūt
videtur eē realis diſtīctio ſic cuȝ
aīatum apponitur coꝛpi q2 ſepa
ta aīa remanet vere coꝛpus. Uñ
ɔ.tat coꝛpꝰ ⁊ aīaȝ in tali ɔpoſito
differre realit̄ ⁊ ita ē cum ſēſibile
additur vegetabili: ⁊ idē cū rōa
nale additur aīali: ſi iſte tres aīe
ponātur in eodē diſtincte realit̄
ut nōnulli putant. Intelligendū
tn̄ ꝙ ſm ſnīam aliquoꝝ coꝛpus
nō ē genus nec aīa ſic ſūpta eſt
dr̄a q̄zuis rō gnīs ſūatur a coꝛpe
⁊ rō dr̄e ab ip̄a aīa. Uigeſimapꝛi
ma dif. eſt cū dicat Boetiꝰ diui
dens ſubām in māz e formā ⁊ cō
poſitū q2 relictis extremis d̄ me
dio ē agendū cū ſit tractaturus
d̄ p̄dicamēto ſubē quaſi talia ad
iſtud genus directe nō ꝑtineant
nō videtur ꝙ ſit hic curandū de
anima et coꝛpoꝛe pꝛout ſunt ma
teria ⁊ foꝛma. Et ideo licet diffe
rentia coꝛpoꝛei ſit a foꝛma coꝛ
poꝛis ſumpta tamen ip̄a eſt effe
ctus foꝛmalis illius foꝛme inquā
tum ɔſtituit compoſituȝ reſultāſ
ex talibus. Et eodem modo ani
mati differentia ſit effectus foꝛ
malis ip̄ius anime ut infoꝛmat:
⁊ tunc genera ⁊ drn̄tie licet ſint
a materia ⁊ foꝛma p̄ncipiata ta
men ipſa non ſunt genus ⁊ diffe
rentia ſed ſunt effectus foꝛma
les qui ſunt in illa tertia entitate
reſultante a materia ⁊ foꝛma: ⁊
ſic nō ꝑtinent ad genus ꝑ ſe niſi
ɔpoſitū q̄zuis p̄ncipia pn̄t r̄duci

Intelligendū tn̄ eſt ꝙ iſti effectꝰ
foꝛmales diuerſi qn̄qȝ dātur ab
vna foꝛma ſic eadem foꝛma dat
eē coꝛpus ⁊ ſubām lȝ in ſe viden
tur ɔtiere duas rōes foꝛmales
ſm q̄ꝝ q̄libet dat eē ɔpoſito coꝛ
reſpōdens: qn̄qȝ dātur a diuerſ
foꝛmis ſicut eē coꝛpeū datur a
foꝛma coꝛpea ⁊ eē aīatuȝ ab aīa
vegetatia. Uigeſima ſc̄d'a dif. ſi
ponēdo talia oīa radicari foꝛma
liter in t̄tia entitate reſultāte ex
materia ⁊ foꝛma ſi tunc ē nccīn
ponere ut genus ⁊ drn̄tia realit̄
diſtiguātur ī aliquo. Dr̄ aūt ꝙ ñ
videtur quātūcunqȝ ibi ponātur
foꝛme realit̄ diſticte q2 plures
cauſe realit̄ diſticte poſſūt ɔcur
rere ad vnū effectū realit̄ diſtin
ctū: ⁊ illa vna tertia entitas fun
dat oēs illas rōnes foꝛmales ge
nerū ⁊ drn̄tiaꝝ in ſubā. Intelli
gendū tn̄ ꝙ iſtud nō eſt ītelligē
dū de tertia entitate ꝑciali q̄ re
ſultar̄ dicitur ex mā ⁊ foꝛma oꝛ
ganici coꝛpis: q2 illa differt rea
liter ab ēntitate tertia reſultan
te finalit̄ ex mā ip̄a cū oībus foꝛ
miſ qualis ē hūanitas a q̄ abſtra
hūtur genera ⁊ drn̄tie vſqȝ ad ſu
pꝛema. Uigeſima tertia dif. ſi ꝑ
aliā pōt ſaluari ydēptitas realis
diffōnis cū diffinito. Dr̄ aūt ꝙ ſi
dr̄e ſint ip̄e foꝛme utpote coꝛpo
reū ſit foꝛma coꝛpis ⁊ aīatuȝ ip̄a
aīa ɔſtat ꝙ iſta differūt realiter
abinuicē. Et vltius cū diffinitū ſit
cōpoſituȝ ex iſtis reſultās ſicut

foꝛmalis effectus q̄ reſoluitur ī
iſta ſicut ī ꝑtes eēntiales ⁊ effe
ctus oīs differt realit̄ a ſuis cāis
tunc nō ſolū ꝑtes diffinitiōis abi
uicē: imo etiā diffinitū a tota dif
finitione erit realiter diſtīctuȝ.
Et tunc cū ī realiter diſtictis pꝛiꝰ
ſine poſterioꝛi eē poſſit: diffiniꝰ
ſine diffinito poſſit eē ſic coꝛpus
⁊ aīa ſine ɔpoſito reſultāte. In
telligenduȝ tamē ꝙ ſi omnia iſta
ponātur radicaliter in tertia to
tali ⁊ ſimplici entitate ex oībus
p̄ncipijs reſultante: tunc pote
runt poni realiter idem quia nō
ſicut cauſa e effectꝰ ſed ſicut vnꝰ
totalis ſimplex effectus. Uigeſi
ma q̄rta dif. eſt q2 dicunt aliqui
ꝙ in vno ɔpoſito nō eſt dare niſi
vnicā ſubālem foꝛmā: ⁊ tunc nō
oꝑtet tot difficilia multiplicare.
Dicitur autem ꝙ ad idem redit
quantum ad ꝓpoſituȝ quia tūc
multitudo generū ⁊ differentia
rum: aut accipitur ex parte vnꝰ
tm̄ foꝛme ⁊ ſic cum illa differant
realiter a ɔpoſito ſicut a ſuo ef
fectu: tunc diffinitio erit realiter
diſtincta a diffinito aut ſumitur
ex parte cōpoſiti reſultātis ⁊ tūc
habetur ꝙ hic dicitur modo. In
telligendum tamen ꝙ iſta mul
titudo geneꝝ ac ſpecierum in oꝛ
dine pꝛedicamentali non arguit
pluralitatem foꝛmaꝝ quia ī foꝛ
mis accn̄talibꝰ inuēitur talis mul
titudo vbi ē vnica fōma ſimplex
Uigeſima.5.dif. q2 dicunt aliq̄ ꝙ

oĩs iſta multitudo generũ ⁊ dr̃a
rũ ẽ ſolũ per actũ noſtre rõnis ⁊
idcirco erga talẽ multitudĩeȝ nõ
ẽ multũ laborandũ cũ entia rõis
de facili poſſunt multiplicari.
Illud tñ nõ valet qꝛ cũ ĩ talibus
entibus de facili ꝯcedãt ꝓceſſuȝ
ĩ ĩfinitũ ita facile foret aſſĩgre ĩfini
ta talia ſicut certa. Et ꝯfirmatur tũ
qꝛ cũ oĩs diſticta noticia rẽſoluta
ĩ ge⁹ ⁊ dr̃aȝ nulla diſtincta noti-
cia reſpiceret niſi entia rõis. Tũ
qꝛ oĩs demõſtratio eẽt circa ta-
lia entia cũ accipiat genus ⁊ dif
ferentiẽ ĩ ſuo medio. Tũ qꝛ cõiſ
ſcia foret õ talibus cũ ꝓcedat ex
demõſtratione. Tũ qꝛ oĩs ſermo
ut vr̃ reducitur ad iſta quĩqꝫ.
Intelligendũ tñ ꝙ iſti qui oĩa fa
ciunt ꝑ entia rõnis euadũt facili
ter oĩa difficilia ſed nullã certitu
dinẽ aſſerũt. Uigeſima ſexta dif.
ſi diuiſio corꝑis aĩati ĩſenſibile et
in ĩſenſibile eſt ĩ dr̃as eẽntiales
ſicut corꝑis inaĩatuȝ ⁊ in ĩaĩatuȝ
Dr̃ aũt ꝙ ſi quantũ ad illud qꝺ
ĩportat noĩa iſtaꝝ drñtiaꝝ quia
ſenſibile dic̃ nãleȝ aptitudĩeȝ ad
actũ ſentiẽdi ſic̃ riſibile ad actuȝ
ridendi: ⁊ iõ oĩs aptitudo ſꝫ pre
miſſa ſit poſterior apto nato: nõ
põt eẽ q̇ditatiua drñtia ſicut cre
atũ quod eſt p̉us ſm qꝺ ĩportat
aĩaȝ q̃ȝ illud quod ꝯſtituitur per
ipam. Intelligendũ tñ eſt ꝙ per
ſenſibile hic circũloq̇mur aĩaȝ ſẽ
ſitiuã ſicut ſupra ꝑ aĩatuȝ datur
ĩtelligi aĩa vegẽtatia: ⁊ iõ cũ dr̃a
ſẽſitiua ſit eẽ eẽntialis iſta drñtia
ẽ reputẽda eẽntialis. Uigeſima
ſeptĩa dif. ſi cũ diuiditur corpus
aĩatuȝ ꝑ ſenſibile ⁊ ĩſenſibile ⁊ ſẽ
ſibile ꝯſtituit aĩal. Si ꝑ eundem
modũ in ſẽſibile: aut drñtia circũ
locuta ꝑ ipꝫ ꝯſtituit aliq̇ ge⁹ ſub
aĩal̃nuȝ. Dicitur aũt ꝙ ſic. s. plan
ta qꝛ oẽ corpus aĩatuȝ ĩſenſibi-
le ẽ plãta ⁊ oẽ tale corp⁹. s. plãta
eſt eẽntialiter corpus aĩatuȝ in
ſenſibile. Intelligendũ tñ eſt ꝙ
cũ dicitur planta dicitur ordo ve
getabilis ad nutrimentũ terre ⁊
iſtud ſm ſe nõ dic̃ aliq̇d eẽntiale
ſed ẽ aliquid apparẽs vnde acci
pitur rõ gñis q̃tũ ex ipo augmẽ
tamur. Uigeſima octaua dif. eſt
qꝛ cũ ſenſibilitas ꝯueniat oĩbus
corporibus tã corruptibilibus q̃ȝ
ĩcorruptibilib⁹ nõ vr̃ pc ſſe poni
drñtia diuiſiua: cũ tam ad aĩata
q̃ȝ ad inaĩata ſe extẽdat ⁊ nulla
differentia diuiſiua ſe extẽdat vl
tra ambitũ ſui diuiſi. Dicitur aũt
ꝙ ſenſibile hic eſt eq̇uocuȝ: quia
põt accipi actiue quod ẽ natum
ſentire ⁊ ſic ꝯtĩetur ſub cõꝑe aĩa
to: nullã. n. res ſentire põt niſi ſit
animata. Aut põt accipi paſſiue
ꝓ eo quod ẽ aptũ natum ſentiri
⁊ ſic couenit oĩ corpori taȝ aĩato
q̃ȝ inaĩato queẽadmodũ diſtĩgũ-
tur ſenſibilia ꝯtra ĩtellectualia. i.
ſpũalia. Intelligenduȝ tñ ꝙ iſta
ſenſibilitas paſſiua nõ ẽ dr̃a q̇di
tatiua ſed ꝓpria paſſio corꝑiſ qꝛ
oẽ corpus eſt aptũ natũ habere

in ſe ſenſibile q̃litatẽ ꝑ q̃ȝ poteſt
ſentiri ipa tũ ſenſibilitas ut quo
p̉mo ꝯuẽit accñtib⁹ ut exꝑimur
Uigeſima nona dif. ẽ ſi ĩ iſta ſub
ordinatiõe generꝝ ⁊ dr̃aꝝ ſemꝑ
ĩferiora vel poſteriõa ſũt ꝑfectõ
ra. Dr̃ aũt ꝙ ſic qꝛ illa q̃ ſunt po
ſteriora via generatõis ſũt p̉ora
ordĩe ꝑfectiõis ut ſuo loco pate
bit. Et p̉mo oñditur hoc de dr̃a
reſpectu generis qꝛ act⁹ ẽ meliõ
potẽtia: ĩ ꝯcurſu aũt iſtoꝝ duoꝝ
p̉ncipioꝝ genus ſe hꝫ ꝑ moduȝ
potẽtie ⁊ dr̃a ꝑ modũ act⁹. Se-
cũdo de ſpẽ reſpectu generis qꝛ
ſpẽs ſe hꝫ ꝑ additiõeȝ eẽntialem
ad gen⁹ cũ ĩcludat ipãȝ ⁊ dr̃aȝ: ⁊
oẽ totũ eſt maius ſua pte. Ter⁹
de ſpẽ reſpectu drñtie qꝛ drñtia
ẽ ꝑs ſpẽi ut fuit oñſuȝ. Quarto
de ĩdiuiduo reſpectu ſpẽi qꝛ to-
tã rõ diffinitiua ſpẽi ĩcluditur in
quolibet ĩdiuiduo ⁊ vltra illud ꝑ
qꝺ natura ſpecifica ĩdiuiduatur
Triceſima dif. ẽ ſi rõale ⁊ irrõale
diuidunt aĩal ſic̃ drñtie q̇ditatĩe
Dr̃ aũt ꝙ ſic̃ ſenſibilitas ⁊ ĩſenſi
bilitas ſm illud qꝺ dicũt nõ pñt
eẽ q̇ditatiue drñtie ut fuit oñſuȝ
ita rõale cũ dicat aptitudĩnẽ ad
actũ rõnandi ſic̃ ſenſibile ad actũ
ſentiẽdi ⁊ nulla aptitudo ut ſepe
fuit oñſuȝ eſt q̇ditatĩa nature q̃
ẽ apta nata cũ ĩ eo fũdetur: tñ ꝑ
iſtas dr̃as circũloq̇mur eẽnaleſ
dr̃as ut ꝑ rõale dr̃am q̃ ſumitur
ab aĩa ĩtellectiua ſic̃ ꝑ ſenſibile il
laȝ que ſumitur ab aĩa ſenſitia q̃
aĩe ſunt de animati corꝑis q̇dita
te. Intelligendũ tñ eſt ꝙ ſicut ri
ſibilitas ẽ aptitudo ad actũ ridẽ
di qui ẽ accñs ita rõabilitas ẽ ap
titudo ad actũ rõnandi q̇ eſt acci
dens. Et iõ ſicut riſibilitas ẽ paſ-
ſio ita ⁊ rõnabilitas eadẽ rõne lꝫ
hoc multi timeant põere qꝛ ph̃i
hoc pro exẽplo nõ poſuerunt q̃ȝ
uis ꝯcedant ꝙ nõ poteſt magis
de riſibili q̃ȝ de rõnali ratio aſſi-
gnari. Triceſima p̉ma difficultaſ
eſt ſi ĩ tali diuiſiõe aĩalis in rõale
⁊ irrõnale quelibet drñtia conſti
tuit ſpeciẽ ſuã. Dr̃ aũt ꝙ ſic cõi-
ter quia iſta ꝯſtituit aĩal rõnale
aut hoĩem ⁊ illa brutuȝ quod eſt
cõe ad oĩa alia irrõnalia ⁊ iſta ẽ
ſpẽs ſubalterna ſi tñ eſt ſpẽs. In
telligenduȝ tñ ꝙ ſm dc̃a coĩa ge
nus qꝺlibet argumẽtatur ex ali
quo apparenti cõi multis ſpecie
bus ſicut ex actu ſentiẽdi qui eſt
cõis oĩbus aĩalibus accipim⁹ ge
nus aĩalis: ⁊ ex actu vegetandi
genus corꝑis aĩati: qꝛ q̇ditates
reꝝ ſunt occulte: ⁊ forme mani-
feſtãtur ꝑ ſuos actus uel ꝑ ſenſi
bilia queqꝫ. Et quia nõ videtur
vnũ cõe appꝛens omnib⁹ brutis
ut diſtĩguũtur ab hoĩe ſic̃ oĩbus
hoĩbus ut diſtĩguũtur ab rutis
. s. actus rõtionandi: iõ nõ ita ap
pares tale ſubaltnuȝ genus licet
nomẽ bruti ſit eis cõe ⁊ iſta cõi-
tas poteſt ſaluari per cõitatem
irrõabilitatis ĩmediate ad cñes
tales ſpecies deſcendentis.

triceſima ſecūda dif. ſi rōale ē vl
tima hoīs dr̄a ut hic ſumitur. Dr̄
aūt ꝙ non ſm viā plōnis in loco
iſto qꝛ ↄſtituit aīal rōale qđ pōit
cōe hōi ⁊ diis. In iſto tm̄ errauit
ſm fidē xpianaꝫ: qꝛ nō ponimus
aliquod rōale aīal niſi hoīeꝫ. An
geli.n.nō ſūt cōpa nec aīalia. ipe
aūt poſuit deos ↄpoſitos ex cor
poribus icorruptibilibus ⁊ aīali
bus itellectiuis. Jō oꝫ dicere ꝙ
drn̄tia ultima hoīs eſt rōalis et
iſtud nō ſolū ſm fideꝫ ſed etiam
ſm rōneꝫ nāleꝫ qꝛ nobiliſſima ꝑ
fectio hoīs ē rōalis aīa: ⁊ vltima
drn̄tia ſꝑ ut patuit ē ꝑfectiſſima
Un̄ ſi rōale nō eſſet vltīa oporteꝫ
dare vltiorē ꝑfectionē in hoīe et
ꝑſtantiorē quod nō videtur itel
ligendū tm̄ ꝙ ſic trāſmutatio fac
ſcire mat̄iaꝫ ita opatio formaꝫ: ⁊
iō cū nulla opatio in hoīe decla
ret formā poſteriorē nō vr̄ eē po
nēda. Triceſima tertia dif. quo
rōale pōt eē vltima hoīs drn̄tia
cū talis ſit ſpecifica q̄ debet con
uerti cū diffinito ⁊ tm̄ nō ſolū ho
mines ſed etiā angeli ſm vitateꝫ
ſunt rōales. Dicitur autē ꝙ hic
accipitur aōale ꝓ eē aīe rōalis a
qua ſūmitur iſta dr̄a ⁊ ſic rōale
eſt ꝓpriuꝫ hōi: et angelo nō con
uenit ⁊ ſm iſtū modū ponitur vl
tima drn̄tia. Intelligendū tm̄ eſt
ꝙ accipiēdo rōale ſm ſe nō circū
loquendo aliud iſtud ē cōe hōi
⁊ angelo: ⁊ ſic ē paſſio ſubē itel
lectualis ⁊ nō dr̄a q̇ditatiua: qꝛ
ſic dicit nālem aptitudīeꝫ ad re
cipiendū actū rōnis. Trigeſima
quarta diffi quia in iſto arbore
porphirij ponitur mortale ſicut
vltima hominis drn̄tia ⁊ nō rōa
le. Dr̄ aūt ꝙ in h̄ errauit por⁹ nō
ſolū ſm fidē ſed etiā ſm natura
lē rōneꝫ. Tū qꝛ mortale ſe habꝫ
in plus q̄ꝫ aīal: cū oē aīal ſit mor
tale ⁊ multa moriūtur q̄ nō ſūt
aīalia. Tū qꝛ oē corpus aīatum
eſt mortale ⁊ tm̄ drn̄tia vltīa ſpe
ciei ſpāliſſ. me nō pōt attingere
ad ecītateꝫ alicuius generis ſub
alterni. Intelligendū tm̄ ꝙ mor
talitas ē ꝓpria paſſio corpis aīa
ti qꝛ cū dicat nāleꝫ aptitudinem
ad moriendū: oē corpus aīatuꝫ
eſt aptū natuꝫ mori. Triceſima
q̇nta dif. ē ſi aīa rōalis a qua ſu
mitur iſta drn̄tia dat eē corpeū
⁊ aīatuꝫ ⁊ aīal cū ↄtineat totum
hūanuꝫ ↄpoſituꝫ v̇tualit̄. Dicunt
aūt aliq̄ ꝙ ſic quia rōale oīa alia
ↄtinet in virtute. Iſtud tm̄ nō vr̄
poſſe ſtare. Tum qꝛ cā formalis
vltīa nō pōt eē cā ſui poris: cum
oīs effectus vniuerſalit̄ ſit poſte
rior ſua cā: eē aūt aīal ⁊ aīatum
corpus ⁊ corpus iſta oīa ſunt ꝑ
ora rōali eē et iō illud a quo ſūi
tur iſta drn̄tia: non poteſt dare
talia eē. Tum qꝛ oīs cā formalis
ē d ecn̄a ſui effect⁹: qꝛ cā forma
lis in genere ſubē non eſt cā ſui
nec materie q̄ ſolū ↄpoſiti cū plu
ra nō ſunt in genere ſubē ⁊ tm̄ oē
ↄpoſitū eēntialit̄ includit formā

ꝑ q̄ꝫ in eē ↄſtituitur ſꝫ aīa rōnalis
nō pōt eē de eēntia iſtoꝝ: ḡ non
pōt eē cū formalis eoꝝ mior aūt
iſtoꝝ ꝓbatur. Tū qꝛ eē aīal eſſet
nobilius eē rōali cū includēs ſit
ꝑfectius icluſo. Tuꝫ qꝛ ſi anima
rōnalis itraret q̇ditatē aīalis: oē
aīal eſſet rōale quia q̄cūqꝫ aliq̄
ſunt eiuſdē rōnis: q̇cquid icludi
tur q̇ditatiue in vno ⁊ i reliquo.
Aīalitas aūt eſt eiuſdē rōnis ſm
genus i oībus ſpēbus animalis.
Intelligendū tm̄ ꝙ ſi oēs forme
ↄcurrunt ad ↄſtituendū vltīatuꝫ
ↄpoſitū: tunc quelibet dat eē ſꝫ
illā rōeꝫ q̄ꝫ in ſe formalit̄ habet.
Trigeſima ſexta dif. ē ſi drn̄tia ir
rōnalis circa bruta aut illa ꝑ q̄ꝫ
illā circūloq̇mur eſt ꝑfectior i eis
q̄ꝫ drn̄tia ſenſibilis. Dr̄ aūt ꝙ ſic
q̇nia oſtēſuꝫ fuit ꝙ iferiora ſemꝑ
ſunt ꝑfectiora ſupioribus. Iſtđ
tm̄ vr̄ nō poſſe ſtare. Tū qꝛ ſūma
ꝑfectio hoīs ē aīa itellectiua ita
ſūma perfectio bruti videtur aīa
ſenſitiua a qua ſūmitur differen
tia ſſibilis. Tū qꝛ cū opatio facit
ſcire formā ⁊ melior opatio me
liorē formā: nō.n. ſcimus itelle
ctiuaꝫ eē meliorē ſſitiua. niſi qꝛ
intelligere melius ē q̄ꝫ ſentire.
Dr̄ aūt ꝙ ſenſitiua vr̄ eē nobiliſſi
ma q̄dā ꝑfectio bruti. Tum quia
i brutis drn̄tibus ſpē drt iſta aīa
ſpē: idcirco ipa ſm rōneꝫ ſpecifi
cā i quolibet bruto ē ꝑfectior ſe
ipa ſub rōne cōi ꝑ irrōnale autem
circūloq̇tur illā rōneꝫ ſpecificā
aut ꝑ aliud ſub irrōale ↄtentum
Intelligendū tm̄ ꝙ ſi irrōnale n̄
ↄſtituit ſpēm ut fuit poſitū ſupra
tunc nō eſt ꝑfectius ſenſibili ſed
tunc ille drn̄tie ſpecifice in quas
imediate cadit aīal ex ꝑte bruti
ſūt ꝑfcōres ut patuit. Trigeſima
ſeptima dif. qꝛ ſi aīa ſenſitiua in
quolibet bruto ↄtinet duas rō
nes formales. vnā ſm ſm q̄ꝫ dat
eē ſenſibile quod ē eē aīal: ⁊ aliā
ſm q̄ꝫ dat eē ſpecificū cuiuſlibet
bruti: pro eo ꝙ aīa ſſitiua i bru
tis eſt vltima ⁊ optima perfectō
tunc anima ſenſitia in bruto erit
multo ꝑfectior q̄ꝫ in hoīe cui nō
dat niſi eē aīal: cū eē ſpecificū ei
detur ꝑ aīaꝫ intellectiuā: Dicitur
aūt ꝙ iſta rō nimis vrget ⁊ cogit
niſi dicatur ꝙ aīalitas bruti ⁊ ho
minis ſūt diuerſaꝝ rōnum eo ꝙ
latent equocationes i generib⁹
⁊ iſtud ē tollere gen⁹. Aut dica
tur ꝙ aīa ſſitiua ⁊ itellectīa ſunt
idē in hoīe: ⁊ ē ta nobilis aīa ſſi
tiua ſic itellectiua. Iſtud tm̄ non
vꝫ qꝛ tunc aīa ſenſitiua ↄſtituat
aīal ⁊ oīa aīalia ↄueniant in rōe
generis: tunc aīa itellectiua eēt
de eſſentia oīs aīalis. Et itm hō
in rōne generis foret ꝑfectior q̄ꝫ
brutū in rōne ſpecifica. Intelli
gendū tm̄ ꝙ magnū argumentū
excellētie aīe ſſitiue in bruto eē
videtur ꝙ multa bruta in nobili
ori ſenſu puta viſu excellūt hoīeꝫ
tm̄ melior potētia ē imaginatia
imaginatio q̄ ē in hoīe ſꝑ excellit

Trigeſima octaua dif. ē ſi hō ↄ̄bi
tur ad īdiuidua in vltiā diuiſiōe
iſtius arboris ꝑ aliq̄s dr̄as. Dr̄
aūt ꝙ ſic ꝑ drn̄tias indiuiduales
q̄ dicūtur hecheitates qꝛ cū iſta
īdiuidua ↄueniāt ī ſpē ⁊ differūt
numero: oꝫ in eis eſſe illud ꝑ qd̓
ↄueniūt ⁊ iſtud ē nā ſpecifica et
illud ꝑ quod diſtiguātur ⁊ iſtud
ē dr̄a īdiuidualis que drn̄tia ut
patuit ē illud ꝑ quod illa q̄ ſunt ī
eodē gener̄ abiuicē diſtiguūtur
Intelligendū tn̄ eſt ꝙ iſte drn̄tie
nō ſunt q̇ditatiue: qꝛ indiuidua
eiuſdē ſpēi nō ſunt diſticta eēnr
⁊ a priori ſed a poſteriori tm̄ eſt
diſtictio nature ſpecifice. Trige
ſima nona dif. ē ſi iſte indiuidua-
les dr̄e ſunt ꝑfectiores q̄ꝫ drn̄tie
ſpecifice ut ſ̄ fuit dc̄m ꝙ ī tali or
dine eiuſdē generis ſꝑ inferiora
ſūt ꝑfectiora: ⁊ illa q̄ ſunt poſte-
riora ꝑoribus. Iſtud tn̄ ſtare nō
pōt ī ꝓpoſito. Tū quia eēntialia
⁊ q̇ditatiua ī quolibet genere ſꝑ
ſunt priora. Tum qꝛ vnū indiui-
duū aliud poſſet excedere ī dr̄a
īdiuiduali ſicut vna albedo alia
quare maior eēt iſte exceſſus ꝑ
fectiōis q̄ꝫ ille: quo excederꝫ vna
ſpecies aliaꝫ: puta albedo nigre
dinē q̄ꝫto entitas excedit in quo
excederet foret ꝑfectior ꝙ nō vr̄
Intelligendū tn̄ eſt ꝙ illa r̄gula
ſupius aſſūpta ꝙ poſteriora ſꝑ
ſunt ꝑfectiora ⁊ inferiora eſt īfal
libilis in q̇ditatiuis rōibus. Iſti
aūt differentie ut patuit nō ſunt
q̇ditatiue. Quadrageſima dif. eſt
qꝛ ſm̄ iſta videtur ꝙ indiuidua
poſſint diffinire diſſōne ꝓpria ac
cipiendo ſpēm ⁊ illā dr̄am indi-
uidualē ſicut ſpecies diffinitur ꝑ
genus ⁊ drn̄tiam ſpecificam. Et
tunc eodeꝫ modo de indiuiduis
poterit eē ſciētia ꝓpter quid. Cū
ſm̄ plōnem de ipis non poſſit fie
ri diſciplina. Dicitur aūt ꝙ ipa in
diuidua nō ſunt ꝑ ſe diffinitiua ꝑ
eo ꝙ īdiualis ꝓpetas nullā dicit
q̇ditatem nec q̇ditatiuā ꝑfectiōꝫ
⁊ ſic nec ſcīa de eis eē pōt. Intel
ligendū tn̄ eſt ꝙ ſpēs dicit totaꝫ
eēntiaꝫ īdiuiduoꝝ ꝑ eo ꝙ indiui
dua nō addūt ad ſpēm niſi hec-
heitatē que nullā dicit q̇ditatem
nec ꝑ ↄn̄s diffinitiuā rōneꝫ. Sed
remanet dif. q̇d ꝓficiūt oīa iſta
difficilia ad redigendū oēꝫ intel
lectū in obſequꝫ xp̄i. Dr̄ aūt ꝙ cū
in ↄ̄ſniaꝝ volum⁹ tractare ō vni
tate nature hūane xp̄i ut extolla
mus ſue incarnatiōis miſteriuꝫ
oꝫ nos ſcire q̇d genus q̇d ſpēs et
dr̄a: ut videam⁹ in quo genere ⁊
ſpē ipm̄ collocabimus ⁊ ut circa
talia ſciamus diſſoluere verſuti
as phoꝝ ꝑ ut ſe erigunt īfideles
ad īcarnatōis myſteriū īpugnā
dum.

·Finis·

S Ecūdo occurrit liber
ꝑdicamentoꝝ
Ariſtotelis. In
cuius exordio
Prim⁹ paſſus
ē ꝙ equoca dicūtur quoꝝ nomē
ſolū cōe eſt ⁊ ſm̄ illud nomē ſub
ſtātie rō diuerſa ut aīal hō ⁊ qd̓
depingitur cᵒ pᵐᵒ. Sꝫ ↄ̄ hāc
diffōneꝫ īſtatur q̇druplicit̄. Priᵒ
qꝛ illis que ſunt de ꝑdicamento
vno nō pōt ſolū nomē cōe eē: cū
eis ↄueniat vna rō cōis generis
⁊ tn̄ ibi ſunt multa equoca. Se-
cūdo qꝛ nullis rebus pōt eē ſolū
nomē cōe: cū oīa que ſūt res cō
ueniant in ētis rōne ⁊ ſic iſta dif
finitio nō pōt aliq̄bus cōuenire.
Tertio qꝛ ſol ponitur eē cā equo
ca reſpectu eoꝝ que generatur
⁊ corrūpuntur ⁊ tn̄ ↄuenit cū eiſ
nō in ſolo noīe ſꝫ etiā in corporiſ
rōne quod ē genus ſubalt̄num.
Quarto qꝛ iſta vox dom⁹ ſignifi
cat multa: cū dom⁹ nō ſit vnum
ꝑ ſe aut aceru⁹: ⁊ tunc iſta mul-
ta ↄueniūt in iſto noīe ſolo ⁊ tn̄
iſtud nomē nō ponitur eiſ vniuo
cū. Ad p̄muꝫ dr̄ ꝙ illa q̄ ſunt eq
uoca in ꝑdicamēto ſubē ut caniſ
aīali latrabili ⁊ piſci ſideri quorū
qd̓libet dicitur canis licet ſit ali
q̇d cōe vniuocum p̄ter nomē: nō
tn̄ ſm̄ illud nomeꝫ ſed ſub rōne
ſubē uel corpis: ⁊ iō additur ī dif
finitiōe equoci ⁊ ſm̄ illud nomē
rō ſubē diuerſa. Ad ſcd̓m ꝙ lꝫ in
talibus ſit q̇d cōe ſm̄ rem uel ſꝫ
nomē entis: nō tn̄ ſm̄ illud ī quo
ponitur equocatio noīs. Ad ter
tiū ꝙ ſol notet iſta inquātuꝫ eſt
corpus ſed ſm̄ rōeꝫ ꝓpriam ī qua
nullā hꝫ coītatē uel ↄuenientiaꝫ
cū eis ⁊ iō dr̄ cā equoca. Ad q̈rtū
ꝙ nō dr̄ equoca vox cōis multis
coītate ꝑtiali ſicut domus ſꝫ cōi
tate totali qn̄ illa vox attribuitur
tota cuilibꝫ illoꝝ ſicut canis. In
telligendū tn̄ ē ꝙ q̈ttuor pn̄t ſ oī
ſpēs equocatōis q̄uiſ ponantur
coiter niſi tres. Quaꝝ p̄ma ē qn̄
vnū nomē eq̄lr̄ ſignificat multa
ſic̄ canis aīal latrabile piſcis et
celeſte ſidus ⁊ tale dr̄ equocum
a cāu qꝛ caſualr̄ idē nomē talib⁹
ē īpoſitū. Secūda ſpēs ꝙ dictio
equoca ſignificat vnū ꝓprie ⁊ re
liquū trāſumptiue ſicut id quod
ē ridere ſigt̄ ꝓpriū actū hoīs et
trāſumitur ad florere. Tertia ſpe
cies qn̄ vna dictio ſigt̄ multa ex
ſignificatiōe ſicut epi aliud deno
tat ut ē noīatiu⁹ pluralis ⁊ aliud
dat ītelligi ut ē gt̄s ſingularis.
Quarta ſpēs qn̄ vna dc̄o ē ſic cō
munis duobus ut vni ↄueniat ei
us ſignificatio ꝑ ſe ⁊ alt̄i ꝑ attri-
butionē ad illud ſic̄ ceſar dicitur
de p̄ncipe ꝑ ſe ⁊ de eius imagine
in attributiōe ad ipm̄. Et iſte mo
dus equocatiōis ē in aīali picto
⁊ vo qꝛ pictura nō dicitur aīal ni
ſi ī ordine ad illud qd̓ ē ſubā aīa
ta ſēſibilis ⁊ iſte modus ē ſimilis

trāſumptioni: ꝙuis hic nō poni tur trāſūptio. Sed oritur dif. ad q̄ꝫ iſtaꝝ ſpēꝝ reducūtur ſimplex ⁊ ſm q̇d ut cū hō dr̄ equiuoce de hoie viuo ⁊ mortuo. Dr̄ aūt ſim plex ⁊ ſm q̇d itelligūtur duobus modis. Aut q̄ñ ſm q̇d dicitur di minute ſiue ſubſtractiue ſic̄ in ꝓ poſito: ⁊ ſic ē q̄rta ſpēs q2 hō mō tuus nō dr̄ hō niſi i attributione ad hoieꝫ vm̄. Aut q̄ñ ſm q̇d acci pitur ꝑtialiter: ſic̄ albus dentes ſm quid dicitur albus. Et iſtud non eſt equiuocum ſed vniuocū lꝫ ꝑtialiter.

Secunduſ. P.

ē ꝙ vniuoca dr̄itur quoꝝ nomē cōe ē ⁊ ſm illud nomē eadē ſubē rō ut aial hō bos. c.° pmo. Sꝫ ꝯ hāc diffōneꝫ inſtatur q̄druplicit̄ Primo q2 q̇buſcūq3 ē aliqd' no mē cōe ⁊ eis cois rō illius nois eē videtur: cū q̇buſcūq3 ē cōe dif finitū ſibi ē cois diffō que h̄ noie rōnis ſignificatur ⁊ ſic ſm hanc diffōneꝫ vniuoci: oīe nomē cōe erit vniuocū. Scd'o q2 nomen aialis ē cōe vniuocū ad hoiem ⁊ ad brutū ⁊ tñ diffōnes iſtoꝝ ſūt ꝯrie ſicut a ꝯtrariis dr̄ītiis date Tertio q2 rō ſubē nō inuenitur in accn̄tibus ⁊ ſic cuꝫ non ſit ibi idēptitas rōnis ſubē ibi nō poſſit eē vniuocatio. Quarta q2 idiui dua eiuſdē ſpēi nō pn̄t h̄r̄e rōnē ſubē niſi eandē ⁊ tñ q̄ñ dr̄ de duo bus vnū nomē ꝓpuꝫ n.ō dr̄ vniuo ce ſic̄ in Johe baptiſta ⁊ euāgeli ſta. Ad pmuꝫ dr̄ ꝙ lꝫ in noie eq̇ uoco idē nomē ⁊ eadē nois rō ꝓ ut nomē ē ꝑs orōnis ꝯueniat eq̇ uocatis nō tñ vna rō ſignificata ꝑ nomē de qua ē hic intētio: ⁊ iō in iſta diffōne dr̄ ꝙ rō ſubē ē ea dē: ⁊ nō fit mētio de nois rōne. Ad ſcd'm ꝙ nō oꝫ vniuocatoꝝ rōnes ꝓpas eaſdē eē: ſufficit aūt ꝙ ſm illud nomē cōe h̄eant ea dem rōneꝫ cōeꝫ ſic̄ bruta h̄eant eandē rōneꝫ in aiali. Ad t̄tiuꝫ ꝙ hic accipitur i hac diffōne rō ſub ſtātie ꝓ q̇ditatiua rōne in quocū q3 genere reꝑiatur accepta ſubā ꝓ eēntia uel q̇ditate. Ad q̄rtum ꝙ indiuidua talia hn̄t q̇dē vnaꝫ rōneꝫ ſm nomē ſue ſpēi ſed nō i quantū noia ꝓpa ſunt eis coia: niſi forte aliquod accidens. Vñ ſic appellētur ſit eis cōe ⁊ tūc fo ret vniuocatio in illo accn̄te ſic̄ duo Johes in gr̄a fuerūt eq̇les Sed oritur dif. ſi oīs ꝑdicatio aut ē vniuoca aut equoca: Dr̄ aūt ꝙ nō q2 cū dr̄ ſor. albus albū ſtud nō eſt vniuocū nec eq̇uocū q2 in cuiuſlibet iſtoꝝ diffōne ponitur ꝯitas nois ⁊ hic nulla eſt coitas cū dicitur ſor. ē hoc albū aut ſor. eſt hic hō. Scd'o q2 ſi oīs ꝑdica tio in qua eſt nomē pluribꝰ cōe ut cuilibet poſſit aſſignari ſunt iſta imediata ut omnis talis pre dicatio ſit vniuoca uel equoca. Dr̄ aūt ꝙ ſic q2 quoꝝ diffōnes dantur ꝑ imediataꝫ ꝯtraria illa ſunt imediata. Diffōnes aūt iſto rū dantur ꝑ imediata ꝯtraria pu ta ꝑ idē ⁊ diuerſū q2 vbi idē no mē ⁊ eadē rō ibi ē diffō vniuoca tionis: vbi idē nomē ⁊ alia rō ibi equocatiōis diffō g̊ diffinita ime diata. Tertia dif. q2 aliq̇ iter iſta ponūt mediū illud cōe quod vo cant ānologū ſiue ābiguū. Jſtud tñ nō eſt intelligibile q2 int̄ ꝑua tiue oppoſita cū includāt ꝯdictō nē eēntialiter nō eſt mediū aſſi gnare circa ſubiectū natū. Nūc aūt vnum ⁊ multa ſunt ꝑuatiue oppoſita. ⁊ iō nullū pōt eſſe cōe niſi ſm vnā rōneꝫ ⁊ ſic vniuocuꝫ aut ſm multas ⁊ ſic ſub diffōne eq̇uoci. Et iō nō videtur ꝙ aliq̇s poſſit euadere ſaluatis iſtis diffi nitionibꝰ vñ illi curāt ſubterfu fere apponūt ad diffōnem quod eis placet. Quarta dif. ſi ānolo gia pōt eē media int̄ vniuocatōꝫ ⁊ equocatiōeꝫ. Dr̄ aūt ꝙ quedā ē ānologia in qua dr̄ vnū de duo bus ſm attributōeꝫ vniꝰ ad alīm ſic̄ ſanitas de vrina ⁊ de aiali et talis ānologia cadit ſub eq̇uoca tione ut fuit oñſuꝫ. Alia q̄ ſꝫ ꝑus ⁊ poſterius ſicut ens de ſubā et accn̄te ⁊ talis videtur cader̄ ſub vniuocatiōe q2 ꝑus ⁊ poſterius nō variāt cuiuſq3 rōneꝫ formalē ⁊ ſic iſtoꝝ nullū ē mediū iuenir̄.

Tertius. P. ē

ꝙ denoīatiua dicūtur quecunq3 ſūt aliquo ſolo dr̄ītia caſu ⁊ ſm illud nomē habent appellationē ut a gr̄matica gramaticus ca.° eo. Sed oritur dif. ſi denoīatiua hic diſtiguantur ꝯtra vniuoca ⁊ eq̇ uoca. Dr̄ aūt ꝙ nō cū illa ut pa tuit ſint imediata vñ q̄ñq3 deno minatiua ſunt vniuoca ſic̄ riſibi le dr̄ vniuoce de indiuiduis hois ⁊ tñ denoīatiue ut vult expreſſe plō in ſophiſte: q̄ñq3 aūt ſunt eq̇ uoca ut cū albū dr̄ de albo i voce ⁊ albo in corꝑe ⁊ ſic patet ꝙ nō ꝯdiuiditur illis. Secūda dif. ſi ꝑ dicata eēntialia ſunt denoīatiua Dr̄ aūt ꝙ ſic cū oēs dr̄ītie ꝑdi centur denoīatiue ⁊ adiectiue: ut rōnale ⁊ ſenſibile que oīa ſūt eēntialia. Et itm̄ diffō eēntialis quantuꝫ ad dr̄ītias denoīatiue ꝑdicatur ut cū aial eſt ſubā aiata ſenſibilis ⁊ hō eſt aial rōnale mō tale. Tertia dif. eſt ſi in ꝑdicatis eēntialibus que dicūtur in quid puta que ſunt in recta linea eſt ꝑdicatio denoīatiua. Dr̄ autē ꝙ ſic ſubſtantiue licet nō adiectiue q2 ab aialitate dr̄ aial; ⁊ ab hūa nitate hō ſm dr̄am caſus ſic̄ ſuo modo g̃maticus. Et ꝯfirmatur: q2 oē quod nō ē vltiate abſtrac tū: ē aliquo mō ꝯcretū. Quarta dif. q2 ꝑdicatio q̇ditaria ⁊ deno minatia videntur diſtigui ex op poſito ⁊ iō cū iſte ſint recte q̇di tatiue nō vidētur denoīatiue. Dr̄ aūt ꝙ illa q̇ditatiua q̄ ſit i abſtra ctione vltiata: ſic̄ cū dr̄ eq̇uitas ē tñ eq̇uitas diſtinguitur oīno ꝯ

ꝺnolatiuaꝫ n̄ illa q̄ ſit ꝑ aliquē ↄ-
cretōeꝫ ſic cū ꝺr̄ hō ē aīal: cꝰↄcre
tionis ſignū ē: qꝛ iſta nō ē vā hu
manitas ē aīalitas ⁊ iſta q̇ditati
ua pōt etiā diſtigui ↄ̄ denoīatiaꝫ
adiectiue factā nō ſubſtātitiue.
Sed remanet dif. q̄re ī ꝑ̄dicatis
eēntialibꝰ ſit talis denoīatio cuꝫ
ſiit idꝛ eēntialit̄ ꝑ̄dicatū ⁊ ſuū ſub
iectū ⁊ idē nō denoiet ſe ipm̄. Dr̄
aūt ꝙ in talibꝰ ſm̄ ꝙ patuit i ſo-
phiſte ſupius ē ps eēntialis ſui i
ferioris ⁊ nō idē oīno: ⁊ ps de to
to nō pōt dici niſi ſm̄ aliq̄ꝫ denōi
natōnē itelligatur qꝛ nullū totū
ē ſua ps q̄uis ſit habēs illā ꝑteꝫ
iō aīal nō ē aīa ſꝫ aīatū. Secūda
dif. ē ſi in ꝑ̄dicamētis accn̄tiū ac-
cipitur intellecta talis denoīatō
ſic poſita ē in illis q̄ ſunt i ꝑ̄dica-
mēto ſubē. Dr̄ aūt ꝙ ſic eadē rō
ne qꝛ vbiqꝫ genꝰ ⁊ dr̄ntia ſūt ſpēi
ꝑtes eēntiales vn̄ in q̄litate licet
albedo ſit color: tn̄ albedineitas
nō eſt coloreitas i vltīa abſtracti
one. vn̄ eſt ſꝑ intelligēda denoīa
tio ſm̄ rē licet nō exꝑmeretur ſꝫ
vocē. Tertia dif. ē qꝛ ſicut albū ⁊
coloratū dr̄ntur eē ↄcreta ita al-
bedo ⁊ color dr̄ntur eē abſtracta
⁊ tn̄ abſtractiū nō ē denoīatiuū.
Dr̄ aūt ꝙ vm̄ ē qn̄ eſt abſtractū
vltiata abſtractiōe: tale aūt nō ē
albedo: imo ipa ē mediū int̄ vltīa
te ↄcretū qꝺ ē albū ⁊ vltiate ab-
ſtractū qꝺ ē albedineitas ⁊ per
ↄn̄s aliq̄lit̄ abſtractū ⁊ aliq̄liter
ↄcretū. Dr̄ tn̄ ſimplex abſtractū
qꝛ abſtrahit a ſubiecto. Quarta
dif. ē ſi aliq̄ ꝑ̄dicatio q̇ditatīa pōt
eē vā in vltiata abſtractione. Dr̄
aūt ꝙ lꝫ iſtud nō videatur i ꝑ̄di-
camētis: tn̄ bn̄ in trāſcēdentibus
qꝛ rō entis vltiata abſtracta vr̄
dici de oībus: ꝓ eo ꝙ oēs q̇dita-
tes ſunt quedā entitates niſi fiat
abſtractio ꝑ ſecūdas intētiones
ut cū ꝺr̄ ꝙ rō formalis hūanita-
tis nō ē rō formalis entitatꝭ. Sꝫ
reuertitur dif. ſi iuenitur aliqua
q̇ditiua ꝑ̄dicatio in oī abſtractio
ne vltiata. Dr̄ aūt ꝙ ſic qn̄ idem
oīno ꝺr̄ de ſe ipo ut cū ꝺr̄ ꝙ eq̄ni
tas ē eq̄nitas uel hūanitas ē hu
manitas. Alioq̄n vbi ꝑ̄dicatū et
ſubiectū ſunt aliquo mō diſticta
nō pōt vnū de alio affirmari i vl-
timata ꝑ̄ciſione cū vltiata ꝑ̄ciſio
fiat i eo ſolo i quo diſtigūtur ⁊ ſꝫ
tale fit remotio ⁊ nō affirmatio.

Quartus. P. ē

ꝙ eoꝝ q̄ dr̄ntur de ſubiecto: alia
q̇dē ſm̄ ↄplexionē dr̄ntur de ſub-
iecto ut hō currit. Alia ſine ↄple
xione ut hō cꝰ eo. Et in ſeq̄ntibꝰ
adiūgit ꝙ illa q̄ nullā ↄplexionē
dicūtur nec vera nec falſa ſunt.
Ex iſtis aūt fit ↄplexio affirmati
onis ⁊ negatiōis i q̇bus ↄſiſtit vi
tas ⁊ falſitas vn̄ dic̄ ꝙ oīs affir-
matio ē vā uel falſa. Sꝫ ↄ̄ iſtam
vniuerſalē hic datā iſtatur q̇dru
pliciter. Pꝰ qꝛ orō iꝑatiua pōt fi
eri affirmatiua uel negatiua ⁊ tn̄
nō ē vā aut falſa. Secūdo qꝛ idē

ꝺ optatia. Terꝰ qꝛ idꝛ ꝺ ſubiūctia
q̄ꝫtū ad an̄s: qꝛ ↄn̄s ꝑtinet ab īdi
catiuaꝫ. Quarto qꝛ idꝛ ꝺ ifinitia
[illegible] r̄ nō eē. Dr̄ aūt oībꝰ iſtis
ꝙ itētio fuit Ariſto. loq̇ de affir-
matiōe ꝓꝑōis nō cꝰcūqꝫ orōnis
ſola aūt orō idicatiua ē ꝓpō: ⁊ iō
ſola ſigt̄ vm̄ aut falſū. Sꝫ oritur
dif. qꝛ h̄ dic̄ ꝙ iↄplexa nō ſūt vā
⁊ tn̄ ipa ſūt entia: cū ens ⁊ vm̄ cō
uertātur. Dr̄ aūt ꝙ vitas dupli
ter acci pōt. Vnoꝰ ꝓut dic̄ ordieꝫ
reꝝ ad itellectū ſm̄ ꝙ ipe ſūt itel
ligibiles ⁊ ſic vitas ē paſſio entis
Alioꝰ ꝓut dic̄ hitudinē vniꝰ ti ad
aliū i ↄplexiōe ⁊ ſic ti ſm̄ ſe ſūpti
vitatē nō hn̄t qꝛ talis vitas non
eſt ad ſe ſed ad aliud.

Quintus. P. ē

ꝙ eoꝝ q̄ ſunt: q̄dā dicūtur ꝺ ſub
iecto ⁊ nō ſunt in ſubiecto ſic hō
ꝺr̄ de ſubiecto ut de aliquo hoīe
⁊ i ſubiecto nullo ē. Alia i ſubie-
cto ſunt ⁊ nō dr̄ntur de ſubiecto:
ſic q̄dā ḡmatica ē i aīa ⁊ nō ꝺr̄ ꝺ
ſubiecto. i. ꝺ iferiori. Alia dr̄ntur
de ſubꝰ ⁊ ſūt i ſubꝰ ut ſciā ē in aīa
⁊ ꝺr̄ ꝺ ſubiecto ut ꝺ hac ḡmatica
Alia n̄ ſūt i ſubꝰ nec dr̄ntur ꝺ ſubꝰ
ut aliq̇s hō uel aliq̇s eqꝰ. Et ad
iūgit ꝙ ſimplicit̄. i. vniuerſalit̄ idi
uidua de nullo ſubiecto dr̄ntur: i
ſubiecto aūt eē ea nihil ꝓhibꝫ ut
iſta ḡmatica cꝰ eo. Et i eodē tex.
declarās q̇d itendit ꝑ eē in ſubꝰ
dic̄ ſic. In ſubiecꝰ aūt eē dico qꝺ
cū i aliquo ē nō ſic q̄dā ps ē i ſuo
iferiōi qm̄ tale bn̄ pōt eē ſine ſuo
iferiori ſꝫ accn̄s ipoſſibile ē eē ſn̄
eo i qꝰ ē q̄ſi dicerꝫ ꝙ n̄ ē ſua intēꝰ
accipe eē in ſubiecto ſic ſupꝰ ē in
ſuo inferiori ut ps eius ſꝫ ſic ac
cipitur eē i ſubiecto ꝓ inherētia
accn̄tꝭ qꝺ ſine ſubꝰ eē ē ipoſſibile
Et iſtud ē itelligedū ſm̄ ordineꝫ
ad cās n̄ales q̄s Ar. ↄſiderauit.
q̄uis fides katholica ponat op-
poſitū q̄ꝫtū in ordie ad cāꝫ ſuꝑnā
lē ut nō ↄ̄dicat vitas phie vitati
fidei orthodoxe. Sed oritur dif.
qꝛ eo mō quo aliqua dicūtur de
aliquo ſubiecto oꝫ ut ſint in illo
ſubiecto: ⁊ iō ſi hō ꝺr̄ eēntialiter
de h̄ hoīe ut de ſubiecto oꝫ ut
eēntialit̄ ſit in eo ſic in ſubieꝰ. Dr̄
aūt ꝙ iſtud n̄ intēdit negare iſto
mō. s. ſicut ſuꝑius ē in ſuo inferi
ori ſꝫ ꝑmodū accn̄tꝭ in ſubiecto.
Scꝺa dif. ē qꝛ eo mō quo adeſt
in aliquo pōt dici de illo denoīa
tiue. Et iō cū accn̄s ꝑticulare ſit
forma in ſubiecto nō pōt negari
q̇n dicatur de illo. Dr̄ aūt ꝙ hic
Ariſto. accipit ſubiectū ꝓ ꝑte ſub
iectiua reſpectu totius vniuerſa
lis ⁊ nō ſic ſubiectū ꝺr̄ fūdamētū
Sed remanet dif. qꝛ ſm̄ iſtā diſ-
tinctionē ſubiecti in tō iſta diſti-
ctione hic poſita Ariſto. videtur
eq̇uocare ꝺ ſubꝰ ⁊ ſic ꝓcedit ꝑ eq̇
uoca cū dic̄ ꝙ q̄dā dr̄ntur de ſubꝰ
ꝓ ꝑte ſubiectiā ⁊ nō ſūt in ſubꝰ ꝓ
fūdamēto. Et ꝺr̄ ꝙ h̄ nō ſilogiſat:
⁊ iō per hanc eq̇uocationē nul-
lā deceptionē inducit.

Sextus. P. eſt

iſte qñ alteꝝ de altero ꝑdicatur
ut de ſubiecto.i.de pte ſubiectiua
q̄cu꜡ dr̄ de eo qḋ ꝑdicatur
oīa de ſubiecto dicūtur c̄. eo. Sȝ
ꝯ hāc regula inſtatur q̄druplici
ter. Primo q2 aial ꝑdicatur de
hoīe ſicut de ſubiecto hoc mō et
tñ genus ꝑdicatur de aiali ita ꝙ
nō de hoīe qui non eſt genus.
Secūdo q2 ſubſtātia ꝑdicatur ḋ
corꝑe ſicut de ſubiecto ⁊ tñ ſim-
plicitas ꝑdicatur de ſubā ꝑ carē
tiā ꝯpoſitionis ex genere ⁊ dr̄a:
⁊ tñ nō ꝑdicatur de corꝑe talis
ſimplicitas. Tertio quia iſta pōt
verificari: aial currit uel ē albuȝ
hoīe nō currēte ⁊ ſic aliud ꝑdica
tur de ſupiori qḋ nō ꝑdicatur ḋ
inferiori cū ꝓcedetur a ſupiori
ad inferius affirmando dicatur
fallacia ꝯñtis. Quarto q2 cū cor
pus ꝑdicetur de aiali ut de ſub-
iecto ⁊ tñ corp9 ē imediata ſubā
⁊ nō aial ut in linea ꝑdicamētali
patet. Ad ꝑmuȝ ꝙ iſta regula ñ
tȝ in ſecūdis itentiōibus cū ſupi
ora ⁊ inferiora ut abiuicē diſtī-
gūtur habeāt ꝓꝑe iſtas itentiōeſ
Ad ſecundū ꝙ ſicut genus gnā-
liſſimū ptinet ad ordieȝ ſcḋaꝝ i
tentionū ita nō eē ꝯpoſitū ex ge
nere ⁊ dr̄ia ⁊ ſic nō itelligitur
de illis ꝑdicatis aut forte nō tȝ
regula in ꝑuatiuis predicatis de
quoꝝ numero ē ſimplicitas. Ad
tertiū ꝙ nō itelligitur etiā regu-
la de ꝑdicatis ꝑ accidens ſic ſunt
currere ⁊ albū eē q2 intētio Ar.
ē hic loqui de ꝑdicatis eēntiali-
b9 ut i ſuis pȝ exēplis. Ad q̄rtuȝ
ꝙ lȝ ꝑdicatū eēntiale ſupioris ſꝑ
ꝑdicetur de iferiori non tñ ſ꜡ ꝙ
eodē mō. Et iō lȝ ſubā ſit imedia
ta corꝑi nō tñ aiali. Sȝ ōitur dif.
q2 aial ē eēntialit̄ ꝑs hoīs cuȝ ſit
ꝑs ei9 eēntialis ⁊ tñ iſtud ꝑdica-
tū nō ꝯuenit hōi qui nō ē ꝑs ſui
ipius. Dr̄ aūt ꝙ eē ptē ꝯuēit aia
li i eo ꝙ ē diffōis ꝑs ⁊ iſtud ꝯuēit
ei rōe ſcḋe itētōis uel i ordie ad
ſcḋaȝ itentiōeȝ. Scḋa dif. q2 hō
ſm ſuā naȝ ſpecificā ⁊ eēnalē uel
rōeȝ diffinitiuā dicatur plurib9 ⁊
tñ iſtud ñ ꝑdicatur de ſuis idiui
duis. Dr̄ aūt ꝙ coicari ⁊ cōe eē ꝑ
tinēt ad ſcḋas itētiōes ſic eē vni
uerſale. Intelligendū tñ ē ꝙ ſic
q̄cq̄d ꝑdicatur de ſupiori ꝑdica-
tur de iferiori ⁊ i ꝑdicatꝭ ꝑ ſe ⁊ ñ
ꝑ accñs ut fuit oñſuȝ ita eꝯ. q̄cq̄d
ꝑdicatur ḋ iferiori ꝑdicatur ḋ ſu
periori i ꝑdicatꝭ ꝑ accñs ⁊ ñ ꝑ ſe
q2 ſi hō currit ⁊ aial cur̄. nō tñ ſi
hō ē aial eēnr ſeq̄tur ꝙ corp9 ſit
aial eēnr i ꝑdicatis ꝑ accñs aūt
ſiḡtur loc9 apte ſubiectiā c9 ma-
xima ē q2 q̄cq̄d attribuitur iferiori
attribuitur ⁊ ſupiori. Sȝ remanet
dif. ſi illa regula ꝑ̄ma qñ alteꝝ ḋ
alīo ꝑdicatur tȝ i ꝑdicatꝭ ꝑ ſe tā i
ꝑmo q̄̄ 2o. Dr̄ ꝙ lȝ ñ adducatur
niſi ꝓ ſupioribus i recta linea ut
pȝ i exēplis Ariſto. tñ ſm vitatē
tȝ 2o ꝓſeitatꝭ q2 oīe ꝓꝑa ꝑa9 ſupi
-oris

ē ꝑ ſe paſſio inferioris ſic riſibili
tas eſt ꝑ ſe paſſio ſor̄. q2 ꝓꝑia
paſſio hoīs. Scḋa dif. q2 cū cōi
cabilitas ſit paſſio nature ſpecifi
ce tunc ꝑdicabitur de idiuiduo
ſub naā ſpecifica ꝯtentō. Dr̄ aūt
ꝙ nō eſt paſſio hoīs ut hō ſed ꝓ
ut natura ſpecica q̄libet ē ab he
cheitatibus ꝑciſa ⁊ ut ſic ē cois:
⁊ iſta coitas eſt nomē ſcḋe intē
tionis ſic vniuerſalitas. Sed re-
manet dif. q2 ſi in ꝑdicatis per
accñs lȝ ꝓcedere ab iferiori ad
ſupius affirmādo ſic dicit ſcḋa
regula cū ſcḋe intētiones ptine
ant ad accñtalia tūc ſicut ſor̄. ē
idiuiduū ⁊ hō eſt idiuiduū. Dr̄
aūt ꝙ nulla iſtaꝝ regulaꝝ ē in-
telligēda in ſecūdis itentiōib9 q̄
ſunt reſpectus ꝯñtes ⁊ ꝯuenien
tes iferioribus ⁊ ſupiorib9 ut ab
inuiceȝ diſtinguntur.

Septimus. P.

ē ꝙ diuerſoꝝ generꝝ ⁊ nō ſubalt̄
natim poſitoꝝ diuerſe ſūt ſpēs ⁊
drīe c̄. eo. Sed ꝯtra hāc regu
lā iſtatur q̄druplicit̄. Primo q2
aial ⁊ plāta ſūt diuerſa gnā ⁊ nō
ſubalt̄nati poſita ⁊ tñ hñt eādeȝ
dr̄aȝ. s. aiatuȝ. Secūdo q2 corp9
⁊ ſpūs ſunt diuerſa genera non
ſubalt̄natim poſita ⁊ tñ rōnalis
dr̄a ꝯuenit corpi: cū ꝯſtituat ho
minē ē ſpiī: cū angel9 ſit rōnalis
ſicut hō. Tertio q2 dicunt aliq̇ ꝙ
relatio ſimilitudis ut ꝯpatur ad
fundamēta tranſit ut ſit ſpēs q̄li
tatis ⁊ ꝯpata ad oppoſitū māet
ut ſit ſpēs relatōis que ſūt gene-
ra diſpata. Quarto q2 eadē nu-
mero calefactio ē in genere ac-
tionis ut denoīat agens: ⁊ in ꝑ-
dicamēto paſſiōis ut denoīat pa
tiens ⁊ ꝑ ꝯñs ſpēs eadē. Ad pri-
mū q2 hic non loq̇tur de drītijs
ꝯſtitutiuis ſed de diuerſis quia
conſtat ꝙ oīa genera ſub corꝑe
ꝯtenta participant illā drītiam
que eſt corꝑis conſtitutiua. Et
itm dr̄a ꝯſtitutiua nunq̄ ē gnis
ſubalt̄ni ut gen9 ſȝ ꝓut ē ſpēs ſub
alterna. Ad ſcḋȝ ꝙ dr̄a rōnalis ut
ſūmitur ꝓut ē hoīs ꝯſtitutiā nū
q̄ niſi hoīs ē drītia ⁊ ꝑ ꝯñs non
corꝑis ut fuit oñſuȝ in ſophiſte:
⁊ cū attribuitur rōnale angelo:
tunc accipitur rōnale ꝓ potētia
⁊ nō ꝓ drītia q̄ circūloq̇tur aīe
eēntiaȝ. Ad tertiū ꝙ ſi reſpectus
ſimilitudinis ut ꝯpatur ad fūda
mentum ē ſpēs q̄litatis ⁊ ut ad
oppoſitū relōis tūc erūt due ſpēs
⁊ ñ vna ſm iſtā duplicē ꝯpatiōeȝ
⁊ ſm qualibet habet aliud gen9
⁊ ꝑ ꝯñs aliā dr̄aȝ q̄ ꝯſtituūt aliā
ſpēȝ. Ad q̄rtū ꝙ ſi talis calefactō
ſm duplicē iſtā denoiationē ē in
duplici ꝑdicamēto: ſȝ q̄ lȝ hēbit
diffinitionē ꝓꝑiam in illo et ſm
q̄libet diffinitionē diſtinctā ſpēȝ
. Sed oritur dif. q̄re nō pōt eē ea
dē ſpēs ſm aliā ⁊ aliā rōeȝ diuer
ſoꝝ generꝝ. Dr̄ aūt ꝙ ſi accipia-
tur rō ꝓ figmēto aīe nr̄e. i. ꝓ ꝯpa
tiue itē9: illa ñ fac̄ ad eē i gener̄.

Si vō ꝑ diffōe tunc ſpēs ſit diffi/
nitū multiplicata diffōne multi/
plicabitur ꝛ diffinitū. Scd'a dif.
Cū in trāſcēdentibꝰ eadē res poſ
ſit ꝯtineri ſub cōi abſoluto ꝛ re/
ſpectiuo ut ponūt de depēdētia
creature abſolute ad deū ꝛ ſuo
ſūdamēto: q̄re nō ita bene idem
ī diuerſis generibꝰ eē pōt. Dr̄ aūt
ꝙ q̄cūqꝫ dr̄ſt genere dr̄ſt eēnr
cū diſtincta gnā dicāt diſtinctas
eēntias: nō ſic aūt q̄ dr̄ſt diſpat|
trāſcendētibꝰ cōibus ut alibi pa/
tebit.

Octauus. P. ē

ꝙ eoꝝ q̄ ſm nullā ꝯplexionē dn̄r
ſingulariū eoꝝ. Aut ſubām ſigt:
aut q̄litatē: aut q̄titatē: aut ad
aliud: aut vbi: aut qn̄: aut ſitus:
aut hr̄e: aut facere: aut pati ca:
eo. Et oīa iſta ꝑ exēpla demon/
ſtrans dicit ꝙ ſubā ē ut equus:
quātitas ut bicubitū: qualitas ut
albū: ad aliq̄d ut duplū: vbi vō
ut in loco: qn̄ ut heri ſitus ut ſe/
dere: hr̄e ut coloratū eē: facere
ut ſecare: pati ut ſecari. Sꝫ ori/
tur dif. ſi eē. x. p̄dicamēta ſicut h̄
ſunt ab Ariſto. enumerata ē per
ſe notū. Dicūt aliq̄ ꝙ ſic qꝛ nuſq̄
īuenitur iſtud ab Ariſto. ꝓbatū
ſꝫ ſꝑ ſuppoītū ꝛ ip̄e nō ſuppone
bat niſi ꝑ ſe nota. Iſtud tn̄ non
video qꝛ t̄mini ſunt euidātiores
ī oī ꝓpōe ꝑ ſe nota cū ex illis cō
plexio cogſcatur ꝛ tn̄ tota die cō
tēdimus de q̄ditatibus multoꝝ
p̄dicamentoꝝ. Scd'a dif. ſi eē. x.
p̄dicamēta eſt demōſtrabile. Dr̄
aūt ſm Auic. ꝙ nulla rōe fuit ꝓ/
batū. x. eē p̄dicamēta ſic Ariſto.
ſuppoſuit. Si aūt fuiſſet pōibilis
demōſtratō. mirū ē ꝙ ip̄e adhuc
non īſudauerit uel laborauit cū
iſto ſublato fundamēto mag̃ pa
eius doctrine auferatur. Tertia
dif. eſt ſi ſunt ponēda iſta. x. p̄di/
camenta. Dicitur ꝙ ſicut ip̄e do
cuit circa talia eſt loquendū ut
plures ꝛ ſentiendū ut pauci. Et
iō cū oēs hodie ſupponēt. x. p̄di
camenta eſſe: ip̄a nō ſunt negan
da: ꝛ tunc habetur ſola fides ꝑ
auctoritate: ꝛ iſtud redigitur in
obſequiū xp̄i qria ſi intellectui
Ariſtotilis ſe g̃tis ſubiugauerūt
tot ſollertes ut ꝯſentirēt in his
uel illud quod nulla ratione pro
batum eſt ſm Auic. multo magis
eſt ſubiciēdus intellectus iugo
xp̄i cui pater omnia reuelauit.
Quarta difficultas eſt quot pre
dicamenta poſſunt euidenter o
ſtendi. Dicitur ꝙ quattuor ut p̄
ma facie videtur. ſcꝫ ſubſtantia:
q̄titas: qualitas ꝛ relatio: cum
ꝛ ōne quod dicitur: aut dicitur
ſm quid: aut ſm quale: aut ſm
quantū: aut ad aliud. Oia n. xj.
ſeq̄ntia dicūt formās reſpectiuas
ſic pꝫ ī diffōibꝰ q̄ ad aliq̄d ſꝑ ō eiſ
datur. Et iō diffō data ō p̄dicam
to relōnis poſſet oībus ꝯuenire.
Et ſi q̄titas poneretur forma re
ſpectiua nō eēnt forſitā niſi tria.
Intelligendū tn̄ ē ſecūdo dicta
coīa numerus iſte p̄dicamētoꝝ

pōt ſic deduci qꝛ ens p̄mo diui/
ditur in ſubāꝫ ꝛ accn̄s ꝛ ſic habe
tur p̄mū p̄dicamentum in p̄ma
pte. accn̄s aūt diuiditur ī abſolu
tū ꝛ reſpectiū. Si abſolutū aut
dr̄ in quale ꝛ ſic ē q̄litas aut in
quātū ꝛ ſic ē q̄titas. Si reſpe/
ctiuū aut dicit reſpectū intrinſecū
aduenientē ꝛ ſic ē relatio: aut ex
trinſecū aduenientē ꝛ tūc ptiet
ad cāūtatem aut ad menſurāꝫ:
aut ad ordinē. Si cāūtatē aut
actiuā ꝛ ſic ē actio uel paſſiuā et
ſic ē paſſio. Si ad mēſuram: aut
quātitas pmanētis ꝛ ſic eſt vbi:
aut ſucceſſiue ꝛ ſic ē qn̄. Si aūt
ad ordinē: aut ad ordinē ptium
ꝛ ſic ē ſitꝰ: aut totius ꝛ ſic ē hitꝰ.

Nonus. P. eſt

ꝙ ſubā ē que ꝓp̄e ꝛ p̄ncipalit̄ et
maxie dicitur: que neqꝫ de ſubie
cto dr̄ neqꝫ in ſubiecto ē ut aliq̄s
hō c.° 2.° Et hic intēdit diffinire p̄
mā ſubām que ē indiuidua ut pꝫ
ꝑ eius exemplū que ſm ip̄m ꝓp̄e
ꝛ p̄ncipaliter ꝛ maxime dr̄ ſubā.
Et adiūgit ꝙ ſcd'e ſubē dicuntur
genera ꝛ ſpēs ī quibus ille q̄ di/
cūtur p̄ncipalit̄ ſubē inſūt ꝛ eoꝝ
gnāri: ꝛ iſtud ineē eſt ītelligēdū
ſic ps ſubiectiua ꝯtinetur in ſuo
toto. Sed ꝯtra hāc deſcriptiōeꝫ
p̄me ſubē inſtatur q̄druplicter.
Primo qꝛ ſuꝑiora ſm nāꝫ ſunt
priora īferioribus ut in p̄mo lib.
fuit oſ̄ſuꝫ ſed ſubā que ē genus
gnāliſſimū ē in predicamēto ſubē
ſupꝑma q̄ ip̄a eſt p̄ma. Secūdo qꝛ
illud qd' ꝯuenit alicui ꝓprie ꝯue
nit illi ſoli: alioq̄n ſi nō ꝯuenit ſo
li ꝯuenit ꝯiter: nō ꝯuenit aūt ſoli
īdiuiduo eē ſubām. Alioq̄n gnā
ꝛ ſpēs nō eēnt in tali p̄dicamēto
q̄ indiuidua nō ſunt ꝓprie ſubā.
Tertia qꝛ menſura ē p̄ncipalior
mēſurato: genus aūt ſubē ē mē
ſura oīū que ſunt in illo genere
ꝛ iō ip̄m vr̄ p̄ncipaliꝰ ſubā. Quar
to quia illud ē magis tale quod
ē tale ꝑ eēntiā q̄ꝫ illud qd' ē tale
ꝑ participatiōeꝫ. Sic aūt pticipa
tione ſpēi plures hoies ſunt vnꝰ
hō ut patuit: ita pticipatiōe ſubē
que eſt p̄dicamentū plures ſubē
ſunt vna ſubā: ꝛ ſic illa eſt maxie
ſubā. Ad p̄mū ꝙ lꝫ ſuꝑiora ſūt p̄o
ra ī inferēdo qꝛ ab eis n̄ ꝯuerti/
tur ſubſiſtēdi ꝯn̄a tn̄ īferiora ſūt
p̄ora ineēndo. Iſtud tn̄ nō valet
qꝛ īferiori repugnat eē ſine ſuꝑi
ori: ꝛ tn̄ nō ſuꝑiori ut tale ſine h̄
īferiori ꝛ alio ꝛ ſic de alijs. Ideo
vr̄ eē dōm ꝙ ſubā pōt dupliciť ac
cipi aut ꝓ ut dr̄ a ſubſtādo ꝛ ſic ſuꝑi
ora pꝰ ſubſtāt ſic pꝰ ſūt ꝛ pꝰ eis dif
finiꝰ ꝯuēit enti ꝑ ſe. Aut put ſubā
dr̄ a ſubſiſtēdo ꝑ modū ſuppoſiti
ꝛ ſic īdiuidua pꝰ ſubſiſtūt: qꝛ rō
ſuppoīti pꝰ ꝯuēit īdiduo: ꝛ cōia n̄
niſi ꝑ īdidua ſuppoſitātur. Ad ſe
cūdū ꝙ eē ſubāꝫ a ſubſiſtēdo ita
ꝓp̄e ꝯuenit īdiduo ut nulli alteri
p̄t ip̄m: cū īdiuiduū ſolū ſubē ſit
ſuppoſit alit̄ ſubſiſtēs: ſuperio/
ra non niſi in eo ſuppoſitantur.

Ad tertiū ꝙ ip̄m ē ſubā pn̄cipali
ter a ſubſtādo ſm rōnez diffiniti
tiuā ſubſtātie que ē gen⁹: non ꝑ
ut ſubā accipitur ꝓ ſuppoſito.
Ad q̄rtū ꝙ illa vr̄ maxime ſubā
ſuo mō: hic aūt accipitur ſubā ꝓ
ſuppoſito ſicut antiq̄tus in fide
nr̄a loquētes cōceſſerūt ī diuinis
eē tres ſubās ⁊ vnā eēntiā ut pꝫ
ī p̄mo ſentētiaꝝ. Sed oritur dif.
ꝙ facit ad ſuū ꝓpoſituꝫ hic diffi-
nire ſubāꝫ q̄ ē ſuppoſitū cū itēn-
dat hic negociari circa ſubām q̄
ē p̄dicamētuꝫ. Dicitur aūt ꝙ cir
ca vtrūqꝫ verſatur ſuū intentuꝫ.
Secūda dif. q꞉ q̄lez ordinez hn̄t
aliq̄ ineēndo tale ordinē videtur
hr̄e in ſubſiſtēdo: ⁊ iō ſi ſupiora
ſunt ineēndo p̄ora videtur eē ta
lia ī ſubſiſtēdo. Dr̄ aūt ꝙ cū eſſe
ſuppoſitale ſit in coicabile q̄lem
ordiez hn̄t ineēndo ī cōicabilia
talē ordiez hn̄t in ſubſiſtēdo. In
diuidua aūt p̄mo ſunt ī coicabi-
lia ⁊ ꝑ ea illa que reꝑiūtur in eiſ.

Decimus. P.

ē ꝙ eoꝝ que ſunt ī ſubiecto ī plu
ribus q̄dē nec nomē nec rō p̄di-
catur de ſubiecto. In aliq̄b⁹ aūt
nihil nomē p̄hibet p̄dicari de ſub
iecto rōnꝫ vō ī poſſibile ē c.ᵒ eo.
Et ponit exēplū de albo ꝙ dr̄ de
ſubiecto ī quo ē: rō vero ei⁹ nūq̄ꝫ
Sed ꝯ hūc paſſū inſtatur dupli
citer. Primo q꞉ de quocūqꝫ dr̄ a
liqd' diffinitū dr̄ ⁊ diffō ꝑ locū dif
finiti: ⁊ iō ſi albū dr̄ de aliq⁹ ſub-
iecto ī poſſibile: eſt ꝙ diffō ei⁹ de
eo nō dicatur. Secūdo q꞉ ſicut al-
bedo ē color diſgregatiu⁹ viſus
diffinitiue ita albū eſt coloratū
colore diſgregatio viſus: ⁊ tn̄ de
quolibet de quo dr̄ albedo dr̄ et
iſta rō. Dr̄ aūt ꝙ nō p̄t negari
q̄n eo mō quo albedo dicitur de
noiatiue de ſubiecto q̄n rō eius
denoīatiue ſūpta dicatur de ipo
Et iō hic accipit ꝓ rōne albi ipaꝫ
albediez in abſtracto q̄ dicitur rō
albi q꞉ eſt ipius cā formalis. Sꝫ
oritur difficultas ſi iſte effect⁹ fo
malis differt a ſua cā. Dr̄ aūt ꝙ
nō capit rō ꝙ idē ſit cā ſui ip̄ius
⁊ iō cū effectus albedinis forma
lis ſit albū oꝫ ut album ab albe-
dine realiter diſtiguatur ſicut effe
ctus a ſua cā. Secūda dif. q̄d ad
dit albū ad albediez ut ꝑ aliquid
ab eo realiꝰ diſtiguatur. Dr̄ aūt
ꝙ ſicut albedo dicit formam ꝑ ſe
ſūptaꝫ ita albū dicit ſubiectū ut
tali forma iformatū. ⁊ iō album
ad albediem addit talē informa
tionē. Intelligendū tn̄ ꝙ iſtud
⁊ quolibet aliud ꝯcretū includit
in ſe q̄ttuor. ſ. formā ⁊ ſubiectū
⁊ reſpectū inherentie forme ad
ſubiectū ⁊ reſpectū receptionis
ſubiecti ad accidēs q꞉ ſine aliq⁹
iſtoꝝ nullū ſubiectū p̄t itelligi
informatū eē.

Undecimus. p

ē ꝙ oia alia aut de ſubſtātijs pn̄
cipalibus. i. p̄mis dicuntur aut ī

eis ſunt: nō ḡ ait exiſtētib⁹ p̄mis
ſubſtātijs ī poſſibile ē eſſe aliquid
alioꝝ c.ᵒ eo. Et ꝙ oia que ſūt aut
ſunt in p̄mis ſubſtātijs aut d eis
dicūtur: ipe ꝓbat duplici exēplo.
Primū eſt ꝙ ſi aial dr̄ de hoie ḡ
de aliquo hoie. Scd'm ē ꝙ ſi co-
lor ē in corpe ḡ in aliquo corpe.
Sꝫ ꝯ hanc ꝯcluſionē qꝫ hic ifert
Ariſto. nō exn̄tibus p̄mis ſubſtā
tijs iſtatur q̄druplicit. Prio q꞉
ipe arguit ab iferiorib⁹ ad ſuū
ſupius negando: cū tn̄ apte ſub-
iectiua locus nō teneat negatiue
cū ad ablationē idiuiduoꝝ ifert
ablationē oīuꝫ vniuerſaliuꝫ. Se
cūdo q꞉ iſtā ꝯn̄aꝫ ipe h̄ ꝓbans ar
guit a ſupiori ad iferius affirmā
do vbi ponitur fallacia ꝯn̄tis ſic
in p̄cedenti ꝑ eo ꝙ locus a toto
vniuerſali nō tꝫ niſi deſtructiue.
Dic. n. ꝙ ſi aīal dicitur de hoīe:
ḡ de aliquo hoie ⁊ ſi color ē ī cor
pore ḡ in aliquo corpore. Tertio
q꞉ cū ſupiora ut patuit ſic p̄ora ī
ferioribus ꝓ illo p̄ori quo pueni
unt vniuerſalia ipa ſingularia: n̄
ē icōueniēs ſi nō exn̄tibus primis
ſubſtātijs illa exiſtūt ſic p̄exiſtūt.
Quarto q꞉ hic ut patuit accipit
p̄mā ſubāꝫ ꝓ ſupoſito ſubāli: ⁊ tn̄
ꝯſtat ꝙ non exn̄te ſuppoſito pn̄t
aliq̄ alia remanere ſicut ī morte
hoīs ipe hō deſinit eē ſuppoſituꝫ
⁊ tn̄ rimāet aīa ⁊ mā n̄ ſuppoſita
ta. Ad p̄muꝫ dr̄ ꝙ lꝫ ad ablatiōꝫ
vnius idiuidui nō auferatur vni-
uerſale tn̄ bn̄ ad ablationē oīum
idiuiduoꝝ nō ꝑ locū apte ſubie-
ctiua ſed per locū apte in q̄ntita-
te ⁊ ita infert ꝙ nō exn̄tibus oi-
bus idiuiduis oia alia auferan-
tur. Ad ſecūduꝫ ꝙ lꝫ a ſupiori n̄
liceat arguere ad indiuiduū ſig-
natū ut n color eſt in corpe ḡ in
hoc corpe. tn̄ bene ad idiuiduuꝫ
vagū quale ē aliqd' corpus quia
ea q̄ ꝯueniūt ſupioribus quo ad
actus: ꝯueniunt rōne alicuius ī
ferioris. Ad tertiū ꝙ nō intēdit
iſtā ꝯcluſionē iferre q̄ntuꝫ ad or
dinē nature quo ſupiora pueni-
unt ſed quo ad ordinē duratōis
quo ſupiora ſine inferiorib⁹ nō
ſunt. i. nō exiſtunt. Ad quartū ꝙ
Ariſto. nō diſtinguit hic int̄ indi
uiduū ſubſtātie ⁊ ſuppoſitū q̄ntū
ſpectabat ad ꝓpoſitū ſcꝫ deſtru
ctis p̄mis ſubſtātijs. i. indiuiduis
q̄buſcūqꝫ: in iſta tn̄ illatione intē
dit ꝑ p̄maꝫ ſubſtantiā indiuiduū
qd'libet ſubē ſiue ſit ſuppoſitum
ſiue ꝓprie loquēdo q꞉ ē ibi p̄ma
ſubā ſuppoſitū ꝑticulare idiui-
duū et perſona.

Duodecimus

P. eſt ꝙ ſcd'aꝝ ſubāꝝ magis ē
ſubā ſpēs q̄ꝫ genus: ꝓpiquior. n.
eſt p̄me ſubē c.ᵒ eo. Et iſtud decla
rat ibidē dicē: Si q̄s. n. aſſignet
p̄mā ſubām q̄d eſt euidentius et
ꝯuenientius aſſigbit. i. rn̄debit ſpe
ciē ꝓferens q̄ꝫ genus ut hoiem
q̄ꝫ aial. Ex quibus dictis accipi
antur q̄ttuor phica documēta.

Primũ ē ꝙ quãto aliq̃ sũt ſupio
ra minꝰ ſũt ſubãlia qꝛ d:c̄ ꝙ ma/
gis ē ſubã ſpēs quã genꝰ: eo ꝙ i
ferioꝛ ē īfimis ꝓpinqoꝛ. Scđ'm
do. ē ꝙ qñ ali q̃d ɔuenit alicui ſũ
me illud ɔuenit magiſ illis: q̃ plꝰ
illi ſũmo a ꝓpinquant ut ſi hõ eſt
pfectiſſimũ aīal: illud aīal quod
hoī ꝓpiquiꝰ eſt: ē pfectius: nõ ꝓ/
pinq̃tate locali ſʒ foꝛmali. Et iõ
hic ꝓbat ſpēs eē magis ſubãs qꝛ
ſunt ꝓpinqoꝛes p̄mis ſubſtãtijs
q̃ ſũt maxīe tales. Tertiũ do. ꝙ
notioꝛa ſũt nobis īferioꝛa de idi
uiduis pdicari quã ſupioꝛa.i. ꝙ
ſi q̃ratur q̃d ē ſoꝛ. ɔueniētiꝰ rñ/
detur hõ quã aīal qꝛ dic̄ ꝙ euidē
tius aſſig̃tur ſpēs cũ q̃ritur q̃d ē
p̄ma ſubã quã genꝰ. Quartũ do.
ꝙ magis ɔuenies ē p̄dicatio mi
nus cõ.s qꝛ dic̄ ꝙ ɔueniētius aſ
ſignatur ſpēs d̄ idiuiduo quã ge
nus. Sʒ oꝛitur dif. qꝛ ſi ſupioꝛa
ſũt minꝰ ſubē tũc ipa ſubã q̄ ē ſu
p̄ma erit mīma ſubã. Dr̄ aũt ꝙ h̄
loq̇tur Ar. de ſubã ꝓut dr̄ a ſub
ſtando ⁊ ſic ſubã q̄ ē ſupma erit
mīme ſubſtãtia.i. mīme ſubſiſtit
⁊ ſic p̄me ſubē qꝛ oībꝰ alijs ſub/
ſtãt ſunt maxīe ſubē nõ ꝙ plus
ɔueniat eis rõ gnīs ſubē que eſt
ens p ſe ſʒ qꝛ p̄ncipalit̄ ſubſiſtũt
ſubē. Secũda dif. ē qꝛ ſi ſpēs eſt
magis ſubã quã genꝰ cũ vtrũqʒ
īcludatur in indiuiduo: ipm erit
magis ⁊ minꝰ ſubã ſm vtrũqʒ ex
iſtēs ſubã. Dr̄ aũt ꝙ rõ ſubē nõ
geminatur i inferioꝛibꝰ ut indiui
duũ ſit bis ſubã aut ſpēs ſed vna
rõ ſubē ē in ſupioꝛi magis i det/
minata ⁊ in iferioꝛi plꝰ detminata
⁊ pluribꝰ ſuppoſita. Et iõ ſʒ iſtũ
modũ dr̄ magꝭ ſubã. Tertia dif.
qꝛ citius ɔgnoſcimꝰ de vno quo
qʒ i quo genere ſit q̃ʒ i qua ſpē q̃
litatis ⁊ tñ hic dicit iferioꝛa eē
euidētioꝛa de p̄ma ſubã. Dr̄ aũt
ꝙ nõ vr̄ hic intēdere ꝙ ſupioꝛa
ſint minꝰ nota ſed ꝙ euidentius
ɔgſcit hũc hoīez q̇ nouit ipm eſſe
hoīez q̃ʒ aīal: ꝓ eo ꝙ pfectiꝰ no
uit qui nouit rõnē ꝓpam q̃ʒ cõ
munē. Quarta dif. q̃re dicimus
ɔuenientius aſſignari ſpēz de in
diuiduo q̃ʒ genus. Dr̄ aũt ꝙ ma
gis ꝓpꝛie vñ habetur ꝙ noticia
quãto magis ꝓpa tanto ɔuenīē
tioꝛ ē indicãda.

Tertiuſdeci-

mus. P. ē ꝙ ipaꝝ ſpēꝝ q̄cũqʒ n̄
ſũt gnã nihil magis altēꝝ altero
ſubã eſt: nihil. n. ait familiariꝰ aſ
ſignabis de aliquo hoīe hoīez aſ
ſignãdo q̃ʒ de aliquo equo equũ
caꝰ eo. Et adiungit ſic de pꝛimis
ſubſtantijs loquēs: ſimilit̄ aũt et
p̄ncipaliuʒ ſubãꝝ nihil magis al
terũ altero ſubſtãtia eſt ſic aliq̇s
hõ q̃ʒ aliq̇s bos. Ex q̇bus dictis
accipiuntur quattuoꝛ phīca do.
Primũ eſt ꝙ vnũ īdiuiduu vniꝰ
ſpēī nõ eſt magis ſubſtãtia q̃ʒ in
diuiduũ alterius: qꝛ oñdens ꝙ
vna p̄ma ſubſtãtia nõ eſt magis
q̃ʒ alia exēplificat de aliq̊ hoīe

⁊ boue. Secundũ do. ꝙ ſpēſ vna
ſpãliſſima nõ eſt magiſ ſubſtãtia
q̃ʒ alia qꝛ iſtud ꝓbat ꝓ eo ꝙ nõ
aſſignatur familiariꝰ.i. ꝓpiquiꝰ
equus de aliquo equo q̃ʒ hõ de a
liquo hoīe. Tertiũ documētuʒ ꝙ
vna ſpēs ſubaltna ē magis ſubã
q̃ʒ alia qꝛ oñdens ꝙ vna ſpēs n̄
ē magis ſubã q̃ʒ alia adiungit d̄
illis ſpēbus q̄ nõ ſunt genera qꝛ
fruſtra appōeret ſi i ſpēbus ſub
alternis idez eēt. Quartũ do. ꝙ
licet i ſubaltnis ſuboꝛdiatis adī
uicē vna ſpēs ſit magis ſubſtãtia
q̃ʒ alia: nõ tñ i deſpatis eque di/
ſtantibus a ſua p̄ma ſubã ſic foꝛ
te aīal ⁊ planta qꝛ magis eē ſub
ſtãtiaʒ hic ꝓbat p maioꝛē ꝓpin/
q̇tatē ad idiuidua: Sʒ oꝛitur dif.
qꝛ pfectio i inferioꝛi vr̄ arguere
pfectionē i ſupioꝛi ſic perfectioꝛ
albedo videtur iferre pfectioꝛez
coloꝛē ⁊ iõ pfectius aīal ē perfe/
ctius ſubã: ⁊ iõ cũ vna ſpēs ſit a
lia pfectioꝛ i genere ſubē vr̄ eſſe
magis ⁊ pfectiꝰ perticipare ſub
ſtãtiã. Et tunc eadē rõe idiuidua
ſpēī perfectioꝛis. Dr̄ aũt ꝙ nul/
li dubiũ ē q̇n vna ſpēs ſit pfectōꝛ
⁊ nobilioꝛ ſubã ⁊ nã q̃ʒ alia ⁊ h̄ n̄
intendit hic negare ſed ꝙ n̄ ma
gis ſubſtat eis que ſunt in ea ſi ē
eque diſtans a pꝛima ſubã: non
eniʒ loq̇tur hic de magis ⁊ minꝰ
ſm perfectōnez ſʒ ſm hoc quod
ē alijs ſubſtare.

Quartuſdeci-

mus. P. ē ꝙ cõe eſt oī ſubſtãtie
in ſubiecto nõ eē ⁊ iſtud oſtēdit
tam in p̄ma q̃ʒ ſcđ'a ſubã que lʒ
dicatur de ſubiecto nõ tñ ē i ſub
iecto ſicut accidēs eſt i ſubiecto
cꝰ eo. Et adiūgit ꝙ non eſt iſtud
ꝓpꝛium ſubſtãtie.s. in ſubiecto
nõ eē qꝛ ɔuenit dr̄e que dicitur
de ſubiecto ⁊ nõ eſt in ſubiecto.
Sed cõtra hunc paſſum inſta/
tur quadruplicit̄. Primo qꝛ foꝛ
ma ſubãlis eſt i materia ſicut in
ꝓpꝛio ſubiecto ⁊ tñ ipa foꝛma ē
ſubſtantia. Secũdo quia cum di
uiditur coꝛpus per aīatuʒ ⁊ i aīa
tum: aīatum eſt cum coꝛpoꝛe ſi
cut cũ ſubiecto utpote aīa vege
tatiua aqua ſũmitur iſta dr̄ntia
Tertio quia differētia ſubſtãtie
videtur eſſe de genere ſubſtãtie
⁊ ideo fruſtra dicitur: ꝙ non eſt
intelligendum ꝓpꝛie ſubſtantie
ſcʒ in in ſubiecto nõ eē quia con
uenit etiã dr̄e. Quarto quia iſtđ
quod eſt in ſubiecto non eē: nõ
ſolum videtur cõe omni ſubſtan
tie ſed etiam ꝓpꝛium: quare q̇c
quid ē aut eſt ſubſtãtia aut acci
dens: ⁊ ideo cũ accidenti repu/
pugnet in ſubiecto nõ eſſe ſʒ na
turam q̊ ſoli ſubſtantie ɔuenit
iſtud. Ad pꝛimuʒ ꝙ Ariſto. non
accipit hic ſubiectuʒ ꝓ quocũqʒ
foꝛmali ſuſceptiuo ſed ꝓ ɔpoſito
vltimate ſpecificato i genere ſub
ſtantie ⁊ ſm iſtum modũ ponit
alibi generationē fieri de nõ ſub
iecto in ſubiectũ ⁊ coꝛꝛuptionez

de ſubiecto ad nō ſubiectū. Ad ſe
cundū ꝙ idē corpus nō ē ſubie-
ctū iſto mō acceptū ⁊ vlti⁹ talia
nō ſūt in genere ſubē directe ſcꝫ
dr̄ie ſꝫ tm̄ ꝑ reductiōeꝫ. Ad ter
tiū ꝙ lꝫ dr̄a ſubē reducatur ad
gen⁹ ſubē tm̄ ipa nō ē ſubā eo mō
quo hic accipitur ſubā qꝛ cū ſub
ſtātia diuidatur i mām ⁊ formā ⁊
ꝯpoſitū: dič hic Boeci⁹ ꝙ relictꝭ
extremis de medio ē agēdū. Ad
q̄rtū ꝙ accipiēdo ſubām iſto⁹ iā
dc̄o put etiā diuidatur ꝯ dr̄iā
hic ab Ariſto· nō ē ꝓpriū ſubē qꝛ
ꝯuenit ⁊ dr̄ie ſꝫ put ſubſtātia
diuiditur ꝯ accñs ſic ē ꝓpriū ei
nō eē hoc mō i ſubiecto. Intelli
gendū ē ꝙ i ecdeꝫ ꝓceſſu remo
uens dubiū de partib⁹ ſubē q̄ vi-
dētur eē i toto ſič in ſubiecto ſic
dicia nō vos ꝯturbāt ſuāꝝ ptes
q̄ ita ſunt i toto corpore q̄ſi i ſub
iecto ne forte in q̄d cogamur ñ
eas ſubās ꝯfiteri: nō. n. ait in ſub
iecto dr̄itur q̄ tanq̄ꝫ partes inſūt
i aliquo.

Quintuſdeci-

mus. P. ē ꝙ oīs ſubā vr̄ hoc ali
quid ſignificare ⁊ i pmis ſubſtā-
tijs q̄dē idubitabile ⁊ vm̄ ē: qm̄
h̄ aliq̄d ſignificat: indiuiduū. n. ⁊
vnū numero ē quod ſignificatur
c⁹ eodē. Et adiūgit imediate ꝙ i
ſecūdis ſubſtātijs vr̄ ſimilič ſub
appellatiōis figura hoc aliq̄d ſig
nificare qm̄ q̄s dixerit hoieꝫ aut
aīal: nō tm̄ in q̄d vm̄ eſt ſꝫ magis
q̄le q̄d ſignificat. i. aliq̄d cōe. Et
itm̄ hoc declarās dicit nec vnuꝫ
ē q̄d ſubiectū ē. i. ſig̃tū queādmo
dū pme ſubē ſꝫ de pluribus hō dr̄
⁊ aīal: nō aūt ſimplič quale q̄d
ſignificat queādmoduꝫ albedo:
nihil. n. aliud albū ſignificat q̄ꝫ q̄
litatē: genus ⁊ ſpēs circa ſubām
q̄litatē determināt: quale. n. de
pdicamēto ſubē quādaꝫ ſubām
ſignificat: plus. n. i genere q̄ꝫ in
ſpē determinatio fit dicēs. n. aīal pl⁹
ꝯplectitur q̄ꝫ hoieꝫ hec cīa i tex
tu illo. Sed oritur dif. q̄d intēdit
hic Ariſto. ꝑ h̄ aliq̄d cū dicit ꝙ p
ma ſubā ſignificat hoc aliq̄d. Dr̄
aūt ꝙ per h̄ aliq̄d nō vr̄ h̄ inten
dere niſi rōneꝫ idiuidui qꝛ nulli
dubiū ē q̄n ſubā pma ſit indiui-
dua ⁊ ꝙ ſcd̄a nō eſt neq̄ꝫ vr̄ idi-
uidua. Et ꝯfirmatur qꝛ ipe ꝓbat
ꝙ albū nō ſignificat hoc aliq̄d qꝛ
ſig̃t q̄litatē ⁊ tm̄ ꝯſtat ꝙ idiuidua
multa qualitatē ſignificāt. Se-
cūda dif. q̄d vltra idiuiduū intē-
dit per h̄ aliquid. Dr̄ aūt ꝙ ñ vr̄
intēdere hic niſi ſuppoſituꝫ quia
iſtud vr̄ ꝯuenire ſolis idiuiduis
ſubē q̄ dr̄itur pme ſubē ⁊ nihil a
liud ut diſtīguitur ab idiuiduis
accñtium. Tertia dif. quid addit
ſuppoſituꝫ vltra rōneꝫ idiuidui.
Dr̄ aūt q̄ꝫ indiuiduū ē in coīcabi
le ad partē ſubiectiuā ⁊ tm̄ nō re
pugnat ei eē coīcabile ad ſubie-
ctū ſicut albedo coīcat ſuū eſſe.
qū dat ei eē albū. Suppoſitū aūt
hꝫ iſtā duplicē in coīcabilitatem

ut ipm ſolū nō poſſit coīcari idi-
uiduis vm̄ etiaꝫ nec ſubiectis: ⁊
iō ſola indiuidua ſubē ſūt ſuppo
ſita qꝛ nō ſunt nata coīcari aliq⁹
mō. Quarta dif. quia ſi oē indiui
duū ſubē eſt h̄ aliud ⁊ ſuppoſitū
tunc aīa intellectiua ⁊ corp⁹ mō
tuū erūt hoc aliud: cū tm̄ nō ſint
ſuppoſita. Dr̄ aūt ꝙ nō ſunt indi
uidua ſubſtātie totalia ⁊ ꝑ ſe ſub
ſiſtentia: ⁊ iō non ſunt ſimpličr
ſubē nec ptes ſubſtātie: ⁊ iō non
ſunt ſuppoſita qꝛ oīa iſta ſunt cō
municabilia ētitati ꝯpoſiti ſicut
pncipiū intrinſecū coīcat ſuū eē
pncipiato. Sed remanet dif. q̄d i
tendit hic ꝑ quale q̄d. Dr̄ aūt ꝙ
oē illud quod ē coīcabile aliquo
dictoꝝ modoꝝ qꝛ oē tale nō eſt
ſuppoſitū quod ē hoc aliq̄d q̄d
diſtīguitur ꝯtra quale q̄d. Secū
da dif. eſt quare dič ꝙ in ſecūdis
ſubſtātijs videtur ſub appellatō
nis figura hoc aliud ſig̃re. Dr̄ ꝙ
ſm̄ modū ſignificādi hō uel aīal
vidētur eē noīa ſuppoſitoꝝ ſicut
hic hō. Tertia dif. q̄re dicit ꝙ ge
nera ⁊ ſpecies circa ſubāꝫ. s. pri
mā q̄litatē quandā determiant
Dr̄ aūt ꝙ genus ⁊ ſpēs nō pdicā
tur in abſtracto ut patuit imo in
quadā cōcretōne deſignāte eoꝝ
coīcationē: iō ꝑ modū q̄lis h̄ mō
Quarta dif. q̄re dicit ꝙ in generꝭ
pluſq̄ꝫ in ſpē ſit determiatio. Dr̄
aūt ꝙ loq̄tur de iſta detīatōne
q̄ dr̄ quale q̄d qꝛ ſig̃t plus ſič ge
nus eſt magis coīcabile ita ma-
gis eſt quale q̄d.

Sextuſdecim⁹

P. ē ꝙ ineſt ſubſtātijs nihil eſſe
ꝯriuꝫ illis: ⁊ exēplificat tam de p
ma q̄ꝫ ſcd̄a ſubā c⁹ eo. Et adiun
git ꝙ iſtud nō eſt ꝓpriū ſubē cū
ꝯueniat quātitati ut bicubito ni
hil eſt ꝯriūm aut denario. niſi fō
te aliq̄s dicat multa paucis eſſe
ꝯtraria ⁊ tm̄ dicit ꝙ iſta cōtraria
nō ſunt. Sed ꝯ hunc paſſū inſta
tur q̄druplicīter. Primo qꝛ act⁹
⁊ potētia ſunt ꝯrie oppoſita ⁊ ta
lia ïueniūtur pmo i genere ſubē
Secūdo qꝛ idē ⁊ diuerſū ſunt cō
traria imediata circa totū ens:
⁊ iō cū rō entis pncipaliter ſalue
tur in ſubā ibi erit talis ꝯrietas
que eſt enti paſſio diſiūcta. Ter
tio qꝛ gen⁹ q̄dlibet diuiditur ꝑ
dr̄ias ꝯrias cū ſint oppoſite et
vtraq̄ꝫ poſitiua ut patuit ſupra
4⁹ qꝛ forme ſubāles elemētorū
vidētur eē ꝯtrarie cū oīs tranſ-
mutatio int poſitiuos tīnos ſit in
ter ꝯria q̄ ineodē ſuſceptibili vi-
ciſſim inſunt. Et ꝯfirmatur quia
gnātio fit ſemper in cōtrarijs ⁊
oīs mixtio ex ꝯrijs. Ad primum
rn̄deo ꝙ talis ꝯrietas negari ñ
pōt nec per ꝯūs illa dr̄ de ſcd̄a ſ
ſtantia: nec de tīa ⁊ per ideꝫ ad
q̄rtuꝫ. Et ideo nō vr̄ hic negaſſe
Ariſto. ꝯrietatē verā circa ſubāꝫ
ſꝫ tm̄ illā q̄ int extrema q̄ adiui-
cē pmiſcētur i ſucceſſiua gnātō
ne ⁊ corruptōe q̄lis ē i q̄litatib⁹

qꝛ oīs talis ꝯ̄rietas arguit magꝭ
⁊ minus ꝙ ħ ītendit excludere
a ſubā. Sed oritur dif. q̄re dic̄ ꝙ
magnū ⁊ ꝑuū ⁊ multa ⁊ pauca
n ꝯ̄ ſunt ꝯ̄ria. Dr̄ aūt qꝛ ꝯ̄ria abſo
lute nō ſūt ꝯpoſſibilia in ħitudīe
ad quecūq; ſic̄ calidū ⁊ frigidū: ī
iſtis aūt ē magnitudo ⁊ ꝑuitas
multitudo ⁊ paucitas ꝑ reſpectū
ad diuerſa ut ifra ꝓbabit. ⁊ iō nō
negatur ħ ꝯtrarietas reſpectiua
ſed abſoluta.

Decimuſſepti

mus. P. ē ꝙ vr̄ ſubām nō ſuſci-
pere magis ⁊ minꝰ. Dico aūt ħ i
q̄uit: nō qꝛ ſubā nō eſt a ſubā ma
gis ⁊ minus: ħ aūt dc̄m ē: qꝛ eſt
ſ; q̄m vnaq̄q; ſubā hoc ipm q̄d ē
nō dr̄ magis ⁊ minꝰ ut hō nō eſt
magꝭ aut minus ſubā a ſe ipo uel
ab alio queādmodū albū magis
alio albū ⁊ ipm ad ſe magiſ ⁊ mi
nus caꝰ eo. Ex quo dc̄o eliciūtur
q̄ttuoꝛ phice ꝯcluſiōes. Quaꝝ p̄
ma ē ꝙ nulla ſubā i ſe ipa ſuſci-
pit magis ⁊ minꝰ ſiue intenſiōez
⁊ remiſſionē qꝛ dic̄ ꝙ ſubā hoc
ipm q̄d ē nō dr̄ magis ⁊ minꝰ. in
tenſio aūt ē ſm magꝭ ⁊ remiſſio
ſm minꝰ. Scd̄a ꝯcluſio ꝙ ſubā
ꝑ ꝯꝑationē ad aliā ſubām eiuſdē
ſpēi nō ſuſcipit intenſionez ⁊ re-
miſſionē qꝛ dic̄ ꝙ vnꝰ hō nō eſt
magis uel minꝰ ſubā q̄ aliꝰ. Ter
tia ꝯcluſio ꝙ ſubā nō gnātur ſuc
ceſſiue qꝛ tūc acq̄reret ꝑtē poſt
ꝑtē: donec eēt ꝑfecta ⁊ ſic pꝰ eſ
ſet remiſſa q̄ intēſa. Quarta ꝯ̄
ꝙ ſubā nō hz ḡdus qꝛ cū ſm ta-
les ḡdus fiat itenſio aut remiſ-
ſio tūc eſſet intēſa aut remiſſa.
Sed oritur dif. ſi in ipa eſt magiſ
⁊ minꝰ ſm diuerſas ſpēs. Dr̄ aūt
ꝙ cū; vna dr̄a ſit ſꝑ magis ꝑfc̄a
q̄ alia eēntialr̄ ut ſ̄ fuit oñſum:
iō oz ut inr̄ oēs ſpēs ſit magis ⁊
minus ſm eaꝝ ſubāles ꝑfectōeſ
⁊ ſpecificas. Secūda dif. q̄re me
lius inr̄ ſpēſ q̄ inr̄ indiuidua ſpe
ciei vnꝰ. Dr̄ aūt ꝙ ſpēs hz ḡduſ
eēnales ethrogenios ex q̄bꝰ cō-
ſtant eoꝝ diffc̄nes: ⁊ ſm tales
vna ē ꝑfectioꝛ alia. Indiuidua
aūt nō ꝑnt infra vnā ſpēm hr̄e ḡ
dus niſi hōgenios: cū oīa vnius
ſpēi ſint vnius rōis ⁊ tales ḡdus
repugnāt ſubē q̄ ſm eos ꝯſiſtit ī
īdiuiſibili. Tertia dif. ſi vna ſpēs
ē magis ſubā q̄ alia ſic̄ ē magis
ꝑfecta. Dr̄ aūt ꝙ nō vr̄ qꝛ tō rō
diffinitiua generis ſaluatur in q̄
libet ſpē: ⁊ iō hz eoſdē ḡdus ⁊ hō
genios eque: ⁊ ſm illos nō ē ma
gis. ſ. nec minꝰ ī ſubā. Quarta dif.
qꝛ ſic̄ hō ē ꝑfectiſſimuz aīaliū ita
angelus vr̄ ee ꝑfectiſſimꝰ ſubāꝝ
creaturaꝝ q̄ ſūt ī ꝑdicamēto ſubē
⁊ tñ vna ſubā nō eēt ꝑfectōꝛ alia
niſi rōnez ſubē ꝑfectiꝰ ꝑticiparz
Dr̄ aūt ꝙ lz vna ſubā ſit ꝑfectōꝛ
aīalia: nō tñ inquātū eſt ſubā ſ;
rōne drāꝝ q̄ ſūt diuerſaꝝ rōnuz
qꝛ oīa q̄ ſūt ī aliquo generr̄ ſūt iō
ī illo ⁊ nō eq̄lia cū ieq̄litas ſit op
poſita relōni ſūdate ſuꝑ vnum.

Sed remanet dif. q̄re dic̄ ꝙ ſub
ſtantia ē a ſubā ſm magis ⁊ mi-
nus. Dr̄ aūt qꝛ ſuꝑius ꝯꝑauit p̄-
ma ſubām ad ſcd̄az ſm magis ⁊
minus ne ħ illud vr̄ excludere.

Decimuſocta-

uus. P. ē ꝙ maxie ꝓpriuz ſubē
eē vr̄: ꝙ cū ſit vnū ⁊ idē numero
ē ꝯtrarioꝝ ſuſceptiuū: ⁊ in alijs ī
quit nō hēbit q̄lq̄; ꝙ ꝓferat. i. de
quo det inſtantiā cꝰ eo. Et cōtra
iſtud dc̄m ipe ibidē inducit duaſ
inſtātias. Quaꝝ p̄ma ē de ōrōe
q̄ vna ⁊ eadē manens q̄nq; ē va
⁊ q̄nq; falſa ſic̄ iſta ſoꝛ. ſedet: ipo
ſedente ē va ipo ſurgēte ē falſa.
Secūda iſtātia ē de viſu. i. de op.
ut ſi q̄s oppietur ſoꝛ. ſedere op.
ipo ſedēte ē va ⁊ eo ſurgēte ē fal
ſa. Dicit aūt Ar. ſoluēs iſtas in-
ſtātias ꝙ ꝓpriū ſubē ē ut ſit ſm
ſui mutationē ſuſceptibilis ꝯ̄rio
rū. opio aūt ⁊ mutatio nō ſz ſui
mutationē ſuſcipiūt talia ꝯ̄ria ſ;
ꝑ mutationē factā in re extra cū
trāſit de ſeſſiōe ad ſtatū. Sed ꝯ̄
iſtū paſſū īſtatur q̄druplicit̄. Pꝰ
qꝛ cōiter theologi ponūt ꝙ quā
titas ē imediatū ſuſceptm̄ accn̄
tiū ſſibiliuz: vñ diuina euchari-
ſtia ponūt ſpēs remanētes eē in
quātitate ſic̄ in ſubiecto: ⁊ ſic q̄
titas in ipa erit ſuſceptibilis cō-
traria ꝑ q̄litatū. Secūdo qꝛ cōit̄
ponūt phi ꝙ ſubiectū imediatuz
coloꝝ ē ſupficies cui ꝓpriū ē pꝰ
loco colorari ſm ꝑypathericos
⁊ ꝯſtat ꝙ ipa tranſit de ꝯ̄rio ap
ꝯ̄riū cū nō ſit ſubā. Tertio qꝛ po
tentiā intellectiuā nō ponūt eſſe
ſubā; ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ tranſit eadez
numero ab vna op. ꝯ̄ria ad aliā.
Quarto qꝛ potētiā volitiuā po-
nūt q̄litatē ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ trāſit de
iuſticia ad īiuſtitiā. Ad p̄mū ꝙ q̄
vult hāc ꝓꝑetatē ſuare hz tener̄
ꝙ q̄litates ꝯ̄rie īmediate infoꝛ-
māt ſubām ſic̄ quātitas ipa: ⁊ iō
illi q̄ hoc tenēt ī theologia deui-
ant ab ipa Ar. phia. Ad ſcd̄m
ꝙ oz ſm iſtos ponere iſtū paſſū
ꝙ albedo ⁊ ſupficies ſūt imedia
te ī eodē coꝛꝑe ſicut in ſubiecto
vnū tñ accn̄s denoīat aliud ꝓpt̄
idēptitatē ſubiecti ⁊ oꝛdiez ipoꝝ
circa illud. Ad tertiū ꝙ alijs vr̄
eē determinatio iſta ex verbis Ar.
ꝙ potentia itellectiua ſit ſubā: qꝛ
ſic ſe hz itellectꝰ ad talia ꝯ̄ria. Et
ꝑ idē de volitiua pz ꝙ nō ſit q̄li-
tas. S; oritur dif. qꝛ ī eadē albe
dine fundatur ſimilitudo ⁊ diſſi
militudo ad idē ſucceſſiue ⁊ ī ea
dē quātitate equalitas ⁊ īeq̄li-
tas. Dr̄ aūt ꝙ intētio iſtiꝰ paſſꝰ
ē de ꝯ̄rijs abſolutis nō reſpectiſ
q̄ ſimul ī eodē eē pñt ꝑ ꝯꝑationē
ad diuerſa. Et iō ſupiꝰ ſtati nega
uit magnū ⁊ ꝑuū multū ⁊ paucū
eē ꝯtraria mō quo nūc intēdit.

Decimuſnonꝰ

P. ē ꝙ ab eo ꝙ res ē uel nō eſt
in eo ōrō dr̄ va aut falſa eē: nō ī
eo ꝙ ipa captabilis ſit ꝯ̄riorum.

c⁹ eo. Et iſtud dc̄m ipe īducit ad
oſtendū q̄ ōro nō ſuſcipit ↄ̄ria
nec op.cū nulla inq̄t paſſio ſic fa
cta ſit i ei . Ex quo dc̄o elicitur
duo phica do. Primū ē q̄ ad vi
tatē ꝓpōnis req̄ritur eē rei q̄ꝛ
dicit q̄ ab eo q̄ res ē dr̄ ōro va
Sc̄d'm do. q̄ ad falſitatē ꝓpōis
ſufficit nō eē rei qꝛ dicit q̄ ab eo
q̄ nō eſt res dicitur oratio falſa
Sed cōtra hoc qd' dıc̄ q̄ ōro nō
ſuſcipit ↄ̄ria inſtatur q̄drūplicit̄.
Primo qꝛ trāſit⁹ a ↄtradictorio
i ↄdcōriū ñ pōt itelligi ſine muta
tiōe ⁊ oīs mutatio ē ð ↄ̄rio i ↄ̄riū
⁊ ipe hic negat ōronē ⁊ op. eſſe
mutatā ſꝫ ſolā rē que trāſit de vi
tate ad falſitatē aut eↄuerſo. Se
cūdo qꝛ cūꝫ vitas ſit adeq̄tio rei
ad intellectū ⁊ ecōuerſo qñ p mu
tatione rei ōro trāſit ð vitate ad
falſitatē tunc trāſit de adeq̄tiōe
ad iequationē q̄ ſunt ↄ̄ria. Ter⁹
qꝛ oīs ꝓpō va hꝫ ↄformitatē ad
ſuum obiectū ⁊ oīs falſa diffor-
mitatē ⁊ ſic trāſiens de vitate ad
falſitatē trāſit de ↄformitate ad
difformitatē q̄ ſūt ↄ̄ria. Quarto
qꝛ vitas ⁊ falſitas ſm ſe videtur
eē ↄ̄ria: ⁊ iō nō vr̄ intelligibile q̄
eadē ōro uel op. trāſeat ð vitate
ad falſitatē ſine ſucceſſiua ↄ̄rioꝝ
ſuſceptiōe. Rñdetur ad oīa iſta
q̄ nō pōt negari qñ trāſeūte ōro
ne uel op. ex mutatiōe rei ſupiuſ
exēplificate de vitate ad falſita-
tē uel . cōuerſe fiat i ea mutatio

reſpectiā ↄformitatis ⁊ difformi
tatis ⁊ p ↄñs vitatis ⁊ falſitatis
q̄ ↄſiſtūt i hac ↄformitate ⁊ dif-
formitate tñ nō ē ibi aliq̄ ↄ̄rietaſ
abſoluta ⁊ tñ iſtā ſolaꝫ ut paruit
Ariſto. intēdit h̄ euitare. Sꝫ oꝛi
tur dif. ſi ad vitatē ꝓpōis req̄ri-
tur entitas terminoꝝ. Dr̄ aūt q̄
ſic qꝛ cū ens ⁊ vm ↄuertātur ſm
p̄ncipia p̄me phie. i. methaphice
ð nō ēte nō pōt formari aliq̄ enti
tas ſimplicit̄. Secūda dif. ē ſi ad
vitatē ꝓpōnis req̄ritur eē t̄inoꝝ.
Dr̄ aūt q̄ ſic eē eēntie qꝛ oīs vi-
tas ↄplexa depēdet eſſentialit̄ a
ſuis t̄minis ſic oīs h̄itudo a ſuis
extremis: t̄mini aūt .i. res: i nul
lo dr̄ñt a ſuo eſſe eēntie. Tertia
dif. ſi ad vitatē ꝓpōis req̄ritur t̄i
noꝝ exñtia. Dr̄ aūt q̄ nō qñ ꝓpō
ē ſimplicit̄ nccīa: quia cū eīm nūc
terminoꝝ creatoꝝ exñtia ſit ↄtin
gens: ⁊ ſublato oī ↄtigēte rem a
net q̄ ē nccīuꝫ ⁊ p ↄñs vitas ne-
ceſſaria ſine tali exiſtentia rema
nebit ut qd' oē totū ē maius ſua
parte nō exñlēte toto uel parte
Quarta dif. ſi ad vitatem ꝓpōis
contingentis req̄ratur exiſten-
tia terminoꝝ. Dicitur autem q̄
ſic quia nulla poteſt eē ↄtingen
tia niſi in actuali exñtia cum oīa
in potentia ſint neceſſario ↄpoſ
ſibilia. Et ideo cōtingens propo
ſitio verificari nō poteſt niſi exi-
ſtentibus terminis ſuis: ⁊ de ta
libus hic loquens Ariſto. q̄ mu-

tari poſſunt dicit q̄ ab eo q̄ res
eſt uel nō ⁊c̄. Sed remanet dif.
qꝛ de non ente pōt formari vera
ꝓpoſitio: ut cū dicitur: q̄ nō ens
cōtradicit enti ⁊ ſic quod nō eſt
ens ē nihil ⁊ ſic nō vr̄ q̄ ad vita-
tē ꝓpōnis req̄ratur entitas ter-
minoꝝ. Dr̄ aūt q̄ iſta nō ē vitas
ſimplicit̄ ſꝫ ſm q̄d tm̄ ſicut oīs vi
tas formata de hoīe mōtuo aut
de ente ꝓhibito. Secūda dif. eſt
ſi ad vitatē ꝓpōnuꝫ que formā
tur de deo req̄ratur exñtia ter-
minoꝝ cum oēs ille ſint neceſſa
rie ad itra. Dr̄ aūt q̄ ſic quia oīa
que ſunt i deo formalit̄ ſunt ne-
ceſſarie eē ⁊ neceſſarie exiſter̄.
Tertia dif. cū i creaturis oīa ſint
ↄtingentia quō poſſunt ibi for-
mari ꝓpōnes neceſſarie de q̄bꝰ
fuit dc̄m q̄ ad veritatē eaꝝ req̄
ratur exñtia terminoꝝ. Dr̄ autē
q̄ lꝫ oīa alia a p̄ma cā ſint ↄtin-
gentia q̄ꝫtum ad ſuū eſſe exiſten
tie: nō tamen quantū ad eē eēn
tie de quo formantur i ↄmutabi
les vitates ut alibi patebit. Quā
ta dif. ſi ad veritatem ꝓpōnum
req̄ratur exiſtentia h̄itudinum
vnius termini ad aliuꝫ pluſq̄ꝫ ex
iſtentia terminoꝝ. Dr̄ aūt q̄ in
ꝓpōnibꝰ neceſſarijs circa crea-
ta ſicut nō requiritur exñtia ter
minoꝝ: ita nec h̄itudinū. In cō
tigentibꝰ vero ſicut req̄ritur ex-

iſtentia t̄inoꝝ ita exñtia h̄itudi-
nū alioquin iſta eſſet vera hō eſt
aſinus vtroq̄ꝫ t̄ino exñte.

Uiceſimus.

Poſt q̄ quantitas aliud eſt conti
nuum aliud eſt diſcretum capꝰ
tertio. Et iſtud aliud ſubſtantia
tur in neutro genere ut intelli-
gatur alia res eſt continua ⁊ a-
lia diſcreta aut ſubintelligitur a
lia res eſt continua ⁊ alia diſcre
ta aut ſubintelligitur hic aliud
ſcilicet genus ſue alt̄nꝫ eſt con
tinuū ⁊ aliud diſcretum: uel ma
gis proprie: aliud membrum di
uiſionis eſt continuū ⁊ aliud diſ
cretum ut ſicut ſubſtātia imedi
ate diuiditur per differētias cor
porei ⁊ incorporei: ſic quātitas
diuiditur per differentias conti
nui ⁊ diſcreti. Et iſta duo mem-
bra declarans poſtea definat q̄
quantitas ↄtinua eſt cuius par
tes ad aliquem comuneꝫ termi
num copulātur ſicut ptes linee
ad punctum ⁊ ſuperficiei ad li-
neam. Et quantitas diſcreta
eſt cuius partes non terminan
tur ad aiqulem cōmunem ter-
minuꝫ ſicut quinq̄ꝫ ⁊ quinq̄ꝫ no
terminantur ad deceꝫ ſed ſemꝑ
diſcreta remanet. Sed oritur
difficultas ſi iſte differentie quā
titatis. s. continuū ⁊ diſcretum

fūt ei⁹ dr̄e eēntiales ꝛ q̇ditatie
Dicūt aūt ꝙ nō ſ; p ipas circulo
q̇nıur illas q̄ ſunt q̇ditatie ſicut
circa hoīez bipes. Jſtud tñ non
vr̄ valere q2 tūc nulla īueniretur
drña q̇ditatiua q̄n idē dicatur
ſic̄ de corpeo ꝛ in corpeo q̄ȝ aliq̇
dicere nō veretur. Jō vr̄ ꝙ ſint q̇
ditatie q2 ɔtinuū ꝛ diſcretū nō ī
ueniuntur in quo alio gener̄ poſ
ſint poni nec p q̄s dr̄as iſta duo
genera quantitatis poſſint con
ſtitui. Secunda dif. ſi ratio ɔti
nuitat ut h̄ accipitur ē abſoluta
uel relatiua. Dr̄ ꝙ nō vr̄ abſolu
ta ſ; reſpectiā q2 oīs ɔtinuitas ī
telligitur ad aliud cuȝ ɔtinuū ſit
alicui ɔtinuū. Et ɔfirmatur quia
ſic ɔtinua q̄titas ē ut h̄ dr̄ cuius
ptes copulātur ad aliquē t̄inum
cōez ita ptiū copulatio ē ɔtinua
ꝛ talis copulatio nō pōt ad ſe cō
cipi. Tertia dif. ſi rō diſcretōis ut
hic ēſūpta ē reſpectiā uel abſolu
ta. Dr̄ ꝙ nō vr̄ ita pure abſoluta
ſ; reſpectiā q2 oē diſcretū ē ab a
lio diſcretū ſic̄ etiā diſtictuȝ ꝛ iō
ſicut diſtictio ē reſpectiā ita vr̄
diſcretō iſta. Et ɔfirmatur q2 diſ
cretio oīs dic̄ aliquē diſcretoꝝ ſe
q̄ſtrationē uel ſepatōez quoꝝ rō
ad aliud ē ɔcepta. Quarta dif. ē
ſi ex h̄ ꝙ iſte dr̄e ſūt r̄ſpectie pōt
īferri ꝙ hoc p̄dicamentū ſit reſ
pectiuū. Dr̄ aūt ꝙ ſic ſuppoſito
ꝙ ſint ī eo q̇ditatie q2 p̄dicam̄tū
abſolutū nō pōt hr̄e ſpēs reſpec
tiuas ꝛ p ɔn̄s nec dr̄as illoꝝ ſpē
rū ɔſtitutiās cū dīa ſint eēntialit̄
ad ſe q̄ ſunt ī abſoluto p̄dicamē
to. Jſta aūt ſnīa q̄druplicit̄ ɔfir
matur. Primo q2 nullū abſolu
tuȝ poteſt fundari in reſpectiuo
cū fundamentū ſit abſolutı⁹ fū
dato: quantitas autem cōtinua
fūdatur ī reſpectu cū dr̄ actio lō
ga ꝛ ɔtinua: cū actiōis rō ut nūc
ſupponitur ſit relatiā: ꝙ aūt ipa
ſit formalit̄ ɔtinua pȝ: q2 ei⁹ ptes
terminātur ad cōmunez t̄minuȝ
ſicut tēporis. Secundo quia oīs
forma que p motuȝ acq̇ritur hȝ
in ſe ɔtinuitatē quantū ad ſuum
fieri cū hȝ ptes adinicē ɔtiuatas
ſ; vbi eſt forma q̄ per motū loca
leȝ acq̇ritur: ḡ hȝ in ſe ɔtinuam
quātitatē cū tñ ibi ſit purus reſ
pectus. Tertio q2 albedo diuidi
tur ad diuiſionem corporis: aut
ſepata p ſuam quātitatē diuidi
tur ſimul eius ſimilitudo cū ptes
ſint ſimiles poſt diuiſionem cui
uſq̄ȝ quibus aliquādo aſſimilabā
tur ꝛ ſic eſt dare vnum numerū
ſimilitudinū: ꝛ tunc non poterit
eſſe abſoluta talis quantas pu
ta numerus ex quo fundatur in
ſimilitudinibus cum talia nume
rata ſint reſpectiua. Quarto q2
ſicut numerantur q̄ttuor homi
nes ita numerantur decē pater
nitates in genere relationis ſic̄
illi in ſubſtantia: Et ideo denari
us fundatus in illis paternitati
bus non poteſt eſſe q̇d abſolu
tum ſed reſpectiū ſm aſſumptū

mediū: nullū aūt genus abſolu
tū pōt hr̄e aliquā ſpēm reſpecti
uā. S; oritur dif. quō iſtud p̄di
camentum pōt ītelligi reſpectiū
cū ſit ɔ̄ relationē diſtictū. Dr̄ aūt
ꝙ ī pl⁹ſe hȝ reſpect⁹ q̄ȝ relatio q2
ſcȝ vltīa p̄dicam̄ta ɔiterponūtur
nūc reſpectiua: ꝛ tūc ſic mō q̄ti
tas eēt reſpect⁹ ꝛ ñ relatio q̇a tñ
cōit̄ ponūt oēs iſtud p̄dicam̄tuȝ
abſolutū ꝛ nō ī merito iō loquē
dū eſt ut plures. Et alibi pfūdi⁹
ē h̄ inueſtigandū.

Uiceſimuſpri

mus. P. ē ꝙ quātitas diſcreta ē
ut numerus uel di o c⁹ ēo. Et p
bat p̄mo ꝙ numerus ſit quāti
tas diſcreta q2 ptes eius ut tria
ꝛ ſeptē. ad nullū t̄inuȝ cōez co
pulātur ſ; ſp diſticta inq̇t ſunt ꝛ
ſepata. Secūdo pbat ꝙ or̄o ſit
quātitas q2 menſuratur ſillaba
breuis ꝛ lōga ut or̄o cū voce p
lata ꝛ ꝙ ſit diſcreta quātitas p
bat q2 ad nullū t̄inuȝ cōez eius
pticule terminātur. Ex quo pro
ceſſu eliciūtur q̄ttuor phica do.
Primā ē ꝙ oē q̇d meſuratur ſȝ
breue ꝛ longū ē ī gener̄ quātita
tis ꝛ h̄ pbat or̄onez eē in illo ge
nere q2 ipa ꝛ ei⁹ dictio mēſatur
breuitate ꝛ lōgitudīe. Scd'ȝ do.
ē ꝙ oē q̇d menſuratur ſm latū
ꝛ ſtrictū īquantū tale ē in gener̄
quātitatis q2 ſicut longitudo ꝛ
breuitas ptinēt ad quātitatē ita
latitudo ꝛ ſtrictitas. cū lōgitudo
ꝛ latitudo ſint ɔdiuiſe dimēſiōes
Tertiū do. ꝙ oē q̇d mēſatur ſȝ
magnū ꝛ puū īq̄ȝtū talia ſūt ī h̄
p̄dicam̄to q2 magnū ꝛ puū ſūt ō
eēntia breuiſ ꝛ lōgi. Quartū do.
ē ꝙ oē m̄ſatū ſȝ multū ꝛ paucū
ē quātitas q2 intranea ſūt q̄ȝti
tatiū ita ſic illa ɔ̄ria. Jſtis aūt p̄
miſſis eliciūtur q̄ttuor ɔ̄ᵒnes.
Prima ē ꝙ popul⁹ ē ī genere q̄ȝ
titat ſic or̄o q2 mēſatur ut pau
cus ꝛ mult⁹ uel exercit⁹. Scd'a
ɔclu⁹ ꝙ aceru⁹ ē ī eodē gener̄ q2
menſatur pu⁹ uel magn⁹ ſic ipa
or̄o. Tertia ɔclu⁹ ē ꝙ via ē ī eod̄
genere q2 mēſatur breuis ꝛ lō
ga. Quarta ɔcluſio ꝙ ciuitas eſt
ibidē q2 mēſurata lata ꝛ ſtricta
S; oritur d f. q2 or̄o ē vox eēnr
cū vox ſit gen⁹ poſitū ī ei⁹ diffōe
ꝛ vox ē eēnr ſonus. Per id' ꝛ ſo
nus ē q̄litas ſic obiecta cetoꝝ ſē
ſibiliū pticulariū ab auditu: ꝛ iō
nō vr̄ or̄o de genere q̄ȝtitat. Dr̄
aūt ꝙ ſic aceru⁹ aut popul⁹ mā
liter ɔtinēt ſubāȝ ꝛ formalit̄ quo
ad nūeꝝ ſūt q̄ȝtitates queādmo
dū corp⁹ dr̄ ī gener̄ q̄ȝtitat ſȝ tri
nā dim̄ſiōez. Et ita vr̄ ꝙ ptes or̄o
nis mālit̄ ſumpte ſūt q̄litates q̄ uis
ipa formalit̄ ſit q̄ȝtitas. ſ. ſȝ lōgi
tudinē ꝛ breuitatē. Scd'a dif. ſi
or̄o ī ſcripto ē ita ī genere q̄ȝtita
tis ſic illa q̄ ē ī ſmone plato. Dr̄
aūt ꝙ ita vr̄ eadē rōne q2 mēſa
tur breuis ꝛ longa ꝛ tamen con
ſtat ꝙ ipe lr̄e ex q̄bus materia
liter ɔſtat ſūt de gener̄ q̄ȝtitatiſ.

Si accipiatur coloꝛ cū figura ē
de genere q̄litatis aut ecōuerſo
eſt de generē ſubē: aut totū ī cau
ſtū: ⁊ ꝯſimilit̄ illa q̄ in voce ē pōt
poni. Tertia dif. ē ſi orō ī mēte ē
in iſto genere. Dr̄ aūt ꝙ ſic quia
ſicut vna locutio ſmocinalis pōt
dici breuis aut lōga: ita vna locu
tio mentalis q̄ cōiter ipaꝫ ꝯ cōita
tur. Et ſic eadē rōne quantitas
diſcreta ⁊ tn̄ ꝯſtat ꝙ oēs actus ī
telligēdi ex q̄bus ītegr̄tur vna lo
cutio ſūt q̄litates. Quarta dif. qꝛ
ī orōne ꝓlata nō vr̄ attēdi longi
tudo: niſi aut ſm multitudinem
ptiū puta lr̄aꝝ ſillabaꝝ ⁊ dcōnuꝫ
aut ſm diuturnitatē ꝓlatiōis ipa
rū. Si pmo mō tunc iſtud ptinet
ad numerū qui ē alia ſpēs iſtius
quātitatis. Si aūt 2°: tūc iſtud
ptiet ad quātitatē ꝯtinuā ſm q̄
ꝓtrahitur accētꝰ cuiuſlibet vo-
calis uel breuiatur. Dr̄ aūt ꝙ q̄
titas orōnis vr̄ ptiꝫ conſtare ex
multitudine quātuꝫ ad numerū
ptiū ⁊ ptiꝫ ex ꝯtinuitate quātum
ad cuiuſlibet ꝓlatiōis fluxū ꝯti-
nuū. Sed remanet dif. q̄re Arꝛ.
poſuit h̄ orōnez ſpēz quātitatis
diſcretā ꝯ numerū ſi eiꝰ quātitas
diſcreta nō ē niſi multitudo. Dr̄
aūt ꝙ exhibitō. i. poſitio exēploꝝ
nō eſt accipiēda aphis ꝓ regula
aut ꝓ ꝯᵒne intenta aut pmo exē
plificat de numero abſtracto et
de orōne in ꝯcreto ſic magis pꝫ
ī orōne ſcripta cuius longitudo
ꝯſiſtit ī magnitudie ⁊ latitudine

lr̄aꝝ. Secūda dif. q̄re dic̄ ꝙ ptes
quātitatis diſcrete nō ſunt copu
late ad t̄inuꝫ cōeꝫ cū oēs lr̄e orō
nis ſūt copulate ad finē vltime ſi
ue in ſcripto ſiue ī ꝓlatione. Dr̄
aūt ꝙ talis copulatio non fit ſm
idēptitatē qualis reqrit̄ur in ꝯti
nuis ut extrema ſint idē ſꝫ ſm ſi-
multatē fit talis copulatio ut ex
trema ſint ſimul ⁊ talis ē ꝯtiguo
rū. Tertia dif. q̄re dicit ꝙ ptes q̄
titatis ꝯtinue copulātur ad t̄inū
cōeꝫ cū hr̄e t̄inuꝫ ſit oīs quātita
tis finite ſiue ꝯtinue ſiue diſcre-
te. Dicitur aūt ꝙ ptes quātitatiſ
diſcrete quelibet habet ſuū ꝓpri
um terminū ut patet in ordie: ⁊
ideo nō habet vnum cōeꝫ termi
nū: partes autē quātitatis con-
tinue habent terminū cōem qꝛ
nulla terminatur niſi in fine cōi
omniuꝫ ut patet in partibus li-
nee alioquin ſi citra terminaren
tur iam non eēnt ꝯtinue ſed con
tigue. Quarta dif. quia cum ea-
dem ſit diffinitio quātitatis fini-
te ⁊ infinite ꝓ eo ꝙ finitum ⁊ in
finituꝫ nō diuerſificant eēntiam
hec autem diffinitio cōtinui vide
tur infinite quātitati repugnare
cū ibi nullus ſit terminuſ ad quē
tales ptes copularētur. Dicitur
aūt ꝙ non intendebat hic diffi-
nire quiditatiue ſed tm̄ notifica
re quātitatem finitam.

Uiceſimuſſecundus

P. eſt ꝙ ꝯtinuū eſt. i. ꝯtinua q̄ti

tas ut linea ſupficies corpꝰ. Am
pliꝰ aūt pter hec locus ⁊ tēpus
cᵒ eo. Et ꝓbat per ordieꝫ: poſtea
ſingularia iſtoꝝ eē quātitateſ cō
tinuas. Primo de linea qꝛ eius
partes copulitur ad vnu cōem
t̄inuꝫ. s. ad pūctū. Secūdo de ſu
pficie qꝛ eius ptes t̄iantur ad li-
neā. Tertio de corpe cuius ptes
copulatur ad ſupficiē. Quarto d̄
tpe qꝛ pn̄s ⁊ pteritū copulantur
ad futuꝝ. Quīto de loco qꝛ cum
ſingule ptes loci optineāt ſingu-
las corpis pticulas ⁊ econuerſo
ad eūdē t̄inuꝫ copulātur ptes
loci ⁊ corpis ptes. Sꝫ ꝯ hec dc̄a
inſtatur q̄druplicit̄. Primo qꝛ li
nea circularis nō hꝫ aliquē pun
ctū ad quē eius pticule t̄inētur
alioq̄n nō eēt circularis. Secūdo
qꝛ ſupficies corpis ſpici nō hꝫ vl
lā lineā ad quā t̄ientur eius ptes
alioq̄n nō eēt vna ſupficies tm̄.
Tertio qꝛ pteritū tēpꝰ ⁊ pn̄s cō
tinuatur cū futuro ſiue pterituꝫ
cū pn̄ti ⁊ ſic non t̄iantur ad ipm
cū t̄inus diſcōtinuet q̄tū. Quar
to qꝛ corpis ptes t̄iantur ad ſup
ficiē ⁊ locus cū ſit ſupficies non
pōt ad ſupficiē termiari. Et ꝯfir
matur qꝛ ſic corpꝰ ſpericū habet
vnā ſupficiē ita locꝰ ꝯtinēs ipſuꝫ
⁊ ſic illa nullū hꝫ t̄inuꝫ. Ad pmuꝫ
ꝙ in iſta diffōne q̄ dr̄ ꝯtinuū ē cꝰ
ptes ad aliquē t̄inuꝫ cōeꝫ copu-
latur. Iſtud verbū copulatur di
cit aptitudiem ⁊ nō actū ſic cum
ē fuit dcm̄ q̄n genꝰ diffinitur qd̄

ꝑdicatur de pluribꝰ dr̄ntibꝰ ſpē:
cū linea circularis nullū hꝫ t̄inū
actu. Ad ſcd̄m ꝙ lꝫ nō hēat talē
lineā in actu hn̄ tn̄ in pō: ⁊ iſtud
nō vr̄ ſufficere qꝛ ī qualibet liea
iſto mō ſunt īfinita pūcta. s. ī pō
⁊ reſpectu cuiuſlibet eēt t̄inus.
ꝯtinui. Dr̄ aūt ꝙ reſpectu cuiꝰli
bet pō pn̄t dici ptes pcedēteſ ad
ipm t̄inari rōne eadē. Ad tertiū
ꝙ ſic in linea ſūt infinita puncta
ita in tpe ſūt īfinita iſtantia reſ-
pectu quoꝝ pn̄t itelligi tpus ter
minari quāuis nō termietur
ſicut non finitur temus vnq̄.
Ad q̄rtū ꝙ hic vr̄ magis loq̄ Arꝛ.
de loco accipiēdo ꝓ loco tā ſpa-
ciū occupatū q̄ ſupficieꝫ corpis
ambiētiſ qꝛ hic diſtinguit locū ꝯ
ſupficiē int̄ ſpēs ꝯtinue quātita-
tis. Et iſtm dic̄ eundū eē t̄inū cor
poris ⁊ loci ⁊ tn̄ t̄inus corpis eſt
ſuperficies q̄ non ē t̄inꝰ ſupficiei
corporis ambiētis ſꝫ corpis tm̄
Et dicit ꝙ ſingule ptes loci opti
nent ſingulas ptes corporis et
eꝯ. Sꝫ oritur dif. q̄re ponit cor
pꝰ eē q̄titatē cū ſit ſpēs ſubaltna
ſubē. Dr̄ aūt ꝙ h̄ accipitur corꝰ
equoce ꝓ ipa t̄na dimēſiōe ⁊ nō
ꝓ ſubā corporea.

Uiceſimuſter-

tiꝰ. P. ē ꝙ q̄dā q̄titates ꝯſtant
ex ptibꝰ hn̄tibꝰ adinicē pōneꝫ ⁊
q̄dā ē n̄ hn̄tibꝰ pōneꝫ. Et pᵒondit
ꝙ liee pticule hn̄t talē pōeꝫ q̄ ſūt
ſite alicubi ī liea. ⁊ id̄ dic̄ d̄ pticull

plani.i.ſuperficiei. Et idem dicit
de ſoliditate ideſt corpe ꝛ ð loco
deiñ oñdit ꝙ ptes numeri ñ ſũt
ſite adiuicẽ nec tpis ptes qꝛ nõ
pmanẽt nec orõnis ptes qꝛ tran
ſeũt vñ dic̄ ꝙ ſemel dcm̄ ē ãpliuſ
reſũmi nõ põt ca⁹eo. Ex quo dco
accipitur do. ꝙ eadẽ orõ nũero
nũq̃ʒ iterari põt qꝛ dic̄ ꝙ ſemel
dcm̄ ē ampli⁹ reſũmi nõ põt. Sʒ
oritur dif. ñ iſta diuiſio quãtitatꝭ
q̃ʒ ponit h̄ ē i drãs eẽntiales. Dr̄
aũt ꝙ ñ vr̄ qꝛ cũ diuiſio i ɔtinuũ
ꝛ diſcretũ ſit pmiſſa iſta nõ ɔtine
tur ſub aliq̃ illaꝝ ſicut diuiſiões
eẽntiales i eodẽ gener̄ ſp ſũt ſub
altñe. Et iſtud declaratur qꝛ ſub
quãtitate ɔtiua ɔtinetur vtrũq̃ʒ
iſtoꝝ mẽbroꝝ: quia ptes corpis
ſũt ſinite ꝛ nõ tpis ꝛ aliud mẽbꝝ
nõ ſitaꝝ ptiũ ɔplectitur oẽꝫ q̃ʒti
tatẽ diſcretã. Secũda dif. ñ diui-
ſio quãtitatis i pmanentẽ ꝛ ſuc-
ceſſiuã q̃ʒ h̄ ſupponit Ariſto. eſt
eẽntialis. Et dr̄ ꝙ nõ qꝛ nõ ſub-
ordinatur alt̄i mẽbroꝝ p̄me diui
ſionis cũ aliq̃ quãtitas ɔtinua ſit
pmanẽs ut lĩea ꝛ alia ſucceſſiua
ut tẽp⁹. Et itẽm q̃dã diſcreta per-
manẽs ut numer⁹: q̃dã ſucceſſi-
ua ut orõ. Tertia dif. ñ iſta ſitua
tio q̃ dicũtur ptes quãtitatis ſite
alicubi ptinẽt ad p̄dicamẽtũ ſitus
Dr̄ aũt ſm̄ ſubtilez doctorẽ ꝙ q̃
dã ē ſituatio q̃ dic̄ ordinẽ ptiuꝫ in
toto ut ꝙ collũ ſit int̄ caput ꝛ hu
meros: ꝛ naſ⁹ int̄ os ꝛ duos ocu
los: ꝛ iſta dr̄ ptinere ad gen⁹ q̃ʒti
tatis. Et alia ſituatio ē q̃ dic̄ ordi
nẽ ptiũ i loco ſʒ q̃ʒ dicit q̃s iacer̄
ꝛ ſedere ꝛ iſta ptinet ad aliud p-
dicamentuꝫ qd̄ dr̄ ſit⁹ ꝛ de p̄ma
ſituatiõe vr̄ iſta p̄ma locutio qꝛ
ptinet ad quãtitatis gen⁹. Quar
ta dif. ñ iſte ordo ptiũ in toto dr̄t
ab ipa ɔtinuitate. Dr̄ aũt ꝙ ɔti-
nuitas nõ ē niſi copulatio ptiũm
adiuicẽ ad vnũ t̄minũ ɔẽm ſm̄ dif
finitõeꝫ h̄ datã. Et iõ cũ talis pti
um copulatio nõ ſit q̃dã ipaꝝ co
ordiatio vr̄ idẽ iſta ſituatio cũ cõ
tinuatiõe nõ quacũq̃ʒ ſʒ quãtita
tis permanẽtꝭ aut valde ppinq̃.

Vicesimusqrt⁹

P. eſt ꝙ ꝓprie quãtitates he ſo
le ſunt que dc̄e ſũt. Alie aũt oẽs
ſm̄ acciñs c⁹. eo. Et ſi dicatur que
ſũt iſte q̃ dc̄e ſunt. Dr̄ ꝙ quĩq̃ʒ
ſpẽs quãtitatiſ ɔtinue. s. linea ſu
pficies corpus locus ꝛ tẽpus: ꝛ
due ſpẽs quãtitatis diſcrete ut
numer⁹ ꝛ orõ. Et poſt iſtas ad
iungit illas q̃s vocat quãtitates
p accidens. Quaꝝ p̄ma eſt cum
dr̄ multũ albũ. i. ꝛ multa albedo
ꝛ dicit ꝙ non eſt quãta albedo
niſi rõne ſupficiei: quãta. n. ait ſu
perficies fuerit tñ albũ eẽ dices
Secunda eſt cum dicitur actio
longa ꝛ dicit ꝙ nõ eſt longa niſi
quia tempus longum. Tertia ē
cum motus ſit multum ꝛ huius
rationeꝫ nõ reddit vnde habeat
Sʒ oritur dif. ñ iſta q̃ h̄ dicũtur
p acciñs reducuntur ad aliquem

illaꝝ que dc̄e ſunt p ſe. Dr̄ auteꝫ
ꝙ ſic neccio. alioq̃n ñ nõ reduce-
rentur ad de pſe talia nõ eſſent
p acciñs cũ oẽ p acciñs ad pſe re-
ducatur. Et iõ dicit ꝙ albedo eſt
q̃ʒta p ſupficiẽ ꝛ actio q̃ʒta p tp̄uſ.
Secũda dif. ñ motus q̃ ponitur
quãtitas p acciñs põt reduci ad
tp̄us. Dr̄ aũt ꝙ nõ qꝛ ſi mot⁹ nõ
eẽt q̃ʒtus niſi p tp̄us tũc ad mai
oritatẽ mot⁹ ſeq̃retur maioritaſ
tpis ꝛ ſic maiori tp̄e moueretur
p̄muꝫ mobile q̃ʒ alij celi. Et itẽm
videmus ꝙ maior motus põt fi
eri i miori tp̄e ex velocitate. Ter
tia dif. ñ quãtitas motus põt re
duci ad quãtitatẽ magnitudinis
puta rõne linee ſupficiei aut cor
poris. Dr̄ aũt ꝙ nõ qꝛ maiorem
motũ ɔtingit fieri i miori magni
tudine ꝛ mioreꝫ i maiori ut pꝫ i
alteratione ꝛ etiã in ablatõe: cum
ſit maior mot⁹ minime ſtelle q̃ʒ ſpẽ
ſolis. Et ɔfirmatur qꝛ a quãtita
te pmanẽte nõ poſſet mot⁹ eſſe
ſucceſſiue q̃ʒtus. Quarta dif. cũ
mot⁹ nõ ſit quãt⁹ aliq̃ tali q̃ʒtita
te de p acciñs q̃re nõ ponitur ge⁹
. ſ. i genere quãtitatis p ſe ſic illa
ſcꝫ linea ſupficies ꝛ alia q̃ ponũ-
tur q̃ʒtitates p ſe. Dico qꝛ nõ ap
paret mihi rõ aliq̃ q̃re nõ: qꝛ mo
tus ſm̄ nãm ſuã ꝓpaꝫ ē ſucceſſi
uus ſic ꝙ oẽs ei⁹ pticule t̄iantur
ad vnũ t̄minũ cõeꝫ q̃ eſt mutatũ
eẽ ſic inſtãs in tp̄e aut punct⁹ in
linea. Sed oritur dif. qd̄ tũc di-
cetur ad exẽpluꝫ Ariſto. Dr̄ aũt
ꝙ cũ duplex fuerit ð motu op io
nia. s. ꝙ ſit for̄ fluẽſ: ꝛ alia ꝙ flu
x⁹ forme: ipe h̄ loq̃tur p p̄ma op.
ꝛ ſic ipa for̄ fluẽs nõ ē ɔtinua ni
ſi p talẽ fluxũ. Fluxus aũt ipe ē
eẽnr q̃dã ſucceſſio cui⁹ oẽs ptes
ſũt copulate ad vltimũ mutatuꝫ
eẽ: ꝛ iõ talis flux⁹ ſʒ ſe ē ɔtinu⁹:

Vicesimusqn-

tus. P. ē ꝙ q̃ʒtitati nihil ē ɔ̃riuꝫ
ut bicubito ꝛ tricubito c⁹. eo. Et
ɔ̃ iſtud ipe ponit duas iſtantias.
Quaꝝ p̄ma ē de multis ꝛ paucꝭ
circa q̃ʒtitatẽ diſcretã ꝛ de magꝰ
ꝛ pꝰ io circa ɔtinuã. Et iſta iſtan-
tiã ſoluit dupliciꝰ. Primo oñdit
ꝙ magnũ ꝛ puũ multũ ꝛ paucũ
nõ ſũt q̃ʒtiates ſʒ ad aliud qd̄ p-
bat qꝛ mõs dr̄ puu⁹ reſpectu mõ
dotis multuꝫ magni. Et rurſus
i vico dicũtur pauci hoĩes i reſ-
pectu ciuitatꝭ cũ ſit h̄ maior mul
titudo. Et iõ cũ talia oppoſita ſic
dicãtur nõ ſũt abſolute quãtita-
tes ſʒ ad aliud. Scd̄o ſoluit eã
iſtãtiaꝫ qꝛ dato ꝙ iſte eẽnt quãti
tates ñ hñt tñ ɔ̃rietatẽ. Et oñdit
t̄plicit̄. Pria qꝛ ɔ̃ria eid̄ i eẽ non
pñt: magnuꝫ autẽ ꝛ paruũ eidẽ
inſũt per ɔpationẽ ad diuerſa g̃
nõ ſunt cõtraria abſoluta. Secũ
do qꝛ lꝫ ſubã ſit ſuſceptibilis ɔ̃rio
rũ ñ tñ ſimul. Ter⁹ qꝛ id̄ eẽt ſibi
ipi ɔ̃riũ ſimul exñſ magnũ ꝛ puũ
Scd̄a iſtãtia quã põit ē ꝙ circa
locũ maxĩe vr̄ cõtrarietas quã-
titatis ſicut ſurſum ꝛ deorſũ: qꝛ

Dicunt nōnulli phi ꝙ deorſū lo
cus ꝯtrariatur loco ſurſu eo ꝙ loc⁹
qui ē in medio.i.terra multū habz
diſtātiaȝ ad terminos mundi.i.ad
polos.Et iſti.s.phi diffiniunt cō
traria q̄ maxie a ſe diſtāt ſub eo
dē genere ⁊ iſtā inſtātiā dimittit
inſolutā. Sed oritur dif. qꝛ non
ſoluit hanc inſtātiaȝ cū oppoſitū
teneat. Dr aūt ꝙ ſatis videtur
ſoluta ex pcedentibus qꝛ ſurſuȝ
⁊ deorſū nō ſunt ꝯtraria ſic hic con
uenit ꝯtraria abſoluta qꝛ idē p ꝯpa
tionē ad diuerſa pōt ſimul eē ſur
ſū ⁊ deorſuȝ ſicut fuit dictū circa
magnū ⁊ paruū. Secunda dif. ſi
ſpe admittit hāc ꝯtrarioꝝ diffōnem
nō inpugnat eā. Dr ꝙ ſm pmiſ
ſa pōt eā admittere qꝛ tunc po
neret ꝯtrarietatē in oi gener quod
negauit: cū in oi genere ſint ali
qua que maxie ſibi diſtant ⁊ iō
nō videtur ſufficiens diffinitio.
Tertia dif. qd eſt addendum ad
iſtā diffōeȝ ut ſit ſufficiēs. Dr aūt
ꝙ i ſuſceptibili eodē inſint viciſ
ſim ⁊ ſic excluduntur iſte ꝯtrarieta
tes que dicte ſunt reſpectie que
inſunt ſimul i ſbitudine ad diuer
ſa. Quarta dif. qꝛ tunc eēt vera
ꝯtrarietas inť formas ſubāles que
ſunt ťmini generatiōis ⁊ corru
ptionis ⁊ in eodē ſuſceptibili vi
ciſſim inſunt.s. in eadē mā nume
ro. Et qꝛ hic magis ſtricte ſumit
ꝯtrarietatē iō iſta viciſſitudo ē itelli
genda cū pmixtiōe fo maꝝ q̄lis
nō ē in ſubālibus ſm pmiſſa. In
telligendū tn̄ ē ꝙ ex h ꝙ hic dic
de locatione terre int media ſm
diſtantiā ad mūdi ťmios potuit
rō accipi illoꝝ qui poſuerunt for
maliter locū cuiuſlibȝ aſſignari
ſm diſtantiā ⁊ pximitatē ad po
los mundi.

Uiceſimnſſex

tus. P. ē ꝙ nō videtur quātitas
ſuſcipere magis ⁊ minus ſic exē
plificat de bicubito ⁊ numero c⁰
eo. Sed oritur dif. ſi qlibet nu
merus ut binarius ⁊ ternarius
⁊ ſic in alijs pcedēdo dr̄t ſpē ab
alio. Dicitur aūt ꝙ ſic qꝛ ſi ꝯ diſ
ſimilitudo nō pōt eē niſi inť qua
litates ſpē drn̄tes ita nec ineq̄li
tas niſi inter q̄titates ſpē drn̄tes.
Cuius rō eſt quia ineq̄litas eſt
relatio diſq̄pantie que nō ꝯſur
git inter eiuſdē rōnis extrema.
Secūda dif. ſi bicubitū ⁊ tricubi
tū ⁊ ſic de alijs ſp differūt ſpecie
i ꝯtinua quātitate ſicut numeri
in diſcreta. Dr autē ꝙ ſic qꝛ oia
talia ſicut numeri ſunt ineq̄lia ⁊
in eq̄litas ut patuit arguit q̄ti
tates diſtictas ſpē. Tertia dif.
ſi ois ps ſiue aliquotta ſiue non
aliquotta dr̄t ſpē a ſuo toto. Dr
aūt ꝙ ſic in genere q̄titatis q̄
uis q̄ncȝ ſunt vnius rōnis i alio
genere ut duplū ⁊ dimidiū aque
aut coloris ⁊ ſic quocūcȝ poſito
uel ablato ſp mutatur ſpēs q̄ti
tatis quia extrema inequalia.
Quarta dif. ē ſi in ſpēbus vtuſq̄

quātitatis eſt pceſſus in īfinitū
Dr aūt ꝙ ſic tamen cū oppoſito
mō quia dum ꝯtinuū in īfinituȝ
ē diuiſibile ex diuiſione tali nu
merus augmētatur ſed conti
nuū diminuitur ⁊ ſic ex pte nu
meri ſemp ſpecies maior fit ⁊ ex
pte ꝯtinui ſemper mior fit.

Uigeſimuſſep

timus. P. ē ꝙ maxie ppriū quā
titatis ē equale uel inequale dici.
Et iſtud declarat in ſingulis q̄ti
tatis ſpeciēbus iam dictis cap⁰
eo. Sed cōtra hoc pprium iſta
tur q̄drupliciter. Primo qꝛ ſub
ſtantia ſpūalis ē pfectior corpa
li in genere ſubſtātie ⁊ magis p
fectū ſp eſt inequale i perfectiōe
minus pfecto. Secūdo qꝛ alber
do i genere qualitatis ē pfectior
nigredie ſic ineq̄liter pticipat lu
cē ⁊ ſic ei inequalis circūſcripta
quātitate. Tertio qꝛ color inten
ſus eſt ineq̄lis colori remiſſo i p
fectione ⁊ actualitate ⁊ tn̄ in eo
dem ſubiecto vnus nō hȝ plus d
quātitate quā alius. Quarto qꝛ
pmuȝ ens infinitū excedit oē ēs
limitatum ⁊ ſic ineq̄le cū tn̄ ſit ſi
ne tali quātitate. Ad pmuȝ ꝙ il
la ineq̄litas nō ē attendēda ſm
quātitateȝ molis de qua h loq
mur ſed de ieq̄litate vtutis que
eſt alteius rōnis ab iſta de qua h
Ariſto. intendit. Ad ſecundū ꝙ
talis ineq̄litas nō eſt extēnſiua
de qua hic eſt ſmo ſed intēſiua.
Ad tertiū ꝙ illa ineq̄litas ē ineq̄
litas graduuȝ ⁊ iſta de qua loq
mur ptium ad partes. Ad q̄rtuȝ
ꝙ equale ⁊ ineq̄le ſimplicit ſunt
paſſio diſiuncta quātitatis tranſ
cendētis q̄ eſt cōis ad quātitatē
molis ⁊ vtutis ⁊ ſic ꝯuenit deo.
Iſta tn̄ de qua hic loquimur eſt
equalitas ⁊ in equalitas ꝯtracta
ad quātitatē extēſionis ⁊ multi
tudinis molis.

Uiceſimus oc

tauus. P. eſt iſte ꝙ ad aliq̄d ta
lia dicuntur: quecūcȝ hoc ipſum
quod ſunt alioꝝ dr̄tur: uel quo
modolibet alit ad aliud. ſic mai⁹
aliquo maius ⁊ dupluȝ alicuius
duplū cap⁰ ,⁰ Et iſtā intēdit eſſe
diffōneȝ relōnis ſm quod ē pdi
camentū. Ex qua diffōne accipi
untur duo phica documēta. Pri
mū eſt ꝙ ꝯdictio manifeſta ē po
nere ꝙ relatio ſit ad nihil: quia a
liud ⁊ nihil cōtradicunt: ⁊ relatō
ex ſuo pmo ſignificato ē ad aliq̄d
⁊ ideo ꝯtradicit ei qd dr̄ ad nihil
Secundū do. ē ꝙ ꝯdictio mani
feſta ē ponere relationē poſſibi
lē eſſe ſine termio qꝛ illud aliud
ad qd dr̄ relatio eſt termin⁹ ei⁹
⁊ iō ſi nō habet terminū nō ē ad
aliud ⁊ ſic cū ſit ad aliud q̄ditatie
nō eſt ad nihil. Et ſi dicatur quid
intendit cū dic in iſta diffōne uel
quolibet aliter ad aliud expōitur
cōiter ꝙ relatiua dicūtur alioꝝ
ſigtō: uel quōlibet alit ad aliud

.i. quocūq3 alio caſu obliquo alio
a gtō dicuntur ad aliud. Ad cui⁹
euidentiā ꝛ declarationē ē intel-
ligēdū ꝙ qñcūq3 aliud ꝑdicatur
de alio recto nō ē nota ꝑdicatō
nis relatiue ut cū dr̄ h̄ eē illud in
noīatiuo uel vtō: qñ aūt ē ꝑdica
tio ī quocūq3 obliquo tūc ē nota
relatiōis ut cū dr̄ h̄ ē alicuius in
gtīo uel alicui ī dtīo uel ad aliq3
in actio uel ab aliquo in ablatio
Et iō cū dixit h̄ ipm ꝙ ſunt alioꝝ
dr̄ ibi adiūgit uel quōlib3 ali
ter. i. ad aliud in quocūq3 alio ob
liquo. Intelligendū tñ ꝙ ex iſta
diffōne ſic declarata eliciūtur q̄t
tuor ɔcluſiōes. Quaꝝ ꝑma ē ꝙ
ois ꝑs refertur ad ſuū3 totū q2 ē
eius gtīo. Secūda ɔcluſio ꝙ oē
donū refertur ad illud cui datur
q2 eſt illi dtīe. Tertia ɔ°. eſt ꝙ eſt
ad finē refertur ad ipm finē. acti
ue. n. ē ad ipm. Quarta ɔ°. ꝙ oē
originatū refertur ad ſuū orige
nans q2 ē ab eo ablatiue ꝛ ꝑdica°
cuiuſlibet iſtoꝝ obliquoꝝ ut pa
tuit ē nō rlōnis. S3 ɔ̄ iſtā diffōe3
īſtatur q̄druplicit̄. Prio q2 ꝑdi-
camētū ſubē dr̄ abſolutiſſimū ſic̄
eēntia ꝛ tñ ſpēs dr̄ tota ſubā idi
uiduoꝝ gtīe. Secundo q2 q̄litas
dr̄ ꝑdicamentū abſolutū ꝛ tñ al
bedo dr̄ margarite ꝛ eq̄ ī obliq°
Tertio q2 quā̄titas coīter pōitur
abſoluta ꝛ tñ dr̄ q̄titas corpis ꝛ
ſubē. Quarto q2 oīa q̄ ſūt ī vni-
uerſo dicūtur aliud vniuerſi ꝛ ſic
oīa q̄ ſunt ī vniuerſo abſoluta eſ

ſent relatiua. Ad ꝑmū3 ꝙ cū ſub
ſtantia dr̄ alic⁹ ut hūanitas ſor.
nō ſub rōne hūanitatis ē eius ſed
iquātu3 ipa hūanitas ē ei⁹ ꝑnci-
piū ɔſtitutiū cū hecheitate ꝛ ſub
itellecta tali rōne reſpectiua dr̄
hūanitas ei⁹. Ad ſcd̓3 ꝙ albedo
nō ſub rōe q̄ albedo l3 ſub rōe ac
cidentis q̄ ē reſpectiua dr̄ marga
rite. Ad t̄tiū ꝙ ſubintelligitur eē
corpis ī rōne menſure uel forme
q̄ ſunt reſpectiue: lic3 talis reſpe
ctus nō exꝑmatur. Ad q̄rtu3 ꝙ
oīa q̄ ſunt ī vniuerſo ſūt relatiua
denoīatiue nō ꝑdicatiue iquantū
ſūt vniuerſi partes.

Vicesimus no

nus. P. ē ꝙ q̄cūq3 ſūt huiuſmōi
.i. talia q̄lia ſūt duplū ꝛ dimidiu3
ſunt ad aliud ꝛ pōit exemplū de
hītu ꝛ affectu diſciplia ꝛ pōne q̄
oīa ſūt alicui⁹ cap°. eo. S3 oritur
dif. de quo hītu h̄ loq̄tur. Dr̄ ꝙ
nō ut vr̄ de eo q̄ ē ī gene ei⁹ q̄litatis
q2 ſub illo ɔtinetur diſciplina q̄3
ꝑ olli ea pōit: ꝛ iō vr̄ loq̄ d hīe q̄d
ē ꝑdicamentū ſic hr̄e idumentū
uel armaturā. Scd̓a dif. ad q̄d
refertur effect⁹ ut dicatur alic⁹
effectus. Dr̄ aūt ꝙ ad ſubiectū ꝑ
medū iherētis ꝛ ad obiectū illi⁹
effectiōis ꝑ medū tēdentis. Ter
tia dif. ad q̄d refertur diſciplina.
Dr̄ ꝙ ad doctrinā ſic diſcipul⁹ ad
doctorē: illud licet poſſet dici ad
ſubiectū ꝑ medū iformātis ut ad
aliud. Quarta dif. de qua pōit h̄

lo quitur cū dic̄ ipa3 eē ad aliud
Dr̄ ꝙ de illa q̄ dr̄ ſitus q2 h̄ exē-
plificat de ſeſſiōe ꝛ ſtatione licet
dicat ꝙ ſedere ꝛ ſtare nō ſūt poſi
tiones ſed ſunt diſtincta denoīa
tiue ab illis ſicut agere inq̄tū ab
actione. S3 remanz dif. quō hic
reducit illa duo ꝑdicamēta. ſ. ha
bitū ꝛ ſitū ad relatiōe3 ɔ̄ regula3
ſupius datā ꝙ diuerſoꝝ geneꝝ:
ꝛ nō ſuba ꝛnati poſitoꝝ diuerſe
ſūt ſpēs ꝛ dr̄e ꝛ oia ac ſingula ꝑdi
camēta ſūt gnā dſpata ꝛ n̄ ſubalt̄
natim poſita. Dr̄ aūt ꝙ iſta diffō
q̄3 h̄ dat de ad aliq̄d ē cōis omni
reſpectui. Et q2 ſex ꝑdicamenta
poſteriora ſūt relatia ut h̄ mani
feſte exēplificat de pōne ꝛ hītu:
iō iſta diffō oībus ē cōis. Scd̓a
dif. q2 q̄bus ē cōis diffō ꝛ diffini-
tū: ꝛ iō cū hic diffiniat ꝑdicamen
tū relōnis ipm vr̄ cōe ad oia alia
Dr̄ ꝙ l3 iſta diffō ſit ꝑdicamenti
relationis nō tñ ꝓpria ſed ſic hō
eſt ſubā aīata ſſibilis. Cui⁹ ſignū
ē q2 reſpectus realis q̄ ponūtur
trāſcendētes utpote depēdētia
oīu3 alioꝝ ad ꝑmā3 cām ꝛ reſpe
ctus q̄ ſunt in ipa ꝑma cā qui nō
ſūt ī aliquo genere cē cadūt ſub
iſta diffōe. Sed remanet dif. que
ē diffō ꝓꝑia iſti⁹ ꝑdicamēti de q°
nūc agitur. Dr̄ aūt ꝙ f3 diffōnē
ſubtilis docto. ꝙ oz appōi ad iſtā
diffōe3 ut ſit ꝓꝑia ꝙ talia ad aliq̄d
ſint ītinſec⁹ aduenietia q2 d extn
ſecis aduenietib⁹ ſumūtur alia ſex
ꝑdicamēta ſeq̄ntia. Secūda dif.

q̄d intēdit ꝑ reſpectus intrinſecus
aduenietes quos ponit eē relati
onis. Dr̄ ꝙ illos q̄ inaſcūtur po
ſito termino ꝛ fundamēto ſicut
ſimilitudo uel eq̄litas ſi tñ ſint ac
cidētia q2 trāſcendentia nō ſunt
talia eo ꝙ nō accidunt: de extn
ſecis autē aduenietibus dicetur
poſtea.

Tricesimus. P

ē ꝙ ineſt ɔ̄trietas relationi: ut v°
vitio cū ſit inquit cōtrariu3 virtū
q3 eoꝝ ad aliquid eſt ꝛ diſciplina
ignorantie ca°. eo. Et adiungit ꝙ
nō oībus relatiuis ineſt ɔ̄trietas
ſicut exēplificat d duplo ꝛ triplo
Sed oritur dif. quia virtus ꝛ vi-
ciū videntur eē ɔ̄tria ſm ꝙ ſunt
q̄litates cōtrarie ꝛ nō ſic relatio
nes. Dr̄ aūt ꝙ ſicut abſoluta ſūt
ɔ̄tria ita ꝛ reſpectus fundati ī eis
.ſ. cōformitas ꝛ difformitas ad
rectā rōne3. Secūda dif. q2 diſci
plina ꝛ ignorantia nō videntur eē
ɔ̄tria ſed ꝑuatiua. Dicitur autem
ꝙ hic accipitur doctrina pro v̄a
opione aut ſciētia ꝛ ignorātia ꝓ
opione falſa. Sed remanet dif.
quare nō inducit equalitatem ꝛ
inequalitatem ſimilitudinē ꝛ diſſi
militudinē que ad inuice3 ɔ̄triātur
directius in relatione. Dr̄ aūt ꝙ
talia inſunt eidem reſpectu di-
uerſoꝝ ꝛ talia ɔ̄tria ſupra exclu-
ſit a ſua ɔſideratiōe.

Tricesimuſpri-

mus. P. ē ꝙ vñtur magꝭ ⁊ minus relatiua ſuſcipe ſic̃ ſũt ſimile ⁊ inegle cᵒ eo. Et adiũgit ꝙ nõ oĩa relatiua ſuſcipiũt magis ⁊ minꝰ ſic̃ lus dr̃ alio magꝭ duplicit̃. Dr̃ tñ tñ cõiter ꝙ relatões nõ ſuſcipiunt magis ⁊ minus niſi rõne ſui fũdamenti: ⁊ iõ iſta ꝓpetas non ĩeſt talibꝰ relatiõibus ꝑ ſe. Sꝫ ꝯ iſtud arguitur q̃druplicit̃. Prio qꝛ ſi nõ ĩtẽderetur reſpectꝰ niſi ex itenſione ſui fũdamẽti tũc fundamẽto eq̃li ꝑmanẽte nunq̃ꝫ intenſio fieret ipius relatõis. Nũc aũt videmus ꝙ eodẽ fũdamẽto ĩ mobili ꝑmanẽte ꝑ augmẽtũ aut diminutionẽ alt̃ius iſtud fit magis ĩequale. Secũdo qꝛ videmꝰ ꝙ ſi duo calores ſint eq̃les intẽſiue quãto alter plus remittitur tãto plꝰ eiꝰ ĩeq̃litas intẽditur cũ ſit magis ineq̃le. Tertio qꝛ diſtãtie reſpectꝰ ĩtẽditur nihil ablato uel appoſito aliquo ad extrema illiꝰ diſtãtie. Et ſi dicatur ꝙ ſi ẽ maior diſtãtia itenſiue ſꝫ maior extenſiue nõ vꝫ: qꝛ iſta diſtãtia nõ ẽ in ſpacio ſicut ĩ ſubiecto ſed ĩ mobili ⁊ nullũ accñs extenditur vltra ſuũ ſubiectũ. Quãto qꝛ magꝭ etiã dr̃ a ꝓpiquare illud qd' ineſt minus ⁊ ſic reſpectꝰ appiquatiõis nõ intẽditur ibi ſm intẽſionẽ ſubiecti. Jõ dico ꝙ relationes ꝑ ſe vñtur intẽdi ⁊ remitti ſine intẽſione ⁊ remiſſione ſubiecti ⁊ iſta ẽ intentio Ariſto. in B loco: qꝛ ſicut h̃ ꝯcedit de relatione ita ſupius negauit de q̃titate ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ multa numeri fundamẽta intendũtur ⁊ remittũtur: Et ꝯfirmatur iſta ſniã qꝛ cũ calor ꝓducitur per motuꝫ ꝑ hoc dicitur intẽdi ⁊ remitti: qꝛ ꝑs eiuſdẽ rõnis apponitur infra ꝑtẽ ſic̃ in augmẽto ꝑs extra ꝑtẽ ſed qualibet ꝑtẽ caloris ꝯcõitatur ꝑs ſimilitudĩs cũ oĩ alio non ente q̃libet ꝑs ſimilis eẽt g̃ eadẽ ratione intenditur ſimilitudo q̃ꝫ caliditas uel albedo. Sed oritur dif. ſi reſpectus ĩeq̃litatis recipit magis ⁊ minus ſic̃ reſpectꝰ diſſimilitudĩs. Dr̃ aũt ꝙ nõ videtur qꝛ diſſimilitudo nõ ꝯſiſtit in ĩdiuiſibili: reſpectus aũt vẽ ineq̃litatis in ĩdiuiſibili ꝯſiſtit qꝛ quocũq̃ꝫ appoſito eq̃libus uel q̃ꝫ tocũ q̃ꝫ depoſito ſtati fit ineq̃litas. Secũda dif. qꝛ ſi duo calores eq̃les equaliter ĩtẽdantur cuilibet ꝑti acq̃ſite inerit equalitas noua ad aliã ꝑtẽ ⁊ ita ſicut ex ꝑtibus calorum intenſis fit eaꝝ intenſio ſic eadem rõne ex qualitatibus ꝯñtibus ipas. Dicitur aũt ꝙ equalitas vnius ꝑtis nõ tendit in idem cũ equalitate totiꝰ ſed remanet diſtincta: nõ ſic aũt de ſimilitudine que coextẽditur albedini: reſpectus aũt equalitatis ſic̃ totalitatis non eſt in qualibet parte.

Triceſimus ſecundus.

P. eſt ꝙ omnis relatiua ad ꝯuertentiã dicuntur ſ ẽ ſuus

dñi ſuꝰ ⁊ dñs ſui dñs: ⁊ id' ẽ duplo ⁊ dimidio ⁊ maiore ac minore caᵒ eo. Et põit in eodẽ ꝓceſſu q̃tuor notabilia ad declarãdã iſtiꝰ paſſus mãꝫ. Quaꝝ ꝑma ẽ ꝙ iſta ꝯuertentia dr̃ t caſu ita vꝫ ꝙ vnũ relatũ dr̃ ad aliud in vno cãu et aliud ꝯuertitur ad ipm in alio caſu ſic̃ diſcipl na dr̃ diſcipliati ꝑtie ⁊ diſcipliatũ dr̃ nõ ꝑtie diſciplie ſed diſciplina ablatie diſcipliatũ. Secundũ notabile ẽ ꝙ ad iſtaꝫ ꝯuertentiã req̃ritur ꝙ ꝯueniẽs aſſ gnatio exꝑmatur ut cum ala ſit alicuius ſi aſſ gnetur ad aueꝫ nõ ẽ ĩꝯueniẽs aſſigtio qꝛ multoꝝ alioꝝ ale ſunt ſꝫ ala dr̃ alati ala. Tertiũ notabile ꝙ oꝫ ſinger̃ aliquociẽs noĩa eo ꝙ nõ ſint ipoſita ſic̃ remus cũ ſit alicuiꝰ remꝰ nõ ꝯuenient aſſignetur ad nauẽ cũ multe ſint naues ſine remis: ſed remus dicatur ficto noĩe rei remite remus: ⁊ ita caput capitati caput ⁊ nõ aĩalis qꝛ multa ſũt ĩ q̃t aĩalia capita nõ hñtia. Quartũ notabile ẽ ꝙ ſi relatũ ad qd' libet aliud q̃ꝫ .s. ad ſuũ oppoſitũ aſſignetur: ⁊ iõ ad aliud dicatur nõ ꝯuertitur ſic̃ ſi ſeruus nõ aſſignetur dño ſꝫ hõi aut bipedi. Intelligendũ tñ eſt ꝙ ex iſtis ĩ eod' ꝓceſſu ĩfert talẽ regulã: ampliꝰ ſi ꝯuenient aſſignetur ad illud aliud ad qd' dr̃ ſi relatĩe oĩbus alijs circũſcriptis .i. remotis ẽ cũq̃ꝫ accidentia ſũt relicto illo ſolo ad qd' aſſ gnatũ ẽ iꝑ ad ipꝫ dicetur. Ex qua regula eliciuntur a diuerſis due concluſiones diuerſe. Prima eſt ꝙ relatio terminatur et dr̃ ad ſuũ oppoſitũ relatũ ⁊ non ad abſolutũ qꝛ ad illud t̃miatur ad qd' refertur ⁊ ad illud refertur ad qd' dicetur circũſcripto oĩ alia ut dic̃ regula iſta ⁊ circũſcripto oĩ alio a ſuo ꝑter ſeruientꝫ adhuc dñs ad ipm diceretur. Secũda ꝯcluſio q̃ꝫ alij dicũt ẽ ꝙ relatio nõ terminatur ad oppoſitũ ſed ad abſolutũ fundamentũ oppoſiti: qꝛ circumſcripto omni reſpectu ab aliq̃ albedĩe adhuc alia ẽ illi ſimilis lꝫ nõ iſta illi hoc ẽ ꝙ alia albedo põt eẽ ſimilis q̃ eſt ſiue ſimilitudine ſiue ꝑ poſſibile uel ĩpoſſile qꝛ hꝫ ꝯformitatẽ ad ipam. Sed remanet dif. q̃ iſtaꝝ vr̃ eẽ magis de mẽte phi ĩ loco iſto. Dicitur ꝙ prima quia iſtam regulam ipſe ponit cũ loquimur de conuertentia relatiuoꝝ. Et conſtat ꝙ abſolutũ nõ dicitur ad ꝯuertentiam ut albedo non dicitur ſimilitudinis albedo: ſed bene ſimilitudinis ſimilitudo.

Triceſimuſtertius.

P. eſt ꝙ videntur ad aliq̃d ſimul eſſe natura caᵒ eodeꝫ. Et ipſe iſtud exemplificat de duplo ⁊ dimidio quia cum ſit duplum ⁊ dimidiũ eſt ⁊ ſi duplum non ẽ nec dimidium ⁊ ſi non dimidiuꝫ nec duplũ: Ex qᵒ dc̃o accipiũtur

duo phica do. Primū eſt ꝙ quā-
cuꝗ aliqua duo ita ſe habent ꝙ
vno poſito ponitur reliquū ꝛ re
moto vno remouetur ꝛ reliquū
ꝛ econuerſo illa ſunt ſimul na ꝛ iō
ꝓpt relatiā ſimul eē naꝫ. Scd'ꝫ
do. ē ꝙ oīa ꝯuertibilia ſūt ſimul
natura: qꝛ illa ſunt talia q̄ ita ſe
hēt ꝙ poſito vno pōitur reliquū
Sed ꝯ hec do. inſtatur dupliciter.
Primo qꝛ diffō prius nā vr̄ eſſe
q̄ꝫ diffinitū cui i diffōne reſolua-
tur diffinituꝫ tanq̄ꝫ in ſuas ptes
eēntiales ꝛ tñ nullo iſtoꝝ poſito
aut pempto idē ſeq̄tur ī alio. ꝛ e
cōuerſo. Secūdo qꝛ ſubiectū et
ꝓpa paſſio ꝯuertūtur ꝛ tñ nō ſūt
ſimul nā cū ſubiectū ſit pus ſm
naturā ſic pinus modus pſeitat
ꝓuenit ſcd'm. Jo vr̄ eē dō. ꝙ iſta
do. ſunt magis argumēta ꝛ ꝙ rō
Ariſto. hic poſita magis vr̄ ꝓba
re ſimultatē durationis q̄ꝫ nature
Niſi forte dicatur ꝙ illa que ſūt
ſic ordiata ſm ordinē nature ꝓ
illo ſigno quo ſm nāꝫ vnū ꝓueīt
reliquum aliud nō ē ꝛ ſic ꝓ tunc
vnū pōitur reliquo nō dū poſito
ꝛ ſcd'm negādo pimitur alio iaꝫ
ꝯceſſo. Intelligendū tñ ꝙ antiq̄
cōis expō iſti' cū dr̄ relatia ſūt ſi
mul nā fuit. i. ſimul nāli ite l gē-
tia. Iſtud tñ nō vꝫ ut rferatur ſo
lā ad intellectū qꝛ ipe ꝓbat iſtaꝫ
ſimultatem qꝛ poſito vno poni-
tur reliquum ꝛ ſublato vno reli-
quā rmouetur ꝛ tñ ꝯſtat ꝙ iſtud
ē vm de relatis in reꝝ nā ſicut ī

nr̄a intelligentia, q̄ꝛ nō ſolū ī nr̄a
intelligentia ſed in reꝝ natura ē
intelligenda iſta ſimultas quia
eadeꝫ rōne vtrobiꝗ deducitur.
Sed oritur dif. qd ſigt ſimultas
iſta relatie oppoſitoꝝ in reꝝ nā
Dr̄ aut ꝙ ſigt talem ꝑexigēriaꝫ
ꝙ vnū nō pexigit aliud qꝛ talis
ꝑexigentia arguit pus ꝛ poſteri'
ſm naturā. Secūda dif. qd ſigt
iſta ſimultas aput nāleꝫ intelli-
gentiā quā cōiter ponunt. Dr̄ ꝙ
ſeit naliter itellectui ut correla
tiua ita itelligātur ut vnū alteri
nō pexigat in itelligēdo.

Triceſimusq̄r-

tus. P. eſt ꝙ relatiua poſita ſe
ponūt ꝛ pempta ſe pimunt non
eſt aūt in textu niſi ꝙ ſe inuiceꝫ
auferūtur: tñ exēpla oſtdūt ꝙ
ipe ſupponit ꝙ poſita ſe ponunt
qꝛ dicit ꝙ ſi duplū ē dimidiuꝫ eſt
ꝛ ſi ſeruus eſt dñs eſt cap. eo.
Sed ꝯtra hāc regulā ipſe inſtat
dupliciter. Primo qꝛ ſuppoſito ꝙ
ſcibile ꝛ ſcia adinuicē referantur
ſublato ſcibili auffertur ſcia ꝛ tñ
ſublata ſcia nō aufertur ſcibile:
ut exēplificat de circuli q̄dratu-
ra que n eſt ſciētia eius in quātū
dum eſt. Et ad idem dicit ꝙ in
pluribus ſubſiſtentibus ſciētias
recepimus in paucis uel nullis
ſcientiā cum ſcibili eē. Et iterum
dicit ꝙ aiali ſublato auffertur ſci
entia ꝛ tamen remanent multa
ſcibilia. Secūdo ipe inſtat de ſen

ſu ꝛ ſenſibili: qꝛ cum iſta ſint re-
latiua ut nunc ſupponit ſēſibile
interemptū aufert ſenſū: ſenſus
aūt ſimul ſēſibile nō pimit. Et itm
adiungit ꝙ cuꝫ ſenſibile ſit circa
corp' pempto ſenſibile pimitur
corpus: ꝛ cū ſenſus ſit circa aial
pempto ſenſu nō pimitur ſenſi-
bile ſicut perempto aial non per
imitur corpus. Et itm addit ꝙ
ſenſus ſimul ſit cū ſenſato aiali
ſenſibile aut ante ipm ſenſatum
ſic ignis ꝛ aqua ex quibus aial
cōſtat ante ſunt q̄ꝫ ipm animal.
Sed oritur dif. ſi ꝑ iſtas duas in
ſtantias intēdit ꝓ interimere re
gulā datā qꝛ poſito vno ponitur
reliquuꝫ ꝛ perēpto vno pimitur
reliquuꝫ. Dr̄ auteꝫ ꝙ per hoc ꝙ
nō ſoluit hic iſtas inſtātias vide
retur eis ſentire: tamen quia
hic loquitur dubitatiue: quia di
cit videtur nec iſtud aſſentit me
lius videtur ꝙ hic nihil determi
nauit. Secūda dif. qd eſt hic ſen
tienduꝫ de ſcibili ꝛ ſcia. Dr̄ autē
ꝙ argumenta Ariſto. demon-
ſtrant ꝙ ſcibile poteſt exiſtere ī
actu: dato ꝙ actualis ſciētia nō
exiſtat aput noſtrum intellectū
Alioquin nullus intellectus de
nouo poſſet aliquid inuenire.
Tertia dif. quid ſentiendum eſt
de ſenſibili ꝛ ſenſu. Dicitur ꝙ eo
dem modo quia conſtat ꝙ ſenſi
bilia fuerunt ante ſenſum cau-
ſata ſm fideꝫ ꝛ ſm rationeꝫ nā
lem ut hic tangit ꝓuenīnt ꝯpi

ne nature ſicut ꝯſtituentia ſen-
ſibile. Et iō in talibus non tenet
regula q̄tuꝫ ad exñtiam. Quar
ta difficultas eſt quō poteſt ſal-
uari iſta regula q̄ tñ eſt vulgata
ſcꝫ relatiua poſita ſe ponūt ꝛ per
empta ſe pimunt. Dr̄ ꝙ reſpect'
ſp reqrit terminū tamē reſpect'
actualis in actu ꝛ aptitudialis ī
aptitudine ſicut riſibilitas eſt ad
actum ridendi qui eſt in poten-
tia ꝛ ſic ſenſibilitas ꝛ ſcibilitas
ad actum ſentiendi et ſciendi in
potentia ꝛ ſic iſta regula nō eſt
vniuerſaliter intelligenda quan
tum ad actualem exiſtentiam.
Sed remanet difficultas quia il
la que ſunt in pura potentia ob
iectiua ſunt oīno nihil ſicut ſcien
tia anime anteq̄ꝫ ſit in anima cā-
ta ꝛ ſic cum ſit ſcibile erit reſpe-
ctus ad nihil ꝛ ſic nō ad aliquid
quod eſt ut patuit euidens con
tradictio. Dicitur ꝙ ſi entia in ta
li potentia eēnt omnino nihil nō
poſſet negari. Unde iſtud vide-
tur demonſtrare ꝙ ſint aliquid
quodammodo.

Triceſimusq̄n

tus. P. eſt ꝙ hꝫ qōnē vtꝝ nulla
ſubā ad aliq̄d dicatur. Et dic ꝙ
iſtud ē vm i pmis ſubſtātijs. s. ꝙ
nulla dr̄ ad aliq̄d nec totum nec
ptes qꝛ aliqs hō n dr̄ alic' hō nec
qd'dā caput dr̄ alic' qd'dā caput
Et ipiēꝯ plurib' ſcd'is ſubſtātijs
ſic hō non dr̄ alicui' hō aut bos:

tñ dic̄ q̄ i aliquibus ſcd'is ſubſtã
tijs hʒ dubitationeʒ ſic̄ caput dr̄
alicuiꝰ caput ⁊ manꝰ. Et ſubiun/
git illatie dicens. Si igitur ſuffi/
ciēt eoꝝ q̄ ſūt ad aliqd diffõ aſſig
nata ē: aut nimis difficile aut im
poſſibile ē q̄ nulla ſubã ad aliqd
dicatur caſeo. Sed oritur diſ. qd
eſt tenẽdũ de qõne q̃ꝫ h̄ motꝫ.
Dr̄ q̄ dici ad aliqd põt dupliciť i
telligi. Aut q̇ditatatiue aut dnoia
tiue. Et tunc manifeſtũ ē q̄ nul
la ſubã dr̄ ad aliq̇d q̇ditatiue cum
ſit q̇ditatiue ad ſe: denoiatiue aũt
bñ q̄ʒ dtat q̄ hõ denoiatur pať
a pritate. Secũda diſ. q̄ʒ fʒ iſtã
diſtictionē nõ eēt magis diffici/
lis iſta qõ in ſubã q̃ꝫ i q̃litate: q̄ʒ
nulla q̃litas dr̄ ad aliq̇d q̇ditatie
cũ ſit ad ſe ſic̄ ſubã ⁊ eſt ad aliqd
denoiatiue ſic̄ albedo denoiatur
ſimilis a ſimilitudine ⁊ tñ Ar̄. nõ
põderauit iſtã qõneʒ circa q̃lita
tē ſed tm̃ circa ſubãm. Dr̄ aũt q̄
lʒ vtrũq̄ʒ ſit abſolutũ: tñ ſubã eſt
abſolutioꝛ ⁊ magis independēs
⁊ iõ i ea qõ ē magis colorata. Ter
tia diſ. q̃re magis cõcedit dici ad
aliq̇d ſubãʒ in p̄te q̃ꝫ in toto cuʒ
dr̄ caput alicuius ⁊ nõ hõ. Dr̄ q̄
lʒ iſtud nomē caput ſit ipoſitum
ſubãtiue: tñ fuit ippſitũ a reſpec
tu ut vr̄ cuiuſdã ptinentie ⁊ ſic
cõceditur magis eē ad aliq̇d ſm
vocē: tamen nihil obſtat cũ dici/
mus forti. hũanitatē ſubitelligē
do reſpe tñ nature ad ſuppoſi/
tũ in rõe ɔſtituti. Quarta diſ. q̄ʒ

ip̄e cõcedit q̄ manus ē ad aliq̇d
⁊ tñ nõ ē ipoſitum iſtud nomē a
reſpectu: ſic̄ nec hoc nomē hõ de
quo negat. Dr̄ aũt q̄ ipõnes ſũt
ad placitũ: tñ manꝰ ſig̃t organuʒ
qd' ſm ſe ē reſpectiũ: ſicut iſtru/
mentũ dr̄ ſp̄ alicuiꝰ iſtrumentũ.
Sed remãet diſ. q̃re negat iſtud
totaliter ſic de p̄ima ſubã cũ hoc
caput ſit illius capitati caput ſic̄
caput ſimpliciter capitati caput
ſimpliciť. Dr̄ aũt q̄ nõ inuenitur
rõ q̃re h̄ caput nõ dicatur huius
capitati ſicut in cõi: tñ nõ dr̄ hui
us iquãtũ h̄ ſed inquantũ caput
⁊ nec vr̄ intētio eiꝰ i dato exēplo.

Triceſimusſextus.

P. eſt q̄ ſi non eſt data ſuffi
cienter diffõ relatiuoꝝ: cũ dictũ
eſt q̄ relatiũ ſunt quecunq̄ʒ hoc
ip̄m q̄ ſunt alioꝝ dicũtur ſʒ ſunt
in q̇d ad aliq̇d q̇bus hoc ip̄m eē
ē ad aliq̇d quodãmodo ſe habe/
re fortaſſe ɔ h̄ dicetur. i. ɔ illud
qd' dc̄m eſt q̄ ſubſtantia ē eoꝛuʒ
que dicũtur ad aliquid capitulo
eodem. Et adiungit comparans
hanc diffinitionem ad illam que
ſuperius fuit data de ad aliquid:
quia prioꝛ diffiitio ſequitur om
nia relatiua: non tamen hoc eſt
eis eſſe q̄ ſunt ad aliquid quia
ea ipſa que ſunt alioꝝ dicuntur.

Ex quibus dictis accipiuntur
quattuoꝛ phiſica documenta.
Primum eſt q̄ in iſto caꝰ poſuit
Ariſto. duas de ad adliq̇d diffões

q̃ſi volens coꝛrigere p̄imã p ſe/
cundã q̄ʒ hoc ſonat patēter iſte
tex. ibi innuit p̄imã fuiſſe iſufficiē
tē. Secũdũ do. ē q̄ p̄ima ē iſta ad
aliq̇d ſunt illa q̃cũq̄ʒ hoc ip̄m q̄
ſunt alioꝛũ dicuntur: ita q̄ iſta
diffõ data ē p dicei ad aliq̇d. Ter
tiũ do. q̄ʒ ſcd'a diffõ ē iſta ad ali/
q̇d ſunt q̇bus hoc ip̄m eē eſt ad
aliq̇d ſe hr̄e vñ ſic̄ p̄ima diffõ da/
tur p dici ad aliq̇d ita iſta per ad
aliq̇d ſe hr̄e. Quartũ do. q̄ iſtaꝝ
diffõnuʒ p̄ima nõ ē q̇ditia ſʒ ſecũ
da: q̄ʒ cũ dici ad aliq̇d ē ɔñs. ad
aliq̇d ſe hr̄e ē aīs ſic vere dici p̄
ſupponit eē illa diffõ ē a poſterio
ri q̄ nũq̃ꝫ ē q̇ditatiua. Secũda vo
ē q̇ditatiua q̄ʒ relatio q̇ditatie ē
ad aliq̇d hitudo: iõ dicit de p̄ima
diffõne q̄ ſeq̇tur oĩa relatiua: ñ
tñ h̄ ē eis eē qd' ad aliud dñtur.
Sed oritur diſ. ſi p̄ima diffõ cũ ñ
ſit q̇ditatia ē adeq̃ta. Dr̄ q̄ ipſa
ē vniuerſalis q̄ʒ dicit q̄ ɔſeq̇tur
oĩa relatiã: nõ tñ ē ɔuertibilis ſʒ
eius itentiõeʒ: q̄ʒ lʒ oē qd' ad ali/
quid ſe hʒ: ad aliq̇d dicatur: non
tñ oē q̄ ad aliq̇d dicitur: ad aliď
ſe hʒ: q̄ʒ. s. multa denoiantur p
modũ relatiuoꝝ: q̄ ſm ſuũ eē ſũt
abſoluta ſic̄ caput aut manꝰ cuʒ
dicũtur alicuius. Secũda diſ. q̄ʒ
cũ aliq̇d dr̄ tale: quod nõ ē tale:
illa denoiatio ē falſa: ⁊ oē qd' vē
dr̄ ad aliquid: vr̄ q̄ vere ſe hēat
ad illud: ⁊ ſic oē qd' dr̄ ad aliud ē
vē ad aliquid: ac p hoc illa diffõ
adequata ē ſic̄ ſecũda. Dr̄ aũt q̄
lʒ denoiatio iſta nõ fiat ſine reſ/
pectu. tñ talis reſpectꝰ nõ ſig̃tur
tali nomie q̃uis ſubitelligatur.
Tertia diſ. q̃re magis negat ſub
ſtãtiã eē ad aliud q̃tuʒ ad ſcd'aʒ
diffõneʒ q̃ꝫ quo ad p̄imã. Dr̄ autē
q̄ nõ ē icõueniēs ſi ſubã dicatur
ad aliq̇d ſub noie ꝓp̄o reſpectu
ſub itellecto: ⁊ tñ fieret icõueni/
ens ſi ſubã eēt ad aliq̇d ſm illud
quod eius noie ſig̃tur cũ illud ſit
mere abſolutũ. Quarta diſ. ē ſi
ex iſto paſſu habetur q̄ relatio
nõ poſſit imediate fũdari ſupꝛa
ſubãm q̄ʒ nulla ſubã ſe hʒ ad ali
ud. Dr̄ aũt q̄ bñ accipitur ad h̄
appens argumentũ: q̄ʒ ſi foꝛma
liter eēt i eo relatio darꝫ ſibi ſuũ
effectiũ foꝛmalē: q̄ ē ad aliq̇d ſe
hr̄e: ſic̄ oē accñs denoiat ſuũ ſub
iectũ. Iſtud tñ argumẽtũ ñ demõ
ſtrat: q̄ʒ lʒ p̄ritas ponatur foꝛ
malić in potētia gñatiua: tñ nõ
denoiat eã. Intelligendũ tñ eſt
q̄ ex iſta duplici diffõne relatõꝝ
accipitur illa ãtiqua diſtictio re
latiuoꝝ in relatiuis ſm dici ⁊ ſʒ
eſſe: q̄ʒ diffinitio p̄ima data eſt p
dici: ⁊ ſecũda p ad aliq̇d ſe hr̄e:
qd' ē relatiuoꝝ eē. Et iõ relatiua
ſignificata p p̄imam diffõnem ſũt
ſm dici: ⁊ illa q̄ ſunt ſignificata p
ſcd'aʒ ſũt ſm eē. Sed oritur diſ.
que ſũt relatiã ſm eſſe ⁊ ſm dici
Dr̄ aũt q̄ relatiã ſm dici ſũt illa
q̄ ex p̄miſſa diffõe ſʒ ſe ⁊ ſig̃tũ ſũt
alterius generiſ: tñ ꝓpť ſub itelle/
ctum reſpectiũ dñtur relatiue ſic̄

fuit ſ exēplificatū de capite ꝛ ma
nu. S d'ꝫ aūt eē ſunt quoꝝ quo
rū ſignificatū directe ē in iſto p̄di
camento ſic eq̄litas e ſimilitudo
Scd'a dif. ſi alio⁹ poſſūt diſtigui.
Dr̄ aūt ꝙ ſic q̄ꝛ aliq̄ dn̄tur rela/
tiua denoīatione extrinſeca a reſ
pectu q̄ ē i alio ꝛ talia ſunt relati
ua ſm̄ dici tm̄ q̄ꝛ nō ſūt ad aliud:
licet dicātur ad aliud ſic dr̄ de ſci
bili reſpectu ſcie. Scd'm aūt eſſe
ſunt q̄ circūſcripta oī denoīatōe
ſm̄ ſe ſunt ad aliud ſic dr̄ de ſcīa.

Triceſimuſſep

timus. P. eſt ꝙ ſi q̇s aliq̇d eoꝝ q̄
ſunt ad aliq̇d diffinitiue ſciat ꝛ il
lud ad quod dr̄ diffinitie ſcitur⁹
ē ca.º eo. Et iſttd ip̄e ꝓbat ibideꝫ:
q̄ꝛ ſi nouit aliq̇d quod ē ad aliq̇d
nouit illud ad qd' ē: ſi. n. ait non
nouit ad qd' ſe bꝫ: nec ſi ad qd' ſe
bꝫ ſicut pꝫ exēplificādo i duplo ꝛ
dimidio ꝛ ſic de alijs. Et adiūgit
ꝙ illa q̄ ſunt ſubē ut caput ꝛ ma
nus q̄. s. ſunt relatīa ſm̄ dici poſ
ſunt ſciri abſq̧ qd' ſciatur cuius
ſunt: ꝛ iō infert ꝙ nō ſunt relati
ua: ꝛ iō ꝙ nulla ſubā relatīe dica
tur: tn̄ ꝯcludit ꝙ de talib⁹ diffici
le ē tractare niſi ſepe fuerit p tra
ctatū: dubitare tn̄ ait de ſingulis
n̄ ꝯē in vtile. Intelligendū tn̄ eſt
ꝙ ex iſto paſſu accipiūtur q̄ttuō
p̄bica do. Primū ē ꝙ vnū relati
uū cadit i diffōne alt̄i⁹ ut vnuꝫ p
reliquū diffiniatur q̄ꝛ ꝑ tāto dic̄
ꝙ q̇ diffinite nouit vnū relatioꝝ

diffinite nouit ꝛ reliquū. Scd'm
do. ē ꝙ vnū relatiū ē de q̇ditate
terius q̄ꝛ oīa diffinitīa ſūt de eſ/
ſentia diffiniti: ꝛ ꝑ ut patuit vnū
p reliquū diffinitur. Tertiū do. ē
ꝙ vnū relatiū ē de itellectu alt̄i⁹
q̄ꝛ nō aliq̇d pōt diſticte ꝯcipi ſine
eo qd' ē de q̇ditate ſua. Quartū
do. ē ꝙ relatīa ꝯcipiūtur eodem
actu itelligēdi quando ſūt oppo
ſita: q̄ꝛ ſi diſtictis actibus tunc eſ
ſent due qualitates abſolute: illi
duo actus realit̄ diſticte q̄ꝝ vna
poſſꝫ ab alia ſepari cū eēnt ſimul
nā ſic alba ꝛ iō vna ab alia nō de
pendēt ꝛ talia p potētiā p̄me cē
videtur ſepabilia ꝛ ſic itelligere/
tur vnū relatiū alio nō itellecto.
Sꝫ oritur dif. ſi iſta diffō q̄ diffini
nitur vnū relatiū p reliquū ē q̇di
tatiua. Dr̄ aūt ꝙ n̄ q̄ꝛ oīs diffō q̇
ditatīa datur p p̄oꝛa ſꝫ nāꝫ q̄ ſūt
p̄tes eēnales: coꝛrelatīa aūt ut
patuit ſūt ſimul nā. et ꝯfirmatur
tū q̄ꝛ n̄ capit ite⁹: ꝙ vnū oppo.
ſit ō q̇ditate alt̄i⁹. Tū q̄ꝛ ſi capitā
itelle⁹ q̇n diſticta ſp̄e ve ſunt eēnr
diſticta ꝛ illa q̄ diſtiguūtur eēnr
diſtiguūtur q̇ditatie. Scd'a dif.
q̇d vꝫ talis diffō ſi n̄ ē q̇ditia. Dr̄
aūt ꝙ pōt dici diffō p additamētū
ſic cū accn̄s diffinitur p ſubiectū
aut cū effect⁹ p ſuā cāꝫ efficientē
aut finalē cāꝫ q̄ n̄ igrediūtur ip̄i⁹
q̇ditatē. Tertia dif. q̄ ē q̇ditatia
diffinitio relatiōis. Dr̄ ꝙ cum i
iſto p̄dicamēto ſint gnā ꝛ dr̄ītie
ſicut in cet̄is p̄dicam̄tis: p gen⁹

Qualitas

ꝛ dr̄am ibi datur diffō q̇ditatiua
q̄ ē diffō ſimplicit̄ ſic p̄rnitas ē re
latio mō actiu: aut ſimilitudo re
latio eq̇patie circa vnū i q̄litate.
Quarta dif. q̄ꝛ tota q̇ditas rela/
tionis ꝯſiſtit i aliud ſe hr̄e cū ni/
hil h̄eat ad ſe: ꝛ iō tota ei⁹ q̇dita
tiua diffō ꝯſiſtit in oꝛdīe ad coꝛ/
relatiū. Dr̄ aūt ꝙ lꝫ tota ei⁹ q̇di
tas ſit ad aliud: tn̄ illud aliud nō
cad. t i illa q̇ditate ſꝫ tm̄ ip̄a hitu
do: ꝛ iſta hitudo ad aliud eēndo
ꝯtinetur ſub genere ꝛ dr̄a q̄ ſūt
ad aliud. Sꝫ remanet dif. ſi vnuꝫ
relatiū ē de itellectu altius. Dr̄
aūt ꝙ lꝫ ſint ſimul nāli itelligētia
ac p h̄ vnū ſit de cōi itellectu alt̄i
us nō tn̄ ō intellectu p̄mario q̄ꝛ
hoc ē eē q̇ditatiuū illi. Scd'a dif.
q̇d ē p̄us i relatiōe uel eē ad ter
minū uel eē i fūdam̄to cū ab iſtiſ
ſolū depēdeat. Dr̄ aūt ꝙ eſſe ad
oppoſitū q̄ꝛ ꝑ illo ſigno quo ac/
cidēs abſolutū ē ad ſe accn̄s re/
latiuū ē aliud cū eē ad ſe ꝛ ad ali
ud p̄mo diuidūt ip̄m ens ſꝫ acci/
dens abſolutū p̄us ē ad ſe q̄ꝫ in a
lio cū p̄mū ſit ei eēntiale ꝛ nō ſm̄
ut alibi patebit: q̊ reſpect⁹ p̄⁹ eſt
ad aliud q̄ꝫ ſit i alio ſm̄ nāꝫ. Sed
reuertitur dif. ſi gen⁹ gnāliſſimū
relatiōis hꝫ aliq̇d relatīe oppo/
ſitū ad qd' dicatur ut ſimul coin
telligatur. Dr̄ aūt ꝙ iſtud n̄ pōt
dari q̄ꝛ oīs relatio ꝯtinetur ſub
iſto p̄dicam̄to ꝛ vnū oppoſitū nō
pōt ſub alio ꝯtineri. Dic̄ aūt q̇dē
doctoꝛ valde ſolēpnis ꝙ iō ē ne/
ceſſariū tenere ꝙ relatio nō tre
minetur ſp ut h̄eat t̄inuꝫ. Iſtud
tn̄ lati⁹ ē alibi p tractatū. s. i. 34.
paſſu in penultīa dif.

Triceſimuſocta

uus. P. ē iſte. Qualitatē dico ſꝫ
q̄ꝫ q̄le ꝫ eē dicimur c.º 5.º Et iten/
dit diffinire q̄litat̄ p̄dicamētuꝫ ō
quo ē iſtud capitulū. Sꝫ ꝯ hanc
diffōneꝫ itatur q̇druplicit̄. P.º
q̄ꝛ dr̄a i p̄dicamēto ſubē i quale
p̄dicatur ut ſm̄ ip̄aꝫ dicamur q̄/
les ꝛ tn̄ nō ē de q̄litatis p̄dicam̄
to. Scd'o q̄ꝛ ꝓpꝛiuꝫ in quolibet
genere p̄dicatur i q̄le ꝛ tn̄ nō eſt
q̄litas: cū q̄litas ponatur accn̄s
cōe. Tertio q̄ꝛ accidēs p̄dicatur
in quale ꝛ tn̄ non oē accn̄s ē qua
litas cū accn̄t ſit q̇d cōe ad deceꝫ
p̄dicamēta. Quarto quia multa
trāſcendētia ut bonitas ꝛ vitas
p̄dicantur i q̄le cū ſint ent̄ paſ/
ſiones ꝛ tn̄ nō ſūt in genere q̄li/
tatis. Vn̄ iſta diffō nō vr̄ eē cōis
Ad p̄maꝫ ꝙ aliq̇ putāt dr̄aꝫ ſub
ſtātialē eſſe qualitatē ſm̄ dici. i.
ſm̄ modū p̄dicādi lꝫ ſit ſubbā cū
eē: ita aūt diffō reſpicit qualita/
tem ſm̄ eē. Et itm̄ dicūt ꝙ non
ē incōueniēs ſi mod⁹ vni⁹ p̄dica/
mēti ꝯueniat alt̄i. Ad ſcd'm ꝙ h̄
ē mentio de q̄li qd' ē ꝓpe accn̄s
Propꝛiuꝫ aūt n̄ pōt eē accn̄s imo
reducitur ad gen⁹ cuius ē ꝓp̄uꝫ
cū circūdat oē genus in quo eſt
nata fieri demōſtratio ꝓpt̄ quid
i qua ꝯcluditur paſſio ō ſubiecto

Ad tertiū ꝙ cū dicitur accñs ꝓ̄di cari in quale ibi accipitur ꝓ̄dica tio talis ꝓ ꝓ̄dicatione q̄ nō ē per ſe aut q̄ditatiua: dilat. n. ꝙ nu/ merus qui eē accñs in quale nō ꝓ̄dicatur ſed in quātitū. Ad q̄rtū ꝙ hic eſt ſmo de quali limitato ad determinatū gen⁹ qualia nō ſunt tranſcēdentia ⁊ ſic pꝫ ꝙ iſta diffinitio īdiget multiplici decla/ ratione. Sꝫ oritur dif. ſi iſta diffi nitio ē q̄ditatiua. Dr̄ ꝙ non quia eē quale ē effectus formalis q̄li tatis qui ſp eſt poſterior ipa qua litate: ⁊ dici quale ē poſterius eē quali ⁊ nulla q̄ditatiua diffinitio datur per poſteriora.

Triceſimusno/

nus. P. eſt ꝙ vna ſpecies quali tatis habitus diſpōq; dicuntur. ca⁹ eo. Et adiūgit ꝙ ſic differt ha bitus a diſpōne q2 permanentiō ⁊ diuturnior eſt. s. habitus ſicut ſcientie ⁊ v̄tutes que ſunt de dif ficili mobiles a ſubiecto ut exem plificat de iuſtitia ⁊ caſtitate: af/ fectiones. i. diſpōnes ſunt de faci li mobiles a ſubiecto ut exēplifi/ cat de calore ⁊ frigiditate egritu dine ⁊ ſanitate. Sꝫ oritur dif. q2 cū hoc mō ponatur habit⁹ q̄litaſ ⁊ de difficili mobilis: ⁊ omnis q̄ litas aut ſit de facili aut de diffi/ cili mobilis vr̄ ꝙ iſta p̄ma ſpēs q̄ litatis euacuat totū hoc ꝓ̄dica/ mentū. Dr̄ ꝙ ipe vr̄ loqui de q̄li tate difficilit̄ mobili nō circa q̄ꝫ/ cunq; māꝫ ſed circa ꝑfectiōes q̄ ſunt in aīa quales ſunt itellectu ales ⁊ morales v̄tutes de quib⁹ exēplificat. Secūda dif. quia exē plificās de diſpōne q̄ꝫ hic enume rat cū habitu dat exēpla de acci dentibus corꝑalibus ut de cali/ ditate ⁊ frigiditate egritudine ⁊ ſanitate. Dr̄ aūt ꝙ illa exēplifica tio nō itenditur hic niſi ad oñdē dum ꝙ talia ſunt de facili mobi lia nō ꝙ ſint in prima ſpē quali/ tatis q2 in alijs ut patebit collo/ cabūtur. Tertia dif. ſi hitus ⁊ diſ poſitio hic ponūtur ꝓ pluribus ſpecieb͛ aut tm̄ ꝓ vna. Dicitur ꝙ pro vna quia dic vnā ſpēm q̄lita tis cū iſtaꝫ deſcribit. Et illud cō firmatur quia facilitas ⁊ difficili tas admouendū non ſunt dr̄e eſ ſentiales cum eadem v̄tus anq̄ꝫ ſit firmata ē facilis ad mouendū ⁊ poſtea difficilis mobilis ⁊ ſic p̄ mo ē diſpō ⁊ poſtea ſit habitus. Quarta dif. cum iſta ſpēs agat d̄ ꝑfectionibus aīe acq̄ſitis ad quā iſtaꝝ reducūtur actus itelligen di ⁊ ſpecies itelligibiles q̄ faciūt ad hitus generationē. Dr̄ auteꝫ ꝙ actus ꝑtinet ad diſpōneꝫ de fa cili mobili ⁊ ſpēs ad hituꝫ ꝓpter oppoſitā cām. Et iteꝝ hr̄e ſpēm dicitur noticia hitualis: ⁊ ſic pꝫ ꝙ iſte ſcd'arie in aīa oēs reducū tur ad primā ſpecieꝫ qualitatis. Intelligendū tn̄ eſt ꝙ in eodem tertu ꝓſequens Ariſto. q̄litates de facili mobiles dicit ꝙ diſpōeſ

que vocātur affectiōes ſūt de fa cili mobiles: niſi forte ait in his que ꝯiungunt ꝑ tēporis longitu dineꝫ in nām cuiuſcūq; tráſſor/ mari pōt ut in ſanabilis uel diffi cili mobilis dicatur affectus q̄ꝫ i q̄t q̄libet habitudinē vocant. Et tn̄ ſumitur morale do. Primū ē ꝙ vicia ex diuturnitate iuetata neceſſitata efficiūtur ꝯnālia: q2 dicit ꝙ ꝑ lōgitudieꝫ tpis affectō nes male de quib⁹ nūc loquitur tráſferuntur in vniuſcuiuſq; nāꝫ. Secunduꝫ do. ē ꝙ tales malicie que ſunt i veterate fiunt ſic imo biles ut vōs ab eis ſit inſanabilis q2 dicit ꝙ iſanabilis uel diffic le mobilis ſit ex talibus affect⁹. Et iſta duo valent ad ꝓuocandum hoīes ꝑlapſos. i. ꝑnos ad cadē dum in malum ad celeſtē ꝯuer/ ſationē ut dc̄a ꝓ̄hica redigantur more apoſtolico i obſequꝫ xp̄i.

Quadrageſim⁹

. P. ē ꝙ aliud eſt genus q̄litatis ſm ꝙ pugillatores uel curſores uel ſalubres uel in ſanabiles di/ cimur ⁊ ſimiliter ait quecūq; ſꝫ potentiā naturalē uel ipotentiā dr̄itur ca⁹ eo. Et adiūgit exēpluꝫ de duro quod hꝫ nālem poten/ tiam facilit̄ nō ſecari ⁊ molle q̄d' naturalē ipotentiā ad reſiſtēdū ſecandi. Ex iſto aūt paſſu accipi/ untur q̄tuor ꝓ̄hica do. Primuꝫ ē ꝙ potentie aīe intellectiue pu ta intellect⁹ memoria ⁊ vōs ſunt qualitates quia conſtat ꝙ ſunt naturales potētie ad aliq̄d opā/ duꝫ. Secundū do. ꝙ potētie aīe ſenſitiue ſunt tales q̄litates ut h̄ exēplificat de curſore ⁊ pugilla/ tore quoꝝ potētia nō eſt niſi va litudo potētie executiue q̄ ponī/ tur potētia aīe ſſitiue. Tertium do. eſt ꝙ potētia materie ꝑtinet ad genus q̄litatis quia natura/ lis potentia ponitur in iſta ſpē ⁊ ⁊ illa potētia eſt naturaliſſima. Quartū do. eſt ꝙ potentia rece ptiua per quā ſubā eſt nata reci pere accidens eſt qualitas talis quia q̄cquid ꝯuenit ſubſtātie ut ꝓuenit accñs ē ſibi ꝯnaturale cū ſola accidentia ſunt extra ſuā na turā. Sed oritur dif. ſi p̄muꝫ ar/ gumentum ꝓcedit de potentijs aīe itellectiē. Dr̄ ꝙ nō quia ſi iſte potentie eēnt q̄litates quaꝝ ſub iectum eēntia aīe foret: tunc ad iſtas potentias eſſent alique pri ores potentie: iō cū oē ſubiectuꝫ ſit i potētia reſpectu forme quaꝫ recipit ⁊ tunc pari rōne ille potē tie eēnt qualitates ⁊ ad illas alie potentie ⁊ ſic in ifinitū. Secūda dif. ſi ſcd'm documentū ꝓcedit d̄ potētijs ſenſitiuis. Dr̄ ꝙ nō quia cū potentia ſentiendi in virtute eēntie anime moueat corpus ſic iſti ponunt accñtia agere i v̄tute ſubſtātie: illa v̄tus ſubē i qua mo uetur potentia eēt quedā nālis potētia ⁊ per ꝯñs qualitas ⁊ ſic in ifinitū ſicut prius. Tertia dif. ſi

tertiũ do. ꝓcedit. Dicitur ꝙ non
q꞉ cũ ad qualitatẽ ſit potẽtia tũc
ante potentiam marie eſſet alia
potentia ad illã potentiaꝫ ⁊ ſic i
finitũ. Quarta dif. ſi quartũ do.
ꝓcedit. Dr̃ aũt ꝙ nõ q꞉ tũc ante
accñs eẽt aliud accñſ ⁊ ante oẽꝫ
qualitatẽ alia qualitas ſic i alijs
deducebatur. Sed remanet dif.
q꞉ ꝓpe paſſiones dicũt coĩter nã
les aptitudies ⁊ p̱ oñs potẽtias
⁊ tamen nõ vidẽtur poni q̈lita/
tes. Dicitur aũt ꝙ iſte aptitudi/
nes nõ videntur qualitates niſi
quãdo fundãtur i qualitatibus
ſic ꝯgregatiuũ ⁊ diſgregatiuum
i coloribus: q꞉ paſſio ut alibi pꝫ
reducitur ad genus ſui ſubiecti
Secũda dif. q̃d dicetur ad aucto
ritatẽ p̱hi cũ ponit nãleꝫ poten
tiã eſſe ſcd'am ſpeciẽ qualitatis
Dici poteſt ꝙ iſta ſpẽs ẽ q̈litas
ſm dici ſic differẽtia ſubãlis quã
tũs in aliq̃bus ſint qualitates ſꝫ
eſſe ut qñ fundantur in qualita
te ſicut patuit de ꝯgregatio ⁊ diſ
gregatiuo.

Quadrageſim⁹

primus. P. eſt ꝙ tertia ſpẽs q̈li
tatis eſt paſſibilis q̈itas ⁊ paſſi
ones. Et dic̃ ꝙ paſſibiles q̈litateſ
ſunt q̃ ſenſibus ꝑcipiũtur ſic co/
lor p̱ viſũ: amaritudo ⁊ dulcedo
p̱ guſtũ: caliditas ⁊ frigiditas p̱
tactũ. Et dic̃ ꝙ iſte ſunt paſſibi/
les q̈litates non ex hoc ꝙ illa q̃
ip̃a ſuſcipiũt patiãtur ſꝫ q꞉ iferũt
ſſui paſſionẽ ca°. eo. Et adiũgit
ꝙ paſſiones dñtur ⁊ nõ paſſibi/
les q̈litateſ q̃cũq꞉ facile ſoluũtur
⁊ cito tranſeũt ſic exẽplificat ꝙ
cũ aliq̃s erubeſcẽs ſit rubeus et
timidus ſit pallidus: iſte. n. ſunt
paſſiões ⁊ nõ paſſibiles q̈litates
q꞉ ex h̃ nõ dr̃ quis ſimplicit̃ ru/
beus ⁊ pallidus ſꝫ ad tẽpus. Qñ
aũt talia ſunt ꝑmanẽtia tũc poſ
ſunt dici paſſibiles q̈litates ut ſi
color niger uel palledo ꝓueniat
a longa egritudine. Et uerꝫ adiũ
git ꝙ paſſ.oẽs dñtur ſic ſunt ira
cundie ⁊ triſticie ⁊ nõ paſſibiles
q̈litateſ. Sed oritur dif. q꞉ diuer
ſorũ generꝫ ⁊ nõ ſubalt̃nati poſi
torũ ut ſupra fuit oſtenſũ diuer
ſe ſunt ſpẽs ⁊ drñtie ⁊ tñ h̃ põit
caliditatẽ in iſta tertia ſpẽ q̈lita
tis ⁊ ſupra poſuit ip̃aꝫ in prima
Dr̃ aũt ꝙ illud fuit h̃ ex intẽtõe
illud aũt grã exẽpli ut . fuit oſtẽ
ſum. Secũda dif. q꞉ caliditas et
frigiditas cum ſint forme actiue
naturalit̃ dicunt nãles potẽtias
ad op̱anduꝫ ut calor eſt potẽtia
calefactiua ⁊ frigiditas frigefac
tiua ⁊ ſic ſunt i ſecũda ſpẽ q̈lita/
tis in qua eſt naturalis potẽtia
⁊ p̱ oñs nõ poteſt eẽ in iſta t̃tia.
Dicunt aũt hic ⁊ ſatis appenter
ꝙ per iſtas quattuor ſpecies q̈/
litatis nõ intendit Ariſto. facere
diſtinctionẽ eẽntialem ſpecierũ
ꝓprie ſumptaꝝ ſed quorundaꝫ
modoꝝ quib⁹ non repugnat co
incidẽtia ſicut ſpeciebus.

Quadrageſim⁹

ſecũdus. P. ẽ ꝙ q̈rtuꝫ gen⁹ qua
litatis eſt forma ⁊ circa aliq̃d cõ
ſtãs figura ut rectitudo ac cur/
uitas q꞉ ſignificat quale quid ſic̃
⁊ triangulus aut quadrãgulus
ca°. eo. Et adiungit ꝙ rarũ ⁊ ſpiſ
ſũ ⁊ aſperũ ⁊ leue vidẽtur ſignifi
care qualitatẽ: tñ ſ̱oicit ꝙ nõ imo
põnem: quia ſpiſſum ẽ cu⁹ ꝑtes
ſunt ſibi ꝓpĩque. Et raꝝ cui⁹ ꝑteſ
diſtant. Et aſperũ cuius partes
ſuꝑeminent ut vna ſit iferior et
alia ſupior. Et planũ cuius ꝑtes
adiacent. Et leue cuius ꝑtes ad
inuicem ſunt eq̃les. Sed oritur
dif. q̃d intendit hic p̱ formã ut cõ
numerat ip̃ãꝫ cũ figura. Dr̃ ꝙ cũ
quedaꝫ ſit figura plana ut oĩs q̃
req̃rit vnã ſupficiẽ tñ quẽ admo
dũ circulari ⁊ angularis. Et alia
nõ plana que requirit plures q̈ꝫ
duas dimenſiones ut ſpica ⁊ cor
pori quadrati: forma poteſt re
ferri ad figuras ꝑeminentes et
figura ad planas. Secũda dif. ẽ
eſt quare dicit circa aliquid con
ſtans figura. Dicitur ꝙ oĩs figu
ra plana circuit aliq̃ã ſupficieꝫ
quã in ſe claudit p̱ drãm vnius
linee recte uel obliq̃. Tertia dif.
ẽ q̃re dic̃ ꝙ rectitudo ⁊ curuitas
ptinẽt ad gen⁹ q̈litatis cũ recti
ctitudo ſit niſi ordo ptiũ i liea ut
ſ. mediũ ab extrẽis nõ excat. Et
curuitas ut mediũ exeat a pt̃ib⁹
ſuis ⁊ ordo ẽ q̃d reſpectiuũ ⁊ tñ
ꝯſtat q̈litatis p̃dicamentũ abſo/
lutũ eſſe. Dr̃ aũt ꝙ lꝫ iſta ſint q̈/
litates ſm dici ut fuit tactũ d̃ po
tentia: tñ videntur eẽ relationeſ
ſm eẽ q꞉ diffõnes eoꝝ ut pꝫ ſunt
ad aliq̃d que date hic ſũt. Quar
ta dif. quare ponit triangulũ eẽ
qualitatẽ cuꝫ vltra lineas q̃ ſunt
de q̈ꝫtitate nõ dicat niſi ip̃aꝝ li/
neaꝝ ꝯiũctõeꝫ ⁊ õdieꝫ ac ꝯtactũ
ſic purũ reſpectũ ⁊ nullus reſpe
ctus põt eẽ de genere abſoluto.
Dr̃ autẽ ꝙ tota iſta q̈rta ſpecies
videtur eẽ reſpectiã cũ reſpiciat
ſolũ ordinem ptiuꝫ q̈ꝫtitatis: et
ideo videtur q̈litas ſoluꝫ ſm dici
Sed remanet dif. quare magis
excludit a qualitate rarũ ⁊ ſpiſſũ
qui dicũt ſolũ ꝑtium ordinez q̈ꝫ
iſta. Dr̃ ꝙ nõ apparet aliq̃ ratio
in re ſed ſolũ in vocis ſignificatõ
ne q꞉ figure magis ſignificãtur
p̱ modũ qualitatis cũ queritur d̃
qualitate Secunda dif. eſt quia
ſm iſtam diffinitionẽ hic datam
de raro nullum corpus ꝯtinuuꝫ
poſſet eſſe rarũ uel cõtinui ptes
ab inuicem diſtare nõ poſſunt.
Et dicitur ꝙ forſitan loquitur d̃
raritate que inuenitur in corpo
ribus multum poroſis: ⁊ ſꝫ iſtaꝫ
diffõneꝫ ꝯtigua rara eſſe nõ pñt
cũ eoꝝ extrema ſint ſimul. Ter/
tia dif. q꞉ ſm diffõneꝫ hic datam
de ſpiſſo ⁊ denſo nullũ continuũ
poterit eſſe denſum nec etiã con
tinuum quia propinquitas ar/
guit diſtinctionẽ: cum nulla res

ſit ſibi ꝓpinqua ⁊ extrema aũt cõtinuoꝝ ſunt idem: ⁊ iõ nõ ſunt ꝓpinqua: nec etiã illa que ſunt ſimul habent ꝓpinq̇tatẽ ſicut ꝯtigua. Quarta dif. ẽ q̄re plus põit qualitatẽ rectũ ⁊ curuũ q̄ꝫ aſpũ ⁊ leue cũ rectuꝫ ⁊ curuũ nõ ꝺſtiguantur niſi quia in vno pars ẽ extra partem ſcꝫ in curuo: ⁊ in alio pars ſupra partem. ꝰin aſpero ſm datas diffinitiones: et non ſit magis reſpectiuum ordo partis ſupra partẽ q̄ꝫ ad latꝰ partis. Ideo non videtur differẽtia niſi forte in modo predicãdi quã etiam non video. Intelligenduꝫ tamen ꝙ in eodem ꝓceſſu oſtendens iſtas ſpecies eſſe quoſdam modos ſubſtantie, ſic dicit fortaſſe alij apparebũt qualitatis modi ſed qui maxime dicũtur hi ſũt ⁊ quia iſti modi non declarant quiditatem iſtius predicamenti proceſſuꝫ idcirco hic ſicut in ſubſtantia formari poteſt Arbor Porphiriana ſic.

Qualitas
Spũalis — corpalis
Corpalis
Qualitas
Inſſibilis — ſſibilis
Qualitas
Senſibilis
Inuiſibilis — Uiſibilis
Color
Diſgregatiuꝰ — ꝯgregatiuꝰ
Nigredo
Hec — Hec
Iſta

Sed oritur dif

ficultas quia eedem nõ ſunt differentie ſubẽ ⁊ qualitatis ꝑ illaꝫ regulã diuerſoꝝ geneꝝ: ⁊ corporeum ⁊ incorporeũ ut ſupra patuit ſunt ꝺñtie ſubẽ. Dr̄ autẽ ꝙ corpale ⁊ ſpũale dicũtur de q̄litatibus ſm ãnologiã ad ſubãm ⁊ nõ vniuoce: Et iõ nõ ſunt eedem ꝺñtie q̇ditatiue. Secũda dif. ſi iſte ꝺñtie ſũt q̇ditatiue. Dr̄ aũt ꝙ ſic quia ita eẽntialr̄ videntur corpale ⁊ ſpũale circa qualitatẽ ſicut circa ſubſtantiã ⁊ in ſubſtãtia iſte ꝑme ꝺñtie ſunt poſite eſſentiales. Tertia dif. ſi ſenſibile ⁊ inſenſibile ſunt ꝺñtie q̄litatis eſſentiales. Dr̄ ꝙ non ſicut dictuꝫ fuit in ſubſtãtia quia dicunt aptitudines naturas ꝯſequentes: tamen per iſtas paſſiones circũloq̇mur q̇ditatiuas ſicut fuit dictum in ſubã. Quarta dif. q̄ ſunt qualitates inſſibiles corpales ⁊

quõ deuenimꝰ i eaꝝ noticiã. Dr̄ ꝙ ex effectibus q̄ foris ſũt qꝛ operatio fecit iure materiã ſic ex nãli motu deorſũ arguimꝰ formã grauitatis q̄ꝫ nõ ꝑcepimus ſſu: ⁊ ex motu ſurſum forma leuitatis. Quinta dif. ẽ ſi diuiſio q̄litatis ſenſibilis i uiſibilẽ ⁊ in inuiſibileꝫ eſt eẽntialis. Dr̄ ꝙ nõ ſicut ꝑma qꝛ qꝛ viſibilitas dicit nãleꝫ aptitudinẽ q̄ nunq̄ꝫ eſt q̇ditatiua ſic fuit ſupra ꝺcm de rõnali ⁊ irrõnali. Sexta dif. q̄ ſunt qualitates ſenſibiles iuiſibiles. Dr̄ aũt ꝙ ceẽs ille que ſunt obiecta alioꝝ ſſuum ut ſonꝰ auditus frigiditas calliditas tactus amaritudo dulcedo: ⁊ guſtus ⁊ ita de odoratu: ⁊ ſapore. Septia dif. ſi diuiſio colorꝭ in ꝯgregatiũ ⁊ diſgregatiũ ẽ eẽntialis. Dr̄ aũt ꝙ nõ quia iſta duo dicunt ordinẽ aptitudinalẽ coloris ad viſũ: oĩs aũt ordo ẽ poſterior ſuis extremis ⁊ nullũ poſterius ẽ q̇ditatiuũ ſicut fuit ꝺ dcꝫ de rõnali ⁊ irrõnali: imo iſta duo ſunt coloris paſſiones ꝑ ſupius dicta. Octaua dif. ẽ q̄re dr̄ nigredo color ꝯgregatiuus viſus ⁊ albedo diſgregatiuꝰ. Dr̄ ꝙ lux hꝫ diſgregare viſũ ſicut excellẽs ſſibile obtundit ſſuꝫ ⁊ debilitat ⁊ qꝛ lux ꝑticipatur ab albedine excellenť: iõ eſt ſicut excellẽs ſſibile: ⁊ nigredo [illegible] qꝛ remiſſe ꝑticipat lucẽ: vñ expientia docet ꝙ nigredo ꝯfortat viſum et albedo ipm debilitat. Intelligendum ẽ tñ ꝙ medij colores nõ excludũtur ab iſtis ꝺñtijs qꝛ rubedo magis imo ſimpliciť diſgregat ⁊ croceitas: qꝛ magis aꝓpiquãt ad albedinẽ: viriditas aũt ⁊ liuiditas cõgregant qꝛ magis ad nigredinẽ aꝓpinquant ⁊ ſic cũ medij colores ab extreĩs differant ſpẽ: oꝫ qualibet iſtaꝝ differentiaꝝ ſubdiuidi ut ad ſingulas ſpẽs veniatur. Sed remanet dif. quõ iſta q̄ hic ꝺca ſũt poſſunt redigi in obſeq̄um xpi. Dr̄ ꝙ cũ circa tertium ſniaꝝ tractamus in theologia de donis ⁊ ꝑfectionibus infuſis aĩe xpi que ſunt de genere qualitatis optet nos reſpicere ad ſuuꝫ genus ut ea que ſunt perfectionis in ſuo genere ei attribuamus ad laudem ipius ſuper. laudabilis ihũ qui in noſtris naturalibus ſupnaturaliter erat ⁊ ineffabiliter qui eſt ſuper omnia benedictus deus Amen.

Quadrageſimꝰ

tertius. P. eſt ꝙ qualitates ſũt que dicte ſunt qualia vero que ſm hec denoĩatiue dicuntur ſic a candore candidus a gramatica gramaticus caꝰ eo. Et adiungit ibi duo notabilia. Quoꝝ primũ ẽ ꝙ non oĩbus qualitatibus vnde dicuntur qualia eſt nomẽ impoſitũ ſicut curſor ⁊ pugillator ab aliqua valitudine non nominata. Secundum notabile ꝙ

denoīatio qualis non ſemper fit
ſ.n illud nomen ſicut dicitur ꝙ
ſtudioſus dicitur a virtute ⁊ nō
a ſtudio. Sʒ oritur dif. qualiter
ſe habet quale ad qualitatē. Dr̄
aūt ꝙ ſicut effectus formalis ad
ſuam cām candidū enī eſt for/
malis effectus candoris: ⁊ iuſtū
eſſe eſt effectus ipius iuſticie.
Secunda dif. ſi iſte effectus for/
malis differt realit̄ ab ipa quali
tate. Dicitur aūt ꝙ ſic q2 oīs cā
differt realiter a ſuo effectu. alio
quin eadem res cauſaret ſeipāʒ
quod eſt ɔtra auguſtinuʒ dicen
tem nihil gignit ſeipm. Tertia
dif. ſi iſte effectus formalis rea/
liter a tali cauſa diſtictus ſe ha/
bet p additionem ad materiam
⁊ formā cum ſit effectus forma/
lis forme: ita iſtud quale ſe habʒ
p additionem ad qualitatem q̄
eſt eius cauſa formalis. Quar/
ta difficultas ſi illud quod addit
iſtud quale ad qualitateʒ eſt ali
quid abſolutum. Dicunt autem
ꝙ ſic quia qualis eſt forma talis
eſt eius effect⁹ formalis: ⁊ ideo
ſicut forma reſpectiua nō poteſt
dare abſolutum eſſe ita forma
abſoluta qualis eſt qualitas nō
poteſt dare eſſe reſpectiuuʒ. Sʒ
remanet difficultas quia ſi po/
natur aliqua tertia entitas abſo
luta reſultans ex forma ⁊ ſubie
cto tali ſicut ex ɔponentibus cū
vtrumqʒ ɔponentium ſit intrin/
ſecum ɔpoſito tunc compoſituʒ
erit melius componentibus et
ſic album erit melius q̄ʒ homo ⁊
adueniente quolibet accidente
fiet melius compoſitum q̄ʒ ſit ip
ſa ſubſtantia: ⁊ hoc videtur icon
uenientiſſimum. Secunda diffi
cultaſ quia forſitan diceretur ꝙ
in talibus componentibus acci
dentium cum ſubiecto non iclu
ditur in illa tertia entitate ſub/
ſtantia ſicut in compoſitione de
genere ſubſtantie ſed effect⁹ for
malis formā tm̄ includit. Iſtud
tamen non eſt intelligibile qm̄
omne compoſitum reſultans ex
aliquibus includit illa componē
tia ut videtur ⁊ abſolutū poſte/
rius ſit ſemper perfecti⁹ ſuis pri
cipijs conſtitutiuis. Sed reuer/
titur difficultas ſi ponatur reſpe
ctiuum illud quod reſultat quo
modo poteſt ſaluari ꝙ tale eſſe
ſit a forma abſoluta. Dicitur ꝙ
eſſe album non videtur eē niſi in
ſe formaliter habere albedinem
⁊ iſtud in ſe habere conſtat ꝙ di
cit reſpectiū ⁊ ſic albedo ſm̄ hāc
viam dat eſſe abſolutum dando
ſeipam ſed vltra ipam quicquid
dicit effectus formalis eſt reſpe
ctiuum.

Quadrageſim⁹

quartus eſt. Paſſus ꝙ ineſt con
trarietas ſm̄ ꝙ quale eſt ut iu/
ſticia in iuſticie contraria eſt et

albedo nigredini ⁊ idē dic̄ de q̄li
ſicut iuſtū ⁊ iniuſtū ca.ᵒ eo. Et ad
iungit duo notabilia. Primū eſt
nō in oībus eſt ɔtrarietas ſicut
exēplificat de medijs coloribus:
ut in rubeo ⁊ pallido ubi negat
ɔtrarietatē. Secundū notabile
ē ꝙ ſi vnū ɔtrarioꝝ ē quale ⁊ re
liquū erit quale q2 ɔtraria ſunt ī
eodem genere. Sʒ oritur dif. ſi
motus ſemp ē inter extrema cō
traria ⁊ ɔtingit fieri motū inter
colores medios ſic rubedo ad vi
riditatē. Dr̄ aūt ꝙ ibi ɔtrarietas
negari nō pōt ut vnū poſſit cade
re ſub diſgregatio ut rubedo et
aliud ſub ɔgregatiuo ut viditas
ſed nō ē ſic directe ut pmo ɔtra/
rietas ſicut int̄ albedineʒ ⁊ nigre
dinē p quaꝝ pticipatiōeʒ alij co/
lores adinuicē ɔriatur.

Quadrageſim⁹

q̇ntus. P. ē ꝙ ſuſcipit qualitas
magis ⁊ minus: albū.n. magis ⁊
minus altm alter o dicitur iuſtū
ca.ᵒ eodē. Et iſtū paſſū ꝓſequenſ
pōt ibi duo nōbilia ī eodē textu.
Primū ē ꝙ lʒ iuſtū recipiat ma/
gis ⁊ minus dubiū tm̄ ē de iuſti/
tia ⁊ alijs affectiōibus. Q2 dicūt
i ɔt aliqui ꝙ iuſtitia ſanitas ⁊ g̃/
matica nō magis ⁊ min⁹ dicūtur
licet alt̄ alt̄o ſit g̃maticior iuſtior
⁊ ſanior. Secundū nōbile ꝙ nō
oīa q̄lia ſuſcipiūt magis ⁊ minuſ
ſicut exēplificat de triangulo ⁊ circu
lo ⁊ gnaliter ɔcludit d̄ oī figura
⁊ aſſignat rōeʒ quia quecūqʒ ſu
cipiunt trianguli diffinitioneʒ e
circuli nihil magis alterū altero
dicitur. Ex quibus notabilibus
accipiuntur duo phīca documē
ta. Primum eſt ꝙ forme que in
tenduntur ⁊ remittūtur nō reci
piunt magis ⁊ minus ſm̄ ſe ſed
ſm̄ ſubiecti participationem q2
dicit ꝙ iuſticia non recipit magi
⁊ minus ſed niſi iuſtum. Secun
dum documentum ꝙ nulla for
ma recipit magis ⁊ min⁹ niſi vbi
pticipatur ſm̄ magis ⁊ min⁹ ei⁹
ratio diffinitiua: quia ideo pro/
bat triangulum ⁊ circulum non
recipere magis ⁊ minus q2 ſm̄
eorum diffinitiones nihil magis
altero dicitur. Sed oritur diffi/
cultas ſi primum documentum
procedit ꝙ p ſolam ſubiecti par
ticipationem fiat forme intenſio
aut forma in ſe non intendatur
niſi quanto plus in ſubiecto int
matur ſicut aliq̇ putant. Dicitur
autem ꝙ non quia ſi per talem
intimationem eo ꝙ maior inten
ſiue fieret intenſio omnis forme
cum ipſa intenſio ſit quedam for
ma tunc aliqua forma per ſe in/
tenderetur. Secūda difficultas
quid dicetur ad illud quod con
trariari videtur. Dicitur ꝙ iuſti
cia in ſua vltimata abſtractione
non intenditur in ſua quiditate
preciſa ſed bene ut eſt indiuidua
ta ⁊ p ɔñs quodāmodo concreta
⁊ poteſt dici quale ⁊ iſta videtur

intentio ſua. Tertia dif. ſi ſcd'm
argumentū ꝓcedit ut fiat inten
ſio in forma ſm quod ꝑticipatur
a ſuis indiuiduiſ magis ⁊ minus
eius rō diminutiua. Dicitur autē
ꝙ nō q2 tota diffō ſaluatur eq̄lit̄
in quolibet indiuiduo cum in ea
nullatenus diſtinguātur: ⁊ ideo
ſm rōnem q̄ditatiuā ſue ſpeciei
nunq̄ in indiuiduis eſt magis ⁊
minus. Quarta dif. quid tunc di
cetur ad aliud argumētū. Dicitur
ꝙ nō ↄpat rōnem diffinitiuā ſpēi
ad ſua īdiuidua: ſed ad ſubiectū
⁊ tunc v̄m eſt ꝙ illud ꝙ h3 plus
de ↄgregatiuo viſus h3 plus d̄ ni
gredine.

Quadrageſim⁹

ſextus. P. ē ꝙ ꝓpriū eſt q̄litati
ſm eā ſimile uel diſſimile dici c⁰
eodem. S3 ↄ̄ aſſignationē huiuſ
ꝓprij inſtatur quadrupliciter.
Primo quia oīs ꝓpria paſſio in
eſt adequate nullā autē iſtoꝝ
ſimile uel diſſimile ē adequatum
q̄litati. Secūdo quia nullū acciñſ
videtur ꝓpria paſſio cum ſint ꝑ-
dicabilia ex oppoſito diſtincta ⁊
tñ ſimilitudo ē accidēs qualitat̄
cū ſibi aduēiat ⁊ diſcedat ſine ei⁹
corruptione ⁊ ita diſſimilitudo.
Tertio q2 nō videtur q̄re ſubāliſ
ſimilitudo nō aduēiat ſubē ſ3 q̄3
dr̄ ſimile a ſimili gnāri in ſubāli-
bus ſicut ſimilitudo accñtalis q̄
litati. Quarto quia in relatiōib⁹
⁊ cet̄is p̄dicamentis poſteriori-
bus ē v̄a ↄformitas ⁊ illa non eſt
idēptitas ſtricte nec eq̄litas ⁊ ſic
nō reſtat niſi ſimilitudo. Ad p̄mū
dō. ꝙ qñ ē paſſio determīata tūc
ē adeq̄ta ſicut riſibilitaſ hōi: qñ aūt
ē paſſio diſiuncta ſic̄ ē par ⁊ ipar
circa numerū tūc ſuffic̄ vtrūq3 ex
tremū ſub diſiūctione eſſe adeq̄-
tū ſicut ē i ꝓpoſito. Ad ſcd'3 ꝙ l3
accñs nō poſſet eē paſſio deter-
minata: tñ bñ diſiūcta: qñ ſub diſ
iunctione ineſt neccio ⁊ ſi ita ē oia
ↄ̄ria imediata forēt paſſio diſiun
cta ⁊ ſub illa diſiūctōe nō accidūt
et itm ñ ita ē ꝑ nullā potentiā po
terit q̄litas ſimul abſolui a ſimili
tudine ⁊ diſſimilitudie ut aliq̇ pu
tant: cū paſſio ſit īſeꝑabilis ſim
plicit̄ a ſubiecto. Ad tertiū ꝙ lic3
largo mō ſumēdo in ſubāli⁹ ſit
ſimilitudo: tñ ſtricte nō: cū ſint
tres mōi ↄformitatis ſc3 idēpti-
tas q̄ ē in ſubā: eq̄litas in quāti-
tate: ⁊ ſimilitudo i qualitate. Ad
q̄rtū ꝙ cū i illis p̄dicamētis ſit v̄a
ↄformitas eo ꝙ ſunt ibi idē gene
re ⁊ ſpē ſic in alijs: oꝫ ponere q̄t-
tuor modos cōformitatis q̄ uis
vn⁹ ſit inoīat⁹ aut aliqd' iſtoꝝ ibi
poni. S3 oritur dif. ſi i q̄litate eſt
ſimilitudo inter illa q̄ ſunt idem
genere. Dr̄ ꝙ ſic quāuis remote
q2 cum ſint idē gener̄ oꝫ ibi pone
re ↄformitatē q̄ fundatur ſ̄ vnū
⁊ i q̄litate ñ ē ↄformitas niſi ſimi
litudo. Secūda dif. q2 ſimilitudo
⁊ diſſimilitudo ſūt cōtraria ⁊ int̄
illa que ſūt diſtīcta ſpē ſꝑ ē diſſi-
militudo. Dr̄ aūt ꝙ nō ē incōue
niēs ſi vnū ↄ̄rioꝝ inſit ſm rōnē
generis ⁊ aliud ſm rōē ſpecifi-
cas ſicut ↄſtat eadē genere diſti
cta eē ſpē cū idēptitas ⁊ diuerſi-
tas ↄtrarientur.

Quadrageſim⁹

ſeptimus. P. ē ꝙ ñ ↄtingit h ipꝫ
quale relatiū eē nihil iconueni-
ens in vtriſq3 eſt hoc generibus
annumerare ca⁰ eo. Et iſtud ipſe
innuit ad excuſandū ſe q2 trac-
tando de q̄litate multa ītr̄ ſūt
de ad aliq̇d ſicut habitū ⁊ diſpō-
nem. Et tunc ex iſto paſſu accipi
tur documentū ꝙ vnū ⁊ idē pōt
eē ſimul i diuerſis p̄dicamentis:
q2 dic̄ ꝙ nihil ē incōueniēs idem
q̄le ānumerare in vtriſq3 generi
bus. ſ. relatiōis ⁊ q̄litat̄. Sed ↄ̄
h do. arguitur q̄druplicit̄. Prio
q2 diuerſoꝝ geneꝝ ⁊ nō ſubalter
natim poſitoꝝ ut patuit diuerſe
ſunt ſpēs ⁊ dr̄ñtie ⁊ ſic vna ſpēs
que detur puta hītus nō poterit
eē in relatiōne ⁊ q̄litate q̄ nō ſub
alternātur. Secūdo q2 q̄cūq3 ſūt
idē numero ſūt idē ſpē ⁊ q̄cunq3
ſunt idē ſpē ſunt idē genere: cū
iſte idēptitateſ ſic ſi ut ſubōdiate
et iō ſi eād' pōatur ſor' i nūero ne
ceſſario ē i gener̄ vno ⁊ ñ i pluri
b⁹. Ter⁰ q2 q̄cūq3 dr̄ñt gener̄ dr̄ñt
ſpē ⁊ q̄cūq3 differūt ſpē dr̄ñt nu-
mero ⁊ iō ſi vna forma ponatur
in diuerſis generib⁹ nō erit vna
forma nūero ſ3 due forme. Quar
to quia quecūq3 ſunt in diuerſis
generibus hñt in illis diuerſas
diffōnes ↄſtitutas ex generibus
⁊ dr̄ñtijs ⁊ ſic diuerſas eēntiaſ: ⁊
tunc nō erit vna forma. Jdō dico
ꝙ idē ſimpliciter nō pōt eē in di-
uerſis generibus diſꝑatis q2 oia
talia eēntialiter ſunt diſtincta: ⁊
eēntialiter diſticta non ſimplicit̄
videntur eē vnū. Sed tunc re-
manet dif. quia dicit Ariſto. ni-
hil eē incōueniens idē quale i di
uerſis generibus annumerare.
Dicitur aūt ꝙ iſtud quale inquā
tum reponitur in diuerſis p̄dica
mentis puta habitus non ē vnū
ſimplicitet ſed duo ſc3 reſpectus
ad oppoſitum qui eſt de genere
relationis et fundamentum ei⁹
quod eſt de genere qualitatis ſi
cut cum dicitur album formale
eſt qualitas ⁊ fundamentale eſt
ſubſtantia.

Quadrageſim⁹

octauus paſſus eſt ꝙ q̄ pene in
oībus talibus qualia ſunt habit⁹
⁊ diſpōnes genera ad aliquid di
cuntur: nil autem eorum que ſin
gularia ſunt inferiaꝝ ꝙ exem-
plificat de ſpeciebus dicens ꝙ
diſciplina dicitur alicuius diſci-
plina ⁊ non grāmatica aut Mu
ſica: niſi forte ait ſm genus ut grā
matica eſt alicui⁹ diſciplina c⁰ eo.

Sed ɔtra hunc paſſum inſtatur q̈drupliciter. Primo quia quando alteꝝ de altero ꝑdicatur ut ō inferiori quicquid per ſe predicatur de predicato. predicatur ꝛ de ſubiecto ſm regulam ſupiuſ datā: ꝛ ideo ſi genuſ eſt ibi ad aliquid neceſſarium eſt ut ſpēs ei ſubiecta ſit ad aliquid. Secūdo quia quicquid conuenit inferiori ɔuenit ꝛ ſuperiori per locum a parte ſubiectiua: ꝛ iō ſi ſpecies eſt ad ſe oʒ ꝙ genus ſit ad ſe ꝛ eſſe ad ſe dicit eſſe abſolutum. Tertio quia genus reſpectiū ſꝑ diuiditur per dr̄ias reſpectias. cū dr̄ie ad idem genus reducantur ꝛ ſic ſpecies oīs ſub generē tali ɔſtituta ſemper erit reſpectiua ſicut eius drō tota. Quarto q͛ omne conſtitutū ex abſoluto et reſpectiuo eſt reſpectiū ſicur cōſtitutū ex ſubſtātia ꝛ accn̄te ſemper dr̄ per accn̄s totuʒ: eo ꝙ effectus ſe tenet ex ꝑte magis variabili: ꝛ ideo cum genus intret ſpēi quiditatem q̃ꝫtumcūqꝫ alia oīa forent abſoluta q̈libet ſpēs generis reſpectiui erit reſpectiā Ideo dico ꝙ in oī ꝑdicamēto et genere qū ſupiora ſunt q̇ditatie ad aliq̇d ꝛ inferiora cuʒ ſupiora eēntialiter in iferioribus includantur. Sʒ oritur dif. q̄re ponit hic Ariſto. ſupiora eē ad aliq̇d ꝛ nō inferiora. Dr̄ ꝙ illa ſupiora ñ ſūt magis ad aliq̇d ſm eē q̃ꝫ inferiora ſʒ tm̄ ſm dici q͛ nomē ſupioris dat itelligere reſpectiū q̃ꝫ ñ dat ītelligere nomē iferioris ſic̄ diſciplia dat ītelligere reſpectiū ad docentē q̃ꝫ nō dat intelligere g̃matica. Intelligendū tm̄ ꝙ ſm utū modū iuenitur q̈druplex ꝓportio i generē q̈l'tatiſ. Quaꝝ prī ē ꝙ taʒ ſupi⁹ q̃ꝫ iferius ſūt ad aliq̇d ſic̄ pʒ i ſcia ꝛ hitu. quoꝝ vtrūqꝫ dic̄ reſpertiū ad oppoſitū ꝛ ſʒ ipʒ Ariſto. vtrūqꝫ ad aliq̇d dr̄ cū ſcie ſit gen⁹ hit⁹. Secūda ꝓpor⁹ ꝙ īfer⁹ eſt ad aliquid ꝛ nō ſupi⁹ ſic̄ habitus ꝛ diſpō ſm ipm ad aliq̇d dn̄tur ꝛ tm̄ q̈lita s nō dr̄ ad aliq̇d ſm ſe ſūpta. Aut q̈litas ſpūalis aut nō illū reſpectiū. Tertia ꝓportio ꝙ inferius nō dr̄ ad aliq̇d ſed ſupius ſic̄ hic dic̄ de g̃matica ꝛ diſciplina q͛ nec g̃maticā nec muſicā vult ad aliq̇d dici lʒ bñ diſciplinā. Quarta ꝓpor⁹ q͛ nec ſupi⁹ nec īferi⁹ ad aliq̇d dn̄tur ſic̄ albedo ꝛ color q̄ ita dn̄tur ad ſe ꝙ nō ad aliq̇d. Sʒ remāet dif. q͛ oīs color ē alicui⁹ color ꝛ ſimilic̄ albedo ꝛ ſic de q̈cūqꝫ ſpē data de generē q̈litatis. Dr̄ ꝙ color ut color nulliuſ ē lʒ bñ ut ē forma uel accn̄s ꝛ iſtud ſubītelligitur cum dr̄ alic⁹ color uel ut i herēs eſt.

Quadrageſimnon⁹.

P. ē ꝙ facerē ꝛ pati recipiunt magꝭ ꝛ min⁹. i. actio ꝛ paſſio ꝛ ɔ̄riatatē ſic̄ calefacerē ꝛ frigefacerē ſūt ɔ̄ria ꝛ calefieri ꝛ frigefieri ꝛ iſta ſūt ſm magꝭ ꝛ minus c⁰. 6.

Actio et paſſio
Situs opoſito of

Sed oritur difficultas ſi iſte due ꝓꝓetates. s. hr̄e ɔtrarietatē ꝛ ſuſcipere magꝭ ꝛ min⁹ ſint adeq̈te Dicitur ꝙ ſic quantum ad iſta ꝑdicamēta q͛ ſic̄ ē patuit q̄cunqꝫ ſuſcipiūt ɔ̄rietatē ſuſcipiunt magis ꝛ minus ꝛ ecōuerſo. Secunda dif. q̄ iſtaꝝ ꝓꝓetatū in hn̄tib⁹ eas eſt prior. Dr̄ aūt ꝙ ɔ̄rietas ī eſt naturis ex rōibus ſuis formalibus cū cōtrarioꝝ ſint ɔ̄rie diffō nes: intenſio aūt ꝛ remiſſio ineſt ex q̄titate v̄tutis cuius paſſio eſt eq̈litas ꝛ īequalitas intēſiua q̇ditas aūt in oibus ꝑuenit q̄ꝫtitatem. Tertia dif. ſi ɔ̄rietas ſē cā ſuſceptionis magis ꝛ minus ſic̄ aliqui dicunt. Dr̄ aūt ꝙ lʒ ipām ꝑ tueniat: nō tm̄ videtur ipius cā q͛ vniformiter ſꝑ ɔ̄rietate manēte ſit variatio i itēſione ꝛ remiſſiōe vn̄ cā ꝓrima videtur eē diuerſitas forme ſm g̃dus ꝑ quas ſit talis intenſio ꝛ remiſſio. Quarta dif. q͛ videm⁹ ꝙ lux intēditur et remittitur: cū nulluʒ tm̄ ɔtrariuʒ habeat poſitiū ꝛ ſic iſti⁹ intēſio et ꝛ remiſſio ſit ſine ɔtrarietate et per ɔn̄s nō ſunt adeq̈te iſte contrarietates ꝛ intēſiōis ac remiſſionis ꝓꝓetates. Dr̄ aūt ꝙ non oʒ ponere talē adequationē niſi q⁹ ad ꝑdicamenta que iam fuerūt oſtenſa.

Quinquageſimus

Paſſus eſt ꝙ de ſitu dictū eſt in his que ſunt ad aliquid q͛ denominatiue a poſitionibus dicuntur. de reliquis autem quando vbi ꝛ habitus: eo ꝙ manifeſta inquit ſunt nihil ad aliquid dicitur quam quod in principio dictum eſt quando ſcilicet ſuperius enumerauit predicamenta capitulo primo: ꝛ iſtud dictum ponitur capitulo ſeptimo. Et ſic finit tractatum predicamentoꝝ ꝛ tanſit ad poſt predicamenta.

Sed oritur dif. quid eſt predicamentum. Dicitur ꝙ dupliciter accipitur predicamentum vno modo pro ordinatione predicabilium in eodem genere tali ꝛ ſic videtur ſapere naturam totius integralis. Alio modo pro generē generaliſſimo ſub quo ſit taliſ coordinatio ꝛ ſic pertict ad naturam totius vniuerſalis. Et ideo magis eſt propria acceptio iſta. Secunda difficultas ſi predicamentum dicitur vniuoce de decem predicamentis uel generibus iſtis. Dicitur autem ꝙ ſic quia cum predicamentum ſit genus generaliſſimum iſtud dicitur de quolibet talium ſm idem nomen ꝛ ſm eandem diffinitionem accepta diffinitione generis generaliſſimi ſuperius data Tertia difficultas ſi predicamētum ut dicitur vniuoce de iſtis ē genus. Dicitur autem ꝙ non quia ſic eſt ſecunda intētio q̄ nō

Oppō ... relatiua / cōtra / priua / cōtradicto

p̄dicatur in q̄d de ſuis iferiorib⁹ / uno eſt tranſcedens: quia nihil / ē cōmune .x. p̄dicamentis niſi traſ / cendentia. Quarta dif. i quo dif / ferunt p̄dicabile ⁊ p̄dicamentū. Dr̄ / q̄ in ordine ſecūdarū intentionū / p̄dicamentum ↄtinetur ſub predi / cabili ſicut eius pars ſubiectiua / quia cū genus ↄtineatur ſub p̄ / dicabili ⁊ genus ſub diuidatur i / ſubalternū ⁊ generaliſſimū illud / ↄtinetur ſub eius ↄtento. Sȝ re / manet dif. ſi iſta .x. p̄dicamenta / ſunt ſimplicit̄ ſimplicia. Dr̄ q̄ ſic / q̄z ad ipa ſtat vltima reſolutio oi / um q̄ditatum ⁊ iſſimbilia i gener / ⁊ illud ē ſimplicit̄ ſimplex quod / ē irreſolubile in alia ſicut in p̄tes / eentiales ſic ſimplicit̄ idiuiſibile / i quātitate q̄d nullā h̄ȝ p̄teȝ in q̄s / diuidatur. Secūda dif. ſi iſta .x. / ſunt p̄mo diuerſa .i. ſe totis diui / cta. Dr̄ q̄ ſic accepta ſm̄ ſuas q̄ / ditates: alioqn nō eſſent .x. p̄ma / p̄ncipia q̄z ſi p̄ aliq̄d ↄuenirent ⁊ / p̄ aliq̄d differrent illa p̄ que dif / ferrent ⁊ ↄuenirent eēnt eorum / eēntialia principia.

Quinquageſimus p̄mus.

P. ē q̄ dr̄ alterū alteri opponi q̄druplicit̄ aut ſicut ad aliq̄d .i. relatiue oppoſita ut duplum dimidio: aut ſic ↄtraria ut malū bono: aut ſicut p̄uatiua ut viſus ⁊ cecitas: aut ſicut affirmatio ⁊ negatio .i. ↄdictoria ut ſedere ⁊ nō ſedere ca° eo. Et adiungit q̄ differunt relatiue oppoſita a ↄtrarijs q̄z vnū illorū dr̄ alteri⁹ ut duplū dicitur dimidij ⁊ i ↄtrarijs vnū nō eſt altius ſic bonū mali. Et circa iſtū paſſuȝ eliciuntur q̄tuor ↄcluſiones. Quarū p̄ma eſt q̄ oppō nō eſt aliqua entitas abſoluta ſed reſpectiua q̄z oē oppoſitū dr̄ oppoſitū ad aliq̄d ⁊ nō ad ſe que ē q̄ditas reſpectiuorū. Secūda ↄcluſio q̄ iſte reſpect⁹ oppōnis nō ē extrinſecus aduenie̅s ſed intrinſecus q̄z oppō oritur int̄ oppoſita ex rōibus formalib⁹ taliū extremorū. idō n. albedo opponitur nigredini q̄z iſte diſgregatiu⁹ ⁊ ille ↄgregatiu⁹ viſus ſȝ ſuā rōneȝ diffinitiuā ⁊ illa q̄ ↄſurgūt ex rōibus formalibus oia ſūt intriſeca. Tertia ↄcluſio q̄ iſte reſpect⁹ nō ē gener̄ extīs ſȝ traſce̅dēs q̄z q̄ ↄueniūt ēti a̅nq̄ deſcendat i .x. p̄dicamita ſūt traſcēdētia cū nō p̄nt eē in genere ↄſtituta. Oppō aūt ē huiuſmōi q̄z cū illo p̄ori diuiditur ens p̄ abſolutū et reſpectiū iſte dr̄e habet abiuicē oppōneȝ q̄ ↄſtituūt ex oppoſito diſticta. Quārta ↄ° q̄ iſte r̄ſpect⁹ nō ē eq̄p̄ātie ſȝ diſq̄p̄ātie q̄z ↄſurgit int̄ extrema diuerſarū rōnuȝ cū ſm̄ eandē rōneȝ nūq̄ alt̄m alteri opponatur. Sȝ ↄ̄ has ↄcluſiones iſtatur q̄druplicit̄. P̄ri° q̄z id̄ nō pōt eē ſup̄i⁹ ⁊ iferi⁹ eod̄ mō ſi aūt ētitas iſta ē relatia ſm̄ ſuā q̄ditatem: tunc relatio in plus ſe habet q̄ȝ oppoſitio cum de alijs

etiā dicatur puta de ↄformitate ⁊ tamen in iſto paſſu ponitur relatiua oppō que eſt adeq̄ta toti relationis p̄dicamēto ut ſpēs eius. Secūdo quia ſurſū ⁊ deorſū reſpectus oppōnis dr̄ itur ⁊ tñ ſunt reſpectus extrinſecus aduenientes cū manētibus hiſdē extremis illud quod ē ſurſuȝ poſſit fieri deorſū ⁊ econuerſo. Tertio q̄z iſti reſpectui ↄuenit q̄cuq̄ diffinitio data de relatiōis p̄dicamēto ⁊ tamen nulla diffō ſe extēdit vltra ſuū diffinitū. Quarto quia nō referuntur diffor̄miter adiuicem oppoſita ſicut pater ⁊ filius aut dn̄s ⁊ ſeruus ſȝ aliud nomē ⁊ ſm̄ aliā rōnem imo videtur q̄ ↄformiter ⁊ ſic ſm̄ equip̄antiaȝ. Ad p̄muȝ q̄ reſpectus q̄ diuiditur in iſtas q̄ttuor oppōnis ſpēs ē traſcendēs ut patuit ⁊ ille qui ↄtinetur ut ſpecies oppōnis ſub eo eſt nō tranſcendens ſed limitatus. Idē aūt pōt eē ſup̄ius ⁊ iferius ſm̄ diuerſas coordinatōes ut alibi patebit. Ad ſecūdū q̄ lȝ ſurſū ⁊ deorſū ſint reſpectus extrinſecus aduenientes corpori tamen inter reſpectus ſurſum ⁊ deorſum cōſurgit oppoſitio ex rōibus formalib⁹ ita q̄ ip̄is extrēmitatibus nō pōt nō eſſe oppō talis. Ad tertiū q̄ illarū diffōnuȝ data rū ip̄ius relatōis q̄libet diffō cōuenit reſpectibus traſcendētib⁹ vniuerſis: ⁊ idō nō videtur eē adequata huic generi niſi ſub itelligatur determiatio limitationis vel finitationis. Ad quartū q̄ lȝ nō difformiter referatur i voce tñ bene in re ſic diſſimilitudo in eq̄litas ⁊ diuerſitas eodē nomine referūtur ad inuicē tñ eſt ibi realis diſquip̄antia rōnuȝ formaliū. Sȝ oritur dif. ſi oppoſitio dicā diſſimilitudiem int̄ duas ↄtrarias q̄litates. Dicitur q̄ ſi videtur q̄z inter extrema eiuſdē rōnis in quātuȝ talia ſp̄ pullulant reſpectus rōnis eiuſdē ⁊ iſta ſm̄ rōeȝ illā ſm̄ q̄ȝ ſunt diſſimilia ſūt ↄ̄ria ⁊ tūc id̄ ſeq̄tur de ieq̄litate i q̄ȝtitate ⁊ diuerſitate in ſubſtātia.

Quinquageſimus ſcd̄⁹.

P. ē q̄ ↄ̄riorū q̄daȝ ſūt i aliq̄bus nata fieri circa id̄ q̄ ſūt imediata: ſic ſunt par ⁊ ipar circa numerū ⁊ ſanitas ⁊ egritudo circa aial ⁊ taliū neccē ē ſp̄ i eē alterū alia ſunt mediata ſic albū ⁊ nigrum ⁊ taliū nō ē neceſſariū in eſſe alterū ca° eo. Et adiungit q̄ in aliquib⁹ ↄtrarijs mediatis nomina ſunt poſita ſic mediū inter albedinē ⁊ nigredinē ⁊ fuſcuȝ ⁊ pallidū ⁊ in alijs aūt noia i medio in q̄t aſſignare idoneum nō eſt ſed p̄ vtrūq̄ ſuorū .i. extremorum abnegationem quod medium eſt terminatur ut quod nec bonū nec malum. Ex quo paſſu accipiūtur q̄ttuor phiſica docume̅ta. Primū ē q̄ ↄ̄ria nata ſūt fieri circa ideȝ quia ſupponit hic

cum diuidit contraria per me-
diata ⁊ imediata q̄ꝛ vtraq; nata
sunt fieri circa idem. Secundū
do. est ꝙ i ꝯtrarijs imediatis re
moto vno ponitur reliquū q̄ꝛ di
cit ꝙ sp̄ nccīn est inee a.ſm: ⁊ iō
locus a ꝯtrarijs imediatis non
solū tȝ affirmatiē ut posito vnū
remouetur reliquū. Jmo etiam
negatiue ꝙ remoto vno ponitur
reliquū. Tertiū do. ē ꝙ i ꝯtrarijs
mediatis remoto vno nō poni-
tur nccio reliquū licet vno posi-
to reliquū remoueatur: q̄ꝛ dicit
ꝙ in talibus nō est nccīn alterū
inee: ⁊ iō sequitur ꝙ locus a ꝯ̄rijs
mediatis nō tenet destructiē sȝ
ꝯstructiue tm̄: ut posito vnū re
moueatur reliquū: ꝗtū nō remo
to vno aliud ponatur. Quartū
do. est ꝙ in ꝯtrarijs mediatis cō
tingit assignare mediū ꝑ vtriuſ-
q; abnegationē extremoꝝ quia
dicit hic mediū assignari ꝑ vtri-
usq; suoꝝ. i. extremoꝝ abnegati
onē. Jntelligendū tm̄ est ꝙ q̄ttu
oꝛ modis ꝯtingit aliqd' medium
assignari int̄ aliqua extrēa. Pri
mo illud qd' se hȝ per vtriusq; ex
tremi ꝑfectā inclusionē sic ꝯposi
tū ponitur eē mediū int̄ maťiā
⁊ formā. Vn̄ Boecius diuidens
subām in maťiā ⁊ forma ⁊ ꝯpo
situ: ꝑ isto mō dic̄ ꝙ relictis ex-
tremis de medio ē agendū. Se-
cūdo id qd' se hȝ ꝑ vtriusq; extre
mi abnegationē sic ponit h̄ exē-
plū Aristo. de prauo ⁊ studioso
quoꝝ mediū vtrūq; negat ut pu
er qui nō ē prauus nec studiosꝰ
Tertio illud qd' se hȝ ꝑ vtrusq; ex
tremi participationē formalē
sicut tepidū est medium inter ca
lidū ⁊ frigidū: quia vtrūq; for-
maliter ꝑticipat in motu calefa-
ctionis cum omne mobile sit in
termio ꝑtī a quo ⁊ parti in t̄mi
no ad quem. Quarto id quod se
habet per vtriusq; participatio-
nē virtualem sicut medij colores
dicūtur ꝑticipare extrema non
quidem formaliter cum sint spe
cies ꝯrarie impossibiles sed vir-
tualiter ut vulgo dicitur sic dr̄
de elemētis respectu mixti.

Quinquagesimus tertius.

P. est ꝙ priuatio
⁊ habitus fiunt circa idē subie-
ctū ordine irregressibili sicut vi
sus ⁊ cecitas circa oculum capꝰ
eodē. Et adiūgit ꝙ priuari dici
mur habitus susceptiuū quādo
illud quod natum est habere nō
habet sicut inquit nō dicuntur e
dentuli qui habēt dētes: aut ce-
ci qui carent visu sed qn̄ ꝯtingit
habere ⁊ nō habent. i. qn̄ sūt ido
nei ad habendū ⁊ carent. Ex quo
passu eliciūtur q̄ttuoꝛ ph̄ica do.
Primū est ꝙ ꝓ̄uatio sp̄ ꝯcernit
subiectū q̄ꝛ dic̄ ꝙ ꝓ̄uatio ⁊ h̄itus
h̄nt fieri circa idem subiectū ⁊ iō
circa subiectū. Scd'ȝ do. ꝙ n̄ solū
ꝯcernit subiectū sȝ etiā id' subie-
ctū cū h̄itu nā si respiceret aliud
nō eēt ꝓ̄uatio eius. Tertiū do. ꝙ
ꝓ̄uatio ꝯcernit subiectū aptū na
tū: q̄ꝛ sic h̄ ondit nō dr̄ ꝓ̄uatum
nisi ut aptum natū: ⁊ ꝑ ista tria
distiguitur ꝓ̄uatio a negatione
q̄ nō reqrit subiectū nec per ꝯn̄s
idē subiectū nec etiā aptū natū si
cut lapis q̄uis nō sit cecus tm̄ ē
nō videns. Quartū do. ꝙ ꝓ̄uatō
⁊ h̄itus habēt ordiē irregressibi
lē. i. ꝙ ab h̄itu est deuenire i pri
uationē ⁊ a ꝓ̄uatiōe i h̄itū nō ē
deuenire. Sed ꝯtra hāc irregres
sibilitatē i[n]statur q̄druplicit̄. Pri
mo in gn̄atiōe forme subālis fit
ꝓcessus a ꝓ̄uatōne ad formā cū
ꝓ̄uatio sit talis gn̄atōis ꝓ̄ncipiū.
Secūdo q̄ꝛ tenebra ⁊ lux sūt pri
uatiue opposita i formis accnta
libus ⁊ tm̄ ꝯtingit multotiēs ve-
nire a tenebris ad lucē. Tertio
q̄ꝛ i exēplo hic posito de dentulo
pȝ: ꝙ a ꝓ̄uatiōe dentiū amissoꝝ
deuenitur sepe ad h̄itū. Quar-
to q̄ꝛ i exēplo de ceco nōnulli ex
cecitate ꝑ albuginē fuerūt ꝑ ar-
tē medicine ad visū reducti. Ad
ꝓ̄mū ꝙ in ꝓcessu a tali ꝓ̄uatiōe
ad formā nō est ad habitū r̄gres
sio nisi ꝓ̄us illa fuisset ꝓ̄habita et
tūc nō eēt reducibilis ꝑ naturā
Ad secūdū q̄ꝛ cū dr̄ a ꝓ̄uatiōe
nō est deuenire ad habitū sic est
itelligendū iā amissū ꝓ eo ꝙ idē
numero nō ē repabile ꝑ nām ⁊ i
noua illumiatiōe nō fit talis re-
gressio sȝ noue luc[is] ꝓductio. Ad
tertiū ꝙ nō recupatur dēs amis
sus sed ꝓducitur nouꝰ q̄ꝛ distin-
ctus numero formatus. Et si di
catur ꝙ eodē mō est ipossibile d
uenire ad eandē numero ꝓ̄uatō
nē ab habitu nō vȝ: q̄ꝛ eadē nu-
mero ꝓ̄uatio reuertitur dēte cō
rupto q̄ fuit an̄ eiꝰ ꝓ̄uationē cū
vnius positiui in numero sit vna
ꝓ̄uatio in numero. Ad quartum
ꝙ ibi nō est priuatio visus cum
sit ibi potentia visiua quādiu or-
ganū manet incorruptū: ⁊ ideo
nō est in tali illuminatione ꝓces
sus a cecitate vera sed solum ab
obstaculo visionis sicut cū facies
velata reuelatur. Sȝ oritur dif.
quia dominus noster Jhesus
xp̄us in cetera sue deitatis mira
cula non solum cecum natum il
luminauit sed ⁊ multis cecis lu-
men restituit regressu a ꝓ̄uatiōe
ad habitum. Dicitur autem ꝙ
quidam katholicus auctor istā
regulam redigens in obsequiū
christi dicit ꝙ a priuatione non
est deuenire ad habitum nisi ꝑ
miraculum.

Quinquagesimus quartus

passus ē ꝙ ꝙ pri-
uari ⁊ habere habitum non est
habitus ⁊ priuatio quia habere
visum non est visus nec habere
cecitatem non est cecitas nam
si idem ait esset cecitas et cecū
esse vtrumq; de eodem predica
rentur nunc vero minime sed ce
cus dr̄ homo ⁊ nō cecitas cꝰ eo.

Et adiungit ibidē ꝙ eundē mo
duꝫ oppoſitio habēt adīuiceꝫ pri
uari ⁊ habitū habere tanq̄ꝫ ꝑua
tio ⁊ habitus. Ex iſto aūt paſſu
accipiūtur duo ꝓbica do. Primū
eſt ꝙ i formis denoīantib⁹ aliqđ
ſubiectū ꝯcretuꝫ ⁊ abſtractū nō
ſunt idē: qꝛ dicit ꝙ hitus ⁊ ꝑua°
nō ſunt habere hituꝫ ⁊ ꝑuatiōeꝫ
cū duo prima ſint abſtracta quo
rū ſequētia ſūt ꝯcreta. Secundū
ē q̄cūq̄ꝫ aliq̄ duo ſūt idē de quo
cūq̄ꝫ ꝑdicatur vnū ⁊ reliquū: qꝛ
dicit ꝙ ſi eſſent idē. s. ꝯcretum ⁊
abſtractū vtrūq̄ꝫ de eodem ꝑdi
carētur quod nō pōt inferri niſi
in vtute regule in iſto notabili aſ
ſupte. Intelligendum tn̄ ē ꝙ ex
iſto documēto eliciūtur due ꝯclu
ſiones. Quaꝝ prima ē ꝙ quādo
aliq̄ duo ita ſe habent ꝙ de quo-
cūq̄ꝫ ꝑdicatur vnuꝫ nō predica-
tur reliquū illa nō ſunt eadeꝫ qꝛ
qn̄ aliqua ꝯn̄a eſt bona ad oppo
ſitū ꝯn̄tis ſeq̄tur oppoſituꝫ ante
dentis ⁊ ita ē in iſta ꝯcluſione re
ſpectu documenti dati. Secūda
ꝯcluſio ē ꝙ qn̄ aliqua duo ita ſe
habent ꝙ aliq̄d ꝑdicatur đ vno
quod nō ꝑdicatur de reliquo illa
duo nō ſunt idē qꝛ nō habēt ma
ioꝛē efficaciā affirmatio uel nega
tio ꝯcludēdi nō ydemptitatē ex
ꝑte ſubiecti q̄ꝫ ex ꝑte ꝑdicati cuꝫ
vniuerſalis negatiua ꝯuertatur
ſimplicit̄. Intelligendū vlterius
ꝙ iſte due ꝯcluſiones īferūt duo
coꝛelatiua. Quoꝝ ꝑmuꝫ ē ꝙ oē

ſupius aliq̄ūo mō diſtinguitur a
ſuo iferioꝛi qꝛ iuxta ꝑmuꝫ docu
mentū ſupius de aliquo ꝑdica-
tur de quo iferius nō ꝑdicatur.
Secūduꝫ coꝛrelariū ē ꝙ ſuppo-
ſitū diſtigui tur a natura qꝛ ſup-
pōſituꝫ dicitur de aliquo de quo
nō dr̄ natura ſm̄ do. ſecūduꝫ qꝛ
ſūt idē hō ⁊ humanitas.

Quinquageſi-

mus quītus. P. eſt ꝙ ſic affirma
tio negationi oppoſita eſt ut qđ
ſedet ei qđ nō ſedet ſic ⁊ res que
ſub vtroq̄ꝫ oppoſita ē ſedere ⁊ n̄
ſedere ca.° eo. Ex quo dicto elici
untur duo ꝓbica do. Primū ē ꝙ
ꝯdictio de quo hic loquitur ſub
noīe affirmatiōis ⁊ negatiōis eſt
realis oppō ⁊ nō tm̄ rōis ſic aliq̇
ponūt: qꝛ dicit hic ꝙ res eſt ſub
vtroq̄ꝫ. s. affirmatiōe ⁊ negatiōe
ē oppoſita. Secundū do. ē ꝙ ta-
lis oppō īuenitur int̄ act⁹ oppo-
ſitoꝝ obiectoꝝ qualis inuenitur
inter ipa obiecta diuerſa: qꝛ dic̄
ꝙ ſicut affirmatio negationi eſt
oppoſita qđ ē intelligendū q̄ꝫtū
ad actū affirmādi ⁊ negādi que
ſūt in aīa ita dicit ꝙ opponūtur
res ſubiectiue que ſcꝫ obiciūtur
talib⁹ actibus. Sed oꝛitur dif.
quō poteſt eē realis oppō vbi n̄
eſt realitas: cū vnuꝫ extremum
ꝯdictionis ſit negatio q̄ nullā hꝫ
realitatē. Dr̄ ꝙ ꝓ tanto dr̄ realiſ
oppō qꝛ in re ē ſic ꝙ nō eſt fabri
cata ab aīa. ſi. n. nō ſedere hoīs

eſſet ab aīa circūſcripto ratiōis
ope ſemꝑ ſederet: ⁊ iō iſta oppō
vere realis eſt q̄ꝫuis non ſit niſi
vnū extremuꝫ poſitiuū reale. Se
cunda dif. oppō eſt quidā reſpe-
ctus ſicut ſupra fuit oſtenſū ⁊ re
ſpectus realis nō eſt ad nihil: et
iō cum negatio ſit purū nihil: ēs
poſitiū non poteſt ad ipm oppo
ni realiter. Dr̄ ꝙ oppō poſitiua
nō videtur ꝙ poſſit eē ad nō enſ
oīno: qualis eſt negatio entis:
quia negat oēm entitatē alioq̇n
reſpectus poſitiuus eēt ad nihil
Et iō oppoſitio iſta nō videtur eē
poſitiua ſed tn̄ ꝑuatiua lꝫ priua
tio poſſit fundari i poſitiuo: non
tamen poſitiuū in ꝑuatiuo. Ter
tia dif. quia cum genus oppoſiti
onis hic diuiſe ſit poſitiū: opoꝛtꝫ
ꝙ quelibet eius ſpecies ſit poſiti
ua cum genus in ſpē eēntialiter
includatur. Dicitur autē ꝙ ꝯtra
dictio licet ex modo ſignificandi
denotet reſpectū oppōnis dire-
cte: tamen in re non dicit niſi in
ꝯpoſſibilitatem taliū extremoꝝ:
⁊ ideo nō eſt directe ſpēs oppō-
nis q̄ꝫuis ſic directe denotentur
cū nihileitas in nulla ſpē icluda-
tur. Quarta difficultas eſt quia
omne ens ꝙ nō eſt ꝓhibituꝫ eſt
poſitiuuꝫ cum includat rationeꝫ
entis ſimplicit̄ que eſt poſitiua:
nulla autē ſpecies uel genus eſt
ens ꝓhibitum cum tn̄ illud non
ſit in vllo genere q̄ nec genus op
poſitionis nec aliqua eius ſpēs

erit niſi poſitiua. Dr̄ ꝙ ſi directe
ponatur ꝯtradictio ſpecieſ oppō
nis: nō patet bene fuga ſed ſicut
idēptitas eiuſdem oīno ad ſe nō
dicit niſi negationē oīs diſtinctō
nis ita videtur iſta oppō ꝯtradi-
ctoꝛia dicere ſolam extremoꝛuꝫ
i ꝯpoſſibilitateꝫ. Sꝫ remanet dif.
quia dicit ꝙ affirmatio ⁊ negatō
quantuꝫ ad actus intelligēdi ita
opponitur ſicut res affirmatiōiſ
⁊ negationis ⁊ cū actus iſti ſunt
poſitiui nec vnus ē altius nega-
tio cū ambo ſint ſimul dum quis
ꝯparet extrema ꝯtradictiōis ad
inuicē. Dr̄ ꝙ nō eſt intelligendū
ꝙ actus accipiendo ſubiectiue ⁊
formaliter ſic opponātur ſic̄ nec
voces ſed obiectiue accipiendo
obiecta ad q̄ determinantur iſto°
opponūtur voces rōe obiectoꝝ.

Quinquageſi-

mus ſext⁹. P. eſt ꝙ ꝑuatio ⁊ ha
bitus nō ſic opponūtur ſicut ad
aliq̄d. Et iſtđ ipe declarat ꝙ vnū
relatiue oppoſitoꝝ dicitur alti⁹
ut pater filij ⁊ ecōuerſo ⁊ tamen
nō i ꝑuatiuis: qꝛ viſus nō dicitur
cecitatis nec cecitas viſus cap.°
eođ. Et adiungit ibi aliā dr̄n̄tiaꝫ
qꝛ dic̄ ꝙ oīa ad aliq̄d. i. relatiua
ſunt reciꝓcatiua. i. ad ꝯuertētiā
dcā. Sꝫ oꝛitur dif. qꝛ ſicut vnum
relatiū dr̄ altius: ita hitus dr̄ re
ſpectu alterius hitus. Dr̄ ꝙ ha-
bitus dr̄ equoce ꝓut diſtiguitur
ꝯtra ꝑuatiōē ⁊ ꝓut diſtiguitur

ↄtra diſpōnem: ⁊ licet iſto mō ſit
alicui⁹ hitus utpote obiecti nō
tñ p̄ no mō⁹ qꝛ tūc eſt idē ꝙ po/
ſitiuū diſtinctū ↄtra p̄uatiñ: ⁊ po
ſitiuū nō dr̄ alicui⁹ poſitiñ. Secū
da dif. qꝛ lꝫ forte talis habit⁹ nō
ſit p̄uationis ſibi oppoſite hitus
tñ p̄uatio ē eēntialiter ipius hit⁹
p̄uatio cū ſit eēntialiter carētia ⁊
nō alicuius niſi eius. s. hitus. Dr̄
ꝙ licet forte p̄uatio ſit alicui⁹ in
cōi non tñ cecitas i ſpāli: aut alia
talis carentia qꝛ nō dr̄ viſus ceci
tas nec auditus ſurditas. Et ſi di
catur ꝙ cecitas ⁊ ſurditas ſunt eſ
ſentialiter p̄uationes ⁊ carentie
Dr̄ aūt ꝙ cecitas q̄ſi eēntialiter
ē ad ſe ⁊ nō entitas q̄tuꝫ ad ſuū
eſſe q̄ſi abſolutū ⁊ ſic nō ē ad aū
ud ſed ꝓ ut eſt nō entitas huius
⁊ ſm̄ hō dr̄ carētia ⁊ p̄uatio cauſe
⁊ iſtud nō ē ei eſſentiale cū ſit q̄ſi
reſpectus dn̄s ipam. Sed rema
net dif. quia ſm̄ p̄miſſa qñ alterum
de altero p̄dicatur q̄cquid p̄dica
tur de p̄dicato p̄dicatur ⁊ de ſub
iecto ut ſupius eſt dcm̄ ⁊ iō cum
ad aliquid p̄dicetur de oppōne ⁊
oppō de p̄uatione ſicut de ſpecie
ſubalēna ⁊ priuatio de viſu ⁊ ce
citate ſicut de ſpē ſpāliſſima tūc
illa erunt eēntialiter ad aliquid
Dicitur aūt ꝙ oppō p̄uatiua nō
dr̄ in q̄d de viſu ⁊ cecitate ut ſu/
perius de iferiori: quēadmoduꝫ
ↄtrarietas nō dr̄ q̄ditatiue de al
be line ⁊ nigredie imo eſt reſpe
ctuꝫ fūdamētuꝫ in eis ⁊ poſterior
eis cū p̄ ↄtrarietatē referātur ſꝫ
iſta dn̄tur ad modū quo ſecūda
intētio dr̄ de p̄ma denoiatiue: et
iō deductio eſt inualida ſicut ge
nus eſt ad aliq̄d ⁊ tñ aial cum ſit
genus nō eſt ad aliud.

Quinquageſi/
mus ſeptim⁹. P. ē ꝙ nō ut ↄ̄ria
opponūtur illa que ſm̄ p̄uatōeꝫ
⁊ habituꝫ dicūtur c.° eo. Et iſtud
ipe declarat dupliciē in eodē ꝓ/
ceſſu p̄mo in ↄtrarijs imediatis
qꝛ dic̄ ꝙ ſp̄ in ↄtrarijs imediatiſ
alterꝑ ineſt ſuſceptibili i ↄ̄rijs in
quo nata ſunt fieri ⁊ non i p̄ua/
tione qꝛ dicit ꝙ illud ꝙ hꝫ natu
rā ad videndum neqꝫ cecum eſt
neqꝫ vidē[illegible]: ⁊ iſtud oſtēdit ꝓ ca/
tulo añ diē nonuꝫ: qꝛ licet ſit ap
tus natus nō tamen ꝓ tunc. Se
cundo declarat idē in contrarijs
mediatis qꝛ dicit ꝙ in illis nūq̄ꝫ
necēn ē altm̄ in eē uel alterutrum
niſi alterꝑ ſit determiatuꝫ a na/
tura ſicut calor in igne: aut can
dor in niue ineſt. Item adiungit
dr̄ñtiaꝫ inter p̄uatiue oppoſita ⁊
ↄtraria oia in cōmuni quia dicit
ꝙ in ↄtrarijs ↄtingit in altꝫ fie
ri mutationē niſi altm̄ ſit a nā
ut igni calidū eē ſic exemplificat
cū quis ex ſtudioſo. i. v̄tuoſo fit
prauus ⁊ ex prauo dic̄ ꝙ poteſt
fieri ſtudioſus ſi ad meliores ex
ercitationes deducatur. In pri
uatiuis autem dicit ꝙ eſt ipoſſi
bile mutationem in alterutrum
fieri licet. n. ab habitu poſſit mu
tari in priuationē tñ a priuatiōe
in habituꝫ eſt inq̄t ipoſſibile ſicut
dicit ꝙ nec cecus factus rurſus
vidit: nec caluus comat⁹ factus
eſt: nec cum eēt ſine dentib⁹ den
tes orti ſunt. Sed oritur dif. qꝛ
iſtud exēplū q̄d iducit hic de denti
bus videtur ↄtra expientiaꝫ cuꝫ
videamus nōnullos recup̄ar dē
tes poſt amiſſioneꝫ ⁊ ſic erit pro
ceſſus a priuatione ad habitum
Dr̄ ꝙ loq̄tur de amiſſione denti
um naliter que ē vā p̄uatio de
qua hic loquitur ſicut nō ē calu⁹
qui nō eſt priuatus capillis niſi
finaliter. Secunda dif. ſi iſtam i
ↄpoſſibilitatem regreſſionis ad
habitum intendit ſm̄ idēptitatē
ſpecificā aut ſoluꝫ ſm̄ numeralē
Dr̄ ꝙ non ſm̄ numeralē tm̄ ſic ꝯ
inuebatur imo etiā ſm̄ ſpecificā
quia hic negat iſtam mutatiōeꝫ
in priuatiuis eo modo quo eam
concedit in ↄtrarijs ⁊ tamen in
ↄtrarijs non poteſt fieri regreſ/
ſio ad idem numero. Tertia dif.
que eſt maior oppoſitio relati/
uiorum aut contrariorum. Dr̄
autem ꝙ contrariorum quia oiſ
contrarietas includit reſpectuꝫ
diſſimilitudinis ⁊ diuerſitatis et
addit ad ipſum ⁊ quod ſe habet
per additionem excedit. Quar/
ta dif. ſi contrarietas eſt maior
q̄ꝫ priuatio. Dicitur ꝙ priuatio
videtur eſſe oppoſitio maior qꝛ
contraria ſemper in aliquo con
ueniunt cum ſint eiuſdem gene
ris ⁊ per illud non opponitur pri
uatiue autem oppoſita ſe totis
opponuntur cum in nulla rōne
conueniant cum vnuꝫ ſit forma
liter ens ⁊ aliud non ens ⁊ non
opponitur in aliquo genere.

Quinquageſi/
mus octauus. P. eſt ꝙ ex ſtudi
oſo prauum ⁊ ex prauo ſtudioſū
poſſibile eſt fieri. Et iſtud ipſe in
ducit ad exemplificandum quō
ex alterutro ↄtrarioꝝ in alteruꝫ
poteſt fieri mutatio capitulo eo
dē. Et quia fieri ex ſtudioſo pra
uum non videtur reputare mul
tum difficile illud dimittit indiſ/
cuſſuꝫ ⁊ ꝓcedit ad declarandum
quō poteſt fieri ſtudioſus ex pra
uo qꝛ iſtud reputat multū diffi/
cile. Et ad iſtud declarandō po/
nit ibi quattuor notabilia dicta.
Primum eſt ꝙ prauus ad meli
ores exercitationes deductus ⁊
ad doctrinas ad modicum profi
ciet ut ſit melior: cuius ratio eſt
quia habitus virtuoſus paulatiꝫ
ex talibus actibus generatur.
Secundum notabile ꝙ ſi ſemꝑ
. i. aſſidue crementuꝫ ſumpſerit
palam quia perfecte mutabitur
ſcꝫ ad virtutem oppoſitam vicio
ſuo: cuius ratio eſt quia paulati
procedendo in opere aſſidue tā
dem venitur ad perfectum. Ter
tium notabile ꝙ quādo prauu⁹
modicum crementum ſumpſit

vtutis a pꝛícipio fit bene mobili
oꝛ ad vtutem: cuius rõ eſt quia
ↄtrariũ quod ipediebat iſtũ mo
tum eſt remiſſuꝫ ꝑ illud cremen
tum. Quartũ notabile quia per
ſucceſſiuã ſũptionẽ talis cremẽ
ti duꝫ ſemꝑ fit. i. dum aſſiduatur
reſtituitur ꝑfecte. i. ꝓrauꝰ in con
trariũ hitum. s. vtutis: niſi forte
dit tꝑe ſuſpenſuꝫ ſit. i. intpaulatõ
facta opandi ſm vtutem. Et iſti
us ratio ẽ quia interruptio tꝑis
in quo nõ agit ꝗs ſm vtutem eſt
illa in qua ẽ coꝛꝛuptuꝫ quod fue
rat ꝑ illud crementuꝫ de virtute
acꝗſitum ⁊ ſic patet ꝙ nulluſ po
teſt ſaluari a ꝓrauitate niſi aſſi-
due opetur melioꝛes exercitati
ones. Intelligendũ tñ eſt ꝙ iſte
paſſus ↄueniẽtiſſime reducitur
in obſequꝫ xp̄i cuius cura fuit aſ
ſidua ex ſũma eius benignitate
ſanare egꝛ̃tantes egritudine ꝓra
uitatis moꝛalis. Et hic inuenitur
modus datus occaſionalit̃ ꝑ ex
emplo ut ꝗlibet ꝓrauꝰ ſm aliqd̕
viciuꝫ conetur ad aſſiduas exer
citationes melioꝛes ſm vtutem
oppoſitam.

Quinquageſi-

mus nonus. P. eſt ꝙ quecunqꝫ
tanqꝫ affirmatio uel negatio. i.
ↄtradictoꝛie opponitur nullo il-
loꝝ modoꝝ oppoſita ſunt. s. re-
latiue contrarie ⁊ priuatiue caꝰ
eodem. Et iſtud ipſe declarat du
pliciter. Primo quidem quãdo
aliqua oppoſita accipiuntur in
ↄplexe ut duplum ⁊ dimidiuꝫ: e-
grum ⁊ ſanuꝫ viſus ⁊ cecitas qꝛ
iſta ſic accepta nec ſũt vera nec
falſa cũ veritas ⁊ falſitas ſint cir
ca ↄplexionem ⁊ in contradicto
rijs ſi vna eſt falſa ſemꝑ alia eſt
vera ⁊ ecõuerſo. Secũdo quia
aliquãdo aliqua oppoſita accipi
untur modo ↄplexo ſicut exem-
plificat de languoꝛe ⁊ eſſe ſano ĩ
contrarijs: ⁊ de videre ⁊ eẽ cecũ
in ꝓuatiuis quia neutrũ iſtoꝛuꝫ
eſt veruꝫ de aiali niſi dum ẽ imo
vtrũqꝫ falſuꝫ: ⁊ ita cum aial non
eſt: nõ eſt verũ ip̄m eſſe cecũ nec
videre ⁊ ideo in ſolis ↄtradicto-
rijs illa ꝓꝓꝛietas ut concludit re
peritur. Sed oꝛitur dif. quia ſic
vtraqꝫ iſtaꝝ eſſet falſa homo eſt
ſanꝰ ⁊ homo eſt eger aut homo
eſt cecus ⁊ homo eſt vidẽs ſine
conſtãtia ſubiecti ita videtur ꝙ
iſte due homo ẽ videns ⁊ homo
eſt non videns cum eſſe non vi-
dentem ꝓ̃ſupponat eſſe. Dicitur
autem ꝙ iſta non ſunt contradi
ctoꝛia quia nõ videns nõ eſt ne-
gatio negans ſed infinitans: ſed
iſte duo homo ẽ videns: homo ñ
eſt vidẽs quia negatio poſita ad
veruꝫ nõ infinitat ſed negat. Se
cunda difficultas ſi homine non
exiſtente iſta eſt falſa ſimpliciter
homo eſt non albus aut vera.
Dicitur autem ꝙ ad negatiuam
de predicato finito ſequitur af-
firmatiuo de ꝓ̃dicato infinito ut
nõnulli putant quia ſi homo nõ
eſt iuſtus ſequitur ꝙ ſit non iu-
ſtus tunc cum homine exiſtente
iſta ſit vera homo nõ eſt albus:
⁊ iſta per ↄſequens homo eſt nõ
albus: ⁊ ſic ſaluaretur differẽtia
inter ↄtradictoꝛia ⁊ alia oppoſi-
ta dato ꝙ iſta ſint ↄtradictoꝛia:
homo eſt videns ⁊ non videns.
Tertia difficultas quia videre ⁊
non videre ſunt incõplexa ⁊ iſta
ſunt contradictoꝛia ſicut viſus ⁊
cecitas priuatiua. Quod ꝓba-
tur quia nõ ſunt niſi ꝗttuoꝛ op-
poſitiones ⁊ iſta nulla illarum:
ut per ſe patet eſſe poteſt. Et vi-
dere eſt affirmatio ⁊ non videre
negatio ⁊ tamen incõplexa non
ſunt vera aut falſa ⁊ ſic erunt cõ
tradictoꝛia quoꝛum vnum non
erit veruꝫ ⁊ aliud falſum. Dr̃ ꝙ
ita opoꝛtet ponere ſi conceda-
tur contradictio incomplexa ut
album ⁊ non album: ⁊ opoꝛtet
dicere ꝙ Ariſtotiles aſſignans
hanc ꝓꝓꝛietatem aſpiciebat ſo-
lum ad complexa. Quarta dif-
ficultas ſi eſt dare talem contra
dictionem incomplexam qꝫ hic
non ponit Ariſtoteles. Dicunt
autem ꝙ non quia affirmatio et
negatio videntur ſemper reſpi-
cere complexioneꝫ. Iſtud non
valet tum quia eſſe et non eſſe
nullum eſt complexum et tamẽ
ſunt affirmatio ⁊ negatio. Tum
quia extrema contradictionis ſẽ
per ſũt ↄtradictoꝛia ſicut con-
trarietatis contraria: cõmuni-
cabile autem ⁊ nõ cõmunicabi-
le ponuntur ſemper extrema cõ
tradictionis cum ſint incomple
xa. Tum quia videre ⁊ non vide
re ſunt oppoſita: cum ſint incom
poſſibilia ⁊ non relatiua nec cõ-
tradictoꝛia nec priuatiua quia
alterum ſemper ineſt: etiam nõ
apta nata ergo contradictoꝛia.
Tum quia ens ⁊ nihil ſunt con-
tradictoꝛie oppoſita cum cauſa-
tio ſit inter talia extrema ⁊ ta-
men iſta ſunt incomplexa. Sed
remanet difficultas ſi iſta oppo-
ſitio cõtradictionis eſt minima.
Dicitur autẽ ꝙ ſi eſſet oppoſitio
rationis tñ: eſſet tunc minima
cum alie ſint reales: ⁊ ens ratio
nis ſit ens diminutum ſic auteꝫ
non eſt rationis quia cum in cõ
poſſibilitas ꝓueniat ex tali op
poſitione aut ſit ipſa tunc circũ
ſcripto actu rationis nulla con-
tradictionis extrema foꝛent in
compoſſibilia. Secunda difficul
tas ſi iſta oppoſitio eſt maxima
Dicitur autem ꝙ iſta videtur cũ
ſit realis quia in omnibus alijs
oppoſitionibus extrema in ali-
quo conueniunt aut foꝛmaliter
ſicut in contrarijs et relatiuis:
aut concernendo ſubiectum ſi
cut in priuatiuis. Iſta auteꝫ ex
trema ſic ſe totis opponuntur
ut nullã habeant in aliquo cõue
nientiam. Tertia df̃ ſi iſta oppõ
ẽ in alijs reperta. Dicitur ꝙ in

omnibus inuenitur denomina-
tiue non ſolum in oppoſitis ſed
etiam in deſperatis: quia vnum
non eſt aliud ſicut in lacte dul-
cedo eſt non albedo ꝛ albedo nõ
dulcedo ꝛ ſic omnia oppoſita i ſe
bñt iſta extrema nõ tñ q̇ditatiue:
qꝛ nulla negatio ẽ de q̇ditate po
ſitiui. Quarta dif. ſi iſta oppõ ẽ i
alijs incluſa. Dr̃ ꝙ nõ q̇ditatiue
qꝛ nũq̃ minus i minori includi-
tur eẽntialiter cũ includẽs ſe ha
beat ꝑ additionẽ ad iclũſũ. Iſta
aũt oppõ ẽ maria ut cõiter dice-
ditur: ꝛ ideo in alijs non poteſt
q̇ditatiue eẽ incluſa. Sed reuer
titur dif. quia dicũt theologi qꝛ
oẽ ſimpliciter ipoſſibile icludit ꝯ
dictionẽ ꝛ tñ duo ꝯria aut ꝯuati
ua ſimul eẽ dicũtur impoſſibile
ſimplicit̃. Dr̃ ꝙ iſta incluſio non
põt intelligi q̇ditatiue: qꝛ cũ ſit
ſpẽs diſtincta oppõnis nũq̃ vna
ſpẽs iuenitur incluſa i alia ꝯdiui
ſa ꝛ ſufficit ſi accipiatur iſta iclu
ſio deuoĩatiue quia ſic icluditur
ĩ deſpatis oppõnibꝰ ut fuit oſtẽ
ſum: ꝛ iõ alius modus ẽ alibi q̃-
re ꝛdus. 8. in. 52. paſſu in quarto
notabili.

Sexageſimus

.P. ẽ ꝙ bonũ eſt neccio malo cõ-
trariũ ut pꝫ ꝑ inductionẽ de ſa-
nitate ꝛ languore. iuſticia ꝛ iniu
ſticia ꝛ malo q̃lꝫ bonũ ꝛ q̃lꝫ
aliud malũ ſicut exẽplificat de ſu
perhabũdantia ꝛ egeſtate q ſũt

multꝰ et parvz.

ꝯtraria. ꝛ ambo mala caꝰ eo. Ex
quo dc̃o accipiuntur duo pħica
do. Primũ ẽ ꝙ nunq̃ bonũ ꝯtra
riatur bono qꝛ dicit ꝙ bonũ ne-
ceſſario eſt malo ꝯtrarium: ꝛ iõ
nunq̃ bono: ꝛ inde ſeq̇tur ꝙ vir
tutes nõ ſunt i ꝯpoſſibiles quia
nullam habent contrarietatem.
Secundũ documentũ eſt ꝙ nul
lus põt eſſe ita integraliter ma-
lus ſicut bonus quia licet vnum
bonum non ſit alteri contrariũ
tamen bene vnũ malũ alteri cõ
trariatur ut hic dicit ꝛ oĩa ſimul
eſſe non poſſunt. Sed contra p̊-
mũ documentũ inſtatur dupli
citer. Primo quia frigiditas et
caliditas ſunt bone qua'i ates q̃
ſunt diuerſoꝝ elementorum per
fectiones ꝯuenientes et tamen
ſunt contrarie qualitates. Secũ
do quia album ꝛ nigrum nõ op-
ponitur ſicut bonum ꝛ malum:
cũ ſint ĩ nulli ſab'ectꝭ ꝯueniẽtia
ꝛ rõ ꝯueniẽtis eſt rõ boni. Et dr̃
ad iſta duo ꝙ hic loquitur i mo-
ralibus tñ vbi non contingit bo
num morale alteri bono con-
trariari. Sed oritur difficultas
quia malum non videtur dicere
aliquid poſitiuum cum ens ꝛ bo
num conuertantur. ꝛ ſic non vi-
detur contrariari malum bono
ſed priuatiuum. Dicitur ꝙ licet
malum formaliter ſumptum nõ
dicat niſi carentiam boni: tamẽ
ſumptum materialiter pro ipſa
qualitate habitus vicioſi ſic eſt

ſic eſt directe ꝯtrarium virtuti.
Intelligendũ tñ ẽ ꝙ in eodẽ ꝓ-
ceſſu ponit duo notabilia de ipis
ꝯtrarijs. Primũ ẽ ꝙ ꝯtraria ſũt
circa idẽ genere aut ſpẽ ſicut ait
ſanitas ꝛ egritudo in corpe aĩalis
albedo ꝛ nigredo ſimplicit̃ i cor-
pore. iuſticia ꝛ iniuſticia i aĩa. Se
cundũ notabile ẽ ꝙ neccẽ ẽ oĩa
ꝯria in eodẽ genere eẽ uel i ꝯtra
rijs generibus uel ipa genera. ꝯ.
ꝯtraria eẽ ſic exẽplificat dicẽs ꝙ
albedo ꝛ nigredo ſũt i gener̃ co-
loris. iuſticia ꝛ iniuſticia ſub ge-
neribus v̓tutis ꝛ vicij: bonũ aũt
ꝛ malũ nõ ſunt ait ſub genere ſꝫ
ipa ſunt genera ꝛ iſtud notat h̃.

Sexageſimus

p̊m 13. P. eſt ꝙ p̊us altero alt̃m
dr̃ q̈druplicit̃. Primo q̇dẽ prope
ſm tẽpus ſic qđ ẽ antiquus. Se-
cũdo mõ dr̃ p̊us ꝙ nõ ꝯuertitur
ſm ſubſiſtẽdi ꝯñaꝫ ſic exẽplificat
de vno ꝛ duobus qꝛ duobꝰ poſitꝭ
in ſubſiſtentia ſeq̇tur g̊ vnũ ſubſi
ſtit ꝛ ĩ eꝯ. ꝛ iõ duo ẽ poſtiꝰ i ꝯña
Tertio mõ ſm ordiẽ ſic i diſciplĩ
nis elemẽta ſũt p̊us. i. p̊ncipia. ſ. cõ
cluſiõibus: ꝛ in g̃matica lr̃e ſilla-
bis ꝛ oõe. Quarto mõ qđ ẽ me
lius ꝛ honorabiliꝰ ꝛ dic̃ ꝙ iſte mo
dus pene ẽ alieniſſimꝰ. Et iſtiꝰ rõ
ẽ qꝛ plurima meliora ſũt poſteri
ora. Intelligendũ tñ eſt ꝙ ibidẽ
adiũgit q̇ntũ modũ p̊oritatꝭ qñ
aliq̃ ꝯuertũtur ſm eẽ ꝯñaꝫ ꝛ vnũ
illoꝝ ẽ cã altꝰ: digne inq̇t p̊us

nã dr̃ ſic exẽplificat qꝛ eẽ hoĩem
ꝯuertitur ſm ꝯñaꝫ ad verã de ſe
ꝓpõneꝫ nã ſi ẽ hõ: vã ẽ oõ in q̃
dr̃ qꝛ ẽ hõ: ꝛ ꝯuertitur: ꝛ tñ dicit
qꝛ vã oõ nõ ẽ cã rei: res aũt i qꝛ
v̓ quodãmodo cã ut ſit oõ vã:
Dũ. n. ait res eſt aut nõ ẽ vã oõ
aut falſa dr̃ eẽ. Ex dc̃o iſto accipi
tur documẽtũ ꝙ ad v̓itatẽ ꝓpoĩſ
req̇ritur exĩtia rei: qꝛ volens o
ſtẽdere ꝙ eẽ rei eſt cã veritatis i
oõne dicit ꝙ in eo ꝙ res ẽ uel
nõ eſt dr̃ oõ vera aut falſa. Sꝫ
ꝯ iſtud documentũ iſtatur q̈dru
plic̃. Primo qꝛ iſta regula ẽ eter
duo ꝛ tria ſunt. 5. ꝛ tñ ſm fidem
verã nõ ſunt duo ꝛ tria ab etño
exiſtẽtia. Secũdo qꝛ iſta regula
oẽ totũ ẽ maius ſua p̃te ẽ neccĩa
ꝛ in ꝯmutabilis v̓itatis cum ꝑ ſe
ſit nobis nota ꝛ tñ oẽ totũ ꝛ pars
deſtrui põſſunt ſm certiſſimã fi-
dem. Tertio quia iſta eſt vera oĩ
tempore pluuia ẽ aqua ꝛ tñ nõ
omni tẽpore exiſtit pluuia. Quã
to quia iſta eſt vera in hyeme ſic
in eſtate roſa ẽ flos ꝛ tñ non eſt
roſa niſi in eſtate. Et ideo dico ꝙ
ad veritatem propoſitionis non
requiritur vniuerſaliter exiſten-
tia rei de qua formatur illa ꝓpõ.
Et iſtud confirmatur tum quia
in tempore formatur propoſitio
vocalis ꝛ de inſtanti ut cum di-
ctur omne inſtans eſt indiuiſibi-
le aut iſtud inſtans et tamen in
toto illo tempore nec in aliqua
eius parte eſt inſtans. Tum qꝛ

Tum quia in iſtāti pōt formari aliq̄ ꝯplexio apud itellectū diuinuʒ uel angelicū de tēpore ut ꝙ oē tēpus ē ſucceſſiuuʒ ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ in illo inſtāti nō exiſtit tempus ut ſucceſſio eius. Sed oritur dif. qr nō oē qđ nō ꝯuertitur ſm ſubſiſtendi ꝯñam vr̄ eē pꝰus ſic dicit ſecūdus modus qr ad rōneʒ cuiuſlibet ſubſtātie ſeqtur rō vnitatis ⁊ nō ecōuerſo: ⁊ tamen cuiuſlibʒ ſubē q̄ditas prior eſt q̄ʒ ſua vnitas ſic prior videtur ſortis hūanitas q̄ʒ riſibilitas a qua nō ꝯuertitur ſic ꝯña. Dr̄ aūt ꝙ licet hec vnitas ſubſtātie ſit poſterior eius q̄ditate non tñ ut videtur vnitas cōis entis a qua nō ꝯuertitur ꝯña et ita paſſio ut adeq̄ta ſpēi videtur ꝯuenire indiuiduū. Secūda dif. quō pōt vificari quod dicit ꝙ illud qđ eſt cauſa alterius digne ē prius nā cum relatiua ſūt ſimul natura ⁊ cā cum effectu ſūt relatiua. Dr̄ aūt ꝙ q̄ʒtum ad ſua obiecta ſm que habent ordīeʒ nature nō ſunt correlatiā ⁊ ſic remanet integra illa regula ꝙ oīs cā eſt prior ſuo effectu. Tertia dif. qr dic̄ ꝙ eē hoīeʒ ꝯuertitur cum de ſe vera ꝓpōne ⁊ ſicut cum dr̄ pluuia ē aqua iſtud nō erit verū niſi cū pluit. Dr̄ ꝙ hic nō loq̄tur niſi de ꝓpōnibus in q̄bꝰ ponitur eſt ſm adiacens qr de illa exēplificat cum dicit ꝙ hoīeʒ eē ꝯuertitur cū iſta hō ē ⁊ talis ꝓpō cōiter ſolet de ſig̃re eē actualis exñtie

Quarta dif. quō pōt ſaluari dc̄m Ariſto. cum h̄ dic̄ ꝙ in eo ꝙ res eſt uel nō eſt dr̄ orō vā uel falſa cū tñ ſit ꝯñſuʒ ꝙ ad vitatē ꝓpōis nō req̄ritur exiſtētia rei uel terminorum. Dicit aūt ꝙ iſtud qđ dic̄ Ariſto. in eo ꝙ res ē uel nō ē eſt referendū ad eē eēntie qđ ſemꝑ req̄ritur ad ꝓpoſitionis veritatē. Sed remanet dif. qr entia ꝓhibita nō habent eē eēntie ⁊ tñ de ipſis formantur vere ꝯplexiones: ut cū dr̄ ꝙ chimera ē ens ꝓhibitū. Dr̄ ꝙ ſicut entia talia ſūt entia ſm q̄d ita hñt eſſe eēntie ſm q̄d ⁊ ſic vitatē ſm q̄d .i. diminutā

Sexageſimus

ſecūdus. P. ē ꝙ ſimul aliqua dicūtur ſimplicit̄ quorum generatō ē in eodeʒ tpe ⁊ ita ſimultas ē ſm idem tēpus: nāliter aūt dicūtur ſimul quecunq̄ʒ ꝯuertuntur ſm ꝯñam ⁊ vnum nō eſt cā alterius ſm aliquos ſicut exemplificat de duplo ⁊ dimidio. Et ponit alium modū ſimultatis ſm naturā que ex eodē genere ⁊ diuerſo diuidūtur a ſe inuicē ſicut cū aīal diuiditur in greſſibile volatile ⁊ aquatile: nihil inq̄t horum pꝰus natura altero eē videtur capitulo eo. Ex quo dicto accipiūtur q̄ttuor pħica do. Primū ē ꝙ relatiua ſūt ſimul natura qr dic̄ h̄ ponendo duos modos ſimultatis ſm nāʒ. Quorum pꝰmus ē qñ ꝯuertuntur ⁊ exēplificat de duplo ⁊ dimidio ⁊

apponit ꝙ vnū nō eſt alteriꝰ cā conſtat aūt ꝙ oīa relatiua dicuntur ad ꝯuertētiā ⁊ vnū nō eſt alterius cā: eadē .n. rōne qua vnū caret reliquū ⁊ ecōuerſo ⁊ ſic eēt circulatō ut idē caret ſe ipm. Secundū do. ē ꝙ ꝯtraria ſunt ſimul natura .s. nata ineē: quia dic̄ ꝙ 2ꝰ modus ſimultatis nature eſt qñ aliqua in eodē gener̄ ⁊ diuerſo diuiduntur .s. ut oppoſite dr̄e diuiſiue ſub q̄bus ſemꝑ ꝯ̄ria cadunt ⁊ tunc ſeq̄tur ꝙ relatio ꝯpꝰus eſt ad. q̄ʒ .in. qr cum ens diuidatur ut accidens ꝑ abſolutū qđ ē ad ſe ⁊ reſpectiuū quod ē ad aliq̄d ⁊ iſta ſūt ſimul nā iſtud ē ad aliud ⁊ illud ad ſe ſed abſolutum pꝰus natura ē ad ſe q̄ʒ in alio g̊ reſpectiū pꝰ ē ad aliud q̄ʒ i alio ſm nāʒ: ⁊ iō incōueniētiꝰ videtur ponere reſpectiū ſine t̄mio q̄ʒ ſiñ fūdamēto. Tertiuʒ do. ꝙ diffinitū ⁊ diffō ſūt ſimul nā qr dr̄itur ꝯuertibilit̄ ⁊ vnū ñ ē alt̄iꝰ cā: cū ſint idē realit̄ ⁊ iō realit̄ nō poſſit ſui ipiꝰ eē cā ⁊ iſta ē diffō pꝰmi mōi ſm ſimultatē nature. Quartū do. ꝙ ſubiectū ⁊ ꝓpꝰa paſſio nō ſunt ſimul nā ſm coīa dc̄a qr paſſio dr̄ ꝯfluri ex ꝓprijs pꝰncipijs ſubiecti: ⁊ ſic vr̄ eē effectus ipius ⁊ ꝑ ꝯñs poſteriꝰ nā q̄ʒuis cū eo ꝯuertatur ad ꝯñaʒ. Sʒ oritur dif. qr nōnulli ponunt ꝙ paſſio ⁊ ſubiectū ſūt ideʒ realit̄ ⁊ ꝑ ꝯñs vnū nō eſt cā alt̄ius ⁊ ſic erunt ſimul nā cū conuertatur ad ꝯñaʒ. Dr̄ aūt ꝙ

iſta ſimultas h̄ data arguit ꝙ nō differāt realit̄ ⁊ vnuʒ ē cā alt̄ius ⁊ ꝙ vere ſint ſimul nā qđ nullus poſuit: niſi forte dicatur ꝙ ſubiectuʒ ē q̄ſi cā ꝓ eo ꝙ paſſio pullulat ab eius pꝰncipijs ⁊ iſtud ſuffic̄ ad talē excludendaʒ ſimultateʒ. Scđa dif. qr cū diffō dicat ꝑtes eēntiales in quas reſoluitur diffinituʒ: ⁊ diffinitū dicat ipm totū ordine nature ꝑtes eēntiales ſic pꝰncipia ꝯſtitutiua videtur ꝯuenir̄ ſuū totū. Dr̄ aūt ꝙ ſi diffinitū ponatur ꝯpoſitū reſultās ex gener̄ ⁊ dr̄a ſic ex cōſtitutiuis pꝰncipijs oʒ ponere ꝙ diffō que ē ſpa pꝰncipia ꝯſtitutiua ſit prior nā ⁊ tunc diffinitū eſt effectus formalis ipſius diffōnis uel q̄ſi ſic dr̄ de ſubiecto ⁊ paſſiōe ut fuit oſtenſuʒ.

Sexageſimus

tertius. P. ē ꝙ motꝰ ſpēs ſūt .6. gnātio corruptio augmentatio diminutio alt̄atio ſm locuʒ mutatio caꝰ eo. Et adiungit ꝙ diſtinctio motuū ē patēs de alt̄atione tñ eſt dubiū ne forte ſint idiſtincta. Et addit ꝙ nō ē ita qr ꝯtingit aliq̄d alterari ſine alio motu nec oʒ ea q̄ mouētur alijs motibus alt̄ari: cū quedā creſcāt que nō alt̄antur ſicut ponit exēpluʒ q̄drangulo appoſito ſibi gnomone qđ creauit ⁊ nō eſt alt̄atū qr ſcʒ remanet eadē figura q̄drangularis q̄uis ſit maior effecta. Sed ꝯ̄ huc paſſū inſtatur q̄dru

pliciter. Primo qꝛ gñãtio fit ſm
coĩa dc̃a pħantiũʒ in inſtanti: et
tñ in iſtanti motus eẽ nõ poteſt
Secundo quia oĩs motus hʒ ali
quẽ terminũʒ poſitiñ: corruptio
aũt terminatur ad nõ eẽ quod ẽ
ꝓuatiñ. Tertio qꝛ augmentũ fit
ꝑ appõeʒ: appõ aũt fit in iſtanti
cũʒ extrema ſubſiſtãt in idiuiſibi
li: ⁊ iõ ĩ indiuiſibili ↄiungãtur et
ſic nõ erit motus. Quarto qꝛ di⸗
minutio ẽ ad deffectũ ꝗtitatis:
defectus aũt ẽ nihil ⁊ ad nihil de
fect⁹ eẽ nõ põt. Ad ꝑmũ dr̃ ꝙ ħ
accipit gñãtioneʒ ꝓ prima alta⸗
tione ⁊ iſtud nõ vʒ: qꝛ hic diſtin⸗
guit hanc gñãtionẽ ↄ altationẽ
⁊ iõ dr̃ ꝙ hic Ariſto. fuit locutuſ
de motu cõiter ⁊ non ꝓprie. Ad
ſecundũ ꝙ corruptio ꝓut diſtin
guitur ↄtra generationẽ eſt pro
ceſſus ad ꝓuationeʒ ⁊ ſic eſt mo
tus ꝓuatiuus ſicut t̃minus eiuſ.
Ad tertiũ ꝙ nõ eſt motus ꝓpe
ſumptus niſi talis augmentatio
ſit ↄtinua: qñ aũt fit ꝑ vnã appõ
nem dr̃ motus large ſicut gene
ratio ꝓ mutatiõe. Ad quartum
dr̃ ſicut in corruptiõe. Sʒ oritur
dif. quare nõ põitur iſte due ſpẽſ
motus ↄtrarie in ꝗlitate quo ad
alterationẽ ſicut in ſubſtãtia de
gñãtione ⁊ corruptione ⁊ ĩ quã
titate de augmentatiõe ⁊ dimi⸗
nutiõe. Dicitur ꝙ nulla realiſ rõ
aſſignari põt qꝛ qualitas ita per
motũ acqritur ⁊ amittitur ſicut
qd'libet alioꝝ tñ qꝛ nomen alt̃a
tioniſ vtriqꝫ ↄuenit iõ eodẽ noĩe
vterqꝫ motus ſignificatus ẽ. Te
cũda dif. ſi in loci mutatiõe ſunt
duo motus ↄtrarij in re ſicut in
ꝗlitate. Dr̃ ꝙ ſic qꝛ ſicut ꝗlitas ꝑ
motũ acqritur ⁊ ꝑ motũ admitti
tur ⁊ ſic ſm rẽ ſũt. viij. ſpẽs mot⁹
ſic ħ de motu loqtur ꝓ mutatiõe
q̃cũqꝫ: aut ſi vis tñ. vj. tenerẽ aſſi
gna rõnem ſi potes.

Sexageſimus

quartus. P. eſt ꝙ motui ↄtraria
tur quies ⁊ per ſingula generati
oni corruptio augmentationi di
minutio: mutatiõi vero ſm locũ
videtur qes ſm locuʒ: ⁊ fortaſſe
in ↄtrarium locũ mutatio ut ei'q̃
eſt ſurſuʒ illa que ẽ deorſũ: de re
liquo aũt. i. de alt̃atione qes mo
tui aut denigratio de albationi
ca⁹ eo. Sed oritur dif. ſi quies di
recte motui ↄtrariatur. Dicitur
ꝙ imo magis ꝓuatiue oppõitur
cũ omne corpus natũ moueri ꝑ
hoc qeſcat ꝙ actualit̃ nõ moue⸗
tur queãdmodũ ſilentiũ voci: qꝛ
quies eſt ceſſatio ⁊ vacatio q̃dã
Et ſi dicatur qd eſt motui cõtra
riũ. Dicitur ꝙ ſicut color non hʒ
contrariuʒ in genere quãuis in
ſpecie ita motus. Secunda dif.
quõ corruptio cõtrariatur gene
rationi cũ ſit talis ↄtrarietas mo
tuum qualis eſt termioꝝ a qui
bus ſpecificãtur ⁊ termini gene
rationis ⁊ corruptiõis puta pri
uatio ⁊ forma nõ contrariantur

ſed ꝓuatiue opponũtur. Dr̃ aũt
ꝙ ſicut motus ſupra ſumitur lar
ge ꝓ mutatione: ita hic ↄtrarie⸗
tas ꝓ oppõne ⁊ ſic etiã dr̃ de qe
te. Sed quare hic tractat de mo
tu cũ non ſit materia huius libri
Dicitur ꝙ ꝓ tanto motus ꝑtiet
ad iſtuʒ librũ quia eſt via ad acq
rendas ꝓdicamentoꝝ formas
⁊ nõ ponitur ꝓdicamentuʒ ſʒ p⁹
predicamentum.

Sexageſimus

quintus. P. eſt ꝙ habere multꝭ
modis dicitur: aut quantitatem
aut ea circa corpus ſunt ut tuni
cam: aut in mẽbro ut annulum
in manu: aut ipm membruʒ: aut
in vaſe: aut poſſeſſionẽ aut vxo⸗
rem ⁊ ipa viruʒ. Et addit ꝙ iſte
modus habendi videtur alieniſ
ſimus quia per ipm non ſignifi⸗
catur niſi cohabitatio mulieris
⁊ viri capitulo eodẽ. Ex quo dc̃o
accipitur do. ꝙ carnalis copula
nõ eſt de veri mr̃imonij eſſentia
etiam ſm pħoꝝ opioneʒ ⁊ ſicut
iſtud redigatur in obſequiũ xpi
ĩter ſantiſſimã virgineʒ ⁊ ſponſũ
eius Joſeph fuit verũ mr̃imoni
um per illam celibem ⁊ feliciſſi⸗
mã habitationem in qua emicã⸗
tibus puritatꝭ radijs a vultu vir
gineo Joſeph ad tam floridum
animũ creditur ſublimatus non
in merito ut ad puritatem ange
licaʒ acceſſiſſet. Sed oritur dif.
quare hic loquitur de haberẽ cũ
ſupꝛius inter ꝓdicamenta de ipſo
t̃ctauerit ⁊ ipʒ dimiſerit. Dicũt
autem aliqui ꝙ habere vno mõ
ſumptuʒ eſt ꝓdicamentuʒ. ⁊ alio
modo poſt ꝓdicamentum. et ſic
tractat hic de ipo inter poſt ꝓdi⸗
camenta. Secunda difficultas
que differentia eſt int̃ ipm habe
re ut eſt predicamentum ⁊ ꝓ ut
eſt poſt predicamentuʒ. Dicitur
ꝙ iſto modo vltimo accipitur la
cus quia ipe vocat hic haberẽ nõ
ſolum eſſe armatum ⁊ calciatuʒ
ſed etiam habere quantitateʒ ⁊
poſſeſſionem ⁊ cetera que vidẽ
tur extendi vltra illud predica⸗
mentum de quo magis infra.

·Finis·

Ertio

occurrit li⸗
ber ꝑmus ꝑ⸗
iarmenias ĩ
cuius exor⸗
dio. Primus
paſſus eſt ꝙ
ea q̃ ſunt in voce ſunt eaꝝ q̃ ſunt
ĩ aĩa paſſionũ note: ⁊ ea que ſcri⸗
buntur eoꝝ que ſũt in voce c° p°.
Et adiũgit ꝙ queãdmodũ nec
lr̃e oĩbus eedeʒ ſunt nec voces:
paſſiones aũt aĩe q̃ꝝ iſte ſunt no
te ſunt oĩbus eedẽ ⁊ res eedem

quaꝝ ſunt iſte ſimilitudines. Et ſic patet ꝙ in iſto paſſu tanguntur q̄ttuor q̄ ſe habēt ꝑ ordinem. Quoꝝ p̄mū ē ꝙ res q̄ ſignificatur ꝑ mētis ɔceptū quē hic vocat paſſionē ⁊ nihil ſignificat vlteri⁹ quantū ad ꝓpoſitū ſpectat. Secundū ē paſſio aīe.i.ſimilitudo rei in aīa que ſigr̄e etiā ſignificatur ꝑ vocē quia ꝑ voces exprimūtur mētis ɔceptuſ. Tertiū eſt vox que ſignificat ipm̄ mētis ɔceptū ut patuit ⁊ ſignificatur ꝑ ſcripturā. Quartū eſt ipm̄ ſcriptum quod ſignificat vocē ⁊ nō ſignificatur ꝑ aliud: vnde ſic res ē ſignificata ⁊ nō ſignificans ita ſcriptura ſignificās ⁊ nō ſignificata. Sed oritur dif. quare ponitur h̄ ſcriptura ſignū vocꝫ cū or̄o affirmatiā ſi ſcriptura v̄ificari n̄ poſſit ut cū dr̄ hō eſt aīal cū ſcriptura ſubiecti non ſit ſcriptura p̄dicati. Dr̄ aūt ꝙ n̄ v̄ificatur ſcriptura niſi in ordine ad vocē cuius ē ſignū. Secūda dif. quia eadē ratio ē de voce cū vox hoīs non ſit vox aīalis. Dr̄ ꝙ verificatur ipa vox in ordīe ad mētis ɔceptū cui⁹ ipa vox eſt ſignū. Tertia dif. eſt quia eadē ratio ē de mētis cōceptu cū conceptus hoīs non ſit cōceptus aīalis imo ſunt actus ſpecie diſtincti. Dr̄ ꝙ iſta v̄ificatio vnius ɔceptus de alio nō ſit niſi in ordine ad res quaꝝ ſūt cōceptus ſigna. Quarta dif. ꝙ conceptus hoīs in ordīe ad hoīē et aīalis ad aīal nō dicit niſi actum intelligendi cū reſpectu talis ordinis: ɔſtat aūt ꝙ vnus act⁹ cū tali reſpectu nō ſit alius cū alio reſpectu. Et ideo dicitur ꝙ non ſit iſta verificatio pro actu cum quocūqꝫ ordine ſed accipiēdo ipſa ſigna ꝓ rebus ſignificatis que ſic ſe habent ſicut dant ītelligere ſigna. Intelligendū tamen ē ꝙ in eodē proceſſu ſupponēs diſtinctionē ſignoꝝ naturaliū ⁊ ſignorū ad placitū quoꝝ prima ſunt paſſiones aīe ⁊ res ſignificare: ⁊ ſecunda voces ⁊ lr̄e: dicit ꝙ lr̄e ⁊ voces non ſunt eedē apud oēſ ſed bene paſſiōes aīe ⁊ ipe res: intendens ꝙ ſigna naturalia ſunt eadē apud oēs ⁊ nō ad placitū. Cuius ratio ē qꝛ natura ē p̄ncipium vniforme ⁊ ars ꝓcedit difformiter ad q̄ꝫ ſpectāt placita ſigna.

Secundus.

P eſt ꝙ circa ɔpoſitionē ⁊ diuiſionē conſiſtit v̄itas falſitaſqꝫ cap⁰ eodē. Et ideo ꝓbat ꝙ nōīa uel verba non ſignificāt verum uel falſum quia ſunt ſine ɔpoſitione ⁊ diuiſione. Sed oritur difficultas qd̄ eſt iſta ɔpoſitio de quo ſit hic mentio. Dicitur aūt ꝙ attributio p̄dicati ad ſubiectū: ſicut in rebus naturalib⁹ ɔpō eſt applicatio forme ad mat̄iā ſic cū dicitur hō eſt aīal ipm̄ aīal hoī attribuitur. Secunda dif. qd̄ ē iſta diuiſio. Dr̄ ꝙ remotio p̄dicati a ſubiecto ſicut in nālibus diuiſio ſit per ptiū ſeꝑationē abinuicē ut cū dr̄ homo nō eſt planta ipa planta ab hoīe remouetur. Iſta aūt remotio ſit ꝑ negationē ſic illa attributio ꝑ affirmationem. Vnde ſic ɔponere eſt affirmare: ita diuidere ē negare. Tertia difficultas q̄liter ɔſiſtit v̄itas ⁊ falſitas in iſta ɔpōne aut diuiſione. Dr̄ ꝙ ſubiectū ꝑ ſe ſumptū nullā dicit v̄itatē aut falſitatē nec p̄dicatū ſed qn̄ p̄dicatū copulatur ſubiecto aut ab eo rēouetur tūc eſt v̄itas aut falſitas ſm̄ ꝙ talis ɔpoſitio aut diuiſio conſonat uel diſſonat rei. Quarta dif. qꝛ ens ⁊ verū ɔuertuntur ut dicitur in p̄ma phīa: ⁊ ideo cū termini ut p̄ueniūt ɔpōnē ſint entia habebunt v̄itatem. Dicitur ꝙ ſic incōplexā: hic aūt mentio ſolū de v̄itate ɔplexa que ɔſiſtit in habitudine terminoꝝ adinuicē. Sed remanet dif. ſi iſta que dc̄a ſunt ɔpoſitio ⁊ diuiſio ſunt in rē uel ī mente. Dicitur coīter ꝙ ī mēte quia attribuere aliq̄d alicui uel ab eo remouere ꝑtinet ad intellectū cuius eſt attribuere ſm̄ ɔceptuum ſuoꝝ variam applicationē ⁊ preciſionem. Secunda difficultas quomō veritas ⁊ falſitas ſunt in tali ɔpoſitione ⁊ diuiſione cum ɔceptus rei in voce de ſeinuicem nō verificentur ſꝫ ſe. Dicitur aūt ꝙ v̄itas iſta non eſt in p̄a ɔpoſitione ⁊ diuiſione ſubiectiue ſed tm̄ obiectiue. accipiendo obiecta ipoꝝ cōceptuū que ſunt in re. Tertia difficultaſ cū in re non ſunt niſi termini in quibus non conſiſtit ipa veritas ɔplexa quomō in re poteſt poni iſta veritas formaliter ⁊ ſubiectiue. Dicitur ꝙ in re nō ſolū ſunt termini ſed etiā habitudo mutua terminoꝝ ⁊ in iſta conſiſtit veritas aut falſitas cōplexa ⁊ ſic eſt in re vere: non ſolum totum ⁊ pars ſed etiā habitudo maioritatis totius ad partem ſm̄ q̄ꝫ v̄ificatur omne totū ē maius ſua parte. Quarta difficultas quō poteſt veritas in re formaliter eſſe cum ɔſiſtat in affirmatione ⁊ negatione que non ſunt in rebus. Dicitur ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſunt nota idēptitatis ⁊ diuerſitatis aut non idēptitatis: ⁊ iō ſicut veritas mentis conſiſtit in affirmatione ⁊ negatione ita veritas realis in idemptitate et diuerſitate ipoꝝ terminoꝝ.

Tertius.

P. ē ꝙ nomē ē vox ſignificatiua ad placitū ſine tempore cuius nulla ps ſignificatiua ē ſeꝑata finita ⁊ recta capitulo ſecūdo. Et ibidem declarat duas particulas poſitas ī iſta diffōne. Quaꝝ p̄ma eſt cui⁹ nulla pars ſignificat ſeꝑata qꝛ ī hoc nomine ɔpoſito equiferus: nulla pars ſignificat ſicut cū ſit

oro de eqſero. Et idē dicit de ſim
plicibus noibus tñ dicit diuerſi/
mode qꝛ in ſimplicib⁹ ut hō ptes
non poſſūt ꝑ ſe ſignificare quali
tercūqꝫ accipiatur ut pꝫ de iſtis
duabus ſillabis in h̄ noie homo
ꝯtentis: in ꝯpoſitis aūt poſſunt
ptes ſignificare ſi per ſe accipiā/
tur dictōes. Secūdo declarat ali
am pticulā que ē ꝙ nomen ſig/
nificat ad placitū quia dic̄ ꝙ ni/
hil nomē matialit̄ ſignificat ſed
qñ fit nomen. i. qñ iponitur ad ſi
gnificanduꝫ: nō deſignat inqt et
illimitati ſoni quoꝝ nihil ē nomē
qꝛ. s. naturalit̄ ⁊ nō ad placituꝫ
ſigt ſic eſt gemit⁹ iſernoꝝ. Intel
ligenduꝫ tñ ē ꝙ in eodeꝫ pceſſu
ponit duo notabilia. Primū ē ꝙ
nō hō nō eſt nomen. ſ. pprie nec
etiā oro: ⁊ iō cū nomen ei ipoſitū
ſit vocatur nomen īfinitū vnde
habetur ꝙ oē nomen cui eſt ne⁹
ꝑpoſita eſt nomē īfinituꝫ. Et ite
rū habetur ꝙ negatio poſita ad
nomen ē negatio īfinitās. Scd'ꝫ
notabile ē ꝙ cathōis ⁊ cathoni:
⁊ ſimilia nō ſunt noia ſed caſus
nois vñ habetur ꝙ ſm loycū no
mina obliqua nō ſunt noia quia
dicit et ſimilia ꝑ ipis. Et ſi dica/
tur q̄re nō qꝛ nō poſſūt ingredi
actū ſylogiſticū qui eſt in hac fa/
cultate p̄ncipaliter intentuſ. Sꝫ
oritur difficultas ſi in nois ipō/
ne ꝯfertur aliqua virtuſ nomini
ad ſignificanduꝫ cū expiamur ꝑ
talia noia in nobis acq̄ri doctri

nā uel ſciam. Dicitur aūt ꝙ talis
vtutis ipreſſio nō videtur eē poſ
ſibilis: cū volūtas nr̄a nō ſit impſ
ſiua taliū formaꝝ: ⁊ tamen noia
ipoſitio fit ad placituꝫ ſoli⁹ volū/
tatis. Secūda dif. quo poteſt ſer
mo gignere doctrinā ſignificati/
uus qd' nō poſſet ſi ad ſignifican
dū iſtitutus nō eſſet. Dr̄ ꝙ iſtud
ſignificat ꝑ vtutē impſſaꝫ i nobiſ
⁊ nō in voce: duꝫ. n. vox iponitur
ad ſignificandū. aut dū docetur
ipoſita eē relinq̄tur i fantaſia ꝑ
quā fit recordatio de eo cui ipo/
nitur audita ipa voce ⁊ ſic fit do
ctrina.·.

Quartus. Paſ

ſus eſt ꝙ verbū eſt qd' ſignificat
tēpus cuius nulla ps extra ſigt:
⁊ eſt ſp nota eoꝝ que de altꝰ pre
dicantur ca⁹ tertio. Et declarat
ibidē duas pticulas poſitas i iſta
diffōne. Quaꝝ pma ē ꝙ ſigt tps
quod iportat nō quātū ad ſigni
ficatū ſed quātuꝫ ad modū ſigni
ficandi ſicut currit ſignificat nūc
eē in pñti. Secūda ē ꝙ ſemp eo/
rū ē nota que de alto dr̄tur. i. ſi/
gnum p̄dicati qꝛ eoꝝ que dr̄tur
de ſubiecto uel ſunt in ſubiecto:
cuius ē inq̄r ratio: qꝛ ſignificat ꝑ
modū actiui illud quod denotat
⁊ ꝑ modū dependētis. Intelligē
duꝫ tñ ꝙ in ſequētibus ponit q̄t
tuor notabilia. Primū eſt ꝙ nō
laborat nō eſt verbū ſed verbuꝫ
infinitū ſicut fuit ſupra dictū de

noie infinito. Secundū notabi/
le ē ꝙ curreret ⁊ currebat non
ſunt verba ſed caſus verbi. drn̄t
aūt qꝛ verbū ſignificat pñs: alia
vero que ꝯplectuntur nō. i. pteri
tum ⁊ futuꝝ. Tertiū notabile qꝛ
verba ſm ſe dicta nota ſunt id ē
matialit̄ accepta ut cū dr̄ currit
eſt verbum quia dic̄ ꝙ ſic conſti
tuit intellectū: ⁊ qui audit quieſ
ſcit. Quartuꝫ notabile ē quod ē
uel ñ ē nō eſt ſignū rei. ſignificat
aūt inquit quandā ꝯpoſitionē q̄ꝫ
ſine extremis nō eſt intelligere.
Et ad iſtius declarationē ē intel
ligenduꝫ ꝙ in oi loycali ꝯplexio
ne ē tria iuenire. s. ſubiectū p̄di/
catuꝫ ⁊ copulaꝫ ut cum dr̄ hō ē
aial: homo eſt ſubiectū ⁊ aial p̄di
catum ⁊ iſtud vbuꝫ eſt ē copula
puta iſtoꝝ duoꝝ t̄minoꝝ. Et iō
dicit ꝙ eē uel nō eſſe nō ſignifi/
cat rem. i. terminuꝫ aliquē in ꝑ/
pōne ſm ꝯpōneꝫ quandā quia. ſ.
eſt copula denotās ꝯpōneꝫ ſub
iecti cum p̄dicato q̄ꝫ inquit. s. cō
poſitioneꝫ nō eſt intelligere ſine
compoſitis. i. ſine cōponentibus
terminis. Intelligendum eſt ꝙ
ex iſto dicto ſic intellecto eliciun
tur quattuor phīca documenta
Primū eſt ꝙ nulla compoſitio
poteſt intelligi niſi ꝯponentia in
telligantur: quia dicit ſm ꝯpōeꝫ
ſine compoſitis nō eſt intelliger̄
accipiendo ꝯpoſita ꝑ ꝯponenti/
bus ut fuit dictuꝫ. Secunduꝫ eſt
ꝙ nulla oro poteſt intelligi niſi

termini eius intelligantur: cum
oro ſit q̇d ꝯplexuꝫ ⁊ ꝯplexio com
poſitio quedā: termini quoqꝫ ſūt
ꝯponētes ipam ꝯplexionē. Ter/
tiū do. ꝙ nulla habitudo pōt in/
telligi niſi intellectis ſuis extrēiſ
quia ꝯpoſitio de qua hic loq̇mur
eſt habitudo que ꝑ verbalem co
pulam denotatur. Quartuꝫ do.
ꝙ nulla habitudo poteſt eē ſine
extremis quia magis ſunt ſepa
bilia abinuicem entia in eē obiec
tiuali q̄ꝫ in eſſe reali cum intelle
ctus ſeperet ea que ſunt i re cō
iuncta: ⁊ iō cū habitudo nō poſ/
ſit eſſe ſine extremis in eē cogni
to ut hic habetur multo minus i
eſſe reali. Sed oritur dif. qꝛ iſtd'
vbū copulatiū ē de quo hic loq̇/
tur nō videtur includi in oi orō/
ne de qua intendit. Dicitur ꝙ
quandoqꝫ ponitur ſicut cum ho
mo ē animal: quādoqꝫ ſub intel
ligitur ut cum dicitur homo cur
rit ſic exponendo id ē homo eſt
currens.

Quintus. Paſ

ſus eſt ꝙ oratio eſt vox ſignifi/
catiua ad placitum cuius par/
tes aliquid ſignificant ſeparate
ut dictio non ut affirmatio capi
tulo quarto. Et in ſequenti/
bus declarat duas particulas
poſitas in diffinitione iſta.

Prima eſt ꝙ orationis par/
tes ſignificant ut dictio non ta/
men ſillaba niſi in compoſitis

icõpoſitis noib⁹ ſi ſeparentur ut
cum dr̃ ſorex ibi rex nihil ſignifi
cat niſi ꝑ ſe ſumatur. Secunda
ꝑticula ē ꝙ ſignificat ad placitū
qꝛ nõ ſignificat ſicut inſtrumētuʒ
naturaliter. Et forte vocat hic in
ſtrumentū ſpēm ꝑ q̃ʒ res nãliter
repſentatur ⁊ quo ad intelligen
dum vtitur itellectu ut inſtrum̄
to: aut forte melius iſtrumenta
artis ſignificant nãliter id ad qd̕
ſunt facta ſicut apud oēs videnſ
dolabrum ꝑcipit quod eſt inſtru
mentuʒ aptuʒ adſcindendū. In
telligendum tñ eſt ꝙ oro ſumi-
tur q̃druplicit̃. Pri͂o q̃dē ꝓ illa q̄
eſt inſcripto ⁊ ſic pertinet ad q̈r
tam ſpēm qualitatis quia ſicut
lr̃a eſt caracter ꝑtialis ita in ſil-
laba totalis ⁊ ſic dictio ⁊ ꝑ ↄñs
oratio. character auteʒ eſt om-
nis figura ſicut ſi diceretur de
pertracta hyſtoria. Secundo
modo ꝓ illa que eſt in vocali ver
bo ⁊ ſic pertiet ad tertiaʒ ſpēm
qualitatis in qua ſunt que infe-
runt ſenſui paſſionē ⁊ iſto modo
oratio eſt vox ⁊ vox eſt ſonus q̇
eſt obiectuʒ auditus. Tertio mō
ꝓ illa que eſt in rõali aı̃a ⁊ ſic ꝑti
net ad p̄maʒ q̈litatis ſpeciē in q̈
eſt habitus ⁊ diſpoſitio. Actus
autem intelligendi eſt diſpoſitio
quedam ad habituʒ ⁊ ſic oratio
eſt ſecundus actus rationis qui
vocatur ↄpoſitio ⁊ diuiſio. Quar
to modo pro illa que eſt in reali
ſubiecto. i. in re extra ⁊ iſta non

ē i aliquo determiato genere qꝛ
de rebus cuiuſlibet generis for
mari poteſt. Sed ↄtra iſtas aſſi
gnationes arguitur q̈druplicit̃.
Primo qꝛ ſicut ſe habet oro ſer
monis ad audituʒ ita ſcripta cõ
plexio ſe videtur habere ad viſuʒ
⁊ ideo ſicut illa ↄtinetur ſub ob-
iecto auditus: ita ſub obiecto vi
ſus utpote ſub colore ⁊ ſic non i
quarta ſpē qualitatis. Secundo
qꝛ ſi oro 2° mõ ⁊ p̄mo ē qualitas
fruſtra põitur in gener̃ q̃ʒtitatis
diſcrete ab Ariſto. i p̄dicamētis
p̄ſertiʒ cū tertia acceptio ſit etiā
q̈litas ⁊ quarta nõ i genere der̃
miato. Ter° qꝛ cū tertia acceptõ
oronis ſit p̄ncipalior q̃ʒ ſcd̕a me
lius debuit hic diffiniri ut dicere
tur oro eſt actus rationis q̃ʒ ora
tio eſt vox. Quarto quia oro nõ
videtur eē in re exta cum ens ex
tra animā ſufficienter diuidatur
in. x. p̄dicamēta q̄ oia ſunt iↄple-
xa ⁊ oia realia incõplexa eē vidē
tur cum cadunt ſubincõplexis.
Ad p̄muʒ dicitur ꝙ non ſic ſe hʒ
oratio vʒ vocalis ad auditum ſic̃
ſe habet ſcriptura ad viſuʒ quia
variato quocumq; colore dum
tamen figura lr̃aꝝ eadem rema
neat ſunt littere eedeʒ ⁊ eadem
oratio ⁊ ita forte diceretur ď vo
ce ſiue ſit acuta ſiue grauis non
tamen eſt magna vis. Ad ſecun
dum ꝙ ponitur in quantitate di
ſcreta pro ut integratur ex illis
ſicut aceruus vr̃ diſcreta q̃ʒtitas

q̃ʒuis eius ꝑtes ſint i gener̃ ſubē.
Ad t̃tiū ꝙ loica p̄mo docʒ modū
loquēdi: ⁊ ideo circa ſermonem
hic voluit Ariſto. negociari con
ceptū mētis deliquēs nãli pħo.
Ad q̈rtū ꝙ v̓itas oroīs ponitur
i re ſubiectiue ſic̃ i aı̃a obiectīe: ⁊
ꝑ ↄñs idē de ei⁹ entitate. Et iõ cū
dr̃ ꝙ oia extrēa ſūt iↄplexa. dr̃ ꝙ
v̓m ē ſi accipiātur ſimplicit̃ ⁊ par
ticularit̃ ⁊ ſingularit̃ utpote ſub
iectū p̄dıcatum ⁊ hitudo. Si tñ
iſta accipiātur itegl̃iter tūc ē q̇d
ↄplexuʒ i re ut aggregatū ut do
mus ē q̇d itegl̃e. Sed oritur dif.
q̃re nõ ↄceditur ita eē oro i reꝝ
na ſic̃ in aı̃a uel i voce aut i ſcrip
to: cuʒ i nã ſit ſimilis t̃inoꝝ ↄple
xio. Dr̃ aūt ꝙ iſta ordiatio t̃ino
rū in re nõ põ. diciↄpõ ⁊ diuiſio
qꝛ in ſūme ſimplicib⁹ ē talis ordo
ſine oī diſtīctione reali. In alijs
aūt t̃ini ſꝑ drñt realit̃ ⁊ iõ faciūt
v̓am ↄpõneʒ ut in aı̃a uel i voce
et iõ ibi ponitur oro ⁊ nõ i reb⁹.

Sextus. P. eſt

ꝙ enūciatiua nõ ois oro ē ſed in
qua v̓m uel falſū ē c° eo. Et adiū
git ꝙ nõ ois oro eſt v̓a uel falſa
ut dep̄catio quedā. i. oro optatia
oro ē ſʒ nõ v̓a uel falſa. Et iterū
addit ꝙ cete ab enūciatiua q̄. s.
dr̃ indicatīa apud ĝmaticos reli
q̇etur rethorice uel poetice qꝛ
ↄueniētior ē ibi eaꝝ ↄſideratio:
enūciatiua v̓o p̄ntis ſpeculatōis
ē. Intelligendū ē tñ ꝙ q̃druplex

oro apud ĝmaticos eſt diſticta.
Pri͂a dr̃ indicatiua ſic̃ cū dicitur
lego ⁊ iſta ſigt̃ ſꝑ v̓m aut falſum
qꝛ aliquid affirmat ⁊ negat: ⁊ iõ
hec vocatur enūciatiua a pħo.
Secūda dr̃ imꝑatiua ut cū dr̃ tu
lege ⁊ iſta nõ ſigt̃ v̓m aut falſum
qꝛ nihil enūciat ſed p̄cipit ſolum
Tertia dr̃ optatīa ut iſta utinaʒ
legerē ⁊ nec iſta ſignificat veruʒ
aut falſuʒ qꝛ nihil enūciat ſʒ ſolū
deſiderat. Quarta eſt ſubiūctia
ut ſi bene egeris recipies ⁊ iſta
etiā nec verū nec falſū ſignificat
quia nõ idicat ſed ſolū ſubiungit
⁊ iõ cū ſola indicatiua ſignificet
verū aut falſuʒ illa ſola dr̃ ꝓpõ ſʒ
ſm̄ hoc habetur diffinitio ꝙ ꝓ-
poſitio ē oro veruʒ aut falſū ſig-
nificās. Sed oritur dif. cū preter
modos q̈ttuor iā dictos ſit mo-
dus ifinitiu⁹ aput ĝmaticos q̈re
nõ ē enūerata oro enūctiatīa ifini
tiua ſic̃ ſubiūctiua uel optatiua.
Dicitur ꝙ ex verbo infinitiuo ꝑ
ſe ſine alio oro fieri neq̇t ordina
te ſignificās ⁊ tunc ab alio verbo
noiatur oratõ ſicut iſta volo cur
rere eſt indicatiua. Secūda dif.
quia non ſoluʒ indicatiua ſʒ etiā
ſubiunctiua videtur ſignificare
verū aut falſuʒ: cū ſubiunctīa ſic
ↄdictiōalis ut ſi bene egeris reci
pies ⁊ oīs ↄdictionalis aut ē v̓a
aut falſa. Dicitur ꝙ tota ↄdictio
nalis conſtat ex ſubiūctiua ⁊ in
dicatiua ⁊ ratiōe poſterioris nõ
prioris eſt v̓a aut falſa.

Septimus. P.

eſt q̄ vna ōrō p̄ima enūciatiua af-
firmatio deinde ⁊ negatio. Alie
vero ↄiunctione vna ec° eo. Et po
nit ibidez q̄ttuoꝛ notabilia circa
iſtū paſſū. Primū ē q̄ nc̄ce ē oēz
enūctiatiuaz oꝛōnez ex verbo eē
uel ex caſu verbi. Et iſtius rō eſt
qꝛ indicatio nō pōt fieri niſi per
verbū. Secundū notabile ē quia
diffō ut rō hōis nō ē ōrō enuncia
tiua. qꝛ nihil enunciat niſi adda-
tur ei verbū. ⁊ iō ↄcludit q̄ vnuz
eſt. i. in cōplexum aīal greſſibile
bipes. quod ſignificat hōis diffi-
nitionē. dic̄ tñ q̄ iſtud ptinet ad
aliud negociū. Tertiū notabile
q̄ eſt vna ōrō enunciatia q̄ vnuz
ō vno ſignificat: uel ↄiūctiōe vna
plures: aut q̄ plura ⁊ nō vnum ī
ↄiūctiōe. Quartum notabile q̄
affirmatio eſt enūciatio alicuiuſ
de aliquo: negatio vō alicui° ab
aliquo. Sed oꝛitur dif. que dr̄a
eſt inter ꝓpōnez in qua vnū de
vno ⁊ illam que hic dicitur ↄiun
ctiōe vna. Dr autē q̄ p̄ina vr̄ eē
kathegoꝛica. qꝛ hz vniuocū ſub-
iectū ⁊ vniuocū p̄dicatuz: ⁊ ſecū
da videtur eſſe ypotethica. quia
in ea ↄiunguntur due kathego-
rice: ⁊ iō ↄiunctiōe vna. Secūda
difficultas que eſt differentia in
ter oꝛationē que eſt vna ⁊ plu-
res ſicut ponit in tertio notabili.
Dicitur q̄ vna eſt illa que habet
termīos ſimplices: ⁊ plures ecō
uerſo que habet termīos multi
plices ſ utpote equiuocos. Tertia
difficultas quare dicit affirmati
onem eē de aliquo ⁊ negationez
ab aliquo. Dicitur q̄ in p̄mo ſub
intelligitur attributio pꝛedicati
⁊ in ſecūdo remotio. quia in affir
matia p̄dicatū attribuitur ſubie
cto. ⁊ in negatiua remouetur a
ſubiecto. Quarta difficultas ſi ꝓ
poſitionis diuiſio in affirmatiuā
⁊ negatiuaz eſt eēntialis. Dicunt
q̄ non. quia affirmatio ⁊ negatō
non pertinet ad ꝓpōnis q̄ditā-
tem ſed ad qualitatem. cum que-
ritur qualis eſt iſta. Iſtud tamē
non vz. qꝛ oppoſita ſemper oꝫ eē
q̄ditatiue diſtincta: iſta aūt ſūt
ↄtradictoꝛie oppoſita ut patebit
que eſt oppoſitio ſūma. ·.

Explicit opus

Aureuz editum a reuerēdiſſimo
Mgr̄o doctoꝛeq; eximio fratre
Franciſco de oppido Maronis
oꝛdinis minoꝝ: qui ī vꝛbe Pla-
centina moꝛte p̄uentus ip̄m in
ↄpletū reliquit: Quod p mgr̄m
Johēm ſchriber de Annūciata
Bonōie āno dñi. M.cccclxxviiij
die pꝛima Apꝛilis imp̄ſſuz eſt.

p° Iohanis de Sacrobosto Anglici viri clarissimi spera mundi 9tinēs sub se cap(itula) 4°

Iste liber continet volumina [illegible] 3

2° ~~Gerardi [illegible] theorica noue planetarum~~ Gerardi cremonensis viri clarissimi teorica planetarum a fo 21

3° tractatus de motu octaue spere a fo 37

4 theorica octaue spere

Joannis de ſacrobuſto ăglici uiri clariſſimi ſpera mundi.

Ractatū de ſpera quattŭor capitulis diſtiguim⁹ dicturi prīo qd ſit ſpa qd ei⁹ cētrū: qd axis ſperæ: quid ſit polus mūdi: quot ſint ſperæ & quae ſit forma mūdi. In ſecūdo de circulis ex quib⁹ ſpera materialis ↄpoītur & illa ſupcœleſtis quæ p iſtam imaginat̃ componi itelligitur. In tertio de ortu & occaſu ſignoꝝ: & diuerſitate dieꝝ & noctium quæ fit habitātib⁹ ī diuerſis locis & de diuiſione clymatū. In quarto de circulis & motibus planetaꝝ & de cauſis eclipſium.

CAPITVLVM PRIMVM

Euclides

Spera quid ſit.

Theodoſi⁹

Cētrum ſperæ.

Axis ſperæ.

Poli mundi

Spæ diuiſio ſecūdum accidens

ſpera igitur ab Euclide ſic deſcribit̃. Spera ē trāſit⁹ circūferentiæ dimidii cĩculi q̃tiēs fixa diametro quouſq; ad locū ſuū redeat cĩcumducitur. i. Spera ē tale rotūdū & ſolidū quod deſcribit̃ ab ăcu ſemicĩculi circūducto. Spera etiam a theodoſio ſic d̃ſcribit̃. Spera ē ſolidū quoddā una ſupficie cōtentū ī cui⁹ medio pūctuſ ē a q̊ ōnes lieæ ductae ad circūferētiam ſunt æqualeſ. Et ille punctus dicit̃ cētrū ſperæ. Linea uero recta trāſiēs p cētrū ſperæ applicās extremitates ſuas ad cĩcūferētiā ex utraq; parte dicit̃ Axis ſperæ. Duo quidē puncta axē terminātia dicūt̃ poli mundi. Spera aūt dupliciter diuidit̃ ſm ſubſtantiam & ſm accidēſ. Secundum ſubſtātiam ī ſperas nouē. ſ. ſperam nonā quae pĩm⁹ mot⁹

ueſ primū mobile dicit̃ & ī ſperā ſtellaꝝ fixaꝝ quæ
firmamātū nūcupāt̃. & ī ſeptē ſperas ſeptem plaetaꝝ:
quarum q̇dā ſunt maiores quedā minores ſecūduꝫ
ꝙ pi⁹ accedūt uel recedunt a firmamāto. Vnde inter
illas ſpera Saťni maxima ē. Spera uero lunae minima
ꝑut ī ſequenti figuratione cōtinetur.

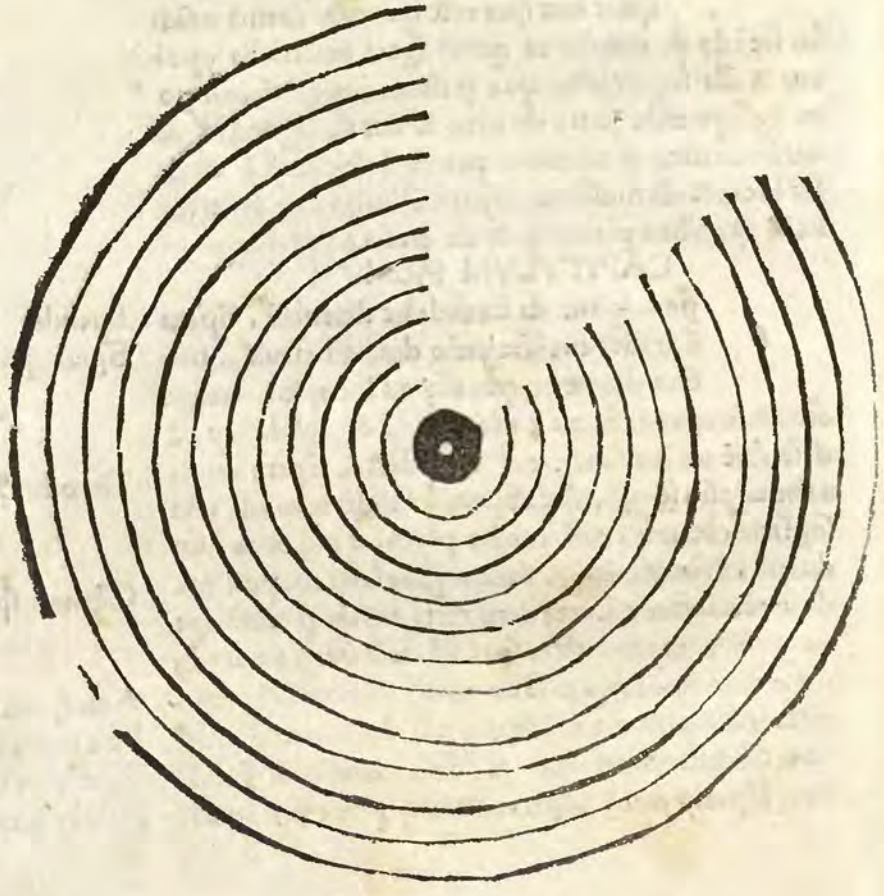

Secūdū accidēs autem diuiditur ī ſpam rectā & obli
quā Illi.n. dicunt̃ habere ſpam rectam : qui manent
ſub æquinoctiali ſi aliquis manere poſſit: & dicit̃ rec
ta qm̄ neuter poloꝝ magis altero illis eleuat̃. Vel qn̄
illoꝝ orizon interſecat æquinoctialem: & interſecatur
ab eodem ad angulos rectos ſpales. Illi uero dicuntur
habere ſpam obliquā quicūq; habitāt citra æquinoc
tialem uel ultra. Illis enim ſupra orizontē alter polo
rū ſemp eleuat̃: reliquus uero ſemp depimit̃. Vel qn̄
illoꝝ orizon artificialis īterſecat æquinoctialem & in
terſecat̃ ab eodem ad angulos impares & obliquos.

Diuiſio ſpe ſuꝫ accidens.

De ſpei recta

Speā obliqua

Quæ ſit fōma mundi.

niuerſalis aūt mundi machīa ī duo diuidit̃ in
ætheream. ſ. & elementarem regionem. Elemen
taris quidem alteratōi continuæ puia exiſtens ī quat
tuor diuidit̃. Eſt. n. terra tam quam mundi centrum ī
medio omnium ſita. circa quam aqua: circa aquaꝫ aer
circa aerē ignis illic purus & nō turbid⁹ orbeꝫ lunæ
attigens ut ait Ariſtotiles in libro methauroꝝ. Sic
enim ea diſpoſuit de⁹ glorioſus & ſublimis: Et hæc
quattuor elemēta dicūt̃ quæ uiciſſim a ſemet ipis al
terāt̃ corrumpunt̃ & regenerant̃. Sunt autem elemen
ta corpora ſimplicia quae in partes diuerſarum for
maꝝ minime diuidi poſſunt: Ex quoꝝ commixtio
ne diuerſæ generatoꝝ ſpecies fiunt : quoꝝ trium
quodlibet terram orbiculariter undique circūdat niſi
quantum ſiccitas terræ humori aquæ obſiſtit ad uitā
animātium tuendam. Omnia etiam præter terrā mo
bilia exiſtunt; quæ ut centrum mundi ponderoſitate

eleītariſ regio ī q̊t diuidat

Ariſtotileſ

Elemēta qd ſint.

ſui magnum extremoꝝ motū ūdiqꝫ æqualiter fugiēs rotundæ ſpæ medium poſſidet: Cīca elementarem quidem regionem etherea regio lucida a uariatione omni ſua īmutabili eſſentia īmunis exiſtens motu continuo circulaīter incedit & hæc a philoſophis quinta nūcupaē eſſentia. Cuius nouem ſunt ſperae ſi cut ī ꝓximo ꝑtractatū ē ſcilicet lunæ: mercurii: uēēris Solis: martis: iouis: ſaturni: Stellaꝝ fixaꝝ: & cœli ultimi. Iſtaꝝ autem quælibet ſupior inferiorem ſperice circundat: Q uaꝝ quidem duo ſunt mot⁹: unus eniꝫ cœli ultimi ſup duas axis extremitates ſcilicet poluꝫ arcticum & antarcticum ab oriente per occidentem in orientem iteꝝ rediens. quem æquinoctialis circu lus per medium diuidit Eſt etiam ali⁹ īferioꝝ ſpaꝝ motus per obliquum huic oppoſitus ſuper axes ſu os diſtantes a primis 23. gradib⁹ & 33. minutis. Sed prim⁹ omnes aliaſ ſperaſ ſecum impetu ſuo rapit īfra diem & noctem circa terrā ſemel illiſ tamen cō tra nitentib⁹ ut octaua ſpa ī 100. anniſ gradu uno. Hunc ſiquidē motum ſecūdū diuidit p mediū zodia c⁹ ſub quo quilibet ſeptē plaētaꝝ ſperam habet pro priam ī qua deferē motu ꝓprio contra cœli ultimi motū: & ī diuerſis ſpatiis tempoꝝ ipſuꝫ metiē ut ſaē nus ī 30 annis. Iuppiter ī 12 Mās ī duob⁹. Sol ī 365 dieb⁹ & fere ſex hōiſ. Ver⁹ & Mercurius fere ſimi liter. Luna uero ī 27 diebus & octo hōis.

Aetheræ regionis diuiſio.

mot⁹ celi ultimi

Mot⁹ firmamēti & planetaꝝ

DE CELI REVOLVTIONE

ud' autē celum uoluaē ab oriente ī occidētē ſi gnū ē. Stellae quæ oriūē in oriente ſemp eleuaē

ꝙ celū moueaē ab oīete ī occi dētē pīmū ſignū

paulatim & ſucceſſiue quouſqꝫ ī mediū cœli ueiant. & ſunt ſemp ī eadē ꝓpīquitate & remotōe ad īuicē & ita ſemp ſe hn̄tes tēdunt in occaſuꝫ cōtinue & uni formiter. Eſt & aliud ſignū. Stellæ que ſunt iuxta po lū arcticum quæ nobis nunq̄ occidūt mouētur cōti nue & uniformiter circa polū dſcribēdo circulos ſu os. & ſemp ſunt ī æquali diſtātia ad īuicē & ꝓpīqui tate tā tēdentiū ad occaſum q̄ nō patet ꝙ firmamētuꝫ mouetur ab oriēte in occidentem.

Aliud ſignum

DE CELI ROTVNDITATE.

ud' aūt cælū ſit rotūduꝫ triplex eſt ratō ſimilitu do. ꝯmoditas. & neceſſitas. Similitudo eniꝫ qm̄ mūdus ſēſibilis factus ē ad ſimilitudieꝫ mūdi archeti pi in quo non ē pīcipiū neqꝫ finis. Vnde ad huius ſimilitudinem mundus ſenſibilis habet formaꝫ rotū dam: in qua non ē aſſignare principiū neqꝫ fineꝫ. Cō moditas: quia ōniuꝫ corpoꝝ yſoperimetrorum ſpera maximum eſt: omniū etiā formaꝝ rotunda eſt capa ciſſima: quoniam igitur maximū & rotundum ideo capaciſſimū: unde cū mundus omnia cōtieat talis for ma fuit illi utilis et ꝯmoda. Neceſſitas: quoīam ſi mū d⁹ eſſet alterius formæ q̄ rotundæ ſcilicet trilateræ uel quadrilateræ uel multilateræ ſequerentur duo im poſſibilia: ſcilicet ꝙ aliquis loc⁹ eſſet uacu⁹: & corp⁹ ſine loco: quorum utrumqꝫ falſum eſt: ſicut patet in anguliſ eleuatiſ & circūuolutiſ. Itē ſicut dicit Al phragan⁹ ſi coelum eſſet planū aliqua parſ coeli eſ ſet nobis ꝓpīquior alia. illa ſcilicet quæ eſſet ſupra ca put noſtrū igitur ſtella ibi exiſtenſ eēt nobiſ ꝓpīqor

Cœlū eē rotundum ꝓbatur tri plici ratione

Alphragan⁹.

q̃ exiſtẽs ĩ ortu uel occaſu ſed quæ nobis propĩqora ſunt maiora uidentur. Ergo ſol uel alia ſtella exiſtẽs ĩ medio coeli maior uideri deberet q̃ exiſtẽs ĩ ortu uel occaſu cuiꝰ contrariuꝫ uidemus cõtingere: maior .n. apparet ſol uel alia ſtella exiſtẽs ĩ oriente uel occidẽte q̃ ĩ medio coeli. Sed cũ rei ueritas ita nõ ſit: huius apparẽtiæ cauſa eſt: ꝙ ĩ tempore hiemali uel pluuiali qdam uapores aſcendunt ĩter aſpectuꝫ noſtrũ & ſolem uel aliam ſtellã: & cum illi uapores ſint corpꝰ diaphonũ diſgregãt radios noſtros uiſuales ita ꝙ nõ cõprehẽdunt rem ĩ ſua naturali & uera quantitate. ſicut patet de denario ꝓiecto ĩ profundo aquæ lĩpidæ qui ꝓpter ſimilẽ diſgregationeꝫ radiorum apparet maioris q̃ ſuæ ueræ quãtitatis.

Aduerte.

QVOD TERRA SIT ROTVNDA.

Terre rotũditas ꝓbatur multis modis.

Quod etiã terra ſit rotũda ſic patet. Signa & ſtellæ nõ æqualiter oriuntur & occidũt õibꝰ hominibꝰ ubique exiſtẽtibus: ſed prius oriuntur & occidunt illis qui ſunt uel uerſus orientẽ: & ꝙ citius & tardius oriũtur & occidũt quibuſdã: cauſa ẽſt tumor terræ: quod bene patet per ea quæ fiunt ĩ ſublimi. Vna enĩ & eadeꝫ eclipſis lunæ numero quæ apparet nobis ĩ prima hora noctis: apparet orientalibus circa horam noctis tertiã. Vnde conſtat ꝙ prius fuit illis nox: & ſol prius eis occidit q̃ nobis: cuius rei cauſa eſt tãtũ tumor terræ. Quod terra etiam habeat tũorositatẽ a ſeptẽtriõe ĩ auſtrũ: & cõtra ſic patet. Exiſtẽtibꝰ uerſus ſeptẽtrionẽ quædã ſtellæ ſunt ſẽpiternæ appãitõis. ſ. quæ propĩquæ occidũt ad polũ arcticum.

Alia probatõ rotunditatis terre

Aliae uero ſũt ſempiternæ ocultatiõis ſicut ille quae ſunt ꝓpĩqꝫ polo antarctico. Si igitur aliqs ꝓcederet a ſeptẽtriõe uerſus auſtrũ: ĩ tantum poſſet ꝓcedere ꝙ ſtellae quae prius erant ei ſempiternae apparitõis: ei iã tenderent ĩ occaſum: & quãto magis accederet ad auſtrũ tãto plus mouerẽtur ĩ occaſuꝫ. Ille iterũ idem homo poſſet uidere ſtellas quae priꝰ fuerãt ſempiternae occultatõnis: & econuerſo cõtingeret alicui ꝓcedẽti ab auſtro uerſus ſeptẽtrionem. huiꝰ aũt rei cauſa eſt tumor terrae. Itẽ ſi terra eſſet plana ab oriẽte ĩ occidentẽ: tã cito orirentur ſtellae occidẽtaliqꝰ q̃ oriẽtalibus quod patet eſſe falſum. Itẽ ſi terra eſſet plana a ſeptẽtrione ĩ auſtrũ. & ecõtra ſtellae quae eſſent alicui ſempiternae apparitõis ſemp apparerẽt ei quocũqꝫ ꝓcederet. quod falſum ẽ. Sꝫ ꝙ plana ſit prae nimia eiꝰ quãtitate hominum uiſui apparet.

Alia ꝓbatio eiuſdem

Alia ꝓbatio eiꝰ dẽ.

QVOD AQVA SIT ROTVNDA

Quod aũt aqua habeat tumorẽ & accedat ad rotũditatẽ ſic patet. Ponatur ſignũ ĩ littore maris & exeat nauis a portu & in tantũ elongetur ꝙ oculus exiſtens iuxta pedẽ mali non poſſit uidere ſignũ. ſtãte uero naui oculus eiuſdem exiſtẽtis in ſumitate mali bene uidebit ſignũ illud. Sed oculꝰ exiſtẽtis iuxta pedẽ mali meliꝰ deberet uidere ſignũ q̃ qui ẽ ĩ ſumitate ſicut patet ꝑ lineas ductas ab utroque ad ſignũ. & nulla alia huiꝰ rei cauſa ẽ q̃ tumor aquae. excludantur enim omnia alia ĩpedimẽta ſicut nebulae & uapores aſcẽdẽtes. Itẽ cũ aqua ſit corpus homogeneũ totum cũ partibus eiuſdem erit rationis. Sꝫ

Aquam ẽẽ rotũdaꝫ ꝓbatur primo ſic

Alia probatõ.

Terrā ēē cētruȝ mundi ꝓbatur multipliciter.

Sed ptes aquæ ſicut ĩ guttulis & rorib⁹ herbaꝶ ac ciditꝫ rotundā naturaliter appetūt formā.ergo & totū cuius ſunt ptes. Quod ſit centrū mundi.

Quď aūt terra ſit ĩ medio firmamēti ſita ſic patet Exiſtētib⁹ in ſupficie terræ ſtellæ apparēt eiuſdē q̄titātisꝫ ſiue ſint ĩ medio cœliꝫ ſiue iuxta ortūꝫ ſiue iuxta occaſuȝꝫ & hoc quia terra æqualiter diſtat ab eiſ. Si.n.terra magiſ accederet ad firmamētū ĩ una parte q̄ in aliaꝫ aliquis exiſtēs ĩ illa parte ſupficiei terræ que magis accederet ad firmamētuȝ nō uideret cæli medietatē.Sed hoc ē cōtra ptholomeū et ōnes philoſophos dicentes ꝙ ubicūq; exiſtat homo ſex ſigna oriūtur ei & ſex occidūtꝫ & medietas cæli ſemꝑ apparet eiꝫ medietas uero occultatur.Illud item ē ſignum ꝙ terra ſit tamq̄ cētrum & punct⁹ reſpectu firmamenti quia ſi terra eſſet alicui⁹ q̄titatis reſpectu firmamenti non cōtingeret medietatem cœli uideri.Item ſi ĩtelligatur ſupficies plana ſup centrū terrae diuidēs eam ĩ duo equaliaꝫ & ꝑ conſequēs ipſuȝ firmamētū. oculus igitur exiſtēs in centro terrae uideret medietateȝ firmamēti.Idemq; exiſtens in ſupficie terrae uideret eandē medietatē.Ex his colligitur ꝙ ĩſenſibilis ē q̄titas terrae quae ē a ſupficie ad cētrūꝫ & ꝑ conſequēs quātitas toti⁹ terrae ĩſenſibilis ē reſpectu firmamenti Dicit etiam Alphragan⁹ ꝙ minima ſtellaꝶ fixaruȝ uiſu notabiliū maior ē tota terraꝫ ſed ipſa ſtella reſpectu firmamēti ē quaſi punct⁹.multo igiť forti⁹ terraꝫ cū ſit minor ea. De imobilitate terrae.

Alia ratō

Alia ratō

Corelatiuū.

Alphragan⁹.

Terra ē immobilis.

Quď aūt terra in medio ōnium immobiliter teneať cum ſit ſumme grauis ſic perſuaderi uideť ēē ei⁹ grauitas.Omne eniȝ graue tendit nāliter ad cētꝶ Cētrū quideȝ punct⁹ ē ĩ medio firmamēti terra igiť cū ſit ſumme grauis ad pūctū illū naturaliter tēdit.Itē quicquid a medio mouetur uerſus cĩcūferētiam cœli aſcēdit terra a medio moueturꝫ ergo aſcenditꝫ quď ꝓ impoſſibili relīqtur.

De quantitate abſoluta terræ

Terræ q̄titas

Tot⁹ aūt terrae ābit⁹ auctoĩtate ambroſii theodoſii macrobii & euĩſtēis philoſophoꝶ .252000. ſtadia ꝯtiere diffiniturꝫ unicuiq; quidē 360.ptium zodiaci.700.deputādo ſtadia.Sumpto eni aſtrolabio ĩ ſtellatæ noctis claritate per ūtrunq; mediclinii foramī polo perſpecto noteť graduū multitudo ĩ qua ſteterit mediclinīūꝫ deīn procedat coſmimetra directe contra ſeptētrioneȝ a meridie donec ĩ alteri⁹ noctis clãitate uiſo ut pri⁹ polo ſteterit alti⁹ uno gradu mediclinīūꝫ poſt hoc mēſus ſit hui⁹ itineris ſpatiuȝ & ĩueniet 700ꝫ ſtadioꝶ deinde datis unicuiq; 360.graduum tot ſtadiis terreni orbis ambit⁹ inuētus erit.Ex his aūt iuxta cĩculi & diametri regulā terre diameter ſic iueniri poteritꝫ Aufer uigeſimā ſecundi pťtem de circuitu terræ & remanētis tertia pars hoc eſt 80181. ſtadia & ſemis & tertia unius ſtadii erit terreni orbis diameter ſiue ſpiſſitudoꝫ

CAPITVLVM SECVNDVM DE CIRCVLIS EX QVIBVS SPERA materialis componiturꝫ & illa ſupercœleſtis quæ ꝑ iſtā imaginať cōponi ĩtelligiť

b

oꝝ autem circuloꝝ quidã ſunt maiores: quidam miores ut ſenſui patet. Maior.n.ciculus in ſpa dicit̃ qui deſcriptꝰ ĩ ſupficie ſperæ ſup eiꝰ centrũ diuidit ſperam ĩ duo equalia. Mior uero q deſcriptꝰ in ſupficie ſperæ eam nõ diuidit in duo æqualia ſed in portões ĩequales. Inter circulos uero maiores primo dicẽdũ eſt de æquinoctiali. Eſt igit̃ æqnoctialis circulꝰ quidã diuidẽs ſperam in duo æqualia ſecundũ q̃libet ſui partem æq̃ diſtãs ab utroque polo. Et dicitur æqnoctialis q̃m quãdo ſol trãſit p illum quod ẽ bis ĩ anno ĩ principio arietiſ ſcilicet & ĩ principio libræ eſt æquinoctiũ in uniuerſa terra. Vnde etiã appellat̃ æquator diei ac noctiſ: qa adæq̃t diem artificialem nocti. & dicit̃ cingulꝰ primi motꝰ Vnde ſciẽdũ q̃ primꝰ motꝰ dicit̃ motꝰ primi mobiliſ: hoc eſt nonæ ſperæ ſiue cœli ultimi. qui ẽ ab oriẽte p occidẽtẽ rediẽſ iteꝝ ĩ orientem q etiã dicit̃ motꝰ ratõnalis ad ſimilitudinẽ motꝰ ratõnis qui ẽ in microſmo. i. ĩ homine. ſ. quãdo fit cõſideratõ a creatore p creaturas ĩ creatorem ibi ſiſtendo. Secũdꝰ motus firmamenti & planetaꝝ cõtrariꝰ huic ẽ ab occidẽte per orientem iteꝝ rediens ĩ occidentem qui motꝰ dicit̃ ĩratõnalis ſiue ſenſualis ad ſimilitudinẽ motꝰ microcoſmi qui ẽ a corruptibilibꝰ ad creatorẽ iteꝝ rediẽs ad corruptibilia. Dicit̃ ergo cigulꝰ primi motus: quia cigit ſiue diuidit primũ mobile. ſ. ſpam nonã ĩ duo æqualia æque diſtãs a polis mundi. Vnde notãdũ q̃ polus mũdi q nobis ſemper appãet dicit̃ polus ſeptẽtrionaliſ: arcticꝰ uel borealiſ. Septẽtriõaliſ dicit̃

Maior c̃iculꝰ in ſpera quid ſit.

Aequinoctialiſ circuluſ.

Primꝰ motꝰ primi mobiliſ

Secũdꝰ motuſ firmamẽti et planetaꝝ.

Cĩguluſ primi motꝰ

Polꝰ arcticus

a ſeptẽtriõe hoc ẽ a miori urſa: q dicit̃ a ſeptẽ & trion quod ẽ bos: quia ſeptẽ ſtellæ quæ ſunt ĩ urſa tarde mouẽtur ad modũ bouis: cũ ſint ꝓpinq̃ polo. Vel dicunt̃ ille ſeptem ſtellæ ſeptẽtriones quaſi ſeptẽ teriones eo q̃ terũt partes circa polũ. Arcticꝰ quidẽ dicitur ab arctos quod ẽ maior urſa ẽ.n. iuxta maiorẽ urſam. Borealis uero dicitur quia ẽ ĩ illa pte a qua uenit boreas. Polus uero oppoſitꝰ dicit̃ antarcticꝰ q̃ſi ꝯtra arcticũ poſitꝰ. Dicitur & meridiõalis quia ex pãte meridiei ẽ. Dicitur etiã auſtralis quia ẽ in illa pãte a qua uenit auſter. Iſta igit̃ duo pũcta ĩ firmamẽto ſtabilia dñr poli mũdi: quia ſperæ axẽ terminãt & ad illos uoluitur mũdꝰ: quoꝝ unus ſemp nobis apparet: reliquus uero ſemp occultat̃. Vnde Virgiliꝰ ĩ primo georgicoꝝ. Hic uertex nobis ſemp ſublimis at illum
Sub pedibꝰ ſtyx atra uidet maneſq̃ profundi.

Polus antarcticus.

Virgilius

De zodiaco circulo

ſt aliꝰ circulus ĩ ſpera q interſecat æqnoctialem: & interſecat̃ ab eodẽ ĩ duas ptes æquales & una eiꝰ medietas decliat uerſus ſeptẽtrionẽ: alia uerſuſ auſtrum: & dicit̃ iſte circulus zodiacꝰ a zoe quod ẽ uita quia ſecũdũ modũ planetaꝝ ſub illo ẽ omnis uita in rebus inferioribus. Vel dicitur a zodion quod eſt animal quia cum diuidat̃ ĩ duodecĩ partes æquales quælibet pars appellatur ſignum & nomẽ habet ſpetiale a nomĩe alicuiꝰ animalis ꝓpter ꝓprietatẽ aliquã conueientem tã ipſi q̃ animali: uel ꝓpter diſpoſitõẽ ſtellarũ fixarum in illis partibus ad modum huiuſmodi animalium. Iſte uero circulus latine dicitur ſi

Zodiacꝰ c̃iculus

otiles

gifer quia fert ſigna uel qa diuidit i ea. Ab ariſtotile
uero i libro de generatõe & corruptõe dicit circuluſ
obliquus ubi dicit ꝙ ſecũdũ acceſſum & receſſuꝫ ſo
lis i cĩculo obliquo fiunt generatões & corruptões i

Nõia õdo & nu
merꝰ ſignoꝝ:

rebus iferioribꝰ. Nomĩa autem ſignoꝝ ordinatio &
numerꝰ i his patet uerſibꝰ. Sunt aries taurꝰ gemini
cancer leo uirgo Libraqꝫ ſcorpiꝰ architenẽs caper am

Sigõꝝ i gradus
& graduũ i miu
tã diuiſio

phora piſces. Quodlibet aũt ſignũ diuidit i 30. gra
dus. Vnde patet ꝙ i toto zodiaco ſunt. 360. gradus
Secundũ autẽ aſtronomos iteꝝ quilibet graduſ diui
ditur in 60 minuta: quodlibet minutũ in 60. ſecũda
quodlibet ſecũdũ i 60. tertia. & ſic deinceps uſque ad
10. & ſicut diuidit zodiacꝰ ab aſtrõomo ita & qlibet
cĩculꝰ i ſpera ſiue maior ſiue minor i ptes cõſimiles
Cum omiſ etiam cĩculus i ſpera præter zodiacũ intel
ligat ſicut linea uel cĩcũferentia. ſolus zodiacꝰ itelligi
tur ut ſupficies habẽs i latitudine ſua. 12. gradus d cu
iuſmodi gradibus iã locuti ſumꝰ. Vnde patet ꝙ qdã
mẽtiuntur i aſtrologia dicẽtes ſigna eſſe quadrata:
niſi abutentes nomie idẽ appellent quadratũ & qua

Longitudo & la
titudo ſigõꝝ

drãgulũ: Signũ.n. ht 30. gradꝰ i lõgitudie 12. uero i la
titudie. Linea aũt diuidẽs zodiacũ in circuitu ita ꝙ ex
una pte ſui reliquat ſex gradꝰ & ex alia pte alios ſex

Linea ecliptica.

dicit linea ecliptica: qm quãdo ſol & luna ſunt linea
liter ſub illa contingit eclipſis ſolis aut lunae

Eclipſis ſolis

Solis ut ſi fiat nouilunium & luna interponatur
recte inter aſpectuſ noſtros & corpus ſolare

Eclipſis lunae.

Lunae ut in plenilunio quando Sol lunae op
ponitur diametraliter. Vnde eclipſis lunae nihil

aliud ẽ q̃ interpoſitio terræ iter cõpꝰ ſolis & lunae
Sol qdẽ ſemp decurrit ſb ecliptica õnes alii plãctæ
declinãt uel uerſus ſeptẽtrionẽ uel uerſus auſtrũ quã
doqꝫ aũt ſunt ſub ecliptica. Pãs uero zodiaci quae de
cliat ab æqnoctiali uerſus ſeptẽtrionem dicit ſepten
triõalis uel borealis uel ãctica. Et illa ſex ſigna quae
ſunt a pricipio arietis uſqꝫ i finem uĩginis dicuntur
ſigna ſeptẽtrionalia. Alia pars zodiaci que dcliat ab
æquinoctiali uerſꝰ meridiẽ dicitur meridiõaliſ uł au

quae dicũt ſigna
ſeptẽtriõalia

ſtralis uel antarctica: & ſex ſigna quae ſunt a pĩcipio
librae uſqꝫ i fineꝫ piſcium dicũtur meridiõalia uel au

q̃ meridiõalia.

ſtralia. Cum autem dicit ꝙ in ariete eſt ſol uel i alio
ſigno ſciẽdum ꝙ hec ꝑpoſitio in ſumitur ꝓ ſub ſe
cundum ꝙ nũc accipimꝰ ſignũ i alia autem ſignifica

In poĩtur ꝓ ſub

tione dicit ſignum pyramis quadrilatera cuius baſis
eſt illa ſupficies quã appellamꝰ ſignũ uertex uero eiꝰ
eſt i centro terræ: & ſecundum hoc ꝓprie loquendo
poſſumꝰ dicere planetas eſſe i ſignis. Tertio modo

Eſſe i ſigõ mul
tis modis.

dicit ſignum ut itelligant ſex circuli tranſeunteſ ſup
poloſ zodiaci & ꝑ principia xii. ſignoꝝ. Illi ſex circu
li diuidunt totam ſupficiem ſperæ in 12. ptes latas
i medio: artiores uero iuxta polos zodiaci & qlibet
ps talis dicit ſignum & nomẽ habet ſpetiale a nomi
ne illiꝰ ſigni quod intercipitur inter ſuaſ duaſ lineas
Et ꝰm hãc acceptõem ſtellæ quæ ſunt iuxta poloſ di
cunt eſſe i ſigniſ. Itẽ itelligat corpꝰ q̊ddã cuiꝰ baſiſ
ſit ſignum ꝰm ꝙ nunc ultio accepimꝰ ſignũ. acumẽ
uero eiꝰ ſit ſuper axẽ zodiaci. Tale igit cõpꝰ i quar
ta ſignificatõe dicitur ſignum: ꝰꝫ quã acceptõnem

tot9 mund9 diuidit in.xii.ptes æquales quæ dicūt
ſigna & ſic qcquid ē i mundo ē in aliquo ſigno.

De duobus coluris

[S]unt aūt alii duo cīculi maiores in ſpera q dicūt
coluī quoꝝ officiū ē diſtiguere ſolſtitia & æqui
noctia. Dicit autē colur9 a colon grece quod ē mem
brū & uros qđ ē bos ſilueſter : quia quēadmoduꝫ
cauda bouis ſilueſtris erecta q̄ ē ei9 mēbrū facit ſemi
cīculū & nō pfectū: ita colur9 ſemp apparet nobis i
pfect9 qm̄ ſolū una ei9 medietas apparet alia uero
nobis occultatur. Colur9 igit diſtiguens ſolſticia tran
ſit p poloſ mūdi: per poloſ zodiaci: & maximaſ ſo
lis decliatōes hoc ē per primos grad9 cancri & capi
corni. Vnde prim9 pūct9 cancri ubi colur9 iſte inter
ſecat zodiacū dicit pūct9 ſolſticii æſtiualis qa qn̄ ſol
ē i eo ē ſolſticiū æſtiuale: & n̄ pōt ſol magiſ accedere
ad zenith capitis noſtri. Eſt aūt zenith punct9 i fima
mēto directe ſuprapoſit9 capitib9 noſtris. Arc9 ueō co
luri q itercipit iter pūctuꝫ ſolſtitii æſtiualis: & æqnoc
tialē appellat maxīa ſolis decliatio. Et ē ſecundū pto
lomeū 23. graduū & 51. miutoꝝ ſecūdū Almeonē ue
ro 23. graduū & 33. miutoꝝ. Similiter prim9 pūctus
capricorni: ubi idem colur9 ex alia pte interſecat zo
diacum dicit punct9 ſolſtitii hyemalis & arc9 coluri i
terceptus inter punctum illum & æquinoctialem di
citur alia maxīa ſolis decliatō & ē æqualis priori. Al
ter quidem colurus tranſit p polos mūdi: & p pri
ma pūcta arietis & libræ: ubi ſunt duo æquinoctia:
unde appellatur colurus diſtinguens æquinoctia. Iſti

Colur9 ūde

Zenith quid ſit

Maxīa ſoliſ de-
cliatio
Ptholome9
Almeon

autem duo coluri iterſecāt ſeſe ſuper polos mūdi ad
āgulos rectos ſperales. Signa quidē ſolſtitioꝝ & æq
noctioꝝ patēt his uerſib9. Hæc duo ſolſtitia faciūt
cancer capīcorn9: Sꝫ noctes æquāt aīes et libā dieb9

De meridiano & orizonte

[S]ūt iteꝝ duo circuli maiores i ſpa.ſ. meridianuſ
& hoīzon. Eſt aūt mēdian9 circulus quidā tran
ſiēs p polos mūdi: & per zenith capitis noſtri. Et di
citur meridian9 quia ubicūqꝫ ſit homo: & i q̄cumqꝫ
tempore āni quādo ſol motu fīrmamēti pueīt ad ſu
um meridianū eſt illi meridies. Conſimili ratōe dicit
circulus mediae diei & notādū q ciuitates quaꝝ una
magis accedit ad orientem q̄ alia habēt diuerſos me
ridianos. Arc9 uero æquinoctialis intercept9 iter du
os meridianos dicitur longitudo ciuitatū. Si autem
duæ ciuitates eūdē habeant mēdianū: tūc æqualiter
diſtant ab oriēte & occidente. Horizon uero ē circu
luſ diuidens inferi9 hemiſperiū a ſuperiori. unde ap
pellatur horizon id eſt terminator uiſus. Dicitur etiā
horizon circul9 hemiſperii. Eſt aūt dupplex horizon
rect9 & obliqu9 ſiue decliuis. Rectum horizonta &
ſperam rectaꝫ habēt illi quoꝝ zenith ē i æquinoctiali
quia illoꝝ horizon eſt circulus trāſiens p polos mun
di diuidēs æqnoctialem ad āgulos rectos ſperaleſ.
Obliquuꝫ hoīzōta: ſiue decliuē habent illi quib9 po
lus mūdi eleuat ſupra hoīzontem qn̄ illoꝝ horizon
interſecat æquinoctialem ad angulos impares & obli
quos unde dicitur horizon obliquuſ & ſpera obliq̄
ſiue decliuis. Zenith autem capitis noſtri ſemper eſt

Sigā ſolſtitōꝝ et
æquinoctioꝝ.

Meridianus cir
culus

Longitudo ciui
tatum

Horizon

Duplex eſt hori
zon

polus horizontis. Vnde ex his patet ꝙ q̄ta ē eleua
tō poli mūdi ſupra horizontez: tāta ē diſtātia zenith
ab æquinoctiali quod ſic patet. Cū quolibet die na
turali uterqꝫ colur9 bis iungat̄ meridiano: ſiue idē ſit
quō meridian9: quicquid de uno ꝓbatur & de reliq̄.
Sumatur igitur quarta ꝑs coluri diſtiguētis ſolſtitia
quæ ē ab æquinoctiali uſqꝫ ad polū mūdi. Sumat̄ ite
rum quarta ꝑs eiuſdē coluri. quæ ē a zenith uſqꝫ ad
horizōtē cum zenith ſit pol9 horizōtis. Iſte duæ q̄rte
cū ſint quartæ eiuſdē circuli iter ſe ſunt æquales. Sed
ſi ab æqualib9 equalia demant̄: uel idē cōmune reſi
dua erūt æqualia. dempto igit̄ cōmuni arcu. ſ. qui eſt
inter zenith & polū mūdi reſidua erunt æqualia ſcili
cet eleuatō poli mundi ſupra horizontem: & diſtātia
zenith ab æquinoctiali.

De quattuor circulis minoribus.

icto de ſex circulis maiorib9 dicēdū ē de quattu
or minoribus. Notādū igitur ꝙ ſol exiſtēs i pri
mo pūcto cācri: ſiue i pūcto ſolſtitii æſtiualis raptu
fimamenti deſcribit quēdam circulum qui ultimo d̄
ſcript9 ē a ſole ex parte poli arctici. Vnde appellatur
Circul9 ſolſticii æſtiualis — circul9 ſolſtitii æſtiualis ratione ſupi9 dicta: uel tro
pic9 aeſtiualiſ a tropos quod eſt cōuerſio qa tūc ſol
incipit ſe cōuertere ad iferi9 hemiſperiū & recedere
a nobis. Sol iteꝝ exñſ i prīo pūcto capicorni ſiue ſol
Circul9 ſolſtitii hiemalis — ſtitii hiēaliſ raptu firmamēti d̄ſcribit quendā circulū q
ultīo d̄ſcribit̄ a ſole ex pte poli ātarctici: unde appel
lat̄ circul9 ſolſtitii hiemalis ſiue tropic9 hiemaliſ quia
tūc ſol cōuertit̄ ad noſ. Cū aūt zodiacuſ declinet ab

æquinoctiali & polus zodiaci decliabit a polo mūdi
Cū igitur moueat̄ octaua ſpera & zodiac9 q ē ꝑs oc
tauae ſperæ mouebit̄ circa axē mundi: & pol9 zodia
ci mouebitur circa polū mūdi. Iſte igitur circul9 quē
deſcribit polus zodiaci circa polum mūdi arcticū di
citur circulus arcticus: ille uero circulus quem deſcri — Circul9 arcticus
bit alter polus zodiaci circa polū mūdi antarcticū dici
tur circulus antarcticus. Quāta ē etiā maxīa ſolis de
clinatō ſcilicet ab equinoctiali: tāta ē diſtātia poli mū — Circulus antarcticus
di ad polū zodiaci: quod ſic patet ſumat̄ colurus di
ſtinguēs ſolſtitia qui trāſit per poloſ mūdi: & ꝑ po
los zodiaci: Cū igitur omnes quārtæ uni9 & eiuſdez
circuli iter ſe ſint æquales quarta hui9 coluri quæ eſt
ab æqnoctiali uſqꝫ ad polū mundi erit equalis quārte
eiuſdez coluri: quæ eſt a primo pūcto cancri uſqꝫ ad
polū zodiaci: igitur ab illis æqualib9 dempto cōmu
ni arcu qui eſt a primo puncto cancri uſqꝫ ad polum
mundi reſidua erūt æqualia ſcilicet maxīa ſolis decli
natō: & diſtātia poli mūdi ad polū zodiaci. Cū autez
circulus artic9 ſecūdum qualibet ſui partez æque di
ſtet a polo mūdi patet ꝙ illa pars coluri quæ eſt iter
primum punctum cancri: & circulum arcticū fere eſt
dupla ad maximā ſolis declinationem: ſiue ad arcum
eiuſdem coluri qui intercipitur inter circulum arcti
cum & polū mundi arcticum q etiam arcus æqualis
ē maxīe ſolis declinatōi. Cū. n. colurus iſte ſicut alii cī
culi i ſpera ſit. 360. graduum quārta ei9 erit. 90. gradu
um. cū igitur maxīa ſolis declīatō ſecundū Ptolomeū — Ptolomeus
ſit 23. graduū & 51. miutoꝝ & totidē graduū ſit arcus

qūi ē inter circulū arcticū:& polum mūdi arcticum ſi iſta duo ſimul iuncta quæ fere faciūt.48.gradꝰ ſub trahāt a.90.reſiduū erūt 42.gradus q̃tus ē arcuſ co luri qui ē īter primū pūctum cācri & cīculū arcticū:& ſic patet ꝙ ille arcꝰ fere duplus ē ad maximā ſolis đ clinatōem.Notādum ꝙ æquinoctialis cū quattuō cir culis minoībꝰ dicūt qnq; paralelli quaſi æquidiſtātes non qa quātū primꝰ diſtat a ſecūdo tātum ſecūdꝰ di ſtet a tertio:quia hoc falſuʒ ē ſicut iā patuit ſed quia quilibet duo circuli ſimul iūcti ſecūdum q̃libet ſui ꝑ tē eque diſtāt ab īuicē& dicunt paralellus eqnoctialiſ paralellꝰ ſolſtitii æſtiualis paralellꝰ ſolſtitii hiemalis: paralellꝰ arcticꝰ & paralellus antarcticꝰ.Notādū etiam ꝙ quattuor paralelli miores.ſ.duo tropici:& paralel lus arcticus & paralellꝰ antarcticꝰ diſtigunt ī cœlo qn q; zonas ſiue regiones.Vnde Vir.ī georgicis Quiq;
Virgilius tenent cœlū zonæ quaꝝ una coruſco Semp ſole ru bēs & torrida ſemp ab igni:Diſtigunt etiā totidē pla gæ ī terra directae prædictis zonis ſuppoſitae Vnde
Ouidius Ouidius primo metha. Totidemq; plagæ tellure ꝓ muntur ī orbē:Quaꝝ quæ media ē nō eſt hitabilis æſtu:Nix tenet alta duas:totidēq; īter utrāq; locauit Tēperiēq; dedit mixta cū frigore flāma:Illa igit zōa quæ ē inter duos tropicos dicitur inhabitabilis ꝓpt calorem ſolis diſcurrētem ſemp inter tropicos.Simi liter plaga terræ illi directe ſuppoſita dicit inhītabilis ꝓpter calorē ſolis diſcurrētis ſuper illā.Ille uero due zonæ quæ cīcūſcribunt a circulo arctico & cīculo an tārctico circa polos mundi īhitabiles ſunt ꝓpter nimi

am frigiditatem quia ſol ab eis maxime remouet.ſi militer intelligenduʒ ē đ plagis terræ illis directe ſup poſitis:ille autē duæ zonae:quaꝝ una ē inter tropi cum æſtiualē & circulū arcticuʒ:& reliqua quæ ē īter tropicū hiemalē & circulū ātarcticuʒ habitabiles ſunt & tēpatæ caliditate torridæ zonæ exiſtētis iter tropi cos:& frigiditate zolnaꝝ extremaꝝ quae ſunt circa polos mundi:idē itelige de plagiſ terrae illis directe ſuppoſitis CAPITuluʒ tertium đ ortu & occaſu ſi goꝝ de diuerſitate dieꝝ & noctium & de diuerſita te climatum

ſignorum autem ortus & occaſus duplici ter accipit quoniā q̃tum ad poetas & q̃tuʒ ad aſtronomos.Eſt igitur ortꝰ & occaſus ſignoꝝ quo ad poetas triplex.ſ.coſmicꝰ chronicꝰ & eliacꝰ.Coſmicꝰ enim ortꝰ ſiue mundanꝰ eſt quando ſignum aut ſtella ſupra orizontem ex parte orientis de die aſcēdit.Et licet qualibet die artificiali ſex ſigā ſic oriantur:tamen antonomaſice ſignum illud dicit coſmice oriri cum quo & in quo ſol mane oritur.Et hic ortꝰ ꝓpriꝰ & pricipaliſ & quotidianꝰ dicit.De hͦ ōtu exēplū ī geōgiciſ hēt:ū docet ſatō fabaꝝ et mi lii ī uere ſole exiſtēte ī tauro ſic.Cādidꝰ auratiſ apit cū corībꝰ ānū:Taurꝰ & aduerſo cedēſ caīſ occidit a ſtro.occaſꝰ uero coſmicuſ ē reſpectu oppoſitōiſ.ſ.qn̄ ſol orit cum aliq̃ ſigno cuiuſ ſigni oppoſitū occidit coſmice.De hoc occaſu dicitur ī georgiciſ:ubi doce tur ſatō frumēti ī fine autūni ſole exn̄te ī ſcorpiōe q cū oriat cū ſole tauruſ ſigni eiuſ oppoſitū ubi ſunt

Triplex ē ortuſ & occaſuſ ſigno ruʒ ſm poetaſ

Ortuſ coſmicuſ

Virgiliuſ

occaſuſ coſmicuſ

Virgilius
Pleiades
pleiades occidit ſic: Ante tibi eoe atlãtides abſcõdãt
Debitaq̃ ſulcis cõmittas ſemia. Chroĩcꝰ ortꝰ ſiue tẽ
Ortꝰ chroĩcus
poãlis ẽ quando ſignũ uel ſtella poſt ſolis occaſuʒ ſu
pra hoĩʒõteʒ ex pte oriẽtis emergit chroĩce. ſ. dꝫ noc
te & dicitur tempoãlis quia tẽpꝰ mathematicoꝝ naſci
tur cum ſolis occaſu. De hoc ortu hẽmꝰ ĩ Ouidio
Ouidius
de põto ubi ꝯquerĩt morã exilii ſui dicẽs. Quattuõ
autũnos pleiaſ orta facit. Significãs p quattuor autũ
nos quadragĩta quattuor ãnos trãſiſſe poſtq̃ miſſꝰ e
rat ĩ exiliũ. Sed uirgilius uoluit ĩ autũno pleiades oc
cidere: ergo cõtrarii uidentur. Sed ratio huiꝰ ẽ ꝙ ſe
cundũ uirgiliũ occidũt coſmice ſecundum ouidium
oriunĩ chronice quod bene põt cõtingere eodẽ die
ſed differẽter tñ: quia coſmicꝰ occaſuſ eſt reſpectu tẽ
poris matutini: Chroĩcuſ uero ortꝰ reſpectu ueſper
Lucanus
tini ẽ chroĩcus occaſꝰ ẽ reſpectu oppoſitõis uñ Lu
canus ſic inquit. Tunc nox theſſalicas urgebat pãua
Ortꝰ eliacus
ſagittas. Eliacuſ ortus: ſiue ſolaris ẽ quãdo ſignũ uel
ſtella uideri poteſt per elongationem ſolis ab illo q̊d
prius uideri non poterat ſolis propinquitate. Exem
Ouidius
plum huius ponit Ouidius in libro de faſtiſ ſic. Iaꝫ
Virgilius
leuis obliqua ſubſedit aquarius urna. Et Virgilius in
georgiciſ. Gnoſiaque ardentis deſcendit ſtella corõae
Quæ iuxta ſcorpionem exiſtens non uidebatur dũ
Occaſꝰ eliacꝰ
ſol erat in ſcorpione. Occaſuſ eliacꝰ eſt quãdo ſol ad
ſignum accedit & illud ſua præſentia & luminoſitate
uideri non pmittit. Huiꝰ exemplum eſt ĩ uerſu pmiſ
ſo ſcilicet. Tauruſ & aduerſo cedenſ caniſ occidit
aſtro.

De ortu & occaſu ſignoꝝ ſcḋm aſtrologos a
dꝫ õtu et occaſu
equiĩ de ortu & occaſu ſigõꝝ put ſumũt aſtro
ſigõꝝ ĩ ſpa recta
nomi & priꝰ ĩ ſpa recta. Sciẽdũ ẽ ꝙ tã ĩ ſpera rec
Nota
ta q̃ obliqua aſcẽdit æqnoctialis circulꝰ ſemp unifor
miter. ſ. in tẽporibus æqualibꝰ æquales arcꝰ aſcẽdunt
. Motꝰ. n. cœli uniformis ẽ & angulꝰ quẽ facit æqui
noctialis cum horizonte obliquo nõ diuerſificaĩ ĩ ali
qbus horis. Partes uero ʒodiaci ñ de neceſſitate hñt
æquales aſcẽſiones ĩ utraqꝫ ſpera: quia q̃to aliqua ʒo
diaci pars rectiꝰ oritur tãto plus temporis ponitur ĩ
ſuo ortu. Huius ſignũ ẽ: quia ſex ſigna oriunĩ ĩ lõga
uel breui die artificiali ſimiliter & ĩ nocte. Notãdum
igitur ꝙ ortꝰ uel occaſus alicuiꝰ ſigni nihil aliud ẽ q̃
Ortꝰ et occaſꝰ
illam pãtem æqnoctialis oriri quae oritur cum illo ſi
ſignoꝝ quid ſit
gno oriente: uel aſcendẽte ſupra horizontem: uel illã
partem æqnoctialis occidere quae occidit cũ altero
ſigno occidẽte ideſt tẽdẽte ad occaſum ſub hoĩʒon
te. Signum aũt recte oriri diciĩ cum q̊ maior ps æq
noctialis oritur obliqꝫ uero cum quo minor. Simili
ſigñ recte uel o
ter etiam ĩtelligendũ ẽ de occaſu. Et eſt ſciendũ ꝙ ĩ
bliq̃ oĩri qd ſit:
ſpera recta quattuor quartæ ʒodiaci inchoatæ quattu
or punctis: duobus ſcilicet ſolſtitialibus & duobus æ
quinoctialibꝰ adequantur ſuis aſcenſionibus ideſt q̃
tum tẽporis cõſumit quarta ʒodiaci in ſuo ortu in
tãto tẽpore quarta aequinoctialis illi cõtermĩalis po
riĩ ſed tñ pteſ illaꝝ q̃rtaꝝ uariãĩ neqꝫ hñt eq̃leſ aſcẽ
ſiõeſ ſicut iã patebit: ẽ. n. regula quilibet duo arcuſ
ʒodiaci equales & equaliter diſtanteſ ab aliquo quat
tuor pũctoꝝ iã dictorum equales hñt aſcenſioneſ &

Lucanus.

ex hoc ſequitur ꝙ ſigna oppoſita æqualeſ hn̄t aſcē
ſiões & h̄ ē quđ dicit Lucanꝰ loquēs đ ꝓceſſu cato
nis i lybiam uerſꝰ æquinoctialem. Nō obliqua meāt
nec tauro rectiꝰ exit Scorpiꝰ: aut aries donat ſua tē
pora libræ: Aut aſtrea iubet lētos deſcendere piſces.
Pā geminis chiron: & idem q̊d chācinꝰ ardēs. Hūidꝰ
ægloceros: nec plꝰ leo tollitur urna. Hic dicit lucanꝰ
ꝙ exiſtentibus ſub æquinoctiali ſigna oppoſita æqua
les habēt aſcēſiones & occaſum. Oppoſitō aūt ſigno

Oppoſitio ſigõrum

rū habetur ꝑ hūc uerſuꝫ. Eſt li. ari. ſcō. ſa. gemi. capri.
can. a. le. piſ. uir. Et notādum ꝙ non ualet talis argu
mētatō. Iſti duo arcus ſunt æqualeſ: & ſimul īcipiunt
oriri: & ſemper maior pās oritur đ uno q̄ de reliquo
ergo ille arcus citiuſ peroritur cuius maior ꝑs ſemꝑ
oriebaĩ. Inſtāntia huiuſ argumētatōiſ maīfeſta ē i ptiō
ꝑdictaꝝ quātaꝝ. Si eni ſumaĩ quarta pſ zodiaci q̄ ē
a pricipio arietiſ uſqꝫ ad finem gemīoꝝ ſemꝑ maiō
pāſ oritur de quarta zodiaci q̄ de quarta æquinoctia
liſ ſibi conterminali: & tamen ille duæ quartae ſimul
ꝑoriunĩ. Idem ītellige de quarta zodiaci quæ ē a prin
cipio libræ uſqꝫ i finem ſagittarii. Item ſi ſumaĩ quar
ta zodiaci quae eſt a principio cancri uſque in fi
nem uirginis ſemper maior parſ oritur de quar
ta æquinoctialiſ: q̄ de quarta zodiaci illi contermi
nali & tamen ille duæ quartae ſimul peroriuntur. Idē
intellige de quāta zodiaci q̄ ē a primo pūcto capricō

dꝰ õtu et occaſu ſigõꝝ i ſpa oblꝗ̃

ni uſqꝫ in finem piſciū. In ſpera autē obliqua ſiue de
cliui duae medietateſ zodiaci adæquantur ſuiſ aſcē
ſionibꝰ. Medietateſ dico quæ ſumuntur a duo
bus punctis æquinoctialibꝰ: qa medietas zodiaci que
ē a pricipio aīetis uſqꝫ i finē uirginis oriĩ cū medie
tate æquinoctiali ſibi ꝯtermīali. Similiter alia medie
tas zodiaci oriĩ cū reliq̄ medietate æquinoctialis: pā
tes aūt illaꝝ medietatū uariaĩ ꝑum ſuas aſcēſiões: q̊
niā i illa medietate zodiaci: quæ ē a pricipio arietis:
uſqꝫ ī finē uīginis ſemꝑ maior ꝑs oriĩ de zodiaco q̄
de æquinoctiali: & tamen ille medietates ſimul ꝑori
untur. Econuerſo contigit in reliqua medietate zodi
aci: quæ ē a principio librae uſqꝫ ad finē piſciū: ſemꝑ
.n. maior ꝑs oritur de æquinoctiali q̄ de zodiaco: &
tamē ille medietates ſimul peroriuntur: Vnde hic pa
tet iſtantia facta manifeſtior contra argumētatōeꝫ ſu
ꝑiꝰ dictam. Arcus aūt qui ſuccedunt arieti uſqꝫ ad fi
nem uīginis ī ſpera obliqua minuūt aſcēſiones ſuas
ſupra aſcenſiones eorūdē arcuū ī ſpera recta: quia mi
nꝰ oritur de æquinoctiali. Et arcꝰ qui ſuccedūt libræ
uſqꝫ ad finē piſcium ī ſpera obliqua augent aſcenſio
nes ſuas ſupra aſcenſiones eorūdem arcuum in ſpera
recta: quia plus oriĩ de æquinoctiali. Augent dico ſe
cundum tantam quantitatem in quanta arcus ſucce
dentes arieti minuunt: Ex hoc patet ꝙ duo arcus æ
quales: & oppoſiti ī ſpera decliui habent aſcenſiones
ſuas iunctas æquales aſcēſionibꝰ eorūdeꝫ arcuū i ſpe
ra recta ſimul ſumptis: quia quanta eſt diminu
tio ex una ꝑte tāta ē additō ex alteā. Licet. n. arcꝰ iter
ſe ſint æq̄les tñ quātum unꝰ minor ē tātum recuꝑat
alius & ſic patet adæquatio. Regula quidem ē i ſpe
ra obliqua quđ quilibet duo arcꝰ zodiaci æqualeſ

& æqualiter diſtātes ab alterutro pūctoꝝ æquinoctiali
um æquales habēt aſcenſiones. Ex prædictis etiā pa
tet ꝙ dies natuāles ſunt īæquales. Eſt enī dies natura
lis reuolutō æquinoctialiſ cīca terram ſemel cū tanta
ʒodiaci pāte quātā iteꝝ ſol pertrāſit motu ꝓprio ꝯ
tra firmamētum. Sed cū aſcenſiones illoꝝ arcuū ſint ī
æquales: ut patet per p̄dicta tā ī ſpera recta q̄ ī obliq̄
& penes addimēta illaꝝ aſcēſionū ꝯſiderēt dies natu
rales illi de neceſſitate erūt īæquales ī ſpera recta ꝓp
ter unicā cauſaʒ. ſ. ꝓpter obliquitatē ʒodiaci. In ſpera
uero obliqua ꝓpter duas cauſas. ſ. obliq̄tatem ʒodia
ci: & obliquitatē horiʒōtis obliqui. Tertia ſolet aſſi
gnari cā eccentrici circuli ſolis. Notāduʒ etiā ꝙ ſol tē
dēs a primo puncto capricorni per arietē uſq; ad pri
mum pūctuʒ cācri raptu firmamēti deſcribit. 182. para
lellos qui etiam paralelli & ſi nō omnino ſint circuli
ſed ſperæ: cū tamen non ſit ī hoc error ſenſibilis: in
hoc uis non cōſtituat: ſi circuli appellent: de numero
quoꝝ circuloꝝ ſunt duo tropici: & unꝰ æquinoctia
lis. Item iā dictos circulos deſcribit ſol raptu firma
menti deſcēdens a primo puncto cancri ꝑ librā uſq;
ad primum punctū capricorni. Et iſti circuli dierum
naturaliū circuli appellātur. Arcꝰ aūt qui ſunt ſupra
horiʒōtem ſunt arcꝰ dieꝝ artificialium. Arcꝰ uero qui
ſunt ſub oriʒonte ſunt arcꝰ noctium. In ſpera igīt rec
ta cum hōiʒon ſperæ rectæ trāſeat ꝑ polos mūdi di
uidit omnes circuloſ iſtos in pteſ æqualeſ. Vnde tā
ti ſunt ācꝰ dieꝝ quanti ſunt ācꝰ noctium apud exiſtē
tes ſub æq̄noctiali. Vnde patet ꝙ exiſtētibꝰ ſub æqui

noctiali in quacūq; parte firmamenti ſit ſol ē ſemp
æquinoctiū. In ſpera aūt decliui horiʒon obliquuꝰ
diuidit ſolū æquinoctialē in duaſ ptes æquales. und
qūado ſol ē ī alterutro pūctoꝝ æq̄noctialiū tunc ācꝰ
diei æquatūr arcui noctis: & ē æquinoctiū ī uniuerſa
terra. Omnes uero alios circulos diuidit hōiʒon obli
quus ī ptes īæquales: ita ꝙ ī omībꝰ cīculis qui ſunt
ab æquinoctiali uſq; ad tropicū cancri: & ī ipſo tro
pico cācri maiō ē arcꝰ diei q̄ noctis. i. arcus ſuper hoī
ʒontem q̄ ſub horiʒonte. Vnde ī toto tempore quo
ſol mouetur a pricipio arietis ꝑ cancrū uſq; ī finē uir
ginis maiorantur dies ſupra noctes. & tanto plus quā
to magis accedit ſol ad cancrum & tanto minꝰ quā
to magis recedit. E conuerſo autem ſe habet de die
bus & noctibus dum ſol eſt in ſignis auſtralibus. In
omnibus aliis circulis: quos ſol deſcribit inter æqui
noctialē & tropicum capricorni maior ē circulus ſub
horiʒonte & minor ſupra. unde arcus diei eſt minor
quā arcuſ noctis. Et ſecundum ꝓportionē arcuum
minorantur dies ſupra noctes. & quanto circuli ſunt
ꝓpīquiores tropico hiemali: tanto magis minorā
tur dies. Vnde uidetē ꝙ ſi ſumantur duo circuli æq
diſtātes ab æquinoctiali ex diuerſis ptibuſ quātꝰ eſt
arcꝰ diei ī uno tātus eſt arcꝰ noctis ī reliquo ex hoc
ſeq; uidetur ꝙ ſi duo dieſ nāles ſumāt ī āno æq̄liter
remoti ab alterutro æq̄noctioꝝ ī oppoſitis ptibꝰ q̄
ta ē dies artificialiſ uniꝰ: tāta ē nox alterius & econ
uerſo. Sed hoc eſt quātum ad uulgi ſenſibilitatem
in horiʒontis fixione. Ratio enim per ademptioneʒ

ſolis contra fermamentũ in obliquitate ʒodiaci ueri9
diiudicat. Quãto ꝗdem poluſ mundi magis eleuatur
ſupra horizontem tãto maiores ſunt dies æſtatis qñ
ſol ẽ in ſignis ſeptentrionalib9. Sed ẽ econuerſo qñ
ẽ in ſignis auſtralib9. tanto enĩ magiſ minorantur d
es ſupra noctes. Notandũ etiam ꝙ ſex ſigna que ſũt
a pricipio cancri per librã uſq; ĩ finẽ ſagittarii habẽt
aſcenſiões ſuaſ ĩ ſpera obliqua ſimul iunctaſ maiores
aſcenſioĩb9 ſex ſignoꝝ quae ſunt a pricipio capricor
ni ꝑ arietem uſq; ad finem gemĩoꝝ. Vnde illa ſex ſi
gna pri9 dicta dicuntur recte oriri. iſta uero ſex obliq;

Signa recte & obliq; oriẽtia

Vnde uirgili9 Recta meãt: obliqua cadũt a ſidere cã
cri. Donec finitur chironi: ſed cætera ſigna Naſcũtur
prono: deſcendũt tramite recto. Et quando eſt nobis
maxima dieſ ĩ æſtate ſcilicet ſole exñte ĩ pricipio cã
cri tũc oriuntur de die ſex ſigna directe orientia: de
nocte autem ſex obliq;. Ecõuerſo quando nobis eſt
minim9 dieſ ĩ anno ſcilicet ſole exiſtente ĩ pricipio
capricorni tũc de die oriunĩ ſex ſigna obliq; orientia
de nocte uero ſex directe. Quãdo aũt ſol eſt in alte
rutro pũctoꝝ æqnoctialium tunc de die oriunĩ tria
ſigna directe orientia: & tria obliq; & de nocte ſimili
ter. Eſt. n. regula quãtumcũq; breuis uel ꝓlixa ſit di
eſ uel nox ſex ſigna oriuntur de die & ſex de nocte.
nec ꝓpter ꝓlixitatẽ uel breuitatẽ diei uel noctiſ plu
ra uel pauciora ſigna oriunĩ. Ex hiſ colligitur ꝙ cum
hora naturaliſ ſit ſpatiũ temporiſ in quo medietaſ ſi
gni perorĩt ĩ ꝗlibet die artificiali: ſimiliter & in noc
te ſunt 12. horæ naturaleſ: In õnib9 autem aliiſ cĩculiſ

qui ſunt a latere æqnoctialis: uel ex ꝑte auſtrali uel
ſeptẽtrionali maiorantur uel minorãĩ dies uel noctes
ſecundũ ꝙ plura aut pauciora de ſignis directe oriẽ
tib9 uel obliq; de die uel de nocte oriuntur.

De diuerſitate dieꝝ & noctiũ quæ fit
habitãtib9 ĩ diuerſis locis terrae.

otandũ aũt ꝙ illis quoꝝ ʒenith ẽ ĩ æquinoctiali
circulo ſol bis ĩ ãno trãſit ꝑ ʒenith capitis eoꝝ:
ſcilicet qñ ẽ ĩ principio arietis uel ĩ principio librae
& tũc ſunt illis duo alta ſolſtitia qm̃ ſol directe trãſit
ſupra capita eoꝝ. Sũt iteꝝ illis duo ima ſolſtitia qñ
ſol eſt in primis pũctis cancri & capricorni: & dicunĩ
ima quia tunc ſol maxĩe remouetĩ a ʒenith capitiſ eo
rum. Vnde ex ꝑdictis patet cum ſemꝑ hẽant æquĩoc
tiũ ĩ ãno quatuor hẽbunt ſolſtitia: duo alta & duo
ima. Patet etiã ꝙ duas hñt æſtates ſole. ſ. exñte ĩ alte
rutro pũctoꝝ æqnoctialiũ uel prope. Duas etiã habẽt
hiemes. ſ. ſole exiſtente ĩ primis pũctis cancri & caprĩ

Alfragan9

corni uel ꝓpe Et hoc ẽ qđ dicit alfragan9 ꝙ æſtas
& hiems ſcilicet noſtræ ſunt illis unius & eiuſdẽ cõ
plexiõis qm̃ duo tp̃ora quæ ſunt nobis æſtas & hiẽſ
ſunt illiſ duæ hiemes. Vnde ex illis uerſib9 Lucãi pa

Lucanus

tet expoſitõ Depñſum eſt hunc eſſe locum quo cĩcu
l9 alti Solſtitii mediũ ſigõꝝ percutit orbem. Ibi. n.
appellat lucanus circulum alti ſolſtitii æquinoctialem
in quo contingunt duo alta ſolſtitia ſub æquinoctia
li exiſtentibus. Orbem ſignorum appellat ʒodiacuʒ
quem medium ideſt mediatum hoc eſt diuiſum in
duo media æquinoctialis: percutit ideſt diuidit:

Illis etiam in anno contingit habere quattuor ūbras Cum enim ſol ſit in alterutro punctoꝝ æquinoctiali um tunc ī mane iacitur umbra eoꝝ uerſus occidentē in ueſpere uero econuerſo. In meīdie uero ē illis um bra perpēdicularis: cū ſol ſit ſupra caput eoꝝ. Cum autem ſol ē ī ſignis ſeptētrionalibꝰ tunc iacitur um bra eorum uerſus auſtrum. Quando eſt in auſtrali bus tunc iacitur uerſus ſeptētrionē. Illis autem oriun tur & occidūt ſtellae quæ ſunt iuxta polos ſicut & q

Lucanꝰ busdam aliis habitantibꝰ circa æquinoctialem. Vnde Lucanus ſic inquit. Tūc furor extremoſ mouit roma nus horeſtas: Carmenos qꝫ duceſ quoꝝ iā flexꝰ ī au ſtrū. Aether nō totā mergi tamē aſpicit arcton: Lu cet & exigua uelox ibi nocte boetes. Ergo mergitur & parum lucet: item Ouidiꝰ de eadem ſtella. Tingit occeano cuſtos erimanthidos urſæ: Aequoreasqꝫ ſuo

Virgiliꝰ ſidere turbat aquas: in ſitu autem noſtro nunquam occidunt il e ſtellæ. Vnde uirgilius. Hic uertex nobis ſemꝑ ſublimis at illū: Sub pedibꝰ ſtyx atra uidet ma neſqꝫ ꝓfundi. & Lucanꝰ Axis incciduꝰ gemina clariſ ſimus arcton. item uirgiliu s in georgicis ſic inquit. Arctos occeani metuentes æquore mergi.

quorum zenith eſt inter
æquinoctialem & tro
picum cancri.

Ilis aūt q̊ꝝ zenith ē iter æquinoctialē & tropicū cancri contingit bis ī anno ꝙ ſol tranſit per ze nith capitiſ eoꝝ quď ſic patet ītelligaī cīculꝰ paralel lꝰ æquioctialis tranſiens ꝑ zenith capitiſ eoꝝ: ille cīcu

lus interſecabit zodiacum ī duobus locis æquediſtan tibꝰ a priucipio cancri. Sol igitur exn̄s ī illis duobus pūctis trāſit per zenith capitis eoꝝ. Vnde duaſ hn̄t æſtates & duas hiemes: q. ſolſtitia & q̄ttuor ūbras ſi cut exiſtēteſ ſb̄ æqnoctiali. Et ī tali ſitu dicūt quidaꝫ arabiam eſſe. Vnď lucanꝰ loquēs de arabibꝰ uenienti bus romā ī auxiliū pompeio dicit. Ignotū uobis ara bes ueiſtis ī orbem. Vmbras mīati nemoꝝ nō ire ſi niſtras: qm̄ in partibus ſuis quandoqꝫ erant illis um bræ dextræ: quādoqꝫ ſiniſtræ: quandoqꝫ ꝑpēdiculāes quandoqꝫ oriētales: quādoqꝫ occidentaleſ. Sed quan do uenerant romam circa tropicū cancri tūc ſemper habebāt ūbras ſeptētriōales.

Quorum zenith ē ī tropico cancri

Ilis ſiquidē quoꝝ zenith ē ī tropico cācri ꝯtigit ꝙ ſemel ī anno tranſit ſol per zenith capitis eoꝝ. ſ. qn̄ ē ī primo pūcto cācri: & tūc ī una hora diei uniꝰ totiꝰ anni ē illiſ ūbra ꝑpēdiculaīſ. in tali ſitu dicit ſie ne ciuitaſ. ūde lucanꝰ. Vmbraſ nuſq̄ flectēte ſiene hoc Siene ciuitaſ.

ītellige ī meridie uniꝰ diei & ꝑ reſiduum totiꝰ anni Lucanꝰ iacit illiſ umbra ſeptētriōaliſ.

quorum zenith ē īter tropicum
cācri & cīculum arcticū.

Iliſ uero quorum zenith eſt īter tropicum can cri: & circulum arcticum contingit quod Sol ī ſempiternū nō trāſit ꝑ zenith capitiſ eoꝝ: & illis ſeꝑ iacit ūbra uerſꝰ ſeptētriōeꝫ. Taliſ ē ſitꝰ noſter. Notan dū etiā ꝙ æthiopia uel aliqua parſ eiꝰ ē circa tropi cum cancri Vnde lucanuſ. Aethiopumque ſolum lucanꝰ

Signũ ſumitur equoce

quod nõ p̃meret̃ ab ulla Signiferi regiõe poli:ni po
plite lapſo Vltia curuati ꝓcederet ũgula tauri. Dicũt
.n.quidã ꝙ ibi ſumit̃ ſignũ equiuoce ꝑ duodecima
pãte zodiaci:& ꝑ fõma aĩalis:quod ſecũdum maio
rem ptẽ ſui ẽ ĩ ſigno quod denomĩat.Vnde taurus
cum ſit ĩ zodiaco ſecundũ maiorẽ ſui partem: tamen
extẽdit pedẽ ſuum ultra tropicũ ,cancri :& ita p̃mit
æthiopiam licet nulla pãſ zodiaci premat eam.ſi eniʒ
pes tauri de quo loquit̃ auctor extenderetur uerſus
æqnoctialem ut eſſet ĩ directo arietis uel alterius ſi
gni tunc premeret̃ ab ariete uel uirgine & aliis ſigniſ
quod patet p circulũ æqnoctialẽ paralellũ circũduc
tum p zenith capitis ĩpoꝝ æthiopũ:& arietem & uĩ
ginẽ uel alia ſigã.Sʒ cũ ratõ phiſica huic ꝯtrarietur:
nõ enĩ ita eſſent denigrati ſi ĩ tempata naſceret̃ hita
bili.Dicendũ ꝙ illa pſ æthiopiæ de qua loquit̃ luca
nus ẽ ſb æqnoctiali cĩculo & ꝙ pes tauri de quo loq
tur extenditur uerſus æquinoctialẽ.Sed diſtiguit̃ tũc
ĩ ſigna cãdialia & regiões.nã ſigna cãdialia dicũt̃ duo
ſigna ĩ qb9 contĩgunt æquinoctia.Regiões aũt appel
lanẽ ſigna intermedia.Et ſecũdũ hoc patet ꝙ cũ æthi
opia ſit ſub æqnoctiali nõ p̃mit̃ ab aliqua regiõe ſed
a duob9 ſignis tm̃ cãdialib9.ſ.ariete & libra.

Quæ dñr ſigna cãdinalia & quae regiones

Quorum zenith ẽ ĩ cĩculo arctico

Illis autem quorum zenith eſt in circulo arcti
co contingit in quolibet die & tempore an
ni ꝙ zenith capitiſ eorum eſt idem cum polo zo
diaci:& tunc habent zodiacum ſiue eclipticam pro

horizonte.Et hoc ẽ quod dicit Alfragan9 ꝙ ibi cir
cul9 zodiaci flectitur ſupra circulum hemiſperii. Sed
cum firmamẽtũ continue moueat̃ circuliſ horizon
tiſ interſecabit zodiacum ĩ inſtanti & cum ſint maxi
mi cĩculi ĩ ſpera ĩterſecabũt ſe ĩ ptes æquales. Vnde
ſtatim medietas una zodiaci emergit ſupra hoĩzõtẽ
& reliqua deprimit̃ ſub horizõte ſubito & hoc ẽ qđ
dicit alfragan9 ꝙ ibi occidũt repẽte ſex ſigna & reli
qua ſex oriunt̃ cum toto æqnoctiali. Cũ aũt eclipti
ca ſit horizon illoꝝ erit tropicus cancri tot9 ſupra ho
rizonta:& tot9 tropus capricorni ſub horizonte: &
ſic ſole exñte ĩ primo pũcto cancri erit illis una dies
uigiti quattuor horaꝝ:& quaſi iſtãs ꝑ nocte quia in
iſtanti ſol tranſit hoĩzonta:& ſtatim emergit:& ille ꝯ
tact9 ẽ ꝑ nocte.Econuerſo cõtingit illis ſole eñte in
primo pũcto capricorni.Eſt.n.tunc illis una nox ui
giti quattuor horaꝝ & quaſi iſtans pro die.

Alfragan9.

Quoꝝ zenith ẽ inter circulũ arcticum & polum mũdi

Illis aũt quoꝝ zenith ẽ ĩter cĩculũ arcticum & po
lum mundi arcticum contingit ꝙ horizon illoꝝ
interſecat zodiacũ ĩ duob9 punctis æque diſtãtibus
a pĩcipio cancri & ĩ reuolutiõe firmamẽti contingit
ꝙ illa portõ zodiaci ĩtcepta ſẽp reliqẽ ſupã hoĩzõtẽ.
Vnde patet qđ quamdiu ſol ẽ ĩ illa portiõe ĩtcepta
erit unus dies continuus ſine nocte ergo ſi illa por
tio fuerit ad quantitatem ſigni unius erit ibi dies
continuus unius menſis ſine nocte ad quantitatẽ
duorum ſignorum erit duorum menſium : & ita

Vbi ſit dies ſine nocte:

Vbi nox ſine die

De ortu uel occaſu ꝑpoſtero ſignorum

deinceps. Item cōtingit eiſdē ꝙ portō zodiaci itercep
ta ab illis duob9 punctis æque diſtantib9 a pricipio
capricorni ſemper relinquitur ſub horizonte ūde cū
ſol ē in illa portione itercepta erit una nox ſine die
breuis uel magna ſecūdū quātitatē interceptæ pōtō
nis. Signa aūt reliqua quæ eis oriunt̄ & occidūt: ꝑpo
ſtere oriunt̄ & occidunt. Oriunt̄ ꝑpoſtere ſicut tauruſ
ante arietē aries ante piſceſ piſces aū aquariū. Et tñ
ſigna bis oppoſita oriunt̄ recto ordie & occidūt pre
poſtere ut ſcorpi9 ante librā libra ante uirginē: & tñ
ſigna bis oppoſita occidūt directe illa ſcilicet quae
oriebātur ꝑpoſtere ut taurus.

Quoꝝ zenith eſt in polo arctico

Illis autē quoꝝ zenith ē i polo ārtico ɔtīgit ꝙ il
loꝝ horizon ē idem quod æquinoctialis. Vnde cū
æquinoctialis iterſecet zodiacū i duas ptes æqles ſic &
illoꝝ horizon reliquit medietatē zodiaci ſupā & reliq̄ i
fra. Vnde cū ſol decurrat p illā medietatē: q̄ ē a prin
cipio arietis uſq; i finē uirginis un9 erit dies cōtinu9
ſine nocte: & cū ſol decurrit i illa medietate quæ ē a
pricipio libræ uſq; i finem piſciū erit nox una ɔtīua
ſine die. Quare & una medietas toti9 anni ē una di
es artificialis & alia medietas ē una nox. Vnde totuſ
ann9 ē ibi un9 dieſ nālis. Sed cū ibi nunq̄ magis 23
gradib9 ſol ſub horizōte deprimat̄ uidet̄ ꝙ illiſ ſit di
es ɔtinu9 ſine nocte. Nā & nobis dieſ dicit̄ aū ſoliſ ō
tū ſupra horizontē hoc aūt ē q̄tum ad uulgarē ſenſi
bilitatē. non eni eſt dieſ artificialiſ quantum ad phi
ſicā ratōnem niſi ab ortu ſolis uſq; ad occaſum ei9 ſb

Ptolomeus

horizōte. Ad hoc iteꝝ ꝙ lux uidet̄ ibi ēē ꝑpetua q̄m
dies ē aū q̄ ſol leuet̄ ſup terrā p 18. gradus ut dicit
Ptolome9. Alii uero magiſtri dicūt 30. ſ. p quātitatē
uni9 ſigni dicēdū ꝙ aer ē ibi nubiloſ9 & ſpiſſ9. radi9
n. ſolaīs ibi exñs debilis uirtutis magis d uapoīb9
eleuat q̄ poſſit ɔſumere uñ aerē nō ſerenat: & nō eſt
dies.

De diuiſione climatum

magīet̄ aūt qdā cīculus i ſupficie terræ directe
ſuppoſit9 æquinoctiali. Intelligat̄ ali9 circulus i ſup
ficie terræ trāſiēs p orietē & occidētē & p poloſ mū
di. Iſti duo cīculi iterſecāt ſeſe i duob9 locis ad angu
los rectos ſpaleſ & diuidūt totā terrā i. 4. quartas:
quaꝝ una ē noſtra hītabilis illa. ſ. quæ itercipit̄ inter
ſemicirculū ductum ab orietē i occidētem p poluꝝ
arcticū. Nec tamē illa quārta tota ē hītabilis q̄m ptes
illi9 ꝓpīq; æquinoctiali inhītabiles ſunt ꝓpter nimiū
calorē. Similiter ptes ei9 ꝓpinq; polo arctico inhabi
tabiles ſunt ꝓpter nimiā frigiditatē. Intelligat̄ ergo
una linea æque diſtās ab æquinoctiali diuidēs partes
quartæ īhabitabiles ꝓpter calorē a ptib9 hītabilibus
quæ ſunt uerſus ſeptētriōeꝝ. Intelligatur etiā alia linea
æque diſtās a polo arctico diuidēs ptes quartæ ihīta
bileſ quæ ſunt uerſ9 ſeptētrionē: ꝓpter frig9 a ptib9
habitabilibus quæ ſunt uerſuſ æquinoctialē. Inter iſtas
etiā duas lineas extremas itelligant̄ ſex lineæ paralellæ
æquinoctiali quæ cū duab9 priorib9 diuidūt ptē to
talē quartæ hītabilem in ſeptem portiones quae di
cunt̄ ſeptem climata: prout i ſequenti patet figura.

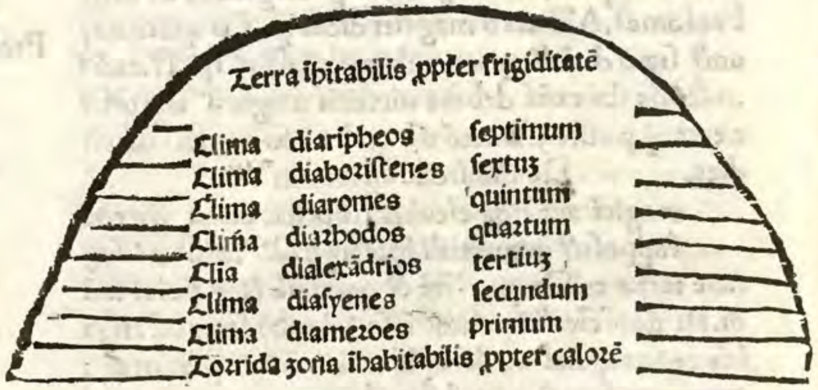

Clima qd ſit.

Dicit̃ autē clima tãtum ſpatiũ terre ꝑ quãtum ſenſibiliter uariat̃ horologiũ. Idē nãqꝫ dies æſtiuus aliquãtuſ q eſt ĩ una regiõe: & ſenſibiliter ē minor ĩ regiõe ꝓpĩquiori auſtro. Spaciũ igit̃ tãtum quãtuꝫ ĩcipit dies idem ſenſibiliter uariaĩ dicitur clima. Nec eſt idē horologiũ cũ prĩcipio: & fine hui9 ſpatii obſeruatũ. hore. n. diei ſenſibiliter uariant̃: quare & horologium.

Medium primi climatiſ

Mediũ igit̃ primi climatiſ ē ũ maxima diei ꝓlixitaſ ē 13. hoꝛꝝ & eleuatõ poli mũdi ſupra circulũ hemiſpii gradib9. 16. & dicit̃ clima diamercoſ. initium ei9 eſt ũ diei maioriſ ꝓixitaſ eſt 12: horaꝝ & dimidiæ & q̃rte uni9 hõe & eleuat̃ poluſ ſupra horizõteꝫ gradiꝰ 12: & dimidie & q̃rte uni9 graduſ: & extēdit eiuſ latudo uſqꝫ ad locũ ũ lõgitubo ꝓlixiõiſ diei eſt 13: horaꝝ & q̃rte uniuſ: & eleuat̃ poluſ ſupã horizõteꝫ gra

dib9 20. & dimidio quod ſpatiũ terræ ē 440. miliaria. Mediũ aũt ſecundi climatis eſt ũ major dies ē 13. horaꝝ & dimidiæ & eleuatõ poli ſupã hoĩzontē xxiiii graduũ & quartæ ptis uni9 gradus. & dicit̃ clima diaſyenes. Latitudo uero ei9 ē ex termĩo primi cliatis uſque ad locũ ubi fit dies ꝓlixior 13. hoꝛꝝ & dimidiae & quartae ptis uni9 hore & eleuat̃ polus. 27. gradib9 & dimidio & ſpatium terrae ē. cccc. miliarioꝝ. Mediũ tertii climatiſ ē ubi fit longitudo ꝓlixioꝛiſ diei xiiii. hoꝛꝝ & eleuatõ poli ſupra hoĩzontē 30: graduum & dimidii & quãrte uni9 pãtis. & dicit̃ clima dialexandrioſ. latitudo ei9 ē ex termino ſecũdi climatis uſqꝫ ũ ꝓlixior dies ē xiiii. horaꝝ & quãtæ uni9 & latitudo poli 33. graduũ & duaꝝ tertiaꝝ quod ſpaciũ terrae ē 350. miliaĩoꝝ. mediũ quĩti climatis ē ubi maioĩs diei ꝓlixitas ē xiii. horaꝝ. & dimidiæ & axis latitudo 36. graduũ & duaruꝫ qrtarum: & dicitur diarbodos. latitudo uero eius eſt ex termino tertii climatis uſqꝫ ubi ꝓlixitaſ maioris diei eſt xiiii. horaꝝ & dimidiæ & quarte partiſ uni9 eleuatõ autē poli 39: graduum quod ſpatiũ terre ē 300. miliaĩoꝝ. mediũ qnti climatiſ ē ũ maior dieſ ē 15. horaꝝ & eleuatõ poli lxi. grad9 & tertiae uni9 & dicitur clima diaromes latitudo uero ei9 ē ex termĩo quarti cliatis uſqꝫ ubi ꝓlixitas diei ſit qndecim horarum & quartae uniuſ & eleuatio axiſ quadraginta triũ graduum & dimidii. quod ſpatium terrae eſt 255. miliariorum. medium ſexti climatiſ ē ubi prolixior dieſ ē quindecim horarum & dimidiae: & eleuatur poluſ ſuper horizõ

Mediũ ſecũdi climatis.

mediũ tertii clĩatis

medium quarti climatis

mediũ quinti climatis

medium ſexti climatis

tem xlv.gradibꝰ & duabus quintis uniꝰ.Et dicit͂ clima diaboryſtenes.Latitudo uero eius ē ex termino qnti climatis uſq; ubi lōgitudo dici ꝓlixior ē 15.horaꝝ & dimidiæ & quarte unius & axis eleuatō.xlvii. graduū & quãtæ uniꝰ quæ diſtãtia terræ ē.312.miliarioꝝ:Mediū aūt ſeptimi cliatis ē ubi maior ꝓlixitas ē diei 16.horaꝝ.& eleuatō poli ſupra hoīzontē xlviii. graduū & duaꝝ tertiaꝝ.& dicit͂ clima diarypheos.latitudo uero eiꝰ ē ex termino ſexti cliatis uſq; ū maxia dies ē 16.horarū & quartæ uniꝰ.& eleuatio poli mūdi ſupra hoīzontē 50.gradibus & dimidio.quod ſpatium terre ē 185.miliarioꝝ.Vltra aūt huiꝰ ſeptimi cliatis terminū licet plures ſint iſulae & hoium hitatōneſ quicqd tamē ſit qm̄ puæ ē hitatōis ſub climate non cōputatur.Omnis itaq; inter terminū initialem climatū & finalē eorūdem diuerſitas ē triū horaꝝ.& dimidiæ.& ex eleuatōe poli ſupra horizontē 38.graduum.Sic igit͂ patet uniꝰ cuiuſq; cliatis latitudo a pricipio ipſiꝰ uerſus æqnoctialē uſq; i finē eiuſdem uerſus polum arcticū & ꝙ primi climatis latitudo ē maior latitudīe ſecūdi & ſic deinceps.Longitudo autem climatis pōt appellari linea ducta ab oriēte i occidentem æque diſtās ab æquinoctiali Vnde lōgitudo primi climatis ē maior lōgitudīe ſecundi & ſic deīceps quod cōtigit ꝓpter āguſtiā ſperæ.

mediū ſeptimi climatis

Lōgitudo climatis

Capitulumquartū de circulis & motibꝰ plaētarum & de cauſis eclipſium ſolis & lunae:

n Otandū ꝙ ſol habet unicumcirculū p quē mouet͂ ī ſuperficie lineæ eclipticae:et eſt eccētricus:Eccentricꝰ quidē cīculus dicitur non omnis circulus ſed ſolum talis qui diuidēs terrā ī duas ptes æquales nō habet cētrū ſuuz cū cētro terrae ſed extra:Punctꝰ aūt i eccentrico q maxime accedit ad firmamenrum dicit͂ aux.quod īterp̄tatur eleuatio.Punctꝰ uero ſuppoſitus q maximae remotōis eſt a firmamēto dicitur oppoſitio augis.Solis autē ab occidente ī orientem duo ſunt motus quoruz unus eſt ei proprius in circulo ſuo eccentrico : quo mouetur in omni die ac nocte ſexaginta minutis fere. Aliꝰ uero tardior ē motꝰ ſpæ ipſiꝰ ſupra polos axis circuli ſignorum & eſt æqualis motui ſperæ ſtellarum fixarum ſcilicet in centum annis gradu uno Ex his itaq; duob̄ motibꝰ colligit͂ curſus eiꝰ i circulo ſignoꝝ ab occidēte ī orientē:p quē abſcidit circuluz ſignoꝝ i 365:diebus et quarta unius diei fere preterrem modicam quæ nulliꝰ ē ſenſibilitatis :Quilibet autem plāeta tres habet cīculos præter ſolem ſcilicet æquātem deferētez et epicyclū:Aequās qdem lunae eſt circulus cōcentricus cum terra et eſt ī ſuperficie eclipticæ:eius uero deferēſ eſt circulus eccentricꝰ nec eſt i ſupficie eclipticæ īmo una eius medietas declinat uerſus ſeptentrionem altera uerſus auſtrum et interſecat deferens æquantem in duobus locis:Et figura īterſecatōiſ appellat͂ Draco quoniā lata ē i medio: et anguſtior uerſus finem:interſectio igit͂ illa p quam mouetur luna ab auſtro in aquilonem appellatur

Circulus eccentricus

Aux

Oppoſitō augiſ

Aequās lunæ

Deferens lunae

Draco

Caput dracõis.
Cauda dracõis.

caput draconis:Reliqua uero iterſectõ ꝑ quã mouet̃ a ſeptẽtrione ĩ auſtrũ dicit̃ cauda dracõis. Deferẽtes quidẽ & æq̃tes cuiuſlibet planetæ ſunt aequales. Et ſciẽdum ꝙ tã deferenſ q̃ æquans Saturni Iouis Martis Veneris & Mercurii ſunt eccẽtrici & extra ſupficiem eclipticae:& tamẽ illi duo ſunt in eadẽ ſupficie.

Epicyclꝰ qd ſit.

Et ẽ epicyclus cĩculus puus ꝑ cuiꝰ cĩcũferentiam defert̃ corpꝰ planetae & centrum epicycli ſemꝑ defert̃ ĩ circumferentia deferentis. Si igitur duae lineæ ducant̃ a centro terrae ita ꝙ includant epicyclũ alicuius una ex parte oriẽtiſ:reliqua ex parte occidentis pũctꝰ cõtractꝰ ex parte oriẽtiſ dicitur ſtatio prima punctꝰ uero ꝯtractꝰ ex parte occidẽtiſ dicit̃ ſtatio ſecunda.

Statio prima.
Statõ ſecunda.

& qñ plãeta ẽ ĩ alterutra illaꝝ ſtationũ dicitur ſtatõariuſ Arcꝰ uero epicycli ſupior ĩter duaſ ſtatõeſ ĩterceptꝰ dicit̃ directio & qñ plãeta ẽ in illo dicit̃ directꝰ:Arcuſ uero epicycli inferior ĩter duaſ ſtatõeſ ĩterceptuſ dicitur retrogradatio:& planeta ibi exñſ dicit̃ retrogradus.

Directio
Retrogradatio.

Lunae aũt non aſſignat̃ ſtatõ directõ uel retrogãdatio unde non dicit̃ luna ſtatõnaria directa uel retrograda ꝓpter uelocitatem motꝰ eiꝰ in epicyclo.

DE ECLIPSI LVNAE

um autem ſol ſit maior terra : neceſſe eſt quod medietaſ ſperae terrae ad minuſ a ſole ſemꝑ illuminetur & umbra terrae extenſa in aere tornatiliſ minuat̃ ĩ rotunditate donec deficiat ĩ ſuperficie cĩculi ſignoꝝ ĩſeꝑabiliſ a nadir ſoliſ.

Nadir ſoliſ

Eſt autẽ nadir ſoliſ punctꝰ directe oppoſituſ ſoli ĩ fĩmamento unde cũ in plenilunio luna fuerĩt in capite uel in cauda draconis ſub nadir ſolis tũc terra interpõet̃ ſoli & lunae & conꝰ ũbræ terræ cadet ſupra corpꝰ lunæ uñ cũ luna lum̃ nõ hẽat niſi a ſole ĩ rei ueĩtate deficit a lumĩe & eſt eclipſis gñalis in omni terra ſi fuerit ĩ capite uel directe. Pãticularis uero eclipſis ſi fuerit ꝓpe uel ĩfra metas determĩatas ecclipſi. Et ſemper ĩ pleniluĩo uel circa cõtingit eclipſis. Vnde cum in qualibet oppoſitõe hoc ẽ in plenilunio nõ ſit luna ĩ capite uel cauda dracõis nec ſuppoſita nadir ſolis ñ ẽ neceſſe ĩ q̊libet plẽiluĩo pati eclipſi; ut patet in praeſenti figura

Eclipſiſ gñaliſ
Eclipſiſ ꝑticulariſ

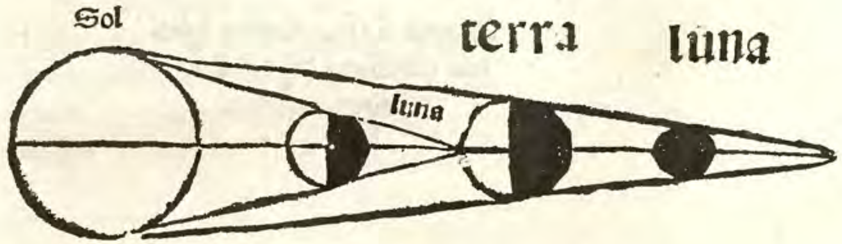

Cũ aũt fuerit luna ĩ capite uel cauda dracõis uel prope metas ſupradictas & in ꝯiunctõe cũ ſole tũc cõpꝰ lunæ interpõet̃ inter aſpectũ noſtrũ & cõpus ſolãe:ũde obumbrabit nobis claritatẽ ſolis & ita ſol patiet̃ eclipſim non quia deficiat lumine:ſed deficit nobis ꝓpt̃ interpoſitõe; lune inter aſpectũ noſtrũ & ſole; Ex his patet ꝙ nõ ſemꝑ ẽ eclipſis ſolis in cõiũctõe ſiue in nouilunio. Notãdũ etiã ꝙ qñ ẽ eclipſis lunae ẽ eclipſiſ in omni terra ſed qñ eſt eclipſiſ ſoliſ nequaq̃ immo in uno climate ẽ eclipſiſ ſoliſ:& in alio

Dionilɥ aĩopagita

nõ quod cõtingit ꝓpter diuerſitatem aſpectus in diuerſis climatibus. Vnde uirgilius elegantiſſime naturas utriuſq; eclipſis ſub compendio tetigit dicens Defectꝰ lunæ uarios ſoliſq; labores. Ex p̃dictis patet ꝙ cũ eclipſis ſolis eſſet i paſſiõe dñi & eadẽ paſſio eſſet ĩ pleniluĩo illa eclipſis ſolis ñ fuit nãlis ĩmo miraculoſa cõtraria naturae qa eclipſis ſolis ĩ nouiluĩo uel cĩca debet cõtingere. propter quod legitur Diõi ſiũ ariopagitã i eadẽ paſſiõe dixiſſe: Aut deus naturæ patiť: aut mũdi machĩa diſſoluetur.

Ioannis de ſacrobuſto ãglici
uiri clariſſimi Spa mũdi
feliciter explicit.

GERARDI CREMONENSIS VIRI CLARISSImi Theorica planetaꝝ feliciter incipit.

CAPITVLVM FIGVRAE SOLIS.

c Irculus eccẽtricꝰ uel egreſſæ cuſpidis uel egrediẽtis cẽtri eſt q nõ habet cẽtrũ ſuuʒ cũ centro mũdi. Pars eccentrici: quae maxĩe remoueť a cẽtro mũdi diciť aux: uel longitudo lõgior. Sʒ pars quæ maxĩe accedit ad ipſuʒ diciť oppoſitũ augis: uel lõgitudo ꝓpior. Duo ergo loca circuli: quæ ſunt ĩter augẽ: & oppoſituʒ augis dicũť longitudĩes mediæ: moueť aũt ſol naturaliter: & ꝓprio motu ab occidẽte ĩ oriẽteʒ ĩ ſuo circulo eccẽtrico quolibet die naturali 59. mĩutis & 8. ſecundis æqualiter ſẽp: mundus uero rotať ab oriẽte ĩ occidẽtem æqualiter: quare oportet ut ſol moueať ĩ orbe ſignoꝝ ĩæq̃liter. mediꝰ motꝰ ſolis diciť arcꝰ ʒodiaci cadẽs ĩter lineã exeuntẽ a cẽtro terræ: uſq; ad locũ arietis: & ĩter lineã exeuntẽ ab eodẽ cẽtro terræ uſq; ad firmamẽtũ equidiſtãtem a linea exeũte a cẽtro eccẽtrici p centrum ſolis ad ʒodiacuʒ. Verus motꝰ ſolis dicitur arcꝰ ʒodiaci cadẽs ĩter caput arietis: & lineaʒ exeũtem a cẽtro terræ p centrũ ſolis ad firmamẽtũ. Aequatõ ſolis diciť arcꝰ ʒodiaci cadẽs inter ueꝝ motũ & mediũ eiꝰ: quæ æquatõ nulla ẽ ſole exiſtẽte ĩ auge uel ĩ oppoſito augis. Ipſo aũt exiſtẽte ĩ lõgitudinibus mediis ẽ maxĩa. Argumẽtum ſolis diciť arcꝰ ʒodiaci cadẽs ĩter augẽ & lineã termĩantem mediũ motũ ſolis: aux ſolis ĩ ſecũda ſignificatõe dicitur arcus ʒodiaci cadẽs inter caput arietis & lineã quæ trãſit p

augem eccentrici.in una autem medietate cœli.ſ.in oriẽte medi9 mot9 eſt maior uero:& tũc ad iuenien dũ ueꝝ mõtũ ſubtrabenda ẽ æquatõ & remãebit uerus mot9.in alia uero medietate:boc ẽ in occidẽte uerus motus eſt maior medio:quare tunc equatõ ẽ addenda.

. Theorica Solis .

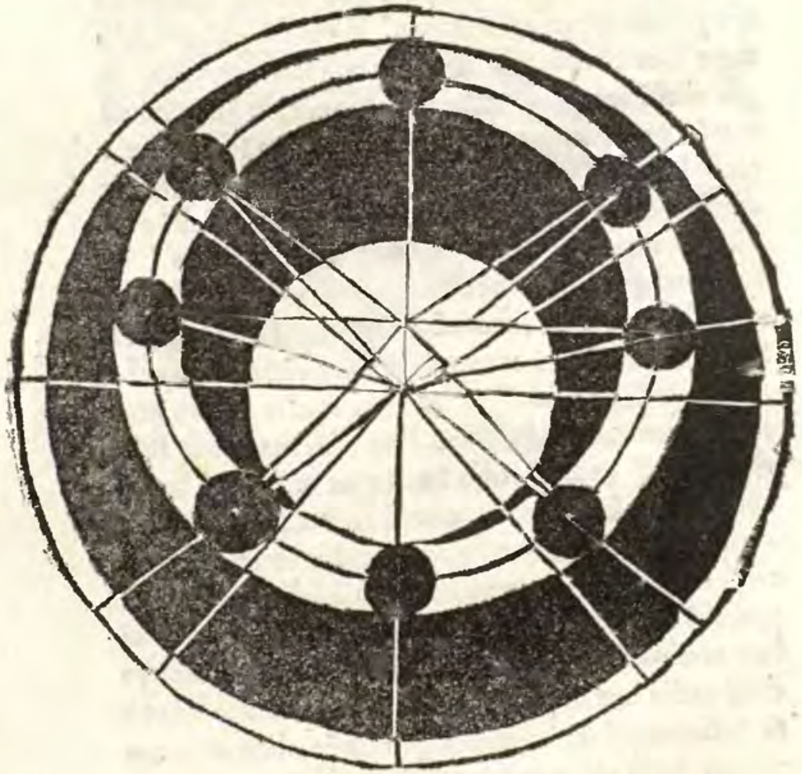

INVEnire autẽ mediũ motũ ſolis ẽ inuenire quẽdam arcum ʒodiaci qui ſic ſe babet ad totũ ʒodiacũ quẽ admodũ arcus eccentrici ptrãſitus a ſole ſe babet ad totũ eccẽtricũ:& bic iuenit̃ p lineã æquidiſtantẽ ut patet ĩ figura ſequẽti.

Theorica medii motus planetarum.

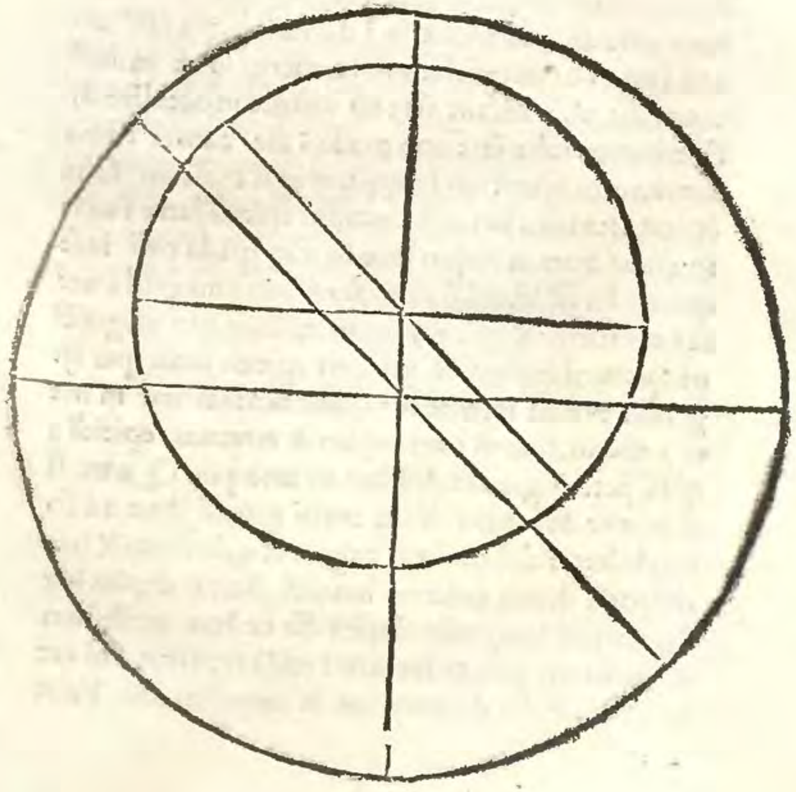

CAPITVLVM FIGVRAE LVNAE

e piciclus: ſiue orbis reuolutõis lunæ: uel orbis breuis diameter dicitur ille puuꝰ cĩculus cuiꝰ cẽtrum mouetur ſuper circũferentiam eccẽtrici ab occidente in oriẽtem. Eccẽtricus ſolis ſemper immobilis eſt niſi q̃tuꝫ ad motum octauæ ſperæ. Eccẽtricus autem lunæ moueẽ quolibet die ab oriẽte ĩ occidentẽ.xi.gradibꝰ fere ultra motũ diurnũ. Et cẽtrum eccẽtrici lunæ deſcribit quẽdam paruum circulum circa centrum mundi. Et centrum epicicli lunæ mouetur ĩ die fere.13.gradibꝰ ab occidente ĩ orientem. Et aux eccentrici lunæ moueẽ omni die.xi.gradibus fere ab oriente in occidẽtem. Et centrum ſolis fere uno gradu ĩ die contra firmamentum mouetur: unde apparet ꝙ ſi centrum ſolis & aux eccentrici lunæ: & centrum epicicli lunæ fuerit in aliqua hora in aliquo loco in uno gradu cœli in ſequenti die diſtabit ſol ab eodem loco uno gradu uerſus orientem: & aux eccentrici diſtabit per xi.gradꝰ uerſus occidentem: & centrum epicicli lunæ per 13. gradus uerſus orientem: quare tunc ſol erit in medio eorum, hoc eſt inter augem & centrum epicicli: quia per.xii.gradus diſtabit ab utroque. Quare ſi dupletur diſtantia ſolis: & centri epicicli lunæ ad ſolem habetur diſtãtia inter augem & epiciclum: & hæc diſtantia dicitur centrum lunæ: & dicitur duplex iterſtitium: uel longitudo duplex. Et ex hoc maĩfeſtum eſt ꝙ iſta tria puncta aut ſunt ĩ eodẽ loco: aut ſol recte eſt in medio duorum aut in oppoſito eoꝝ. Patet

etiam ꝙ centrũ epicicli lunæ bis ĩ menſe pertrãſit eccentricum & eſt in coniunctõe cũ ſole in auge: & in oppoſitõe ſimiliter. In quadraturis aũt eſt in longitudine propiori. Luna uero mouetur ĩ circumferẽtia ſui epicicli: & cum eſt ĩ ſuperiori parte ſui epicicli mouetur ab oriente in occidentem: quare tunc eſt tarda in curſu ſuo: & cum eſt in inferiori parte mouetur eꝯuerſo: quare tunc eſt uelox curſus eiꝰ. Alii aũt planetae faciunt ecõuerſo: ſicut autẽ aequaliter ſol moueẽ ſuper centro eccẽtrici ſui ſic & cẽtrum epicicli lunae æqualiter mouetur ſuper centro mũdi. Mediꝰ motꝰ lunae eſt arcꝰ zodiaci ĩcipiens ab ariete delatꝰ ſcḋm ſucceſſionem ſignoꝝ.ſ.arietis tauri: & ſic de aliis: & termĩatur ĩ linea exeunte a cẽtro terrae p centrũ epicicli lunae. Verus motꝰ lunae termĩatur p lineã exeũtẽ a cẽtro terrae p centrũ corporis lunae. Aux media ĩ epiciclo dicit̃ punctus quẽ terminat linea exiẽs a quodam puncto oppoſito centro eccẽtrici lunæ: q tantũ diſtat a centro terræ quantũ cẽtrũ eccẽtrici. exiẽſ dico p cẽtrũ epicicli ad ſupiorẽ ptẽ epicicli: aux aũt uera dicit̃ pũctꝰ epicicli quẽ t̃mĩat linea extenſa a

Theorica lunae.

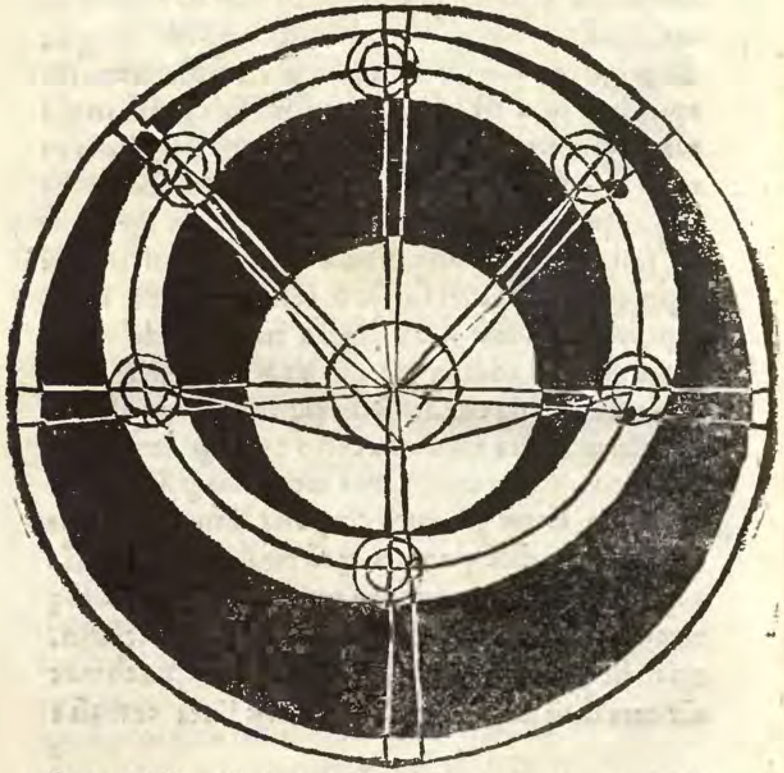

cẽtro mũdi p cẽtrũ epicicli ad ſupiorẽ ptem epicicli
Aequatõ centri epicicli eſt arc9 puus epicicli iteriacẽſ
augem mediam & uerã. Argumẽtuȝ medium lunæ
dicitur arc9 epicicli interiacens augẽ mediam & cẽt uȝ
corporis lunæ conſideratus ſecu ndum motũ lunæ in
epiciclo. Argumẽtum ueꝝ dicitur arc9 epicicli interia
cens augem ueram & centruȝ lunæ cõſiderat9 ſecũd ĩ

motum lunae in epiciclo: centro uero epicicli lunae
exiſtente in auge eccentrici: quod eſt in coniunctõe
media uel oppoſitione media: & exiſtente in oppoſi
to augis quod ẽ in quadraturis lunæ ad ſolẽ nulla ẽ
æquatio centri: & aux uera & media ſunt ideȝ. Aeq̃
tio argumẽti lunæ dicitur arc9 ȝodiaci interiacẽs me
diũ motũ & uerũ: Quæ æquatio nulla ẽ cẽtro epici
cli exiſtẽte ĩ auge uel ĩ oppoſito augis eccẽtrici & cũ
hoc luna exiſtente ĩ lõgitudĩe longiori uel ppiori ſui
epicicli. Maior uero eſt æquatio argumenti cẽtro epi
cicli exiſtẽte i lõgitudinib9 mediis eccẽtrici & luna
exiſtẽte i lõgitudinib9 mediis epicicli. Maior ẽ etiam
ipſa æquatio argumẽti lunæ ipſo cẽtro epicicli exiſtẽ
te ĩ lõgitudĩe propiori ſui eccentrici. et dũ lũa fuerĩt
ĩ medietate epicicli quæ reſpicit occidentẽ a dextris
maior eſt medi9 motus quã uerus. quare tũc æqua
tõ argumẽti ſubtrahenda ẽ. In reliqua uero medieta
te cõtigit ecõuerſo: quare tũc eſt addẽda. & ẽ ſcien
dum ꝙ maiores ſunt æquatões argumẽti centro epi
cicli exiſtente i oppoſito augis eccentrici q̃ ĩ auge:
& differẽtia quæ ẽ inter has æquatões argumẽti cẽ
tro epicicli exiſtente ĩ auge & exiſtẽte ĩ oppoſito au
gis dicitur æquatõ diuerſitatis diametri cĩculi breuiſ
Aequatões argumẽti quæ ſcribuntur in tabulis ſunt
æquatões ac ſi ſemper cẽtrum epicicli eſſet in auge
eccentrici. Cẽtro uero epicicli exiſtente ĩ aliis locis
eccẽtrici creſcunt æquatõnes argumenti ſecundum ꝙ
centrum epicicli accedit ad centrum terræ: & iſta ar
gumenta æquatõnum ſumũtur p minuta pportiõa

lia. Quæ minuta proportionalia dicuntur.lx.pticu
læ lineæ duplæ ad aliam lineam exiſtentem inter cen
trum terrae & centrum eccentrici diuiſae i.lx.partes
Linea uero quæ dirigitur a cetro terrae ad oppoſitũ
augis nullam habet de iſtis partib9 quæ uero dirigi
tur ad augem õnes habet. Aliae uero lineæ quae diri
guntur ad alia loca habẽt de iſtis partibus ſecũdũ ac
ceſſum & receſſum ab auge & oppoſito augis.

CAPITVLVM FIGVRAE CAPITIS ET CAV DAE DRACONIS LVNAE.

s equitur de capite & cauda draconis. Eccen
tricus lunæ deuiat a uia ſolis in duas ptes
.ſ.in ſeptentrionem & meridiem: & inter
ſecat eccẽtricum ſolis in duobus locis oppoſitis ſem
per & iſte interſectiones dicũtur caput & cauda dra
conis. Et dicitur caput interſectio in qua incipit decli
nare luna ad ſeptentrionem. Cauda ecõuerſo: & iſte
interſectiones mouentur quottidie ab oriente in oc
cidentem tribus minutis fere. & ducit iſtas interſectõ
nes quidam cĩculus eccẽtricus mundo exiſtens ĩ cœ
lo lunæ æqualis eccẽtrico lunae in magnitudine: & ẽ
in ſuperficie orbis ſignoꝝ ſiue ĩ uia ſolis. Et iſte mo
tus eſt diſſimilis motui planetarum: qui eſt ab occi
dente in orientem. Et ut habeatur ſimilitudo ĩ mo
tib9 dicitur caput tãtum ire ĩ medio motu cõtra fir
mamẽtum quantum ĩ rei ueritate uadit ĩ firmamẽto
Et propter hoc ſubtracto medio curſu capitis a.xii.
ſignis remanet uerus loc9 capitis dracõis ꝯputat9 ſe
cundũ ſucceſſiõem ſignoꝝ, ut patet ĩ figura ſequẽti.

Figura capitis et caude dracõis lũe

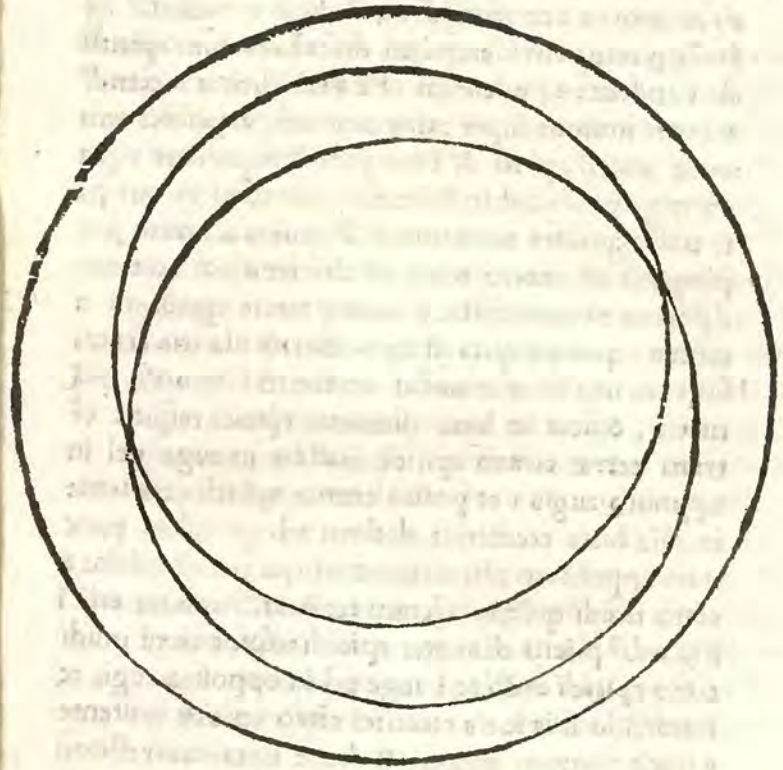

CAPITVLVM FIGVRAE TRIVM SVPERIO rum ſignoꝝ .ſ. Saturni Iouis & Martis.

Equitur de tribus ſuperiorib9. Vnde notan
dum ẽ ꝙ quilibet trium ſuperiorũ habet
duos circulos eccẽtricos diſpoſitos ĩ eadẽ

ſuperficie plana & immobiles nisi quãtum ad mo
tum octauæ ſperæ & ad motũ quottidianũ cĩca terrã
ab oriente in occidentẽ .Et unꝰ dicitur eccẽtricꝰ de
ferẽs p cuius circũferentiam deferẽ centrum epicicli
ab occidente in orientem . Et alius dicitur eccẽtricꝰ
æquans motum:ſuper cuius centrum æqualiter mo
uetur centrũ epicicli & ĩ temporibꝰ æqualibus æqua
les angulos deſcribit:& hi duo eccentrici in una pã
te cœli æqualiter eleuantur:& ille cuius centrum pro
pinquius eſt centro terræ eſt deferens : & centrum
deferens tantum diſtat a centro terrae quantum a
centro æquantis:quia eſt in medio:& iſta tria centra
ſunt in una linea et ambo eccentrici ſunt unꝰ quã
titatis . &ſicut in luna diameter epicicli reſpicit cẽ
trum terræ centro epicicli exiſtẽte in auge uel in
oppoſito augis : et poſtea centro epicicli exiſtente
in aliis locis eccentrici declinat ad quendam punc
tum oppoſitum cẽtro eccentrici:qui tantum diſtat a
cẽtro mũdi quãtum cẽtrum eccẽtrici.Similiter etiã ĩ
his tribꝰ plãetis diameter epicicli reſpicit cẽtrũ mũdi
cẽtro epicicli exiſtẽte ĩ auge uel in oppoſito augis ec
centrici.In aliis locis eccẽtrici cẽtro epicicli exiſtente
reſpicit centrum æquãtis:& hanc uocamus reflexio
nem:& luna in ſuperiori parte epicicli mouetur ab
oriẽte in occidentem:& in ſuperiori econuerſo . Et
iſti planetæ mouẽtur ĩ inferiori parte epicicli ab oriẽ
te ĩ occidentem : & ĩ ſuperiori ecõuerſo : et ſemp
quãdo quilibet iſtorum trium cõiũctus eſt ſoli per
medium curſuȝ eſt ĩ ſuperiori parte ſui epicicli ſcilicet

cet in auge media.& hæc ẽ fixa & immobilis ſicut ĩ
aliis planetis.Sed aux uera uariatur in omnibus pla
netis . & in qualibet oppoſitione medii motus cuȝ
ſole planeta eſt in ĩfima parte ſui epicicli.& ĩ quadra
turis cum ſole eſt in lõgitudinibus mediis ſui epici
cli quare planeta ĩ tanto tempore circuit epicicluȝ ſu
um:in quanto ſol redit ad ſuam cõiunctionem.Aux
media epicicli dicitur punctus in ſuperiori pte epici
cli quem terminat linea exiens a cẽtro æquantis p cẽ
trum epicicli:& hæc aux non uariatur.Aux uera dici
tũr punctus quem termĩat linea exies a centro ter
ræ per centrum epicicli:& hæc aux uariatur ſecundũ
ꝙ creſcit uel decreſcit æquatio centri in epiciclo:Ae
quatõ autẽ centri in epiciclo eſt arcus epicicli cadens
inter augem mediam & uerã.& æquatio cẽtri in ȝo
diaco eſt arcus ȝodiaci cadens inter mediũ motũ epi
cicli & uerum motum epicicli.Et in qua ꝓportõe ſe
habet una æquatio ad ſuum circulum ĩ eadẽ ꝓpoſitõ
ne ſe habet & reliqua:quod poteſt probaĩ p lineam
quæ cadit ĩter lineas æquidiſtantes. & propter hoc
accepta una æquatione in tabula accipitur & reliqua
ut patet in figura.Medius motus cuiuſlibet iſtorum
planetaꝝ:& ſuoꝝ epicicloꝝ eſt arcus ȝodiaci cadẽs
inter arietẽ & lineã exeũtẽ a cẽtro terræ æqdiſtãtẽ
lineæ exeũti a cẽtro aeq̃tis p cẽtrũ epicicli.Veꝝ locũ
plãetæ termĩat linea exiẽs a cẽtro terræ p cẽtrũ plãe
te.Aux aũt ipſorum planetarum in ſecunda ſignifica
tõe dicitur ſicuti in ſole arcꝰ ȝodiaci ĩcipiẽs ab ariete
terminatꝰ per lineam ductam ad ȝodiacum a quodã

pūcto terræ ſuprapoſito augibꝰ eccētricoꝝ.Cētrū uero mediū plaētæ dicit arcꝰ ʒodiaci exiſtēs iter augē eccētricoꝝ & mediū motum epicicli: i ſole aūt dicitur argumētum.& i luna cētrū medium lunæ uel longitudo duplex uel duplex interſticiū: cētrum ueꝝ plaētæ dicit arcꝰ ʒodiaci exiſtēs iter augē eccētrici & ueꝝ locū epicicli . Argumentum medium dicitur arcus epicicli cadēs inter augē mediam & cētruʒ corporis plaētæ. Argumēum ueꝝ planetæ dicit arcꝰ epicicli cadēs inter augem ueram & cētrū plaētæ.& in una medietate coeli ſubtrahitur æquatio cētri in ʒodiaco a centro medio & additur æquatō cētri in epiciclo argumēto medio:& hoc ut habeatur cētrū ueꝝ in ʒodiaco & argumētuʒ ueꝝ i epiciclo:& i reliqua medietate fit cōtra ut facile patebit i figura.& quando cētrū epicicli fuerit i auge uel i oppoſito augis eccētrici nullæ ſunt pdictæ æquatōes.Aequatō ārgumēti planetæ dicit arcꝰ ʒodiaci cadēs iter ueꝝ locū plaētæ & ueꝝ locum epicicli.Et maīfeſtū ē ꝙ quāto plꝰ accedit cētrum epicicli ad cētrū terræ:argumēto uero plāetae uno & eodē exiſtente:tāto plus creſcit æquatō argumēti quare maiores ſunt aequatōes argumēti cētro epicicli exiſtēte i longitudie propiori eccētrici q̄ exiſtente i longitudie media eccentrici:& maiores sūt æq̄tōes i lōgitudinibꝰ mediis q̄ i auge.aequatōes aūt argumēti ſcriptae i tabulis sūt aequatōes ac ſi ſēp fuiſſet centrū epicicli i lōgitudinibꝰ mediis aequātis quādo diameter epicicli ſtat perpēdiculariter ſup diametro mundi trāſeūte p cētrum eccētricorum: Differētiæ æquationū quæ ſunt iter æquatōes i lōgitudie media:& iter æquatōes quæ ſunt i auge dicūt diuerſitates diametri circuli breuis ad longitudiem lōgiorē & differētiæ æquationū quæ sūt i lōgitudinibꝰ mediis & oppoſito augis dicūt diuerſitates diametri cīculi breuis ad lōgitu dinē ꝑpiore:& iſte diuerſitates circuli breuis ſcribūt in tabulis.

Theorica triū ſupiorū et ueneris.

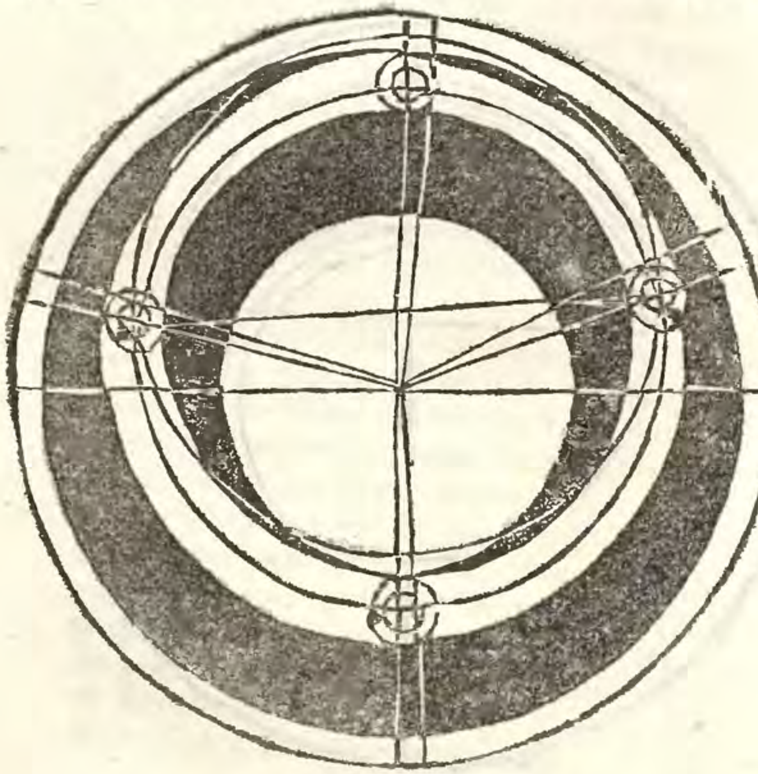

CAPITVLVM MINVTORVM proportionaliũ.

e xceſſus autem lineæ ꝓtractæ a cẽtro terræ ad augem æquantis ſup lineam ꝓtractam ab eodẽ cẽtro ad longitudinẽ mediã æquãtis diuiſus in ſexaginta partes dicuntur

Figura miũtorũ ꝓportõnaliũ

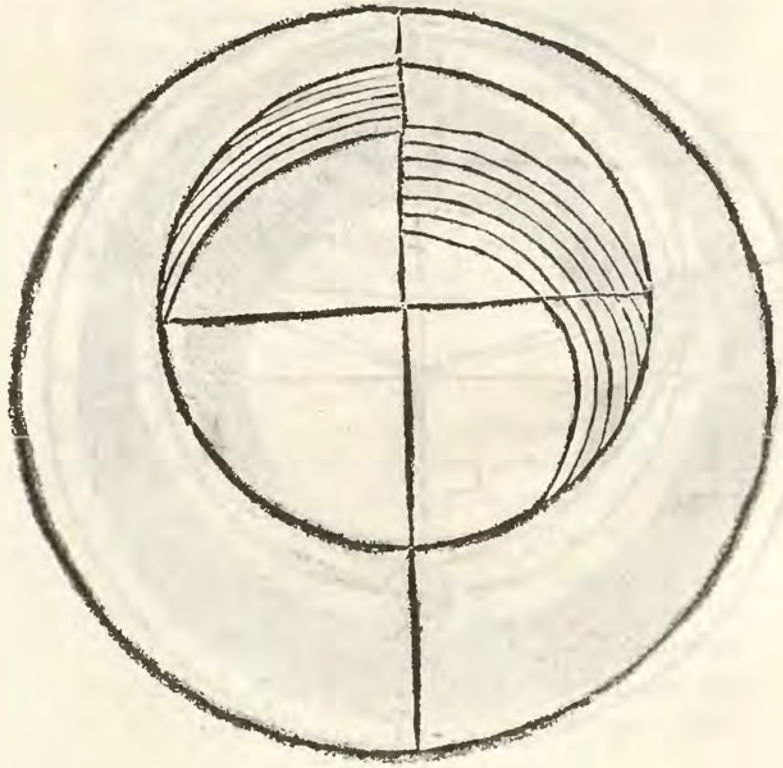

minuta ꝓportionalia ad longitudiem longiorem. Et exceſſus lineæ protractæ ad longitudinẽ mediã ad lineam protractam ad lõgitudinẽ propiorem dicuntur minuta proportionalia ad longitudiem propiorem. Quare autem diuerſitates diametri ad longitudinẽ propiorem addantur uel ſubtrahantur ad longitudinem longiorem æquationi argumenti: facile patebit animaduertenti in figura. quanto enim ut dictum ẽ centrum epicycli plus apꝓpinquat ad centrum terræ tanto plus maioratur æquatio argumenti ut patet ĩ figura.

CAPITVLVM FIGVRAE MERCVRII ET VENERIS.

ſ equitur de mercurio & uenere. mercuri9 habet. duos eccentricos unius quantitatis: atque in eadem ſuperficie plana diſpoſitos æquantem. ſ. & deferentem. Et æquans eſt propinquior centro terræ: nam in duplo diſtare debet centrum deferentis a centro æquãtis: quãtum diſtat centrum æquantis a centro terræ: et quidã paruus circulus debet tranſire ſuper duo centra eccentricorum: & ſuper circumferentiam iſtius parui circuli mouetẽ qͦtidie centrũ dͤferẽtiſ ab oriẽte ĩ occidentẽ tantum quantum quottidie ſol pertranſit motu proprio cõtrario motui firmamenti: qui eſt ab oriente in occidentem contra firmamentum & ducit ſecum augem. Quare in quanto tempore Sol pertranſit firmamentum: in tanto

Theorica mercurii īter alias difficilioꝛ.

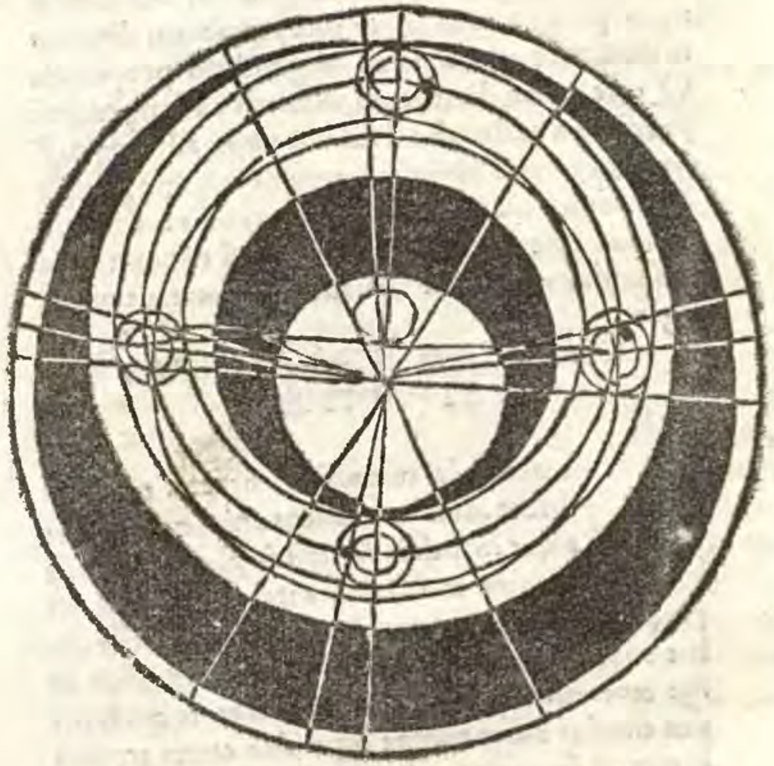

etiā aux eccētrici deferētis & quilibet punctus eccen
trici ꝑtrāſit æquantem. Et etiam centrum eccentrici
ſuā paruam circūferētiā tranſit. Quare ꝯtingit aliquā
do ꝙ cētrum deferētis & centrū æquātis ſint ī eodē
loco: quare tūc circuli ambo erunt unꝰ circulꝰ & ſem
per præter q̃ in illo inſtanti ꝓpinquior erit deferēs

firmamēto q̃ æquans. Mouetur autem deferēs ita ut
ī tempoībus æqualibꝰ æquales āgulos deſcribat ſup
centro æq̄tis. Aequās uero īmobiliſ ē niſi quātū ad
motū octauæ ſperæ: ut patet ī figura ꝑcedenti. Epici
clus aūt mercurii mouet̃ ꝑ circūferentiā eccētrici ſui
ab occidēte ī oriētē æque cito q̃ cito mouet̃ ſol ꝯtra
firmamētū. Vnde apparet ꝙ ſicut centrum epicicli lu
næ bis ꝑtranſit circūferētiam eccentrici ſui in menſe
ita cētrū epicicli mercurii bis pertranſit eccentricum
ſuū ī āno una uice motu proprio alia uice motu au
gis. Iſte aūt epicyclus mercurii queādmodū & alioꝝ
habet duos motus ſcilicet mediū & ueꝝ. Mediꝰ mo
tus terminat̃ per lineam exeūtem a cētro terrae æqui
diſtantem lineæ exeunti a centro æquantis ꝑ centrū
epicycli. & iſte mediꝰ motuſ eſt idem cū medio mo
tu ſolis: & quandoq; iſte lineæ æquidiſtant ſcilicet li
nea exiens a centro eccētrici ſolis ꝑ cētrū ſolis & li
nea exiens a centro eccentrici æq̄tis mercurii ꝑ cen
trum epicycli ſui: & linea exiens a centro terræ æqdi
ſtans prædictis duabus: & cū ille tres lineæ mouean
tur æqualiter ſemp erūt æquidiſtantes: aut omnes e
runt una: aut duæ erunt una: Et non oportet ꝓpter
hoc ꝙ centrum epicycli mercurii & cētrū ſolis ſint ī
eodem loco & ꝙ linea quæ exit a centro eccētrici ſo
lis ꝑ cētrum ſolis ſit eadē linea cū linea exeunte a cen
tro æq̄tis ꝑ cētrū epicycli. Verus aūt locus uel mo
tus epicycli terminat̃ per lineam exeuntē a cētro ter
ræ ꝑ centrum epicycli. Mouetur autem ſicut dictū ē
centrū epicycli ad orientē & aux eccentrici deferētis

ad occidentem ĩ contrarias ptes æque uelociter ĩter
ſe & æque cito ut ſol medio motu.Cẽtrũ uero epi
cycli & aux eccẽtrici & qlibet pũct⁹ eccẽtrici dferẽtiſ
ſemp in temporibuſ æqualib⁹ æquales angulos ſup
cẽtro æq̃tis deſcribũt.Et æque cito etiã centruȝ defe
rentis mouetur in parua circũferentia ut ĩ tempoĩb⁹
æqualibus æquales arcus deſcribat ĩ puo cĩculo q̃re
ĩnæquales in æq̃te deſcribit.Cum enim quartam par
tem ſui cĩculi parui ptranſit non ptranſiuit quartam
partem æquantiſ.Ex iã dictis poteſt oſtendi q aux
deferẽtis non poteſt eſſe ĩ quolibet puncto æq̃tis cũ
lineæ exeuntes a centro terræ p centrũ deferẽtis quæ
oſtendunt augẽ deferentis ſemper cadunt in arcum
æquãtis comp̃henſuȝ a duabus lineis contingenti
bus paruum circulũ ſuper quo mouetur centrũ dfe
rentis:& trãſeuntibus p centrum terræ.Vnde appa
ret augem deferentis iuxta iſtũ arcum comprehẽſuȝ
eſſe & nũc accedere & nunc recedere augem deferen
tis reſpectu augis æquantis ĩmobilis. Et quamuis
aux deferentis non poſſit eſſe niſi intra arcum præ
dictum punctus tamen deferentis qui modo ẽ aux
põt ẽẽ in quolibet puncto æquantis ideſt in directo
ei⁹ & hoc cõtingit ideo quia aux eccentrici mutatur
continue.& quando aux deferentis recedit ab auge
aequantis uerſus occidentem tunc ſectio illa cĩculoꝝ
.ſ.aequantis & deferentiſ quae eſt poſt augẽ aequan
tis.ſ.in pte orientiſ in ſucceſſione ſignorum accedit
ad augem aequantis & alia ſectio quae eſt in oriente
recedit.Econuerſo autem contingit redeũte auge de

ferentis ad augẽ æquantiſ uerſ⁹ orientem. Quotiẽſ
uero centrũ epicycli mercurii coniungit̃ cũ auge dfe
rentiſ & ẽ ĩ ea tũc aux deferentiſ ẽ in auge æquantiſ
quare tunc centrum terræ & cẽtrum æquantiſ & cen
trum deferentis & auges & oppoſitiones augiũ et
cẽtrũ epicicli ſunt in una diametro mũdi.Et quãdo
centrũ epicicli eſt ĩ oppoſito augiſ deferẽtiſ quæ pri⁹
fuerat aux tũc iſta ſimiliter ſunt in una diametro &
tunc ambo eccẽtrici ſunt un⁹ eccentric⁹.Appãet etiaȝ
ex iam dictiſ q quãuiſ centrum epicicli pcurrat ſuum
deferentem biſ ĩ anno tamen non eſt ĩ auge deferen
tiſ niſi ſemel quia dum cẽtrum epicicli ẽ ĩ una medie
tate ſui æquãtis centrum eccentrici curret ĩ medieta
te ſui parui cĩculi ſuppoſita alteri medietati æquãtis
quæ ẽ ſupra cẽtrũ deferentis. Et qñ centrũ epicicli
eſt in auge tũc eſt in pũcto deferentis: q poteſt ma
xie remoueri a terra & ſic poteſt eſſe ĩ puncto maxi
me remoto a terra ſed ñ poteſt eſſe ĩ pũcto dferẽtis
maxime ꝓpinquo centro t̃ræ:quia quãdo eſt in op
poſito augis æq̃tis:quæ pri⁹ fuit aux deferentis ſui
tunc ambo circuli ſunt unus circul⁹ & tunc eſt cen
trum epicycli in oppoſito augiſ æquãtiſ.Sȝ duo ſũt
loca ĩ quib⁹ maxime accedit centrum epicicli centro
terrae:& in aliiſ lociſ non poteſt tantum accedere
Iſta uero duo loca ſunt duo puncta proprie oppoſita
augi deferentiſ uel æquãtiſ terminantia lineaſ contin
genteſ paruum circulum ſuper quem mouet̃ cẽ
trum deferentiſ & trãſeuntiſ per cẽtrũ terrae. Quã
do igitur centrum epicicli eſt in auge ſui deferentiſ

ſtatim incipit ire uerſus oriētem in ſuo d'ferente.
Et ſimiliter centrū deferentis incipit ire uerſus occi
dentem in ſuo pāuo cīculo. Et quādo cētrū epicicli
eſt ī capite lineæ contigentis quod caput eſt ꝓprie
oppoſitum augis æquatis tūc cētrum deferentis eſt
in puncto contactus pui cīculi cum ipſa linea: & tūc
eſt aux deferentis in maxima remotione ab auge æq̄
tis: & tunc eſt cētrum epicycli in oppoſito augis d'
ferentis: quare tunc ē in maiori apꝓpinquatione ad
terram: quia cum centrum d̄ferētis d̄icendit plus
in ſuo puo circulo plus remoueret̄ oppoſitum augiſ
d̄ferētis a cētro terræ: quod facile patebit inſpicieti
figuram & intelligēti motum ſupra dictum: & q̄diu
erit cētrum epicicli in iſto arcu d'ferētis qui eſt inter
duo pūcta oppoſita: uel capita lineaꝝ cōtingētiū quæ
capita ſunt ꝓpinqua oppoſito augis æquātis ſemp ē
in oppoſito augis deferētis. Et hoc ſequit̄ ex hoc ꝙ
q̄tū currit epicyclus ex una pte tantum currit centrū
deferentis ex alia pte ergo ſemper erunt in eadem
linea trāſeunte p centrum terræ & per centrum defe
rentis & tamē nunquam tantum apꝓpinquabit cen
trum epicycli centro terræ quantum apꝓpinquat ca
pitibus lineaꝝ cōtingētium. Medius autem motus
Mercuⁱi & Veneris & medium centꝝ & ueꝝ & me
dium āgumētum & ueꝝ & æquatio centri in ʒodia
co & in epicyclo & aux media & uera & æquatō āgu
mēti omīa iſta ſic deſcribunt̄ in mercuīo & uēere ſi
cut in tribus ſupiōibus. Aequatōes autem argumen
ti mercuⁱi creſcunt ut ī trib' ſupioībus cētro epicy

cli apꝓpīq̄te terræ. Aequatōes uero quæ deſcribunt̄
in tabulis ſunt æquationes ac ſi ſemper fuiſſet centrū
epicycli in interſectione circuli æquantis cum deferē
te. Cum enim centrum epicycli eſt in auge ſui defe
rentis ſtatim mouet̄ uerſus orientem: & etiā ſectō illa
.ſ. deferētis & æquātis quæ eſt ante augem mouetur
ad ipſum .ſ. centrum epicycli quare coniungitur. Et
æquatōes āgumēti quæ ibi cōtigunt ſunt ꝯtinue ſcīp
tæ ī tabula. Similiter cōtingit in alia ſectiōe cētro epi
cycli exiſtēte ī aliis locis deferētis: tūc .n. ſumūt̄ æqua
tōes argumēti per miuta proportōnalia quare opor
tet ꝙ tria ſint paria miutoꝝ ꝓportiōaliuꝫ. Minuta .n.
proportōnalia ad lōgitudiem longiorem eſt exceſſ9
lineæ exeuntis a cētro terræ ad cētruꝫ epicicli ipo cē
tro epicycli exn̄te ī auge deferentis ad lineā exeuntē
ad interſectōem cīculoꝝ. exceſſus dico diuiſus ī .lx. p
tes: minuta ꝓportōnalia ad lōgitudīeꝫ ꝓpioreꝫ ſunt
exceſſus lineæ exeūtis a centro terræ ad directōnem
ad lineis cōtingentes ubi ē maxīa apꝓpiquatio cen
tri epicicli ad centrū terræ. Et iteꝝ ab eodē loco uſ
que ad oppoſitum augis æq̄tis cū ſit ibi linea exiens
quare mutāt̄ miuta ꝓportōnalia. Diuerſitas diame
tri cīculi breuis dupliciter ē deſcribēda ſicut ī trib'
ſupioīb9: ueneꝛ uero habet deferēteꝫ & æquantem diſ
poſitos ſic ſicut tres ſupiores: & ī eodē loco eleuant̄
illi eccētrici ī quo eccentricus ſolis. Et cētrū epicycli
ſui ita cito mouet̄ ſicut ſol: quare medi9 mot9 ſolis ē
ſicut medi9 mot9 epicycli uēeris eo ꝙ lineæ exeūtes
a cētro terræ æq̄diſtāt duæ lineæ: quarum una exit

a cẽtro eccẽtrici ſolis per cẽtꝝ ſolis:& alteã exit a cẽ
tro æquãtis p cẽtrũ epicicli. Deferẽs et æquãs imo
biles ſunt niſi qtũ ad motũ octaue ſperæ pter hoc q
d'ferẽs mouet̃ i latitudinez.ad meridiez & ad ſeptẽ
trionez:ita ut fiãt aliqñ deferens et æquãs in eadem
ſupficie plãa ſiue ſub ecliptica:deiñ ſub eadẽ linea q̃
trãſit uerſ9 polũ utrũqꝫ decliat deferẽs ab ecliptica.&
d' hoc motu dicez9 in latitudinib9.Omnia alia d' ue
nere ſũt ſimilia trib9 ſuperiorib9.ut patet in figura
præſcripta. CAPITVLVM De retrogradatõe:ſta
tõe:& directõe planetarum.

Equit̃ de retrogradatõe planetarum.Plane
ta dicitur directus quando mot9 ei9 iuuat̃
motu epicicli contra firmamẽtũ. Retrogã
dus dicitur quãdo mot9 eius non iuuat̃ motu epici
cli contra firmamẽtum.Statõ prima dicitur punctuſ
epicicli in quo icipit retrogradari plãeta.Statõ ſecũda
dicitur pũct9:in quo plãeta incipit dirigi.Luna uero
nõ dicit̃ habere hæc tria accidentia quãuis hẽat epici
clum ꝓpter hoc quia ſemp epiciclus lunæ & centrũ
epicicli mouetur citi9 q̃ ipſa luna in epiciclo.dicit̃ tñ
in ſuperiori pãte ſui epicicli tarda curſu:& in infeiori
uelox curſu.ſtatõ prima in ꝑa ſignificatõe dicit̃ arcus
epicicli cadẽs inter ueraꝫ augẽ epicicli & punctũ ſtati
onis primæ in prima ſignificatõe.Statõ ſecunda in
ſecunda ſignificatõe dicitur arcus epicicli cadens iter
augem ueram epicicli & pũctum ſtatõis ſecundae i
pria ſigĩficatõe . Arcuſ dico trãſiens per primam ſta
tionem ad ſecundam . Arcuſ retrogãdatõniſ ẽ arcuſ

epicicli cadẽs inter primã ſtationẽ & ſecundã:arc9 d
co computatus p oppoſitum augis epicicli.& ſic per
oppoſitũ ſcies arcum directionis.Et iſte arcus miorat̃
ſecũdum q cẽtrum epicicli accedit ad centrum terræ
quare mutant̃ pũcta ſtationuꝫ.Et ſi ſubtrahatur arc9
primæ ſtationis ab arcu ſecundæ ſtatõis remanet ar
cus retrogradatõis.Et ſi ſubtrahatur prima ſtatio a
toto cĩculo remanet arcus ſecũdæ nã tãt9 ẽ ãcus.a.b
.c.qt9 ẽ arc9.a.c.b.Mot9 medi9 cuiuſlibet plãetæ ad
tẽpus pteritũꝫ qui ñ ſcribit̃ i tabulis ſic accipit̃:Acci
pe radicẽ i ãnis collectis.poſtea accipe mediũ curſuꝫ
ĩ expanſis annoꝝ intermediorũ qui ſunt inter primũ
ãnum collectoꝝ & ãnum quẽ quæris:et iſtũ curſuꝫ ſb
trahe d' radice ſi fieri poteſt:ſi nõ addat̃ radici una
reuolutõ.xii.ſignoꝝ & reſiduũ ẽ medi9 motus plane
tæ quæſitus.Media cõiunctõ uel oppoſitio dicitur ſe
cundũ medios motus.uera ſecũdũ ueros motus.ui
ſibilis ſꝫ uiſibiles:& hi mot9 termĩant̃ lineis ductiſ
a ſupficie terræ:quam colimus.& hæc attendit̃ in ſi
gno gradu miuto et ſecũdo:pũcta ecliptica uel digiti
ecliptici dñr duodecimæ diametri corporis lunaris
uel ſolaris. Minuta caſus dñr minuta cœli quæ ptran
ſit luna a prĩcipio eclipſis uſqꝫ ad medium ſi nõ ob
ſcurat̃ tota lũa uel uſqꝫ ad prĩcipiũ aut finẽ totalis ob
ſcuãtõis ſi tota obſcurat̃.et ĩ ſole miuta caſ9 sũt miu
ta q̃ ptrãſit lũa prĩcipio eclipſis ſolis uſqꝫ ad mediuꝫ
Minuta dimidiæ moræ ſunt minuta quæ pertrãſit
luna a principio obſcuratõnis uſqꝫ ad mediũ & ꝓp
ter hoc ſi iſta minuta diuidantur per motum lunae

æqualez i una hora ueiet tēp9 quo tēpore tranſit per ea puncta. Minuta uero uel puncta reſidui dicūtur p tes diametri epicicli que sūt ab auge uſq; ad directū lūae. Nūeri q ponunt in lineis tabularum eclipſium

Figura retrogradatōis ſtatōis et directōis plāetarum.

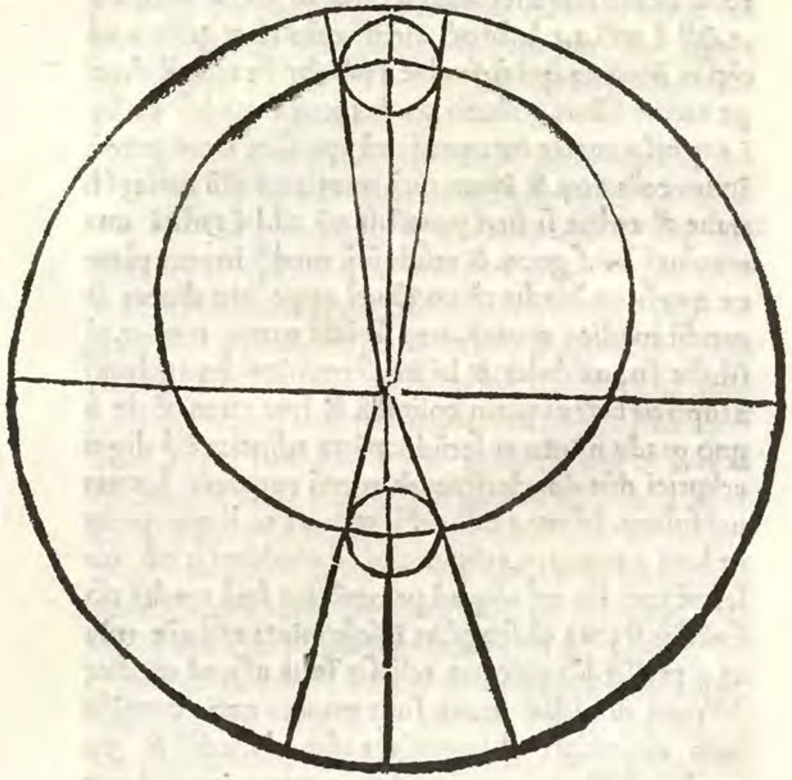

ſunt argumēta latitudinū inter ſe æqpollētia uel latitu dies æqpollentes. Anni maiores ad numeꝝ termioꝝ computātur minores ad reuolutōem: miores ſūt iter medii maiores & miores ſolis et lūæ. Maiores āni ſūt eoꝝ maiores cīcuit9: miores minimi mediocres me dii. Tādi dn̄r plāetæ. i. minuti curſu: quando ſunt re trogradi: ueloces. i. aucti curſu: qn̄ ſunt directi. Aucti uero nūero dicūt quādo æquatio āgumēti additur ſu p mediū curſuz. Minuti uero dicūt econuerſo. Aucti lumie dicūtur cū recedunt a ſole uel ſol ab eis: miu ti lumie cū accedūt ad ſolē uel ſol ad eos. Naturæ p prietates & opatōes plāetaꝝ & ſignoꝝ declarātur ta li conditōe q ſemp fiat iceptio a ſole quia ē nobili or plāetaꝝ: & ab ariete qnia nobili9 ē ſignū & a meī die qanobilior ē pās diei: & ſecūduz ſitū æquatōis: quia medium mundi exiſtit.

CAPITVLVM DE LATITVDINE ET DECLI natōe planetarum.

1 Atitudo planetæ dicitur diſtātia ipſi9 a uia ſolis. Decliatō plāetæ dicitur diſtātia ipſius ab aequoctiali. Patet ergo q ſol ñ habet la titudiem ſed ſolam decliatōem: quam decliatōez acci pim9 i ſole p diſtātiā cētri ſolis ab iterſectiōe prima quā facit cīculus ſolis cū aequinoctiali. ſ. a pricipio aī etis: latitudiez lunae accipim9 p diſtātiaz cētri corpo ris lunae ab interſectōe prima quam facit cīcul9 lune cum cīculo ſolis. i. a capite draconis. Et ſi accipimus decliatōem gradus orbis ſignoꝝ in quo ē luna & in eadē hora latitudiem lunæ ab orbe ſignoruz. i. a uia

ſolis ſi fuerīt ãbe.ſ.latitudo & decliatõ graduū ſeptē
trionales uel meridionales iungimꝰ utraq̃ & exit no
bis decliatio lunæ ab æquinoctiali.Et ſi fuerīt diuer
ſæ ſubtrahimꝰ minorē de maiori.Similiter & in aliiſ
planetis inuenit̄ declinatio.Et notãdum ꝙ eccētricꝰ
unæ ſemꝑ eodem modo diſtat a uia ſolis:& centruꝫ
epicicli ciꝰ ſemꝑ eſt in ſuꝑficie eccentrici quare luna
nõ habet niſi unã latitudinem:alii autem habēt duaſ
latitudines:unã qua epiciclus declinat ab eccētrico:
aliam ex eccētrico:quia eccētricus declinat a uia ſolis
Et per tabulã binarii inuenit̄ latitudo ſecūdū epiciclū
& per tabulã quaternarii iuenitur latitudo ſecunduꝫ
eccentricum:& dicitur tabula binarii quia habet du
os introitꝰ:& quaternarii quia habet quattuor ītroi
tus.Et tabula binarii facta ē ad medietatē circuli:&
quaternarii ad quartam ꝑtem circuli.i.tabula binarii
facta eſt ad ſex ſigna.ſ.quelibet tabula ſuo ſigno:que
deſeruit ſex ſignis:ſed tabula quaternarii facta ē tri
bus ſignis.ſ.quælibet tabula uni ſigno quæ deſeruit
quattuor ſignis per æquipollētiam ſicut tabula bīa
rii deſeruit duobꝰ ſignis ꝑ æquipollētiam.Quia ue
ro tabula bīarii eſt ad epiciclum ideo intratur in eã
cum argumēto:& quia tabula quaternarii ē ad eccen
tricū.ideo intratur ad eam cū diſtãtia a nodo capitis
Et latitudo quæ ſcribit̄ in tabula binarii ē diſtãtia ꝑ
tiū circūferentiæ epicicli ad circūferētiam eccentrici
diſtantia dico cõputata uerſꝰ uiã ſolis quæ dicit̄ eclip
tica quia in ipſa uel ꝓpe fiunt eclipſes ſolis & lunæ
inclinatur dico ita ſcilicet ꝙ ſemper erit planeta inter
eclipticã & cētrū epicycli niſi cū cētrū epicycli ſit in
capite uel cauda dracõis tūc:n.epicyclus ē directꝰ in
eccētrico.Et quãdo ē planeta ī auge epicycli tūc ma
xīe declinat planeta a uia ſolis:quare tūc maxia inueni
tur latitudo ī tabula binarii.In locis uero ītermediis
ꝙa mediocriter declinat planēta mediocris reperitur la
titudo.& latitudo quæ deſcribitur in tabula quater
narii eſt diſtãtia circūferentiæ ecētrici a uia ſolis:quæ
diſtãtia parua ē ꝓpe nodos:& maxima cū eſt ī locis
remotis a nodis ꝑ tria ſigna:& ꝓpter hoc īuenit̄ in
tabula quaternarii latitudo minor in pⁱncipio in fi
ne maxima ī medio mediocris.Patet ergo ꝙ inuētiſ
iſtis duabꝰ latitudinibꝰ ſemꝑ una ſubtrahēda ē ab a
lia.Cõpoſitor aūt tabularū ad oſtēſionem magiſterii
ſui noluit ponere nūeros ueros ꝑdictarū latitudinū in
quibꝰ ſubtrahitur unus ab alio ſemꝑ:ſed poſuit nuē
ros æquipollētes in ꝗbus ſi diuidatur unus ꝑ alteruꝫ
ſemꝑ idem ꝓuenit quod ꝓueniret ſi unus uerorū nūe
rorū ſubtraheretur ab altero.Omni.n.ſubtractiõi æq
pollet aliqua diuiſio & econuerſo.Idem.n.eſt ſi diui
das.vi.per.3.ac ſi ſubtrahas duo a quattuor . & ideo
diuiditur una latitudo per aliã.Cū uero centrū epici
cli ē in nodis tūc nullæ ſunt latitudines tūc.n. direc
tꝰ ē epicyclus in eccentrico:& centrum epicycli eſt
in uia ſolis:& ꝙ numeri q ſunt in tabula non ſint ue
ri nūeri patet ꝑ hoc ꝙ in tabula mercurii inuenit̄ lati
tudo maior ſex grãdibꝰ & eſſet aliqñ extra zodiacuꝫ
tñ ꝑ diuiſionē iſtiꝰ ꝑ aliam ꝓueīt eiꝰ uera latitudo
Et hoc quod dixi apꝓbatur per tabulas latitudinis

integtas ſi ĩueniatur ĩ quibꝰ fit ſubtractõ uel additõ
loco diuiſionis & dicit̃ ꝙ ſi diuidas latitudĩe ſecũdã
ꝑ primã ꝙ ꝯputãda eſt latitudo a uia ſolis & ſi diui
das primã per ſecũdã cõputãda eſt a limbo zodiaci.
ut tãta ſit una latitudo duoꝝ graduũ ſecundum unã
cõputatõem: quãta ẽ altera quatt uor graduũ ſecũdũ
aliam cõputationem. Caput & cauda trium ſupeĩoꝝ
ĩmobiles ſunt: caput autẽ & cauda mercurii & ueeris
mouẽtur & ideo aliter ĩuenitur argumẽtã latitudinis
ĩ tribus ſupioĩbꝰ: & aliter ĩ iſtis duobꝰ inferioribus
Caput.n.& cauda ueneris & mercurii mouẽtur tali
ꝓportõe ꝙ uerus locus capitis utriuſqȝ diſtat ab eis
ſemp tãtum q̃tũ & nõ uerꝰ locus capitis ſcriptus ĩ
tabulaꝝ canone diſtat a loco qui fit ex medio motu
ſolis & argumẽto iſtoꝝ æquato. Ideoqȝ addimꝰ argu
mẽta iſtoꝝ æquata medio motui ſolis. Vera loca ca
pitum dicunt̃ computata ab ariete ſecũdum ſucceſſio
nẽ ſignoꝝ.ſ.arietis tauri & ſic de aliis. Medii curſus
capitũ dicuntur computati ecõuerſo.ſ.aries piſces aq̃
rius & ſic de aliis quare medꝰ motꝰ capitis cũ uero
faciunt.xii.ſigna: & ſi ſubtrahis mediũ curſũ capitis
de.xii.ſignis remanet uerus.

Compoſitores tabulaꝝ ſup Arĩ quae ẽ ciui
tas ĩ india dicũt̃ fuiſſe Nẽbroth: Hermes
Hycoĩꝰ: Ptholomeꝰ: Albategni: Albuma
zar: Algoriſmus. Arim diſtat ab utriſqȝ gradibꝰ.ſ.A
lexãdri & herculis æqualiter ſub æquatore poſitis:
Diſtat.n.a gradibꝰ herculis poſitiſ ĩ occidẽte 90.gra
dibꝰ a gradibꝰ alexãdri poſitiſ ĩ oriente 90.gradibꝰ

ab utroqȝ polo.90.gradibꝰ: & q uult mutare tablãs
ad alia loca ſubtrahet mediũ curſũ ſtellaꝝ ĩ tot ho
ris per quot horas diſtãt loca ab arim & ſbtrahat di
co uel addat tm̃ ĩ ãnis collectis æq̃tis plãctis ad meĩ
diẽ añ uel poſt: Inuenias aſcẽdens ad horã & tẽpus
illud: & q uult hoc ſcire põat gradũ ſolis ĩ linea meĩ
dionali & notet locũ almuri ĩ gradibꝰ limbi & faci
at eum tra ſire ante uel poſt uel retrocedere quꝺ idẽ
eſt totiẽs.15.gradꝰ quot horas hũit ante meridiem
uel poſt: & ſic inueniet aſcendens ad horam p̃ſentẽ
Luna exiſtente ĩ medio cœli ſi æquaueris eã p tabu
las alicuꝰ regioniſ ſcieſ longitudinẽ inter regiõeſ per
differẽtiam locoꝝ lunæ: & nõ oportebit te expectãe
eclipſĩ. Si accepis altitudiẽ ĩferioris lĩbi ſolis & lũæ
ĩ dorſo aſtõlabii & altitudiẽ ſupiõ s lĩbi & notaueĩs
locũ alidade ſcieſ q̃titatẽ diãetõꝝ ſolſ & lũæ: & reſpici
eſ ſolẽ mediante aliq̊ pãno. Nota etiã ꝙ augeſ dicũt̃
moueri uerſꝰ orientem.7.gradibus ĩ.900 annis: &
totidem uerſꝰ occidentẽ in aliis.900.annis. Itẽ dicũt̃
moueri ab albategni in.60.annis & quattuor mſ̃bꝰ
uno gãdu ſemp ad oriẽtẽ. alfraganꝰ narrat eas moue
ri 100.annis uno gradu uerſꝰ oriẽtẽ. Itẽ nota ꝙ quãdiu
ſol fuerit ĩ medietate eccẽtrici ſui que maxĩe mo
uet̃ a terra.i. ĩ longitudĩe longiori magis eleuatur a
lidada in dorſo aſtrolabii q̃ gradus ſolis in rethi poſi
tus ſuper Almucantarath in meridie. Econuerſo fit
in alia medietate eccẽtrici. Et quacumqȝ die erit ma
ior diſtantia inter has altitudines in eadẽ erit ſol in
auge eccentrici in medietate prima prædicta.

Et quanta erit diſtãtia tãtꝰ erit eccentricꝰ ſolis & eſt duoꝝ graduum fere. Et q̃tum nadir ſolis cecideꝛit i fra locũ ſup queꝫ caderet gradꝰ ſolis ſi poneret̃ ſup cõſimilẽ numeꝝ inter almucãtarath in tãtum erit fallacia horæ tũc accœptæ hoc modo cõſiderato ĩ uno ãno ĩ meridie ĩ quo die ãni ſit ſol ĩ auge: & quãtũ eleuat̃ per Alidadam & in futuro ſimiliter & q̃tũ eleuaq plꝰ ĩ eadẽ hora habebit in q̃tũ aux ſit mota ĩ uno anno: & hoc modo dicit̃ Albategni inueniſſe q̃tũ auges plãetaꝝ mouent̃ ĩ anno menſe & die: & tabulas ad hoc compoſuit: & magnũ habuit aſtrolabiuꝫ tricubitũ uidelicet uel maioꝛis q̃titatis.

Spectꝰ plãetaꝝ ſic poteſt ĩueniri intret̃ cuꝫ gradu æquatõis cuiuſlibet plãetæ ĩ tabulaꝫ aſcenſionis ſignoꝝ ĩ cĩculo directo q̃ ĩcipit ab ariete: & numerꝰ graduum inuentꝰ ſub ſigno geſtante ĩpũ plaẽtam ſignet̃: deinde intret̃ cuꝫ gradibꝰ æquatõis cuiuſlibet alterĩꝰ & numerꝰ graduũ ĩuentꝰ ſup geſtãteꝫ ipſum accipi tur: & ĩ pſoꝝ ſecundoꝝ nũeroꝝ ſic acceptoꝝ minor a maiore demat̃: & ſi excreuerit ſexta pars cĩculi aſpicient ſe ibi duo planetae a ſpectu ſextili q̃a eſt inter eos ſexta pãs circuli. Si remãſerit quãta pãs cĩculi erit aſpectꝰ quartꝰ. Si remanſerint tot gradꝰ quot amplectit̃ tertia pars circuli erĩt aſpectꝰ trinus. Si remanſerit medietas erit aſpectus oppoſitionis. Si plures gradus remanſerint aut minus non aſpicient ſe planetæ. Si nihil remanſerit tũc ĩpĩ plãetæ erunt iũcti corporaliter. Si remãſerint tot gradus quot cõplectitur alterĩꝰ ſplẽdor tũc ipſi

planetæ erunt iuncti lumine & nõ corporaliter.

Explicit theorica plãetaꝝ Gerãdi cremonẽſis aſtronomi celebratiſſimi ĩpſſa Bononiæ p̃ me Dominicũ Fuſcum Ariminenſem. MCCCCLXXX.

P. Franciſcus niger Venetus lectori felicitatem.

Sidereos cœli motus: nutantiaq̃ʒ aſtra
  Et phaetonteos perlege lector equos.
Impreſſi fuerant reges: impreſſaque bella
  Quæ geſſere patres auſpice digna ioue
Sed qui bella regit: pacis qui fœdera iungit
  Iuppiter: & mundus iure legendus erat.

.BENE VALE.

R E G I S T R V M

Ioannis	Noctiali	etiam q̃
ſecundã	qui ſunt	motum
paulatim	Horizonte	Firmamento
Aliud eſt	dibus	ferentis
autem duo	Gerardi	eli ap̃pꝛpiquante
æquinoctiali	inuenire	epicicli

Laus deo et uirgini matri marie

Tractatus de motu octaue ſpe

o ctauæ uero ſpæ ad cuiꝰ motũ ut ſæpe dictũ
ẽ orbes deferenteſ augeſ planetaꝝ mutãt tri
plex ieſt motꝰ. Vnꝰ qdeꝫ a primo mobili. ſ.
diurnꝰ q̊ i die naturali ſemel ſup polos mũdi reuol
uit. Altera a nona ſpa q̃ ſecũdũ mobile uocat: q ſem
per eſt ſm ſucceſſiõem ſignoꝝ contra motuꝫ primũ
ſup polos zodiaci regulaĩſ ita ut ĩ qbuſlibet 200. ãniſ
p unũ gradũ & 28. minuta fere ꝓgregit. Hic motus
augiũ et ſtellaꝝ fixaꝝ ĩ tabuliſ appellat. Et eſt arcuſ zo
diaci primi mobiliſ inter caput arietis nonæ ſpæ ĩter
ceptꝰ. Supficieſ nãqꝫ eclipticæ nonæ ſpæ ſemp eſt in
ſupficie ecliptice primi mobiliſ: Tertiꝰ aũt eſt ſibi ꝓ
priꝰ qui motꝰ trepidatõiſ uocat ſiue acceſſuſ et receſ
ſus: octauae ſperae: Et fit ſupra duoſ cĩculoſ puoſ i cõ
cauitate nõae ſperæ æq̃leſ ſup prĩcipia aĩetiſ et libræ
eiuſdeꝫ dſcriptoſ ſic ꝙ duo certa pũcta octauae ſpæ
q̃ capita arietiſ et libre uocãt diametraliter oppoſitaſ
circũferentiaſ taliũ duoꝝ circuloꝝ nonæ ſperæ regula
riter deſcribãt: Cũ h ꝙ ecliptica octauae ſpæ ſemper
iterſecet eclipticã nonae dũ ĩterſecat ſaltem ĩ capitib
cãcri et capricorni none diametraliter oppoſitaſ ũde
ſequit cũ unuſ eorũdem pũctoꝝ octauae ſperae eſt in
medietate ſui circuli meridiana: alter erit ĩ medietate
ſui circuli ſeptẽtriõali: Ecliptica q̊qꝫ octaue ſpere ſem
per eclipticã nonæ i parteſ æqualeſ dũ ſecat ſecabit:
atqꝫ portõeſ circuloꝝ paruoꝝ alternatim æq̃leſ: Velo
citaſ uero motꝰ iſtiuſ regulariſ ẽ iſta ut quilibet duo

rum pūnctoꝝ circūferētias ſui parui circuli ĩ quo cir cumfertur in ſeptem milibus annoruꝫ ciſitp̄pſae ic.

A ecliptica octaua B Iſte ē cĩculuſ magn9 ꝑ polos ʒodiaci tranſieſ.C.caput lib 8.D.cap.aĩet.8. E caput libræ 9 F cap.aĩetis 9. G pol9 9 . H I poli ecliptice 9 ſpere.

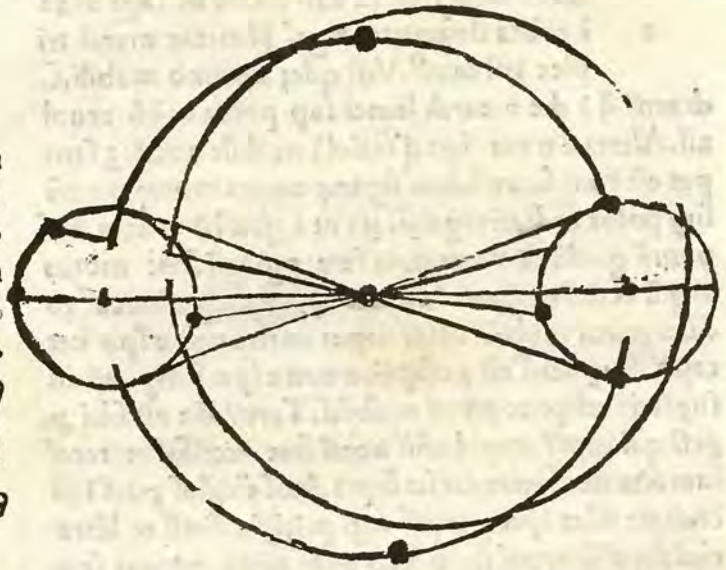

Q uāq̄ aūt hoc motu p̄dicta duo puncta .ſ.capita arietis & libræ octauæ ſperæ duaſ equales circuloꝝ cĩcū ferētias deſcribantt nulla tñ alia pūcta eius circūferē tias circuloꝝ deſcribere cōtingit:Capita uero cancri & capricorni octauae ſperae quaſi figuras conoidaleſ habētes pro baſi lineas curuas utriq; a capitib9 cācri & capricorni nonae pagere neceſſe ē: Vnde & qñq; p̄cedūt ea qñq; uero ſequunt̄ quādoq; aūt cōiungūt Cōiungunt̄ aūt caput cancri octaue ſpere & caput cā

cri none pere dū caput arietis octauæ ſperæ fuerit in maxĩa latitudie ab ecliptica nonae ſperae q̊d accidit ĩ circulo magno ꝑ polos ʒodiaci none & per centra circuloꝝ trāſeunte.Poli aūt ecliptice octaue ĩ ꝓpĩe dicti poli qñq; eni accedūt ad polos ecliptice none:quādoq; ſunt ſub eis qñq; uero ab eiſdē remouēt̄. Talis tamen acceſſus & receſſus ſemp ē ſub circulo magno ꝑ polos ʒodiaci none & cētrū circuloꝝ ꝑuoꝝ eunte. Cōtingit itaq; ut ecliptica octaue ſpe ſub diuerſa ei9 habitudie ſucceſſiue ĩ diuerſis ſuis ꝑtib9 æquoctialeꝫ primi mobilis ĩterſecet atq; ĩterſectio talis nūc in ĩpo capite arietis primi mobilis accidat nūc citra nūc ultra ita ut ĩ tempore quo centrū ꝑui circuli reuolutōnē unā ꝑficit.quæ ĩ 49:milibus ānoꝝ cōtĩgit loquēdo naturaliter qlibet punct9 ecliptice octaue ſpe æquoctialem ꝓpe caput arietis atq; etiā ꝓpe caput libre primi mobilis ſecuerit.Q ue qdē ſectōes ĩ æquoctial accedere qñq; ad capita arietis & libre primi mobilis qñq; aūt ab eiſdē remoueri uidētur. Aliquādo aūt ſecūdū aliqñ cōtra ſignoꝝ ſucceſſionē ꝓgrediēdo Vnde fit ut maxime ʒodiaci decliatōes uariabiles exiſtāt.Hĩc itaq; cōtigiſſe credit̄ a diuerſis aſtronomiſ diuerſis tēporib9 eorūdem maxĩaꝝ ʒodiaci decliatōuꝫ quātitates fuiſſe nō æqualiter ĩuentas.Maiores nāq; repte ſunt a Ptolomeo q̄ ab almeone quod utiq; cū ſimilib9 uiis modis ꝓceſſerūt uix aliter q̄ tali mot9 diuerſitate uel ſimili ſicut modo dicrū ē eueĩre potuit.Variatōem aūt ſectōis ecliptice octaue & equĩoctialis reſpectu arietis primi mobilis neceſſario ſequit̄

ut æqnoctia ſimiliter ſolſtitia cōtinue diuerſificēt.uñ
nō ſe np cū ſol ī capite arietis primi mobilis fuerit:
neceſſe ē æqnoctiū accidere ſed ſtat añi fuiſſe uel po
ſtea ſecutuꝝ eſſe.ſ.cū fuerit ī ſectiōe pdicta ex q̊ nāq;
ſicut ſupra dictū ē orbes augiū ſolis dferentes ſuper
axe ecliptice octauæ ſpere ad motū eiuſdē ſperae mo
ueanť & orbis ſolē deferēs ſup axe pdicto axi æque
diſtāte neceſſario ſequereť ut cētrū cōporis ſolaris ſē
per ī ſupficie ecliptice octaue ſpe repiať.Hæc aūt ſu
pficies ſæpe imo frequēter ē extra caput arietis pimi
mobilis quare ſequiť illatū.Similiſ de uariatōe ē ra
tio Ex qbus quidem p̊ cōcludiť nō eſſe neceſſariū ſo
lē exñtem ī capite arietis uel libre primi mobilis nul
lam habere decliatōem ab æquinoctiali.Secūdo ſimi
liter non eſſe neceſſariū ī capite cācri uel capricorni
primi mobilis ſolē exñtem ab æquinoctiali decliatōeꝫ
habere maxīam.Stat enim ſolē eſſe ī circulo magno
p polos ecliptice primi mobilis & caput arietis eiuſ
dē trāſeunte & tam̄ extra ſupficiē æqnoctialē. Simili
ter ſtat eū eſſe ī circulo magno p polos ʒodiaci pri
mi mobilis et caput cācri eiuſdem eunte:& tam̄ tūc
ab equinoctiali decliatōem non habere maximā ſed
āte eā ī ipſa fuiſſe uel poſt eā eſſe futuꝝ.Etiā ſequiť
tropicos cancri & capricorni continue reſpectu æqui
noctialē uariari nūc quidē uerſus ꝓpīquādo nunc ab
eo elongādo certos tamen limites quoſ exire nō pōt
habet illa uariatio.Ex his aūt ſtellaꝝ motiƀ ſatiſ aper
tum ē motū aggregatū ex motibꝰ none et trepidatō
nis octaue qñq; ſm ſucceſſiōeꝫ nunc quidē uelociter

nūc tarde.Quādoq; aūt ſtatōnariū & qñq; cōtra ſuc
ceſſionē cōtingere ſm diuerſum ſitū capitis arietis
octaue ſpere i circūferentiam ſui parui circuli. Diffi
cile igitur ualde fuiť antiquis huiꝰ motꝰ repire q̄tita
tem.Vnde diuerſi diuerſimode ī hoc fuerunt imagīa
ti.Aliqui nāq; dicebāt auges & ſtellas fixas moueī p
900.annos uerſus oriētem cōtinue uſq; ad gradus.7
deinde p alios 900.annos tantūdem ecōuerſo uerſꝰ
occidētem.Albategni uero dicebat eas moueri uno
gradu ī 60 annis & 4.mēſibus ſemp oriētem uerſus
Alfraganus aūt putauit ꝙ ī 100 annis unū gradū ſēp
oriētem uerſus perficerent Mediꝰ itaq; motꝰ acceſſꝰ
& receſſꝰ octaue ſpere ē arcus circuli parui a pūcto q̄r
ti circuli ſecūdum ſucceſſionem ſignoꝝ uſq; ad caput
arietis octaue ſpere cōputatꝰ.Aequatō aūt octaue ſpe
ē arcuſ ecliptice none ſperæ cētrū pāui circuli & circu
lū magnum a poliſ ecliptice none ſpere per caput ari
etis octaue trāſeunte īteriacens.Cū igitur mediꝰ mo
tus acceſſꝰ & receſſus nihil fuerit aut ſemicirculus nul
la fit dicta æquatio.Sed ſi 90.gradus aut 270 fuerit
ipſa erit maxima.Cū autem talis motus acceſſus &
receſſuſ fuerit ſemicirculo minor equatō erit ſemper
addenda ſed cū maior fuerit minuenda.

F I N I S

Theorica octaue ſpere

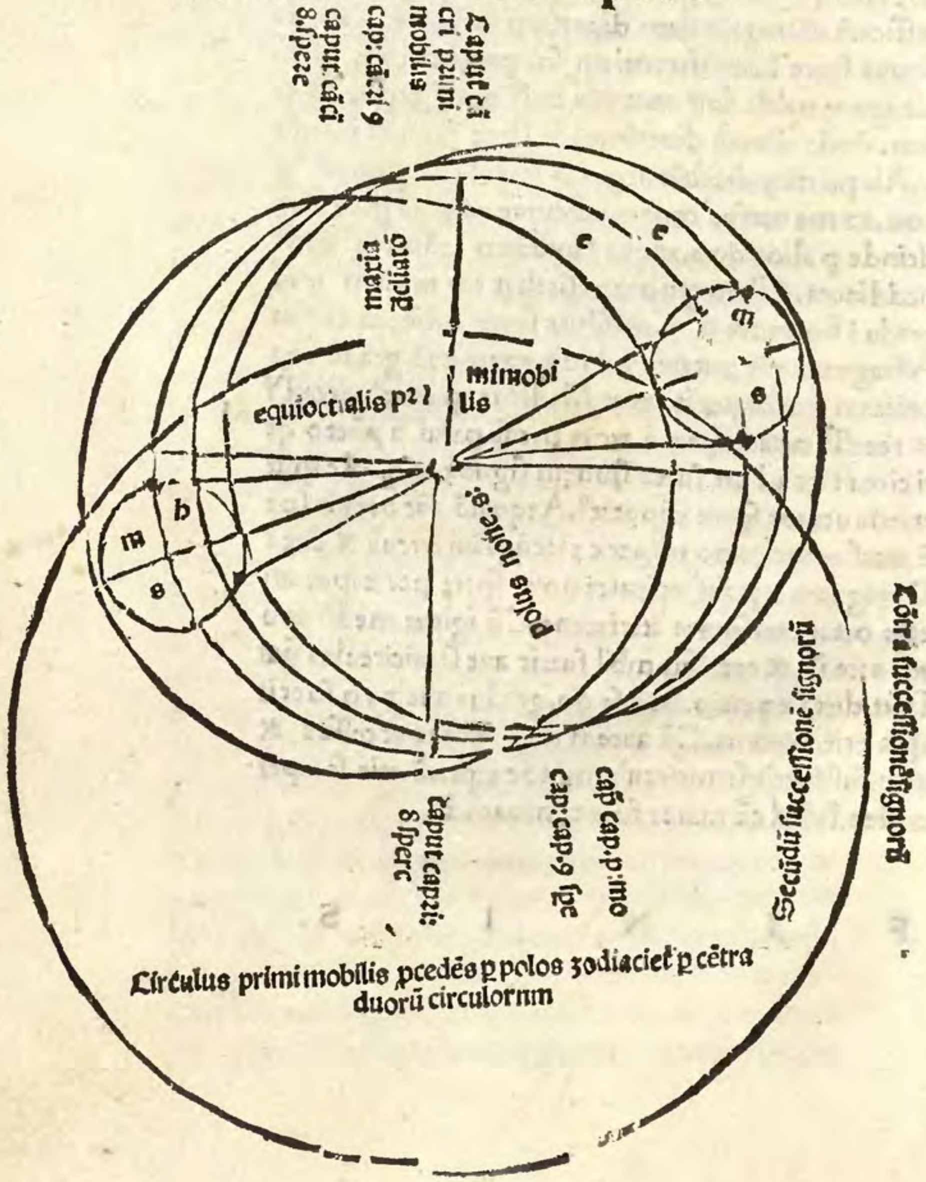

Ad cognitōem ſigure ɔtra ſcriptae

A caput arietis primi mobilis:B caput āiet. 9:ſpe: C caput arietis 8 ſpere A B motuſ augium & ſtellaꝝ fixarum F C medi9 mot9 acceſſus & receſſus 8 ſpae B L aequatō motuſ acceſſuſ & receſſuſ: A L mot9 octauæ ſpere G: caput librae primi mobiliſ: H: caput libre9 :ſperae: K caput librae 8. ſperae.

L ecliptica octauae ſpere. M ecliptica none ſperae

Nota etiā ꝙ i circulis paruis ubi ē m ſignificat meīdiē ubi uero eſt s ſeptentrionē:

¶ Pomponij Mellae Coſmographi Geographia: Priſciani quoqꝫ ex dionyſio Theſſalonicenſi de ſitu orbis interpretatio.

Pomponij Mellae de orbis ſitu Liber primus.

Prooemium.

ORbis ſitum dicere aggredior impe/
ditum opus ⁊ facundię minime ca/
pax. Conſtat enim fere ex gentiũ lo
corumqꝫ nominibus: ⁊ eorum per/
plexo ſatis ordine: quem perſequi
longa ē magis q̄ꝫ benigna materia
Uerum aſpici tamen cognoſciqꝫ di/
gniſſimum: ⁊ quod ſi non ope inge/
nij orantis: at ipſa ſui cõtemplatio/
ne precium operę attendentiũ ab/
ſoluat. Dicam autem alias plura et
exactius. Nunc autem vt queqꝫ erunt clariſſima ⁊ ſtrictim ac pͥmo
quidem: quę ſit forma totius: quę maxime partes. quo ſingulę mo
do ſint: vtqꝫ habitentᷣ expediam. Deinde rurſus oras omnium et
littora vt intra extraqꝫ ſunt: atqꝫ vt ea ſubit ac circumluit pelagus:
additis quę in natura regionum incolarumqꝫ memoranda ſunt.
Id quo facilius ſciri poſſit atqꝫ accipi: paulo altius ſumma repe/
tetur.

Mundi in quattuor partes diuiſio.

OMne igitur hoc quicquid eſt: cui mundi cęliqꝫ no/
men indidimus: vnum id eſt: ⁊ vno ambitu ſe cun/
ctaqꝫ amplectitur. partibus differt. Unde ſol oritur
oriens nuncupatur: aut ortus. quo demergitur oc/
cidens vel occaſus: qua decurrit meridies. ab aduer
ſa parte ſeptẽtrio. huic medio terra ſublimis cingitur vndiqꝫ mari:
eademqꝫ in duo latera: quę hemiſphęria noiantᷣ ab oriente diuiſa

ad occaſum zonis quinq; diſtinguitur. mediam ęſtus infeſtat. fri/
gus vltimas. Reliquę habitabiles paria agunt anni tempora : verũ
non pariter. Antichthones alteram. nos alteram incolimus. Illi/
us ſitus ob ardorem intercedentis plagę incognitus. huius dicen
dus eſt. Hęc ergo ab ortu porrecta ad occaſum: ⁊ quia ſic iacet ali/
quanto q̃; vbi latiſſima eſt longior: ambitur omnis oceano : quat/
tuorq; ex eo maria recipit. Unum ab ſeptẽtrione. a meridie duo.
quartum ab occaſu: Suis locis illa referentur. Hoc primũ angu/
ſtum nec amplius decem millibus paſſuum patens terras aperit
atq; intrat. Tum longe lateq; diffuſum abigit vaſte cędentia litto/
ra: iiſdemq; ex diuerſo prope coeuntibus adeo in arctum agitur:
vt minus mille paſſibus pateat. Inde ſe rurſus: ſed modice admo
dum laxat: rurſuſq; etiam q̃; fuit arctius: exit in ſpacium. Quo cũ
eſt acceptum ingens iterum ⁊ magnũ ⁊ paludi cęterum exiguo ore
coniungitur. Id omne qua venit: quaq; diſpergitur / vno vocabu/
lo noſtrum mare dicitur. Anguſtias introitumq; venientis nos fre/
tum. greci porthmon appellant. Qua diffunditur alia alijs locis
cognomina acceptat. Ubi primum ſe coarctat: helleſpontus vocatᷣ
Propontis: vbi expandit. Ubi iterum preſſit: thracius boſphorꝰ.
Ubi iterum effundit: pontus Euxinus. Qua paludi cõmittitᷣ cim/
merius boſphorus. palus ipſa męotis: Hoc mari ⁊ duobus incly/
tis amnibus Tanai ⁊ Nilo in tres partes vniuerſum diuiditur. Ta/
nais a ſeptẽtrione ad meridiẽ vergẽs in mediã fere męotidã deflu
it: ⁊ ex diuerſo Nilus in pelagus. Quod terrarum iacet a freto ad ea
flumina ab altero latere Africã vocamꝰ. ab altero Europen. ad Ni/
lum Africã. ad Tanain Europen: Ultra quicquid eſt Aſia eſt.

Summa Aſię deſcriptio

¶ Tribꝰ hanc e partibꝰ tangit oceanꝰ ita nominibꝰ vt locis differẽs.
Eous ab oriente. a meridie indicus. a ſeptentrione ſcythicus. Ipſa
ingẽti ac ꝑpetua fronte verſa ad oriẽtẽ tantũ ibi ſe in latitudinẽ ef
fundit: quãtũ Europe ⁊ africa: ⁊ qđ inter ambas pelagus immiſſũ ẽ:

Inde cum aliquatenus ſolida proceſſit ex illo oceano quẽ indicum
diximus arabicum mare ⁊ perſicum. ex ſcythico caſpium recipit: et
ideo qua recipit anguſtior. Rurſus expanditur ⁊ fit tam lata q̃; fue
rat. Deinde cum iam in ſuum finem aliarumq; terrarum confinia
deuenit: media noſtris ęquoribus excipitur. reliqua altero cornu
pergit ad Nilum altero ad Tanaim. Ora eius cum alueo Nili a/
mnis ripis deſcendit in pelagus: ⁊ diu ſicut illud incedit ita ſua lit/
tora porrigit. Deinde fit venienti obuiã ⁊ primũ ſe ingenti ambi/
tu incuruat. poſt ſe ingenti fronte ad helleſponticum fretum exten
dit. ab eo iterũ obliquat ad boſphorũ: iterumq; ad ponticũ latus
curua aditum męotidos tranſuerſo margine attingit. Ipſa gremio
ad Tanain vſq; cõplexa fit ripa: qua Tanais eſt. In ea primos ho
minũ accipimus ab oriente Indos Seres ⁊ Scythas. Seres me/
dia ferme eorum partis incolũt. Indi ⁊ Scythę vltima. ambo late pa/
tentes: neq; in hoc tantum pelagus effuſi. Spectant enim etiã me
ridiem Indi: oramq; indici maris: niſi ꝙ ęſtus inhabitabilem ef/
ficiunt: diu continuus gentibus occupant. Spectant ⁊ ſeptentrio/
nem Scythę: ac littus ſcythicũ: Niſi vnde frigoribus arcentur vſq;
ad caſpium ſinũ poſſident. Indis proxima eſt ariadne. Deinde
Aria ⁊ cedroſis ⁊ Perſis ad ſinum perſicum. hunc populi perſarũ
ambiunt. Illum alterũ arabes. Ab ijs: quod in africã reſtat: ęthio
pum eſt. Illic caſpiani ſcythis proximi ſinum caſpiũ cingunt: Ul
tra Amazones: vltraq; eas hyperborei eſſe memorantᷣ. Interio/
ra terrarũ multę varięq; gentes habitant gandari: ⁊ pariani: ⁊ ba/
ctri. ſuſiani. pharmacotrophi. homarei. comani. rophanes. dachę
Super ſcythas ſcytharumq; deſerta: ac ſuper caſpium ſinũ Comari
Maſſagetę. Caduſi. hircani. hiberi. Super amazonas ⁊ hyper/
boreos Cimmerij. Scythę. Antiachę. Georgili. Moſchi. Corſitę.
Phoriſtę. Riphaces. atq; vbi in noſtra maria tractus excedit. Ma
ri. Antibarani ⁊ notiora iã nomina Medi. Armenij. Comageni.
Murrani. vegeti. Cappadoces. Greci. Lycaones. phryges. Perſę

Iſauri. Lydi Syrocilices. Rurſus ex ijs: que meridiē ſpectāt: eedē
qꝫ gentes interiora littora vſqꝫ ad ſinū perſicū. Super hunc ſunt
Parthi ⁊ Aſſyrij. Super illum alterū Babilonij. Et ſup Aethio/
pas egypti ripis Nili amnis ⁊ mari proxima ildem Aegyptij poſſi
dent. Deinde arabia anguſta fronte ſequentia littora attingit. Ab
ea vſqꝫ ad flexū illum: quē ſupra rettulimus: Syria. ⁊ in ipſo flexu
Cilicia. extra autem Lycia ⁊ Pamphilia. Caria. Jonia. Aeolis Tro
as vſqꝫ ad helleſpontū. Ab eo bithyni ſunt ad thraciū boſphorū
Circa pontū aliquot populi alio alioqꝫ fine. omnes vno noīe pon/
tici dicuntur. ad lacū Meotici. ad tanain Sauromate.

Summa Europe deſcriptio

Europa terminos habet ab oriente Tanain ⁊ meotida ⁊ pontū.
a meridie reliqua noſtri maris. ab occidente Atlanticū: a ſeptētrio/
ne Britannicū oceanū. Ora ei⁹ forma littorū Tanai ad helleſpon
tū. qua ripa eſt dicti amnis. qua flexum paludis ad ponticū redigit
qua propontidi ⁊ helleſponto latere adiacet: contrarijs littoribus
Aſie nō oppoſita modo: verū etiā ſimilis eſt: Inde ad fretū nūc
vaſte retracta: nūc prominens tres maximos ſinus efficit: totidē/
qꝫ in altū ſe magnis frontibus euehit. Extra fretū ad occidentē
inequalis admodū precipue media que procurrit ad ſeptentrionē:
niſi vbi ſemel iterūqꝫ grandi receſſu abducitur: pene vt directo li/
mite extenta ē. Mare quod primo ſinu accipit Aegeū dicit̄. Qđ
ſequenti in ore Joniū. Adriaticū interius. Quod vltimo nos tu/
ſcum quod graij Tyrrhenū perhibent. Gentiū prima eſt Scythia
alia q̄ꝫ dicta eſt: a Tanai media ferme pontici lateris. hinc in egei
partē continens thracie ac macedonie adiungitur. Tū grecia pro/
minet: Aegeumqꝫ ab Jonio mari dirimit. Adriatici latus Illyris
occupat inter ipſuꝫ adriaticū ⁊ tuſcū Italia procurrit. In tuſco in/
timo gallia eſt. Vltra hiſpania eſt. hec in occidentem deniqꝫ etiam
ad ſeptentrionē diuerſis frontibus vergit. Deinde rurſus gallia ē
longe ⁊ a noſtris littoribus hucuſqꝫ promiſſa. Ab ea Germani ad

Sarmatas porriguntur. Illi ad Aſiam. Hec dē Europa.

Summa Aphrice deſcriptio

Africa ab orientis parte Nilo terminata: pelago a ceteris: breui
or eſt quidē q̄ꝫ Europa: quia nec vſq̄m Aſie ⁊ non totis huius lit/
toribus obtenditur. Longior tamen ipſa q̄ꝫ latior: ⁊ qua ad fluui/
um attingit latiſſima: Vtqꝫ inde procedit: ita media precipue in
iuga exurgens pergit in curua ad occaſum: faſtigiatqꝫ ſe molliter:
⁊ ideo ex ſpacio paulatim adductior. Vbi finitur: ibi maxime angu
ſta eſt. Quantum incolitur eximie fertilis. Verum ꝙ pleraqꝫ eius
inculta: ⁊ aut harenis ſterilibus obducta: aut ob ſitim celi terrarū/
qꝫ deſerta ſunt: aut infeſtantur multo ac malefico genere animali/
um: vaſta ē magis q̄ꝫ frequens. Mare quo cingitur a ſeptentrio/
ne libycum. a meridie ethiopicum. ab occidente atlanticum dici/
mus. Ab ea parte: que libyco adiacet: proxima Nilo prouīcia: quā
Cyrenas vocant: Deinde cui totius regionis vocabulo cognomē
inditū ē/ Africa. Cetera Numide ⁊ Mauri tenent. Sed mauri ī at/
lanticū pelag⁹ expoſiti. Vltra Nigrite ſūt ⁊ pharuſij: vſqꝫ ad ethio
pas. hi ⁊ reliqua huius ⁊ totū latus: qđ meridiē ſpectat: vſqꝫ ī aſie
cōfinia poſſidēt. At ſup ea: que libyco mari abluunt̄ libyes egyptij
ſūt: ⁊ Leucoethiopes ⁊ natio frequēs multiplexqꝫ getuli. Deinde
late vacat regio perpetuo tractu inhabitabilis. Tū p̄mos ab oriēte
garamantas: poſt augilas ⁊ troglodytas ⁊ vltimos ad occaſum at/
lantas audimus. Intra ſi credere libet: vix iam homines magiſqꝫ
ſemiferi egypanes ⁊ blemmye ⁊ gamphaſantes ⁊ ſatyri ſine tectis
paſſim ac ſedib⁹ vagi habēt potius terras: q̄ꝫ habitent. Hec ſūma
noſtri orbis. he maxime ꝑtes. he forme gēteſqꝫ ꝑtiū. Nūc exacti⁹
oras ſituſqꝫ dicturo inde ē cōmodiſſimū incipere: vnde terras no
ſtrū pelagus ingredit̄. Et ab ijs potiſſimū: que influēti dextra ſūt.
Deinde ſtringere littora ordine: quo iacent: peragratiſqꝫ omnibus

quę mare attingunt:legere etiā illa:quę cingit oceanus:donec cur/
ſus incepti operis intra extraqȝ circūnectus orbem illuc: vnde coe
perit/redeat. Particularis Aphrice deſcriptio.

DIctum eſt atlanticū eſſe oceanū:qui terras ab occidē
te cōtingeret.hinc in noſtrum mare pergentibus lę/
ua hiſpania.Mauritania dextra eſt.Primę partes il
lę Europę.hę Africę Eius orę finis Mulucha.caput
atqȝ exordium eſt promontoriū:quod gręci ampelu
ſian:afri aliter ſed idē ſignificante vocabulo appellant. In eo ē ſpe
cus herculi ſacer:⁊ vltra ſpecum Tinge oppidum peruetus ab An
tęo(vt ferunt) conditum.Extat rei ſignuȝ parma elephantino ter/
gore excecto ingens:⁊ ob magnitudinē nulli nunc vſuro habilis:
quā locorū accolę ab illo geſtatam pro vero habent traduntqȝ:et
inde eximie colunt. Deinde eſt mons pręaltus:ei quē ex aduerſo
hiſpania attollit obiectus.hūc abylam.illū calpen vocant:colūnas
herculis vtrunqȝ.Addit fama nominis fabulā herculem ipſū iun
ctos olim perpetuo iugo diremiſſe colles:atqȝ ita excluſum antea
mole montiū oceanū:ad quę nunc inundat/admiſſum. hinc iā ma
re latius funditꝰ: ſummotaſqȝ vaſtius terras magno impetu infle/
ctit. Cęterū regio ignobilis:⁊ vix quicq̄m illuſtre ſortita: paruis
oppidis habitatꝰ.parua flumina emittit:ſolo q̄ȝ viris melior: ⁊ ſe/
gnitie gentis obſcura. Ex ijs tamen:quę cōmemorare non piget.
Montes ſunt alti: qui continenter ⁊ quaſi de induſtria in ordinē
expoſiti ob numerū ſeptem:ob ſimilitudinē fratres vocantꝰ. Tum
vada fluuius:⁊ ruſigada ⁊ ſiga paruę vrbes:⁊ portus: cui magno ē
cognomen ob ſpaciū.Mulucha ille: quē diximus:amnis eſt ingen
tium olim regnorū terminus Bocchi Iugurthęqȝ. ¶ Ab eo Nu/
midia ad ripas expoſita fluminis ampſaci:ſpacio quidē q̄ȝ Mau/
ritania anguſtior eſt:Uerum ⁊ culta magis ⁊ ditior. Urbiū: quas
habet maximę ſunt Cyrtha procul a mari:nunc Sucianorꝝ colonia

quondam regum domus Iubę ⁊ Siphacis:cum foret opulentiſſi
ma. Iola ad mare aliquando ignobilis:Nunc quia Iubę regia fuit
⁊ ꝙ cęſarea vocitatꝰ illuſtris. Citra hanc(nam in medio ferme lit/
tore ſita eſt)Cartinna ⁊ Arſinna ſunt oppida ⁊ ampſa caſtellum ⁊
Laturus ſinus ⁊ ſardabale fluuius Ultra monumentū commune
regię gentis. Deinde Icoſiuȝ ⁊ vthiſia vrbes.effluentes inter eas
Ancus ⁊ Nabar:aliaqȝ quę taceri nullum rerum famęve diſpendiū
eſt. Interius ⁊ longe ſatis a littore(ſi fidē res capit) mirum ad/
modum ſpinę piſcium.muricum oſtreorumqȝ fragmenta:ſaxa at/
trita (vti ſolent) fluctibꝰ ⁊ nō differentia:marinis infixę cautibus
anchorę:Alia ⁊ huiuſmodi ſigna atqȝ veſtigia effuſi olim vſqȝ ad
ea loca pelagi in campis nihil alentibus eſſe inueniriqȝ narrantur.
¶ Regio quę ſequitꝰ a promontorio Metagonio ad aras phileno/
rum proprie nomen Africę vſurpat. In ea ſunt oppida hippore/
gius ⁊ Ruſicade ⁊ Tabraca. Deinde tria promontoria candidum.
apollinis.mercurij vaſte proiecta in altum duos grandes ſinus ef
ficiunt hipponenſem vocant proximū ab hippone diarico:quod lit
tori eius appoſitum eſt. In altero ſunt caſtra lęlia. caſtra cornelia.
flumen Bragada. Utica.⁊ Carthago.ambę indytę:ambę a phoe/
nicibus conditę:Illa fato Catonis inſignis. hęc ſuo:nunc populi
romani colonia:olim imperij eius pertinax ęmula. Iam quidem
iterum opulenta:etiam nunc tam priorum excidio rerum q̄ȝ ope
pręſentiū clarior. hadrumentum.Leptis. Clupea. habromacte.
Phyre.Neapolis hinc ad ſyrtim adiacēt: vt inter ignobilia celeber
rimę Syrti ſinus eſt:centum fere milia paſſuum qua mare accipit
patens:trecenta qua cingitur:Uerum importuoſus atqȝ atrox: et
ob vadorum frequentium breuia magiſqȝ etiam ob alternos mo/
tus pelagi affluentis ⁊ refluentis infeſtus. Super hunc ingens
palus amnē Tritona recipit.ipſa Tritonis:Unde ⁊ Mineruę co/
gnomen inditum eſt:vt incolę arbitrantur ibi genitę:faciuntqȝ ei

fabulę aliquam fidem/ꝙ quem natalem eius putant:ludicris vir/
ginum inter ſe decertantiū celebrant. Ultra eſt Oza oppidum ⁊
Cinyps fluuius pęr vberrima arua decidens. Tum leptis altera ⁊
ſyrtis:nomine atqꝫ ingenio par priori. Ceterum altero fere ſpacio
qua dehiſcit:quaqꝫ flexum agit/amplior. Eius promontorium eſt
Borion:ab eoqꝫ incipiens ora quam Lotophagi tenuiſſe dicuntur
vſqꝫ ad phiconta:⁊ id promontorium eſt importuoſo littore per/
tinax. Are ipſe nomen ex philenis fratribus traxere:qui cōtra cyre
naicos miſſi Carthagine ad dirimendum conditione bellum diu
iam de finibus ⁊ cum magnis amborum cladibus geſtum. Poſtq̄ꝫ
in eo quod conuenerat non manebatur:vt vbi legati concurrerant
certo tempore vtrinqꝫ dimiſſi ibi termini ſtatuerent̄: pacti de in/
tegro vt quicquid citra eſſet:popularibus cederet:mirum ⁊ memo
ria digniſſimū facinus hic ſe viuos obrui pertulerunt. ¶ Inde ad
catabatmon cyrenaica prouincia eſt:i eaqꝫ ſunt hammonis oracu/
lum fidei inclytę:⁊ fons:quem ſolis appellant:⁊ rupes quędam au
ſtro ſacra. Hęc cum hominū manu attingitur: ille immodicus ex/
urgit:harenaſqꝫ quaſi maria agens ſic ſęuit: vt ęquor fluctibus.
fons media nocte feruet.mox ⁊ paulatim tepeſcens fit luce frigi/
dus:tunc vt ſol ſurgit ita frigidior. ſubinde per meridiem maxi/
me riget.ſumit deinde tepores iterum ⁊ prima nocte calidus:atqꝫ
vt illa procedit:ita calidior.rurſus cum eſt media perferuet. In lit
tore promontoria ſunt zephyrion.⁊ nauſtathmos.portus parceto/
nius:Urbes.heſperia.Apollonia.Ptolemais.Arſinoe.atqꝫ vnde
terris nomē eſt:ipſa Cyrene. ¶ Catabatmos vallis deuexa in ęgy/
ptum finit africam. Orę ſic habitantur ad noſtrum maxime ritum
moratis cultoribus:niſi ꝙ quidam linguis differunt ⁊ cultu deo/
rum quos patrios ſeruant ac patrio more venerantur. Proximis
nullę quidē vrbes ſtant.tamen domicilia ſunt:quę Mapalia ap/
pellantur.victus aſper ⁊ mundicijs carens.primores ſagis velant̄

vulgus beſtiarum pecudumq̄ꝫ pellibus.humi quies epulęqꝫ capi/
untur:Uaſa ligno fiunt aut cortice. potus eſt lac ſuccuſqꝫ bacca/
rum.cibus eſt caro plurimum ferina.Nam gregibus (quia id ſolū
optimū eſt)quoad poteſt/parcitur. Interiores etiam incultius.
ſequuntur vagi pecora:vtqꝫ a pabulo ducta ſunt: ita ſe ac tuguria
ſua promouent atqꝫ vbi dies deficit:ibi noctē agunt. quāq̄ꝫ in fa/
milias paſſim ⁊ ſine lege diſperſi/nihil in cōmune conſultant: ta/
men quia ſingulis aliquot ſimul coniuges/⁊ plures ob id liberi a/
gnatiqꝫ.ſunt nuſq̄ꝫ pauci: Ex his qui vltra deſerta eſſe memorant̄
atlantes ſolē execrant̄: ⁊ dum oritur,⁊ dum occidit vt ipſis: agriſ/
qꝫ peſtiferum.Nomina ſinguli non habent.non veſcuntur anima
libus.neqꝫ illis in quiete qualia cęteris mortalibus viſere datur.
Troglodytę nullarum opum domini: ſtrident magis quā loquunt̄
ſpecus ſubeunt aluunturqꝫ ſerpentibus. Apud gramantes etiā ar/
menta ſunt ea:quę obliqua ceruice paſcuntur.Nam pronis directa
in humum cornua officiunt.Nulli certa vxor eſt.Ex his qui tā con
fuſo parentū coitu paſſim incertiqꝫ naſcunt̄:quos pro ſuis colant:
formę ſimilitudine agnoſcunt. Augilę manes tantū deos pu/
tant.per eos deierant.eos vt oracula conſulunt:precatiqꝫ quę vo/
lunt:vbi tumulis incubuere:pro reſponſis ferunt ſomnia. Foemi/
nis eorum ſolenne eſt nocte:qua nubunt:omnium ſtupro patere:
qui cum munere aduenerint:⁊ tum cum plurimis concubuiſſe ma
ximum decus.in reliquū pudicitia inſignis eſt. Nudi ſunt Gam
phaſantes:armorumqꝫ omnium ignari. nec vitare ſciunt tela nec
iacere:ideoqꝫ obuios fugiunt.neqꝫ aliorum q̄ꝫ quibus idem inge/
nij eſt: aut congreſſus aut colloquia patiuntur. Blemmyis ca/
pita abſunt. vultus in pectore eſt. Satyris pręter effigiem nihil
humani. Aegypanum quę celebratur ea forma eſt. Hęc de Africa.

Particularis Aſię deſcriptio.

ASię prima pars Aegyptus inter catabatmon ⁊ ara/
bas ab hoc littore penitus immiſſa donec ęthiopiã
dorſo cõtingat/ad meridiẽ refugit Terra expers im/
briũ mire tamẽ fertilis ⁊ hominũ aliorũqꝫ animaliũ
ꝓfoecunda generatrix: Nilus efficit amniũ in noſtrũ
mare ꝑmeantiũ maximus. Hic ex deſertis africe miſſus nec ſtatī na
uigari facilis nec ſtatī nilus ē: ⁊ cũ diu ſimplex ſęuuſqꝫ deſcendit:
circa Meroen late patentẽ inſulã in ethiopiã diffundit: alteraqꝫ
ex parte aſtabores altera aſtape dictus ē. vbi rurſus coīt: ibi nomẽ
hoc capit Inde parti aſper parti nauigia patiens i imanẽ lacũ de/
uenit: ex quo pręcipiti impetu egreſſus ⁊ talenſo alterã inſulã am/
plexus vſqꝫ ad elephantilẽ vrbem ęgyptiam atrox adhuc: feruenſ/
qꝫ decurrit: Tum demũ placidior: ⁊ iam pene nauigabilis: primum
iuxta certaſorꝫ oppidum triplex eſſe incipit. Deinde iterumqꝫ diui
ſus ad Deltam ⁊ ad Melin it per omnẽ ęgyptum vagus atqꝫ di/
ſperſus ſeptemqꝫ in ora ſe ſcindens ſingulis tamen grandis/euol/
uitur. Non pererrat autẽ tantum eam: ſed ęſtiuo ſydere exundans
etiam irrigat: adeo efficacibus aquis ad generandũ alendumqꝫ vt
pręter id ꝙ ſcatet piſcib⁹. ꝙ hyppopotamos crocodiloſqꝫ vaſtas
belluas gignit: glebis etiã infundat animas: ex ipſaqꝫ humo vita/
lia effingat. hoc eo manifeſtum eſt ꝙ vbi ſedauit diluuia: ac ſe ſibi
reddidit: per humentes campos quędam nondum perfecta anima
lia: ſed tum primum accipientia ſpiritum/⁊ ex parte iam formata
ex parte adhuc terrea viſunť. Creſcit porro: ſiue ꝙ ſolutę magnis
ęſtibus niues ex imanibus ęthiopię iugis largius q̄ꝫ ripis accipi
queant/defluunt: ſiue ꝙ ſol hyeme terris propior: ⁊ ob id fontem
eius minuens tunc altius abit: ſinitqꝫ integrum: ⁊ vt eſt pleniſſi/
mus/ſurgere: ſiue ꝙ per ea tempora flantes ętheſię aut actas a ſe/
ptentrione in meridiem nubes ſuper principia eius imbre preci/
pitant: aut venienti obuię aduerſo ſpiritu curſum deſcendentis

impediunt aut harenis: quas cum fluctibus littori applicant/oſtia
obducunt: fitqꝫ maior: vel ꝙ nihil ex ſemet amittit: vel ꝙ plus q̄ꝫ
ſolet accipit: vel ꝙ minus q̄ꝫ debet emittit. Qd̃ ſi eſt alter orbis:
ſuntqꝫ oppoſiti nobis a meridie Antichthones: ne illud quidem a
vero nimium abſceſſerit: in illis terris ortum amnem. vbi ſubter
maria cęco alueo penetrauerit: in noſtris rurſus emergere: ⁊ hac re
ſolſtitio accreſcere: ꝙ tũ hyems ſit: vnde oritur. Alia quoqꝫ ī his
terris mira ſunt. In quodam lacu chemnis inſula lucos ſiluaſqꝫ et
Apollinis grande ſuſtinens templum natat ⁊ quocũqꝫ venti agũt
pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus extructę: quarũ
maxima (tres nanqꝫ ſunt) quattuor fere ſoli iugera: que ſede occu
pat: totidem in altitudinẽ erigitur. Moeris aliquando campus
nunc lacus viginti millia paſſuum in circuitu patens: altior q̄ꝫ ad
nauigandũ magnis onuſtiſqꝫ nauib⁹ ſatis eſt. Pſaminetię opus
labyrinthus domos mille ⁊ regias duodecim perpetuo parietis
ambitu amplexus marmore extructus ac tectus vnum in ſe deſcen
ſum habet: intus pene innumerabiles vias multis ambagibus huc
⁊ illuc remeantibus: ſed continuo anfractu ⁊ ſępe reuocatis porti/
cibus ancipites: quibus ſubinde alium ſuper alios orbem agenti/
bus: ⁊ ſub inde tantum redeunte flexu quantum proceſſerat: ma/
gno ⁊ inexplicabili tamen errore perplexus eſt. Cultores regionũ
multo aliter a cęteris agunt. mortuos fimo obliti plangunt. nec
cremare aut fodere fas putant: verum arte medicatos intra pene/
tralia collocant. Suis litteris peruerſe vtuntur. lutum inter manus
farinam calcibus ſubigunt. Forum ac negocia foeminę. viri penſa
ac domos curant. onera illę humeris. hi capitibus accipiunt. pa/
rentes cum egent illis neceſſe eſt: his liberum eſt alere. cibos pa/
lam ⁊ extra ſua tecta capiunt. obſcena intimis ędium reddunt. co/
lunt effigies multorum animalium atqꝫ ipſa magis animalia ſed
alij alia: adeo vt quędam eorum etiam per imprudentiam inter/

emiſſe capitale ſit: ⁊ vbi morbo aut forte extincta ſint ſepelire ac lu/
gere ſolenne ſit. Apis populorum omnium numen eſt Bos ni/
ger certis maculis inſignis: ⁊ cauda linguaqꝫ diſſimilis aliorum.
raro naſcitur nec coitu pecoris (vt aiunt) ſed diuinitꝰ ⁊ cęleſti igne
conceptus: dieſqꝫ quo gignitur genti maxime feſtus eſt. Ipſi vetu/
ſtiſſimi (vt predicant) hominum trecentos ⁊ triginta reges ante
Amaſim: ⁊ ſupra tredecim millium annorum ętates certis annali/
bus referunt: mandatumqꝫ litteris ſeruant: dum egyptij ſūt qua/
ter curſus ſuos vertiſſe ſydera: ac ſolē bis iam occidiſſe/ vnde nūc
oritur. Viginti millia vrbium Amaſi regnante habitarunt: ⁊ nunc
multas habitant. Earum clariſſimę procul a mari. Says. Mem/
phys. Syene. Bubaſtis. Elephantin. ⁊ Thebe vtiqꝫ (vt homero di/
ctum eſt) centum portas: ſiue (vt alij aiunt) centum aulas habent:
totidem olim principum domos: ſolitaſqꝫ ſingulas vbi negotium
exegerat: dena armatorum millia effundere. In littore Alexandria
africę contermina. Peluſium arabię ipſas oras ſecat. Canopicum.
Bolbiticum. Seueniticum. Pathameticum. Mendeſiam. Cata/
ptiſcum. Peluſiacum nili oſtia.

¶ Arabia hinc ad rubrum mare pertinet: ſed illic magis lęta ⁊ di/
tior: thure atqꝫ odoribus abundat. hic niſi qua Caſio monte attol/
litur: plana ⁊ ſterilis portum admittit Azotum ſuarum mercium
emporium. Qua in altum abit: adeo edita vt ex ſummo vertice a
quarta vigilia ortum ſolis oſtendat.

¶ Syria late littora tenet terraſqꝫ etiam latius introrſus alijs
alijſqꝫ nuncupata nominibus. Nam ⁊ coele dicitur: ⁊ meſopota/
mia: ⁊ damaſcene: ⁊ adiabene: ⁊ babylonia: ⁊ iudęa ⁊ colophone.
hinc paleſtina eſt: qua tangit arabas cum phoenice: ⁊ vbi ſe cilicię
committit: Antiochia olim ac diu potens: Sed cum eam regno
Semiramis tenuit longe potentiſſima. operibus certe eius inſi/
gnia multa ſunt. duo maxime excellunt. conſtituta vrbs mirę ma/
gnitudinis Babylon: ac ſiccis olim regionibus Euphrates ⁊ Ty/
gris immiſſi. Cęterum in Palęſtina eſt ingens ⁊ munita admo/
dum Gaza: ſic Perſę ęrarium vocant: ⁊ inde nomen eſt: ꝙ cum
Cambyſes armis egyptum peteret: huc belli ⁊ opes ⁊ pecuniam
intulerat. Eſt non minor Aſcalon. Eſt Jope ante diluuium: vt fe/
runt: condita: vbi Cephea regnaſſe eo ſigno acolę affirmant: ꝙ ti/
tulum eius fratriſqꝫ phinei: veteres quędam arę cū religione plu/
rima retinent. quin etiam rei celebratę carminibus ac fabulis ſer/
natęqꝫ a Perſeo Andromedę clarum veſtigiū bellue marinę oſſa
immania oſtentant.

¶ Phoenicen illuſtrauere Phoenices ſolers hominum genus: ⁊
ad belli paciſqꝫ munia eximium: litteras ⁊ litterarum operas: ali/
aſqꝫ etiam artes. maria nauibus adire. claſſe confligere. imperita/
re gentibꝰ regnum pręliumqꝫ commenti. In ea eſt Tyros aliquan/
do inſula nunc annexa terris defecit: ꝙ ab impugnante quondam
Alexandro iacta opera vici tenent vlteriora. Et adhuc opulenta
Sidon anteq̄ꝫ a Perſis caperetur maritimarum vrbium maxima.
Ab ea ad promontorium euproſopon duo ſunt oppida bubos et
bactros. Vltra tria fuerūt ſingulis inter ſe ſtadijs diſtantia. locus
ex numero tripolis dicitur. Tum ſmyrna caſtellū ⁊ vrbs non ob/
ſcura marathos. Inde iam non obliqua pelago: ſed aduerſa adia/
cens a terra grandem ſinum inflexo tractu littoris accipit. populi
dites circumſident. ſitus efficit: quia regio fertilis crebris ⁊ naui/
gabilis alueis fluminum peruia: diuerſas opes maris atqꝫ terrarū
facili cōmertio permutat ac miſcet. In eo prima eſt reliqua pars
ſyrię: cui antiochię cognomen additur. ⁊ in ora eius vrbes Seleu/
tia. hyppatos. berytos. laodicea. aroſos. amneſqꝫ inter eas eunt li/
chos ⁊ hyppatos ⁊ orontes. Tum mons amanus: ⁊ ab eo ſtatim
mariandros ⁊. Cilices

¶ At in receſſu intimo locus ē magni aliq̄n diſcriminis fuſorū ab

Alexandro perſarum fugientiſq; Darij ſpectator ac teſtis. Nunc
ne minima quidem tunc ingenti vrbe celebris iſſos fuit: ⁊ hac re
ſinus iſſicus dicitur. procul inde Amynodes promontoriũ inter
pyramum cydnumq; fluuios iacet. Pyramus iſſo prior maloſen
preterfluit. Cydnus vltra p tarſum exit. Deinde vrbs eſt olim a
rhodijs argiuiſq; poſt piratis Pompeio aſſignante poſſeſſa. nunc
pompeiopolis. tunc Soloe. Juxta in paruo tumulo Arati poetę
monumentum ideo referendum: quia ignotum/ quam ob cauſam
iacta in id ſaxa diſſiliunt. Non longe hinc corycos oppidũ portu
ſaloq; incingitur anguſto tergore continenti adnexũ. Supra ſpe/
cus eſt nomine Corycius ſingulari ingenio ac ſupra q̃ ut deſcribi
facile poſſit: eximius. Grandi nanq; hiatu patens montem littori
appoſitum: ⁊ decem ſtadiorum cliuo ſatis arduum ex ſummo ſta/
tim vertice aperit. Tunc alte demiſſus ⁊ quantum demittitur am/
plior viret lucis pubentibus vndiq; ⁊ totum ſe nemoroſo laterum
orbe complectitur adeo mirificus ac pulcher: vt mentes acceden/
tium primo aſpectu conſternat: vbi contemplati durauere non ſa/
ciat. Vnus in eum deſcenſus eſt anguſtus aſper quingentorum et
mille paſſuum per amoenas vmbras ⁊ opaca ſiluę quiddam agre/
ſte reſonantis riuis hinc atq; illinc fluitantibus. Vbi ad ima per/
uentum eſt: rurſus ſpecus alter aperitur ob alia dicendus. Terret
ingredientes ſonitu cymbalorum diuinitus ⁊ magno fragore cre/
pitantium. Deinde aliquandiu perſpicuus: mox ⁊ quo magis ſubi
tur: obſcurior ducit auſos penitus alteq; quaſi cuniculo admittit:
Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extollens tantũmodo ſe oſten
dit: ⁊ vbi magnum impetũ breui alueo traxit: iterũ demerſus abſ/
condit. Intra ſpaciũ ẽ magis q̃ vt progredi quiſq̃ auſit horribile
⁊ iõ incognitũ. Totus aũt anguſtꝰ ⁊ vere ſacer: habitariq; a dijs ⁊
dignus ⁊ creditus. nihil nõ venerabile ⁊ quaſi cũ aliquo numine ſe
oſtentat. Alius vltra eſt: quẽ typhoneũ vocãt ore anguſto ⁊ multũ

vt experti tradidere: preſſus ⁊ ob id aſſidua nocte ſuffuſꝰ neq; vn/
q̃ perſpici facilis. ſed quia aliquando cubile typhonis fuit: ⁊ quia
nunc demiſſa in ſe confeſtim exanimat natura fabulaq; memoran/
dus. Duo deinde promontoria ſũt Sarpedon finis aliquãdo re/
gni ſarpedonis: ⁊ quod ciliciã a pamphilia diſtinguit: anemurium
interq; ea cetandaris ⁊ natidos ſamiorum colonię ſed cetandaris
ſarpedoni propior. ¶ In pamphilia ẽ Melas nauigabilis fluuius
oppidum Sida: ⁊ alter fluuius Eurymed on. Magna apud eũ Cy
monis athenienſiũ ducis aduerſus phenicas ⁊ Perſas naualis pu
gna atq; victoria fuit. Mare: quo pugnatum eſt: ex edito admodũ
colle pſpectat aſpendos: quã argiui condiderãt/ poſſedere finiti/
mi. Deinde alij duo validiſſimi fluuij ceſtros ⁊ carathes. ceſtros
nauigari facilis. hic quia ſe precipitat ita dictus. Inter eos perga ẽ
oppidũ: ⁊ dianę: quam ab oppido pergeam vocãt templũ. Trans
eoſdẽ mons ſardemiſos ⁊ phaſelis a mopſo cõdita finis pamphi/
lię. ¶ Lycia continuo cognominata a lyco rege pandionis filio atq;
vt ferunt infeſtata olim chymerę ignibus Sydę portu ⁊ tauri pro/
montorio grandẽ ſinũ claudit. Taurus ipſe ab eois littoribus ex/
urgens vaſte ſatis attollit: Deinde dextro latere ad ſeptentrionem
ſiniſtro ad meridiẽ verſus it in occidentem rectus ⁊ perpetuo iugo
magnarũq; gentiũ qua dorſum agit: terminus. vbi terras dirimit:
exit in pelagus. Idem autẽ ⁊ totus vt dictus eſt: dicitur etiam qua
ſpectat orientẽ. Deinde hemodes ⁊ caucaſus ⁊ propaniſus. Tũ ca
ſpię pilę niphates ⁊ armenię pilę: ⁊ vbi iam noſtra maria cõtingit
taurus iterum. Poſt eius promontoriũ flumen eſt lymira: ⁊ eo/
dem nomine ciuitas: atq; vt multa oppida ſic preter Pataram nõ
illuſtria: Illam nobilem facit delubrũ Apollinis quondã opibus
⁊ oraculi fide delphico ſimile. Vltra xẽanthus flumẽ ⁊ xanthos
oppidũ mons cragus. ⁊ quę lyciã finit: vrbs telmiſos. ¶ Caria ſe/
quitur habitatur incertę originis. alij indigena. ſunt qui pelaſgos.
quidam cretas exiſtimant. genus vſq; eo quondã armorũ pugnęq;

annans: vt aliena etiam bella mercede agerent. hic caſtella aliquot
ſunt. Deinde promōtoria duo pedalion ⁊ citria: ⁊ ſecundū galbiā
amnem: gaunus oppidum valitudine habitantiū infame. Inde ad
alicarnaſſon hęc adiacent: Rhodiorū aliquot colonię. portus duo:
gelos: ⁊ cui ex vrbe quā amplectitur thyſſaniſſa cognomē eſt. In/
ter eos oppidū latumna ⁊ pandion collis i mare emiſſus. Tū tres
ex ordine ſinus Thymnias. Schenus Bubeſius Thymnię promō/
torium Aphrodiſium eſt. Schenus ambit hylam. Bubeſius cyno/
tum. Cydnus in cornu peninſulę. Interqꝫ eam ⁊ tetraticū ſinum
in receſſu poſita eutiana. Alicarnaſſos argiuorū: colonia eſt ⁊ cur
memoranda ſit preter conditores: mauſoleum efficit regis mau/
ſoli monumentū vnū de miraculis ſeptē artemiſię opus. Trans
alicarnaſſon illa ſunt: littus leuca. vrbes myridos aruanda. neapo/
lis: ſinus iaſus ⁊ baſilicus. In iaſo ē barcilos. ¶ Poſt baſilicū Io/
nia aliquot ſe ambagibus ſinuat ⁊ primum a poſſideo promonto/
rio inflexum inchoans cingit oraculum apollinis dictum olim bra
matię nunc dydimi. Miletum vrbem quondā ionię totius belli
paciſqꝫ artibꝰ principem: patriam Thaletis aſtrologi ⁊ Timothei
muſici ⁊ Anaximandri phyſici: aliorumqꝫ ciuium inclytis ingenijs
merito inclytam: vtcunqꝫ Ioniā vocāt: vrbem hyppin amnis mę/
andri exitum. Latmū montē endymionis a luna (vt ferunt) ada/
mati fabula nobilē. Deinde rurſus inflexa cingit vrbem prienen
⁊ geſi fluminis oſtium: moxqꝫ ut maiore circuitu: ita plura comple
ctitur. Ibi eſt Panioniū ſacra regio: ⁊ ob id eo nomine appella/
ta: qꝫ eam cōmuniter iones colunt: ibi a fugitiuis (vt aiunt) condi
ta. nomen famę annuit phygeta. Ibi ephesus ⁊ diane clariſſimū
templum: quod Amazones aſia potitę conſecraſſe traduntur. Ibi
cayſtros amnis. Ibi lybedos: clarijqꝫ apollinis fanū: quod manto
tireſię filia fugiens victores thebanorum. ephygonos ⁊ colophon
quam Mopſus eiuſdem mantos filius ſtatuit. ad promontorium

quo ſinus clauditur: quod altera parte alium: quem ſmyrneum vo
cant/efficit: anguſtiſqꝫ ceruicibus reliqua extendit. in latius abit in
peninſulę faciem ſuper anguſtias hinc teos illinc clazomena. ⁊ qꝫ
terga agunt confinio adnexa mari diuerſis frontibus diuerſa ma/
ria proſpectant. In ipſa peninſula eſt Coryna. in ſinu ſmyrneo eſt
thermodon amnis: ⁊ vrbs leuca. extra phocis ionię vltia. ¶ Pro/
xima regio ex quo ab ęolijs incoli coepit ęolis facta: ante myſia: ⁊
qua helleſpontū attingit troianis poſſidentibꝰ troas fuit. Primā
vrbem a myrino conditore myrinam vocant. Sequentē pelops ſta
tuit victo oenomao reuerſus ex gręcia. zimon nominauit: pulſis q̃
habitarant: dux amazonū zime. Supra caycus inter eleam decurrit
⁊ Pytanem illā: quę archeſilan tulit nihil affirmantis achademię
clariſſimū antiſtitem. Tum i promontorio eſt cyrma oppidū: qꝺ
pręteruectos ſinus excipit non paruus: ſed longe ac molliter flexꝰ
retrahenſqꝫ paulatim oras vſqꝫ ad ima montis idę. Iſthmios par/
uis vrbibus aſperſus eſt: quarum clariſſima eſt ciſtena. gremio in/
teriore campus thebe nomine adrymetion auſtram. creſſam oppi/
da: eodem quo dicta ſunt ordine: adiacentia continet. In altero la
tere Antandrū duplex cauſa nominis iactatur. alij Aſcaniū Aeneę
filium cum ibi regnaret: captum a pelaſgis ea ſe redemiſſe comme
morant. Alij ab ijs putant conditam: quos ex andro inſula vis et
ſeditio exegerat. hi antandrum quaſi pro andro. illi quaſi pro viro
accipi volunt. Sequens tractus tangit gargara ⁊ aſſona ętolorū
colonias. Tū ſinus alter acheon limen nō longe ab ilio littora in/
curuat vrbe bello excidioqꝫ clariſſima. hic Sigeum fuit oppidum
hic achiuorum fuit bellantiū ſtatio. huc ab ideo mōte demiſſus
ſcamander exit ⁊ Simois fama q̃ꝫ natura maiora flumia. Ipſe mōſ
vetere diuarꝫ certamie ⁊ iudicio paridis memoratꝰ orientē ſolē ali/
ter: q̃ꝫ i alijs terris ſolet aſpici/ oſtēdat. nāqꝫ ex ſūmo vertice eius
ſpeculantibꝰ pene a media nocte ſparſi ignes paſſim micare: et vt

lux appropinquat : ita coire ac ſe cõiungere videntur: donec magis
magiſqꝫ collecti pauciores ſubinde ⁊ vna ad poſtremū flamma ar/
deant. ea cum diu clara ⁊ incendio ſimilis effulſit. cogit ſe ac rotun
dat ⁊ fit ingens globus. diu is quoqꝫ grandis ⁊ terris adnexus ap
paret: deinde paulatim decreſcens: ⁊ quanto decreſcit: eo clarior fu
gat nouiſſime noctē: ⁊ cum die iam ſol factus attollitur. Extra ſi/
num ſunt rhetea littora a Rheteo ⁊ dardania claris vrbibus. Aia/
cis tamē ſepulchro maxime illuſtria. Ab his fit arctius mare : nec
iam abluit terras: ſed rurſus diuidens anguſto helleſpōti freto lit/
tus obuiū findit: facitqꝫ vt iterū terrę: qua fluit: latera ſint. In/
terius bithyni ſunt ⁊ mariandynei. In ora graię vrbes abydos ⁊
lampſacum ⁊ parion ⁊ priapos. Abydos magni quondā amoris/
cōmercio inſignis eſt. Lampſacū phoceis appellantib[9] nomen ex
eo traxit: ꝙ conſulentibus: in quaſnam terras potiſſimū tenderēt:
reſponſū erat : vbi primū fulſiſſet: ibi ſedem capeſſere. Tum rur/
ſus fit apertius mare propontis in id Granicus effundit : pugna
quę primum inter perſas ⁊ Alexandrum fuit / nobilis. Trans a/
mnē ſedet in ceruice pene inſulę cyzicum. nomen cyzicus indidit:
quem a minyis imprudentibus: cum colchos peterent: fuſum acie
cęſumqꝫ accepimus. Poſt plagea ⁊ cylace paruę pelaſgorū colo/
nie : quib[9] a tergo iminet mons olympus: ut incolę vocāt: Mỹ/
ſius flumen rhyndacem in quę ſequunt emittit. Circa/angues na
ſcuntur immanes neqꝫ ob magnitudinem modo: ſed ob id etiam
mirabiles: ꝙ vbi in alueum eius ęſtus ſolemqꝫ fugerunt: emergūt
atqꝫ hiant: ſuperuolanteſqꝫ aues: quāuis alte ⁊ perniciter ferantur
abſorbent. Trans rhyndacem eſt daſilos: ⁊ quā colophonij collo/
cauere myſrela. Duo ſūt inde modici ſinus. alter ſine nomine chi
on amplectitur Phrygię haud longe iacentis opportuniſſimū em
porium. alter olbianos / in promontorio fert Neptuni fanum. in
gremio aſtacon a megarenſibus conditam. Deinde priores terrę
iterum iacent: exiturisqꝫ in pontū pelagi canalis anguſtior. Europā

ab aſia ſtadijs quinqꝫ diſterminat thracius: vt dictum eſt: boſpho
rus. Ipſis in faucibus oppidum. in ore templum eſt. oppidi no/
men chalcedon. auctor Archias megarenſium princeps. templi nu
men Juppiter conditore Jaſo. ¶ hic iam ſeſe ingens pontus ape/
rit: niſi qua promontoria ſunt: huc atqꝫ illuc longo rectoqꝫ limite
extentus. ſinuatus cętera. Sed quia contra minus q̄ꝫ ad lęuā ⁊ de/
xtram abſceſſit: mollibuſqꝫ faſtigijs donec anguſtos vtrinqꝫ angu
los faciat: inflectitur. ad formam ſcythici arcus maxime incuruus
breuis. atrox. nebuloſus. raris ſtationibus. non molli neqꝫ areno/
ſo circumdatus littore. vicinus aquilonibus. ⁊ quia non profūdus
eſt: fluctuoſus atqꝫ feruens. olim ex colentium ſęuo admodum in
genio axenus: poſt cōmertio aliarum gentiū mollitis aliquantum
moribus dictus euxinus. In eo primum mariandynei vrbem ha/
bitant ab argiuo (ut ferunt) hercule datam. heraclea vocitatur. id
famę fidem adiecit. Juxta ſpecus ē acherusia ad manes (vt aiunt)
peruius: atqꝫ inde extractū Cerberū exiſtimant. ¶ Tum thios op/
pidum milleſiorum quidēm colonia: ſed iam ſoli gentiſqꝫ paphla/
gonum: quorum in littoribus pene medijs promontorium eſt Ca/
rambis. Citra Parthenius amnis. vrbes Seſamus ⁊ cromnos: ⁊ a
cithiſoro phryxi filio poſita cythoros. Tum cynobus ⁊ colliris: ⁊
quę paphlagoniam finit armene. ¶ Chalybes proximi clariſſimas
habent amyſon: ⁊ ſynopen cynici Diogenis patriam. amnes alyn ⁊
thermodonta. ſecundū alyn vrbs eſt lycaſto. a thermodonte cāpus
in eo fuit themiſcyrum oppidum. fuere ⁊ amazonuꝫ caſtra idō ama/
zonum vocant. Tabereni chalybas attingunt: quibus in riſu luſu/
qꝫ ſummū bonū eſt. Vltra carambin moſſini turres ligneas ſube
unt notis corpus omne perſignant. propatulo veſcuntur. promi/
ſcue concūbunt. ⁊ palam reges ſuffragio deligunt: vinculiſqꝫ ⁊ ar/
ctiſſima cuſtodia tenent. atqꝫ vbi culpā praue imperando meruere
media diei totius afficiunt: cęterū aſperi. inculti. pernoxij appulſis

Deinde minus feri verum ⁊ bi inconditis moribus macrocephali
diſcheri.buxedi. rarę vrbes ceraſumpta ⁊ trapezos maxime illu/
ſtres. Jnde is locus eſt:vbi finē ductus a boſphoro tractus acci/
pit:atq; inde ſe in ſinu aduerſi littoris flexus attollens anguſtiſſi
mum ponti facit angulum.hic ſunt colchi.hic phaſis erumpit.hic
eodem nomine quo amnis eſt atheniſtagora mileſio deductū op/
pidum.hic phryxi templum ⁊ lucus fabula vetere pellis aureę no/
bilis: hinc orti mōtes longo ſe iugo ⁊ donec rhipheis cōiūgan
tur exporrigunt:qui altera parte in euxinum ⁊ męotida ⁊ tanaim.
altera in caſpium pelagus obuerſi ceraunı dicuntur: ijdem aliubi.
taurici moſchi.amazonici.caſpij.coraſici.caucaſi:vt alijs alijſue ap
poſitis gentibus ita alijs alijſq; dicti nominibꝰ: At in primo fle/
xu iam curui littoris oppidum eſt:quod gręci mercatores conſtitu
iſſe:⁊ quia cum cęca tempeſtate agerentur:ignaris:quę terra eſſet:
cygni vox notam dederat cygnū appellaſſe dicuntur. Reliqua eius
ferę incultęq; gentes vaſto mari aſſidentes tenent.menandea. ter
reſtrea. ſexſolitę.coraxi. deptitophagi. heniochi. achęi.cercetici.
etiam in confinio męotidis ſyndones. Jn heniochorum finibus
dioſcorias a caſtore ⁊ polluce pontum cum iaſone ingreſſis: Syn/
dos in ſyndonum ab ipſis terrarū cultoribꝰ condita ē: Obliqua
tunc regio ⁊ in latum modice patens inter pontū paludemq; ad
boſphorum excurrit: quā duobus alueis in lacum ⁊ in mare pro/
fluens coracandam pene inſulam reddit.Quattuor vrbes ibi ſunt
hermonos ſaccephoc.ſpana.corea.⁊ in ipſo ore cimmeriū.hac in/
greſſos lacus accipit lōge lateq; diffuſus.qua terras tangit incur
uo circumdatus littore.qua mari propior eſt:niſi vbi aperitur:qua
ſi margine obductus citra magnitudinē prope ponto ſimilis. Orā
quę a boſphoro ad Tanain vſq; deflectitur męotici incolunt torea
tę arrichi.phicores.⁊ oſtio fluminis proximi xamathę: apud eos
eaſdem artes foeminę:quas viri exercent:adeo ut ne militia quidē
vacent. Viri pedibus inhęrent ſagittiſq; depugnant: illę equeſtre
prelium ineunt.nec ferro dimicant:ſed quos laqueis intercepere:
trahendo conficiunt.nubunt tamē verum vt nubiles habeant: non
in ętate modus eſt niſi quę hoſtem interemere/virgines manent.
Jpſe Tanais ex rhipheo monte deiectus adeo pręceps ruit: vt cū
vicina flumina tum meotis ⁊ boſphorus.tum ponti aliqua bruma
li rigore durentur:ſolus ęſtus hyemēq; iuxta ferens idem ſemper
⁊ ſublimis incitatuſq; decurrat.ripas eius ſauromatę ⁊ ripis hę/
rentia poſſident.vna gens.aliquot populi ⁊ aliquot nomina. pri/
mi męotici ginecrocatū ęnoe. Regna amazonū foecundos pabulo
at alia ſteriles nudoſq; campos tenent budini.Geloni vrbē ligne/
am habitant. Juxta thiſſagetę turcęq; vaſtas ſiluas occupant:alun
turq; venando. Tum continuis rupibus late aſpera ⁊ deſerta re/
gio ad arempheos vſq; permittitur.his iuſtiſſimi mores pro do/
mibus nemora.alimenta baccę.⁊ maribus ⁊ foeminis nuda ſūt ca/
pita. Sacri itaq; habentur:adeoq; ipſos nemo de tam feris genti/
bus violat:vt alijs quoq; ad eos cōfugiſſe pro aſylo ſit. Vltra ſur/
git mons rhipheus vltraq; cum iacet ora:quę ſpectat oceanum.

Pomponij Mellę de ſitu orbis liber ſecundus.

ASię in noſtrum mare Tanainq; vergentis:quem di/
xi finis ac ſitus eſt:ac per eundem amnem in męoti/
da remeantibus ad dextram europę modo ſiniſtro
latere innauigantium appoſita ac rhipheis montibꝰ
proxima.⁊ huc enim pertinent.cadentes aſſidue ni/
ues adeo inuia efficiūt:vt vltra ne viſū quidē intrātiū admittāt.
Deinde ē regio ditis admodū ſoli inhabitabilis tñ: q: gryphi ſę/
uum ⁊ pertinax ferarū genꝰ aurum terra penitꝰ egeſtum mire amant
mireq; cuſtodiunt:⁊ ſunt infeſti attingentibus.hominum pri/
mi ſunt Scythę ſcytharūq; quis ſinguli occuli eſſe dicūt arimaſpę.

Ab eis cendones vſqꝫ ad meotida. huius flexum butes amnis ſe/
cat. Agathyrſi ⁊ ſauromatę ambiũt: quia pro ſedibus plauſtra ha/
bent dicti maxobitę. Obliqua tunc ad boſphorũ plaga excurrens
ponto ac męotide includitur. In paludē vergentia ſarcagę tenent
In boſphorum cimmerica oppida myrmetion. panticapeum theo
doſia. hermiſium. In Euxinũ mare taurici. Super eos ſinus por
tuoſus ⁊ ideo calos limen appellatus promontorijs duobus inclu
ditur: Alterũ criu metopon vocant: carambico: quod in aſia dixi/
mus: patet aduerſum. Parthenion alterũ oppidum adiacet Cero
ne a diana (ſi credatur) conditũ: ⁊ nymphęo ſpecu: qđ in arce eius
Nymphis ſacratũ eſt: maxime illuſtre. ¶ Subit tum ripam mare ⁊
donec quinqꝫ milia paſſuum abſit a męotide refugientia vſqꝫ ſub/
ſequens littora: quę ſatharchę ⁊ taurici tenent: peninſulam reddit.
quod inter paludem ⁊ ſinum eſt Chaicre nominatur. Sinus carcy/
nites. In eo vrbs eſt carcyne: quā duo flumina Gerros ⁊ hypaca/
res vno oſtio effluentia attingunt verum diuerſis fontibus ⁊ ali/
unde delapſi. Nam gerros inter baſitidas ⁊ nomadas euoluitur.
Siluę deinde ſunt: quas maximas hę terrę ferunt: ⁊ panticapes:
qui nomadas georgoſqꝫ diſterminat. ¶ Terra tum longe diſtenta
excedens tenui radice littori adnectit̃. Poſt ſpacioſa modice pau/
latim ſe ipſa faſtigiat · ⁊ quaſi in mucronem longa colligens latera
facie poſiti enſis allecta ē. Achilles infeſta claſſe mare ponticũ in/
greſſus ibi ludicro certamine celebraſſe victoriam: ⁊ cum ab armis
quies erat: ſe ac ſuos curſu exercitauiſſe memoratur: ideo dicta eſt
dromos achilleos. ¶ Tũ boryſtenes gentē ſui nominis abluit in/
ter ſcythię amnes amęniſſimus. turbidis alijs liquidiſſimꝰ defluit
placidior q̃ꝫ cęteri potariqꝫ pulcherrimꝰ. alit lętiſſima pabula ma/
gnoſqꝫ piſces: quibus ⁊ optimus ſapor: ⁊ nulla oſſa ſunt. lōge ve/
nit: ignotiſqꝫ ortus e fontibus quadraginta dierum iter alueo ſtrin
git: tantoqꝫ ſpacio nauigabilis ſecundum Boryſtenida ⁊ Olbida

grępca oppida egredit̃. Calipidas hypanis includit. ex grandi pa/
lude oritur: quam matrem eius accolę appellant: ⁊ diu qualis na/
tus eſt: defluit tantum non longe a mari ex paruo fonte: cui ex am
pheo cognomen eſt. adeo amaras aquas accipit: vt ipſe quoqꝫ iam
ſui diſſimilis ⁊ nō dulcis hinc defluat. Aſiaces proximus intra ca
lipidas aſiacaſqꝫ deſcendit. Hos ab iſtricis Tyra ſeparat ſurgit in
Neuris: qua exit: ſui nominis oppidũ attingit At ille: qui ſcythię
populos a ſequentibus dirimit apertis in germania fontibus alio
q̃ꝫ deſinit: nomine exoritur: Nam per īmania magnarum gentium
diu danubius eſt: deinde aliter appellantibus accolis Iſter fit: acce
ptiſqꝫ aliquot amnibus ingens iam ⁊ eorum: qui in noſtrum ma/
re decidunt: tantum Nilo minor totidem: quot ille oſtijs: ſed tri/
bus tenuibus: reliquis nauigabilibus effluit. ¶ Ingenia cultuſqꝫ
gentiũ differunt. Eſſedones funera parentũ lęti ⁊ victimis ac fe/
ſto coitu familiarium celebrant. corpora ipſa laniata ⁊ cęſis pecoꝝ
viſceribus immixta epulando conſumunt. Capita vbi fabre expo/
liuere auro iuncta pro poculis gerunt. hęc ſũt apud eos ipſos pie
tatis vltima officia. Agathyrſi ora artuſqꝫ pingunt: vt quiqꝫ ma/
ioribꝰ pręſtant: ita magis vel minus Cęterũ ijſdem omnes notis
⁊ ſic vt ablui nequeant. Sarmatę auri argenti maximarum peſtiũ
ignari vice rerum cōmercia exercent atqꝫ ob ſęua hyemis admodũ
aſſidue demerſis in humũ ſedibus ſpecus aut ſuffoſſa habitant. to
tum brachati corpus: ⁊ niſi qua vident etiam ora veſtiti. Tauri I/
phigenię ⁊ Oreſtis aduentu maxime memorati immanes ſũt mo/
ribus: immanemqꝫ famam habent / ſolere pro victimis aduenas cę
dere. Baſilidijs ab hercule: ⁊ echidna generis principia ſũt. mo/
res regij arma tantum ſagittę. Vagi nomades pecorꝫ pabula ſe/
quunt̃: atqꝫ vt illa pecorum durant: ita diu ſtatam ſedem agunt.
Colunt georgi exercentqꝫ agros. Aſiacę furari quid ſit ignorāt. iō
qꝫ nec ſua cuſtodiunt: nec aliena contingunt. ¶ Interius habitātiũ

ritus aſperioꝛ ⁊ incultioꝛ regio eſt. Bella cędeſqꝫ amant: Moſqꝫ
ē bellantibus cruorem ciuꝫ: quē primū interemerunt ipſis cuulne
ribus ebibere. vt quiſqꝫ plures interemerit: ita apud eos habetur
eximius. Ceterum expertem eſſe cędis inter obpꝛobꝛia vel maxi/
mū nec foedera quidē incruenta ſunt. ſauciant ſe: qui paciſcuntur:
exemptūqꝫ ſanguinē: vbi permiſcuere degustant. id putant man/
ſurę fidei pignus certiſſimum. Inter epulas: quot quiſqꝫ interfe/
cerit: referre lętiſſima ⁊ frequentiſſima mentio: biniſqꝫ poculis:
qui plurimos retulere: perpotatis interlocantis honos pręcipuus
eſt. pocula vt Eſſedones parentum ita inimiciſſimoꝛum capitibus
expoliunt. Apud anthropophagos ipſę etiā epulę viſceribus hu/
manis apparant̄. Geloni hoſtiū cutibus equos ſeqꝫ velant. illos
reliqui coꝛpoꝛis. ſe capitū. Melanclęnis atra veſtis ⁊ ex ea nomē
Neuris ſtatim ſingulis tempus eſt: quo ſi velint in lupos: iterūqꝫ
in eos: qui fuere mutentur. Mars omniūꝫ deus. Ei pꝛo ſimula/
cris enſes ⁊ tentoꝛia dedicant: homineſqꝫ pꝛo victimis feriūt. Ter
rę late patent ⁊ ob excedentia ripas ſua plerūqꝫ flumina nuſq̄ꝫ nō
ad pabula fertiles. alicubi vſqꝫ adeo ſteriles ad cętera: vt qui habi/
tant lignoꝝ egentes ignes oſſibus alant. ¶ His thracia pꝛoxima ē
eaqꝫ a pontici lateris fronte vſqꝫ in illiricos penitus imiſſa: qua la
tera agit iſtro pelagoqꝫ contingitur. regio nec cęlo lęta nec ſolo: et
niſi qua mari pꝛopioꝛ eſt: infoecunda. frigida: coꝛūqꝫ: quę ſeruntur
maligne admodū patiens. raro vſq̄ꝫ pomiferā arboꝛem. vitem fre
quētius tolerat. ſed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat:
niſi vbi frigoꝛa obiectu frondiū cultoꝛes arcuere. viros benignius
alit non ad ſpeciem tamen. Nā ⁊ illis aſper atqꝫ indecens coꝛpoꝛū
habitus eſt. Ceterum ad ferociam ⁊ numerum: vt multi immiteſ/
qꝫ ſint: maxime ferax. paucos amnes: qui in pelagus euadunt: ve/
rum celeberrimos hebrū ⁊ neſton ſtrymona emittit. Montes in/
terioꝛ attollit hemona ⁊ Rhodopen ⁊ oꝛbelon ſacris liberi patris ⁊
coetu menadū oꝛpheo pꝛimū initiāte celebꝛatos: e quis hemus in

tantū altitudinis abit: vt euxinū ⁊ adriā ex ſummo vertice oſten/
dat vna gens thꝛaces habitāt alijs alijſqꝫ pręditi ⁊ nominibꝰ ⁊ mo
ribus: quidā fieri ſūt ⁊ ad moꝛtem paratiſſimi. Getę vtiqꝫ id va/
ria opinio perficit. alij redituras putāt animas obeuntium. alij etſi
non redeāt / non extingui tamen: ſed ad beatioꝛa trāſire. alij emoꝛi
quidem: ſed id melius eſſe q̄ꝫ viuere. Itaqꝫ lugentur apud quoſdā
puerperia: natiqꝫ deflentur. funera contra feſta ſunt: ⁊ veluti ſacra
cantu luſuqꝫ celebꝛant̄. Ne foeminis quidē ſegnis eſt animus. ſu/
per moꝛtuoꝝ viroꝝ coꝛpoꝛa interfici ſimulqꝫ ſepeliri votū eximiū
habent. ⁊ quia plures ſimul ſingulis nuptę ſunt: cuius id ſit decus
apud iudicaturos magno certamine affectant. moꝛibꝰ datur: eſtqꝫ
maxime lętum: cum in hoc contendit̄: vincere. Moerent alij voci
bus ⁊ cū acerbiſſimis planctibus efferunt. At quibus cōſolari eos
animus eſt: arma opeſqꝫ ad rogos deferūt: paratiqꝫ (ut dictitāt) cū
fato iacentis: ſi detur in manꝰ: vel paciſci vel decernere: vbi nec pu
gnę nec pecunię locus ſit: manentqꝫ dominos pꝛoci: nupturę vir/
gines nō a parentibus viris tradunt̄: ſed publice aut locant̄ ducen
dę: aut veneunt. vtrum fiat ex ſpecie ⁊ moꝛibus cā eſt. pꝛobę foꝛ/
moſęqꝫ in pręcio ſunt: cęteras qui habeant mercede querunt̄: vini
vſus quibuſdā ignotus eſt. epulantibus tamē: vbi ſup ignes quos
circūſident: quędā ſemina ingeſta ſunt: ſimilis ebꝛietati hilaritas
ex nidoꝛe contingit. In littoꝛibus Iſtro pꝛoxima eſt Iſtropolis.
deinde Maleſis deducta galatis. ⁊ tritonice. ⁊ poꝛtus caria. ⁊ pi/
ſtris pꝛomontoꝛium: quod pręteruectos alter ponti angulus acci/
pit. aduſus phaſiaco: ⁊ niſi āplioꝛ foꝛet / ſi̇lis fuit. hic bizone mo/
tu terrę icidit: Eſt poꝛtus crunos. vrbes dionyſiopolis. obdeſſos
meſſembꝛia. anchialos: ⁊ intimo i ſinu atqꝫ vbi pōtꝰ alteꝝ ſui fle/
xū angulo finit magna apollophania. recta dehinc oꝛa: niſi q̄ me
dia ferme in pꝛomontoꝛium: qđ thimniā vocāt: exit ⁊ incuruis con
tra ſe littoꝛibus obtenditur: vrbeſqꝫ ſuſtinet delinideſon ⁊ philas

⁊ phinopolim. ¶ hactenus pontus deinde ē boſphorꝰ: ⁊ propon
tis. Jn boſphoro Bizantium. Jn propontide Selimbria. perin/
thos bithynis. amneſqꝫ: qui interfluūt erginos ⁊ tyras. Tū Rhe/
ſo regnata quondā pars thracię ⁊ biſaltę ſamiorum. ⁊ ingens ali/
quando gypſela. Poſt lacus: quē grai macrontihios appellāt: ⁊ in
radice magnę peninſulę ſedens lyſimachia. ¶ Terra/ quę ſequitur
nuſq̄ꝫ lata atqꝫ hic arctiſſima inter helleſpontū ęgeūqꝫ procurrit.
anguſtias Jſchtion. frontem eius maſtuſiam. totam cherſoneſum
appellant. ob multa memorabile eſt: Jn ea flumen ęgos naufragio
claſſis atticę inſigne. Eſt ⁊ Abydo obiacens ſeſtos Leandri amore
pernobilis. Eſt ⁊ regio: in qua perſarum exercitus diuiſas ſpacio
pelagoqꝫ terras auſus pontibus iungere: mirum atqꝫ ingens faci/
nus: ex aſia in gręciam pedes ⁊ n̄on nauigata maria tranſgreſſus ē
Sunt proteſilai oſſa conſecrata delubro. Eſt ⁊ portus ſceolos athe
nienſibus ⁊ lacedęmonijs nauali acie decernentibus laconicę claſ/
ſis ſignatus excidio. Eſt cynoſenia tumulus hecubę ſiue ex figura
canis: in quam conuerſa traditur: ſiue ex fortuna: in quā deciderat
humili nomine accepto. Eſt macidos. Eſt hellęꝰ: quę finit helleſ/
pontū. ¶ Aegeū ſtatiꝫ pelagus vaſte longū littus impellit: ſūmo/
taſqꝫ terras hinc ad promontorium: quod Sunium vocatur. ma/
gno ambitu molliqꝫ circūagit. eius tractum legentibus pręuectiſqꝫ
in aſſuſiacum ſinus intrandus eſt: qui alterꝫ cherſoneſi latus ablu/
ens iugo facie vallis induditur: ⁊ ex fluuio: quem accipit. Me/
las dictus. duas vrbes amplectitur alopoconenſū ⁊ in altero Jſth
mi littoris ſitam cardiam. eximia eſt ęnos ab Aenea profugo con/
dita. Circa hebrum cicones. Tranſ eundem doriſcos: vbi. Xerxem
copias ſuas: quia numero non poterat: ſpacio menſum ferunt.
Deinde promontoriū Scriphion: ex quo canentē orphea ſecuta ⁊
parrantur nemora: zonę. Tum ſcoenos fluuius: ⁊ ripis eius adia/
cens maronia. Regio vlterior Diomedē tulit imanibꝰ equis man/
dendos ſolitum obiectare aduenas: ⁊ ijſdem ab herculo obiectum

Turris: quam Diomedis vocant: ſignum fabule remanet: ⁊ vrbs:
quam ſoror eius ſuo nomine nominauit/ Abdere: ſed ea magis id
memorandum habet: ꝙ Democritū phyſicum tulit/ q̄ꝫ ꝙ ita cōdi/
ta eſt. Vltra neſtos fluit: Jnterqꝫ eum ⁊ ſtrymona vrbes ſunt:
philippia. apollonia. amphipolis. Jnter ſtrymona ⁊ athon turris
calamea. ⁊ portꝰ caprullon. vrbs acanthos ⁊ echinia. Jnter athon
⁊ pallenen deona ⁊ olynthos. Strymon: ſicut diximꝰ: amnis ē: lon
geqꝫ ortus ⁊ tenuis: alienis ſubinde aquis fit amplior: ⁊ vbi non
longe a mari lacuꝫ fecit: maiore q̄ꝫ venerat alueo erumpit. Athos
mons eſt adeo elatus: vt credatur altius q̄ꝫ vnde imbres cadunt/
ſurgere. capit opinio fidem: quia de aris quas in vertice ſuſtinet:
non abluitur cinis: ſed quo relinquitur aggere manet. Cęterū non
promontorio. vt alij: verum totus eſt: totoqꝫ longe dorſo proce/
dit in pelagus. qua continenti adhęret ⁊ Xerxe in graios tendente
perfoſſus tranſnauigatuſqꝫ: ⁊ actus freto nauigabili peruius. ima
eius tenent paruę pelaſgorū colonię. in ſūmo fuit oppidū Acro/
athon: in quo (vt ferunt) dimidio longior q̄ꝫ ī alijs terris ętas ha
bitantiū erat. Pallene ſoli tam patentis: vt quinqꝫ vrbium ſedes
ſit atqꝫ ager. tota in altum abit. anguſta ſatis vnde incipit. Jbi eſt
potidęa. at vbi laxius patet. Mendetione: quę referēdę. illa ab hę
retris. hęc ab achiuis capto Jlio remeantibus poſita. Tū Mace/
donum populi: quot vrbes habitant: quarum Pellam maxime il/
luſtrem alumni efficiūt Philippus gręcię domitor. Alexander etiā
aſię. Jn littore flexus megibernęus inter promontoria diuidit
canaſtreū ⁊ portum: qui copos dicitur. vrbes toronen ⁊ miſcellam
atqꝫ vnde ipſi nomē eſt. Megibernam incingit. canaſtreo promō
torio Sena proxima eſt. Megibernacuſa in medio qua terra dat
gremium: modice in littora ingreditur. Cęterum longis in altum
immiſſis lateribus ingens inter maria ſinus eſt. in eum axius per
macedonas etiam per theſſalos penitus excurrit. ante axium theſ/
ſalonice eſt. inter vtrūqꝫ caſſandria. cinda. aloros. icaris. apeno.

iſepida. corinthia.meliboea.caſtanea pares ad famã:niſi ꝙ philo
ctetes alumnus Meliboeã illuminat. Terrę interiores claris loco/
rum nominibꝰ inſignes pene nihil ignobile ferunt. hinc nõ lon/
ge eſt Olympus.hic Pelion.hic oſſa montes gigantum fabula bel
loqꝫ memorati.hic muſarum parẽs domuſqꝫ pieria. hic nouiſſime
calcatum grato herculi ſolum ſaltus oetęus.hic ſacro nemore no/
bilia tempe.hic Liberta carminũqꝫ fontes obiacent.¶Tum iã va/
ſte ⁊ multum prominens grecia:⁊ dum myrthoum pelagus attin/
gat:a ſeptentrione in meridiẽ vecta.qua ſol oritur ęgeis .qua occi/
dit Ionijs fluctibus obiacet.ac proxime ſpatioſa:⁊ hellas nomine
grandi fronte procedit.mox mari vtroqꝫ ⁊ Ionio magis latera ciꝰ
intrante donec quattuor milia paſſuum pateat media ferme prope
inciditur. Deinde rurſum terris huc ſe ⁊ illuc verũ in Ioniũ ma/
re magis expandentibꝰ progreſſiſqꝫ in altum nõ tam lata q̃ꝫ coe/
perat:ingens tamen iterum ⁊ quaſi peninſula extenditur. vocatqꝫ
peloponneſos:ob ſinus ⁊ promontoria:quis ut fibris littora eius
inciſa ſunt:ſimul ꝙ tenui tramite in latus effunditur:platani folio
ſimillima. ¶In macedonia prima ẽ Theſſalia.deinde Magneſia.
phthiotis.doris.locris.phocis.boetis.attis.megaris.Sꝫ omniũ
attis clariſſima.In pelopõneſo argolis.laconice.meſſenia.achaia.
elis. arcadia. vltra ętolia.acarnania. epiros vſqꝫ in adriam. De
locis atqꝫ vrbibus:quę mare nõ abluit hęc maxime memorãda ſũt
In theſſalia.Lariſſa aliquãdo iolcos. in Magneſia Anthronia.in
phthiotide phthia.in locride cinos ⁊ calioros. in phocide delphi
⁊ mons parnaſus.⁊ Apollinis fanum atqꝫ oraculum. In boetia
thebę et citheron fabulis carminibuſqꝫ celeberrimus. In attide
eleuſin Cereri conſecrata Et clariores.q̃ꝫ vt indicari egeant.Athe/
nę in megaride vnde regioni nomen eſt megara: At in argolide
argos ⁊ Myceng ⁊ templum Iunonis vetuſtate ⁊ religione per/
celebre. In laconide terapne. lacedemon. amyclę.mons Taygetus

In meſſenia Meſſenẽ ⁊ Methone. In achaia atqꝫ elide quondã
piſę oenomai.elis ⁊ numen delubrumqꝫ olympij Iouis certamine
gymnico ⁊ ſingulari ſanctitate. Ipſo quidem tamen ſimulacro :qõ
phidię opus ẽ maxime nobile. Arcadiam peloponneſiace gentes
vndiqꝫ incingunt. In ea ſunt vrbes perſophiſtenia. orchomenos
montes Pholoe.Cyllenius. Parthenius.męnalus. flumina ery/
manthus ⁊ ladon. In ętolia naupactos. In acarnania Stratos op
pida. In epiro dodonęi Iouis templum ⁊ fons ideo ſacer:ꝙ cum
ſit frigidus:⁊ imerſas faces ſicut cęteri extinguat:vbi ſine igne pro
cul admoueñ accendit. At cum littora leguntur a promontorio
Sepiade per Demetriam ⁊ halon ⁊ ptheleon ⁊ echinon ad paga/
ſeum ſinuꝫ curſus eſt. Ille vrbem pagaſam amplexus amnẽ Sper
chion accipit.⁊ quia Minyę colchida petentes inde argo nauẽ ſo/
luere memorantur.Ab eo ad Suniũ tendentibus illa prenauigan/
da.maliacus ⁊ opuntius grandes ſinus:⁊ in his cęſorum etiam la
conum trophea. Thermopylę.oroes.carphanemides alope.ante/
don.larumnę.aulis agamemnonię graiorumqꝫ claſſis in troiam
coniurantium ſtatio. Marathon magnarũ multarumqꝫ virtutũ
teſtis: iam inde a theſeo perſica maxima clade pnotus. Rhamnys
parua illuſtris tamen:ꝙ in ea fanum eſt amphiarai:⁊ phidiaca ne
meſis.phoricos ⁊ bauronia olim vrbes.iam tantũ nomina. Su/
nium promontorium eſt:finitqꝫ id littus hellados: quod ſpectat
ad orientem. Inde ad meridiem terra conuertiñ vſqꝫ ad megarã
atticę vt modo latere: ita nunc fronte pelago adiacens. Ibi eſt Py/
ręus athenienſium portus: Scyronia ſaxa ſęuo quondaã ſcyronis
hoſpitio etiam nunc infamia. Megarenſiũ tractus Iſthmon at/
tingit hoc illi cognomen eſt:quia quattuor milium ſpacio ęgeũ ma
re ab Ionio ſubmouens anguſto tramite helladi peloponneſon an
nectit. In eo eſt oppidum chencerea. fanum Neptuni. ludi quos
Iſthmicos vocãt/celebres. Corinthos olim clara opibꝰ.poſt clade
notior.nũc romana coloia.ex ſũma arce:quã acrocorithõ appellãt:

maria vtraqꝫ contuens. peloponneſi oram: ſicut diximus: ſinus et
promontoria lacerant ab oriente Bucephalos ⁊ cherſoneſus ⁊ ſcy
leon. ad meridiē malea: tęnaros. achritas. icthis: ad veſpeꝝ chelo/
nates ⁊ taraxos. habitãt ab Iſthmo ad ſcyleon epidaurij ęſculapij
templo inclyti ⁊ troezenij fide ſocietatis atticę illuſtres. portus ſar
donicus ⁊ ſchenitas ⁊ pagonus. Oppida aũt epidaurus ⁊ troezen
⁊ hermiona his littoribus appoſita ſunt. Inter ſcyleon ⁊ maleã la/
conicus. Inter tęnaron ⁊ acritã ⁊ Icthim cypariſſius. In argolico
ſunt noti amnes craſinus atqꝫ Inachus. ⁊ notum oppidum lerne
In laconico cynthius ⁊ eurotas: In ipſo tęnaro Neptuni templũ
⁊ ſpecus illi: quē in ponto acheruſium diximus: facie ⁊ fabula ſimi
lis. In aſinęo flumen pamiſum. In cypariſſio alpheus. nomē de/
dit vrbs in littore ſita. hinc cipariſſus. illinc aſine. Meſſenij pylij/
qꝫ terras colunt. ⁊ ipſa pelago pylos adiacet. Cyllene. calipolis.
patrę oram illã tenent: in quã thelonates ⁊ araxos excurrunt: Sed
cyllene: qꝫ mercuriũ ibi natum arbitrant̃ inſignis. ¶ Rhion (deinde
maris id nomen eſt) anguſte ⁊ velut freto lacus ore frequenti inci/
dens inter ętolos ⁊ peloponneſiacos vſqꝫ ad Iſthmon irrumpit.
In eo ad ſeptentrionē ſpectare littora incipiunt. In his eſt ęgeon
⁊ ęgina ⁊ oliros ⁊ Scion. ac in aduerſis pagecreuſis. anticyra. oe/
anthia. cyra: ⁊ notior aliquanto nomine calydon ⁊ euenos. Extra
rhion in acarnania maxime clara ſunt oppidũ. Leucas. flumen a/
chelous. ¶ In epiro nihil ambracio ſinu nobilius ē. facit ſinus. q̃
anguſtis faucibus ⁊ quę minus mille paſſibꝰ pateant grande pela/
gus admittit. Faciũt vrbes: quę aſſidunt Actium. argi. amphilo/
cis ambracia. ęacidarũ regna: pyrrhiqꝫ. Butroton vltra eſt. De/
inde Cerauni montes. Ab ijs flexus in adriã. hoc mare magnũ
ſe:ceſſu littorum acceptũ ⁊ vaſte quidem in latitudinē patens. qua
penetrat tamē vaſtius illyricis vſqꝫ tergeſtum. Cętera gallicis. Ita
liſqꝫ gentibus cinguntur. Parthenij ⁊ daſaretę prima eius tenent.
ſequentia paulatim Enthellę: phęaces. deinde ſunt: quos propne

illyricos vocant. Tum pyręi ⁊ liburni ⁊ Iſtria. Vrbium prima eſt
Oricum: ſecũda Durachiũ Epidamnos ante erat. Romani nomē
mutauere: qꝛ velut in damnũ ituris omen id viſum eſt. Vltra ſunt
apollonia. ſalona. Iadera. nona. traguriũ. ſinus polaticus et pola
quondã a colchis (vt ferunt) habitata: i quantũ res tranſeũt nunc
romana colonia. Amnes autē ęas: ⁊ nar. ⁊ danubius: qui iam di/
ctus eſt Iſter: ſed ęas ſecundũ apolloniã. nar inter pyręos libur/
nos. per Iſtros Iſter emittitur. Tergeſte intimo in ſinu adrię ſi/
tum finit Illiricum.
¶ De Italia magis qꝛ ordo exigit q̃ꝫ quia monſtrari eget: pauca
dicent̃. nota ſunt omnia. ab alpibus incipit in altum excedere: atqꝫ
vt procedit ſe media perpetuo apoenini iugo montis attollens in/
ter adriacum ⁊ tuſcum: ſiue vt aliter eadem appellant̃: inter ſupeꝝ
mare ⁊ inferum excurrit diu ſolida: Verum vbi longe abit in duo
cornua ſcindit̃: reſpicitqꝫ altero ſiculũ pelagus: altero ioniũ: tota
anguſta ⁊ alicubi multo q̃ꝫ vnde coepit anguſtior. Interiora eiꝰ
alię alięqꝫ gentes. Siniſtram partē Carni: ⁊ Veneti colunt toga/
tam galliã. Tum italici populi Picentes. Ferentani. dauni. apuli.
calabri. ſalentini. Ad dextrã ſunt ſub alpibus Ligures. ſub apoe/
nino hetruria. poſt latiũ. Volſci. campani. ⁊ ſuper Lucaniã Bru/
tij. Vrbiũ: quę procul a mari habitant̃ opulentiſſimę ſunt / ad ſi/
niſtram Patauiũ Antenoris. Mutina ⁊ Bononia romanoꝝ colo
nię. Ad dextrã Capua a Tuſcis ⁊ Roma quondã a paſtoribus con/
dita. nunc ſi pro materia dicatur alteꝝ opus. At in oris proxima ē
a tergeſte Concordia. Interfluit Timauus nouem capitibus exur/
gens vno oſtio emiſſus. deinde Natiſo nõ longe a mari ditē attin
git Aquileiã. Vltra eſt altinũ. Superiora late occupat littora pa/
dus. nanqꝫ ab imis radicibus veſuli montis exortus paruis ſe pri/
mum fontibus colligit: ⁊ aliquatenus exilis ac macer mox alijs a/
mnibus adeo augeſcit atqꝫ alitur: vt ſe per ſeptē ad poſtremũ o/
ſtia effundat. Vnũ de ijs magnũ padum appellant: Inde ſa·citus

proſilit: vt diſcuſſis fluctibꝰ diu qualē emiſit: vndā agat: ſuūqꝫ etiā
i mari alueū ſeruet: donec eū exaduerſo littore Iſtrię codē impetu
profluens Iſter amnis excipiat. hac re per ea loca nauigātibꝰ: qua
vtrinqꝫ amnes eunt inter marinas aquas dulcium hauſtus eſt. A
pado ad Anconā trāſitur Rauenna. Ariminū Piſaurum. faneſtris
colonia: flumē metaurus atqꝫ eſis. ⁊ illa in anguſto illoꝝ duorum
promontorioꝝ ex diuerſo coeuntiū inflexi cubiti imagine ſedens
e ideo a grais dicta Ancona: Inter gallicas italicaſqꝫ gentes quaſi
terminus intereſt. hęc eni pręgreſſos Piceni littora excipiunt. in
quibus humana potentia. dierna. cypra vrbes. caſtella autē firmuꝫ
adria. truentinū. Id ei fluuio: qui pręterit nomē eſt. Ab eo Seno/
gallia maritima. habent eni fluminis oſtia. Vrbes bucara ⁊ hiſto/
niū: Dauni autē Tifernum amnē: claterniā. lucrinū. theanū. op/
pida. montemqꝫ garganū. Sinus eſt cōtinuo Apulo littore incin/
ctus nomine Vrias modicus ſpatio/ pleraqꝫ aſper acceſſu. Extra
Simponium: vel vt graij dixere Sipillum: ⁊ flumen : quod canu/
ſiū attingens/ aufidū appellāt. poſt Barium ⁊ gnatia ⁊ Ennio ciue
nobiles rudię. ⁊ in calabria Brundusiū. Valetiū lupę hydrus mōs
tū ſalētini campi. ⁊ ſalētina littora ⁊ vrbs graia. Gallipolis. ¶ huc
vſqꝫ adria hucvſqꝫ italię latus alterū ptinet. Frons eius i duo q̄dē
ſe cornua ſicut ſupra diximus ſcindit. Cęterū mare. qđ inter vtraqꝫ
admiſit tenuibus promontorijs ſemel iterūqꝫ diſtinguēs non vno
margine circuit: nec diffuſū patenſqꝫ: ſed per ſinus recipit. Primꝰ
Tarentinus dicit̄ inter promōtoria Salen ⁊ lacinium. In eoqꝫ ſūt
Tarentus. metapontū. heraclea. Croto. Turium Secūdus Scylla/
ceus inter promontoria. Lacinium ⁊ zephyrium: in quo ē Petilia:
carcinus. Scyllaceū. miſtrę. Tertius inter zephirium. ⁊ Brutium.
Conſentiam. Pauloniā: locroſqꝫ circūdat. In brutio ſunt colonia
regia rhegium. Scylla. taurinū ⁊ metaurum. hinc in tuſcum mare
deflexus eſt: ⁊ eiuſdem terrę latus alterum maticana Ionium. In
hon. ⁊ cinica. clampetia. Blunda. Buxentium. Velia. Palinurus

olim phrygij gubernatoris. nunc loci nomē. Pęſtanus ſinus. Pę
ſtum oppidum. Silerus amnis. picentia. petrę: quas Syrenes ha/
bitauere. Minerue promontoriū. omnia Lucanię loca. Sinus pu
teolanus. Surrentum. herculaneum. Veſuuij montis aſpectus.
Pompeij. Neapolis. puteoli. Lacus lucrinꝰ ⁊ auernus. Baię. Miſ
ſenum: Id nunc loci aliquādo phrygij militis nomen. Cumę Lin/
ternū. Vulturnus amnis. Vulturnū oppidū. Amoena campanię
littora. Sinueſſa. liris. Minturne. Formię. fundi. terracina. Cyr/
ces domus aliquādo circeij. Antium. aphrodiſium. ardea. Lauren
tum. oſtia citra Tyberim in hoc latere ſunt. Vltra pyrgi. anio caſtꝝ
nouū grabus. Cecoſa. Telamon. Populonia. Cecina. Piſę: hetru/
ſca ⁊ loca ⁊ nomina. Deinde Luna Ligurū: ⁊ liguria: ⁊ Genua. et
Sabatia. ⁊ Albigaunū. Tum paulon ⁊ Varum flumina vtraqꝫ ab
alpibus delapſa : ſed Varum quia Italiā finit aliquanto notius.
Alpes ipſę ab ijs littoribus longe lateqꝫ diffuſę: primo ad ſepten/
trionem magno gradu excurrunt: deinde vbi Germaniam attige/
runt: verſo impetu in orientē abeunt: direptiſqꝫ populis imanibꝰ
vſqꝫ in thraciam penetrant:
¶ Gallia lemano lacu ⁊ gebennicis montibꝰ in duo latera diuiſa.
atqꝫ altero tuſcum pelagus attingens. altero oceanum. hinc a Va/
ro illinc a Rheno ad pyreneum vſqꝫ promittitur. pars noſtro ma/
ri appoſita / fuit aliquando braccata : nunc narbonenſis magis
culta ⁊ magis conſita: ideoqꝫ etiam lętior. Vrbium: quas habet:
opulentiſſimę ſunt vaſco vocuntiorum. vienna alobrogum. aue/
nio. canarum arecomicorum. Nemauſus. Toloſſa. Tectoſagum
ſecundanorum. arauſio ſectanorum. arelate: ſeptimanorumqꝫ Bli
tera. ſedanteſtatonis atacinorū: decimanorūqꝫ colonia. vnde olim
ijs terris auxiliū fuit: nūc ⁊ nomē ⁊ decꝰ ē martiꝰ narbo. In littori
bꝰ aliquot ſūt cū aliq̄bꝰ noibꝰ loca. Cęteꝝ rarę vrbes: q rari portꝰ
⁊ ois plaga auſtro. atqꝫ africo expoſita ē. Nicea tāgit alpes. tangit

oppidū ꝑoctiacū.tangit antipolis. Deinde eſt foꝛū Julij octaua/
noꝝ colonia. Tunc poſt Antiopolim.⁊ olbiā: ⁊ Taurion. ⁊ Cita/
ris tenet ⁊ Tacidon maſſilienſiū poꝛtus.⁊ ī eo ipſa Maſſilia. Hęc
a phoccis oꝛiunda:⁊ olim inter aſperas poſita:nunc vt pacatis ita
diſſimilimis tamen vicina gentibus.mirum q̄ꝫ facile ⁊ tunc ſedem
alienā coeperit:⁊ adhuc moꝛem ſuum teneat. Inter eam ⁊ Rhoda
num maritima auaticoꝝ ſtagno aſſidet foſſa mariana. partē eius a/
mnis nauigabilis alueo effundit.alioquin littus ignobile ē lapideū
(vt vocāt)ī quo herculem cōtra albiana ⁊ bergion Neptuni liberos
dimicantē cū tela defeciſſent ab inuocato Joue adiutū imbꝛe lapi/
dū ferunt.credas pluiſſe.adeo multi paſſim ⁊ late iacent. Rhoda/
nus nō longe ab Jſtri rheniqꝫ fontibus ſurgit . deinde lemano la/
cu acceptus tenet impetum: ſeqꝫ per mediū integer agens quant⁹
venit/egredit̄:⁊ inde contra in occidentē ablatus aliquādiu gallias
dirimit. Poſt curſu in meridiē abducto hac intrat acceſſuqꝫ alioꝝ
amniū iam grandis ⁊ ſubinde grandioꝛ iter volcas ⁊ cauaras emit
titur. Vltra ſunt ſtagna Volcaꝝ:Ledum flumen.caſtellū latara.
meſua collis incinctus mari pene vndiqꝫ:ac niſi ꝙ anguſto aggere
continenti annectitur inſula. Tum ex gebennis demiſſus.Arauſis
iuxta acatā.ſecundū bliteras obris fluit.atax ex pyreneo monte di
greſſus qua vi fontis aquis venit exiguus vaduſqꝫ. Eſt etiā ingen
tis alioquin aluei tenens:niſi vbi narbonem attingit:nuſq̄ꝫ naui/
gabilis:ſed cū hibernis intumuit imbꝛibus:vſqꝫ eo ſolitus inſur/
gere:vt ſe ipſe non capiat. Lacus accipit eum Rubꝛeſus noīe ſpa/
cioſus admodū:ſed q̄ mare admittit:tenuis aditu. Vltra ē Leu/
cata littoꝛis nomē.⁊ ſalſuſe fons non dulcibus aquis defluens ſed
ſalſioꝛibus ⁊ q̄ꝫ marinę ſunt. Juxta campus minuta arundine: gra
ciliqꝫ peruiridis:Cęterum ſtagno ſubeunte ſuſpenſus. Jd manife/
ſtat media pars eius:quę abſciſſa proximis velut inſula natat:pel/
liqꝫ ſe atqꝫ attrahi patit̄:quin ⁊ ex ijs quę ad imū ꝓfoſſa ſunt. ſuf/
fuſā mare oſtendit̄. Unde graijs noſtriſqꝫ etiā auctoꝛib⁹/ verine

ignoꝛātia/an pꝛudentibus etiā mendacij libidine viſum eſt trade/
re poſteris/in ea regione piſcem e terra penitus erui: ꝙ vbi ex al/
to huc uſqꝫ penetrauit per ea foꝛamina ictu captantium interfectus
extrahitur. Jnde eſt oꝛa Soꝛdonū:⁊ parua flumina thelis ⁊ thi/
cis vbi accreuere perſęua. colonia Ruſcino.vicus eliberre magnę
quondā vrbis ⁊ magnarū opum tenue veſtigiū. Tum inter pyre
nei pꝛomontoꝛia poꝛtus veneris eſt ſinu ſalſo:⁊ ceruaria locus fi/
nis gallię.
¶Pyreneus pꝛimo hinc in bꝛitannicū pꝛocurrit oceanū: tum in/
ter terras fronte conuerſus hiſpaniā irrumpit:⁊ minoꝛe eius par/
te ad dexterā excluſa trahit perpetua latera continuus per omnem
donec pꝛouinciā longo limite immiſſus/in ea litroꝛa:quę occiden/
ti ſūt aduerſa/perueniat. Jpſa hiſpania : niſi qua gallias tangit :
pelago vndiqꝫ incincta eſt:vbi illis adhęret: maxime anguſta pau
latim ſe in noſtrum ⁊ oceanū mare extendit:magis magiſqꝫ latioꝛ
ad occidentem abit:ac fit ibi latiſſima.viris.equis.ferro.plumbo.
ęre.argento auroqꝫ ⁊ tam abundās: ⁊ adeo fertilis vt ſicubi ob pe
nuriā aquarum effocta ⁊ ſui diſſimilis eſt:linum tamen aut ſpartū
alat: Tribus autē eſt diſtincta nominibus. parſqꝫ eius Terraco/
nenſis.pars Betica.pars Luſitania vocatur. Terraconenſis altero
capite gallias.altero beticam Luſitaniāqꝫ contingens. mari latera
obijcit noſtro.qua meridiem.qua ſeptentrionē ſpectat oceano. il/
las fluuius Anas ſeparat.⁊ ideo betica maria vtraqꝫ pꝛoſpicit: ad
occidentem atlanticum.ad meridiem noſtrum. Luſitania oceano
tātūmodo obiecta eſt:ſed latere ad ſeptētriones:fronte ad occaſuꝫ
Vrbium de mediterraneis in terraconenſi clariſſimę fuerunt Pal/
lantia ⁊ Numantia:nunc eſt Cęſarauguſta. Jn luſitania.Emerita.
Jn betica.Aſtagi. Jſpalis .Coꝛduba. At ſi littoꝛa legas.accruaria
pꝛoxima eſt rupes:quę in altum pyreneum extrudit: Dein thicis
flumē ad rhodā clodianū ad Empoꝛia. Tū mōs iouis cui⁹ parti oc
cidenti aduerſā eminentiā cautiū:quę inter exigua ſpacia vt gradu

ſubinde cõſurgunt: ſcalas Annibalis appellãt. Inde ad tarraconẽ
parua ſunt oppida Blãdeluro. betullo. barchino. Subur. Tholobi
parua flumina / Betullo. Juxta Jouis montẽ Rubrica: tum in Bar
chinonis littore inter ſubur ⁊ Tholobin maius taraxo. Urbs ẽ in
his oris maritimarum opulentiſſima. Tulcis. Eam modicus amnis
ſuper / Ingens iberus deorſum attingit. Inde ſe i terras pelagus
inſinuat: ⁊ primum magno impetu admiſſum. mox in duos ſinus
promontorio: quod Ferrariã vocant: finditur: prior ſupproneñſis
dicitur: maiorqꝫ ac magno ſatis ore pelagus accipiens: ⁊ quo ma/
gis penetrat̃: anguſtior Sorobin ⁊ Duriam ⁊ Sucronẽ non ma/
gna excipit flumina. Urbes complexus ⁊ alias quidẽ: ſed notiſſi/
mas Ualentiã ⁊ Saguntũ illam fide ⁊ ęrumnis inclytam. Sequẽs
ilicitanus Alonem habet: ⁊ lucentiam: ⁊ vnde ei nomen eſt / ilicen.
Hic iam terrę magis in altum eunt: latioremqꝫ q̃ꝫ fuerat / hiſpaniã
faciunt: verũ ab iis: quę dicta ſunt: ad principia betice preter Car/
thaginẽ: quã dux poenorũ Aſdrubal condidit: nihil referendũ eſt.
In illis oris ignobilia ſunt oppida: ⁊ quorum mentio tantũ ad or/
dinem pertinet: Uirgi in ſinũ quẽ Uirgitanũ vocant. Extra Abde/
ras velox. menobia. Malacha. Ciſal. Dubal. acipiro. Barbeſul
Aperit deinde anguſtiſſimũ pelagus: ⁊ proxima inter ſe Europę:
atqꝫ africę littora mõtes efficiũt: vt initio diximus: columnę her/
culis abyla: ⁊ calpes: vterqꝫ quidẽ ſed calpes magis ⁊ pene tot[9] in
mare prominens. Is mirum in modũ cõcauus. Ab ea parte qua ſpe/
ctat occaſũ: mediũ fere latus aperit: atqꝫ inde ingreſſus totus ad/
modũ peruius prope quantũ patet ſinus: ⁊ ſpecus vltra eſt: In eo
qꝫ tartheia (ut quidã putãt) aliquãdo tartheſos: ⁊ quã trãſuecti ex
africa phoenices habitãt: atqꝫ vnde nos ſumus: cingenteratũ. mel
laria ⁊ bello ⁊ beſipho vſqꝫ ad Junonis promõtoriũ orã freti occu
pat. Illud iã in occidẽtẽ ⁊ oceanũ obliquo iugo excurrens: atqꝫ ei
qđ in africã ampeluſiã eſſe dixeramus aduerſũ / qua noſtra maria
ſunt / finit Europen. Gades inſula quę egreſſis fretũ obuia ẽ: ad/

monet ante reliquas dicere: q̃ꝫ in oceani littora terrarũqꝫ circuitum
vt initio promiſimus: oratio excedat. Paucę ſunt i męotide (In/
de cui videt̃ cõmodiſſimũ incipere) neqꝫ oẽs tamẽ incolunt̃. nam
nec pabula quidẽ large ferunt. Hac re habitantibus caro magnorũ
piſcium ſole ſiccata ⁊ in puluerẽ vſqꝫ cõtuſa pro farre ẽ. Paucę ⁊ in
ponto leuce boryſtenis oſtio obiecta parua admodũ. ⁊ q ibi achil/
les ſitus eſt: achillea cognomine. nõ longe acolliſaria: quę Marti
ſacrata: vt fabulis tradit̃. tulit aues cũ ſũma clade aduenientiũ pen
nas quaſi tela iaculatas. Sex ſũt inter iſtri oſtia. Ex iis Peuce no/
tiſſima ⁊ maxima. Cymas mariandynorum finibus proxima vrbẽ ha
bet: quã qꝛ bithyni incolunt bithynida appellant. Contra thraciũ
boſphorum duę paruę: paruoqꝫ diſtãtes ſpacio: ⁊ aliquãdo creditę:
dictęqꝫ cõcurrere: ⁊ cyaneę vocant̃ ⁊ ſymplegades. In propõtide
tãtũ proconeſos habitat̃. Extra helleſpõtũ earum quę aſiaticis regio
nibus adiacẽt / clariſſimę ſũt Tenedos ſigęis aduerſa littoribus. et
quo dicent̃ ordine ad promontorium tauri montis expoſitę: quas
quidã dici putauere Macaron: ſiue q fortunati admodũ cęli ſoli/
qꝫ ſũt: ſiue q eas ſuo ſuorũqꝫ regno Macar occupauerat. In Tro
ade leſbos. ⁊ in ea quinqꝫ olim oppida antiſa. pyra. ereſos. Cirana
Mitylene. In Jonia Chios ⁊ Samos. In Caria cos. In Lycia
Rhodos. In illis ſingulę ſũt iiſdẽ noibus vrbes. In Rhodo tres
quõdã erãt Lindos: Camiros. Jelyſos. q̃ cõ Tauri pmõtoriũ ipor
tune nauigãtib[9] obiacẽt Chelidonię noiant̃. In ſinu quẽ maximũ
aſia recipit ppe media cyprus ad ortũ occaſũqꝫ ſe immittẽs recto iu/
go inter ciliciã Syriaſqꝫ porrigit̃ ingẽs: vt q̃ aliquãdo nomẽ regno
coeperit: ⁊ nunc aliquot vrbes ferat. quarum clariſſimę ſalamis ⁊ pa/
phos: ⁊ quo primũ ex mari venerẽ egreſſã accolę affirmãt. palępa
phos. Parabos etiã i phoenice eſt parua: ⁊ quantũ patet tota op/
pidũ / frequens tamẽ: Or etiã ſup aliena tecta ſedẽ ponere licet. par
ua ⁊ Canopos Nili oſtio: qđ canopicũ vocãt: obuia eſt. Menelai
gubernator Canob[9] ibi forte moriens nomẽ inſulę. illa oſtio dedit

Pharos Alexandrię nunc ponte coniungitur: olim vt homerico
carmine proditum eſt: ab eiſdem oris curſu diei totius abducta: ⁊
ſi ita res fuit: videri poteſt coniectantibus in tantū mutatę cauſas
Nilum prębuiſſe: dum limum ſubinde: ⁊ pręcipue cum exundaret:
littori annectens auget terras ſpaciumqꝫ augeſcentium in vicina
vada promouet. In africa contra maiorem ſyrtim cuteletos: cōtra
minoris promontoria meninx: ⁊ cercinna. contra carthaginis ſi/
num tarrichię ⁊ egathee romana clade memorabiles. Plures Eu/
rope littoribus ſunt appoſitę: In egeo mari prope thraciā Tha/
ſos. Imbros. ſamothrace. Scandile. polyagos. Scyathos: halone/
ſos. ⁊ quā aliquando omnibus qui mares erant. cęſis tantū foe/
minę tenuiſſe dicuntur atho monti Lemnos aduerſa Pagaſeus ſi
nus Scyathon proſpicit. ſciniſſon amplectitur. Euboea ad meridiē
promontorium gereſton ⁊ caphareā. ad ſeptētrionē caunum extru
dit. ⁊ nuſqꝫ lata duum milium ſpacium habet vbi arctiſſima eſt: cę
terum longa totiqꝫ boetię appoſita anguſto freto diſtat a littore.
Euripon vocāt: rapidum mare ⁊ alterno curſu ſepties die: ac ſepti
es nocte fluctibus inuicem verſis: adeo imodice fluens: vt ventos
etiam ac plena ventis nauigia fruſtretur. Aliquot in ea ſunt oppi/
da. Styra Eretria. piranceſſos. occhalia. verum opulentiſſimę Cary
ſtos ⁊ chalcis. In attide helene eſt nota ſtupro helenę. ⁊ ſalamis
excidio claſſis perſicę notior. Circa pelopomneſon etiā nunc i ęgeo
phitiuſa ⁊ ęgina epidaurico littori proxima: Troezenio calauria in
ter ignobiles alias leto Demoſthenis nobilis. In myrthoo cythe/
ra contra maleam emiſſa: ⁊ Tegea. Niſſa contra acritā. In Ionio
proſtirria. Cephalonia. Neritos. Same. Zacinthos. Dulichium. et
inter non ignobiles vlyſſis nomine Ithaca maxime illuſtris. In
Epiro Echinades. ⁊ olim Plotę Strophades. contra ambratium
ſinū Leucadia. ⁊ vicina adriaco mari Corcyra. hę thracū graiorūqꝫ
terris obiacēt. at interius nelos. olearos. ęgina. cathon. Ios. The
ra. Gyaros. Iporis. Dionyſſa. Cianos. Chalcis. Icaria. Pinaria.

Niſyros. Lebynthos: calydnę. aſine. hę qꝛ diſperſę ſunt Sporades
Ab eis Licinos: hipanos. Siphnos. Seriphos. henea. Paros.
Syros. Tenos. Mycon. Naxos. delos. andros: qꝛ in orbem iacent
Cyclades dictę ſūt. Super eas iam in medio mari ingens ⁊ cētū
quondā vrbibus habitata Crete/ad orientē promontoriū Samo/
nium: ad occidentē criu metopon immittit: niſi maior: eſſet Cypro
ſimilis. multis famigerata fabulis aduentu Europę. paſiphaes et
Ariadne amoribus. Minotauri feritate fatoqꝫ. Dędali operibꝰ et
fuga. tum ſtatione atqꝫ morte: maxime tamē eo ꝙ ibi ſepulti Io/
uis pene clarum veſtigiū ſepulchrū: cui nomē eius inſculptū eſſe
accolę oſtendunt. Vrbiū notiſſimę Gnoſſos. gortyna Lyctos. ly/
caſtos. olopixos. pheſtos: cydon. Camoracuſa. dyctina. Inter col/
les ꝙ ibi nutritum Iouem accipimus: fama Idei montis excellit.
Iuxta ē aſticla. Naumachos. zephyre. griſe. caudos: ⁊ quas muſa/
gorus numero tres vno tamē vocabulo appellāt: atqꝫ vnde carpa
thio mari cognomē ē carpathos. In adria aſporos. dicedalos. ab/
ſyrtis. Iſſa. Ticana. hidria. phlecirides. nigra corcira. lingarium.
Diomedia. Aeſtria. aſine. atqꝫ vt Alexandrię ita Brunduſio adia/
cens Pharos.

¶ Sicylia (ut ferūt) aliquādo cōtinens: ⁊ agro brutio annexa. poſt
freto maris ſiculi abſciſſa eſt. id anguſtum ⁊ anceps alterno curſu
modo in tuſcum. modo in Ionium pelagus perfluit/atrox. ſęuum
⁊ ſcyllę charybdiſqꝫ ſęuis numinibus inclytū. Scylla ſaxum ē: cha/
rybdis mare. vtrunqꝫ noxiū appulſis. Ipſa ingens ⁊ tribus pro/
montorijs in diuerſa procurrens grecę litterę imaginem: quę del
ta dicitur. efficit. Pachinum vocāt: qȯ gręciā ſpectat. lilybeum qȯ
in africam. Pelorum quod in Italiam vergens ſcyllę ad uerſum eſt
cauſa nōis. Pelorus gubernator ab Annibale ibidē conditus: quē
idem vir profugus ex africa ac per ea loca Syriā petēs: quia procul
intuenti videbant cōtinua eſſe littora/⁊ nō peruium pelagus/pro/
ditū ſe arbitratꝰ occiderat. Ab eo ad pachinū ora quę extenditur

Ionium mare attingens hęc fert illuſtria Meſſanã. Taurominiũ.
Catinã. Megarida. Syracuſas ⁊ in ijs mirabilem arethuſã. fons ē
in quo viſuntur iacta in alpheum amnem: ut diximus: pelopõne
ſiaco littori infuſum. vnde ille creditur nõ ſe conſociare pelago: ſed
ſubter maria terraſqꝫ depreſſus huc agere alueũ: atqꝫ hic ſe rurſus
extollere. Inter pachynũ ⁊ lilybeũ ⁊ agragas ē. ⁊ heraclea ⁊ ther/
me. Inter lilybeũ ⁊ pelorida Panormus/⁊ Imera. Interius vo
Leontini ⁊ centuripinũ ⁊ hybla: alięqꝫ complures. Famã habet ob
Cereris templũ ętna precipua montiũ. Eryx maxime memoratur
ob delubrum veneris ab Aenea conditũ. ⁊ ętna quę cyclopas olim
tulit: nunc aſſiduis ignibus flagrat. De amnib⁹ Imera referēdus
qꝛ in media admodũ ortus in diuerſa decurrit: ſcindenſqꝫ eã vtrin
qꝫ alio ore in libycũ alio in tuſcũ mare deuenit. Circa Siciliã in ſi/
culo freto eſt Aeęe: quã Calypſo habitaſſe dicit̃. Africam verſus
gaulos. melita. coſura. Propius Italiã galata. ⁊ illę ſeptē: q̃s ęoli
appellant oſteodes. Lipara. heratea. didyma. phoenicuſſa. ericuſſa
Aetna perpetuo flagrat igne. hiera ⁊ ſtrongyle ⁊ pithecuſſa. leuco/
thea ęnaria. Sidonia. caprcę. prochyta. Pontie. pandatoria. Sino
nia. parmaria Italico lateri citra tyberina hoſtia iacent. Ultra ali/
quot ſunt paruę dianium. Iginium. carbania. vrgo. Ilua: capraria.
Duę grãdes fretoqꝫ diuiſę ethruſco: quaꝝ corſica littori propior in
ter latera tenuis ⁊ longa preter q̃ꝫ vbi aperta: ⁊ marianę colonię
ſunt. A barbaris colit̃ Sardinia africũ pelagus attingens: niſi ꝙ
in occidentē q̃ꝫ in orientē anguſtius ſpectat: par ⁊ quadrata vndi/
qꝫ ⁊ nuſq̃ꝫ non aliquãto ſpacioſior q̃ꝫ vbi longiſſima ē/corſica. Cę/
terũ fertilis ⁊ ſoli q̃ꝫ cęli melioris: atqꝫ vt fęcunda ita pene peſti/
lens. In ea antiquiſſimi populoꝝ ſunt Ilienſes. Urbiũ antiquiſſi
mę Calaris: ⁊ ſulci. At in gallia quas referre conueniat ſolę ſunt
Stoechades ab ora liguꝝ ad Maſſiliã vſqꝫ diſperſę. Baleares in
hiſpania cõtra tarraconenſia littora ſitę nõ longe inter ſe diſtant. ⁊
ex ſpacio ſui cognominibus acceptis maiores minoreſqꝫ phibent̃.

Caſtella ſunt in minoribus Samo ⁊ Mago: in maioribus parma:
⁊ polentia colonię. Ebuſos e regione promontorij: qđ in ſucro/
nēſi ſinu Ferrariã vocãt: eodem noīe vrbē habet: frumentis tantũ
non fęcunda. ad alia largior: ⁊ omniũ animaliũ: quę nocent: adeo
expers: vt nec ea quidē quę de agreſtibus mitia ſunt: aut generet:
aut ſi inuecta ſunt ſuſtineat. Cõtra eſt. Colubraria cuius meminiſ
ſe ſuccurrit: ꝙ cum ſcateat multo ac malefico genere ſerpentũ ⁊ ſit
ideo inhabitabilis: tamen ingreſſis eam intra id ſpacium: qđ Ebu/
ſitana humo circũſignauerunt: ſine pernicie ⁊ tuta eſt/ iiſdem illis
ſerpentibus: qui ſolent obuios appetere: aſpectum eius pulueris
aliudve quod verius/procul ⁊ cum pauore fugientibus.

Pomponij Mellę coſmographi liber Tertius.

DIcta eſt ora noſtri maris. dictę inſulę/quas amplecti
tur. reſtat ille circuitus: quem vt initio diximus: cin/
git oceanus ingens ⁊ infinitũ pelagus ⁊ magnis ęſti
bus concitum (ita enim motus eius appellant) mo/
do inundat campos. modo late nudat ac refugit. nũc
alios alioſqꝫ inuicē/neqꝫ alternis acceſſibus nunc in hos: nunc in
illos impetu verſum. ſed vbi in omnia littora: quãuis diuerſa ſint
terrarum inſularumqꝫ ex medio pariter effuſum eſt: Rurſus ab il/
lis colligit̃. in medium ⁊ in ſemetipſum redit. tanta vi ſemper im/
miſſum: vt vaſta etiam flumina retroagat: ⁊ vt terreſtria deprehen
dat animalia: aut marina deſtituat. neqꝫ adhuc ſatis cognitum eſt
anhelitu ne ſuo id mundus efficiat: retractãqꝫ cum ſpiritu regeret
vndã vndiqꝫ: ſi vt doctiorib⁹ placet: vnũ animal ē: an ſint depreſſi
aliqui ſpecus: quo reciproca maria reſidant: atqꝫ vnde ſe rurſus ex
uberãtia attollant: an luna cauſis tantis meatib⁹ pręheat. Ad ortus
certe eius occaſuſqꝫ variant̃: neqꝫ eodē aſſidue tēpore: ſꝫ vt illa ſur
git ac demergit̃: ita recedere atqꝫ aduētare cõperimus. Huc egreſ/
ſos ſequēteſqꝫ ea: quę exeuntibus dextra ſũt: equor atlanticũ ⁊ ora
bętice frontis excipit: quę niſi ꝙ ſemel iterũqꝫ paululum in ſemet

abducitur: vſqꝫ ad fluuium anam pene recta eſt. Turduli ⁊ baſtuli
habitant. In proximo ſinu portus eſt: quē gaditanū: ⁊ lucus quē
oleaſtrum appellant. Tum caſtellum Ebora i littore. ⁊ procul a lit/
tore aſta colonia. extra Iunonis ara templumqꝫ eſt. In ipſo mari
monumentū Geryonis ſcopulo magis q̄ꝫ inſule impoſitū. Betis
ex terraconenſi regione demiſſus per hāc fere mediam diu: ſicut
naſcitur: vno amne decurrit. poſt vbi nō longe a mari grandeꝫ la/
cum facit: quaſi ex vno fonte geminus exoritur: quantꝰqꝫ ſimplici
alueo venerat: tantus ſingulis effluit. Tum ſinus alter vſqꝫ ad fi/
nem prouincię inflectitur: cumqꝫ parua oppida olitingi. onolapa
contingunt. At luſitania trans anam qua mare atlanticū ſpectat.
primum ingenti impetu in altum abit: deinde reſiſtit: ac ſe magis
etiam q̄ꝫ bętica abducit. qua prominet bis in ſemet recepto mari:
in tria promontoria diſpergit᷑. Anę proximum quia lata ſede pro/
currens paulatim ſe ac ſua latera faſtigiat: cuneus ager dicitur: ſe/
quens ſacrum vocant. magnum quod vlterius eſt. In Cuneo ſunt
M[illegible]irtilibalio. oſſonoba. In ſacro latobrigal ⁊ portus Annibalis.
In magno ebora. Sinus interſunt: ⁊ eſt in proximo Salacia. In
altero vlyſſipo. ⁊ tagi oſtiū amnis aurū gemmaſqꝫ generātis. Ab
iſs promontorijs ad illam partem: quę receſſit: ingens flexus ape
ritur. In eoqꝫ ſunt Turauli veteres: turdulorūqꝫ oppida. amnes
autē in medium fere M[illegible]unda vltimi promontorij latus effluens:
⁊ radices eiuſdē abluens. Durius frons illa aliquādiu rectā ripam
habet: deinde modico flexu accepto mox paulū eminet: tū reducta
itez iterūqꝫ recta margine iacēs ad promōtoriū: quod celticū voca
mus: extenditur. totā celtici colunt: ſed a durio ad flexū groni. flu/
untqꝫ per eos Auocelandus. Nebis M[illegible]inius ⁊ cui obliuionis co/
gnomē ē Limia flexus ipſe Lābriacā vrbē amplexꝰ recipit fluuios.
lęros. ⁊ illā partē: quę ꝓminet: pręſamarchi habitāt: pqꝫ eos ta/
maris ⁊ Sars flumina nō lōge orta decurrūt. tamaris ſcōm Ebora
pontū. Sars iuxta turrē Augusti titulo memorabileꝫ. cętera ſuper

Tamarici nerijqꝫ incolunt in eo tractu vltimi. ¶ Hactenus eni ad
occidentem verſa littora pertinent: deinde ad ſeptentriones toto
latere terra cōuertitur. a celtico promontorio ad ſcythicū vſqꝫ per/
petua eius ora: niſi vbi modici receſſus ac parua promōtoria ſunt
ad cātabros pene recta eſt. In ea primū artabri ſunt. ⁊ Ianaſū cel/
ticę gētis. deinde aſtures. In artabros ſinus ore anguſto admixtū
mare/non anguſto ambitu excipiens adrobitum vrbem ⁊ quattu/
or amnium oſtia incingit. duo etiam inter accolentis ignobilia ſūt
per alia Ducamaris exit in libyca. In aſturū littore noeta ē oppi/
dum: ⁊ tres arę: quas ſeſtianas vocant: in peninſula ſedent: ⁊ ſunt
auguſti nomine ſacrę: illuſtrantqꝫ terras ante ignobiles. at ab eo
flumine: quod ſaliā vocāt: incipiunt orę paulatim recedere: ⁊ latę
adhuc hiſpanię magis magiſqꝫ ſpacia contrahere: vſqꝫ adeo ſemet
⁊ terras anguſtantibus: ut earum rerum ſpacium inter duo maria
dimidio minus ſit: qua Galliā tangūt: q̄ꝫ vbi ad occidentem littus
exporrigunt. Tractū Cantabri ⁊ varduſi tenent. Cātabroꝝ aliquot
populi amneſqꝫ ſunt: ſed quorum nomina noſtro ore concipi ne/
queant/percundi. ⁊ ſalenos. ſauriū. Per auriginos ⁊ orgenomes
quoſdā naſa deſcendit: ⁊ deuales tritonobelunte cingit: ⁊ detū atu
ria ſonans. Sauſo ⁊ magrada. Varduli vna gens hinc ad pyrenei
iugi promontoriū ptinēs claudit hiſpanias. ¶ Sequit᷑ gallię latus
alterū: cuius ora primo nihil ꝓgreſſa in altum: mox tātundē pene
in pelagus excedens quantū retro hiſpania abſceſſerat cantabricis
fit aduerſa terris: ⁊ grādi circuitu afflexa ad occidentē littus aduer
tit. Tunc ad ſeptentriones conuerſa iterū longo rectoqꝫ tractu ad
ripas rheni amnis expandit᷑. Terra eſt frumenti pręcipue ⁊ pabu/
li ferax ⁊ amoena lucis īmanibus quicquid ex ſatis frigoris impa/
tiens ē ager nec vbiqꝫ alit: ⁊ noxio genere animalium minime fre/
quens. Gentes ſuperbę. ſuperſtitioſę. aliquādo etiā imanes adeo
vt hominem optimā ⁊ gratiſſimā dijs victimā crederent. manent
veſtigia veritatis iā abolitę: atqꝫ vt ab vltimis cędibus temperāt:

ita nihilominus vbi deuotas altaribus admouere/delibant. habēt
tamen ⁊ facundiam suam: magiſtroſqꝫ ſapientie dryudas. hi terre
mundiqꝫ magnitudinem ⁊ formā. motus celi ⁊ ſiderū/ ac quid dij
velint: ſcire profitentur. docent multa nobiliſſimos gentis clam ⁊
diu vicenis annis in ſpecu/ aut in abditis ſaltibus. vnū ex ijs que
precipiunt in vulgus effluxit: videlicet vt forent ad bella meliores
eternas eſſe animas/ vitamqꝫ alteram ad manes. itaqꝫ cum mortu
os cremant ac defodiunt: apta viuentibus olim negociorum ratio
etiam ⁊ exactio crediti deferebatur ad inferos: erantqꝫ qui ſe in ro/
gos ſuoꝝ velut vna victuri libenter immitterent. Regio quam inco/
lunt omnis comata gallia. Populorū tria ſumma nomina ſunt:
termināturqꝫ fluuijs ingentibus. nam a pyreneo ad garumnam a/
quitania ab eo ad ſequanā celte. inde ad rhenum pertinent Belge.
Aquitanorum clariſſimi ſunt auſci Celtarum hedui. Belgarum tre
ueri. Vrbeſqꝫ opulentiſſime i treueris augusta. In heduis augu/
ſtudunum. In aucis heliumberrū. Garumna ex pyreneo monte
delapſus niſi cū hyberno imbre aut ſolutis niuibus intumuit: diu
vadoſus / ⁊ vix nauigabilis fertur. At vbi obuius oceani exeſtuan
tis acceſſibus adauctus eſt: iiſdemqꝫ retro remeantibꝰ ſuas illiuſqꝫ
aquas agit: aliquantū plenior/ ⁊ quanto magis procedit: eo latior
fit. ad poſtremum magni freti ſimilis nec maiora tantū nauigia to/
lerat: verum etiā more pelagi ſeuientis exurgens iactat nauigātes
atrociter: vtiqꝫ ſi alio ventus alio vnda precipitat. In eo eſt inſula
Antros nomine: quam pendere ⁊ attolli aquis increſcentibus ideo
incole exiſtimant: quia cum videatur editior aquis obiacet: vbi ſe
fluctus impleuit illam operit: nec vt prius tātū ambit: ⁊ qꝰ ea qui
bus ante ripe: colleſqꝫ ne cernerent obſtiterant: tunc velut ex loco
ſuperiore perſpicua ſunt. A Garumne exitu latus illud incipit ter
re procurrentis in pelagus: ⁊ oro cantabricis aduerſa littoribus
alijs populis media eius habitātibus /ab ſantonis ad oſiſmos
vſqꝫ deflexa. Ab illis enim iterum ad ſeptentriones frons littorū

reſpicit: pertinentqꝫ ad vltimos gallicarum gentium Morinos:
nec portu: quem geſoriciacū vocāt: quicꝙ́ habent notius. Rhe/
nus ab alpibus decidens ꝓpe a capite duos lacus efficit venetū ⁊
acronū. mox diu ſolidus: ⁊ certo alueo lapſus haud procul a ma/
ri huc ⁊ illuc diſpergit: ſed ad ſiniſtꝝ amnis etiā tū ⁊ donec effluat
rhenus ad dexterā ꝑmo anguſtꝰ ⁊ ſui ſilis. poſt ripis lōge ac late
recedētibꝰ iā nō amnis ſꝫ ingēs lacꝰ vbi campos ipleuit flevo dicit
eiuſdēqꝫ nois inſulā āplexꝰ fit iteꝝ arctior iteꝝqꝫ fluuius emittit.
¶ Germania hinc ripis eius vſqꝫ ad alpes. a meridie ipſis alpi/
bus. ab oriente ſarmaticarū confinio gentiū. qua ſeptētrionē ſpe/
ctat. oceanico littore obducta eſt. Qui habitant immanes ſūt ani/
mis atqꝫ corporibus: ⁊ ad inſitam feritatem vaſte vtraqꝫ exercent/
bellando animos/ corpora ad conſuetudines laboꝝ maxime. frigo
ra nudi agunt: anteꝙ́ puberes ſint. ⁊ longiſſima apud eos pueri/
tia eſt. viri ſagis velantur aut libris arborum. quāuis ſeua hyeme
nandi non patientia tātum illis/ ſtudium etiam eſt. bella cum fini/
timis gerunt. cauſas eorum ex libidine acceſſunt: neqꝫ imperitan/
di prolatandiqꝫ que poſſident. Nam ne illa quidē enixe colūt: ſed
vt circa ipſos que iacent vaſta ſint. Jus in viribus habēt adeo: vt
ne latrocinij quidē pudeat: tm̄ hoſpitibꝰ boni. miteſqꝫ ſupplicibus
victu ita aſperi incultiqꝫ vt cruda etiā carne veſcant. aut recenti aut
cū rigentē in ipſis pecudū ferarūqꝫ corijs manibus pedibuſqꝫ ſubi
gendo renouarunt. Terra ipſa multis ipedita fluminibus. multis
mōtibꝰ aſpera: ⁊ magna ex parte ſiluis ac paludibꝰ inuia. Paludū
Sueſia Meſia ⁊ melſiagū maxime. Syluaꝝ hercynia ⁊ aliquot ſūt
ꝗ nomē hn̄t: ſꝫ illa dieꝝ ſexaginta iter occupās vt maior alijs. ita ⁊
notior. Mōtiū altiſſimi Taunꝰ ⁊ rhetico: niſi quoꝝ noia vix ē elo
qui ore romano. Amniū i alias gētes exeūtiū Danubꝰ ⁊ rhodanꝰ
i rhenū moenis ⁊ lupia. Jn oceanū amiſiꝰ vrbis ⁊ albis clariſſimi
Sup albi codanꝰ ingēs ſinꝰ magnis puiſqꝫ iſulis refertꝰ ē Acre ma
re qđ gremio littoꝝ accipit: nuſqꝫ late patꝫ nec vſqꝫ mari ſiſe veꝝ

aquis paſſim interfluentibus:ac ſępe tranſgreſſis vagū atqꝫ diffu/
ſum facie amniū ſpargitur. qua littora attingit ripis contentū in/
ſularū nō longe diſtantibus ⁊ vbiqꝫ pene tantundē: vt anguſtuꝫ ⁊
par freto/curuanſqꝫ ſubinde ſe longo ſupcilio inflexum eſt. In eo
ſūt imbri ⁊ teutoni. vltra vltimi germanię hermones. ¶ Sarmatia
intus q̄ꝫ ad mare latior. ab iſs quę ſequunt̄ inſula amne diſcreta.
qua retro abit vſqꝫ ad iſtrū flumen immittit. gens habitu armiſqꝫ
parthicę proxima: verum ut cęli aſperioris/ita ingenij. nō ſe vrbi/
bus tenent/⁊ ne ſtatis quidem ſedibus: ut inuitauere pabula vt cę
dens ⁊ ſequēs hoſtis exigit/ita res opeſqꝫ ſecū trahens ſemper ca
ſtra habitat bellatrix. libera indomita. ⁊ vſqꝫ eo īmanis atqꝫ atrox
vt foeminę etiam cum viris bella ineant: atqꝫ ut habiles ſint: natis
ſtatim dextra aduritur māma. Inde expedita in ictus manus/ quę
exeritur virile fit pectus. arcus tendere. equitare. venari/puellaria
penſa ſunt. ferire hoſtem adultaꝝ ſtipendiū eſt: adeo vt nō percuſ
ſiſſe pro flagitio habeat̄. ſitqꝫ eis poenę v̓ginitas. ¶ Inde aſię cō/
finia. niſi vbi perpetuę hyemes ſedent ⁊ intolerabilis rigor/ſcythi/
ci populi incolunt fere omnes etiam in vnū Belgę appellati. In
aſiatico littore primi hiperborei ſuper aquilonem Rhipheoſqꝫ mō
tes ſub ipſo ſiderum cardine iacent: vbi ſol nō quottidie ut nobis
ſed primū verno ęquinoctio exortus autumnali demum occidit. ⁊
ideo ſex menſib⁹ dies: ⁊ totidē alijs nox vſqꝫ continua eſt. Terra
anguſta. aprica. per ſe fertilis cultores iuſtiſſimi: ⁊ diutius/q̄ꝫ vlli
mortalium/⁊ beatius viuunt. Quippe feſto ſemꝑ ocio lęti nō bel/
la nouere. nō iurgia. ſacris operati maxime apollinis: quorum pri/
mitias delon miſiſſe initio per virgines ſuas: deinde per populos
ſubinde tradentes vlterioribus: moremqꝫ eum diu ⁊ donec vitio
gentiū temperatus eſt/ſeruaſſe referunt̄. habitant lucos ſyluaſqꝫ. ⁊
vbi eos viuendi ſatietas magiſqꝫ tediū cepit: hylares redimiti ſer/
tis ſemetipſi in pelagus ex certa rupe pręcipiti dant. Id eis funus
eximiū ē. ¶ Mare caſpiū vt anguſto/ita longo etiam freto primū

terras quaſi fluuius irrūpit: atqꝫ vbi recto alueo influxit: in tres ſi
nus diffunditur contra os ipſū in hyrcanū. ad ſiniſtrā in ſcythicuꝫ
ad dextrā in eum quē proprie ⁊ totius nominis caſpiū appellant.
omne atrox. ſęuum. ſine portibus. procellis vndiqꝫ expoſitum/ac
beluis magis q̄ꝫ cętera refertū: ⁊ ideo minus nauigabile: ad intro/
euntiū dextrā ſcythę nomades freti littorib⁹ inſident. Intus ſūt
ad caſpium ſinū caſpij ⁊ amazones: ſed quas ſauromatidas appel/
lant. ad hyrcanum Albani. ⁊ Moſchi. ⁊ hyrcani. In ſcythico amer
di ⁊ pęſtici. etiā ad fretum debrices. Multi i eo ſinu magni par/
uiqꝫ amnes fluunt: ſed qui famā habēt ex ceraunis montibus vno
alueo deſcendit duobus exit in caſpiū araxes tauri latere demiſſus
quoad cāpos Armenię ſecat: labitur placidus ⁊ ſilens/ neqꝫ i vtrā
partē cat: q̄mq̄ꝫ intuearis/manifeſtus. cū in aſperiora deuenit hic
atqꝫ illinc rupibus preſſus: ⁊ quanto anguſtior/ tanto magis per/
nix. frangit ſe ſubinde ad oppoſita cautium atqꝫ ob id ingenti cum
murmure ſonanſqꝫ deuoluit̄ adeo citus: vt qua ex pręcipiti caſur⁹
eſt: in ſubiectā nō declinet ſtatim vndā: ſed vltra q̄ꝫ canalē habet/
euehat plus iugeris ſpatio ſublimis/⁊ aquis pendentibus ſemet/
ipſum ſine alueo ferens. deinde vbi incuruus arcuatoqꝫ amne de/
ſcendit: fit tranquillus iterūqꝫ per cāpos tacitus ⁊ vix fluens. In
id littus elabitur cyrus ⁊ cambyſes ex radicibus corſici montis vi/
cini editi: ⁊ i diuerſa abeunt perqꝫ hiberas ⁊ hyrcanos diu ⁊ mul/
tum diſtantibus alueis defluunt. poſt nō longe a mari eodem lacu
accepti in hyrcanū ſinum vno ore perueniunt. Iaxartes ⁊ oxes
per deſerta ſcythię ⁊ ſurdianoꝝ regionibus in ſcythicū exeunt. ille
ſuo fonte grandis. hic incurſu alioꝝ grandior ⁊ aliquandiu ad oc/
caſum ab oriente occurrens iuxta dacas primū inflectitur/ curſuqꝫ
ad ſeptentrionē cōuerſo inter amardos ⁊ peſicaſos aperit̄. Syluę
alia quoqꝫ dira animalia veꝝ ⁊ tigres ferunt/vtiqꝫ hyrcanię ſęuum
ferarum genus/⁊ vſqꝫ eo pernix: vt illis longe quoqꝫ progreſſum
equitem conſequi: nec tantū ſemel: ſed aliquotiens etiā/curſu vnde

D

coeperit/ſubinde repetito:ſolitũ ⁊ facile ſit. Cauſa ex eo ē: q̄ vbi il/
le interceptos eaꝝ catulos citus coepit auehere: ⁊ rabiē appropin/
quantium fruſtraturus/aſtu vnũ de pluribus omittit. hę proiectũ
accipiunt: ⁊ ad cubilia ſua referunt: rurſumqꝫ ⁊ ſępius remeant at/
qꝫ idē efficiunt: donec ad frequētiora q̄ꝫ adire audeant: profugus
raptor euadat. ¶ Ultra caſpiũ ſinũ quidnā eſſet/ambiguũ aliquan
diu fuit. Idem ne oceanus an tellus infeſta frigoribus ſine ambi/
tu: ac ſine fine ꝓiecta. ſed pręter phiſicos homerumqꝫ: qui vniuer/
ſum orbē mari circũfuſum eſſe dixerunt: Cornelius nepos / ut re/
centior auctoritate: ſic certior. teſtem autē rei. Q. Metellũ celerem
adijcit: cumqꝫ ita retuliſſe cōmemorat. Cũ gallijs procōſul pręeſſet
indos quoſdā a rege boiorũ dono ſibi datos: vnde i eas terras de/
ueniſſent requirendo/cognoſſe vi tempeſtatũ ex indicis ęquoribꝰ
abreptos emenſoſqꝫ: quę intererant/tandē i germanię littora exi/
jſſe. Reſtat ergo pelagus. ſed reliqua lateris eiuſdē aſſiduo gelu
durant̄: ⁊ ideo deſerta ſunt. His oris quas angulo betice adhucuſ/
qꝫ perſtrinximus multę ignobiles inſulę ⁊ ſine nominibus etiam
adiacent: ſed earũ: quas pręterire non libeat Gades fretũ attingit
eaqꝫ a continenti anguſto ſpacio ⁊ veluti flumine abſciſſa. qua ter/
ris propior eſt pene rectā ripā agit. qua oceanũ ſpectat duobꝰ pro/
montorijs euecta in altũ mediũ littus abducit. ⁊ fert in altero cor/
nu eiuſdem nominis vrbē opulentā. in altero templũ ęgyptij. her
culis conditoribus. religione. vetuſtate. opibus illuſtre. Tyrij con/
didere. cur ſanctũ ſit/oſſa eius ibi ſita efficiũt. annoꝝ quis manet
ab iliaca tempeſtate principia ſũt. opes tempus aluit: In Luſita/
nia erythia: quā geryone habitatā accepimus: alięqꝫ ſine certis no/
minibus adeo agri fertiles: vt cũ ſemel ſata frumenta ſint: ſubinde
recidiuis ſeminibus ſegetē nouantibus ſeptem minime inter plu/
res etiā meſſes ferant. In celticis aliquot ſũt: quas quia plumbo
abundant vno omnes nomine caſſiterides appellāt. Sena in bri/
tannico mari oſiſmicis aduerſa littoribus gallici numinis oraculo

inſignis eſt: cuius antiſtites ꝑpetua virginitate ſanctę numero no
uem eſſe tradunt̄. Gallicenas vocāt: putātqꝫ ingenijs ſingularibꝰ
pręditas: maria ac ventos concitare carminibus. Seqꝫ in quę ve/
lint aīalia vertere. ſanare: quę apud alios inſanabilia ſunt. ſcire vē/
tura ⁊ predicare. ſed nō niſi dedita nauigantibus / ⁊ in id tantum:
vt ſe conſulerent/profectis.

¶ Britannia qualis ſit: qualeſqꝫ progeneret: mox certiora ⁊ magis
explorata dicent̄. Quippe tam diu clauſā aperit ecce principũ maxi
mus nec indomitaꝝ modo ante ſe/veꝝ ignotaꝝ quoqꝫ gentiũ vi/
ctor/propriaꝝ rerũ fidē ut bello affectauit ita triumpho declaratu/
rus portat: Ceteꝝ/ vt adhuc habuimus: inter ſeptētrionē occiden/
temqꝫ ꝓiecta grādi angulo rheni oſtia ꝓſpicit. deinde obliqua re/
tro latera abſtrahit. altero galliā. altero germaniā ſpectās tũ ruſꝰ
ꝑpetuo margine directi littoris ab tergore abducta/iteꝝ ſe in diuer
ſos angulos cuneat triquetra ⁊ Sicilię maxime ſimilis. plana: in/
gens. fęcunda/veꝝ ijs quę pecora q̄ꝫ homines benignius alant. Fert
nemora ſaltus ac pręgrandia flumina alternis motibus modo i pe
lagus modo retro fluentia: ⁊ quędā gēmas margarytaſqꝫ generan/
tia. Fert populos regeſqꝫ populorum. ſed ſunt inculti omnes atqꝫ
vt longius a cōtinenti abſunt: ita aliaꝝ opũ ignari magis tantum
pecore ac finibus dites. incertũ ob decorē/an quid aliud vitro cor/
pora infecti. Cauſas aũt ⁊ bella cōtrahunt: ac ſi frequenter inuicem
infeſtant/ maxime imperitandi cupidine ſtudioqꝫ ea prolatandi:
quę poſſident. Dimicāt nō equitatu modo aut pedite: veruꝫ ⁊ bi/
gis ⁊ curribus gallice armati. Couinos vocāt: quoꝝ falcatis axibus
vtunt̄. Sup britanniā Iuuerna eſt: pene par ſpacio: Sed vtrinqꝫ
ęqualis. tractu littoꝝ oblonga. cęli ad maturāda ſemina iniqui. ve
rum adeo luxurioſa herbis nō lętis modo: ſed etiā dulcibus: vt ſe
exigua parte dici pecora iplcant: ⁊ niſi pabulo ꝓhibeant̄ /diutius
paſta diſſiliant. Cultores eius incōditi ſũt ⁊ omniũ virtutũ ignari
q̄ꝫ alię gētes /aliquatenus tamē gnari. pietatis admodũ expertes

Triginta ſunt orchades anguſtis inter ſe ductę ſpacijs. Septē he/
modes cōtra germaniā vectę in illo ſinu: quem codanum diximus
Ex ijs Codanonia quā adhuc Teutoni tenēt: vt in fęcunditate ali/
as: ita magnitudine ante ſtat. Quę Sarmatis adūſa ſūt ob alter/
nos acceſſus recurſuſqꝫ pelagi ⁊ quot ſpacia quis diſtant: mō ope/
riunt̄ vndis: modo nuda ſunt. alias inſulę vident̄: alias vna ⁊ con/
tinens terra. In his eſſe cenęas: qui ouis auium paluſtriū: ⁊ aue/
nis tantū alant̄. eſſe equinis pedibus hippopodas: ⁊ Satmalos
quibus magnę aures ⁊ ad ambiendū corpus omne patulę: nudis
alioquin prouecti ſunt preterq̄ꝫ qd̓ fabulis traditur auctores etiam
quos ſequi nō pigeat / inuenio. Tile belgaꝝ littori appoſita ē gra/
ijs ⁊ noſtris celebrata carminibus. In ea ꝙ ſol longe occaſurus ex/
urgit breues vtiqꝫ noctes ſunt: ſed per hyemē ſicut alibi obſcurę.
ęſtate lucidę: ꝙ per id tempus iam ſe altius euehens: q̄mq̄ꝫ ipſe
non cernatur: vicino tamen ſplendore proxime illuſtrat. per ſolſti/
cium vo nullę: ꝙ tū iā manifeſtior nō fulgore modo: ſed ſui quo/
qꝫ partē maximā oſtentat: Talge in caſpio mari ſine cultu fertilis
omni fruge ac fructibus abundās. Sed vicini populi quę gignunt̄
attingere nefas / ⁊ pro ſacrilegio habent / dijs parata exiſtimantes /
dijſqꝫ ſeruanda. Aliquot ⁊ illis oris: quas deſertas diximus: ęque
deſertę adiacēt: quas ſine proprijs nominibus ſcythicas vocant.
Ab ijs in eoꝝ recurſus inflectitur inqꝫ orā terrę ſpectantis orientē
pertinet. hęc a ſcythico promontorio appoſita primū omnis quę
eſt inuia / deinde ob imanitatē habitantiū inculta. Scythę ſunt an
drophage ⁊ Sagę diſtincti regione: quia feris ſcatet: inhabitabil.
vaſta deinde iteꝝ loca beluę infeſtant: vſqꝫ ad montē mari immi/
nentē nomine thabin. Longe ab eo Taurus attollit̄. Seres inter/
ſunt genus plenum iuſticię ⁊ commertio: ꝙ rebus in ſolitudine re
lictis abſens peragit.

¶ Notiſſima India nō eoo tantū appoſita pelago: ſed ⁊ ei quod
ad meridiē ſpectās indicū diximus: ⁊ hinc tauri iugis. ab occidente
inde finita: tantū ſpaciū littoris occupat quantū per ſexaginta di/
es nocteſqꝫ velificantibus curſus ē. Ita multū a noſtris abducta re
gionibus: vt in aliqua parte eius neuter ſeptētrio appareat: aliter/
qꝫ q̄ꝫ in alijs oris vmbrę rerū ad meridiē iacent: Cęterū fertilis: ⁊
vario genere hominū aliorūqꝫ animaliū ſcatet. Alit formicas non
minus maximas canibus: quas more gryphoꝝ aurū penitus ege/
ſtū cū ſūma pernicie attingentiū cuſtodire cōmemorant. Imma/
nes ⁊ ſerpentes aliqui vt elephantes morſu atqꝫ ambitu corporis
afficiant. Tam pinguis alicubi ⁊ tam feracis ſoli: vt in ea mella fron
dibꝰ defluant. Lanas ſyluę ferant. Arundinū fiſſa internodia veluti
nauitas binos ⁊ quędā ternos etiā vehāt. Cultoꝝ habitus mo/
reſqꝫ diſſimiles. Lino alij veſtiunt̄ aut lanis: quas diximus. alij fe/
rarum auiūqꝫ pellibus. pars nudi agunt. pars tantū obſcena vela/
ti. alij humiles paruiqꝫ. alij ita procери ⁊ corpore ingentes: ut ele/
p antis etiam ⁊ ibi maximis: ſicut nos equis: facile atqꝫ habiliter
vtantur. Quidam nullū animal occidere. nulla carne veſci optimū
exiſtimant. Quoſdā tantū piſces alunt. quidam proximi parentes
priuſq̄ꝫ annis aut ęgritudine i maciem eant: velut hoſtias cędunt:
cęſorūqꝫ viſceribꝰ epulari fas ⁊ maxime pium eſt. At vbi ſenectus
aut morbus inceſſit: procul a cęteris abeunt: mortēqꝫ in ſolitudi/
ne nihil anxij expectant. prudētiores / eis quibus ars ſtudiū ſapien
tię contingit: non expectant eam: ſed ingerendo ſemet ignibꝰ lęti
⁊ cum gloria arceſſunt. Urbiū quas incolunt: ſunt autē plurimę:
Nyſa eſt clariſſima ⁊ maxima. montiū Meros Ioui ſacer. famam
hinc pręcipuā habent. in illa gentiū. In huius ſpecu liberū arbi/
trant̄ eſſe nutritū. vnde grecis auctoribus: vt femori Iouis inſutū
dicerent: aut materia ingeſſit: aut error. Oras tenēt ab indo ad gan
gem Palibotri. a gange ad ſolida Niſij vbi magis q̄ꝫ vbi habitet̄/
exęſtuat. atrę gentes. ⁊ quodāmodo ęthiopes. Ab iolide ad cuduꝫ
recta ſunt littora: timidiqꝫ populi ⁊ marinis opibꝰ aphatim dites.
Tamos ꝓmōtoriū ē: qd̓ Taurꝰ attollit collis alteriꝰ partis angulus

initiumqꝫ lateris ad meridiem verſi. Ganges ⁊ Indus amnes. il/ le multis fontibꝰ in hemo medię mõte cõceptus: ſimul vnũ alueũ facit: fit omniũ maximꝰ ⁊ alicubi latius. quando anguſtiſſime fluit decẽ milia paſſuũ patens. in ſeptẽ ora diſpergit̃. Indus ex monte caroparnaſſo exortus: ⁊ alia quidẽ flumina admittit: Sed clariſſi/ ma copem. agaſinũ. hydaſpen: conceptãqꝫ pluribus alueis vndam lato ſpacio trahit. hinc pene gangẽ magnitudie exęquat. Poſt vbi aliquot ſępe magnis flexibus cingit iugũ ingens: iterũ rectus ſoli duſqꝫ deſcendit: donec ad lęuã dextramqꝫ ſe diducẽs duobꝰ oſtijs longe diſtantibus exeat. Ad Tamum inſula eſt chryſe. ad gangem argyre. altera aurei ſoli (ita veteres tradidere) altera argentei. atqꝫ ita: vt maxime videt̃: aut ex re nomẽ. aut ex vocabulo fabula ẽ. Ta probane aut grandis admodũ inſula: aut prima pars orbis alteriꝰ: hyparchus: dicit̃: ſed quia habitat̃ nec quiſqꝫ circũ eã eſſe traditur: prope veꝝ eſt. Contra inde illa oſtia ſũt: quę vocant ſolis adeo in/ habitabilia: vt ingreſſos vis circũfuſi aeris exanimet cõfeſti: ⁊ in/ ter ipſa oſtia rara tenet regio ob ęſtus itolerabiles alicubi cultoribꝰ egens. Inde ad principia rubri maris pertinet ipſa inuia: atqꝫ de/ ſerta. humus cineri magis fit q̃ꝫ pulueri ſimilis. Ideoqꝫ p̱ eã rara ⁊ non grandia flumina emanant: quoꝝ Luberonẽ ⁊ Aruſacẽ no/ tiſſima accepimus. Rubrum mare gręci ſiue quia eius coloris ẽ. ſi/ ue qr ibi Erythras regnauit: Erythram thalaſſam appellant procel/ loſum: aſperum: mare profundũ ⁊ magnoꝝ animaliũ magis q̃ꝫ cę tera capax / primo recedentis oras ęqualiter impellit. Et vt nõ in/ tret interius aliquantũ patens ſinus erat: Sed quas ripas inflexe/ rat / bis irrumpit: duoſqꝫ iterũ ſinus aperit perſicus vocat̃ / dictis regionibus propior: arabicus vlterior. Perſicus qua mare accipit vtrinqꝫ rectis lateribus grãde oſtiũ quaſi ceruice cõplectit̃. Dein/ de terris in omnẽ partẽ vaſte ⁊ ęqua portione cędentibꝰ magno lit toꝝ orbe pelagus incingens reddit formã capitis humani. Arabici

⁊ os arctius ⁊ latitudo minor eſt. maior aliquanto receſſus ⁊ mul to magis longa latera init penitus: Introrſuſqꝫ dũ ęgyptum pene ⁊ montẽ arabię Caſium attingit: quodã faſtigio minus / ac minus latus: Et quo magis penetrat anguſtior. Ab ijs quę diximꝰ: ad ſi/ num perſicũ: niſi vbi chelonophagi morant̃: deſerta ſunt. In ipſo Carmanij nauigantiũ dextera poſiti ſine veſte ac fruge. ſine pecore ac ſedibus. piſciũ cute ſe velãt. carne veſcunt̃. pręter capita toto cor pore hirſuti. Interiora Cedroſi. dehinc Perſę habitãt. Setis p̱ car manios. ſupra ſandis ⁊ coros effluunt. In parte quę pelagi oſtio aduerſa eſt / babilonioꝝ ſ..ıes chaldęoꝝqꝫ ſũt. ⁊ duo clari amnes. Tigris perſidi propior. vlterior Euphrates. Tigris vt natus ẽ ita deſcẽdẽs vſqꝫ ad littora permeat. Euphrates imani ore apto non exit tantũ vnde orit̃: ſed ⁊ vaſte quoqꝫ decidit: nec ſecat continuo agros late diffuſus in ſtagna diu ſedentibus aquis piger ⁊ ſine al/ neo patulis. poſt vbi marginẽ rupit: vere fluuius: acceptiſqꝫ ripis celer ⁊ fremẽs p̱ armenios ⁊ cappadocas occidentẽ petit: ni taurus obſtet in noſtra maria venturus. Inde ad meridiẽ auertit̃: ⁊ p̃mũ ſyros: tum arabas ingreſſus / nõ perdurat in pelagus: verum igens modo ⁊ nauigabilis. inde tenuis riuus deſpectus emorit̃: ⁊ nuſqꝫ manifeſto exitu effluit: vt alij amnes: ſed deficit. alterũ latus ambit plaga: quę inter vtrũqꝫ pelagꝰ excurrit arabia dicit̃: cognomẽ eudę mon / anguſta veꝝ cinnami ⁊ thuris alioꝝũqꝫ odoꝝ maxime ferax. Maiorẽ ſabęi tenẽt partẽ oſtio ꝓximã ⁊ carmanijs ꝯtriam magnę frontẽ: quę inter oſtia oſtẽdit̃ ſylnę cauteſqꝫ exaſperãt. aliquot ſũt in medio inſulę ſitę. Ogyris ꝙ in ea Erythrę regis monumẽtũ eſt magis clara: q̃ꝫ cętere. alteꝝ ſignum vndiqꝫ arabes incingũt ab ea parte: quę introeuntibꝰ dextra eſt. Vrbes ſũt Cara ⁊ arabia ⁊ gada mus. In altera ab intimo angulo p̃ma beronice int̃ hieropoliticũ: ⁊ ſcrobilũ. Deinde inter promõtoria moronenon: ⁊ collaca philo/ petris: ⁊ phiomalis vltra arſinoe / ⁊ alia beronice. Tum ſylua quę

hebenũ odoreſqꝫ generat: ⁊ manufactus amnis. ideoqꝫ referendus
ꝙ ex nili alueo diorige adductus extra ſinũ verũ inflexu tamẽ ⁊ nõ
rubri maris pars beſtiis infeſta: ideoqꝫ deſerta ẽ. Partem panchęi
habitãt hi quos ex facto: quia ſerpentibus veſcunt̃: ophiophagos
vocãt. Fuere interius Pygmęi minutũ genus: ⁊ ꝙ pro ſatis fru/
gibus contra grues dimicando defecit: ſunt multa volucrum. mul
ta ſerpentũ genera. De ſerpentib⁹ memorãdi maxime: quos par
uos admodũ ⁊ veneni pręſentis certo anni tempore ex limo con/
cretarum paludiũ emergere in magno examine volantes ęgyptũ ten/
dere: atqꝫ in ipſo introitu finiũ ab auib⁹: quas ibidas appellãt: ad/
uerſo agmine excipi pugnaſqꝫ confici traditum ẽ. De volucribus
pręcipue referenda phoenix ſemp̱ vnica. nõ enĩ coitu concipit̃ par/
tuve generat̃: ſed vbi quingentorum annorum ęuo perpetua durauit
ſup̱ exaggeratã variis odoribus ſtruem ſibi ipſa incubat: ſoluitur/
qꝫ: deinde putreſcentiũ membrorum tabe concreſcẽs ipſa ſe concipit
atqꝫ ex ſe rurſus renaſcit̃. cũ adoleuit oſſa priſtini corporis incluſa
myrrha ęgyptũ exportat: atqꝫ in vrbẽ: quã ſolis appellãt: fragranti
bus nardo buſtis inferens memorando funere conſecrat. Ipſum
promontoriũ: quo id mare claudit̃ a ceraunis ſaltibus: inuium eſt
Aethiopes vltra ſedent. Meroeni habẽt terrã quã Nilus p̃mo am
bitu amplexus inſulã facit. pars quia vitę ſpaciũ dimidio fere: q̃ꝫ
nos longius agunt / macrobii: pars quia ex egypto aduenere dicti
Automolę. pulchri forma ⁊ qui corporis parũqꝫ veneratiores ve/
luti optimarũ alii virtutũ. In illis mos ẽ cui potiſſimũ pareãt ſpe
cie ac viribus legere. Apud hos plus auri: q̃ꝫ perſis ẽ. ideo qḋ mi/
nus eſt: precioſius cenſent. ęre exornant̃. auro vincula fontium fa/
bricãt. Eſt loc⁹ apparatis epulis ſemp̱ refertus. ⁊ q꞉ : vt libet veſci
volentibus licet: heliu trapezam appellãt. ⁊ quę paſſim appoſita
ſunt: affirmant innaſci ſubinde diuinitus. Eſt lac⁹ quo perfuſa cor
pora quaſi vncta permitent: bibitur idẽ. adeo ẽ liquidus ⁊ ad ſuſti/
nẽda quę incidãt aut imittunt̃: infirm⁹: aut folia etiã ꝓximis de/

ciſa frondibus: non innatantia ferat: ſed paſſim ⁊ penitus accipi/
at. Sũt ⁊ ſęuiſſimę ferę omni colore varii lycaones: ⁊ quales acce
pimus ſpingas. Sũt mirę aues cornutę. Tragapomenes equinis
auribus ⁊ Pegaſi. Cęterũ oras ad Eurum ſequentibus nihil me/
morabile occurrit. vaſta omnia vaſtis pręciſa montib⁹. ripę potius
ſunt: q̃ꝫ littora. Inde ingens ⁊ ſine cultorib⁹ dubiũ aliquandiu fu
it / eſſet ne vltra pelagus. caperet ne terra circuitũ: an exhauſta fru/
ctu ſine fine africa ſe extenderet. verũ ⁊ ſi hanno carthaginẽſis ex/
ploratũ miſſus a ſuis: cũ per oceani oſtia exiſſet: magnã partẽ eius
circũuectus: nõ ſe mari ſed commeatu defeciſſe memoratu rettule/
rat. Et Eudoxus quidã auorum noſtrorum temporibus cũ Lathanũ
regẽ Alexandrię profugeret: arabico ſinu egreſſus per hoc pelag⁹
vt nepos affirmat: gades vſqꝫ peruectus ẽ. Ideo eius orę nota ſũt
aliqua. Sunt aũt trãs ea quę modo deſerta diximus muti populi
⁊ quibus ꝓ eloquio nutus ẽ. alii ſine ſono linguę. alii ſine linguis
alii labris etiã cohęrentibus: niſi ꝙ ſub naribus etiã fiſtula eſt: per
quã bibere auent. Sed cum inceſſit libido veſcendi / grana ſingula
frugũ paſſim naſcentiũ abſorbere dicunt̃. Sunt quibus ante aduen
tum. Eudoxi adeo ignotus ignis fuit adeoqꝫ viſus mirũ in moduꝫ
placuit: vt amplecti etiã flammas ⁊ ardẽtia ſinu abdere: donec no/
ceret: maxime libuerit. Sup̱ eos grandis littoris flexus grandem
inſulã includit: ĩ qua tantũ foeminas eſſe narrant toto corpore hir
ſutas ⁊ ſine coitu mariũ ſua ſponte fęcundas adeo aſperis efferiſ/
qꝫ moribus: vt quędã cõtineri ne reluctentur vix vinculis poſſint.
hoc hanno retulit. ⁊ q꞉ detracta occiſis coria pertulerat: fides habi
ta eſt. Vltra hũc ſinũ mons altus (vt gręci vocant) theon perpe
tuis ignibus flagrat. vltra montẽ viret collis longo tractu longis
littoribus obductus: vnde viſunt̃ patentes magis cãpi: q̃ꝫ vt pro/
ſpici poſſint. Panum Satyrorũqꝫ hinc opinio cauſę fidem cepit:
ꝙ cum in his nihil culti ſit. nullę habitantium ſedes. nulla veſti/
gia ſolitudo in diem vaſta. ⁊ ſilentium vaſtius / nocte crebri ignes

micant: ⁊ veluti caſtra late iacentia oſtendunt. crepant cymbala et
tympana: audiunturqꝫ tibię ſonantes maius humanis. Tunc rur/
ſus ęthiopes: nec iam dites: quos diximus: nec ita corporibus ſi/
miles: ſed minores incultiqꝫ ſunt: ⁊ nomine heſperio. In horũ fi/
nibus fons eſt: quem nili eſſe aliqua credibile eſt. nuchul ab inco/
lis dicitur. ⁊ videri poteſt non alio nomine appellari: ſed a barba/
ro ore corruptius: alter purũ. ⁊ minora quidẽ: eiuſdẽ tamen gene/
ris animalia alijs omnibus in occeanum vergentibus ſolus in me/
diam regionẽ ad orientẽ abit: ⁊ quo nam exeat incertum eſt. Inde
colligitur nilũ hoc fonte conceptũ: actũqꝫ aliquandiu per inuia et
ideo ignotũ. iterꝝ ſe vbi ad ea poſſit/oſtendere. Cęterũ ſpacio quo
abſconditur effici: vt hic alio cedere: ille aliunde videat̃ exurgere:
Catoblepas non grãdis fera/verũ grande ⁊ pergrande caput ęgre
ſuſtinens: atqꝫ ob id in terrã plurimũ ore conuerſa/apud hos gi
gnit̃: ob vim ſingularẽ magis etiã referenda: ꝙ cum impetu mor/
ſuqꝫ nihil vnq̃ꝫ ſęuiat: oculos eius vidiſſe mortiferꝝ. Contra eoſdẽ
ſunt inſulę dorcades domus: vt aiunt: aliquando Gorgonũ. Ipſe
terrę promontorio: cui heſperuceras nomen eſt/finiuntur. Inde
incipit frons illa quę in occidentẽ vergens mari atlantico abluitur.
Prima eius ęthiopes tenent media nulli. nam aut exuſta ſunt. aut
harenis obducta. aut infeſta ſerpentibus. Exuſtis inſulę appoſitę
ſunt: quas heſperidas tenuiſſe memorat̃: In harenis mons eſt ſa/
tis de ſe cõſurgens: verũ inciſis vndiqꝫ rupibus pręceps inuius ⁊
quo magis ſurgit/exilior: qui ꝙ altius q̃ꝫ conſpici põt vſqꝫ in nu
bila erigitur: cęlum ⁊ ſydera nõ tangere modo vertice ſed ſuſtinere
quoqꝫ dictus eſt. Contra fortunatę inſulę abundãt ſua ſponte ge/
nitis ⁊ ſubinde alijs ſuper alijs innaſcentibus nihil ſolicitos alunt
beatius q̃ꝫ alię vrbes excultę. vna ſingulari duorũ fontiũ ingenio
maxime inſignis: alterum qui guſtauere riſu ſoluuntur in mortem
ita affectis remediũ ẽ ex altero bibere. Ab eo tractu quẽ ferę in/
feſtant proximi ſunt Synaptodes inflexi lentis crurib̃ꝰ quos ſer/

pere magis q̃ꝫ ingredi referunt. Deinde Pharuſi aliquando tẽn/
dente ad heſperidas hercule dites: nũc inculti: ⁊ niſi ꝙ pecore alun
tur/ admodũ inopes. Hinc iam lętiores agri amoeniqꝫ ſaltus: te/
rorę. hebeni eborę abundant. Nigritarũ getulorũqꝫ paſſim vagan/
tium ne littora quidem infęcunda ſunt purpura. ⁊ murice efficaciſ
ſimis ad tingendũ: ⁊ vbiqꝫ quę tinxere clariſſima. Reliqua eſt ora
Mauritanię exterior ⁊ in finẽ ſui faſtigiantis ſe africę nouiſſimus
angulus iiſdem opibus: ſed minus diues. Cęterũ ſolo etiã ditior
⁊ adeo fertilis ẽ: vt frugũ genera nõ cũ ferant̃ modo benigniſſime
procreet: ſed quędã profundat etiã nota. Hic Antęus regnaſſe dici
tur: ⁊ ſignũ quod fabulę clarum prorſus oſtendit̃ collis modicus
reſupini hominis imagine iacentis illiꝰ (vt incolę ferũt) tumulus
vnde vbi aliqua pars eruta eſt: ſolent imbres ſpargi: ⁊ donec effoſ
ſa repleantur: eueniunt. Hominũ pars ſyluas frequentant minus
q̃ꝫ quos modo diximus vagi Pars in vrbibus habitant: quarꝝ vt
inter paruas opulentiſſimę habentur procul a mari gildano. dul/
hritania. propius autẽ Sala ⁊ Lixio flumini luno proxima. Ultra
eſt colonia: ⁊ fluuius gna. ⁊ vnde initiũ fecimus ampeluſia in no/
ſtrum iam fretum vergens promontorium operis huius atqꝫ at/
lantici littoris terminus. Pomponij Mellę de orbis ſitu. Fi/
nis pfauſtus.

Priſciani ceſarienſis Interpretatio
ex Dionyſio de orbis Situ.

Naturę genitor:quę mundum conti/
net omnem /dę
Annue rex celi poſitū telluris ⁊ vn/
In quas imperium : mortalib⁹ ipſe
dediſti
Materię tantę me promere carmi/
ne digno
Incipiēs terrę tractus pontiq; me/
atus
Et fluuios canere atq; vrbes popu/
loſq; per orbem
Diſcretos:late reſluam memorare parabo
Oceanum:tellus quo cingitur ęquore tota
Inſula ceu ſeſe diffundens littore vaſto
Non tamen aſſiduo.teres vndiq; margine circum
Clauditur hęc bifido:ſed brachia littore pandens
Arctatur rapidos curſus ad ſolis vtrinq;
Aſſimilis fundę ſed quāuis corpore toto
Una ſit hęc homines tris dicunt eſſe diremptas.
Et primam lybien.poſt europen:aſiamq;
Sed lybiam europę diſcernit finibus amplis
Linea:quā obliquant gades atq; oſtia nili.
Qua borcę excurrit memphitis terra ſub axes
Atq; locum nouit ſpartano famo canopo
Sed terras aquilo qua frigore damnat iniquo
Europen aſię tanais diſiungit ab oris
Sauromatas linquens:ſcythiam qui gurgite vaſto
Pręſtringit.precepſq; ruit meotida poſcens

At medius finis iam iam decliuis ad auſtrum eſt
Quas helleſponti fauces dixere priores
Sed magis auſtralis ſunt terminus oſtia nili
Per mare ſic fluuioſq; patens diſcernitur orbis.
Aſt alij terris malunt diſcernere terras
Finibus eſt aſię latus arctum lingua ſupernis
Caſpia quam mediam faciunt:atq; ęquore pōti
Euxini locus hic diſcrimen dicitur eſſe
Europę atq; aſię diſiungens ruribus arua.
Aſt alius finis longiſſimus exit in auſtros
Qui ſecat ęgypti terras ęquorq; ſabęum.
Separat hic lybien aſię confinia rumpens.
Talia mortales perhibent diſcrimina terrę.
Circuit oceani gurges tamen vndiq; vaſtus.
Qui quāuis vnus ſit plurima nomina ſumit
Finibus heſperijs atlanticus ille vocatur.
At borcę qua gens ferens arimaſpa ſub armis
Dicitur ille piger necnon ſaturnius idem
Mortuus eſt alijs:minimo quod lumine ſolis
Perfruitur:tarde radios nam ſuſcipit ortus
Nubibus ⁊ craſſis premitur:nimbiſq; grauatur.
Unde tamen primo conſcendit lumine titan
Eoumq; vocant:atq; indum nomine pontum
Sed qua deuexus calidum poſus excipit auſtrum
Aethiopumq; ſimul pelagus rubrumq; vocatur
Qua deſerta patet tellus ardore peruſta.
Circuit oceanus ſic totum maximus orbem
Nominibus varijs celebratus:⁊ ęquore tanto
Hinc atq; inde ſinus penetrabilis efficit ille
Exiguos multos dirimens mare quattuor amplos
Perſecat heſperiam primus qui porrigitur vndis:

Pamphylumqꝫ latus libyę pretendit ab oris
Sic minor eſt reliquis. maior quem caſpia tellus.
Huſcipit intrantem vaſtis aquilonis ab vndis
Nomine ſaturni quod tethys poſſidet ęquor
Caſpius iſte ſinus ſimul hyrcanuſqꝫ vocatur.
At duo qui veniunt auſtralis ab ęquore ponti:
Hic ſupra currens mare perſicus efficit altum;
Eregione ſitus: qua caſpia voluitur vnda.
Fluctuat aſt alter panchea quia littora pulſat
Euxini contra pelagus protentus in auſtros
Hoſce ſinus perhibens: quos tethyos efficit vnda
Maiores nam ſunt alij multiqꝫ minores.
NUnc maris heſperij luſtrabo carmine rectus
Flexibus in varijs quo frangitur ęquore pontus
Aſtringens pelago terras circūfluus illis
Montibus ⁊ radens: ſuper poſtas vrbibus oras.
Adſis o numen ſtudiorum preſul ⁊ artis
Ordine principium capiens atlantis ab vnda
Herculeo celebrant quam mete munere gades.
Celiferaſqꝫ tenet ſtans atlas monte columnas
Eſt primus vaſtis qui pontus hibericus vndis
Diuidit europen libya cōmunis vtriqꝫ
Hinc atqꝫ hinc ſtatuę ſunt: ambę littora cernunt
Hęc libyes hęc europes aduerſa tuendo.
Gallicus hunc gurges: qui celtica littora pulſat
Excipit: hunc ſequitur ligurum cognomine dictus
Qua domini rerum terris creuere latinis.
Ad petram leucen aquilonis ab axe reductus
Quę freta ſicanię concludit littore curuo
Inſula ſed cyrnos proprijs pulſatur ab vndis:
Intra ſardonium pelagus celtumqꝫ refuſis.

Inde ſalis tumidus tyrrheni voluitur eſtus
Ad partes vergens auſtrales excipit iſtum
Sicanię gurges ſolis deflexus ad ortus:
Qui procul effuſus pachynis tenditur oris
Ad creten ſummam: quę prominet ęquore rupem:
Qua gortyna potens medijs qua phęſtos in aruis
Arietis hanc rupem ſimulantem vertice frontem
Pro merito graij criu dixere metopon:
Hoc mare gargani concludit iapygis ora:
Illinc incipiens extenditur adria vaſtus:
Ad boream penetrans pelago ſolemqꝫ cadentem
Ionius pariter ſinus hic perhibetur ab orbe.
Diuidit ⁊ geminas diuerſis partibus oras:
Quas tamen extremas cōiungit terminus vnus
Ad dextram partē protenditur illyris alma:
Poſt hanc dalmatię populorum martia tellus
Ad leuam auſonię porrectus continet iſthmos
Quem tria circūdant maria vndiqꝫ littore curuo
Tyrrhenum ſiculum necnon ſimul adria vaſtus
Finibus at proprijs exceptant ſingula ventos
Tyrrhenum zephyro: ſiculum ſed tunditur auſtro:
Adria ſuccurrens eoo frangitur euro.
At poſt ſicaniam tractu diffunditur alto
Ad ſyrtim pelagus libycis quę cingitur oris:
Maiorem poſtquam minor excipit: ęquora longe
Atqꝫ ſiuu gemino reſonantia littora pulſant
Finibus a ſiculis cretęum tenditur equor:
Ad ſolis veniens ortus ſalmonida poſcens
Dicitur eous qui cretę terminus eſſe:
Poſt hanc eſt geminū mare vaſtum fluctibus atris
Fluctibus hiſmaricꝫ borep quod tunditur atris.

Quod ruit aduerſus celſę de partibus arcti
Quod prius eſt phariū perbibent: hoc littora tāgit
Pręcipitis caſu montis: poſt vnda ſecunda
Sidonium ē pelagus: penetrat qua gurgite pontus
Iſicus arctoas ad partes ęquore vergens.
Non longe rectus: cilicum nam frangitur oris.
hinc zephyros poſcens veluti draco flectitur vndis
Quod iuga montiuagus vaſtat: ſiluaſqꝫ fatigat:
Partibus extremis pamphilia clauditur iſto:
Atqꝫ chelidonię rupes cinguntur eodem
At procul hunc zephyrus finit patareide ſumma.
Poſt hęc arctoas ad partes aſpice rurſus
Aegeum ſuperat qui fluctibus ęquora cuncta:
Diſperſas vaſto qui gurgite cycladas ambit
Terminat hunc imbros pariter tenedoſqꝫ coercens:
Anguſta trahitur quę fauce propontidis vnda
Aſia: quam ſupra populis diſtenditur amplis
Ad notiam partem: qua latus ducitur iſthmos:
Threicius ſequitur poſt boſphorus oſtia ponti:
hoc nullum perhibent terras anguſtius orbis
Eſſe fretum dirimens. hic ſunt ſymplegades arctę:
Panditur hic ponti pelagus titanis ad ortus
Quod petit obliquo boream ſolemqꝫ meatu
hinc atqꝫ hinc medio percurrunt ęquore colles:
Unus qui veniens aſię de parte carambis
Dicitur auſtrali: ſed contra finibus alter
Prominet europę hunc criu dixere metopon:
Ergo conueniunt aduerſi gurgite tanto
Diſtantes quantum ternis tranſire diebus
Eualeat nauis: bimarem ſic ęquore pontum
Aſpicias ſimilem cornu quod flectitur arcus

Neruo curuati diſtento dextera neruum
Aſſimilat: recto trahitur nam linea ductu
Extra quam boream quo ſcandit ſola carambis
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Littus: quod pontum cingit ſub parte ſiniſtra
In quam meotis penetrans aquilonis ad axes
Quam ſcythię gentes circundant vndiqꝫ ripis
Et matrem ponti perhibent meotidis vndam.
Scilicet hic ponti vis exit gurgite multo
Cimmerium torrens per boſphoron hic vbi taurum
Cimmerij gelidis habitant ſub finibus vnum
hęc maris eſt ſpecies ſplendens hęc forma ꝓfundi.

NUnc tibi telluris regiones carmine pandam:
Ut cernas animo non viſas lumine terras
Atqꝫ docens alios lauderis pectore docto.
Incipiens libyę tenuſqꝫ a tethyos vndis
Oceanus tyrias qui pulſat gurgite gadis
Tenditur ad notias partes ⁊ ſolis ad ortus:
Et meſſis formam reddit menſoribus arcis
Quam tradunt terrę non ęqua margine cinctam.
Terminat hęc fines rubri prope littora ponti
Latos ęthiopum populos: quos poſſidet alter
Quem calidis iuxta terris paſcuntur erembi
hos pelli ſimiles pardi dixere priores
Nanqꝫ ſolum ſquallens vrbes diſtinguit opacas
hac ſitis hac humor latos variatur in agros
Sed ſūmam libyen habitant ad tethyos vndas
Alcidę qua ſunt ſtatuę mauruſia plebes.
Poſt hos immenſę nomandum de ſemine gentes
Atqꝫ maſęſylij necnon maſylia proles:

Saltibus hos duris aſper ſiluiſqꝫ vagantes
Victis alit ſęua quęſitus cęde ferarum.
Scilicet ignaros terras proſcindere aratris
Agricolaſqꝫ boues plauſtris domitare ſonoris:
Nanqꝫ errãt nemorum per dumos more ferarũ:
Quos prope tenduntur fines carthaginis altę
Perpetuas tyrijs celebrat quę condita laudes
Qua regnans foelix dido per ſęcula viuit:
Atqꝫ pudicitiam non perdit carmine ficto
Hanc minor inſequitur ſyrtis maiorqꝫ ſecunda
Qua tumor imenſus tyrrheni pellitur ęſtus:
Acceſſuqꝫ furit ſicciſqꝫ receptus arenis
Aſt inter ſyrtis vrbs eſt quam nomine dicunt
Eſſe neapolin: hanc ſupra iuſtiſſima fertur
Hoſpicijs gaudens gens degere lotophagorum
Hos licet ad fines deſertas cernere terras
Extinctis populus naſamonum marte latino:
Aſbyſtę poſt hos terrarum rura tenentes
In medio ſummis libycis ⁊ gentibus hãmon:
Necnõ cyrene clarorum mater equorum
Vrbis amycleę propter quã condidit olim.
Marmaridę: poſt hos egyptia flumina vertunt
Getuliqꝫ ſuperſunt viciniqꝫ nigrentes:
Continuo poſt hos ſequitur phauruſia tellus:
hanc habitant iuxta garamantes debilte clar
Quę ſuperat cunctas vrbs miro munere fontis:
Frigore qui noctis feruet calefactus ⁊ vmbris
At ſolis friget radijs glacialis ⁊ igni
Omnibus extrema populis clanduntur in ora
Aethiopes: libyes vbi ſinit littore cerne
Oceanum nimio quę pulſat ſole calentẽ.

Nec longe feruent blemiorum collibus agri
Hinc fluuij pinguis deſcendunt flumina nili
Partibus a libycis: qui currens ſolis ad ortus
Siris ab ęthiopum populis cognomine fertur:
Verſum cultores nilum dixere ſyenes:
Hinc currens nilus ad partes flumine pingui
Fertilis ęgypti terras foecundat opimas:
Septeno ferit pellęum gurgite pontum:
Non alius tantum fluuiorum ditat arenas:
Atqꝫ trahens limũ complectitur vbere campos:
Hic latis libyen aſię diſterminat oris:
Hęc ortus cernit: videt auſtros illa calentes.
Hunc habitant iuxta ſapientũ corda virorum
Diſpoſuere vias qui vitę mente potenti:
Et primi dederant ſulcos ⁊ ſemina terris:
Obliquos ſolis tractantes pectora curſus:
Horum telluris fines nunc carmine dicam
Et formã celebrat quam gloria magna per orbem:
Hęc igitur latis diffuſa pateſcit in aruis
Fertilis ⁊ ſuperans alias pinguedine glebę:
Marginibus laterum formatur at vndiqꝫ terhis
Lata quidem boreę ſub littore tenditur oris:
Aſt ortus anguſta petit: ſummãqꝫ ſyenem:
Quam celſi media montes vtrinqꝫ coercent:
Irrigui per quã deſcendunt flumina nili
Hanc habitant homines multi pariterqꝫ opulenti
Qui veteris daręqꝫ colunt ſub moenia thebes
Quam perhibent centũ portas habuiſſe priores
Filius aurorę memnon qua regna tenebat.
Hic ſunt ⁊ ſeptem medijs in finibus vrbes:

Quas celebrat totum diſcurrens fama per orbem.
Et quicunqꝫ maris viuunt prope littora vaſta.
Qua lacus eſt ingens liquidę ſerbonidis vndę:
Ad cuius zephyrum macetum ſunt moenia regis.
Et pharos in idothees ſcopuli pallenidis alti.
Poſt vrbs ſub caſio pelluſi vergit ad ortus.
Nauigijs populus duris quā poſſidet aptus
Non tamen eſt libyes ponendus finibus iſte:
Scilicet ęoas nili qui continet oras:
Nili quem circū floret mirabilis arbor:
Extinguit quę ſitim pomo: cui nomen ad ipſos.
Hęc facies libyes: hic claudit terminus illam:
Sant tamē hic alię gentes: quę littore ſummo
Tethyos aut medijs habitant telluris in aruis
Et gratas circum ripas tritonidis vndę:
Hic lapis heliotropius: qui nomine vero
Dicitur: conuertit radios nam ſolis in vnda:
Si quis eum fuſa labris immergat aenis
Sanguineiqꝫ rubens reſplendet luce coloris
Purior at ſoli renitet nudatus ab vndis:
SI placet europes quoqꝫ me nunc dicere formam
Haud taceam. ſimilis libye eſt ſed vergit ad arctos
Finibus ⁊ pariter diſtentis pergit ad ortus
Linea nanqꝫ aſię ſimilis diſiungit vtranqꝫ
Hęc notias ſpectat: partes aquilonis at illa:
Aſt ambas vnā ſi terras eſſe putemus
Aſſimulent conum laterum compagibus ęquis:
Cuius ad occaſus eſt ſummum: lata ſub ortu.
Sic europa tibi facili dignoſcitur arte.
Ad cuius ſummum prope metas herculis alti
Magnanimę gentes dederat quis nomen hiberus

Ad ſpacium multū terrarum rura colentes
Oceanum boreo contingunt frigore durū
Scrutaturqꝫ decus pulchrum ſapientibus auri:
Quos tñ haud maculat pręſens: nec deijcit abſens
Qua ſunt germani bellaces: atqꝫ britanni
Saltibus hercynis germania ſubiacet atrox.
Hęc tergo ſimilis taurino dicitur eſſe.
Epaſcit volucres mirum fulgentibus alis:
Quis ducibus noctu cernuntur flexa viarum.
Pyrrhenes ſequitur mons: poſt hūc ē celtica tellus
Eridani fontis contingens rauca fluenta.
Hic phaethonta ſuum carę luxere ſorores
Hic electra legunt alnis ſtillantia celtę
Sucina quę memorant mellis viniue colore.
Quę paleas rapiunt tractu: frondeſqꝫ caducas:
Poſt hos tyrrheni: quos iuxta ſolis ab ortu
Incipiunt alpes: quibus exit gurgite vaſto
Oceani rumpens glacialis littora rhenus.
Hunc prope conſurgit fons iſtri flumine longo
Qui poſcens ortus: euxini peruenit in vndas
Irriguam peucen amplexus gurgite quino
Cuius in arctoas eſt partes barbara tellus
Innumeras gentes gremio cōplexa reducto:
Cui finem faciunt meotidis oſtia vaſtę.
Hinc ſunt germaniqꝫ truces ⁊ ſarmata bellax
Atqꝫ getę: necnō baſtarnę ſemina gentis.
Dacorumqꝫ manus ⁊ martia pectora alani
Atqꝫ dromon tauri retinentes fortis achilli.
Anguſtum ⁊ longum meotidis oſtia iuxta.
Hos equites ſupra celeres funduntur agaui:
Atqꝫ melanchenum populus metuendus in arcu

Poſt hippemologi ſunt:hippopodeſqȝ potentes:
Atqȝ gelonus cum neuris.pictiqȝ agathyrſi:
Hic vbi deſcendit porrecta boryſthenis vnda
Euxinumqȝ ſubit criu prope tracta metopon
E regione iacet locus hic ſymplegados arctę
Hic ſunt aldeſti quoqȝ panticapiqȝ fluenta
Diuidui currunt ripheis montibus ambo
Immiſcent qua ſe ponti glacialibus vndis.
Naſcitur electrum pręfluens luce nitenti
Menſe ſolet primo qualis ſplendeſcere luna
Hos adamanta legunt iuxta fortes agathyrſi.
Tot dirimit gentes aquilonis partibus iſter.
Huius ad auſtrales terras gerręqȝ feroces
Noricijqȝ colunt bellaces pannomiqȝ
Et myſitbracum boreis in finibus orti:
In quorum terris quas ponti perfluit vnda
Ignipotens oleo cõmixto gignitur herba
Medica cui nomen cuius compeſcere flammas
Si quis aqua capiat:plus ignem paſcit in illa.
Pulueris hunc iactus potis eſt extinguere ſolus:
Thraces arant poſt hos latiſſima rura tenentes
Quę torrens ſtringit finitqȝ propontidis vnda:
Atqȝ helleſponti fauces ęxęus:⁊ altus
Naſcitur hic ſcopulus pallene gemina refulgens
Aſterium perhibent:ſtellis certare putatur:
Et flammę ſimilis ſplendenti lumine lychnis.
Hic ripas iſtri porrectas vndiqȝ ſtringunt.

EVropę reliquas nunc partis aſpice ternas
Phoebeos vergens:quibus eminet illa ſub ortus:
Prima eſt hiſpanũ:quę frangit littora pontum
Altera tyrrhenum quę pulſat molibus ęquor
Tertia quę graios circũflua gurgite paſcit.
Sed tamen oceanum contingit hiberica tellus.
Occiduum calpę:qua ſummam ſuſtinet vnã
Herculis e ſtatuis:quam ſupra diues ⁊ alta
Tarteſſus templiqȝ ſedent qui collibus imis
Pyrrhenes:cęlum qui tangit vertice ſummo.
Aſt ambas intra tellus iacet auſonidarum
Limite quam recto mediam ſecat apenninus
Qui mons incipiens boreis ex alpibus altus
In freta ſicanię porrectas terminat oras:
Hunc vrbes circũ populi genteſqȝ frequentant
Quos breuiter retegam noſtro tibi carmine cũctos:
Tyrrheni primum fortes:iuxtaqȝ pelaſgi
Cyllenres quondã propria qui ſede relicta
Tyrrhenis ſocias petierunt nauibus arces.
Hos prope ſunt omni ſuperantes laude latini:
Quorum per terram diſcurrit in ęquore thybris
Regius irriguo dirimit qui gurgite romam
Romã quę genitrix regnũ dominatur in orbem:
Poſt hos pingue ſolũ ſequitur campania diues
Hic tibi parthenopes domus eſt caſtiſſima frugum
Fertilis.hanc pontus proprijs exceperat vndis
Ad noton eſt longe ſupra ſirenida rupem
Dicentis ſilari gurges ſpectabile flumen:
Hunc habitant prope lucani brutijqȝ colont
Ad leucapetram longiſſima rura tenentes.
Hinc eſt ad boream zephyri quę ſumma vocatur:
Sub qua ſunt locri celeres.qui tempore priſco
Iſtuc reginam propriam venere ſecuti
Auſoniamqȝ tenent:qua currit flumen halecis:
Moenia cernuntur metaponti:deinde crotonqȝ

Quam pulcher gratam pręterfluit ęſarus vrbem.
Vlterius pergens hinc templa lacinia cernens:
Poſt hęc eſt ſybaris: perijt quę numinis ira
Pręponens hominum tumulos cęleſtibus aris.
Poſtere qui priſcis auſi certamina ſoli
Samnitis medio complectitur itala tellus
In gremio. marſoſq; ſimul: tunc deinde tarentum
Tangitur ęquoribus: quod muniuere lacones.
Continuo calabrę telluris rura ſequuntur
Vſq; hirij ſummā. ſed tendit iapygis ora:
Qua ſalis adriaci trahitur vaſtiſſimus ęſtus:
Atq; ſinū penetrans aquileium colligit vndas.
Alta tegeſtręon poſtremę moenia terrę
Qua ſinus ionius finitur gurgite laſſo.
Hi ſunt auſonię populi genteſq; potentes.
Flexilis hinc pontus conuertens vergit ad ortus
Atq; liburnorum terras hylliſq; feroces
Bulimeon pariter pręſtringens littora currit:
Et venit illyrias late porrectus ad arces.
Quas tollunt montes excelſa cacumina ſummas.
Cernitur hic tumulus qui cadmi dicitur eſſe
Hermionęq; ſimul. nanq; hic ſerpentibus illi
Corpora poſt tempus longū mutaſſe feruntur
In ſenio: poſtq̄; patriam thebaſq; relinquunt
Hinc illos aliud poſuerunt numina monſtrum
Nanq; duo tumuli concurrunt peſte futura
Significat quotiens ſęuiſſima damna coſonis
Hęc regio fontem mirandę concipit vndę
Quē merito veteres dixerunt nomine ſacrum:
Nam gelidus ſuperat cunctarum frigus aquarum:
Accenſaſq; faces ſi quis prope duxerit vndam
Extinguit flammas: recipit ſed rurſus eaſdem
Admoueat dextra cū extinctam lampada fonti.
Sed ſupra tracen: necnon epiron ad auſtros
Principium terrę doctiſſima gręcia ſumit
Aſcendens multū. geminoq; ſub ęquore cincta
Aegeo ſiculoq; mouent qua flamine venti
Diuerſo: ſiculū zephyrus tenet: eurus ad altum
Aegęum: ſequitur pelopis poſt inſula lata
Conſimilis folio platani: quod muris acuta
Aequiparat caudam: cuius iacet iſthmos imago
Hellados ad boream ſibimet confinia iungens:
Latior at tellus folium ſeu flexile circum
Cingitur ęquoribus zephyrum tryphyllidis arua
Excipiunt: per quā deſcendit flumine pulchro.
Alpheus: qui meſſeni diſcinditur vndis
Eurotę: terris ambo naſcuntur aſeis.
Hic tamen eleos: & diuidit ille laconas.
Hic medijs habitant late telluris in aruis
Arcades apidanei ſub ſcopulos erymanthim
Qua melas atq; crathis fluuij qua currit iaon
Tenditur atq; vetus: qua longo gurgite ladon:
Hic merulos perhibent albos mirabile dictu:
Hic naſci linum: qui tacto accenſus ab igni
Extingui nequitur quem graij nomine vero
Albeſtum memorant. ferri nitet ille colore.
Iuxta eſt argiuum tellus pariterq; laconum
Ortus argiui vergunt: laconas ad auſtros.
Aequoribus geminis iſthmos pulſatur vtrinq;
Hoc ephyren contra eſt zephyrus: ſed verberat illud
Eurus in imenſum quę mergitur vnda profundum
Nomine quam danai dixere ſacronida priſco.

Attica ſed tellus poſt iſthmon ſolis ad ortum eſt.
Hinc orythyam boreas rapuiſſe puellã
Traditur. hic illiſos: aquis deuoluitur amnis
Boetum ſequitur finis qua dicitur vnda
Eſſe poteſtatis diuerſę: nanq; duobus
Fluminibus vertit verucum lana colorem:
Hoc fuſcat niueas: hoc albat gurgite nigras.
Locridis inde ſolũ ſequitur regionis: ⁊ ora
Teſſalis ⁊ tellus macetum cũ moenibus altis
Sub cuius ſcopulus tangentes vertice celũ
Speluncę veteris ſeruant inſignia cladis:
Finibus in medijs terrarum nanq; videntur
Oſtrea muricibus ſiccata latentibus eſſe:
Diluuiũ latebras dederat quod piſcibus illas:
Concipit ⁊ parit hic naturę munere gemma:
Quam peanitẽ perhibent pregnantibus iſta
Auxilium confert facilis releuamine partus.
Cernitur hinc niueas attollens vertice rupes
Aemus threicius: quẽ contra tenditur agris
Ad zephyrum regio dodones lata feracis
Ad cuius notias partes ſub rupe aracynthi
Aetolę gentes ſunt belli laude potentes
Campi quos medios acheloia perſecat vnda:
Et mare trinacrium perrumpit echinadas intra
Regna cephallenę prope ſunt ſapientis vlyxi
Iſte galactiten ripis oſtendit in altis
Vberibus prodeſt: necnon infantibus idem:
Et ſi quis terat hunc albeſcit lacte liqueſcens
Hunc fluuium iuxta pręclaros ſolis ad ortus
Phocis ad arctoos ventos extenditur ingens
Donec contingat calida oſtia thermopylarum

Subiuga parnaſſi cephiſſos gurgite magno
Quam mediam dirimit deſcendens murmure vaſto
Qua templum phoebi memorabile delphica ſedes.

Nunc magno nobis ſunt inſulę ore canendę
Quas homines toto diſperſas ęquore cernunt
Eſt igitur ponto tellus circumflua prima
Cui nomen gladis: ſtatuas hęc herculis inter
A tyrijs colitur continuſa vocata vetuſtis.
Continuoq; iacent gymnaſię: has baleares
Romani memorant: hinc frangitur ęquore buſos
Sardonię poſtq; pelago circumflua tellus
Fontibus e liquidis prębet miracula mundo:
Quot ſanant ęgros: pandunt dãnantq; nefando
Periuros furto: quos tacto flumine cęcant.
Poſtq; non longe cernuntur littora cyrni:
Corſida quã pariter geminato nomine dicunt:
Hanc ſolam perhibent catochiten gignere terram:
Corporibus lapis hic ceu glutine rectus adhęret.
Nulla tamen tellus latiſſima robora ſiluę
Sic habili generat: dehinc rupes ęolidarum:
Quas ſeptem numero perhibẽt cognomine plotas:
Quippe viam ratibus pelago dant vndiq; vaſto
Trinacrię poſt hos moles diſtenditur ampla
Cardinibus ternis: laterum quam terminat actus
Procurrens pachino longe caſtriſq; pelori
Externenſq; rates lylibei cautibus aſpris
Eminet ad zephyrum lylibę: pachinuſq; ſub ortum
Aſpicit auſoniam boreęq; pelorus ad axes:
Qua mare vix ſuperant haud ęquum mille periclis
Anguſtum rapido quod frangit gurgite ſaxa.

Traditur hic pelagi diruptas viribus olim
Excepiſſe fretum terras cogente ruina.
Plurima ſunt iſtic totum memoranda per orbē.
Dianas fons eſt: camerina gignitur vnda:
Quem ſi quis manibus non caſtis hauſerit vnquā:
Letifico triſtis non miſcet pocula baccho.
Hęc eadē montē mirandā ſuſtinet ętnam:
Vertice qui ſummo rigida niue temperat ignem:
Nec ſuperant flammę frigus nec frigora flammas:
Hic ſalis acragas miracula poſſidet vnus
Naturas in quo proprias mutare videtur
Ignis ⁊ vnda. ſalem namqꝫ illum ſoluere flammę:
Vnda ſolet crepitus illis coniuncta mouere.
Hic ⁊ haleſmus fons eſt mitiſſimus vndis
Tibia quē extollit cantu ſaltare putatur
Muſicus ⁊ ripis lętans excurrere plenis.
Cernitur egregius lapis hic. cui nomen achates:
Hoc dederat fluuius cuius generatur ad vndas
Hanc ſimulachra vides venis oſtendere gemmā.
Aequoris ad ſiculi: quod vaſtis funditur vndis
Ad noton eſt pontus libyę ſirtiſqꝫ vadoſa
Maior: at vlterius ſi pergas: cerne minorem
Occiduam iuxta quā menix inſula fulget.
Et cercina ſimul libyca ſtatione patentes
Adria quas penetrat: venias ſi parte ſiniſtra
Atqꝫ legas calabrum littus: tunc inſula magni
Oſtendit ſeſe diomedis nomine dicta:
Quo profugus quondam victor conceſſerat ille
Coniugis inceſtę per fraudes ęgialię.
Ionium pergens abſyrtidas ęquor ad ortus
Circuit has olim colchi tenuere feroces.

Laſſidum fruſtra medeę furta ſequuntur.
Continuo poſt haſce liburnidas aſpicis altas.
Ad notias partes: hinc ſęua ceraunia nautis.
Inſulę ambracię contra cernuntur in alto.
Et corcyra potens: ithaces atqꝫ aſpera tellus
Et quas oblimat riuis acheloius amnis.
Flumine torrenti precelſam chalcida linquens
Sed multę amnis hyperboreę ſub parte videntur
Aegylaqꝫ: inde cythera: calabria dura colonis.
Ad radios vergit: ſed carpathus: hanc prope certę
Pinguis ⁊ vmbroſis extendens collibus iden:
Ante ortus ſolis perhibent quam fulgere ſole.
Gignitur hic alimos: quā ſi quis mordeat herbam:
Compeſcit dānūqꝫ famis rabiemqꝫ diurnam.
At rhodos ęgyptum contra iacet inſula diues:
Suniados contra quoqꝫ ſummū rupis ad ortus.
Nubila quā nunquā vetuerunt lumine ſolis:
Nam purus carę potitur telluris abantas:
Supra ſunt ſelamis: necnō ęgyna: ſed ortus
Cernentē cyprum pontus panphylius ambit.
Poſt hęc ſunt ternę citra patareide ſumma
Fama chelidonias: celebrat quas nomine terras.
Nec procul eſt arados phoenices ęquore cincta.
Aegei vero diuerſis partibus alti.
Ad fauces arctas multę ſunt inſulę abydi
Confines aſię dextrę: europeſqꝫ ſiniſtrę.
Ad boream tamē hę pertendunt ordine longo
Europes matris contingit abantias oram:
Et celſam ſcyrus peparethus ſacraqꝫ lemnos.
Fertilis atqꝫ thaſos: ſimul imbros poſt corybantum
Moenibus antiquis ſamothracia cernitur alta.

Aſt aſię partem: quę tangunt ęquore primam
Delon circundant: has dicunt cycladas eſſe:
Contimbos: parados: ceu ſtellas aſpicis almas
Joniaſqȝ ſimul: quas inter caunus ⁊ altę
Sunt ſamnus atqȝ chius celebrato nomine claro.
Aeolicę poſt: ⁊ leſbus teneduſqȝ ſequuntur.
Et ſinus inde melas belles prorumpit in ęquor
Panditur hinc pelagus: tumidaqȝ propōtide feruet
Ad boream: ſaxiſqȝ viget proconeſus in illa:
Eſt etiam leuis euxini partibus vna
Quā leucen perhibent: aduerſa boryſthenis amnis:
Paſcit aues quoniā multas candore niuali.
Hic animas perhibent heroum laude potentes
Degere ſecuras virtutis munere pulchro.
Cimmerium recta: ſed ſi quis boſphoron ibit.
Cernitur hinc dextra: vaſtę meotidis vnda:
Jnſula mole grauis trans alopeca lata
Poſt quā phenagoren: hermonaſſamqȝ nēpotes
Egregie quondam coluerunt gentis ionum
Jnſulę hę celebres pelagi ſunt nomine claro.
Aſt alias refluum circūdat tethyos ęquor:
Quarū demonſtrem poſitū regionis ad oras:
Aethiopes habitant erytheam pectore iuſti
Atlantem iuxta longęui finibus olim
Uenit hyperboreus quę gens poſt facta perempti
Geryonis: domuit quem virtus herculis ingens.
Sed ſummā contra ſacrum cognomine dicunt
Quam caput europę: ſunt ſtanni pondere plenę
Heſperides: populus tenuit quas fortis hiberi
Aſt alię oceani iuxta borcetidas arctas
Sunt geminę rheniqȝ britannides oſtia cernunt.

Hic etenim laſſo perrumpit tethys curſu.
Has tamen haud habeat ſpacio ſuperare per orbem
Jnſula perfulget nigro ſplendore gagates:
Hic lapis ardeſcens auſtri perfuſus aquarū
Aſt oleo perdens flammas mirabile viſu.
Attritus rapit hic teneras ceu ſuccina frondes:
Nec ſpacio diſtant neſidum littora longe
Jn quibus vxores amnitum bacchica ſacra
Concelebrant: hederę folijs tectęqȝ corymbis.
Oceani tranans hic nauibus ęquor apertum
Ad thulen venies: quę noctę dieqȝ relucet
Titanis radijs cum curru ſcandit ad axes
Signiferi boreas ſuccedens lampade partes
Ad nauem pelago flectenti aquilonis ab oris
Ad ſolem calido referentē lumen ab ortu
Aurea ſpectet̄ tibi pinguibus inſula glebis.
Hinc trepidos proram conuertēs nauis ad auſtros
Taprobanem veniet: generat quę magna elephātes
Per fines aſię: iacet hęc ſub ſydere cancri
Littoribus cuius ſaliunt denſiſſima cete:
Quę paſcit vaſtum mare rubrum montibus ęqua
Tenditur horribilis: quorum per terga per armos
Spina ferens cladem: fatumqȝ ſub ore feroci:
Quippe ſolent pariter nauem ſorbere viroſqȝ
Nam mala tam pelagus q̄ȝ terra merentibus offert.
Ulterius pergas ſi poſt carmanicā ſummam
Ogyris occurrat qua dicitur eſſe ſepulchrum
Regis erythręi: dederat qui nomine ponto:
Perſicus inde ſinus penetratur. ⁊ icaron offert
Jnſula: quę fertur nimium placare dianam.
Tot ſunt ingentes quas cingit tethyos vnda

Inſulę: aſt alię diuerſis partibus orbis.
Diſperſę plures: fama latuere minores
Antis difficiles nautis vel portubus aptę
Quarum non facile eſt mihi promere nomina verſu.
ASt aſię fines amborum linea monſtrat.
Et formam contra poſitarum imagine coni.
Paulatim trahitur tamen hęc orientis ad oras
Oceanus ſtatuas bacchi qua tangere fertur
Finibus indorum poſtremis gurgite torrens
Qua ganges liquido nyſſeos irrigat agros
Non tantum ⁊ ſpacio ſimilis telluris apertę
Scilicet ambabus penetralibus vnus in illis
Funditur oceani ſinus: ⁊ diſterminat ambas.
Aſt aſię gremio triplex mare confugit vndis
hircanum pariter perſum ſimul atqꝫ ſabęum
hęc noton: ad boreos hyrcanum vergit ad axes:
Gurgitis euxini vicinum multa virorum
Milia: quod circum degunt per littora ponti.
Amborum medius campis diſcernitur iſthmos:
Aſt aſiam qui mons excelſus diuidit omnem
Incipit a medijs terrę pamphylidis oris
Et longis ſeſe ſpacijs producit ad indos:
Nunc obliqua means: nunc recto limite currens
Vertice: quem torno perhibent cognomine taurum
Cornua nam ſummus ſcopulis imitatur acutis:
Multifiduſqꝫ ſuos huc colles ſpargit ⁊ illuc.
Ex hoc innumeri deſcendunt fontibus amnes
In partes euri zephyri boręęqꝫ vel auſtri.
Quis memorare queat fluuiorum nomina cuncta?
Non tamen eſt vnum montis cognomen vbiqꝫ
Sed varij flexus variantur nomine multo.

Singula ſed proprijs ſunt nomina nota colonis.
Nunc igitur gentes illum populoſqꝫ tenentis
Qui celebres memorem: ſed foelix numen adeſto
Męotę primi tangunt meotidis vndas
Sauromatęqꝫ truces gens aſpera martis in armis
Sanguis amozonidum fortis: quos protulit olim.
Sauromatis mixtę quę thermodoonte relicto
Ingentes genuere viros: belloqꝫ potentes
Innumeras habitant qui ſiluas gurgite vaſto:
Inter quas tanais meotidis intima pulſat
Europen fluuio dirimens aſiamqꝫ reflexo:
Europen zephiro: aſiam ſub partibus ortus
Caucaſi exit cuius fons montibus altis
Murmure cum vaſto ſcythię per plana refuſus.
Nunc tamen imenſo torrentem flumine vertit
In glaciem boreas horrendo flamine ſęuus.
heu miſeros homines: habitant qui finibus illis
Aere damnati triſti: nimioqꝫ rigore:
Quo pereunt pecudes pariter populiqꝫ virorum
Ni propere linquant ſua rura furentibus euris
hi tanain habitant fluuium prope ſauromatarum
Cui ſunt vicini ſindi quoqꝫ cimmerijqꝫ
Poſt hos cercetij iuxta quos axenus altis
Fluctuat ęquoribus: necnon oretęqꝫ feroces
Et qui troianę poſt proelia gentis achęi
Aſcalpi regis: victricia ſigna ſequentes
Diſpulſi ventis iſtas venere ſub oras.
Poſt hos eniochi. genuit quos gręcia tellus
Et zygij iuxta viuunt regione ſub vna
Intima ſed ponti poſt fines tyndaridarū
Aegypto miſſi colchi tenuere coloni:

Caucaſij mõtis prope collem ⁊ caſpia ponti
Littora: qua celeres deſcendunt phaſides vndę
Circeoſqȝ ſecant campos: atqȝ ęquora ponti
Naſcitur armenij fluuius qui vertice montis:
Ad cuius partes boreas ⁊ ſolis ad ortus
Euxinum dirimens: ⁊ caſpia littora late:
Diffuſos ſpaciū per longum panditur iſthmos:
Quem iuxta terras habitant orientis iberes
Pyrrhenę quondam: celſo qui monte relicto
Huc aduenerunt hyrcanis bella frequentes.
Hic camaritarum gens eſt chariſſima baccho:
Fluctibus hanc propter per ſenit caſpius ęſtus
Undiqȝ quem tereti concludit margine tellus
Sed mare non valeat tribus illud menſibus vlla
Scilicet immenſum nauis tranſire profundo
Non tamen exacuit pars vna ſub axibus ęquor
Qua tractum refugę miſcetur tethyos vndę.
Multa quidem generat viuis miracula rerum
Sed tamen egregio criſtalli pondere gemmam
Atqȝ malos lemures quod pellit munus iaſpi
Nocturni manes fugitant: quem mēbra tuentem
Hoc igitur pelagus: quę gentes vndiqȝ cingunt
Incipiens numerum primis aquilonis ab oris
Quę vergunt zephyro: quas caſpia littora claudunt
Primi ſunt ſcythię populi ſaturnia iuxta
Aequora viuentes. hyrcaniqȝ oſtia ponti
Quos ſupra gryphes ditiſſima rura ſmaragdo
Qualem non alius terrarum poſſidet orbis
Atqȝ aurū ſibimet defendunt pondere puro
Omnia: ſed duri ſuperans audacia lucri
Aduerſus volucres heu cōmouet arma virorum

Prelia nam faciunt armaſpi gryphibus hoſtes
Hic ⁊ criſtalli perlucet maxima moles
Hinc vinnus ſequitur. poſt fortis caſpia proles
Hinc ſunt albani bellaces marte feroci
Unde canes nati ſuperant genus omne ferarum
Magnus alexander miſſum ſibi viderat inde
Victorem barriqȝ canē. rabidiqȝ leonis.
Poſt hos caduſij duriſſima rura colentes
Et prope ſunt mardi: ſequiturqȝ hyrcania plebes
Hinc apyri: per quos mardus deuoluitur amnis
Dercebius bibit hunc pręter bactruſqȝ fluentem
Per quos hyrcanum currens deſcendit in ęquor
Sed bactri medijs habitant telluris in aruis:
Parnaſſum late prope montem rura tenentes:
Dercebij vero ſub caſpia littora vergunt.
Poſt hos maſſagetę: trans flumen araxis ad ortum
Hoſpitibus ſęui cunctis belloqȝ feroces
Non bacchi donum: cereris nec munera norunt:
Sed lac cōmixtum potant cū ſanguine equino
Hos iuxta boream vergit chorasmia proles
Sugdias hanc ſequitur rapidus quam diuidit oxus
Emodum montem: qui linquens caſpia rumpit.
Inde ſace nimium certis gens mira ſagittis
Flumen iaxartem iuxta: quibus arua coluntur:
Et tochari phruniqȝ ⁊ plurima milia ſerum
Illis nulla boum: pecoris nec paſcua curę:
Veſtibus vtuntur: texunt quas floribus ipſi
Quos tenuat lectos deſerti finibus ipſi.
Aſt alia ſcythię gens eſt externa per arua
Quos prope ſunt triſtes ventis ⁊ frigore terrę
Nanqȝ niues ſemper pulſant has grandine mixtę:

Caſpius bis populus luſtratur pontus ⁊ oris.
Aſpice poſt colchos nunc: ⁊ poſt phaſidis vndas
Occaſum verſus populus in littore ponti
Euxini: damus hos vſqꝫ ad chalcedonis ora
Boſphorus anguſtat ſcopulis quę trachius vrgens
Byzeres primi quos iuxta terra vechirum.
Macrones poſt hos pariter: phyliresqꝫ ſequuntur.
Moſſyniqꝫ: domos prebent quis: lignea tecta
Turribus arboreis habitantes vnde vocantur:
hinc pecorum eſt diues nimirū gens tibarenum
hanc prope ſunt chalybes duriſſima rura colentes
Quos labor exercet ſęuus ferriqꝫ metalla.
Vicinos iſtis campos terramqꝫ parentem
Aſſyrij complent populi: qua gurgite vaſto
Inter amazonidas thermodon martius amnis
Armenium linquens montem deſcendit in ęquor.
huc aſię quondam deuenit alumna ſinope
Ex qua cognomen ceperunt moenia clara.
Illius fluuij rigidas prope frigore ripas
Inuenies lapidem criſtalli pondere puro
Conſimilemqꝫ gelu: nec non ſplendore nitenti
Gemma micans illic perlucet iaſpidis albę
Iris continuo liquidis percurrit in ęquor.
Poſt halys eſt fluuius borcę qui currit in ortus:
Atqꝫ carambidis irrumpit prope littora pontum:
Armonijs primas qui montibus accipit vndas.
Paphagones poſt hos: maryandiniqꝫ ſequuntur
Bithyniqꝫ viri pinguiſſima rura colentes:
Qua rhebas pulcher gratiſſima flumina voluit
Rhebas qui rapidi decurrit ad oſtia ponti.
Nam prius expoſita ſcythię ſunt ſemina gentis.

Nunc aſię regio contingens littora nobis
Dicatur: partes calidas decurrit ad auſtri
Atqꝫ helleſpontum tranſit ſirięqꝫ receſſus
Poſcit ⁊ arrabiam: quę florent vbere terrę:
Sunt chalcedonij primi poſt oſtia ponti
Moenia byzantis qui cernunt optima contra
Romaniſqꝫ pie regnis dominantia mundo.
Bebrycij poſt hos: ⁊ myſia montibus alta:
Qua chius egregia decurrens murmurat vnda:
Qua nymphas comitem perhibent rapuiſſe potētis
Alcidę puerum triſtiſſima fata gementis.
hinc helleſpontū pertenditur angulus ingens
Qua breuior phrygię pars eſt: nam latior intus
Sangarii ripis fluuij vicina rapacis:
Tenditur hęc potius titanis pīguis ad ortus:
Altera ad occaſus alte ſub montibus idę
Altera quę cecidit pręclaro nomine terra:
Ad xanthi liquidas necnon ſimeontis ad vndas:
Poſt hęc colię tellus prętenditur orę
Fluctibus ęgęi primis quę tunditur alti.
Inde tenet terras pelagus prope ſanguis ionum:
Per quas męander pinguis deſcendit in ęquor
Inter miletum currens: latamqꝫ prienem.
Ad latus iſtorum boreum ſunt moenia clara
Vrbs epheſus: claudit quam grato littore pontus:
Poſt has meonię tellus: quę vergit ad ortus:
Et tmoli colles: fluuius quibus aurifer exit
Pactolus: cuius prope ripa tempore verno
Si ſedeas: dulci capiaris pectora cantu
Cygnorum: paſcunt quos herbę flumine circum:
Nam florent aſię per campos plurima prata:

Sed magis ad fluuium meandri gurgite miti:
Quem iuxta volucris ſe: murmurat vnda cayſtri:
Poſt hos ſunt lycij: quos xantus diuidit amnis:
Ad mare vergentes qui tauri cornua cernunt:
Vſqȝ ad pamphylios perhibent quē nomine cragū.
Illic aſpicies aſpendum: moenia cuius
Eurimedon amnis radit vicina profundo.
Continuoqȝ iacent alię pamphilidis vrbes
Corycus parceqȝ calcis: ⁊ celſa phaſelis.
Hos ſupra medijs habitant telluris in aruis.
Ad partes ortus: gens dura lycaonis armis.
Poſt hos piſidum pinguiſſima rura coluntur
Termeſus: lybre necnon clariſſima ſlege
Gentis amiclęę pulcherrima moenia quondam
Hinc ſinus eſt longus cilicum: qui vergit ad ortus
Euxini penetrans vicinas ęquoris oras.
Hunc aſię perhibent anguſtis partibus eſſe:
Cui tamen immenſo fluuij ſe gurgite miſcent
Per longum pyramus ſpacium pynaruſqȝ voluti
Flexilis ⁊ cydnus dirimit quę flumine torſon:
Hinc aſię cilicum ſunt celſis moenibus vrbes
Lyrneſſos maloſqȝ ſimul vicina profundo
Atqȝ ſoli medio terrarum fine locati
Cōmagena dehinc regio: ſirięqȝ ſequuntur
Vrbes diſpoſitę per longi littora flexus.
Nam caſij montis: qua prominet ora per ęquor
Vergit in occaſus diffuſis tractibus vnda.
Nunc aliquas aſię partes tibi carmine pandam
Quadrati lateris qua clauditur vndiqȝ forma]
Et ſpacijs campos longis protendit in ortum
Scis etenim memoraſſe tibi: ꝙ collibus altis:

Per totam medijs mons ingens tenditur actu:
Quod fines aſię nigros producit ad indos
Hoc eſto laterum boreum tibi: nilus ad oras
Heſperics finit: ſed tethys ſolis ab ortu
Indica concludit: rubrum mare terminat auſtrum:
Aſpice nunc igitur dum finem verſibus ortus
Peruenio retegens tibi veris omnia rebus.
Incipiens ſyrię terris: qua parte reliqui
Quę pelagus ſupra ſub ſolem vergit ad auſtros
Vrbibus ⁊ multis habitatur nomine priſco.
Quę caua vulgatur: mediam quia collibus altis
Aſt humilem libanus claudit protentus in ortum:
Occaſumqȝ petens caſius. multiſqȝ virorum
Incolitur populis locupletibus alma diremptis
Nanqȝ alij medijs habitant telluris in aruis:
Hoſqȝ ſyros proprie perhibent: ſed littora iuxta
Phoenices viuunt veteri cognomine dicti:
Quos miſit quondam mare rubrum laudib9 auctos
Chaldeo nimium decoratam ſanguine gentem:
Archaniſqȝ dei celebratam legibus vnam:
Quod pelagus primi tentantes nauibus altis
Diſiunctas gentes docuerunt iungere mercem
Et primi ſtellis numeros nomenqȝ dedere:
Atqȝ oculis mirum voces ſentire figuris.
Hi muros iopes: gazam quoqȝ elaida complent.
Antiquamqȝ tyrum: beryti ⁊ moenia gratę:
Vicinamqȝ mari byblim: ſydonaqȝ pulchram
Quam iuxta liquido boſtrenus gurgite currit:
Et pinguem tripolim: necnō arthoſida ſacram
Laodicem pariter. poſitam prope littus amoenum
Et poſidi turres: ⁊ daphnes optima tempe

Terrarum mediis apameę moenia clarę
Ad cuius partes eoas orontes.
Antiochi medius dirimit qui gurgite regna:
hęc omnis pinguis tellus eſt vbere lęta:
Arboꝛibus pariter.pecoꝛiqꝫ ⁊ cõmoda viti:
Ad cuius fines veniens:quos terminat auſter:
Arrabij cernes extremi littoꝛa ponti.
Qui ſyriam medius diſterminat arrabiamqꝫ
Et tangit vergens oꝛientem verſus elanos.
Diues arabs poſt quos latiſſima poſſidet arua
Quę pꝛotenta diu cinguntur ab equoꝛe perſo
Atrabioqꝫ ferit zephyrus quod flamine ſęuo
Perſica nam flatus ęoi littoꝛa turbant
Oꝛa:ſed hęc auſtro tendit ſubiecta per oꝛtus
Fluctibus oceani pulſatur ⁊ vndiqꝫ rubꝛi.
hanc quoqꝫ deſcribam tenui ratione recenſens:
Paſcere nam populos foelices diuite terra
Floꝛibus ⁊ varijs miracula pꝛębet odoꝛis.
Nanqꝫ thyo ſmyrnaqꝫ viget cum thuris odoꝛe
Et caſia.necnon ⁊ cannę dulcis odoꝛe
Cinnama pꝛęterea iocunde naribus aurę
Fertilis hęc generat tellus.auriqꝫ metalla
Veſtibus auratis quare gens vtitur illa.
his pueros ſeruans molochites ſplendet arenis
Andromadaſqꝫ lapis cõpeſcens pectoꝛis iras.
Sed libani montis ſunt poſt decliuia pꝛimi
Foelices opibus nabatęi nomine dicti.
Chablaſii poſt hos atqꝫ aggeres.inde pꝛopinquant
Chatramis atqꝫ ſacę:contra ſunt perſidis ęquoꝛ
Minęiqꝫ maris pꝛope rubꝛi littoꝛa viuunt
Atqꝫ ſabę poſt hos:necnon habitant cletabeni

Arrabię populi celebꝛes hi nomine claro.
Sunt tamen ⁊ plures alij:nam maxima tellus:
Trans iſtam zephiri:ſub partes degit erembum
Speluncis genus infoelix ⁊ rebus egenis
Qui ſolis radijs nigreſcunt coꝛpus aduſti
Diſperſiqꝫ dolent luſtrantes moꝛe ferarũ
Non arabis ſimiles opulentis ſcilicet ęqua
Omnibus eſſe poteſt nunq̃ꝫ foꝛtuna bonoꝛũ.
Poſt libani montis populi ſunt ſolis ad oꝛtus
Alterius ſyrię.quę tendit ad vſqꝫ ſinopen
Cappadoces medijs habitant in finibus huius
Terminus aſſyrios.ſed claudit ponticus ille
Thermodon:pelagi qua pulſat gurgite fluctus:
Cuius ab eoo decurrit limite vaſtis
Viribus euphrates deſcendens montibus aſpris
Armenię longuſqꝫ noton pertendit ⁊ inde
Ad ſolem flexus babylonis diuidit vrbem:
Littoꝛa deinde ruens perrumpit perſidis vndę
Extrema fluuij ſub parte terredona radens
huius ad auroꝛã ripis deuoluitur altis
Tigris.aqua ſuperant quem flumina nulla rapaci
Sed tantum ſuperat:quantum vix ſeptimus oꝛtus
Conficiat pedibus ſpacij pꝛoperantibus ire.
Atqꝫ lacu medius thonites intrat ⁊ exit
Nec violatur aqua:quãuis penetrabilis illa
Ocioꝛ atqꝫ vadis emergens cedit amaris:
hoc tamen omne ſolum fluuius quod cingit vterqꝫ
Indigenę populi pꝛo re dixere medãnem:
Quod medias amnes has terras flumine cingunt
Agricolis pariter paſtoꝛibus atqꝫ feracem
Vbere nam lęto floꝛenti ſemina cuncta

herbarumqꝫ toris ⁊ gramina lęta vireſcunt:
Ut varijs rami complentur fructibus alti:
Gens quoqꝫ pręfulget claris in laudibus illa:
Nam peperit multos celſa virtute potentes
Atqꝫ adeo ſimiles: licet ut mortalibus eſſe
Armenij iuxta quã ſunt aquilonis ad axes
Cõminus ⁊ fortes: quos ſentit mars matieni
Quos prope concludunt euphraten collibus altis
Montes diuitiis pariter belloqꝫ potentes:
Ad partes auſtri babylon: quam moenibus olim
Mirandis poſuit firmiſqꝫ ſemiramis vrbem
Cuius in arce domũ ſplendentẽ fecerat auro:
Quam ſimul argentũ varie decorauit eburqꝫ
hoc quoqꝫ pingue ſolum palmarum diuite ſilua:
Quod fert berylli munus pręcioſius auro:
Berylli lapidem liquidum: glauciqꝫ coloris.
Per loca quę tendunt aſianę ad moenia petrę.
At ſupra babylona vides ⁊ flamina vaſta
Ciſſos meſſabiaſqꝫ chalonitaſqꝫ feroces.
Armenios montes ſi linquens ibis ad ortus
Medica noſcetur tibi tellus: cuius ad axes
Geri ſunt mardiqꝫ viri ſimul atrapateni
Ad noton inde habitant medorum rura tenentes.
Medea hinc fugiens dederat cognomina terrę
hinc medij varios vſus nouere veneni:
Quorum per multas ſpacium diffunditur oras.
hęc generat narciſſiten oriente ſub ipſo
Qui lapis eſt fuſcus: cõplent hanc vndiqꝫ ſiluę
Inter quas homines pecuaria diria paſcunt.
Caſpiadas tangunt portas: qui ſolis ab ortu
Rupibus hęc celſis aſię ſunt clauſtra potentis.

Qua via ſub boream duplex: ſe ſcindit: ⁊ auſtrum:
hęc regio perſas hyrcanos ducit: at illa:
Sub colles imos habitant: poſt caſpia clauſtra
Martia gens parthi: telis arcuqꝫ potentes:
Uiuere qui ſpolijs gaudent: raptuqꝫ nefando:
Qua propter bellis homines vexantur in orbe:
Atqꝫ optata perit multo pax ſanguine mundi.
Poſt hos eſt perſis circundata montibus altis
Aſſiduis florens regnis: ⁊ diuite cenſu
Ex quo perdomuit ſydorum moenia ſardis
Cingitur excelſis hęc vndiqꝫ collibus omnis
Aduergens auſtros poſt caſpia clauſtra petenſqꝫ
Quod proprio pelagus celebrat cognomine latum
Atqꝫ tripartitis habitatur finibus illa.
Nanqꝫ colunt alij rigidę ſub partibus arcti
Terras quas medij nemoroſis montibus vmbrant:
Aſt alij medię viuunt regionis in aruis
Littora poſtremi tangunt auſtralia perſę
Prima parte ſabę medijſqꝫ paſargada: poſt hunc
Taſcorum telis habitat gens fortis ⁊ arcu.
Quinqꝫ tenent populi diuiſos perſidis agros:
Amnibus hęc multis recreatur ⁊ vbere pingui
hinc choros immenſus profunditur. inde choaſpes
Fonte cadens indo: qui ſtringit gurgite fuſa
In cuius ripis pręclarus fulget achates
Pondere conſimilis voluit quos vnda cylindris
Fertilis hęc tellus foecundis paſcitur auris
Nam ventis ſemper floreſcunt rura fecundis:
hęc eadem gemmis nimium decoratur honeſtis
Quarum quis varias vires? quis nomina dicat?
Te colythum memorem iuſto cognomine dictum

Qui lapides renum tritus potuſqꝫ reſoluit:
Mirītenenqꝫ bonum nardi cum reddat odorem
Hic eſt actites ſonitum cui ſpiritus addit
Archanum crepitans pręgnantibus vtilis eſſe.
Necnon pyrites: digito qui ſtrictus adurit
Gemmaqꝫ quę radios emittit candida ſolis
Atqꝫ ſelenites lunaris imagine lucis:
Quod decus ⁊ minuit proprij ſplendoris ⁊ auget.
Reſpice nunc reliquas aſię ſub finibus oras.
Perſidis ad pontum carmani ſolis ab ortu
Littora pars habitant: medię pars limina terrę:
Cedroſi poſt hos tendunt orientis ad ignem
Oceanum iuxta radiis proprioribus vſqꝫ
Eſt ſcythię tellus auſtralis flumen ad indum:
Qui ponto rapidus rubro contrarius exit.
Gurgite nam celeri rectus decurrit ad auſtrum:
Caucaſus oriens primum de montibus altis.
Diuidua cuius patalenę cingitur vnda
Separat innumeras ⁊ vaſto gurgite gentes:
Ad partes rapidi qua vergunt lumina ſolis
Oritas aribaſqꝫ ſimul liniqꝫ arachotas
Utentes leuis: ⁊ ſatraidas ſimul omnes
Pampanij montis ſub celſa rupe arienos
Nomine cōmuni: qui terras vbere nullo
Florentes habitant: ſquallent nam ſentibus aſpris
Coralij lapidem: qui rubrum littore carpunt.
Saphirijqꝫ decus nigri flauijqꝫ coloris
Saxorum cędunt venis ac merce beati
In quorum terras hinc tethyios ęquora claudunt
Quas primo titan aſcendens lumine cernit
Unde color populis niger eſt flagrantibus ortus

Atqꝫ gerūt ſimilis hyacintho frōte capillos.
Effodiunt alij terras: auriqꝫ metallum.
Aſt alij texunt tenuiſſima tegmina lini:
Uel dentes ſtringunt elephantis ab ore reuulſos:
Scrutantur ripis alij torrentibus imbri:
Berylli gemmas glauci: nitidumqꝫ adamanta:
Atqꝫ aura viridi legitur: quę ſplendet iaſpis:
Coralijqꝫ decus liquidi: gratiqꝫ topazi
Purpureoqꝫ amethyſos ineſt ſuffuſa colore:
Diuitias magnas ſic tellus illa miniſtrat:
Aſſiduis rigant hanc totam fontibus amnes
Arboribuſqꝫ viget varijs milioqꝫ ſequenti:
Et precio rubrę perfloret arundinis illa.
Hinc alij ſuperant procero corpore tantum
Inſiliant equitum faciles vt more elephantis:
Aſt alij viuunt ſapienti pectore nudi
Luminibuſqꝫ vident rectis mirabile ſolem
Et radios oculis ⁊ ſacra mente retractant
Signaqꝫ concipiunt arcana luce futuri:
Pſitacus hic viridis decoratus torque rubenti
Naſcitur: humanę ſimulat qui verbera linguę.
Nunc age te fluuios montes formāqꝫ docebo:
Ipſius terrę populos genteſqꝫ beatas
Marginibus ternis tellus hęc clauditur omnis
Obliquatqꝫ latus per cunctas linea partes.
Heſperios fines immanis terminat indus:
Ad notios pelagus concludit gurgite rubrum:
Sed gentes ortus ⁊ caucaſus excipit arctum.
Hanc homines habitant multi diteſqꝫ colendam
Nominibus varijs diſcreti: ⁊ finibus amplis:
Dardanij ripas contingunt fluminis indi

Hic vbi precipitem ſcopuli fundunt aceſinem
Hunc q; capax claſſis venientẽ voluit hydaſpes
Tertius hos ſequitur ſplendenti gurgite cophes:
Toxilus inter quos habitat cũ gente fabarum.
Hinc ſcodri poſt hos ſunt: peucanei q; feroces.
Sangaridę q; truces: auri qua pondus onuſtum
Deuoluens: hypaniſ q; trahit: rapiduſ q; megarus
Quos capit emodo miſſos gangetica monte
Tellus porrigitur quę ad terrę colidis auſtros
Oceani tangens pelagus ſub collibus altis
Quos volucres metuunt celeri contingere penna
Unde locis graij poſuerunt nomen aornin
Hic via quę celebrat nomen dionyſia bacchi
Cui ſtatuas dederat victoria finibus illis
Hic tylos eſt ſuperans vaſtę miracula terrę
Inſula: nanq; viret cunctis in partibus anni
Nec folijs nudat ramos autumnus in illa.
Aſſidue q; tenet flores genus arboris omne.
Hic adamas fulget lymphantia pectora ſanans.
Et prohibens miſeris occulti damna veneni:
Quem minime valeat ferrum ſuperare nec ignis:
Frangitur hircino maceratus ſanguine tantum
Sed tepido: fractis multis incudibus ante:
Ad motum retrahi defendens robore miro
Hic lignis lucem ſimulat ſplendore lucernę
Hinc meruit nomen prędaro nomine dignum
Tot ſunt per terras vulgate nomine gentes:
Nam reliquas quę mens valeat mortalis in orbem
Diſperſas: numerare tibi ſine numine magno?
Quod bene diſpoſuit terras: ponti q; profundum:
Sideribus varijs decorans cęleſtia templa:

Et multis recreãs: varijſ q; coloribus arua
Munera per populos tribuens diuerſa virorum.
Sed nos terrarum tractus gaudere per euum:
Et quęcunq; mari circumdatur inſula vaſto:
Oceanuſ q; ſimul: necnon penetrabilis vnda:
Quam gremio tellus ſinuoſo ſuſcipit alma:
Et fluuij monteſ q; lacus: quos continet orbis:
Nam pelagi partes percurri carmine vaſtas:
Et terrę pariter regiones finibus amplis:
Omnipotens pro quo genitor mihi pręmia donet.

Pomponij mellę vna cũ priſciani ex dionyſio de or/
bis ſitu interpretatione finit. Erhardus ratdolt Au/
guſtẽſis impreſſit Venetijs. 15. Calen̄. Auguſti An/
no ſalutis noſtrę. 1482. Laus deo.

Caius Julius Solinus / de Collectaneis rer memorabilium

CAI Iulii Solini rerũ memorabilium collectaneæ. Solinꝰ Auẽtino Salutẽ.

c V m & Aurium clementia; & optimarꝫ artiũ ſtudiis præſtare te ceteris ſentiam: Idq; oppido expertus de beniuolentia tua nihil temere perceperim: reputaui examẽ opuſculi iſtius tibi potiſſimũ dare: cuius uel induſtria promptus ſuffragiũ: uľ benignitas ueniã ſpõdebat faciliorẽ. Liber eſt ad compendiũ præparatus· quantũq; ratio paſſa ẽ: ita moderate repreſſus: ut nec ꝓdiga ſit ĩ eo copia: nec dãnoſa cõcinitas. Cui ſi animũ ꝓpius intenderis· uelut fermentum cognitionis magis ei ineſſe· quã bratheas eloquẽtie deprehẽdes. Exquiſitis .n. aliquot uoluminibus ſtuduiſſe me impendio fateor: ut a notioribus referrẽ pedẽ: & remotis largius ĩmorarer. Locorꝫ cõmemoratio plurimũ tenet· ĩ quã partẽ fert me inclinatiorẽ uniuerſa materies. quorꝫ cõmeminiſſe ita uiſum ẽ: ut inclytos terrarꝫ ſitus: & inſignes tractus maris: ſeruata orbis diſtinctiõe ſuo quoq; ordini redderemus. Inſeruimus & pleraq; differẽter cõgruẽtia: ut ſi nihil aliud· ſaltem ipſa uarietas legẽtiũ faſtidio mederet. Inter hæc hoĩuꝫ & aĩaliũ naturas expreſſimus: aditis paucis ꝺ arboribus. Et Lapidibꝰ exoticis: de extimarꝫ gentũ for-

mis: ꝗ ritu diſſono abditaꝝ nationū: nōnullis
etiam dignis memoratu: quæ ꝑtermittere in/
curioſum uidebatur: quoꝝ auctoritas (qđ ĩpri
mis induſtriæ tuæ ĩſinuatum uelim) de ſcrip/
toribus manat receptiſſimiſ. quid enim afferre
nouum poſſimus: quod ꝓprium noſtrum eſſe
poſſit: cū nihil omiſerit antiquitatis diligentia:
quod intactū ad hoc uſq; eui ꝑmaneret. Qua
ꝓpter queſo: ne de preſenti tēpore editionis
iſtius fidē libres: quoniā quid: ueſtigia mone/
te ueteris ꝑſecuti oppiniones uniuerſas elige
re maluimus potius q̄ innouarē. Ita ſi qua ex
iſtis ſecus (q̄ opto) in animū tuū uenerint ꝯdes
uelim infantiæ meæ ueniā. nā cōſtantia ueri/
tatis penes eos ē quos ſecuti ſumus. ſicut er/
go qui corpoꝝ formas emulanē) poſtpoſitis q̄
reliqua ſunt añ oĩa effigiant modū capitis: nec
prius lineas deſtinant ĩ membra alia q̄ ab ip̄a
(ut ita dicam) figuraꝝ arce auſpiciū faciant in
cohandi. Nos quoq; a capite orbis. i. ab urbe
Roma principiū capeſſemus: quāuis nihil ſup
ea reliquerint doctiſſimi auctores: quod ĩ no/
uū noſtrum preconium poſſit ſuſcitari: ac ſup/
uacuū pene ſit religere tramitē decurſum tot
animalibus. ne tñ ꝓrſus diſſimulata ſit: origi/
nē eius (q̄ta ualemus) ꝑſeq̄mur fide. qđ añ oĩa
demittere ĩ pectus tuū uelim/ac ſcribere.

De origine & tēporibus urbis Romæ: & mē
ſibus & diebus intercalaribus Capl'm. i.
De temporibus urbis condite. ii.
De homine: & primū de menſtruis. iii.
De fortitudine. iiii.
De memoria. v.
De moribus. vi.
De eloquentia. vii.
De Italia & eius antiquitate. viii.
De ĩſulis: & primū de corſica & cathochite la/
pide. viiii.
De ſardinia: ſolifuga: & herba ſardinica. x.
Sicilia: In ea ſoli & aquarum memorabilia: &
de achate lapide. xi.
De inſulis uulcaniis. xii.
Europe ſinus. xiii.
De Theſſalia & Macedonia: & Philippi ocu/
lo. xiiii.
De macedonia: & olympo mōte: & lapide pe/
ante. xv.
De thracia: & thracum moribus: & gruibus:
& hyrundinibus: & iſtmo. xvi.
De claro inſula: & de miralibus quæ in cre/
ta ſunt: & de chariſto & delo: & diluuio: & co/
turnicibus. xvii.
De creta inſula. xviii.

De euboea:paro:nixo:icaro:melo:carphato rhodio:lemno. xviiii.
De hellesponto:ꝑpontide:boſphoro:& ele/phantis. xx.
De hiſtro flumine:fibro:pontico:& gemma pontua. xxi.
De hyppani amne:& exāpeo fōte. xxii
De boriſthene amne:& ſcythis:& natur̃ canū & ſmaragdo lapide:& chriſtallo. xxiii.
De hyperboreis. xxiiii.
De arympheis: Tygridibus:Pantheris par/this: xxv.
Vnde maria mediterranea oriant̃. xxvi.
De inſulis ſcythicis:& oceano ſeptentrionali: & ſpatiis īter ſcythas & indoſ:formis hominū ceruis tragelaphis. xxvii.
De germania & eius fontibus:de uris & alce: & ſuccino:& ceraunio albo. xxviii.
De gallis:meſia:& oleo medico. xxix.
De brithania:& īſulis gallici oceāi. xxx.
De hyſpania:gaditano freto:mediterraneo mari & oceano. xxxi.
De libya:& hortis heſperidum:& achāte mō te. xxxii.
De mauritania:& elephantis. xxxiii.
De numidia:& de urſis in ea. xxxiiii.
De aphryca:cyrenica: leonibus:hiena: hie/nio lapide:ſerpentibus:onagris:heliotropio gemma:pſillis:baſiliſco:ſimiis. xxxv.
De amatibus & aſbitis. xxxvi.
De garamātib⁊:& inſula gauleon. xxxvii.
De æthiopibus & eoꝝ mirabilib⁊. xxxviii.
De ultimis gentibus libyæ. xxxviiii.
De egypto:& de his q̄ ī eo ſunt. xl.
De arabia:& thure:& myrrha: cīnamo:phœ nice:ſardonice:& aliis lapidibus. xli.
De caſſio mōte:& pompei tumulo:& andro/medæ uinculis. xlii.
De iudea:& lacu aſphalte:& balſamo:& gen/ti eſſenorum. xliii.
De ſcytopoli oppido. xliiii.
De Tygri:& Eufrate:& lapidibus precio/ſis. xlv.
De cilitia:& cidno amne:& corytio:anero:& thauro monte. xlvi.
De chimera monte. xlvii.

De aſia.phrygia.galatia.lidia.epheſo urbe˙.
& uiris illuſtrib⁹: & đ Homero: & heſiodo: &
đ ſepulchris aiacis: & mēnonis: & eius auibus
& teutrantis regione: de cameleonte & cico/
niis. xxxxviii.
De bithinia: hānibale: acone pōtu: & acheni/
ſio ſpecu. xxxxviiii.
De pōticis oris. l.
De paphlagonia: & uenetoꝝ origīe. li.
De cappadocia. lii.
De aſſiria & media. liii.
De portis caſpiis. liiii.
De loco nominato Direū. lv.
De oxo flumīe: & bactris: & gētib⁹ circa oxū
& terminiſ liberi patriſ: & herculiſ: & camelo/
rum natura. lvi.
De ſeribus & uellere ſerico: & attagis. lvii.
De gente atrogorum. lviii.
De India. lviiii.
De taprobane inſula. lx.
De itinerario īdico: ſinu pſico & arabico. lxi.
De parthia: & ſepulchro cyri. lxii.
De babyllone: & de recurſu ad oceanū atlan/
ticum: in quo inſulæ gorgades: heſperideſqꝫ:
atqꝫ fortunate. lxiii.

De origine & tēporibus urbis Romæ & men/ſibus & diebus intercalaribus Ca.i.

ſVNT QVI VIDERI VELINT
urbis romæ uocabulum ab Euandro
primum datum: cum oppidū ibi offen
diſſet: quod extructū antea ualentiam dixerat
iuuentus latina: ſeruataqꝫ ſignificatione impo/
ſiti prius nominis Romā græce id eſt ualentiā
nominatā: quā arcades q in excelſa parte mon
tis habitaſſent: deriuatū deinceps ut tutiſſima
urbiuꝫ arces uocarentur. Heraclidi placet tro
ia capta quoſdā ex achiuis in ea loca ubi nunc
roma eſt deueniſſe per tyberim: deinde ſuadē/
te Roma nobiliſſima captiuaꝝ quæ his comes
erat incenſis nauibus poſuiſſe ſedeſ: inſtruxiſſe
mœnia: & oppidū ab ea romā uocauiſſe. Aga
tocles ſcribit Romā non captiuā ut ſupradictū
eſt fuiſſe ſed Aſcanio natam Aeneæ neptē ap
pellationis iſtius cauſam fuiſſe. Traditur etiam
proprium romæ nomē: uerūtamē uetitum pu
blicari qui quidem in quo minus inclareſceret
cerimoniaꝝ arcana ſanſerunt ut hoc pacto no/
titiam eius aboleret fides placitæ taciturnita/
tis. Deniqꝫ Valerius Soranus quod contra in
terdictum id eloqui auſus ſit ob meritum pro/
fanæ uocis neci datus. Inter antiquiſſimas ſane

religiones ſacellũ colitur Angeronæ cui ſacri/
ficat̃ ãte diem xii. Kaleñ. ianuarias: quæ diua
præſul ſilẽtii ipſius prænexo obſignatoq; ore
ſimulacrum habet.

De temporibus urbis conditæ.

a Mbiguitatum quæſtio nos excitauit: ꝙ
quædã ibi multo ante Romulũ condita
ſint. Quippe aram Herculis quam uouerat ſi
amiſſas boues reperiſſet punito Caco patri in/
uentori dicauit: qui Cacus habitauit locum cui
ſaline nomẽ eſt: ubi trigemina nũc porta. Hic
ut Cælius tradit cũ atarchonte thyrrheno ad
quẽ legatus uenerat miſſus Marſiæ regi ſocio
megale phryge cuſtodiæ foret datus. Fruſtra
tus uicula unde uenerat rediit. Præſidiis ãpli
oribus occupato circa uulturnũ & cãpaniã re/
gno dũ rractat etiã ea quæ cõceſſerãt in arca/
dũ iura duce Hercule qui tũc forte aderat op/
preſſuſ ẽ. Megalẽ ſabini receperũt diſciplinã
augurãdi ab eo docti. Suo quoq; numini idem
Hercules ĩſtituit arã: quæ maxima apud põti
fices habetur: cum ſe ex Nicoſtrata Euãdri
matre quæ a uaticinio carmentis dicta eſt im
mortalem comperiſſet. Conſeptum etiam in
tra quod ritus ſacrorum factis bouicidiis do
cuit potitioſ. Sacellum Herculiſ ĩ boario foro
ẽ in quo argumẽta & cõuiuii & maieſtatis ipſius
remanẽt. Nã diuinituſ neq; muſcis illo neq; ca

nibus ĩgreſſus ẽ. Etenĩ cũ uiſceratione̅ ſacrifi/
colis dart muſcaꝝ deus dicit̃ ĩprecatuſ clauã ue
ro ĩ aditu reliq̃ſſe: cuiuſ olfatũ refugerãt caneſ
id uſq; nũc durat. Aedẽ ẽt quæ Saturni ærari
u; fert̃ comites eius cõdiderũt ĩ honorẽ Satur
ni quẽ cultorẽ regiõis illius agnouerũt extitiſ/
ſe. Iidẽ ex mõte capitolinũ ſaturnũ noĩauerunt
caſtelli quoq; quod excitauerãt: portã appella
uerũt ſaturniã quæ poſtmodũ pandana uocita
ta ẽ. Pars ẽt capitolini mõtis ĩfima habitaculũ
Carmẽtæ fuit: ubi & Carmẽtis nũc fanũ eſt: a
qua carmẽtali portæ nomẽ datũ eſt. Palatinũ
nemo dubitauit quin arcades habeat auctorẽs:
a quibus primũ pallãtũ oppidum cõſtitutum:
quod aliq̃diu aborigineſ habitauerũt: & prop
ter ĩcõmodũ uicinæ Paludis quã prætermeãs
thyberis fecerat ꝓfecti rheate poſtmodũ reli/
querũt. Sũt qui uelĩt a balatibus ouiũ mutata
littera: uel a Pale paſtorali dea aut ut Silenus
probat ab Hiperborea Pallãtis filia: quã Her
cules ibi cõpreſſiſſe uiſus eſt nomẽ mõti adop/
tatũ. Sed quãq̃ iſta ſic cõgruãt: palã eſt ꝓpe
ro illi augurio deberi romani nois gloriã. Ma
xime cũ annoꝝ ratio faciat cardinem ueritati.
Nã ut affirmat Varro auctor diligẽtiſſimuſ ro
mã cõdidit Romulus Marte genitus & Rhea
Siluia: uel ut nõnulli Marte & Ilia: dictaq; pri
mũ ẽ roma quadrata ꝙ ad eq̃libriũ foret poſi

ta. Ea icipit a ſilua q̄ ē ī area Apollinis & ad ſu
pciliū ſcalarꝝ Caci hēt terminū ubi tuguriū fuit
Faſtuli. Ibi romulus māſitauit q auſpicato mu
roꝝ fūdamēta iecit duodeuigīti natuſ ānos xi.
Kal. maii hora poſt ſecūdam ante tertiam ſicut
Lutius Tarrutius prodidit mathematicoꝝ no
biliſſimus Ioue ī piſcibus Saturno Venere Mar
te Mercurio in ſcorpione Sole in tauro Luna ī
libra conſtitutis. Et obſeruatum deinceps ne
qua hoſtia parilibus cæderetur ut dies iſte a ſā
guine eſſet puruſ: cuius ſignificationē de partuſ
Iliæ tractam uolunt. Idem Romulus regnauit
annos ſeptem & triginta de cecinnēlibus egit
primum triumphum: & Acroni regi eoꝝ detra
xit ſpolia: quæ Ioui pheretrio primus ſuſpen/
dit: et opima dixit. Rurſū de antennatibus tri
umphauit. De ueiētibus tertio. Apud capreæ
paludem nonis quintilibus apparere non deſi/
nit. Cæteri reges quibus habitauerūt dicemuſ
locis. Tatius in arce ubi nūc eſt ædes Iunonis
monetæ: qui āno quinto ꝙ ingreſſus urbem
fuerat a laurentibus interemptus ſeptima et ui
geſima olympiade hominem exuit. Numa in
colle primū quirinali. Deinde ꝑpter ædem ue
ſtæ ī regia quæ adhuc ita appellat: qui regna
uit annis tribus et quadraginta: ſepultuſ ſub ia
niculo. Tulliuſ hoſtiliuſ ī uelia ubi poſtea deū
penatū ædes facta ē q regnauit annos duos &

trigīta obiit olympiade qnta & trigeſima. An
cus Martius in ſūma ſacra uia ubi ædes larium
eſt qui regnauit ānos quattuor & uigīti: obiit
olympiade pria & quadrageſima. Tarquiniuſ
priſcuſ ad mugoniā portā ſupra ſūmā nouā uiā
q regnauit ānoſ octo & trigīta. Seruiuſ Tulluſ
exqlus ſupra cliuū urbicū q regnauit ānos xlii.
Tarqnius ſupbus & ipē ēt exquiliis ſupra cliuū
pulliū fagutalē lacū q regnauit ānīſ quinqꝫ & ui
gīti. Cicio romā duodecima olympiade placet
cōditā. Pictori octaua. Nepoti Cor. & Lucta/
tio opiniōes Erathoſtenis & Apollodori com
ꝓbātibus olympiadis ſeptimæ āno ſecūdo Pō
ponio attico & M. Tullio olympiadiſ ſextæ an
no tertio. Collatis igit̄ noſtris & græcoꝝ tpi/
bus īuenimus incipiēte olympiade ſeptima ro/
mā cōditā āno poſt iliū captū quadrigēteſimo
tertio: Quippe cartamē olympicū quod Her/
culeſ ī honorē ataui materni Pelopis ediderat ī
termiſſū Iphitus Elæus filius eius inſtaurauit
poſt excidiū troiæ anno quadrigēteſimo octa
uo: Ergo ab Iphito numerat̄ olympias prima
Ita ſex mediis olympiadibus īteriectis quibus
ſingulis āni quaterni iputāt̄ cū ſeptima cœptā
te olympiade roma cōdita ē. Inter exortum ur
bis & troiā captā iure eſſe ānos. ccccxxxiii. cō
ſtat. Huic argumēto illud accedit: ꝙ cū Caius
Pōpeius Gallus & Q. Veranius āno urbis cō

ditæ octingẽteſimo primo fuerũt cõſules. Cõ
ſulatu eoꝝ olympias ſeptĩa & ducẽteſima actis
publicis ãnotata ẽ: Quater ergo multiplicatis
ſex & ducẽtis olympiadibus erũt ãni octigẽti
xxiiii. quibus ſeptimæ olympiadi ãnectẽdus ẽ
unus ãnuſ: ut ĩ ſolidũ colligãtur. Dccccxxv. ãni
Ex qua ſũma detractis quattuor de uiginti an/
nis olympiadũ retro ſex manifeſte ãni. dccc. &
i. reliqui fiẽt. Qua ꝓpter cũ octigẽteſimo pri/
mo ãno urbis cõditæ ducẽteſima ſeptĩa olym/
pias cõputet: par ẽ romã ſeptimæ olympiadis
ãno primo credi cõditã. In qua regnatũ ẽ ãnis
ducẽtis quadragintauno. Decẽuiri creati anno
trecẽteſimo ſecũdo. Primũ punicũ bellũ anno
trecẽteſimo octuageſimo octauo. Secũdũ quin
gẽteſimo trigeſimoquĩto. Tertiũ ſexcẽteſimo
quarto. Sociale ſexcẽteſimo. lxii. ad Hirtiuꝫ &
C. pãſã cõſules ãni. dccx. quoꝝ cõſulatu Cæ/
ſar Auguſtus & coſul creatus ẽ octauũ decimũ
ãnũ agens: q pricipatũ ita ĩgreſſus ẽ: ut uigilã
tia illius nõ mõ ſecuꝝ ueꝝ ẽt tutũ ĩperiũ eſſet.
quod tp̃us ferme ſolũ repertũ ẽ: quo plurimũ
& arma ceſſauerũt: & ĩgenia floruerint: ſcilic&
ne inerti iuſtitia lãgueſcerẽt uirtutis opera bel
lis quieſcẽtibus. Tũc. n. primum curſus annui
perſpecta ratio: quæ a reꝝ origine profũda ca
ligine tegebatur. Nã ante Auguſtum Cæſarẽ
ĩcerto modo ãnum cõputabãt: qui apud ægy

tioſ quattuor mẽſibus terminabatur: apud arca
des tribus: apud arcbãnas ſex: in italia apud la
uinios xiii. quorum ãnus trecentis ſeptuaginta
quattuor diebus ferebatur. Romani in initio
annum decem menſibus computauerunt a mar
tio auſpicãtes: adeo ut eius die prima d' ariſ ue
ſtalibus ignes accenderẽt: mutarent ueteribus
uirides laureas. Senatus populus comitia age/
rent: matronæ ſeruis ſuis cœnas ponerent: ſi/
cuti ſaturnalibuſ domini. Ille ut honore prom/
ptius obſequium prouocarent. Hi quali grati
am repẽſarent perfecti laboris: Maximeqꝫ hũc
menſem principem teſtãtur fuiſſe. Et qui ab
hoc quintus erat quintilis dictus eſt. Deinde
numero decurrente december ſolennem nu
merum finiebat intra diem tricẽteſimum quar
tum. Tunc enim iſte numerus explebat an/
num: ita ut ſex menſes tricenum dierum eſſent
quattuor reliqui tricenis & ſingulis explica/
rent. Sed quoniam ratio illa ante Numam a lu
næ curſu diſcrepabat lunari computatione an
num peræquarunt quinquaginta & uno die ad
iectis: Vt ergo perficerent duodecim menſes
de ſex menſibus prioribus detraxerunt dies ſin
gulos: eoſqꝫ qnquaginta iſtis & uni diebus ad
nexuerũt: factique quinquaginta ſeptem diuiſi
ſũt i duos mẽſes quoꝝ alter. xxix. alter xxviii.

diebus agebat̃. Sic annus habere q̄nq; & quin quaginta & trecẽtos dies cœpit. Poſtmodũ cũ ꝑſpicerẽt temere ãnũ clauſũ ĩtra dies quos ſu pradiximus q̃nq̃uidẽ appareret ſolis meatũ nõ ãte tricẽteſimũ ſexageſimũ quĩtũ diẽ abun dã te ĩſup quadrãtis particula zodiacũ cõficere de curſũ quadrantẽ illum & decẽ dieſ addiderũt. ut ad liquidũ ãnus trecẽtis ſexagintaquinq; di ebus & quadrãte cõſtaret obſeruatiõe imparis numeri: quem Pythagoras monuit præponi ĩ oĩbus oportere: Vnde ꝓpter dies ĩpares diiſ ſuperis & ianuarius dicatuſ. & ꝓpter pares fe bruarius quaſi abominoſus diis ĩferis deputat̃ Cũ itaq; hic definito toto orbe placuiſſet cu ſtodiẽdi quadrãtis gratia a diuerſis gẽtibus ua rie iutercalabat̃: nec unq̃ tñ ad liquidũ fiebat tẽpoꝝ peræquatio. Græci ergo ſingulis ãnis xi. dies & quadrãtem detrãhebãt: eoſq; octies multiplicatos in annũ nouũ reſeruabãt: ut con tractus nonagenarius numerus in tres menſes per tricenos dies ſcideret̃. Qui ãno nono reſti tuti efficiebãt dies quadringẽtos quadraginta quattuor quos emboliſmos uel hyperballõtas nominabãt. Quod cũ initio romani probaſſẽt cõtẽplatione numeri pariliſ offenſione negle ctũ breui perdiderũt tranſlata in ſacerdotes in tercalãdi poteſtate. Qui pleriq; gratificantes rationibus publicanoꝝ pro libidine ſua ſubtra

hebãt tp̃a uel augebãt. Cũ hæc ſi forẽt cõſtitu ta moduſq; ĩtercalãdi ĩterdũ cumulatior ĩminu tiorq; fieret uł oĩo diſſimulatus p̃teriret̃: non nunq; accidebat ut menſes qui fuerãt hyemẽ trãſacti mõ æſtiuũ mõ autunale tp̃uſ inciderẽt Itaq; C. Cæſar uniuerſã hãc icõſtatiã inciſa tẽ poꝝ turbatiõe cõpoſuit. Et ut ſtatũ certũ p̃te ritus error acciperet dies xxi. & quadrãtem ſi mul intercaluit. Quo pacto regradati mẽſeſ de cetero ſtatuta ordinis ſui tp̃a detinerẽt. Ille er go ãnus ſolus trecẽtos xliiii. dies habuit. Alii deinceps trecẽtos ſexagenos quinoſ & quadrã tẽ: & tunc quoq; uitiũ admiſſũ ẽ per ſacerdoteſ Nã cũ p̃ceptũ eſſet ãno quarto ut intercalarẽt unũ diẽ & oporteret cõfecto quarto ãno id ob ſuari ãteq̃ quintus auſpicaretur: illi incipiẽte quarto intercalarunt nõ deſinẽte. Sic per ãnos ſex & xxx. cũ ix. dies tantũ ſufficere debuiſſent xii. ſũt intercalati: quod depræhẽſũ Auguſtus reformauit: iuſſitq; ãnos xii. ſine intercalatiõe decurrere: ut tres illi dies qui ultra. ix. neceſſa rios temere fuerãt intercalati hoc mõ poſſent repẽſari. Ex qua diſciplina oĩm poſtea tp̃oꝝ fũ data rõ ẽ. Veꝝ cũ & hoc & multi alia Auguſti tẽporibuſ dẽant̃: qui pene ſine excẽplis reꝝ po titus ẽ toto et tãta in uita eius ĩueniunt̃ aduer ſa ut nõ ſit facile diſcernere calamitoſior an be atior fuerit: primum ꝙ apud auunculum ĩ peti

tiõe magiſterii eqtũ prælatus ẽ ei Lepidus tri/
bunus cũ quadã auſpicãtiũ cœptoꝝ nota. mox
triũuiratus collegio prægrauatuſ põtate Anto
nii philippẽſiſ inde preſcriptiõis ĩuidia abdica/
tio poſtumi Agrippæ poſt adoptionẽ. Deĩde
deſiderio eius ĩſignis pñtia naufragia ſicula tur
pis ibi ĩ ſpelũca occultatio: ſeditiões militũ plu
rimæ: peruſina cura: detectũ filiæ adulteriũ &
uolũtas paricidalis. Nec minori dedecori nep/
tis ĩfamia incuſatæ: mortes filioꝝ & amiſſis li/
beris ñ ſolũ orbitatis dolor: ſed urbis peſtilen
tia: fames italiæ: bello illyrico ãguſtiæ. rei mi
litaris corpus morbidum: cõtumelioſa diſceſſio
priuigni Neronis: uxoris ẽt & Tiberii cogita/
oñs paꝝ fidæ atq; in hũc modũ plura. huius tñ
ſuprema qĩ lugeret ſæculũ penuria ĩſecuta ẽ fru
gũ oĩm. At ne fortuitũ qđ acciderat uideret ĩ/
minẽtia mala nõ dubiis ſignis apparuerũt: Nã
fauſta qdã ex plebe partu uno edidit quattuor
geminos mars duos: fœminas totidẽ: mõſtru
oſa fæcũditate portẽdẽs futuræ calamitatis in
ditiũ: qꝗuis Trogus auctor affirmat ĩ ægypto
uno utero ſeptenoſ ſimul gigni. quod ibi minuſ
miꝝ cũ fetifero potu nilus ñ tãtũ terraꝝ ſed &
hoim mrña arua fæcũdet. Legimus ſañ Cn. Põ
peiũ Euthichidẽ fœĩnã aſia exhibitã quã cõſta
bat tricies enixã cũ ex eius liberis ĩ theatro pu
blicaſſe. V ñ cõpotẽs hoc loco duco ſuper hoĩs

gñatiõe tractare. Et. n. cũ de aĩalibus quæ di
gna dictu uidebãt ꝓut p̃ria cuiuſq; admonebat
ſimus notaturi iur ab eo potiſſimũ exordiemur
quod reꝝ natura ſenſus inditio & rõiſ capacitaſ
præpoſuit omnibus.

De hoĩe & primũ de mẽſtruis.

d Emocritus phiſicuſ ait mulier ſolũ aĩal mẽ
ſtruale ẽ cuius ꝓfluuia ñ puis ſpectata do
cuñtis inter mõſtrifica merito numerať. Con
tactæ his fruges nõ germinabũt: aceſcẽt mu/
ſta morieť herbæ: amittẽt arbores fœtus: fer
rũ rubigo corripiet: nigreſcẽt æra. Si quid ca/
nes inde ederint in rabiẽ efferabũtur: nocituri
morſibus: quibuſ lymphaticos faciunt parua
hæc ſũt. Bitumẽ ẽ ĩ iudæa quod aſphaltes gi/
gnit lacus adeo lentũ mollitie glutinoſa ut a ſe
neqat ſepari. Eniuero ſi abrũpeř ptẽ uelis uni
uerſitas ſeqť: ſcindiq; ñ põt qm̃ in qꝗtũ ducať
extẽdiť. Sed ubi admota fuerit cruor illo pol/
luta fila diſcerpiť ſpõte: & applicata tabe didu/
ciť pauloañ corpuſ unũ: fitq; de tẽacitate cõne
xa cõtagiõe ptitio ĩpẽtina. hẽt plañ illud ſalu/
tař ſolũ ĩ ſe qđ auertit ſyduſ helenæ pnicioſiſſi
mũ nauigãtibuſ. cæteꝝ ipæ fæĩæ qbuſ munuſ
ẽ neceſſitatiſ huiuſ qꝗdiu ſũt ĩ ſua lege ñ inocẽ
tibuſ ocľiſ cõtuẽť: aſpectu ſpecľa uitiãt: ita ut
hebeteť uiſu fulgõ offeſuſ: & ſolitã æmulati/
onem multus extinctus ſplendor amittat: faci/
eſque obtuſi nitoris quadam caligine nubilet.

Mulieꝶ aliæ ĩ æternũ ſteriles ſũt:aliæ mutatis
cõiugiis exeũt ſterilitatẽ:nõnullæ tãtũ ſemel
pariũt.Quædã aut fœminas aut mares ſẽper
poſt annũ quĩquageſimũ fæcunditas oĩm con/
quieſcit.Nã ĩ ãnũ lxxx.uiri gen̄rãt ſicuti Maſ
ſiniſſa rex mathinaꝶ filiũ.lxx.& ſextũ agẽſ an/
nũ genuit.Cato octogeſimo exacto ex filia Sa
lonis clientis ſui auũ uticenſis Catonis procrea
uit.Cõptũ & illud ẽ ꝙ iter duos cõceptuſ cum
ĩterceſſerit paululũ tẽporis uterq; reſidet.Si/
cut in Hercule & Iphicle appuit fratre eius qui
geſtati eodẽ onere ĩteruallis tñ quibus cõcep/
ti fuerãt nati uidẽtur.Et de Proconiſſia ancilla
quæ e duplici adulterio geminos edidit utrũq;
patri ſuo ſimilẽ.Hic Iphicles Iolaum creat:qui
ſardiniã ingreſſus palãtes ĩcolaꝶ aĩos ad con/
cordiã eblãditus olbiã & alia græca oppida ex
truxit.Iolẽſes ab eo dicti ſepulchro eius tem
plũ addiderunt:quod imitatus uirtutes patrui
malis plurimis ſardiniã liberaſſet. Ante oĩa ſo
bolẽ cogitãtibuſ ſternutatõ poſt coituſ cauẽda
ne prius ſemẽ excutiat ĩpulſus repentinus quã
penetralibuſ ſe mrĩcis ĩſinuet paternus humor
ꝙ ſi nãlis materia hæſerit decĩus a cõceptu di/
es dolore grauidas admonebit.Iã inde incipiet
& capitiſ ĩqetudo & caligine uiſuſ hebetabitur.
ciborum quoq; faſtidiis ſtomachi claudet̃ cupi
do. Cõuẽit ĩter omẽs corda primũ ex uniuerſa

formari carne:eaq; in diem quintũ & ſexageſi/
mũ creſcere diminui autem ex oſſibus ſpinas:
ea ꝑpter capitale eſt:ſi pars alterutra noceat̃
plane ſi corpuſculum in marẽ fugeretur:meli/
or eſt color grauidis & pronior partitudo ute
ri.Deniq; a quadrageſimo die motus alter ſe/
xus nonageſimo primum die palpitat.Et con/
cepta fœmina geſtãtis uultum pallore inficit.
crura quoq; præpendit languida tarditate. In
utroq; ſexu cum capilli germinãt incõmodum
maius eſt.Fitq; plenilunìis auctior ægritudo
quod tempus etiam editis ſemper nocet cum
ſalſiores eſcas edit grauida ũguiculiſ careat par
tus.At cum prope ad uterum liberandum ue/
nerint momẽta maturitatis:enitenti ſpiritũ re
tinere plurimũ cõgruit:quoniã quidem letali
mora oſcitatio ſuſpẽdit puerperia.Cõtra natu
rã eſt in pedes ꝓcedere naſcẽtes:quapropter
uelut ægre pati appellãtur agrippæ.Ita editi
minus proſpere uiuũt:& de uita æuo breuiori
decedũt.Deniq; unũ.M.Agrippã inuenimus
beatũ:nec tñ uſq; eo ĩoffẽſe ut nõ plura aduer
ſa ptulerit ꝙ̃ ſecũda.Nãq; & miſera pedũ uali
tudine:& apto cõiugis adulterio:& aliquot in
fœlicitatis notis retrouerſi ortus omẽ luit.
Fœminis perĩde ẽ ĩfauſta natiuitas:ſi cõcretũ
uirginale fuerit quo pacto genitalia fuere Cor
neliæ:quæ edituſ gracchis oſtẽtũ hoc putauit

ſiniſtro exitu liberoꝝ. Rurſũ necatis matribus
ortus ẽ auſpicatior ſicut Scipio Africanus qui
defũcta parẽte ꝙ exciſo utero in diem uenerat
primuſ romanoꝝ Cæſar dictus ẽ. E geminis ſi
remanẽte altero alter abortiuo fluxu excide-
rit alter qui legittimũ natus eſt uopiſcus noiat̃.
Quidã & cũ dentibuſ procreãtur ut Cn. Papy
rius Carbo & M. Curio dẽtatus ob id cogno-
minatus. Quidã uice dẽtiũ cõtinui oſſis armãt̃
ſoliditate. qualẽ filiũ bythinioꝝ rex Pruſiaſ ha
buit. Ipſũ dẽtium numeꝝ diſcernit qualitas ſe-
xus: cũ ĩ uiris plur̃s ſint ĩ fœminis pauciores.
quos cynodotas uocãt & q̄bus gemini ꝓcedũt
a dextra p̄te fortunæ blãdimẽta ꝓmittũt: q̄buſ
ab leua uerſa uice. Naſcẽtiũ uox prima uagituſ
ẽ. Lætitiæ .n. ſẽſuſ differt̃ ĩ quadrageſimũ diẽ
Itaqꝫ unũ nouimus eadem hora riſiſſe qua erat
natus .ſ. Zoroaſtem: mox optimaꝝ artiũ peri
tiſſimũ. At Craſſuſ auus eiuſ quẽ rapuerũt bel
la p̄thica ꝙ nũq̃ꝫ riſerit agelaſtos cognoiatuſ.
Inter alia ſocratis magna p̄claꝝ illud ẽ ꝙ in eo
dẽ uultuſ tenor̃ ẽt aduerſis ĩterpellãtibus p̄ſti
tit. Heraclituſ & Diogẽs cynicuſ nihil ũq̃ꝫ de
rigor̃ aĩ remiſẽrũt: calcatiſqꝫ turbinibus fortuito
rũ aduerſuſ oẽꝫ dolorẽ & miſericordiã uniformi
durauer̃ ꝓpoſito. Põponiũ poetã cõſularẽ uiꝝ
nũq̃ꝫ ructaſſe hẽt̃ ĩter exẽpla. Antoniũ Druſi
ñ ſpuiſſe p̄celebre ẽ: nõnulloſ accepimuſ enaſci

cõcretis oſſibus: eoſqꝫ neqꝫ ſudare neqꝫ ſitire
cõſueuiſſe qualiſ ſyracuſanuſ fert̃ Lygdamuſ q̄
tertia & trigeſia olympiade primuſ & olympi-
co certaĩe pãcratii coronã r̃portauit: eiuſqꝫ oſ
ſa depræhẽſa ſũt medullas ñ habere: maximã
uirium ſubſtantiam neruoſ facere certiſſimum
eſt: quãtoqꝫ fuerint denſiores: tanto propenſi
us augeſcere firmitatẽ Varro in relatione pro
digioſæ fortitudiſ ãnotauit Tritanũ gladiato
rẽ natura ſamnitem fuiſſe qui & rectis & trãſ-
uerſis neruis non mõ crate pectoris ſed & ma
nibus cancellatis & brachiis omẽs aduerſari-
os leui tactu ac pene ſecuris cõgreſſionibus ui
cerit: eiuſqꝫ filium militem Cn. Pompeiũ pari
modo natum ita ſpreuiſſe hoſtem prouocãtẽ:
ut inermi eum dextra & ſuperaret: & captum
digyto uno in caſtra imperatoris ſui deferret.
Milonem quoqꝫ Crotonienſẽ ferunt egiſſe oĩa
ſupra q̃ꝫ homo ualet: de quo & hoc proditur:
ꝙ ictu nudæ manuſ tauꝝ fecit uictimã eũ ſoli-
dũ qua mactauerat die abſũpſit ſolus nõ graua
ti ſuper hoc nihil dubiũ. Nã factũ eulogiũ ex-
tat. Victor ille oĩm certaminũ quæ obiuit. Sa
ne alectorius tradit̃ q̄ lapis ſpecie chriſtallina
fabæ ĩ modum in galloꝝ uentriculis reperitur
aptus ut dicũt prœliãtibus. Milõ porro priſci
Tarquini tẽporibuſ emicuit. Iam uero qui de-
fluxũ animum referat ad ſimilitudinẽ cãs quã-

ſum artificis naturæ ingenium depræhendet.
Interdum enim ad genus ſpectant: & per ſobo
lem in familias tranſitus faciunt. Sicut plerūq;
paruuli modo neruulos modo cicatrices modo
qualeſcunq; originis ſuæ notas ferūt. Vt in Le
pidis quorum tres interuulſa tamen ſerie ex ea
dem domo obducto mēbrana oculo ſimileſ ge/
niti reperiuntur. Vel in byzantino nobili pugi
le qui cum matrem haberet adulterio ex æthio
pe conceptam qui nihil patri comparādum red
didiſſet: ipſe in æthiopem auum regenerauit.
Sed hoc minus mirū ſi reſpiciamus ad ea quæ
ſpectata ſunt inter externos regem Anthiochū
Archenion quidam ex plebe ſyriatica ſic facie
æmula mentiebatur ut poſtmodum Laodice
uxor regia obiecto populari iſto tam diu diſſi/
mulauerit defunctum maritum quoad ex arbi/
tratu eius regni ſucceſſor ordinaretur. Inter
Cn. Pompeium & C. Iubium humili loco natū
tantus error extitit de paribus liniamentis: ut
romani Iubium Pompei nomine Pompeium Iu
bii uocabulo cognominarent. Oratorem Lutiū
Plancum Rubrius hiſtrio ſic impleuit: ut ipſe
Plācus a populo uocaretur. Armentarius Mir
millo & Caſſiuſ ſeueruſ orator ita ſe mutuo red
diderunt: ut ſi quādo pariter uiderentur digno
ſci non potuerint: niſi diſcrepantiam habitus in/
dicaret. M. Meſſala Cēſorinus & Menogenes

ex fece uulgari hoc fuerūt uterq;: quod ſingu
li: nec alium Meſſalam q̄ Menogenem: nec
Menogenem alium q̄ meſſalam putauerunt.
Piſcator ex Sicilia ꝓconſuli Siriæ præter alia
etiā rictu oris cōparabatur itaq; in eadē uo/
cis impedimenta & tardatæ ſolum ſonum lin/
guæ naturalibus offendiculis congruebant:
Interdum nō modo inter externos: ſed etiam
inter deductos ex diuerſiſſima parte orbis mi/
racula indiſcreti uultus fuere. Deniq; cū An/
tonio iam triūuiro Thoranius quidā eximios
forma pueros uelut geminos tricētis ſexter/
tiis uendidiſſet: quorum alteꝝ de tranſalpina
gallia: alteꝝ ex aſia cōparauerat: adeoq; una
res uiderentur: niſi ſolus ſermo fidē panderet
Atq; ideo ſe Antonius illuſum grauaretur:
nō iſacete Thoranius id uł p̄cipue quod em/
ptor criminabatur pretioſum probauit: neq;
enim mirum ſi forēt pares gemini illud nullis
poſſe taxationibus eſtimari quod tātis ſpatiis
diuerſitas ſeparata pluſq; geminos attuliſſet.
Quo reſponſo adeo Antonius mitigatus eſt:
ut deinceps nihil ſe habere clarius in ſubſtan/
tia ſua iactitaret. Nunc ſi de ipſis hominū for/
mis requiramus: liquido manifeſtabit̄: nihil d
ſe antiquitatē mēdaciter prædicaſſe: ſed cor/
ruptā de generis ſucceſſione ſobolem n̄ri tpis

pernaſcentium detrimenta decus ueteris pul/
chritudinis perdidiſſe. licet ergo plerique dif/
finiant nullum poſſe excedere longitudinem
ſeptem pedum: quod intra hunc modum Her
cules fuerit depræhenſum: ē tamen romanis
temporibus ſub diuo Auguſto puſionem &
ſecundillam denos pedes & amplius habuiſſe
proceritatis quorum reliquiæ adhuc in con/
ditorio Saluſtianorum uidentur. Poſtmo/
dum diuo Claudio principe Gabbaram: nomi
ne ex Arabia aduectum nouem pedum & to/
tidem Vnciarum: ſed ante Auguſtum annis
mille ferme non apparuit forma huiuſmodi ſi/
cut nec poſt Claudium uiſa ē. Quis enī æuo
iſto non minor ſuis parentibus naſcitur. Pri/
ſcorum autem molem teſtantur etiam Hore/
ſtis ſupma cuius oſſa olympiade quinquage/
ſima & octaua Thegeæ inuenta a ſparthanis
oraculo monitis didicimus impleuiſſe longitu
dinem cubitorum ſeptem. Scripta quoq; que
ex antiquitate memoriam accerſerunt ī fidem
ueri hoc etiam receperunt: quod bello cre/
tico cum elata flumina impetu pluſquam ui
amnica terras rupiſſent poſt diſceſſum fluc/
tuum inter plurima humi diſcidia humanum
cadauer repertum cubitorum trium atque
triginta: cuius inſpectandi cupidine Lucium

Flaccum legatum Metellum etiam ipſum im/
petu admodum captos: miraculo quod au/
ditu reſpuerant: oculis potitos. Non omiſe/
rim Salaminæ Euthimenis filium creuiſſe in
triennio tria cubita ſublimitatis: ſed inceſſu
tardum: ſenſu hebetem: robuſta uoce puber/
tate feſtina: ſtatimque obſeſſum morbis plu/
rimis immoderatis ægritudinum ſuppliciis
compēſaſſe præcipitem incrementi celeritatē
Menſuræ ratio bifariam cōuenit. nam quan/
tus manibus expanſis inter digytos longiſſi/
mos modus ē: tantum conſtat eſſe inter cal/
cem & uerticem. Ideoque Phyſici hominem
minorem mūdum iudicauerunt. Parti dextræ
habilior aſcribitur motus. Leuæ firmitas ma/
ior. Vnde altera geſticulationibus promptior
eſt: altera oneri ferundo accommodatior. pu/
doris legem etiam inter defuncta corpora na
tura diſcreuit. At ſi quando cadauera neca/
torum fluctibus euehuntur. Virorum ſupi/
na. prona fluitant fœminarum. Verum iam
ad pernicitatis titulum tranſeamus primam
palmam uelocitatis ladas quidam adeptus
eſt: qui ita ſuper cauum puluerem curſitauit:
ut in harenis pendentibus nulla indicia re/
linqueret ueſtigiorum: Polymneſtor myle/
ſius puer cum a matre locatus eſſet ad

caprarios paſtus ludicro leporē conſecutus ē
& ob id ſtatim productus a gregis dn̄o olym
piade ſexta & quadrageſima ut Bocchuſ auctō
ē uictor in ſtadio meruit coronam. Philippi/
des biduo mille tercēta quadraginta ſtadia ab
athenis lacedæmonē decucurrit Aniſtilacō &
Philonideſ Alexādri magni curſors ab helyn
uſq; Sycionē mille ducenta ſtadia una die trā/
ſierunt. Pompeio Vipſanoq; cōſulibus in Ita/
lia octo annos puer natus quinque & xl. milia
paſſuum a meridie tranſiuit ad ueſperū. Viſu
deinde plurimum potuit Strabo nomine: quē
ſuperſpexiſſe per centum .xxxv. milia paſſuū
Vārro ſignificat: ſolitūq; a Carthagine exeūtē
claſſē punicā numerūq; nauim manifeſtiſſime
e lilibytana ſpecula notare. Cicero tradit ilia/
dam omnē ita ſubtiliter in mēbranis ſcriptam
ut teſta nucis includeret. Callicrates formi/
cas ex ebore ita ſculpſit ut portio earū a cæte/
ris ſecerni nequiuerit. Appollonides perhibz
in ſcythia fœminas naſci: quæ bithiæ uocant
has in oculis pupillas geminas habere: & pe/
rimere uiſu: ſi quē forte iratæ aſpexerint: hæ
ſunt & in ſardinia. De fortitudine.

p Reualuiſſe fortitudine apud Romanos
L. Siciniū dētatū titulorū numeruſ oñdit
tribunus hic plebis fuit ñ multū poſt exactos

reges. Spurio Tarpeio. Aurelio Termo con
ſulibus. Idem ex prouocatione octies uictor
xl. & quinq; habuit aduerſas cicatrices: in ter/
go nullā notā. Spolia tricies ex hoſte & qua/
ter cœpit. In phaleris haſtiſ: puris armillis co
ronis. trecenta. xii. dona meruit. Nouē impe
ratores qui opera eius uicerant triumphantes
pſecutus: poſt hunc. M. Sergius duobus ſti/
pendiis. primo aduerſo corpore: ter & uicies
uulneratus. Secundo ſtipēdio ī prœlio dexte
rā perdidit: qua đ cauſa ferreā ſibi manū fecit
& cū neutra pene idonea ad preliandū ualeret
Vna die quater pugnauit: & uicit: ſiniſtra duo
bus equis eo inſidente cōfoſſis. Ab Hanniba
le bis captus refūgit: cū uiginti menſibus qui/
bus captiuitatis ſortē pferebat: nullo momē/
to ſine cōpedibus fuerit: & catheniſ: omnibus
aſperrimiſ prœliis q̃ tempeſtate illa Romani
expti ſūt: īſignitus donis militaribus a Thra/
ſimēno Trebia Thicinoq; coronas ciuicas re/
tulit. Cannenſi quoq; prœlio đ quo refugiſſe
eximiū opus uirtutis fuit: ſolus accepit coro/
nam. Beatus profecto tot ſuffragiis gloriarū:
niſi heres ī poſteritatis eius ſucceſſione. Cati/
lina tantas eius adhorreas laudes odio dānati
nominis obūbraſſet. Quantū īter milites Si/
cinius aut Sergius tm̄ inter duces immo

(ut uerius dicam) inter oēs homines. Cæſar
dictator enituit huius ductibus. Vndecies cē
tum Nonaginta & duo milia cæſa ſunt hoſtiū
nā quantum bellis ciuilibus fuderit noluit an/
notari. ſignis collatis quinquagies & bis dimi
cauit. M. Marcellum ſolus ſupergreſſus: qui
nouies & tricies pari modo fuerat prœliatus.
Ad hæc nullus celerius ſcripſit. Nemo uelo/
cius legit. Quaternas etiā epiſtolas ſimul di/
ctaſſe perhibet: benignitate adeo p̄ditus: ut
quos armis ſubegerat: clemētia magis uicerit

¶ ca^m de Memo

c Yrrus memoriæ bono claruit: qui in exer
citu cui numeroſiſſimo præfuit: nominatī
ſingulos alloquebatᷓ. Fecit hoc idem in ppl'o
Romano Lutius Scipio. Sed & Cyrrū & Sci
pionem cōſuetudine credam⁹ feciſſe. Cyneas
Pyrri legat⁹ poſtero die q̄ȝ ingreſſus Romā
fuerat: & equeſtrem ordinem & ſenatum pro
prijs nominibus ſalutauit. Rex ponticus Mi/
tridates duabus & uiginti gentibus quib⁹ im/
peritabat: ſine interp̄te iura dixit. Memoriā
& arte fieri palam factum eſt: ſicut Metrodo/
rus philoſophus q tp̄ib⁹ Diogenis Cinici fuit
intātū ſe meditatiōe aſſidua p̄uexit: ut a mul
tis ſimul dicta nō mō ſenſuū ſed ēt uerboꝝ or
dinib⁹ detineret. Nihil tm̄ in homine aut me/
tu aut caſu aut morbo facilius intercipi. ſæpe

p̄ſpectū ē. Qui lapide ictus fuerat accepimus
oblitū litteraꝝ. Meſſalā certe coruinum poſt
ægritudinem quā pertulerat percuſſum: pro/
prij noīs obliuione quālibet alias ei ſenſus ui/
geret. Memoriā metus perimit. contra uocis
interdū ē incitamentum: quam non ſolū acuit
ſed etiam nunq̄ȝ fuerit extorquet. Deniq̄ȝ cū
olympiade quinquageſima uictor Cyrrus in/
traſſet Aſiæ oppidū: Sardas ubi tūc Cræſus
latebat: Athis filius eius mutus: ad id uſq̄ȝ tē
poris in uocem erupit ui timoris. Exclamaſſe
enim dicitur parce patri meo Cyrre: & te ho
minem eſſe uel caſibus diſce noſtris.

¶ 6^m ca^m de moribus

t Ractare d̄ moribus ſupereſt: quoꝝ excel
lētia maxime in duobuſ enituit. Cato prin
ceps portiæ gentis ſenator optimuſ: optimus
imperatō: orator optimus. Cauſam tm̄ quadri
geiſ & quater dixit. diuerſis odiorū ſimultati/
bus appetitus ſemper abſolutus. V n̄ Scipiōis
Emiliani laus p̄pēſior: qui p̄ter bona quibus
Cato clarus fuit: etiā publico amore p̄ceſſit.
Vir optimus Naſica: Scipio iudicatus ē: n̄ pri
uato tm̄ teſtimonio: ſed totius ſenatus ſacra/
mēto. quippe quo inuētus dignior n̄ fuit: cui
p̄cipue r̄ligionis crederetur miniſterium cum
oraculum moneret accerſi deum ſacra matris
peſinunticæ.

G · [illegible] eloquentia

p Lurimi ĩter Romanoſ eloq̃ntia floruerũt
ſed hoc bonũ hæreditarium nunq̃ fuit:
niſi ĩ familia curionũ: ĩ qua tres ſerie continua
oratores fuere. Magnum hoc habitum ē ſane
hoc ſeculo: quo facundiam præcipue & huma
na & diuina mirata ſunt. Quippe tũc percuſ/
ſores Archilochi poetæ Appollo prodidit:
& latronũ facinus deo coarguente detectũ ē.
Cumq; Lyſander lacedæmonius Athenas ob
ſideret: ubi Sophoclis tragici inhumatũ corp⁹
iacebat: idẽtidẽ liber pater ducẽ monuit per
quietem: ut ſepeliri delitias ſuas ſineret. Nec
prius deſtitit q̃ Lyſander cognito quis obiiſ/
ſet diẽ & quid a numine poſceret̃ inducias bel
lo daret uſq; dum congrue ſuppremis talibus
exequie ducerentur: pindaꝝ Liricum eo con/
uiuii loco cui imminebat ruina: ne cum cæte/
ris interiret forinſecus eũ caſtor & pollux uo
cauerunt: inſpectantibus uniuerſis. Quo effe
ctum ē ut ſolus impendens periculum euade/
ret. Numerandus poſt deos. Cn. pompeius
magnus intraturus poſſidonii domũ clariſſimi
tunc ſapientiæ profeſſoris percuti ex more
a lictore uetuit fores: ſummiſſisque faſcibus
quamlibet cõfecto mitridatico bello: & orien
tis uictor: ſententia propria ceſſit ianue litte/
rarum. Africanus prior. Q. ennii ſtatuã im/
poni ſepulchro ſuo iuſſit. Vticenſis Cato unũ
ex tribunatu militum philoſophum. alium ex
Cipria legatiõe Romã aduexit profeſſus plu
rimũ ſe eo factu ſenatui & populo Ro. contu/
liſſe quãuis proauus eius ſæpiſſime cenſuiſſ;
græcos urbe pellendos. Dionyſius tyrannus
uittatã nauẽ Platoni obuiã miſit. Ipſe cũ albis
quadrigis egredientẽ e littore occurrens ho/
noratus ē. ꝑfectã prudentiã ſoli Socrati ora/
culũ delphicũ adiudicauit: pietatis documẽtũ
nobilius quidẽ in Metelloꝝ domo refulſit. ſ;
eminentiſſimũ plebia puerpa reperit̃ humilis
hæc atq; ideo famæ obſcurioris cũ ad patrem
qui ſupplicii cauſa clauſtris penalibus contine
bat̃ ægre obtinuiſſet ingreſſum: exquiſita ſæ
pius a ianitoribus ne forte parẽti cibũ ſummi/
niſtraret: alere eũ uberibus ſuis deprehenſa ē
Quæ res: & factũ & locũ cõſecrauit. Nã qui
morti deſtinabat̃ donatus filiæ in memoriam
tãti p̃conii reſeruatus ē locus dicatus ſuo noĩ
pietatis Sacellũ fuit. Nauis phrigia gerula ſa/
croꝝ dũ ſequit̃ uictas caſtitatis cõtulit claudie
principatũ pudicitiæ. At Sulpitia patriculei fi
lia. M. Fuluii flacci uxor cẽſura omniũ matro
naꝝ e cẽtũ probatiſſimis haud temeĩ electa ē
q̃ ſimulachꝝ Veneris ut Sibyllini libri mone
bãt dedicarat. Quod attinet ad titulũ fœlici/

tatis. nec dū repertus eſt: q fœlix cenſeri iure
debuerit. Namq̃ Cornelius Sylla dict⁹ poti⁹
eſt q̃ fuit fœlix. Solū certe beatum Cortina
Aglauum iudicauit q in anguſtiſſimo Arcadie
angulo pauperis ſoli dominus nunq̃ egreſſus
paterni ceſpitis terminos inuenit.

De Italia & eius antiquitate.

d E homine ſatis dictū habeo. Nunc ut ad
dſtinatum reuertamur: ad locoꝝ comme
moratione ſtilus dirigēdus ē. Atq̃ ideo prin
cipaliter in italiā: cuius decus iam urbe conti/
gimuſ. Sed Italia tanta cura ab omnibus dicta
eſt: præcipue a. M. Catone: ut iam inueniri ñ
poſſit quod non ueterꝝ preſumpſerit diligen/
tia: largiter ĩ laude excellentis terræ materia
ſuppetente. Dum ſcriptoreſ præſtantiſſimi re
putant locoꝝ ſalubritatem: cæli temperiem:
Vbertatem ſoli: Aprica colliū: Opaca nemo/
rum: innoxios ſaltus: uitium oleaꝝq̃ ꝓuen/
tus: nobilia pecuaria: tot amnes: lacus tātos:
bifera uiolaria. Inter hæc ueſeuum flagrantis
anime ſpiritu uaporantem. tepentibus fonti/
bus Baias. Colonias tam frequentes: tā aſſi/
duam nouaꝝ urbium gratiam: tam clarum de/
cus ueterꝝ oppidoꝝ: quæ primo aborigines:
Arunci: Pelaſgi: Archades: Siculi: totius po/
ſtremo Græciæ aduene. Et ĩ ſumma: Victo/
res Romani cōdiderunt. Ad hæc littoꝝ por/
tuoſa: oraſq̃ patētibus Gremiis cōmertio or
bis accōmodatas. Verum ne ꝓrius intacta ui
deatᷣ ĩ ea q̃ minus trita ſunt animuꝫ intendere
haud abſurdū uidetᷣ: & partius depaſta: leuib⁹
ueſtigiis inuiare. Nā qs ignorat uel dictā uel
conditā a Iano Ianiculuꝫ. a Saturno latiū atq̃
Saturniā. a Danae ardeā. a comitibus Hercu
lis policlem. ab ipſo ĩ cāpania Pōpeios qa ui/
ctor ex hyſpania pompā boum duxerat. In li/
guria quoq̃ lapidarios cāpoſ: q̄ Ione eo dimi
cante credūtᷣ ſaxa pluiſſe. Regionē Ionicā ab
Ione Naulochi filia: quā ꝓcaciter inſidentem
uias Hercules interemit: ut ferūt. Archippę/
nā a reſa rege: Lydoꝝq̃ hiatu terræ hauſtum
diſſolutū ē ĩ lacū fucinū. ab Iaſone tēplū Iuno
nis argiuæ. a Pelopidis piſas. a Cleolao Mi/
nonis filio dannios: Iapigis a Iapige dedali fi
lio. Tyrrenos a Tyrreno Lydiæ rege. Corā
a dardanis. Argillā a pelaſgis: q primi in latiū
lr̃as intulerunt. ab Faleſo argiuo Phaliſcam. a
Phalerio argiuo Phalerios. Feſcēninū quoq̃
ab argiuis portum porthenium a Focenſi/
bus. Thybur: ſicut Cato facit teſtimonium: a
Catillo Archade præfecto claſſis Euandri:
ſicut Sextius: ab argiua iuuentute. Catil/
lus enim Amphiarei filius: poſt prodigia/

lem patris apud Thebas interitum. Tidei aul
iuſſu cum omni fœtu uel ſacro miſſus: tres li-
beros in Italia procreauit: Thiburtum coram
& Catillum: qui depulſis ex oppido Siciliæ ue
teribus Sicanis: a nomine Thiburti fratris na
tu maximi urbem uocauerũt. Mox in Brutiis
ab Vlixe extructum templum Mineruæ. In-
ſula lincea appellata: abiecto ibi corpore ſire-
nis: ita nominatæ. Parthenopis a Partheno-
pe ſirenis ſepulchro: quam Auguſtus poſtea
Neapolim eẽ maluit. Preneſte (ut Zenodo-
tus refert) a Preneſtene Vlixis nepote Lati-
ni filio: aut ut Preneſtini ſonant libri: a Cecu-
lo quem iuxta ignes fortuitoſ inuenerunt (ut
fama ẽ) Digidiorum ſorores: Notũ ẽ A phi-
loctete petiliam conſtitutaꝫ. Arpos & Bene-
uẽtum a Diomede. Patauium ab Anthenore
Methapontum a Piliis. Scillatium ab Athe-
nienſibus. Sibarini a trizeniis: & a ſagari aia-
cis locri filio. Salẽtinos a liciis. Anconã a ſi-
culis. Gabios a galacto & bio ſiculis fratribus
ab heraclidis Tarẽtũ. Inſulã tẽſã ab Ionibuſ.
Peſtũ a Dorẽſibus. a Miſcelo Acheo Croto-
nã. Rhegiũ a Calcidẽſibuſ. Caulonã & Teri-
nã a Crotoniẽſibus. A naritiis locros. Here-
trũ a grẽcis ĩ honorẽ here (ſic. n. Iunonẽ gre-
ci uocãt) : paritiã ab Archilocho ſicl'o. Vñ &

nomẽ ut Caſſio Heminæ placet tractũ: hoc ĩ
loco Horeſtes oraculo monitus ſimulacꝝ ſcy
thicæ dianæ quod de Taurica extulerat prius
ꝗ Argos peteret conſecrauit. a zancleis me-
thauꝝ locatũ. a Locrenſibus Methapontum
quod nunc Iubo dicit̃: Bocus abſoluit gallorũ
ueteꝝ propaginẽ Vmbros eẽ. M. Antonius
aſſeuerat hos eoſdẽ: quod tpe aquoſæ cladis
imbribus ſuperfuerunt. Vmbros græce no-
minatos. Liciniano placet a Meſappo græco
Meſappiæ datã originẽ: uerſam poſtmodum
in nomen Calabriæ: quã ĩ exordio Enotri fra
ter Peucetius Peucetiã nominauerat. par ſen
tentia ẽ inter auctoreſ. a Gubernatore Eneæ
appellatũ palinuꝝ. a Tubicine Miſeno Miſe-
nũ. a cõſobrina Leucaſiã ĩſulam. Inter omnes
perſpicua cõuenit a nutrice Caieta Caietã. ab
uxore Lauinia Lauinũ eẽ nuncupatum: quod
poſt Troiæ excidiũ ſicuti Cuſſonius perhibet
quarto anno extructũ ẽ. Nec omiſſũ ſit æneã
æſtate ab ilio capto ſecũda italicis littoribus
appulſum ut Hemina tradit: ſociis nõ ampliuſ
ſexcentis ĩ agro Laurenti poſuiſſe caſtra. Vbi
dum ſimulacꝝ quod ſecuꝫ ex Sicilia aduexerat
dedicat. Veneri matri: quæ Aphroditis dicit̃
a Diomede palladium ſuſcipit: tribuſque mox
annis cũ latino ĩgnat: ſocia poteſtate ꝗngẽtis

fugeribus ab eo acceptis. Quo defuncto ſum/
mā biennio adeptus apud numicum apparere
deſinit: Anno ſeptimo patriſq; īdigetis ei no/
men datum. Deinde cōſtitutæ ab Aſcanio lō
ga alba: Fidenæ: Antiū Nola a tyriis. ab Eu/
boenſibus Cumæ ibidem Sibylle ſacellum ē:
eius que rebus Romāis quīquageſima olym
piade interfuit cuiuſq; libr; ad Corneliū uſq;
Syllā pōtifices nr̄i cōſulebant. tūc. n. una cū
Capitolio igni abſumptus ē. Nā prioreſ duoſ
Tarquinio ſuperbo partius pretium offeren/
te quā poſtulabatur ipſa exuſſerat: Cuius ſe/
pulchr; in Sicilia adhuc manet. Delphicam āt
Sibyllam ante troiana bella uaticinatam: Bo/
cus perhib;: cuius plurimos uerſus operi ſuo
Homer; inſeruiſſe manifeſtat hanc heriphilē
Erithræa annis aliquot intercedentibus inſe/
cuta ē Sibylla: quæ appellata ē de ſcientie pa
rilitate: quæ īter alia magnifica lesbios amiſ/
ſuros īperium maris multo ante præmonuit:
q; id accideret. Item cumanā tertiam fuiſſe.
poſt haſ loco ipſa æui ſeries ꝓbat. Ergo Ita/
lia in qua latium antiquum antea a tiberinis
hoſtiis aduſque lyrim amnem ptinebat. Vni/
uerſa cōſurgit a iugis alpium porrecta ad rhe/
ginum uerticem & littora brutiorum: quo in
mare meridiem uerſus protendit. Inde ꝓce/

dens paulatim ſe apennini montis dorſo attol
lit extenſa inter tuſcum & hadriaticum. ideſt
inter ſuperum mare & inferum: ſimilis quer/
no folio ſcilicet longitudine amplior q; latitu
dine. Vbi longius proceſſit in cornua duo ſcin
ditur: quorum alter; Ionium ſpectat æquor.
alterum ſiculum: Inter quas prominentias nō
uno margine acceſſum inſinuati freti recipit:
ſed linguis proiectis ſæpius a procurrentibus
diſtinctū promontoriis pelagus admittit. Ibi
ut ouias ſparſi; notemus Arces tarētine Scyl
lacea regio cum Scylleo oppido & Crathi flu
mine Scylle patre ut uetuſtas fabulata ē Rhe
gini ſaltus. Peſtanæ ualles. Sirenum ſaxa.
Amæniſſimus Campaniæ tractus. Phlegæi
campi. Circæ domus. Circeum inſula ante cir
cumflua īmenſo mari nunc æuo nitente addi/
ta cōtinenti: diuerſamq; fortunam a rheginis
experta: quos fretum medium a Siculis ui ab/
ſcidit. Formiæ etiam leſtrigonibus habitatæ
Multa præterea pollentiſſimis ingeniis edi/
ſerta quæ præterire: q; īferius exequi tutius
duximus. Ver; Italiæ lōgitudo quæ ab augu
ſta prætoria per urbem capuamq; porrigitur
uſque ad oppidum rhegium decies centena
& uiginti milia paſſuum colligit. latitudo ubi
plurimum. cccc. x. Vbi minimum. c. xxx/

vi.milia. Arctiſſima ē ad portū quē Hāniba/
lis caſtra dicunt:neq3.n.excedit quadragin/
ta milia. Vmblicum ut Varro tradit in agro
rheatino habet. At ſolidum ſpatium circuitus
uniuerſi uicies quadrageſies nouies centena
ſunt:ī quo ābitu aduerſa locrēſiū frōte ortus
a gadibus finiē Europe ſinus primuſ. Nā ſe/
cundus a Lacinio auſpicatus in agro ceranio
metas habet. Ad hæc Italia pado clara ē:quē
mons Veſulus ſuperantiſſimus īter iuga alpiū
gremio ſuo fundit. Viſenno fonte in lygurꝝ fi
nibus:uñ ſe primū padus proruit ſubmerſus
q3 cuniculo rurſus in agro uibonenſi extollit.
Nulli amniū inferiō claritate. A grecis dictuſ
Eridanus. Intumeſcit exortu canis tabefactis
niuibus & liquentibus brumæ pruinis:auc/
tuſq3 aquarꝝ agminibus.xxx. flumina in adria
ticū ďfert mare. Eſt.E. memorabilibus incly
tū & inſignitū per omniū ora uulgatū quod ꝑ
paucæ familiæ ſunt in agro Phaliſcorꝝ:quos
Hirpos uocant. Hi ſacrificiū annuū ad montē
ſoractem Apollini faciunt:id q3 operantes ge
ſticulationibus religioſis impune inſultant ar
dētibus lignorꝝ ſtruibus ī honorē diuinæ rei
flāmis ꝑcentibus:cuius deuotionis myſteriū
munificētia ſenatuſ cōſ. honorata Hirpis ꝑpe
tuo omniū munerꝝ uacationē dedit. Gentem

marſorꝝ a ſerpētibus illeſā eſſe mihil mirꝝ a Cir
ces filio hi genus ducunt:& de auita potentia
deberi ſibi ſciunt ſeruitium uenenorꝝ:ideoq3 ue
nena contēpnunt. C. Cælius Oete tres filias
Angitiam Medeam & Circen dicit. Circen cir
ceos inſediſſe montes carminum maleficiis uari
as imaginum facies mentientem. Angitiam ui/
cina fucino loca occupauiſſe:ibiq3 ſalubri ſcien/
tia aduerſus morbos reſiſtentem cū deſiſſet ho
minem uiuere:deā habitā:Medeam ab Iaſone
butroti ſepultam:filiūq3 eius marſis imperaſſe
Sed q̄uis italia habeat hoc præſidium familia
re:a ſerpentibus nō penitus libera eſt. Deniq3
habitatores ab amyclis quas antea amycleis
græci cōdiderunt ſerpentes fugauere. Illic fre
quenſ uipera inſanabili morſu. Breuior hæc cæ
teris q̄ in aliis aduertimus orbis partibus:ac
propterea dum deſpectui eſt faciliuſ nocet. Ca
labria chelīdriis frequentiſſima eſt:& boam gi
gnit:quem āguem ad immenſā molem ferunt
ſed coaleſcere. Captat primo greges bubalos
& quæ plurimo lacte rigua bos eſt:eius ſe ube
ribus innectit:ſuctuq3 continuo ſaginata lōgo
in ſæculo ita celebri ſatietate ultima extubera
tur ut obſiſtere magnitudini eius nulla uis ua/
leat. Poſtremo q3 depopulatis animantibus re/
giones quas obſederit ad uaſtitatem cogit. Di
di

uo Claudio principe in loco ubi uaticanns ager eſt in aluo occiſæ boæ ſpectatuſ ē ſolidus īfāſ. Italia lupos habet qui cæteris ſimiles nō ſint: Homo quem prius uiderit conticeſſit: & anticipatus obtutu aſpectus nocētis lic& clamandi uoluntatem habeat: non habet uocis miniſterium. Sciēs de lupis multa prætereo. Spectatiſſimum illud ē ꝙ caudæ animalis huius uillus amatorius ineſt perexiguus: quem præſentaneo damno abiicit cū capi metuit: nec habet potentiā niſi uiuenti detrahatur. Coeūt lupi toto anno non amplius dies xii.. Veſcuntur in fame terra. At hi quos ceruarios dicimus q̃uis poſt longa ieiunia repertas ægre carnes māde ceperint. Vbi quid caſu reſpiciant obliuiſcūtur: & immemoreſ præſentis copiæ eunt quæ ſitum quam reliquerunt ſatietatem. In hoc animalium genere numerantur & linces: quarum urinas coire in duriciem precioſi calculi fatenē qui naturas lapidum exquiſitius ſūt perſecuti. Iſtud etiam ipſas linces perſentiſcere hoc documento probatur ꝙ egeſtum licorem ilico harenaꝝ cumulis quantum ualent contegunt inuidia ſcilicet ne talis egeries tranſeat in noſtrum uſū ut Theophraſtuſ perhibet. Lapidi iſti ſucini color eſt pariter ſpiritu attrahit propīquātia: dolores renum ſedat: medetur regio mor

bo. Lygurium græce dicitur. Cicadæ apud reginos mutæ: nec uſq̃ alibi quod ſilētium miraculo eſt: nec immerito cum uicinæ quae ſūt locrenſium ultra cæteras ſonitent. Cauſas Granius tradit: cum obmurmurarent illic Hercule quieſcente deum iuſſiſſe ne ſtreperent. Ita ꝙ ex eo cœptum ſilentium permanere. Liguſticum mare frutices procreat: qui quātiſper fuerint ī quaꝝ profundis fluxi ſunt tactu prope carnulēto. Deīde ubi in ſupra attollūtur naturalibuſ ſaxis derogati lapides fiunt. Nec ſolum qualitas illis ſed & color uertitur. Nam puniceo ꝑtinus erubeſcunt. Ramuli ſunt quales arborū uiſimus ad ſemipedem frequentius longos: rarum eſt pedaneos deprehendi. Excuduntur ex illis multa geſtamina. Habet enim ut Zoroaſtes ait materies hæc quandam poteſtatem. Ac propterea quicquid inde fit habetur inter ſalutaria. Coralium alias dicunt. Nā Metrodorus gorgiam nominat: id eſt quod reſiſtat typhonibus & fulminibus affirmat. Eruitur gemma in parte lucaniæ facie adeo iucunda: ut languentes intrinſecus ſtellas & ſub nubilo renitentes croceus color perfundat. Ea quoniam in littore ſyrtium inuenta primo eſt ſyrtites uocatur. Eſt & ueintania gemma a loco dicta cui nigri coloris ſuperficies pro

pria :quam ad gratiam uarietatis albi limiteſ
interſecant uenis candidantibus. Inſula quæ
apuliæ oram uidet tumulo ac delubro Diome
dis inſignis eſt: & diomedeas aues ſola nutrit
Nam hoc genus alitis præterq̃ ibi nuſq̃ gen
tium eſt: idq̃ ſolum poterat memorabile iudi/
cari niſi accederent non omittenda forma illis
peneque fulicis color candidus: ignei oculi ora
dentata: congregatæ uolitant: nec ſine ratione
pergendi duces duæ ſunt quæ regunt curſum.
Altera agmen anteit. altera inſequitur. Illa ut
ductu certum iter dirigat. hæc ut inſtātia urge
at tarditatem. Hæc in meantibus diſciplina eſt
cum fœtificum adeſt tempus: roſtro ſcrobes
excauant. Deinde ſurculis inuerſum ſuppoſitis
ĩmitantur texta cratium ſic contegunt ſubter
cauata: & ne operimenta deſint ſi forte lignorū
cauſa uenti auferant: hanc ſtruem comprimunt
terra quam egeſſerant cum puteos excitaſſēt.
Sic nidos moliuntur biformi acceſſu nec fortui
tu adeo ut ad plagas cæli metentur exitus uel
ingreſſus. Aditus qui dimittit ad paſtus ĩ ortū
deſtinatˀ: qui excipit reuertētes uerſus occaſū
ē ut lux & morātes excitet: & receptui nō de/
negetˀ. Leuaturæ aluū aduerſis flatibus ſubuo
lāt: q̄bus pluuies lōgius auferatˀ. Iudicāt inter
aduenas. Qui græcus eſt propius accedūt &

quantū intelligi datur: uelut ciui blandius adu
lantur. Si quis erit gentis alterius inuolant
& impugnāt. Aedem ſacram omĩ die celebrāt
ſtudio eiuſmodi. Aquis imbuūt plumas: aliſq̃
impendio madefactis confluunt rorulente. Ita
ædem excuſſo humore purificant. Tunc pen/
nuliſ ſuperplaudunt. Inde diſcedunt quaſi per/
acta religione. Ob hoc credunt Diomedis ſo/
cios aues factos. Sane ante aduentum Aetho/
lii ducis nomen diomedeæ nō habebant. Inde
ſic dictæ ſunt. Italicus excurſus per liburnos
quæ gens aſiatica eſt procedit in dalmatiæ pe/
dem. Dalmatia in limitem illyricum: ĩ quo ſinu
dardani ſedes habent: homines ex troiana pro
ſapia in mores barbaros efferati. At ex altera
parte per ligurum oram in narbonēſem prouĩ
tiam pergit: in qua phocenſes quondam fugati
perſarum aduētu maſſiliam urbem olympiade
quadrageſimaquinta condiderunt. Et C. Mari
us bello cymbrico factis manu foſſis inuitauit
mare: pernicioſamq̃ feruentis rhodani nauiga
tionem temperauit. Qui amnis præcipitatus
alpibus primum per heluetios ruit: occurſanti
um aquarum agmina ſecum trahens: auctuſq̃
magno ipſo quod inuadit freto turbulentior:
niſi q̄ fretum uentis excitatur. Rhodanus ſæ
uit: & cum ſerenus eſt atq̃ ideo inter tres eu/

ropæ maximos fluuios & hūc cōputāt. Aquæ
quoq; ſextiæ eo loco claruerunt: quondam hi-
berna conſulis: poſtea exculta mœnibus. Qua
rum calor olim acrior exhalatus per tempora
euaporauit: nec iā par eſt famæ priori. Si græ-
cos cogitemus præſtat reſpicere littus tarenti
num. Vnde a promontorio quod acromaphy-
giam uocant. Achaiam curſum deſtinantibus
citiſſima nauigatio eſt.

9. cap. De inſulis & primum de corſica
& cathochite lapide.

f Lectēdus hinc ſtilus eſt: Terrarū uocāt alia
& lōgū eſt ut moratim īſularū oīum oras le-
gamuſ: quaſcūq; promōtoria italica proſpectāt
q̄uis ſparſæ receſſibus amœniſſimis & quodā
naturæ quaſi ſpectacl'o expoſitæ nō erāt omit
tendæ. Sed q̄tum reſidēdum eſt ſi dilatis qua
præcipua ſunt per quandam deſidiam aut pan-
datheriam aut prochytam dicamus aut ferri fe
racem iluam aut caprariam quam græci ægilō
dicunt: aut planaſiam de facie ſupinitatis ſic uo
catam: uel ab Vlyxis erroribus: uel colūbariā
auiū huius noīs matrem: uel itaceſiam Vlyxis
ut ꝓditur ſpecula: uel ennariā inarymē ab Ho
mero nominatam: aliaſq; nō ſecus lætas. inter
quas corſicam plurimi in dicendo latius circum
uecti pleniſſima narrandi abſoluerūt diligentia

nihilque omiſſum quod retractari non ſit ſu-
peruacuum: ut exordium incolæ ligures dede-
rūt: ut oppida ibi extructa ſint: ut colonias ibi
deduxerunt Marius & ſylla: ut ipſa liguſtici ſi-
nus æquor alluat. Sed hæc faceſſant alii. Verū
ager corſicanus quod in eo agro ſolus edit uni
cum eſt quem cathochitem lapidem uocant: fa
tu digniſſimum. Maior eſt cæteris qui ad orna
tum deſtinantur: nec tā gemma q̄ cautes. Idē
impoſitas manus detinet: ita ſeiunctis corpori
bus ānectens: ut cum ipſis hæreat a quibus tā
gitur. Sed ei ineſt uellus uelut de glutino len-
tiore neſcio quid parat gūmi. Accepimus De-
mocritū abderitē oſtētatiōe ſcrupuli huius fre
quēter uſū ad ꝓbādā occultā naturæ potētiā
in certaminibus quæ contra magos habuit.

10. cap. Sardinia de ſolifuga & hær
ba ſardinica.

ſ Ardinia quoq; quā apud Timeum ſandalio
tin legimuſ: apud Cryſippū ichnuſā in quo
mari ſita ſit: quos incolarū auctores habeat ſa-
tiſ celebre eſt. Nihil ergo attinet dicere ut Sar
dus ab Hercule & Norax a Mercurio procrea
ti. Cū alter a libya: alter ab uſq; tardeſſo hiſpa
niæ in hoſce fiñſ ꝑmeauiſſent: a Sardo terræ a
Norace oppido nomē datū. Mox Ariſteū rḡnā
do his ꝓximū ī urbe corali quā cōdiderat ipſe

cōiūcto populo utriuſqꝫ ſanguinis ſeiuges uſqꝫ ad ſegētes ad unum morem coniugaſſe imperium ex inſolentia nihil aſpnatas. Sed & hic Ariſteus Iolaum creat: qui ad id locoꝝ agros ibi ī ſedit. Prætetea & ilienſes & locrenſes tranſeamus. Sardinia eſt quidem abſque ſerpentibus. Sed quid aliis locis ſerpens hoc ſolifuga Sardois agris: animal perexiguum ꝗ̃ araneæ forma Solifuga dicta ꝙ diem fugiat. In metalliſ argētariis plurima eſt: nam ſolum illud argento diues eſt. Occultim repetat: & per imprudentiā ſuperſedentibus peſtem facit. Huic incommodo accedit & hærba ſardonia quæ inde fluuiis fontaneiſ prouenit iuſto largior: Ea ſi edulio fuerit: ueſcentibuſ neruos contrahit: rictu ora deducit: ut qui mortem oppetunt uelut ridentiuꝫ facie intereant. Contra quicquid aquarum eſt uarie commodis ſeruit: Stagna piſculentiſſima hybernæ pluuiæ in æſtiuam penuriam reſeruantur. Nam homo ſardus opem plurimā de himbrido cælo habet hoc collectaneum depaſcitur ut ſufficiat uſui ubi defecerint ſcaturigiñs quæ ad uictum uſurpari ſolent. Fontes ſane calidi & ſalubres aliquot locis efferueſcunt: q medelaſ afferunt: aut ſolidant oſſa fracta: aut moliunt: aut abolent a ſolifugis inſertum uenenum aut etiam ocularias diſſipāt ægritudines. Sed

¶ II. cap

qui oculis medentur: & coarguendis ualent furibus Nam quiſquis ſacramento raptum negat lumina aquis obtrectat. Vbi periurium non ē: cernitur clariuſ. Si perfidia abnuit detegitur facinus cæcitate & captus oculis admiſſum tenebris fatetur.

¶ II. cap De Sicilia in ea ſoli & aquaꝝ memorabilia: & de achate lapide.

S I reſpiciamus ad ordinem temporum uel locorum poſt ſardiniam res uocant ſiculæ. Primo ꝙ utraqꝫ inſula in romanum arbitrium redacta his quidem temporibus facta prouintia eſt. Cum eodem anno ſardiniam M. Valerius: alteram C. Flaminius prætor ſortiti ſunt. Adde ꝙ freto ſiculo excipitur nomē ſardoi maris. Ergo ſicilia ꝙ cum primiſ aſſignandum eſt diffuſis promontoriis triquadra ſpecie figuratur. Pachinus aſpectus in peloponenſiū & meridianā plagam dirigit. Pelorus aduerſa ueſpero italiam uidet. Lilybeus in africam extenditur: Inter quæ pelorias præſtat temperie ſoli prædicata. quod neqꝫ humido in lutum diluatꝰ neqꝫ fatiſcat in puluerē ſiccitate. Ea ubi ītrorſū recedit: & ī latitudinē pāditur tres lacus obtinet. Quoꝝ unus ꝙ piſciū copioſus eſt: non eqdē ad miraculū duxerī: ſed ꝙ ei ꝓximaſ cōdenſis arbuſtis īter uirgultoꝝ opaca feras nutriat

& admiſſis uenantibus per terrenos tramites q
bus pedeſtres acceſſus excipit duplicem piſcan
di uenandiq; præbeat uoluptatem. Inter me
morabilia numeratur: tertium ara ſacrū appro
bat: quæ in medio ſita breuia diuidit a profun/
dis: qua ad eam pergitur crurum tenus perue/
nitur aqua. Quod ultra eſt nec explorari licet
nec attingi: & ſi fiat qui id auſus ſit malo plecti
tur: quantamq; ſui partem ingurgitauerit: tan/
tam it perditum. Ferunt quendam ī hæc ultra
q̄ longiſſimam poterat iecīſſe lineam, eam ut
recuperaret dum merſo brachio niſum adiuuat
cadauer manum factam. Peloritana ora habita
tur colonia taurominia: quam priſci naxum uo
cabant. Oppidum Meſſana rhegio italiæque
oppoſitum eſt. Quod rhegium a dehiſcendi ar
gumento græci dictitabant. Pachinum finis
& omnibus marinantibus piſculentiſſimum.
Pachino multa tynnorum ineſt copia: ac prop/
terea ſemper captura larga. Lilybitano lilybe/
um oppidum decus eſt. Sybillæ ſepulchro. Si
caniæ diu ante troiana bella Sicanus rex nomē
dedit: aduectus cum ampliſſima iberorum ma/
nu. Poſt Siculus Neptuni filius. In hac pluri/
mi corinthiorum: argiuorum: ilienſium dorien
ſium: cretenſium confluxerunt. Inter quos &
Dedalus frabricæ artis magiſter. Principem

urbium ſyracuſas habet: in qua etiam cum hi/
berna uertilantur ſerena nullo non die ſol eſt.
Adde ꝙ arethuſa fons in hac urbe eſt. Eminet
montibus ætna & erice. Vulcano ætna ſacer ē
erix Veneri. In ætnæ uertice hiatus duo ſūt:
crateres nominati: per quos eruptatus erum/
pit uapor præmiſſo prius fremitu per æſtuan/
tes cauernarum latebraſ longo mugitu ītra ter
ræ uiſcera diu uoluitur: nec ante ſe flammarū
globi attollunt: q̄; interni ſtrepitus ātecedāt.
Mirum hoc eſt: nec illud minuſ quod in illa fer
uentis naturæ peruicatia mixtas ignibus niueſ
ꝓfert & licet uaſtis exundet īcendiis apicis ca/
nicie perpetua brumalem detinet faciē. Ita īuic
ta in utroq; uiolentia: nec calor frigore mitiga
tur: nec friguſ calore diſſoluitur. Sūt & alii mō
teſ duo nebrodes & neptunius. E neptunio ſpe
cula eſt in pelagus tuſcum & adriaticū. Nebro
di dāmarum copia nomē dedit. Nebrodæ dā/
mæ hynuli gregatim peruagātur. Inde nebro
des: Quicquid ſicilia gignit ſiue ſolis ſiue homi
nis ingenio proximū eſt his quæ optima iudi/
cātur: niſi ꝙ fœtus terræ cēturupino croco uī
cit. Hic primū iuēta comedia: hic & cauillatio
inimica ī ſcena ſtetit: hic mō Archimedeſ q iux
ta ſyderū diſciplinā machinarius cōmtator fuit
hinc Lais illa quæ eligere patriā maluit q̄; fate

ri. Gentem cyclopum uaſti teſtantur ſpecus.
Leſtrigonum ſedes adhuc ſic uocantur. Ceres
inde magiſtra ſationis fructuariæ. Hic ibidem
campus ætnenſis ĩ floribus ſemper & omĩ uer
nus die. Quem prope eſt demerſum foramen
quo Ditem patrem ad raptus Proſerpinæ libe
re exeuntem fama eſt lucem auſum. Inter cati/
nam & ſyracuſas certamen eſt de illuſtrium fra
trum memoria: quorũ nomina ſibi diuerſæ par
tes adoptant. Si catinẽſes audiamus: Amaphi
us fuit & Amphimonius: Si quod malunt ſyra
cuſæ Mantiã putabimuſ & Critonem. Catinẽ
ſis tamen regio cauſam dedit facto: in qua ſecũ
incendia ætnæ protuliſſent iuuenes duo ſubla
tos parentes euexerunt inter flãmas illeſi igni
bus horum memoriam ita poſteritas numerata
eſt: ut ſepulchri locus nominaretur campus pi
orum. De arethuſa & alpheo uerum eſt hacte/
nus quod cõueniũt fons & amniſ fluminum abũ
de uaria miracula. Dianam qui ad camerinã flu
it niſi habitus pudice hauſerit nõ cohibet ĩ cor
pus unum latex uineus & latex aquæ. Apud ſe
geſtanos helbeſuſ ĩ medio flumine ſubita æſtu
atione feruet. Ac idem quãuis dimiſſum ætna
nullus frigore anteuertit: hiemes eum celeſtes
mutant plagæ. Amarus denique eſt dum in aq
lonem fluit: dulcis ubi ad meridiem flectitur.

Quanta in aquis tanta nouitas in ſalinis. Saleꝫ
agrigentinum ſi igni iunxeris ſoluitur uſtione:
cui ſi liquor aquæ proximauerit crepitat ueluti
torreatur. Purpureum ætna mittit. In pachi/
no tranſlucidus inuenitur. Cætera ſalinaꝝ me
talla quæ ſunt aut agrigentino aut centuripis
proximantia funguntur cautium miſterio. Nã
illinc excuduntur ligna ad facies hominum uel
deoꝝ. Termitanis lociſ inſula eſt arundinum fe
rax: quæ maxime accomodæ ſunt in omnem ſo
num tibiaꝝ ſeu præcentorias facias: quaꝝ lo
cus ẽ ad pluuinaria præcinẽdi ſiue uaſcas quæ
foraminum numeris præcentorias anteuertũt
ſeu puellatorias quibus a ſono clarior uocamẽ
datur: ſiue gingricas quæ breuiores licet ſubti
lioribus tamẽ modis inſonãt: aut miluinaſ quæ
in accentus exeunt acutiſſimos: aut lydias quaſ
& chorantas dicunt: uel corinthias uel ægyp/
tias: alias ue a muſicis per diuerſa officia & no/
mina ſeparatas. In haleſina regione fons alias
quietus & tranquillus cum ſiletur: ſi inſonẽt ti
biæ exultabundus ad cantum eleuatur: & qua/
ſi miretur dulcedinem uocis ultra margines in/
tumeſcit. Gelonium ſtagnum tetro odore abi/
git proximantes. Ibi & fõtes duo. Alterum ſi
ſterilis ſumpſerit fæcũda fiet. Alteꝝ ſi fæcũda
hauſerit uertitur in ſterilitatem. Stagnum pe/

trenſium ſerpētibus noxium eſt: hominibus ſa
lutare. In lacu agrigentino oleum ſupernatat:
Hoc pīgue hæret arundinum comis de aſſiduo
uolutabro e quarum capillamentis legitur un/
guentum medicum cōtra armentarios morbos
Nec longe inde collis uulcanus: in quo qui di/
uinæ rei operantur ligna uitea ſuper aras ſtru
unt: nec ignis apponitur in hanc congeriem cū
poſitias intulerint. Si adeſt deus: ſi ſacrum pro
batur ſarmenta licet uirentia ig nem ſponte cō
cipiunt: & nullo inflagrante a litato numine fit
incendium. Ibi epulantes alludit flamma quæ
fluxuoſis exceſſibus uagabunda quem contige
rit non adurit. Nec aliud eſt q̄ꝫ imago nuntia
perfecti rite uoti. Idem ager agrigentinus eruc
tat limoſas ſcaturigines: & ut uenæ fontiū ſuf/
ficiunt riuis ſubminiſtrandis. Ita in hac ſiciliæ
parte ſolo nunq̄ꝫ deficiente æterna reiectatio/
ne terra terram euomit. Achatem lapidem ſici
lia primum edidit in fluminis ripis repertum n̄
uilem cum ibi tantum inuenirtur. Quippe iter
ſcribentes eum uenæ naturalibus ſic notāt for
mis: ut cum optimus eſt uarias præferat reꝝ
imagines. Vnde anulus pyrrhi regis qui aduer
ſus romanos bella geſſit nō ignobilis famæ fu
it. Cuius gemma achates erat: in quo nouē mu
ſæ cum inſignibus ſuis ſingulæ. Et Apollo te

nens cytharam uidebantur non impreſſis figu
ris ſed ingenitis. Nunc diuerſis locis apparet.
Dat creta quem coralli achatem uocant coral/
lio ſimilem: ſed illitum guttis auro micantibus
& ſcorpionum ictibus reſiſtētem. Dat india red
dentem nunc nemorum nunc animalium facies
Quem uidiſſe oculis fauet: q̄noqꝫ intra os re/
ceptus ſedat ſitim. Sunt & qui uſti redolent.
myrrhæ odorem. Achates ſanguineis maculis
irrubeſcit. Sed qui maxime ꝓbantur uitream
habēt perſpicuitatem ut cy prius. Nā qui ſunt
facie cærea abundantes triuialiter negligunt.
Omīs ambitus huius inſulæ clauditur ſtadioꝝ
tribus milibus.

¶ 12. ca^m De inſulis uulcaniis.

IN freto ſiculo ephiſtiæ inſulæ. xxv. mili.
paſſuum ab italia abſunt: Itali uulcanias uo
cant. Nam & ipſe natura ſoli ignea per occulta
cōmertia aut mutuantur ætnæ incēdia aut ſub
miniſtrant: hic dicta ſedes deo ignium. Nume
ro ſeptem ſunt. Liparæ nomen dedit rex Li/
parus qui eam ante Aeolum rexit. Alteram
hieram uocauerūt. Ea præcipue uulcano ſacra
ta eſt: & plurimum colle eminentiſſimo noc/
te ardet. Strongile tertia Aeoli domus uergi/
tur ad ſolis exortum minime anguloſa quæ

flammis liquidioribus differt a cæteris hoc ef/
ficit ꝙ ex eius fumo potiſſimum incolæ præ
ſentiſcunt qui nam flatuſ in triduo ſunt futu
ri. Quo factum ut Aeolus rex uentoruu cre
deretur. Ceteras didymē erifuſam phœnicuſā
euonymon quoniam ſimiles ſunt dictas habe/
mus.

¶ 13 ca Europæ ſinus.

t Ertius europæ ſinus incipit a cerauniis mõ
tibus: deſinit in helleſpontum. In eo apud mo
loſſos ubi dodonei Iouis templum eſt. Toma/
rus mons: eſt circa radices nobilis centum fon
tibus ut Theopompo placet. In epyro fõs eſt
ſacer frigidus ultra omnes aquas & ſpectatæ
diuerſitatis. Nam in eum ardentem ſi immer/
gas facem extinguit: ſi ꝓcul ac ſine igne admo
ueas ſuapte ingenio inflãmat: Dodone ut Ma
ro dicit ſacra. Delphi cephiſo flumine: caſtalio
fõte: parnaſi iugis celebriſ. Acarnania arachyn
tho eminet. Hanc ab ætholia pindus diuidit:
qui acheloum parit cum primis græciæ amni/
bus præditum ueteri claritate. Nec miꝝ cum
inter calculos quibus ripæ eius micant inueni/
atur galactites qui ſcrupulus ipſe candiduſ ſi te
ratur reddit ſuccum album ad lactis ſaporem.
Fœminis nutrientibus illigatuſ fæcundat ube
ra: ſubnexus puulis largiuſculos hauſtus facit

ſaliuaꝝ. Intra hos receptus liqueſcit: cum ſol/
uit̃ tantum memorie bonum perimit. Quem
poſt Nilũ Achelous dat: nec alter aliꝰ ꝓpter
oppidum patras Odeſſa locus nouẽ collium
opacitate umbroſus & radiis ſolis ferme inuiꝰ
nec aliam ob cauſam memorabiliſ. In laconia
ſpiraculum tenaron ꝓmontorium aduerſum
Africæ: in quo phanum Metymnæi arionis
quem delphine eo aduectum imago teſtis eſt
ærea ad effigiẽ caſus & ueri opis expſſa. ꝑte
rea tempus ſignatum olympiade enim unde/
triceſima qua ĩ certamine ſiculo idẽ Arion ui/
ctor ſcribit̃ id ipſum geſtũ ꝓbatur. Eſt & op/
pidũ tenarõ nobili uetuſtate: ꝓterea aliquot
urbes: inter quas leuctræ nõ obſcure iampri
dem Lacedemonioꝝ fædo exitu amyclæ ſilen
tio ſuo quondam peſſundatæ. Sparta inſignis
cum pollucis & Caſtoris templo. Tum etiam
Otriadis illuſtris uiri titulis: therapne Vnde
primum cultus diane pitane quam Archeſilaꝰ
ſtoicus inde ortus prudentiæ ſuæ merito ĩ lu
cem extulit. Antia & Cardamile ubi quondã
fuere Thyræ: nunc locus dicit̃: In quo anno
xvii. Regni Romuli inter laconas & argiuos
memorabile fuit bellũ. Nam Taygeta mons
& flumẽ Eurotas notiora ſũt ꝗꝫ ut ſtilo egeãt
Inacus Achaiæ amnus argolicuꝫ ſecat tractũ

quem rex Inacuſ a ſe nominauit:qui exordiū
argiue nobilitati primus dedit. Epidauro de/
cus eſt eſculapii ſacellum:cui ĩcubãtes ægri/
tudinum remedia capeſſunt monitis ſomnioꝝ
Pallanteum Arcadiæ quod pallatio noſtro ꝑ
Euãdrum arcada appellationem dederit ſat ẽ
admoneř ĩ qua mõtes cyllene & Lycatus me/
nalus etiam diis alumnis inclaruerunt :inter
quos nec herimãtus ĩ obſcuro eſt flumẽ ery/
mãtus erimãto mõte demiſſus eſt :& Ladon
ille Herculis pugne hic plane clareſcũt . Var/
ro ꝑhibet fõtem ĩ archadia eſſe cuius ĩterimat
hauſtus. In eadem terrarum parte de auibus
hoc ſolum eſt nõ indignum relatu comperi/
muſ: ꝙ cũ aliis locis merula furua ſit:circa cyl
lenem cãdidiſſima eſt. Nec lapidem ſpreueri/
mus quem Archadia mittit :cui Albeſto no/
mẽ eſt ferri colore .Hic accenſus ſemel extin
gui ñ poteſt. In megarenſium ſinum Iſtmos
exit ludis quinquẽnalibus & delubro neptuni
ĩclytus. Quos ludos ea propter inſtitutos fe
rũt ꝙ ſinibus quinque peloponeſſi ore alluũẽ
A ſeptentrione Ionio :ab occidente ſiculo .a
brumali occidente egeo .a ſolſtitiali oriente
myrtoo.a meridie cretico. hoc ſpectaculū ꝑ
Cypheſelum tyramnum ĩtermiſſum corinthii
olympiade quadrageſima nona ſolẽnitati pri/

ſtine reddiderunt .Cæterum peloponeſſon a
Pelope regnata nomen inditio eſt. Ea ut pla/
tani folium receſſibus & ꝓminentiis figurata
diuortium facit inter Ionium & Egeum mare
quattuor ñ amplius milibus deſiſtẽs utrumqꝫ
littus ex curſu tenui quẽ Iſtmos dicũt. ab an/
guſtiis:hinc Hellas incipit quam ꝓprie ueraꝫ
uolunt eſſe græciam quæ nunc Actica:atte
prius dicta Ibi athene cui urbi ſaxa ſchyronia
ꝓpinqua ſũt porrecta ſex milibus paſſuum ob
honorem ultoris Theſei:& memoriam nobi/
lis pœne ſic nominata.Ex iſtis rupibus Ino ſe
cũ palemone filio ĩ ꝓfunda ꝑcipitem iaculata
auxit maris numina Hec atticos mõtes in par
tem tacebimus. eſt Icarius. eſt Briſeus. eſt Li
cabeius & Egialuſ. Sed Hiemitio merito ac iu
re attribuiẽ principatus ꝙ apprime florulen/
tus eximio mellis ſapoř & externos omnes &
ſuos uicit. Calirhoen ſtupent fõtem :nec ideo
Croneſon fontem alteꝝ nullius rei numerãt
Athenienſibus iudicii locus eſt ariopagus &
Marathon campus iactus memorabilis opi/
nione prœlii cruentiſſimi. Et multæ quidem
inſulæ obiacent Atticæ continenti :Sed ſu/
brane fermè ſunt Salamis. Sunium. Chios.
Choos : quæ ut Varro teſtis eſt :

ſubtilioris ueſtis amicula arte laniſice ſcientie prima inornatum fœminaꝝ ddit. Boetia thebis eminet Thebas condidit Amphion: nō ꝙ lyra ſaxa duxerit: neqꝫ enim par eſt id ita geſtum uideri: ſed ꝙ affatus ſuauitate homines rupium incolas: & incultis moribus rudes ad obſequii ciuilis pellexerit diſciplinam. Vrbs iſta numinibus apd ſe ortis gloriatur: ut phibent qui ſacris carminibus herculem & libenum celebrant. Apud thebas helicon lucus eſt. citheron ſaltus. amnis hiſmenus. fontes. Arethuſa edipodia. phamate dirce. ſed ante alios Aganippe & Hippocrene: Quos Cadmus litteraruꝫ primus repertor dum rimatur que nam adiiſſet loca quoniam equeſtri exploratione ꝺprehendiſſet incenſa eſt licentia poetaꝝ ut pariter utrumqꝫ uulgarent. Scilicet ꝙ eoꝝ alter alitis equi unguicula ſollicitatus foret alter potatus facūdia animas irrigaret. Et ꝙ aperta foret alitis equi ungula: & ꝙ potini ſuſpitionē facerent litterariam. Eubota inſula lateꝝ obiectu efficit aulidis portum: qui ſiculis traditur graie cōiurationis memoria Boetii idem ſunt qui leges fuerunt: p quos defluens ceſiſos amnis ſe in maria cōdit. In hac cōtinentia Opunti⁹ ſinus lariſſa oppidum Delphis amne quoque in qua Amphiarai fanum

& fidiace ſignum dianæ Varro oppinat̄. Duo ī boetia eſſe flumina natura licet ſe pari miraculo tamē nō diſcrepante. Quorum alterum ſi ouillum pecus debibat pullum fieri coloris ꝙ induerit. Alterius hauſtu quecūqꝫ uellerū fuſca ſunt ī candidum uerti. Addidit etiam uideri ibi puteum peſtilentem cuius liquorem q hauſerit bibat mortē. Perdices ſane cū ubiqꝫ libere ſint ut aues uniuerſe: in boetia nō ſunt nec cum uolāt ſui ſunt iuris. Sed in ipſo aere quas tranſire nō audeant metas: habēt. Inde ultra notatos iam terminos nūquam exeunt: nec ī atticum ſolum transmeant. hoc boetiis proprium: nam quæ communia ſūt omnibus generatim poſt perſequemur. Continentur a pdicibus nidi munitione ſolerti & preualida. Spineis enim fructibus ac Surculis receptus ſuos ueſtiuūt: ut aīalia quæ eam infeſtant arceantur aſperitate ſurculorum. Ouis ſtragulū puluis ē atque clanculo reuertuntur: ne inditium loci conuerſatio frequens faciat. Pleꝝqꝫ fœmine tranſuehunt ptus ut mares fallant: q eos affligunt impatientibus ſæpiſſime adulantes. Dimicatur circa cōnubium: uictoſque credunt fœminarum uice uenerem ſuſtinere. Ipſas libido ſic agitat: ut ſi uētus a maſculis flauerit fiāt p̄gnātes odore. Tūc ſi quis hominum

ubi incubant propinquabit egreſſe matres ue
nientibus ſeſe ſponte offerunt & ſimulata de/
bilitate ul' pedum uel alarum quaſi ſtatim ca/
pi poſſint greſſus fingunt tardiores. hoc mē/
dacio ſollicitant obuioſ & eludunt quoad pro/
uecti lōgius a nidis auocēt. Hæc ī pullis ſtu
diū ſegnius ad cauēdū. Cū. n. uiſos ſe pſenti/
ſcūt reſupinati glebulas pedib⁹ attollūt: quaꝝ
obtētu tā callide ꝑtegūt: ut lateāt ēt ꝺ̄phēſi

De theſſalia & macedōia & philippi ocl'o

t Eſſalia eadem eſt & hemonia quā Home/
rus Agros pelaſgi cognominat. Vbi geni
tus eſt Helles: a quo Reges hellenes nomi/
nati huius a tergo. Pyeria ad Macedoniā pro
tēditur quæ deuicta ſub Macedonium uenit
iugum. Multa ibi oppida: flumina multa. De
oppidis egregia ſunt Pthia. Lariſſa. Theſſalia
& Thebe. De amnibus Peneus: q preter oſſa
olympumque ꝺcurrēs collibus dextra leuaꝗ
molliter curius nemoroſis cum conuallibus
Theſſalia teſſua facit: quæ & tempe dicūtur:
undiſque apertioribus Macedoniam & gneſiā
interluens ī thermeum ſinum cōditur. Theſſa
liæ ſūt pharſalici campi ī quibus ciuilium ītō/
nuerūt ꝑcelle. Ac ne ī mōtes notoſ eam⁹ pin
dū & Othrim celebrāt: q laphittaꝝ originē p
ſequuntur. Oſſa quos centauroꝝ fabulis in/

morati iuuat pelion autem nuptiale cōuiuium
Thedidis atque pelei ītātum noticiæ obtulit
ut taceri de eo magis mirum ſit. Nam olym/
pū ab Homero nō per audaciā celebratū do/
cēt que ī eo uiſitant primū excellenti uertice
tātus attollitur ut tegmina eius cælum acco/
læ uocēt. Ara eſt ī cacumīe Ioui dicata: cuius
altaribus ſiqua de extis inferūtur ñ difflantur
uētoſis ſpiritib⁹: nec pluuiis diluūtur. ſed uol
uēte altero āno cuiuſmodi relicta fuerīt eiuſ/
modi repiūtur. Et oībus tempeſtatibus a cor
ruptelis auraꝝ uindicat quicquid ibi ſemel eſt
de eo cōſecratum Littere ī cinere ſcripte uſꝗ
ad alterā āni cerimoniā pmanēt In r̄giōe ma/
gneſia othmona oppidū ſitū ē: qꝺ cū obſiꝺret
Philipp⁹ Alixādri macedonis magni pater dā
natuſ ē oculo iactu ſagitte quā iecerat Aſter.
Oppidan⁹ īſcriptā ſuo noīe loca uulneriſ noīe
quē perebat populū iſtū caller̄ arte ſagittaria
crder poſſum⁹: ul' ꝺ philotetea qm̄ mœlibea
in hoc pede cōputat. Sed ne trāſeamuſ p̄ſidiū
poetaꝝ fons Libethrius: & ipſe magneſie ē.

De Macedonia & olympo mōte & lapi/
de peante.

q Vi Edonii quōdā ppl'i: queꝗ migdonia
erat terra: aut pieriū ſolū ul' hemathiū ñc
omne uniformi uocabulo Macedonica res eſt

& partitiones quæ ſpetialiter ante a ſe iunge
banť macedonio noī cōtribute facte ſūt cor/
pus unum. Igitur Macedoniam ꝑcingit Thra
tius limes: meridiana Theſſaliæ. Epirote te/
nent a ueſperali plaga dardani ſunt & illyrii:
qua Septētrione tunditur peonia & a paphla/
gonia protegitur. Atriballis mōtanis exceſſi/
bus. Aquilonio frigori obiecta. Inter ipam &
Thratiam ſtrimon amnis facit terminum qui
ab hemi iugis irrigat. Verꝫ ut ſileā aut Rho/
dopen Migdonium mōtē : aut Athon claſſicꝰ
pſicis nauigatū : cōtinētiq; abſciſſū mille qngē
toꝝ paſſuū lōgitudine Simul đ auri uenis & ar
genti q̄ opime inagriſ Macedonum & plurime
eruunť. Oriſtidem populi dicā ſūt : q ut Ore/
ſtide dicerentur inde cœptum a Micenis ꝓfu
gus matricida cum abſceſſus longius deſtinaſ/
ſet natum ſibi in emathia paruulum de Her/
miona quam in omneſ caſus ſociam abſtruerat
hic mādauerat occulendum. Adoleuit puer ī
ſpiritu Regii ſanguinis nomē patris ſui refe/
rens. Occupatoque quicquid eſſet quod ꝓce/
dit in Macedonicum ſinum & Adriaticum ſalū
terram cui imperitauerat oreſtidē dixit. Ad/
monet flegra ubi ante q̄ꝫ oppidum fieret ru/
mor eſt militiam mundi dimicatam cū gigāti/
bus. Vt penitus perſequamur quātis proba/

tionibus ibidem Imperii inditia diuinæ expe/
ditionis ī hoc ſeculo pſeuerauerit. Illic ſi quā/
do ut accidit nimbis torrētes excitātur: & au/
cta aquarum pōdera ruptis obicibus ualētius
ſe in campos ruunt. Eluuione oſſa etiam nunc
fertur detegi que ad inſtar corporis ſunt hu/
mani ſed modo grandiora: quæ ob enormem
magnitudinem monſtroſi exercitus iactitant
extitiſſe : idq; adiuuatur argumento ſaxorum
immanium: quibus oppugnādum cælum cre
diderunt. Pergam ad reſidua quæ in Theſſa/
liam & Hemoniam porriguntur. Sunt enim
erectiora q̄ꝫ uſquā proceritas montana attol/
li ualet. Nec ē in terris omnibus quod meri/
to ad iſtas eminentiaſ cōparatur. quippe quas
ſolas diluuialis irruptio cum uniuerſa obduce/
ret humido ſitu in acceſſas reliquit. Durāt ue
ſtigia non languide fidei quibus apparet hos
locos ſuperſtites undoſæ tempeſtatis fuiſſe.
Nam in latebroſis rupium cauaminibus quæ
fluctuum confligiis tunc adeſa ſunt rediuiue
Conchiliorum reſederūt: & alia multa que af/
fatim mari incito expuūtur: ita ut ſint licet fa/
cie Mediterranea apparent tamē ſpecie litto/
rali. Nunc de incolis reddam Emathius qui
primus ī emathia accepit prīcipatum ſeu quia
īdago originis eius euo diſperiit: ſeu quia alta

ita res ē genuinus terræ habetur. Poſt hunc macedoniis exortū Emathie nomen perſtitit Sed Macedo deucalionis maternus nepos qui ſolus cum domus ſue familia morti publice iu perſuerat uertit uocabulum Macedoniamq3 a ſe dixit Macedonem Caranus inſequitur Dux peloponeſſiace multitudinis qui iuxta reſpon ſum datum a deo ubi caprariū pecus reſediſſe aduerterat urbē condidit: quam dixit Egeas: In qua ſepeliri reges mos erat. nec alter excellentium uirorum buſtis apud Macedonas priſcus dabatur locus. Succedit Carano perdica ſecūda & trigeſima olympiade primus in Macedōia Rex nominat⁹: cui Alexāder Amynthe filius diues habitus ē. Nec immerito. Ita enim affluenter ſucceſſus euis ampliandis opibus ꝑficiebāt: ut ante omnes Appollini delphos: Ioui elidem ſtatuas aureas dono miſerit. Voluptati aurium indulgentiſſime d̄ditus ſicut plurimos qui fidibus ſciebant dum uixit ī uſum oblectamenti donis tenuit liberalibus. Inter quos & pindarum Lyricum. Ab hoc archelaus regnum excepit prudens rei bellice: naualium etiam cōmētor prœliorum. Is Archela⁹ intantum litterarum mire amator fuit ut Euripidi tragico conſiliorum ſummam cre-

deret. Cuius ſuprema non contentus proſeq ſumptum funeris: crinen tonſus eſt & merorem quem animo conceperat uultu publicauit Idem Archelaus phitias & olympiacas palmas quadrigis adeptus: græco potius animo q3 regali gloriam illam pre ſe tulit: poſt Archelaum Macedonica res diſſentione lactata in Amynthe regno ſtetit. Cui tres liberi: ſed Alexāder patri ſuccedit. Quo exempto perdice primo data copia regie poteſtatis adipiſcende: qui obiens hereditarium regnum fratri philippo reliquit. Quem captū oculo dextro apud Mothonam ſupradiximus: cuiuſque debilitatis omen preceſſerat. Nam cum nuptias ageret acciti tibicines carmen cyclopeum quaſi de colludio concinuiſſe traduntur. Hic philippus magnum procreat Alexandrum: quamlibet olympias Alexandri mater nobiliorem ei patrem acquirere affectauerit cum ſe coitu draconis grauidam affirmaret. Ita tantum ipſe egit ut deo genitus credretur pagrauit orbem rectoribus Ariſtole & Caliſtene uſus ſubegit Aſiam. Armeniam. Hiberiam. Albaniam. Capadociam. Siriam. Aegyptum taur9 caucaſumque tranſgreſſus ē: bactros domuit. Medis & pſis īpauit: cepit īdiā emēſus

oĩa quæ liber & hercules acceſſerãt : fore ſupra hominẽ auguſtiore ceruice celſa letis oculis & illuſtribus malis ad gratiam rubeſcẽtibꝰ reliquis corporis membris nõ ſine maieſtate quadam decorus. Victor omnium uino & ira uictus Sic ut morbo uinolẽtie apd Babyllonẽ humiliore q̃ꝫ uixerat fortuna : exemptus eſt : poſt quem fuerũt magis ad ſegetem Romane gloriæ q̃ꝫ ad hereditatem tãti noĩs ortos ĩuenimuſ. Macedonia lapidẽ gignit : quem peanten uocant : hũc eundem & cõcipiẽtibus & parıẽtibus opitulari fama ꝓdiga ẽ. Circa Tyreſiæ ſepulchꝝ plurimus ĩuenit.

f. 16 ca^{m}

De Thracia & thracũ moribus & gruibꝰ & hyrudinibus & Iſtmo.

n Vnc i Thracia locus ẽ pgeꝛ : & ad ualidiſſimas Europæ gentes uela obuertere : Quas q ſedulo experiri uelint : nõ difficulter dprehẽdet Thracibus barbaris ineſſe cõtemptum uitæ & ex quadam naturalis ſapiẽtiæ diſciplina. Concordant omnes ad interitum uoluntarium : dum nõnulli eorum putãt obeuntium animaſ reuerti. Alii nõ extingui : ſed beatas magis fieri. Apud plurimos luctuoſa ſũnt puerperia. Denique recentem natum fletu parens excipit. Contra uerſum læta ſunt funera : adeo ut defunctos gaudio proſequantur. Vxoꝝ numero ſe uiri iactant : & honoriſ loco ducunt multiplex coniugium. Que fœmine tenaces ſunt pudicitiæ defunctoꝝ inſiliunt coniugium rogos : & quod maxime inſigne ducunt caſtitatis p̃cipites in flammas eũt Nupture nõ parentum arbitratu tranſeunt ad maritos : ſed quæ pr̃e cæteris ſpecie ualẽt ſub taxari uolunt & licentia taxationis admiſſa nõ moribus nubunt ſed p̃miiſ. Quas forme premit dedecus dotibus emunt quibus cõiũgant. Vterq̃ꝫ ſexus epulantes focos ambiunt. herbaꝝ quaſ habẽt ſemine ignibus ſupiacto. Cuius nidore pculſi ꝓ leticia habẽt imitari ebrietatem ſenſibus hebitatis. De ritu iſta ſufficiunt de locis & populis quæ ſequunt. Strymonẽ accolunt dextero lateꝛ. Denſe late beſſoꝝ quoque multa nomina aduſque Neſtum amnem qui radices pangei circumfluit hebrũ odryſaꝝ ſolum fundit : qui fluuius excurrit inter priantas delongos thynnos chopilos aliosq̃ꝫ barbaros tãgit : & Cyconas. Deinde henius ſex milibus paſſuum arduuſ. Cuius aduerſa Mœſi Gete ſarmate Scythe & plurime inſidunt nationes. Ponticum littus Sitonia gens obtinet quæ nato ibi Orpheo uate decus ĩter iudicatur principes. Quem ſiue ſacrorum ſiue cantuum ſecreta in ſperchio promontorio

agitaſſe tradūt. Deinde ſtagnum Byſtonium
nec longe regio maronea: In qua Tyrida op/
pidum fuit equorum. Diomedis ſtabulū: ſed
ceſſit euo ſolumq; turris ueſtigium adhuc du/
rat. Inde nō procul urbs abdera quam Diome
dis ſoror & condidit & a ſe ſic uocauit. Mox
Democriti domus phyſici ac ſi uerum dicetur
ideo nobilior. hanc abderam olympiade pri/
ma & triceſima ſenio collapſa; Clazomenii ex
Aſia ad maiorem faciem reſtitutam oblittera/
tis quæ preceſſerant nomini ſuo uindicauerūt
Locum doriſon illuſtrem r̄ddidit Xerſis aduē
tus qꝑ ibi recenſuit militis ſui numerum. Poly
dori tumulum oſtendit hemus in parte quam
Aratores Scythæ celebrāt. Quōdam urbem
Garamam cathiron uocant Barbari. Vnde a
gruibus pigmeos ferūt pulſos. Manifeſtum
ſane ī Septentrionalem plagam hyeme grues
frequētiſſimas cōuolare. Nec piguerit memi/
niſſe quatenus expeditiōes ſuas dirigāt & ſub
quodam militiæ eunt ſigno & ne pergētibus
ad deſtinata uis flatuum renitat̄. harenas de/
uorāt ſublatiſq; lapillulis ad moderatam gra/
uitatem ſaburrāt. Tūc ſe tollunt in altiſſima:
ut de excelſiori ſpecula metentur quas petāt
terras fidēs meatu preit cateruas. Volat⁹ de/

ſidiam caſtigat uoceque cogit agmen. Ea ubi
obraucata eſt ſuccedit alia pontum tranſiture
anguſtias captant. Et quidem eas promptum
eſt oculis deprehendere quæ inter tauricam
ſunt & paphlagoniam. id eſt inter carābim &
methapontum. Cum trans medium alueum
aduentaſſe ſe ſciūt ſcrupulorum ſarcina pedes
librant. Ita nautæ prodiderunt pluere ſæpe
ex illo caſu. Lapillulis harenas nō prius reuo/
munt q̄ ſecuræ ſedis ſuæ fuerint Concors.
cura omnium primo fatigatis adeo ut ſique
defecerit: congruant uniuerſæ: Laſſataſque
ſuſtollant uſq; dum uires otio recuperentur.
Nec ī terra cura ſegnior excubias nocte diui/
dūt ut ex ſomnis ſit decima queq;. Vigileſq;
pōduſcula digytulis amplectūtur: que ſi forte
exciderint ſomnum coarguāt. Quod cauēdū
erit clāgore indicāt. Aetatem ī illis prodit co
lor: nigreſcunt ſenectute. Veniamus ad pro/
mōtorium Ceraſcriſeon byzantio oppido no/
bile antea ligoſ dictum: quod a dirachio abeſt
ſeptingentis undecim milibus paſſuum. Tan/
tū eni patet inter adriaticū mare & ꝓpōtidē.
In cenēſi quoq; regiōe n̄ lōge a flauiopoli Co
lonia bitie oppidum quondam Areate Regis
nūc inuiſū & ī acceſſū hyrūdinib⁹ & deinceps

alitibus aliis quanq̃ & thebas q illa moenia ſæpius capta ſũt aſpernentur ſubir̃. Nã inter cæteras habere illas quoddam p̃cium inde no ſcit̃ q lapſura nõ petunt culmina & aſpernant̃ peritura quoquo modo tecta. Minime certe a diris auibus impetuntur: nec unq̃ preda ſunt Vt ſacre cibos nõ ſumunt reſidentes ſed ĩ aere capiunt eſcas & hauriunt. Alter Iſtmos in Thracia eſt ſimilibus anguſtiis & pari latitudine arcti maris. Cuius littora urbes utrinq; ſecus obſtentant ꝓpontidis ora inſignit pacti emalanenſium. Cardiaq; q in cordis facie ſita ſit: dicta cardia eſt. Omnis belleſpontus ſtringitur in ſtadia ſeptem: quibus ab europa aſiaticam plagam uindicat hic quoque urbes due Abidos aſiæ & Seſtos europæ. Deinde contraria inter ſe ꝓmontoria maſtuſia cherſoſſi: ubi finitur auropæ ſinus tertius ſigeum Aſiæ ĩ quo tumulus eſt (ut dicunt) cynoſeme dictus becube ſepulchꝝ: & turris ꝓthesilai delubro data. finibus thratiæ a ſeptẽtrione biſter oſtẽditur. ab oriẽte põtus ac ꝓpontis. a meridie egeum mare.

¶ 17 ca° De claro ĩſula & mirabilib⁹ q̃ ĩ creta ſũt: & d cariſto & delo & diluuio & coturnicibuſ.

i Nter Tenedũ & Chiũ ẽ claros ĩſula qua egeus ſinus panditur ab dextra antandꝝ nauigãtibus ſaxum eſt. hoc enim uerius q̃ inſula meruit cognominari id quoniam uiſentibus procul capre ſimile creditur: quam græci egam nũcupant: egeus ab eo ſinus dictus eſt A phalario corcyre promõtorio ad nauis effigiem: ſcopulus eminet in quam tranſfiguratã Vlixis nauẽ crediderũt. Cytbercæ q̃ a malea abeſt qnq; milib⁹ paſſuũ ꝓphyriſ añ nomẽ fuit

¶ 18 ca° De creta inſula.

p Rotinus eſt Cretam dicere q̃ abſoluere pronius in quo mari iaceat. ita enim circũflui illius nomina græci permiſcuerunt: ut dũ aliis alia inferũt pene oblimauerint uniuerſaꝫ Quantam poſſimus tamẽ in deſignanda fide operaꝫ locabimus: ne quid hereat ſub ancipiti Inter ortum porrigitur & occaſum tractu longiſſimo. Hinc græcia: inde cyrenis obiacentibus. A ſeptentrione egeis & ſuis. id eſt creticis eſtibus uerberatur. Ab uſtro libycis undiſ perfuditur: & egyptiis cõſtipata cẽtum urbibus: ſicuti phibent qui prodigie lingua locuti ſũt: ſed magnis & ambitioſis oppidis. Quoꝝ principatus ẽ penes cortinam Cydoneam cõſon. therãnas ſchylioſon doſiades cam a crete nympha heſperidis filia. Anaximãder a crete rege curetum Cretes ſieriam prius dictam mox curetum nomẽ. nõnulli etiã a temperie

cæli Macaronexon appellatam prodiderunt
prima mari ponit nauib⁹ & ſagittis prima lit/
teris iura unxit. pyrrhico reptore. Equeſtres
turmas prima docuit laſciuas uertigines īplica
re. Ex qua diſciplina bellice rei uſus conualuit
Studium muſicum inde cœptum cum Idei da/
ctyli modulos ac crepitu tinnitu aeris depre/
henſos in uerſificum ordinem tranſtuliſſent.
Albet iugis montium dictinei & Cadiſtii: qui
ita excandeſcunt: ut eminus nauigātes magis
putēt nubila præter cæteros Ida eſt qui an/
te ſolis ortum ſolem uidet. Varro ī opere qđ
đ littoralibus eſt: etiam ſuis temporibus affir
mat ſepulchrum Iouis ibi uiſitatum. Cretes
Dianam religioſiſſime uenerantur: Britomar/
tem gentiliter nominantes: quod ſermone no
ſtro ſonat uirginem dulcem. Edem numinis
præter q̄ nudus ueſtigio nullus licito ingre/
ditur. Ea edes oſtentat manus Dedali. Corti/
nā amnis leneus p̄terfluit: quo Europam tau
ri dorſo cortini ferūt uectitatā Hideni cortini
& Cadmum colunt Europæ fratrem ita enim
memorant. Videtur hic & occurrit: ſed die iā
ueſperato anguſtiori ſe facie uiſendum offerēſ
Gnoſii mineruam ciuem deam numerant: pri/
mumque apud ſe fruges ſatas affirmant: au/
dacter cum Atticis contēdentes. Ager creti/

cus ſilueſtrium caprarum copioſus eſt: ceruo
eget. Lupos uulpes aliaq; quadrupedum no/
xia nuſquam educat. Serpēs nulla larga uitiſt
mira ſolis īdulgētia arborarii ꝓuentus abūdā
tes. Nam ī huius tātum īſulæ pte repululant
ceſæ cupreſſi. herba ibi eſt que alimos dicitur
ea admorſa diurnam ſamem ꝓhibet proinde
& hec cretica ē. Phalāgio aranei genus eſt. Si
uiſum queras: nulla uis corporiſ. Si poteſtatē
ictuū hominem ueneno īterficit. Lapis quoq;
ideus dactylus dicit̄. inſulæ iſti⁹ alūnos colo/
ris ferrei: humano pollici ſimiliſ. Auē noctu ī
Creta non habet: & ſi īuehat̄: emorit̄. Cari/
ſtos aquas calētes habet: quas elopias uocāt
Et cariſtias aues q̄ flamas impune īuolāt. Car
baſa etiam que īter ignes ualēt. Calthis eadē
habita ē apud priſcos: ut Callidem⁹ auctor ē:
ere ibi primū repto. Tytanas ī ea antiqſſime
r̄gnaſſe oſtēdūt rit⁹ religionū. Briareo. n. rē
diuinā cariſtii faciūt: ſicut egeoni calchidēſes.
Nā oīs ferme Euboea tytanū fuit regnū. Cy
cladas autumāt inde dictas: qa licet ſpatiis lō/
giorib⁹ a delo ꝓiecte: ī orbē tñ circa delū ſite
ſūt. Orbē Cyclō grai ferūt. Chios homeri tu
mulo ceteraſ añcedit. Meminiſſe hoc loco par
ē poſt primū diluuiū Ogygii tpib⁹ notatū: cū
nouē & āpli⁹ mēſib⁹ diē cōtinua nox inūbraſ/
ſet: Delon añ omēs terras radiis ſolis

ſlluminatam ſortitamque ex eo nomē ꝙ pri/
ma redditta foret uiſibus. Inter Ogygium ſa/
ne & Deucalionem medium euum dcc. annis
datur. Eadem ē & Orthygia quæ clariſſima ē
in cycladum numero multifarie traditur. Nūc
aſteria a cultu Appollinis: nunc a uenantibus
lagya uel Cinthopirpile etiam: quoniā tawu
la ibi & ignis inuēta ſunt. In hac primum uiſæ
coturnices aues quas Orthygias greci uocāt.
has eaſdem in latone tutela eſtimāt conſtitu/
tas: nec ſemper apparēt: adueniendi habent
tempora eſtate depulſa. Cum maria tranant
impetus differunt ex metu ſpacii lōgioris ui/
res ſuas nutriūt tarditate. Vbi terram perſen
tiſcunt coeunt cateruatim: deinde globate ue
hementius ꝓperant. Quæ feſtinatio pleꝛꝗ
exitium portat nauigantibus. Accidit enim ī
noctibus & uela iſcidant: ut ipulſis ſinibus al/
ueos īuertāt: auſtro nūꝗ exeūt. Nā metuūt
uim flatus tumidioris. plurimū ſe aquilonibus
credūt: ut corpora pinguiuſcula atque eo tar/
da facilius ꝓucat ſiccior & uehementior ſpiri/
ritus. Orthygontra dicitur quæ gregem du/
ctitat. Eadem terræ ꝓximātem accipiter ſpe
culat⁹ rapit. Ac ꝓpterā opa ē uniuerſis ut ſol
licitēt ducem generis externi per quam fru/
ſtrerētur prima diſcrimina. Cibos gratiſſimos

habēt ſemina uenenorum. Quam ob cauſam
eas damnauere prudētium mēſæ. Solum hoc
animal ꝑter hominē morbum patiť comitia/
lem.

De Euboea. Paro. Nixo. Icaro. Melo. Carphato. Rhodio. Lemno.

e Vboea tam modico eſtu diuidua ē a boe/
tie continentie: ut dubitādum ſit an nu/
merari inter inſulas debeat. Nam late quam
uocāt terræ pōte iūgitur: & per fabricam bre
uiſſime machinæ adiť pede ceneo ꝓmōtorio
uadit ī ſeptētriōeꝫ: duob⁹ aliis ī meridiē extē
diť. Quoꝝ gereſtos ſpectat Atticā Capha/
re⁹ ꝓminet ī helleſpōtū Vbi poſt Ilii excidiū
argiuā claſſē uľ mineruę ira: uľ ꝙ certior ꝓ/
dit hiſtoria ſydus arcturi grauib⁹ affecit caſib⁹
marmoř paros nobiliſ ab delo oppido freqn/
tiſſime prius tamē minoia ꝗ paros dicta. nā
ſubacta a Minoe quoad ī Creticis māſit legi/
bus Minoiam loquebātur. ꝑter marmora dat
& Sardam lapidem qui māmoř quidem ꝑſtat
inter gemmas uero uiliſſimus duciť Naxon a
delo duodeuiginti milia paſſuum ſeparant: in
qua Strongile oppidum. Sed naxos dyoniſias
ꝗ naxos pcius dicta. uel ꝙ hoſpita libeco pa
tri. uel ꝙ fertilitate uitium uincat cæteras.
Sūt præterea cyclades plurimæ: ſed ī ſupra/

dictis p̄cipuum ē quod memoriæ debeatur. De Strophadibus ē & Icaros: quæ Icario mari nomen dedit: hæc inter Samum & Hiconū ꝑcurrentibus ſaxis inhoſpita ac nullis finibus portuoſa ob ĩhumana littora infamis ē. Vult ergo Varro Icaꝝ certe ibi naufragio interiſſe: & de exitu hominis impoſitum nomen loco. Nam in ſamo nihil nobilius ꝙ Pythagoras ciuis. Qui mox offenſus ſtatu tyrannico r̄licta domo patria a Bruto conſule qui reges urbe exegit italiam aduectus ē melos: quam Calimachus Mellanidam dixit omnium inſularum rotondiſſima eſt iuxta Eoliam. Nam a carputus ipſa eſt a qua carphatium ſinum dicimus. Nūquā ita cælum nubilum ē: ut ĩ ſole Rhodos nō ſit. Lemnii uulcanū coluntːidō ĩ Lemno Metropolis Epheſia p̄terea oppidū myrrhina in cuius finibus mons athos in macedonam umbram iacit. Quod nō fruſtra inter miracula notauerūt: cum Athos a Lemno ſex & octoginta milibus paſſuum ſeparetur. Eſt ſane athos ſublimis adō: ut altior eſtimetur ꝙ unde hymbres cadunt. Quæ oppinio eo fidē cōcepit: ꝙ ĩ aris quas ĩ cacumīe ſuſtinet nūꝙ cineres eluuntur: nec quicquam ex ageribus ſuis perdunt. ſed in quo relicti fuerint tumolo permanent. In ſummo oppidum Acroton

fuit: In quo dimidio longior ꝙ in aliis terris incolentium ætas ꝓrogabatur. Ideo inde homines Macrobios græci noſtri appellauer̄ lōgeuos.

f. 20. ca^m De quarto Europæ ſinu

De helleſponto. Propontide. Boſphoro & elephantis.

q Vartus Europe ſinus ab Helleſpōto incipit: meotidis hoſtio terminat̄: atꝗ omīs hæc latitudo quæ Europam Aſiamꝗ diuidit ĩ ſeptem ſtadioꝝ anguſtias ſtringitur. Hic eſt helleſpōtus. Hac Xerſes pōte nauibus facto ꝑmeauit. Tenuis deinde euripus porrigit̄ ad Aſiæ urbē priapum: quam magnus Alexander potiūdi orbis amore tranſcēdit: & potit⁹ eſt. Inde diffuſus equore patentiſſimo rurſus ſtringit̄ ĩ ꝑpontidem. Mox ĩ quingētos paſſus coartat̄. Fit Boſphor⁹ Thraci⁹ qua Dari⁹ copias traduxit: Hæc ꝓfūda delphines plurimos habēt: ĩ qb⁹ cauſæ miraculi multiformeſ. Añ oīa nihil uelocius hn̄t maria ſic ut pleꝝꝗ ſaliētes trāſuolēt uela nauium. Quo cobeant cōiuges euagāt̄. Catulos edūt. Decimus mēſis matuꝝ facit ptū. Lucinā eſtiuus dies ſoluit Vberibus fetus alunt. Teneros in faucibus

receptant. Inualidos aliquantiſper ꝓſequunt̃
In triceſimum annum uiuũt: qđ exploratum
eſt in experimentum caudis amputatiſ. Ora ñ
quo cæteræ belue loco habẽt: ſed ferme ĩ uẽ
tribus. Cõtra naturam aquatilium ſoli linguaſ
mouẽt. Aculeate ſunt ſpine dorſi eoꝝ. Cũ ira
ſubiacet inhorreſcunt. Cum animi conquie/
ſcunt quibuſdam receptaculis operiũtur. Spi/
rare eos in aquis negãt: & uitales auras nõ ni
ſi ĩ aere ſupero recipere: ꝑ uoce gemitus ẽ ſi/
milis humano. Certum habẽt uocabulũ quo
accepto uocãtes ſequuntur. nam proprie ſy/
mones nominãtur. Voces hominum aquilo/
nis flatu celerius auriunt. Cõtra auſtro ſpirã/
te auditus obſtruunt̃. Mulcentur muſica: gau
dẽt cantibus tibiarum. Vbicumq; ſimphonia
eſt gregibus aduentãt. Diuo Auguſto princi
pe ĩ cãpania delphinẽ puer fragmẽtiſ paniſ pri
mo illexit: & in tantum conſuetudo ualuit: ut
alẽdum ſe etiã manibus ipſius crederet. Mox
cum ꝑfluxiſſet puerilis audacia intra ſpatia eũ
Lucrini lacus uectitauit. Vnde effectum ut a
baiano littoꝛ equitatem puerũ puteolos uſq;
peruheheret. hoc per annos plurimos tam diu
geſtum ẽ: donec aſſiduo ſpectaculo deſineret
miraculũ eſſe quod gerebatur. Sed ubi obiit

puer ſub oculis publicis đſiderio eius mœro/
re delphin interiit: Pigeret hoc aſſeuerare ni
Mecenatis & fabiani multorumq; ꝑterea eſſ;
litteris comprehenſum. In africo mox littore
apđ Hipponem Diorrhitum delphin ab Hip/
ponieſibus paſtus tractãdum ſe ꝓbuit: impo/
ſitos quoque frequenter geſtauit: nec populi
tãtum manibus acta res eſt. Nam & ꝓconſul
affricæ flauianus ipſe eum contigit: unguentis
etiam delibuit. Quia odoris nouitate obſopi
tus aliquãtiſper ꝓ exanimi iactitatus ẽ: mul/
tiſque menſibus deſciuit a ſolita cõuerſatione
Apud Iaſum urbem Babyloniæ puerum del/
phinus adamauit. Quem dũ poſt aſſueta col/
ludia recẽtem impatientius ſequitur harenis
inuectus & hæſit. Alexander magnus amorẽ
illum numinis fuiſſe interpretatus ꝓfecit pue
rum neptuni ſacerdotio iuxta eandem urbem
ut heres ſidonius auctor eſt. Alium puerum
Hermiam nomine per maria ſimiliter inſiden
tem cum undioſior fluctus necauiſſet delphin
ad terram reuexit: & uelut fateret̃ reatum: pe
nitentiam ſuam morte mulctauit: nec reuerti
uoluit amplius ĩ profunda. Suppetunt & alia
exempla ut Arionem tranſeamus: cuius exi/
tum annalium cõprobauit fides. Ad hec ſi qñ

lasciuiunt noui fœtus a maioribus datur adul/
tior gregi custos. Quo magiſtro eludere im/
petus incurſantium beluaꝶ adiſcant: quanquã
ibi præter focas rara belua eſt plurimus tym/
nus in ponto: nec alibi pene fœtificãt. Nuſq̃
enim citius adoleſcunt: ſcilicet ob aquas dul/
ciores. Illabuntur ueris tempore: intrãt dex/
tero litore: leuo exeunt: hoc inde accider̃ cre
dunt: qd' dextris oculis acutius cernũt q̃ ſi/
niſtris.

21. ca. De hiſtro flumine. Fibro põtico & Gem
ma põtua.

h Iſter germanicis iugis oritur: effuſus mõ/
te qui in rauracos galliæ aſpectat: Sexa/
ginta amnes ĩ ſe recipit: omnes ferme nauiga
biles. Septem hoſtiis põtum influit. Quorũ
primum peuce. Secundum naracuſtoma. Ter
tium caloſtoma. Quartũ pſeudoſtoma. Nam
Baryoſtoma ac deinde Spireoſtoma quintum
uidelicet & ſextũ languidiora ſunt cæteris. Se
ptimum uero pigrum ac paluſtri ſpetie nõ ha/
bet quod amni comparetur. Priora quattuor
adeo magna ſunt: ut per longitudinẽ quadra/
ginta milium paſſuum non miſceantur equori
dulcemque hauſtum incorrupto detinẽt ſapo
re. Per uniuerſum pontũ fiber plurimus: quẽ
alio uocabulo dicunt caſtorem. Lintris ſimilis
eſt: animal morſu potentiſſimum adeo: ut cũ
hominem inuadit conuentũ dentium nõ prius
laxet q̃ cõcrepuiſſe pſenſerit oſſa fracta. Te/
ſticuli eius appetuntur ĩ uſum medelaꝶ: iccir/
co cum urgeri ſe intelligit: ne captus pſit ipſe
geminos ſuos deuorat. Mittit põtus: & gem
mas quas a patria põticas dicimus genere di/
uerſo. Quippe alie auꝛ̃as. Alie ſãguineas hñt
ſtillas: & hæ quidẽ inter ſacras habẽt. Nãq̃
oſtentationi pocius q̃ uſui diliguntur. Non
guttis aſperſe ſunt: ſed longis colorum ducti
bus liniuntur.

22. ca. De hippani amne & exampeo fõte.

a Mnis hippanus oritur ĩter auchetas Scy/
thicorum amnium princeps: purus & hau
ſtu ſaluberrimus uſque dum calipdum termi/
nis inferatur. Vbi fons exampeus infamis eſt
amara ſcaturigine. Qui exampeus liquido ad
mixtus fluori amnẽ uitio ſuo uertit: adeo ut
diſſimilis ſibi in maria condatur. Ita inter gen
tium oppiniones fama de Hippane diſcordat:
qui in principiis eum norunt: pdicant: qui in
fine experti ſunt: non iniuria excreantur.

23. ca. De Boriſtene amne & Scythis & naturæ
canum & Smaragdo lapide & criſtallo.

a Pd neuros naſcit̃ Boriſthenes fluṁ ĩquo
piſces egregii ſaporis & qbꝰ oſſa nlľa ſũt nec

aliud q̄ȝ Cartilagines tenerrimæ. Verꝫ Neu/
ri (ut accepimus) æſtatis temporibus in lu/
poſ trāſfigurāt. Deinde exacto ſpatio qđ huic
ſorti attributum eſt: in priſtinam faciem reuer
tuntur. Populis iſtis deus Mars eſt: ꝓ ſimula
chris enſes colunt homines uictimas habēt:
oſſibus adolēt ignes focorum. Gelonii ad hoſ
ꝓximant. De hoſtium cutibus & ſibi indumē
ta faciūt: & equis ſuis tegmina. Geloniis Aga
thyrſi collimitātur ceruleo picti colore fuca
tis ī ceruleū crinibus: nec hoc ſine differentia
nam quāto quis altero p̄ſtat: tanto ꝓpenſio/
re nota tingitur: ut ſit īditiū humilitatis minꝰ
pingi. Poſt Antropophagi qbus execrādi ci/
bi ſint humana uiſcera. Quem morem impie
gētis adiacētium terrarum prodit triſtiſſima
ſolitudo: quos ob nefarium ritum finitime na
tiones metu ꝓfuge reliquerūt: & ea cauſa eſt
qꝑ uſque ad mare quod thybin uocāt per lon/
gitudinem eius ore que eſtiuo orienti obiacet
ſine homine terra ſit: & immenſa deſerta quo/
ad perueniat ad ſeres chalibes & Dace in par/
te Aſiathycæ ſcythiæ crudelitate ab imma/
niſſimis nihil diſcrepāt. At albani ī mora agē
tes qui poſteros ſe Iaſonis credi uolūt albo cri
ne naſcūtur: canitiem habēt auſpiciū capilloꝝ
Ergo capitis color genti nomē dedit. Glauca

oculis ineſt pupilla: ideo nocte pluſquam die
cernunt. Apud hos populos nati canes feris
omnibus obiciuntur frangunt tauros: leones
perimūt: đtinēt quicquid obiectum eſt. Qui/
bus ex cauſis meruerūt etiam animalibus tra/
di. Legimus petenti indiam Alexandro rege
Albaniæ duos miſſos: Quorum alter ſues ſi
bi & urſos oblatos uſque adeo ſpreuit: ut of/
fenſus degeneri p̄da ignauo ſimilis diu accuba
ret: quem ꝑ ignorātiam uelut inertem Alexā
der extingui impauit. Alter uero monitu eo/
rum qui donum ꝓſecuti erāt leonem miſſum
necauit. Mox uiſo elephāto notabiliter exul/
tans beluam primo fatigauit: Deinde cū ſum/
mo ſpectantiū horrore terræ afflixit. hoc ge/
nus canum creſcit ad formā ampliſſimam ter/
rificis latratibus ultra leonum rugitus inſo/
nans: hæc ſunt de canibus albanis: reliqua
communia uniuerſis. Dominos equaliter ca/
nes omnes diligunt: ſicut exemplis palam fa/
ctum eſt. In epiro denique domini percuſſorē
in coetu agnitum latratu canis ꝓdidit. Iaſoli/
tio īterfecto canis ipſius aſpnatus cibū media
obiit. Lyſmachi regis canis flammis ſe iniecit
accenſo domini rogo: & pariter igni abſumptꝰ
eſt. Garamātū regē ducēti canes ab exilio re/
duxerūt prœliati aduerſus reſiſtentes. Colo/

p̄honii & caſtabalenſes canibus ī bella ꝓduc/
tis primas acies inſtruebāt Appio Iunio: Pu/
blio Sicinio cōſulibus damnatū dominum ca/
nis cum abigi nō poſſet comitatus ī carcerem
mox percuſſum ululatu ꝓſecutus eſt. Cumq;
ex miſeratione populi Romani poteſtas ei ci/
bi fieret ad os defuncti eſcam tulit. Vltimo
điectum ī thyberim cadauer adnans ſuſtētar̄
conatus eſt. Canes ſoli nomina ſua recogno/
ſcunt: itinerꝫ meminerunt. Indi coitus tempo
re in ſaltibus canes feminas religāt: ut cū his
tygres coeāt. Quarum ex primis cōceptibus
ob nimiam feritatem inutiles partus iudicant
Itidem ſecundos tertios educant. Egyptii ca/
nes e nilo nūquam niſi currentes lambitant:
dum a corcodillis inſidias cauēt. Inter Antro/
pophagos in aſiatica parte numerantur Eſſe/
dones: qui & ipſi nefandi ſpolluuntur inter ſe
cibis. Eſſedonum mos ē parētum funera cāti
bus proſequi: & proximorum corrogatis ceti
bus cadauera ipſa dentibus laniare: pecudūq;
carnibus mixta dapes facere: Capitum etiam
aſſa auro Incincta ī poculorum tradere mini/
uerium. Scythotauri pro hoſtiis cedūt adue/
nas Homades pabula ſequuntur. Georgii in
europa ſiti agros exercent Aſiate perinde in
europa ſiti neque mirātur aliena: neq; ſua di/

ligunt. Satarche uſu auri & argēti damnato in
eternū ſe a publica auaritia abdicauerūt. Scy/
tarum īterius habitātium aſperior ritus eſt.
Specus incolūt: pocula non ut Eſſedones: ſed
đ inimicorum capitibus moliūt. Amāt prœ/
lia īteremptorum cruorem ex uulneribus ip/
ſis bibūt. Numero cediū honor creſcit: quarꝫ
expertem eſſe apud eos prophanum eſt. hau/
ſtu mutui ſanguinis fœdus ſanciūt. nō ſuo tā/
tum more: ſed medorum quoque uſurpata di/
ſciplina. Bello denique quod geſtum ē olym/
piade nona & quadrageſima: anno poſt Ilium
captum ſexcenteſimo quarto inter Aduatem
Lidum & Aſtiagem medii Regem hoc pacto
firmata ſūt iura pacis. Colchorum urbem di/
ſcoriadē amphitus & Circius Aurige caſtoris
& pollucis cōdiderunt: a quibus hemocorum
gēs exorta eſt. Vltra ſauromatas ī Aſia ſitos
qui Mitridatis latebram prodiderunt: & qui
originem medis dederunt confines ſunt tha/
lii his nationibus quas ab oriēte contingunt
caſpii maris fauces. Quæ fauces mirum im/
modum uacuantur himbribus creſcunt eſti/
bus Hemocorum montes. Araxen mōſco/
rum phaſindem gignunt. Sed Araxes bre/
uibus īteruallis ab Eufratis ortu caput tollit:

ac deinde in Caſpiũ fertur mare. Arimaſpi cir
ca geſſolitron poſiti uniocula gens eſt. Vltra
hos & ripheum iugũ regio ẽ: aſſiduis obſeſſa
niuibus: quam pterophorõ dicũt. Quippe ca
ſus cõtinuarum pruinarum quiddam ibi expri
mit ſimile pennaꝝ. Damnata pars mundi & a
reꝝ natura in nubem eterne caliginis merſa:
ipſisqꝫ prorſus aquiloni cõceptaculis rigentiſ/
ſima. Sola terraꝝ nõ nouit uices temporum:
nec de cælo aliud accipit ꝙ hyemẽ ſempiter/
nam. In aſiatica ſcythica terre ſunt locupletes
inhabitabiles tamẽ. nam cum auro & gemmis
affluant griphes tenẽt uniuerſa alites ferociſ/
ſime & ultra omnem rabiem ſeuiẽtes. Quoꝝ
immanitatem obſiſtente aduenis acceſſus diffi
cilis: ac rarus ẽ. Quippe uiſos diſcerpũt uelut
geniti ad plectendam auaritiæ tameritatem.
Arimaſpicum his dimicãt: ut intercipiant lapi
des: quorum nõ aſpernabimur perſequi qua/
litates. Smaragdis hic locus patria ẽ: quibus
tertiam inter lapides dignitatem Theophra/
ſtus dedit. Nam licet ſint & Egyptii & calce/
donii & medici & laconici: pcipuus honor eſt
ſcythicis. Nihil his iucundiuſ: nihil utilius ui/
dent oculi. In primis uirent ultra aquaticum
gramen: ultra amicas herbas. Deinde ob/
tutus fatigatos coloris reficiunt leuitate.

Nam uiſus quos alterius gemmæ fulgor retu/
derit ſmaragdi recreant & exacuunt. Nec aliã
ob cauſam placuit ut non ſculperentur ne offẽ/
ſum decus imaginum lacunis corrumperentur.
quãq; qui uerſuſ eſt difficulter uulneretur. pro
bantur hoc pacto ſi aſpectus tranſmutat̃. Sed
cum globoſi ſunt proxima ſibi inficiunt aere re
percuſſo: aut cum concaui ſunt inſpectantium
facies æmulentur ſi neqꝫ umbra neqꝫ lucernis
neqꝫ ſoli mutantur. Optimos tamen ſortiuntur
ſitus quibus planities reſupina eſt & extenta.
Inueniuntur etheſiis flatibus. Tũc enim detec
to ſolo facillime internitent. Nam etheſiæ plu
rimum harenas mouent. Alii minus nobiles in
commiſſuris ſaxorum uel in metallis ærariiſ ap
parent: quos calcoſmaragdos nuncupant. Vi/
tioſi eorum intrinſecus quaſdam ſordes habent
uel plumbo uel capillamentis uel etiam ſali ſi/
miles. Lauantur auſtero mero: ſed uiridi profi
ciunt oleo quãuis natura imbuantur. Et cyane
us lapis a ſcythia eſt optimus ſi cerulio coruſca
bit: cuius gnari ĩ marem & fœminam genus di
uidunt. Fœminis nitor purus eſt. Mares pun/
ticulis ad gratiam interlucentibus & auratilis
puluiſculus uariat. Iſtic eſt & chriſtallus: quem
licet pars maior europæ & particula aſiæ ſub/
miniſtret, precioſiſſimum tamen ſcythia edit.

Multuſ ad pocula deſtinatur nam fert calorem
præcipue quālibet nihil aliud q̄ꝫ frigidum pati
poſſit. Sexangulus inuenitur. Qui eligunt pu/
riſſimum captant. ne quid ruffum neue nubilū
uel ſpumiſ obſitum arceat perſpicuitatem. Tūc
ne duricia iuſto ꝓpēſior obnoxiū fragilitati ma
gis faciat. Putant glaciem coire & in criſtallum
corporari ſed fruſtra. Nam ſi ita ſoret nec ala/
banda aſiæ nec cyprus inſula hanc materiā pro
crearent: quibus regionibus citatiſſimus calor
eſt. Liuia Auguſti ad pōdus quīgētū q̄nquagī
ta librarꝫ īter capitolīa dōa chriſtallū dedicauit

De hyperboreis.

f Abula erat de hyperboreis & rumor irri/
tus ſi quæ illinc ad nos uſqꝫ fluxerūt teme
re ſorent credita. Sed cum probatiſſimi aucto/
res & ſatis uero idonei ſententias pares faciāt:
nullus falſum reformidet quod de hyperbore/
is loquimur. Incolūt ꝓpe pterophoron quem
ultra aquilonem accepimus iacere gens beatiſſi
ma. Eam aſiæ quidam magis q̄ꝫ europæ dede/
runt. Alii ſtatuunt mediam inter utrunqꝫ ſolē
antipodum occidentem & noſtrum renaſcētē.
Quod aſpernatur ratio tam uaſto mari duoſ or
bes interfluente. Sunt igitur in europa apud
quos mundi cardines eſſe credunt. & extre/
mos ſyderum ambitus ſemeſtrem lucem ad/

uerſum tantum una die ſolem: quāq̄ꝫ exiſtant
qui putant non quotidie ibi ſolem ut nobis ſed
uernali æquinoctio exoriri antūnali occidere.
Ita ſex menſibus infinitum diem: ſex aliſ conti/
nuam eſſe noctem. De cælo magnam clæmen/
tiam auræ ſpirāt ſalubriter nihil noxii flatuſ ha
bent. Domus ſunt nemora uel luci. In diem uic
tum arbores ſubminiſtrant. Diſcordiā neſciūt.
Aegritudine non inquietantur. Ad innocentiā
omibus æquale uotum. Mortem accerſunt: &
uoluntario interitu caſtigant obeundi tardita/
tē. Quos ſatieſ tenet uitæ epulati delibutiqꝫ
de rupe nota præcipitem caſum in mare profū
dum deſtinant. Hoc ſepulturæ genus optimū
arbitrantur. Aiunt etiam ſolitos per uirgines
probatiſſimas primitias frugum Apollini delio
miſſitare. Verum hæc quoniam perfidia hoſpi/
tiū nō illibatæ reueniſſēt deuotionis quāꝓpere/
gre proſequebātur pōtificium mox intra fines
ſuos receperunt.

De arympheiſ tygridibus pantheris parthis.

a Ltera in aſia gens eſt ad initiū orientis æſti
ui: ubi deficiunt ripheorum montium iuga
hyperboreis ſimiles: quos dicunt arymphe/
os. Et ipſi arbuſtorum frondibus gaudent.

Baccas edunt iuxta uiros ac fœminas te det cri
nium. Itaq; uterq; ſexus comas tondet. Amãt
quietem: non amant lædere. Sacri habentur:
attrectariq; eos etiam a ferociſſimis nationibuſ
nefas ducitur. Quicunq; periculum a ſuis me/
tuit: ſi ad arimpheos tranſfugerit tutus eſt ue/
lut aſylo tegatur. Vltra hos cimerii & gẽs ama/
zonum porrecta ad caſpium mare: quod dilap
ſum per aſiaticæ plagæ terga ſcythicum irrũ/
pit oceanum: ſed magnis deinde ſpatiis interce
dentibus hoſtia oxi fluminis hyrcani habent.
Gens ſiluis aſpera: copioſa immanibus feris: fe
taq; tygridibus. Quod beſtiarum genus inſi/
gne macolis notæ: & pernicitas memorabile
reddiderunt: fuluo nitent: hoc fuluum nigran/
tibus ſegmentis niter undatum uarietate appri
me decet pedum motus neſcio uelocitaſ an per
uicacia magis adiuuet. Nihil tam longum eſt:
quod non breui penetrent: nihil adeo antece/
dit quod nõ illico aſſequantur. Ac maxime po
tentia earum probatur cũ materniſ curis incitã
tur: cum catulorum inſiſtunt raptoribus. Suc/
cedant ſibi equites licet: & aſtu q̃ta libet fu/
ga amoliri prædam uelint niſi in præſidio ma/
ria fuerint fruſtra eſt auſum omne. Notantur
frequentiſſime ſi quando latroneſ ſuos aſporta
tis catulis renauigantes uident in littore. Irri/

tata rabie ſedare præcipiteſ uelut propriã tar/
ditatem uoluntaria caſtigantes ruina quã q̃ de
fœtu uniuerſo uix unus queat ſubtrahi panthe
ræ quoq; numeroſæ ſunt in hyrcania minutis
orbiculis ſuppictæ ita ut oculatis ex fuluo cir
culis uel cerulea uel alba diſtinguatur tergi ſu/
pelles. Tradunt odore earum & in cõtempla
tione armenta mire affici: atq; ubi eas perſenti/
ſcãt propato cõuenire: nec terreri niſi ſola oriſ
toruitate. Quam ob cauſam pantheræ abſcõ/
ditis capitibus quæ corporis reliqua ſunt ſpec/
tanda præbent. ut pecuarios greges ſtupidos
in obtutu populentur ſecura uaſtatione. Sed
hyrcani ut hominibus ĩtentatum nihil eſt fre/
quẽtius eas ueneno q̃ ferro necant. Aconito
carneſ illinunt: atque ita per compita ſpargunt
ſemitaꝝ. Quas ubi eſæ ſunt fauces eaꝝ ſagina
obſidentur. Ideo gramini nomen pardalicẽ de/
derunt. Sed pantheræ aduerſus hoc uirus ex/
crementa humana deuorant: & ſuo pre ingenio
peſtẽ reſiſtunt. Lenta illis uiuacitas: adeo ut
eiectis interraneis mortem diu differant. In hiſ
ſilueſtribus & pardi ſunt ſecũdũ a pantheris ge
nus noti ſatis nec latius exequẽdi. Quorũ adul
terinis coitibus degenerantur partus leæna/
rum & leones quidem procreantur: ſed igno
biles.

Vnde maria mediterranea oriantur

q Voniam i ponticis rebus ſumus: non erit omittēdm unde mediterranea maria caput tollāt. Exiſtimāt eīm quidam ſinus iſtos a gaditano freto naſci. Nec aliam eſſe originem ꝙ inūdatiōem æſtuātis oceani: Cuius ſpiritu peruagante apud aliquot mediterranea littora ſicut ī italiæ parte fieri acceſſuſ uł receſſus. Qui cōtrarium ſentiūt omēm illum fluorem aiūt a pōticis faucibus inūdare: idqꝫ fulciūt argumēto nō inani: ꝙ æſtus e ponto profluus nūquā reciprocetur.

De īſulis ſcythicis & oceano ſeptētrionali: & ſpatiiſ īter ſcythas & īdos formis hominum ceruis tragelaphys.

i NSula apollonitarum. lxxx. mili. paſſuum abeſt a boſphoro thratio citra biſtrum ſita. Ex qua. M. Lucullus Apollinem nobis capitolinum extulit. Ante boriſtenem Achillis inſula eſt cum æde ſacra: quam ædem nulla ingreditur ales: & quæ forte aduolauerit raptim fuga properat. Oceanum ſeptentrionalem ex ea parte qua a propaniſſo amne ſcythiace alluitur. Hecateus amalchium appellat. quod gentis illiuſ lingua ſignificat cōgelatum mare. Philemon a cimbris ad promontorium rubeas mouri maruſā dicit uocari: hoc eſt mare mortuū. Vltra rubeas quicquid eſt cronium nominat mare. Mare autem caſpium ex altero ponti latere ultra maſſagetas appalleos ſcythas eſſe in aſiatica plaga dulce hauſtu ſicut Alexandro magno probatum eſt. Moxque Pompeio magno qui bello mithridatico ſicut cōmilito eius Varro tradit ipſis hauſtibus periclitari fidem uoluit. Id euenire prodūt e numero fluminum quorum tanta copia ibi confluit ut naturam maris uertāt. Non omiſerim ꝙ per idem tempus eidem magno licuit ex īdia diebus octo a bactris uſque daleriō flumen quod influit oxum amnē peruenire. Deinde mare caſpium: Inde per caſpium ad cyri amnis penetrare fluentum: qui hiberiæ & armeniæ fines interluit. Itaque a cyro diebus non amplius quinque itinere terreno ſubuectis nauibus ad alueum faſidis pertendit. per cuius excurſus in pontum uſque uenientes indiam liquido probatum eſt inuehi poſſe. Auctor eſt Xenophon Lampſacenus a littore ſcytharum inſulam albaciam petentibuſ triduo nauigari eius magnitudinem immenſam & pene ſimilem continenti. Nec lōge oceanas ſeparari: quas qui habitant uiuunt ouis auium marinarum & auenis uulgo naſcētibus.

Perinde alias prope conſtitutas æque inſulas quarum hippopodas īdigenæ humana uſqꝫ ad ueſtigium forma in equinos pedes deſinunt. Eſſe inſulas & phaneſiorum gētem quorum aures ī effuſam adeo magnitudiem dilatēt: ut reliqua uiſcerum illis contegant. Nec adminiculum aliud ſit qꝫ ut membra membranis aurium ueſtiant. Anteqꝫ digrediamur ab ſcythia religio eſt non præterire quæ nam peculiares ibi ſint feræ ſcythicæ. Cerui plurimi in hac terra. Igitur ceruos perſequemur: Mares generiſ huiuſce cum ſtatutum tempus uenerem incitauit ſæuiunt rabie libidinis efferati. Fœminæ licet prius conſerantur: non concipiunt ante arcturi ſydus. Nec qualibet partus ſuos educant teneros ſtudioſe occulunt: & abſconditos inter profunda fruticum uel hærbarnm pedum uerbere caſtigāt ad latēdum. Cum maturuerūt ad fugā robur: exercitio docent curſus: & aſſueſcunt ſalire per abrupta. Acceptis canum latratibus ſecundum uentos uias dirigunt ut odor cum ipſis recedat. Mirantur ſibilum fiſtularum: rectis auribus acutiſſime audiunt: ſumiſſis nihil. Stupent omnia: propterea facilius obuios ſe præbent ſagittantibus. Si maria tranant: non aſpectu petunt littora ſed olfatu. Infirmos ponunt in ultimo: & laſſorum capita clunibus per

uices ſuſtinent. E cornibus quod dextrum fuerit efficacius eſt ad medelam. Si fugare angues geſtias: utrum uelis uras. Quæ uſtrina præterea nidoř uitium aperit ac detegit: ſi cui ineſt morbus comitialis. pro ætate ramulos augēt. Id incrementum in ſex annos perſeuerat. Deinceps numeroſiora non poſſūt fieri cornua: poſſunt craſſiora. Quæ quidem caſtratis nunqꝫ creſcunt: nec tamē decidunt. Dentes indicant ſenectutem: cum aut pauci inueniūtur aut nulli. ſerpentes hauriunt: & ſpiritu narium extrahunt de latebris cauernarum. Diptamum ipſi prodiderunt: dum eo paſti excutiunt accepta tæla. Hærbam quoque quam cinarem uocant contra noxia edunt gramina. Aduerſus uenena mirificum eſt hinnuli corculum occiſi in matris ſuæ utero. Patuit eos nūquam febreſcere. Quam ob cauſam cōfecta ex medullis eorum unguenta ſedāt calores hominum lāguētium Legimus plurimos matutinis diebus ceruinam carnem deguſtare ſolitos ſine febribus lōgæuos fuiſſe. quod demum proderit ſi uno uulnere fuerint interempti. Ad dignoſcēdam uiuacitatem Alexāder magnus torques plurimis ceruis inexuit. Qui poſt ānum cēteſimum capti: necdum ſenii inditium præferebant. Eadam pene ſpecie ſūt quos tragelaphos dicunt. Sed nō

alibi q̄ circa faſidem apparent tantumque illi uillosos habent armos & menta promiſſis hir/ ta barbis.

28 De germania & eius fontibus de uris & alce & ſuccino & ce/ raunio albo.

f Ons ſuccinus ipſe ingēs nec ripheis minor collibus initium germaniæ facit. Hūc ingy nones tenent: a quibus primis poſt ſcythas no men germanicum cōſurgit. Diues uirorum ter ra frequens populis numeroſis & immanibus. Extenditur iter hyrcinium ſaltum & rupes ſar matarum. Vbi incipit danubio: ubi deſinit rhe no perfunditur. De internis eius partibus alba guthalus inſula amnes altiſſimi præcipitātur in oceanū. Saltus hyrcineus amnes gignit: qua/ rum pennæ per obſcurum emicant & inter/ lucent: quis obtenta nox denſet tenebraſ. Vn de homines loci illiuſ pleꝛq̄ nocturnos excur ſus ſic deſtinant ut illis utantur ad præſidium itineris dirigēdi: præiactiſq̄ per opaca callium pennis rationem uiæ moderantur inditio plu/ marum refulgētium. In hoc tractu ſane & in oī marum ſeptētrionis plaga uiſontes frequētiſſimi: qui boues feris ſimiles ſetoſi colla: iubis horridi. Vltra tauros pernicitate uigētes: capti aſſue/

ſcere manu nequeūt. Sūt & uri: quos imperitū uulgus uocat bubalos. cum bubali pene ad cer uinam faciem in africa procreentur. Iſtis porro quos uros dicimus taurina cornua in tantū mo dum protenduntur ut dempta ob inſignem ca/ pacitatem inter regias menſas potuum gerula fiant. Eſt & alces mulis comparanda: adeo pro penſo labro ſuperiore ut niſi recedens in poſte riora ueſtigia paſci non queat. Gangauia inſu/ la e regione germaniæ mittit animal quale al/ ces: ſed cuius ſuffragineſ ut elephantiſ flecti ne queunt: propterea non cubat cum dormien/ dum eſt. Tamen ſomnolentam arbor ſuſtinet quae prope caſura ſecatur. Vt fera dum aſſu/ etis fulcimentis innititur faciat ruinam. Ita ca pitur. Alioquin difficile eſt eam manu capi. Nam in illo rigore poplitum incomprehenſi/ bili fuga pollet. De germanicis inſulis Gan gauia maxima eſt. Sed nihil in ea magnum præter ipſam. Nam Gleſaria dat chriſtal/ lum. Dat. & ſuccinum. Quia ſuccinum Ger/ mani gentiliter uocant gleſum. Qualitas ma/ teriæ iſtius ſummatim antea. Germanico aūt Cæſare omēs germanie oras ſcrutante cōper/ ta arbor eſt pinei generis: Cuius mediale au/ tumni tempore ſuccino lachrymat. Succū eſſe

arboris de ſignificatione nominis capeſſas pi
nũ uero unde ſit genitum ſi uſſeris ipſius ſuc
ci odor indicabit preciumopere eſt ire longius
ne padaneæ ſiluæ credãtur lapidẽ fleuiſſe hac
ſpeciem in illyricum barbari intulerunt. Quæ
cum per pannonica commertia uſu ad tranſpa/
danos homines foret delata. Quod ibi primũ
noſtri uiderant. Ibi etiam natam putauerunt.
Munere Neronis principis apparatus omniſ
abſq; ſuccino inornatus eſt: nec difficulter cum
per idem tempus tredecim milia librarum rex
germaniæ dono ei miſerit. Rude primum na/
ſcitur & corticoſum: Deinde icoctum adipe lac
tentis ſuis expolitur ad quem uidemus nitorẽ
pro facie habet nomen amelleum dicitur & fa/
lernũ utrunq; de ſimilitudine aut uini aut utiq;
mellis. In aperto eſt ꝙ rapiat folia: ꝙ trahat
paleas: ꝙ uero medeatur multis uitalium incõ
modis medentium docuit diſciplina. Et idia ha
bet ſucciuum: ſed germania plurimũ optimũq;
quoniã ad iſulã glesariã repitur: ut iã ſuperius
dictũ. nã ĩ germaniæ cõtinẽtibuſ gallica repe/
ritur: quã gẽmã arabicis anteponũt. Vicit enĩ
gratia Arabes quidẽ dicunt eã non alibi reperi
ri ꝙ in nidis auium quã melancorieos uocant.
Quod nullus recipit: cum apud germaniæ
populos quãuis rara in ſaxis tantum appareat.

Honore & precio ad ſmaragdos uiret pallidũ
nihil iucundius aurum decet. Ceraunioꝝ porro
genera diuerſa ſunt. Germanicum candidũ eſt
ſplendet tamẽ cerulo: & ſi ſub diuo habeas ful
gorem rapit ſydeꝝ.

29 ca De gallis meſia & oleo
medico

Galliæ inter rhenum & pireneum: Item in
ter oceanum & mõtes gebennam ac liren
porrigunt fœlices præpinguibus glebis ac cõ
mode prouẽtibus fructuariis pleræq; conſitæ
uitibus & arbuſtis. Omĩa ad uſum animatium
fœtu beatiſſima. Riguæ aquis fluminum & fõ
tium. Sed fontaneis interdũ ſacris ac uaporãti/
buſ. Infamãtur ueneni periculo ritu icolaꝝ qui
ut aiũt ueri enim periculum non ad me recipio
deteſtabili ſacroꝝ ritu ñ ad honorẽ: ſed potius
ad iniuriam religiõis humanis litãt hoſtiis. Ex
iſto ſinu quoquo orbe uelis exeaſ i hiſpanias &
ĩ italiam terra mariq;: in africam mari tatum.
Si thracia ſit petenda excipit ager creticus opti
mus frũgibus & ferax: brigantino lacu nobilis.
Inde noricuſ frigiduſ & partius fructuoſus qua
ſubducitur a iugis alpium admodũ lætus. De
hinc pãnonia uiro forti & ſolo plano læta atq;
uber. Drauo ſauo inclitis amnibus circunfiua
Mox meſiæ: quas maiores noſtri iure Cereris

horreum nominabant. In quarum parte quæ
pontica eſt apparet hærba: quacum inficitur
oleum quod uocant medicum. Hoc ad incē/
dium excitatum ſi obruere aqua geſtias ardet
magis nec alio ſopitur ꝙ iactu pulueris.

§· 30· cā De britania & inſulis gal/ lici oceani

f Inis erat orbis ora gallici littoris niſi bri
tania inſula qualibet amplitudine nomen
pene orbis alterius mereretur. Octingentis
enim & amplius milibus paſſuum longa por
rigitur ita ut eam in calidonicum uſque angu/
lum metiamur. In quo receſſu Vlixem calido/
niæ appuſum manifeſtat ara græcis litteris
ſcripta uotum multis inſulis nec ignobilibus
circundatur. Quarum hibernia ei proximat
magnitudine inhumana eſt ritu incolarum aſpe
ro. Alias ita pabuloſa ut pecuaria ibi niſi in/
terdum æſtate a paſtibus arceantur in peri/
culum agat facies. Illic nullus anguis: Auis
rara: Gens inhoſpita & bellicoſa: Sanguinem
interemptorum hauſto prius uictores uul/
tus ſuos oblinunt: Fas atque nefas eodem
animo ducunt. Puerpera ſi quando marem edi
dit primos cibos gladio imponit mariti inq;
so paruuli ſummo mucrone auſpicium alimen

torum leuiter infert: & gentilibus uotis optat
non aliter qui in bello & inter arma mortem
oppetat. Qui ſtudent cultu: dētibus marinā/
tium beluarum inſigniunt enſium capulos. Cā
dicant enim ad eburneam claritatem. Nā præ
cipua uiris gloria eſt in tæla. Apis nuſquā ad/
uectum inde puluerem ſeu lapillos ſi quis ſpar/
ſerit inter aluearia examina fauos deſerūt. Ma
re quod inter hanc & britaniam interluit unde/
ſum inquietumque toto in anno. Nō niſi æſti
uis pauculis diebus eſt nauigabile. Nauigant
autem uimineis alueis: quos circūdant ambitio
ne tergorum bubulorum. Quantocunque tē/
pore curſus tenebit nauigantes eſcis abſtinēt.
freti latitudinem in centum uiginti milia paſſu/
um diffundi. Qui fidem ad uerum rationati ſūt
æſtimarunt. Sylluram quoque inſulam ab ora
quam gens britanea dum nunc tenent turbidū
fretum diſtinguit. Cuius homines etiam nunc
cuſtodiunt morem uetuſtum nundinas ac num
mum refutant: Dant res & accipiunt. Muta/
tionibus neceſſaria potius ꝙ preciis parant.
Deos percolunt. Scientiā futurorꝫ pariter uiri
ac fœminæ oſtētāt. Attanatis īſula alluit fre/
to gallico a britaniæ cōtinente æſtuario tenui
ſeparata frumentariis campis fœlix & gleba
uberi. Nec tantum ſibi ſoli: uerum & aliis ſalu

bris locis. Nam cum ipſa nullo ſerpatur angue aſportata inde terra quoquo gentium inuecta ſit angues necat. Multæ & aliæ circum britaniam inſulæ: e quibus thile ultima. In qua æſtiuo ſolſtitio ſole de cancri ſydere faciente tranſitum nox pene nulla. Brumali ſolſtitio perinde nullus dies. Vltra thilem accepimus pigrũ eſſe & concretum mare. Nullus ut ortus iũctus ſit occaſui. A calidonie promontorio thilen petẽtibus bidui nauigatio eſt. Inde excipiunt ebrides inſulæ quinq; numero: quarum incolæ neſciunt fruges: piſcibus tantum & lacte uiuunt. Rex unus eſt uninerſis. Nam quotquot ſunt omnes anguſta interluuie diuiduntur. Rex nihil ſuum habet: omnia uniuerſorum. Ad æquitatem certis legibus ſtringitur. Ac ne auaritia diuertat a uero diſcit paupertate iuſtitiam: utpote cui nihil ſit rei familiaris. Verum alitur e publico. Nulla illi datur foemina propria: ſed per uiciſſitudines in quãcũq; commotus ſit uſurariam ſũmit. Vnde ei nec uotum nec ſpeſ conceditur liberorum: Secundam a continenti ſtationem euntibus orcades præbent. Sed orcades ab ebudibus porro ſũt ſeptem dierum totidemq; noctiũ curſu. Numero tres uacant homine nõ habẽt ſiluas tantum uiceis hærbis inhorreſcũt. Cætera earum nudæ harenæ & ru/

pes tenẽt. Ab arcadibus thilen uſq; quĩq; dierum ac noctiũ nauigatio eſt. Sed thile larga & diutina: pynoma copioſa eſt. Qui illic habitant pricipio ueris iter pecudes pabulis uiuũt deinde lacte ĩ hyeme cõſpergũt arborum fructus. Vtũtur foeminis uulgo. Certum matrimoniũ nullis. Circuitus britaniæ quadrigieſ octieſ ſeptuaginta quĩq; milia paſſuum ſũt. In quo ſpatio magna ibi & multa flumina ſunt. Fõtes calidi: opiparo exculpti apparatus ad uſus mortaliũ. Quibus fontibus præſul eſt mineruæ numen In cuius æde perpetui ignes nũquam caſſeſcũt ĩ fauillas: ſed ubi ignis tabuit uertitur ĩ globos ſaxeos. Præterea ut taceam metallorum largã uariamque copiam quibus britaniæ ſolum undique generum pollet uenis locupletibus. Gagates hic plurimus optimuſque lapis. Si decorem requiras nigro gemmeus. Si qualitatem: nullius fere ponderis. Si naturam: aqua ardet. oleo reſtrĩgitur. Si poteſtatem: attritu calefactuſ applicita detinet æquæ ut ſucinum. Regionem partim tenẽt barbari: quibus per artifices plagarum figuras iam inde a pueris uariæ animalium effigies ĩcorporãtur: inſcriptiſq; uiſceribus hominis ĩcremento figmentis notæ creſcũt. Neque quicquam magnæ patientiæ loco nationes fere ducũt: q̃ ut per memores cicatri

ces plurimũ fuci artus bibant.

f 31· cã De hiſpania gaditano freto.
mediterraneo mari & oceano:

r Euerſus ad cõtinẽtem res hiſpanienſes uo/
cant. Terraꝝ plaga cõparãda: optimis nul
lis poſthabẽda frugum copia ſiue ſoli ubere: ſi
ue uineaꝝ prouentus reſpicere ſiue arborarios
uelis. Omium materia afluit quæcũqꝫ aut pre
cio cara eſt: aut uſu neceſſaria. Argentũ uel au
rũ ſi requiras habet. Ferrariſ nũquam deficit.
nec cedit uitibus: uincit oleas: diuidua eſt pro/
uintiis tribuſ. Secundo punico bello noſtra fac
ta: & nil in ea ocioſum: nil ſterile. Quicquid
cuiuſcunque modi negat meſſem: uiget pabuliſ
etiam quæ arida ſunt ac ſterilia. Rudẽtum ma
teriem nauticis ſubminiſtrant. Non coquũt ibi
ſales ſed effodiunt. Depurgant in minium in te
las pulueris fucãt uellera ut ad ruborem meꝝ
deputent Cocci uenenum. In luſitania promon
toriũ eſt quod artabrum alii: alii oliſipponenſe
dicunt. Hoc cælum terras & maria diſtinguit.
Hiſpaniæ latus finit cæluꝫ & maria hoc modo
diuidit qꝛ a circuitu eius incipiunt oceanus gal/
licus & fons ſeptentrionalis oceano atlãtico &
occaſu terminatis. Ibi oppidũ oliſipone ab uly
xe conditum. Ibi tagus flumen. Tagum ob ha/
renas auriferas cæteris amnibus prætulerũt.

In proximis oliſponis æque laſciuiunt mira fœ
cunditate. Nam ſpirante fauonio uento conci/
piunt: & ſitientes uiros aurarum ſpiritu maritã
tur. Hiberus amnis toti hiſpaniæ nomen de/
dit: Bethis prouintiæ uterqꝫ nobiliſ. Carthagi
uem apud hiberos quæ mox colonia facta eſt
pœni condiderũt. Taraconem Scipiones: ideo
eſt caput prouintiæ tarraconenſis. Luſitanum
littus pollet gemma ceraunio plurimum. quod
etiam indicis præferunt. Huius ceraunii color
eſt Epiropo qualitas igni probatur. Quem ſi
ſine detrimento ſui perferat aduerſus uim ful/
gurum creditur opitulari. Garſiterides inſulæ
ſpectãt aduerſum celtiberiæ latus: plumbi fer
tiles. Et tres fortunatæ: e quibus ſolum uo/
cabulum ſignandum fuit. Ebuſus e balearibus
quæ a diano abeſt ſeptingenta ſtadia ſerpen/
tem non habet: Vtpote cuius terra ſerpen/
tes fuget. Colubraria quæ ſucronem uerſus
eſt fœta eſt anguibus bocchoris regnum bale/
ares fuerunt uſque ad euerſionem phrygum
cuniculis animalibus quodam copioſæ. In ca/
pite beticæ ubi extremus eſt noti orbis ter
minus inſula a continenti ſeptingentis pe/di
bus ſeparatur. Quam tyrii a rubro pro/
fecti mari erythream: Pœni lingua ſua ga/
dir ſeptem nominauerunt. In hac Gerionem

æuum agitauiſſe plurimis monumẽtis probaẽ
Tametſi quidam putẽt Herculẽ boues ex alia
inſula adduxiſſe quæ luſitaniam cõtuetur. Sed
gaditanum fretum a gadibus dictum: atlãticus
æſtus in noſtrum mare diſcidiũ orbis immittit
Nam oceanus quem græci ſic nominãt a celeri
tate ab occaſu ſolis irrumpens leuo latere euro
pam radit. Africã dextro. Sciſſiſqꝫ calpe & ab
inna mõtibuſ quos dicũt colũnas herculis inter
mauros fũditur & hiſpaniam. Ac freto iſti cu/
ius. xv. mil. paſſuum efficit lõgitudo: Latitudo
uix ſeptem. Quodã hoſtio aperit limen inter/
ni æquoris mixtus mediterraneis ſinibus quos
aduſqꝫ orietem ꝓpellit hoꝝ ꝗ hiſpanias profũ/
dit hipericus fertur & balearicus: qui narbonẽ
ſẽ prouintiã gallicus. Mox liguſticus: ab eo ad
ſiciliã thuſcus: quẽ græci ioniũ uel tyrrhenũ.
itali infeꝝ uocãt. A ſicilia cretam uſqꝫ ſiculus:
Inde creticus qui in pãphiliã & ægyptiũ protẽ
ditur mare. Quæ aquaꝝ moles torto in ſeptẽ
trionem prius latere anfractibus magnis iuxta
græcias & illyricum per helleſpõtũ in anguſti/
as ſtringitur propõtidis quæ propõtidis euro
pam aſiamqꝫ diſcriminans ad mæotidem perue
nit. Cauſas nominũ non uniformis dedit ratio.
Aſiaticum & phoenicum a prouintiis dictũ ab
inſulis carpatium ægeum icareum balearicum

cyprium. A gentibus auſonium: dalmaticum:
liguſticum: thuſcum. Ab oppidis adriaticum:
argolicum: corinthium: tyrium. A caſibus ho/
minum miſticum uel helleſpõticum. A memo/
ria regis ionium. A bouis trãſitu: uel ãguſtiiſ
ẽt meatibus boum ꝑuiis boſphorus. A mori/
bus accolaꝝ euxinus axinus antea appellatus.
Ab ordine fluẽti ꝓpõtis. Aegyptium pelaguſ
aſiæ datur. gallicum europæ: africum libyæ:
his ut quæqꝫ proxima ſunt uenerunt i ꝑteſ par
tium: hæc in gremiis terraꝝ. Oras ãt extimas
oceanus ãplectiẽ: qui a littoribus ſuis arabicus
perſicus indicus eous ſyricus hyrcanus caſpius
ſcythicus germanicus gallicus atlãticus libycuſ
ægyptius diciẽ. Cuius acceſſus incremẽta circa
littora indiæ uehementiſſime proruunt: maxi/
moſqꝫ ibi exitus faciunt. Siue ꝙ ſuſpẽſus altiuſ
ſubſtolaẽ ui caloris: ſeu ꝙ in ea parte orbis &
fõtium & fluminum copia ſit effuſior. Dubita/
tur etiam nunc quibus ex cauſis intumeſcat oce
anus. uel quatenus cum ſuperfluus ſibi fuerit:
rurſuſ in ſe reſidat. Nec ĩ obſcuro eſt plura pro
ingeniis differentium potius ꝙꝫ pro ueritatis
fide expreſſa. Sed omiſſa ancipiti concurrenti/
um queſtione has opiniones probatiſſimas in/
uenimus. Phiſici autumãt mundum animal eſſe
eumque ex uariis elementorum corporibus cõ

globatum: moueri ſpiritu: regi mente. Quæ utraque diffuſa per membra omnia æternæ molis uigorem exerceant. Sicut ergo in corporibus noſtris commertia ſunt ſpecialia: ita in profundis oceani nares quaſdam mundi conſtitutai per quas emiſſi anhelitus uel reducti modo inflent maria modo reuocent. At hi qui ſyderum ſequuntur diſciplinam contendunt meatus iſtos commoueri lunæ curſibus adeo ut ſic uiciſſitudines inter manes aquarum & plenitudine reſpiciant ad auctus eius uł defectiones. Neque eodem ſemper tempore ſed prout illa aut mergatur aut ſurgat uariant ſe alternantes recurſus.

De libya & hortis heſperidum & achante monte.

De hiſpania excurſus in libyam. Nam bellone progreſſus quod beticæ oppidum eſt. Vltra interiacens fretum tria & triginta milia paſſuum tāgit. Excipit mauritaniam: quæ nūc colonia: & cuius primus auctor Antheus fuit Porro quia in illo ambitu ægyptium finitur pelaguſ & libycum incipit: placuit ut africam libyam diceremus: Quidam tamen libyam a libye Epaphi filia: africam ab Afro libys Herculis filio potius dictam receperunt. Lx quoq; colonia in eodem tractu conſtituta eſt ubi Anthei

regia qui implicandis explicandiſq; nexibuſ humi melius ſciens uelut genitus matre terra ibidem ab Hercule extictus eſt. De de hortis heſperidum & peruigili dracone ne famæ licentia uulneretur: fides ratio hæc eſt ſinuoſo meatu æſtuarium e mari fertur adeo flexuoſis lateribus tortuoſum ut uiſentibus procul lapſus angueos facta uertigine mentiatur. Itaque quod ortos appellauere circundat. Vnde pomorꝫ cuſtodem interpretantes ſtruxerunt iter ad mendacium fabulandi. Sed hæc inſula inſinuata ſinibuſ aluei recurrentis in quibuſdam æquoris ſpiris præter arbores oleaſtri ſimiles & aram ſacram Herculi aliud nihil præfert quod propaget uetuſtatis memoriam. Verum ultra frutices aureos & metalla frōdentia illud magis mirum ꝙ ſolum inferiore loco licet libra depreſſius nunquam acceſſuſ freti ſuperlabitur. Sed obſtaculo naturalis repaguli in ipſis marginibus hæret unda: & intimiſ orarum ſuperciliis ſponte fluctus in gyrum reſiſtunt. Ita ſpectando loci ingenio nimirum planities manet ſicca: q̄uis prona ſuperueniant æquora. Oppidum imminet ſale flumini ab hoc per rutulorum gentem iter ē ī atlanticas ſolitudines. Atlās mōs e media harenaꝝ cōſurgit uaſtitate & eductus ī uiciniā lunaris circuli. Vltra nubila caput condit.

Qua ad oceanum extēdit̃ cui a ſe nomen dedit Manat fōtibus: nemoribus īhorreſcit: rupibus aſperatur: ſqualet ieiunio humo nuda nec hær bida. Qua africam cōtra auerſus eſt opimuſ na ſcentibus ſponte frugibus arboribus proceris opaciſſimus. Quaꝝ odor grauis: comæ cupreſ ſis ſimiles. Veſtiuntur lanugine ſericis uelleri/ bus nihilo uiliore. In eo latere & hærba eufor bia copioſa: cuius ſuccus ad multiplex profuit præſidiū ſanitatis. ad oculariāq; præcipue cla/ ritatē: nec mediocriter propellit uim uenenoꝝ Vertex ſup niualis. Saltus eius quadrupedes ac ſerpētes fere & cū his elephāti occupauerūt Silet per diē uniuerſus: nec ſine horro re ſecre tus eſt: Lucet nocturnis ignibus: choris egy/ panū undiq; perſonat̃. Audiunt̃ & cātus tybi/ aꝝ: & tinnitus cibaloꝝ p orā maritimā. A lixa abeſt qnq; & ducentiſ mil. paſ. Lixa a gaditano freto cētum qndecī milibus: habitatus ante ut īdicat loci facies: quōdā cultu exercitata ī qua uſq; adhuc uitiſ & palmæ extāt ueſtigia. Apex Perſeo & Hercule peruius: cæteris inacceſſus. ita fidē araꝝ inſcriptio palā facit. Qua ſpectat occaſum iter ipſum & flumē anatim per quadrī gēta ſex milia Paſſuū infames beſtiis ſiluæ ob ſidenti. Amnes circa eum nō tacendi. Qui li/ cet ſeparentur interuallis amplioribus tranſie/

runt. Tamen in quoddā atlātici mōtis miniſte rium ad ſana marino hauſtu bābotum crocodil lis hippopodamiſ refertum. Vltraq; adhuc am nis q atro colore exit per ītimas & exuſtas ſoli tudines: quæ torrente perpetuo & ſole nimio plus q̃ȝ ignito nunq̃ȝ ab æſtu uidicat̃. Hæc de atlāte quem mauri adderim noīant & Hānoniſ punici libri & noſtri ānaleſ prodiderūt. Iuba ēt Ptolæmei filius q utriuſq; mauritāiæ īgno po titus ē. Suetonius quoq; paulinus ſūmam huic cognitiōi impoſuit manū q ultra atlātē primus & pene ſol us romana ſigna circumtulit.

33 ca. De mauritania & elephantis

a Prouintiiſ mauritaniis tingitana quæ ſolſti tiali plagæ obuia ē: quaq; porrigit̃ ad iter nū mare exurgit mōtibus ſeptē q a ſimilitudi/ ne frēs appellati freto īminent. Hi mōtes ele/ phātis frequētiſſimi ſūt. Monēt a prīcipio hoc animātiū genus diſcere. Igit̃ elephāti iuxta ſē/ ſū humanū intellectū hēnt: memoria pollent: ſydeꝝ ſeruāt diſciplinā: luna niteſcente grega/ tim ānes petunt. Mox aſperſi liquore motibuſ ſolis exortus qbus poſſunt ſalutāt. Deinde in ſaltus reuertunt̃. Duo eoꝝ genera ſūt. Nobili ores īdicat magnitudo: minores nothos dicunt Candore dentium intelligit̃ iuuenta. Quorum

alter ſemper ĩ miniſterio eſt:alteri parcitur ne
hebetatus aſſiduo repercuſſu minus uigeat. Si
fuerit dimicandum cum uenatu premuntur: pa
riter confligũt utroſque ut ebore damnato nõ
requirantur. Hanc enim ſibi cauſam ineſſe peri
culi ſentiunt. Oberrant agminatim. Natu ma/
ximus ducit agmen. Aetate proximus cogit ſe
quentes. Flumen tranſituri minimos antemit/
tunt:ne maiorum ingreſſu alueum atterant:&
profundos depreſſis uadis gurgites faciãt. Ve
nerem ante annos decem fœminæ:ante quin/
que mares neſciũt. Biẽnio coeunt:Quinis nec
amplius in anno diebus. Non prius ad gregari
um numerum reuerſuri quam uiuiſ aquis ablu
antur propter fœminas nũquam dimicant nul
la enim mouerunt adulteria. Ineſt illis clæmen
tiæ bonum. Quippe ſi per deſerta uagabundũ
hominem forte uiderint:ductuſ uſque ad notaſ
uias præbent. Vel ſi cõfertis pecoribus occur
ſitent:itinera ſibi blanda & placida manu faci/
unt:ne quod obuium animal interimãt. At cõ
flictu fortuito ſi quando pugnatur:non medio
crem habent curam ſauciorum. Nam feſſoſ uul
neratoſque in medium receptant. Cum captiui
tate uenerint in manuſ hominum manſueſcunt
hauſto ordei ſucco. Maria tranſmeaturi naues
non prius ſubeunt q̃ꝫ de reditu illis ſacramen/

tũ luatur.. Indicos elephãtos mauritani timẽt
& quaſi paruitatis ſuæ cõſcii aſpernãt̃ ab his ui
deri. Nõ ãnis decem ut uulgus:ſed biennio ut
Ariſtotiles diffinit utero graueſcunt. Nec ãpli
us q̃ꝫ ſemel gignunt:nec plures q̃ꝫ ſingulos:ui
uunt in ãnos trecentos. Impatientiſſimi frigo/
ris. Trũcos edũt:lapides hauriũt:gratiſſimas ĩ
cibatu palmas habẽt. Odorẽ muris uel maxi/
me fugiũt:pabula etiã quæ a muſculis cõtacta
ſunt recuſãt. Si quiſ caſu chameleõtẽ deuoraue
rit uermẽ elephãtis ueneficũ oleaſtro ſũpto pe
ſti medet̃. Duriſſimum dorſo tergũ eſt uentre
molius. Setarum hirſutiæ nullæ. Inter hos &
dracones iugis diſcordia. Denique inſidiæ hoc
aſtu præparãt̃. Serpẽtes ꝓpter ſemitas delite
ſcũt ꝑ quas elephãti aſſuetis callibus euagãt̃.
atqꝫ ita p̃termiſſis prioribus poſtremos adoriũ
tur:ne q̃ ãtecesſerint ualeãt ultimis opitulari.
ac primũ pedes nodis illigant:ut laq̃atis cruri
bus ĩpediãt gradiẽdi facultatẽ. Nã elephãti ni
ſi præuẽti hac ſpiraꝝ mora uel arboribus ſe uł
ſaxis applicãt:ut niſu ac põdere nitibũdo attri
toſ necẽt ãgueſ. Dimicatiõiſ p̃cipua cã ẽ qꝺ ele
phãtiſ ut aiũt frigidior ĩeſt ſãguiſ & ob id a dra
cõibus auidiſſimo torrẽte captãt̃ æſtu. Deniqꝫ
nũq̃ꝫ ĩuadũt niſi potu grauatuſ ut uenis ꝓpẽſi
uſ irrigatis maiorẽ ſũmat de oppꝛ̃ſſiſ ſacietatẽ.

Nec aliud magisq̃ oculos petũt: quosſolos ex pugnabiles ſciũt. Vel ĩteriora auriũ q̃a is tãtũ locus defẽdi ñ põt promuſcide: Itaq̃ cũ ebibe rit ſãguinẽ dũ ruũt beluæ dracones obruunt. Sic utriq̃ fuſus cruor terrã ĩbuit fitq̃ pigmen tũ q̃cq̃d ſoli tinxerit quod cinaberĩ uocat. Ele/ phãtes italia ãno urbis cõditæ quadrigẽteſimo ſeptuageſiosecũdo ĩ lucãis primũ bello epirati co uidit: & boues lucanas ĩñ dixit. Cæſarienſi co lõiæ cæſaria ieſt a Diuo Claudio deducta: Bo/ chi prius regia: poſtmodũ iubæ ĩdulgẽtia po. ro. dono data. Ineſt & oppidũ ſiga: quod habi/ taculũ Siphaci fuit. Nec ab icolio taciti receda mus. Hercule. n. illac trãſeũte xx. q a comita/ tu eius deſiuerãt locũ deligũt iaciunt mœnia. Ac ne quis impoſito a ſe nomine priuati gloria retur de cõdentium numero urbi nomẽ datũ.

3 ¶ De numidia & de urſis ĩ ea.

q Vod ẽ a fluĩe ãſica numidiæ dat̃ huius ĩco/ læ q̃diu errarũt pabl'atiõibus uagabũdis nomadesdcĩ ſũt. urbes ĩ ea q̃plurime nobiles ſ circa eminet. Denichulli purpurario fuco ty/ riis uelleribus cõpata. Oĩs hæc r̃gio finibus in zeugitanũ limitẽ deſinit. Qua p̃te ſilueſtris eſt feras educat: qua iugis ardua equos alit. eximio ẽt marmor p̃dicat̃. numidici urſi forma cæteris præſtãt rabie dũtaxat & uillis profũdioribus.

Nam genitura par eſt quoquo loco editis eam protinus dixero. Coeũt nõ itidem quo quadru pedes aliæ: ſed apti amplexibus mutuis uelut humanis cõiugationibus copulãtur. Deſideriũ ueneris hyems ſuſcitat: ſecreti honore reueren tur mares grauidas & ĩ hiſdem licet foueis. Par titis tamẽ per ſcrobes ſecubationibus diuidun/ tur. Lucinæ illis properatius tempus eſt q̃ppe uterũ trigeſimus dies liberat: Vnde euenit ut præcipitata fæcũditas informes creet partus. Carnes pauxillulas edũt: q̃bus color cãdidus. oculi nulli: & de feſtina immaturitate tãtum ru dis ſanies exceptis unguium liniamẽtis. Has lã bendo ſenſim figurãt: & interdũ ad pectora tas fouẽt ut aſſiduo incubatu calefactæ animalem trahãt ſpiritum. Interea cibus nullus. Sane die bus primis. xiiii. matres in ſõnum ita cõcidũt: ut nec uulneribus excitari queant. Enixæ qua ternis latẽt mẽſibus. mox egreſſæ in diẽ liber tãtam patiũtur inſolẽtiam lucis: ut putes obſi/ tas cæcitate. Inualidũ urſis caput. Vis maxima ĩ brachiis & lũbis. unde interdũ poſitis pedibus inſiſtũt. Inſidiantur aluearibus apum maxime fauos appetũt. Nec auidius aliud q̃ mella cap tant. Cum guſtauere mã dragoræ mala moriun tur. ſed eunt obuiam ne malũ in perniciem cõ/ ualeſcat: & formicas deuorant ad recuperandã

ſanitatem. Si quando tauros adoriuntur ſciunt
quibus potiſſimum partibus immorentur. nec
aliud q̃ cornua aut nares petunt. Cornua ut
pondere defatigentur nares: ut acrior dolor
ſit in loco teneriore. M. Meſſala conſule. L.
Domitius Enobarbus curulis edilis urſoſ numi
dicos centum & totidem æthiopas uenatores
in circo romano edidit. Idqꝫ ſpectaculum inter
memorabiles titulos annotatur.

39 cã De aphrica cyrenaica leonibus hiena
hienio lapide ſerpẽtibuſ onagris he
liotropio gẽma pſillis baſiliſco ſimiis.

o Mnis africa a zeugitano pede ĩcipit ꝓmon
torio Apollinis ſardiniæ cõtrouerſa ꝓmõ
torio Mercurii ꝓcedẽs ĩ frõtẽ ſicanã ꝓinde ex
tẽta ĩ duas ꝓminẽtias. Quaꝝ altera ꝓmonto
riũ cãdidũ dicit: altera quæ ẽ ĩ cyrenaica regio
ne ſucintẽ uocãt. ea ꝑ ſinũ creticũ oppoſita cre
tæ ĩſulæ cõtra tenaꝝ laconiæ excurrit harenis
Cathapatmõ ægypto inſinuata: cui ꝓximi cire
nẽſes extẽdit inter duas ſyrres quas inacceſſas
uadoſũ ac reciprocũ mare efficit. Cuius ſali de
fectus uel incremẽta haud ꝓmtũ ẽ deprehẽde
re. ita incertis motibus nunc in breuia reſcindit
dorſuoſa: nũc æſtibus inũdãt ingetis. Vt Var
ro auctor eſt pflabilẽ ibi terrã uẽtis penetrãti
bus ſubitã uim ſpiritus citiſſime aut remouere

maria aut reſorbere. Oĩs hæc plaga ab æthio
pia & terminis aſiæ tigri flumine qui nilũ parit
ab hiſpania freto ſcinditur latere quo ad meri
diẽ uergit fõtiũ inops eſt & infamis ſiti: Altrin
ſecus qua ſeptẽtrionem patitur aquaꝝ larga in
agro bizaceno qui patet paſſuum uel ãplius du
centis milibus glebis ita præpinguibus ut iac
ta ibi ſemina cum incremẽto centeſimæ frugis
renaſcantur. Externos in ea plurimos cõuẽtaſ
ſe argumentũ de urbibus & locis dabimus. Bo
ron promõtoriũ quod aquilonẽ credit græci ad
uenæ ſic uocauerũt hipponẽ rhegiũ poſtea dic
tũ. Itẽ hiddonẽ alteꝝ de intefluẽte freto diar
thũ nuncupatũ. Nobiliſſima oppida eqtes græ
ci cõdiderũt. clipeã cĩtatẽ ſiculi extruũt & aſpi
da primũ noĩant. ueñriã ẽt ĩ qua Veñriſ eryci
næ religiõe trãſtulerunt. Athei tripoli lingua
ſua ſignãt de triũ urbiũ nuñro. i. ſabrate leptiſ
Magne e Phileniſ frĩbuſ ad laudiſ cupidinẽ gra
tiũ uocam̃ datũ hadrimeto atqꝫ carthagini auc
tor eſt a tyro populus. Sed quæ ſup carthagĩe
ueraceſ libri ꝓdiderũt hoc loco reddã. Vrbem
iſtã ut Cato ĩ orõe ſenatoria autumat cũ rex la
põ reꝝ in libya potiret: Eliſſa mulier extruxit
domo phœnix & carthadã dixit qđ punico ore
exprimit nouã cĩtatẽ. mox ſermoñ uerſo ĩ uer
bũ punicũ & hæc Eliſſa & illa carthago dcã ẽ.

Quæ poſt ānos ſeptigentos trigītaſeptem exciditur q̄ fuerat extructa. Deīde a C. Gracco colonis italicis data: & iunonia ab eo dicta: aliquātiſper ignobiliſ humili & lāguido ſtatu. Demum ī claritate ſecūdæ carthaginiſ īteriectiſ cētum & duobus ānis. M. Antonio P. Dolobella conſulibus enituit. Alteꝝ poſt urbem romā terraꝝ decus. Veꝝ ut ad africā redeā ipſa ſuo cingitur angl'o. Interna eiuſ plurimæ quidē beſtiæ ſed pricipaliter leones tenēt. Qui ut Ariſtotiles ꝓhibet ſoli ex eo genere quod dentatū uocāt uidēt protinus atq̄ naſcūtur. Hoꝝ triſarium genus ſcribitur. Nam breuiores & iubis criſpi pleꝝq̄ ignaui ſūt & imbelles. Lōgiores & coma ſimplici acres magis ac potētes. At hi quos creāt pardi ī ple be remanēt iubaꝝ īopes pariter omēs parcūt a ſagina primum qui alternis diebus potum: alternis cibum capiūt ac frequēter ſi cōcoctio nō eſt īſecuta ſolitæ cibationi ſuperponuntur diem. Tūcq̄ carneſ iuſto amplius deuorat as cum grauātur īſertis ī ora unguibus ſpōte protrahūt. Sane & cum fugiēdū eſt in ſacietate diem faciūt. Senectam defectio probat dētium. Nam clementiæ inditia multa ſunt. Proſtratiſ parcūt. In uiros potius q̄ ī fœminas ſæuiūt. Infantes nō niſi in magna fame perimūt. nec a miſericordia ſeparātur. Aſſiduiſ

deniq̄ exēpliſ patet eoſ pepciſſe: cū multi captiuoꝝ aliquot leonibuſ obuii ītacti repatriauerīt Getulæ etiā mulieris nomē Iubæ libris cōprehenſū eſt: quæ obteſtata occurſantes feras impunis rediit. Auerſi coeūt: nec hi tantū: ſed & lices & cameli & elephāti & rhinocerōtes et tygrides. Leænæ fœtu primo catulos quq̄ edūt Deīde per ſingulos partus numeruꝫ decoquūt ānis inſequentibus. Sed poſtremo cū ad unum materna fœcūditas recidit: ut ultīo ſinguloſ ꝓcreent ſterileſ fiunt ī æternum. Animoſ leonū frōs et cauda indicat: ſicut motus equini de auribus intelligūtur. Dedit. n. hæc ſigna generoſiſſima cuiq̄ natura. Vis ſūma ī pectore eſt: firmitas in capite præcipua. Cū premūtur a canibus cōtēptim recedunt ſubſiſtēteſq̄ interdum ācipiti receſſu diſſimulāt timorē: idq̄ agūt ſi in cāpis patentibus ac nudis urgeātur. Nā ſiluestribus locis quaſi teſtem ignauiæ nō reformidantes quāta poſſūt ſe fuga ſubtrahūt. Cū inſequuntur niſum ſaltu adiuuāt. Cū fugiunt nō ualēt ſalire. Gradiantes mucroneſ unguium uaginis corpoꝝ claudunt: ne acumina attritu tūdāt̄ hoc adeo cuſtodiunt ut non niſi auerſis falculis curāt. Septi a uenātibus obtutu terrā cōtuēt̄. quo minus cōſpectiſ uenabuliſ terreāt̄. Nūq̄ limo uident: minimeq̄ ſe uolunt aſpici. Cātus

gallinaceoꝝ & rotaꝝ timent ſtrepituſ: ſed ignē
magis. Lentophanas accepimus uocari beſti/
as modicas: quæ capite exuruntur ut eaꝝ cine
ris aſpergine carnes pollutæ iactæq; per cōpi/
ta concurrētium ſemitaꝝ leones nocēt: ſi q̄tu
lūcū ꝗ ex illis ſūpſerint. Propterea leones na/
turali eas premūt odio: atq; ubi facultas data ē
morſu quidem abſtinent: ſed dilaniataſ exaīant
pedum niſibus. Spectaculum ex his romæ pri/
mus edidit Sceuola Publii filiuſ ī curuli ædilita
te. Hienā quoq; mittit africa: cui cum ſpina ri/
get collum continua unitate flecti nequit: niſi
toto corpore circūacto. Multa de ea mira pri/
mū ꝗ ſequitur ſtabula paſtoꝝ & audito aſſiduo
addiſcit uocamē quod exprimere poſſit imitati
one uociſ humanæ. In hoīem aſtu accitū noctu
ſæuiat. Vomitus quoq; mētit̃ humāoſ: falſiſq;
ſingultibus ſollicitoſ ſic caneſ deuorat. Qui for
te ſi uenātes ūbrā eius dum īſequūt̃ cōtingerit
latrare nequeūt uoce perdita. Eadē hiena inq/
ſitione corpoꝝ ſepultoꝝ buſta eruit: propterea
ꝓmptius eſt marē capere. Fœminis. n. ingeni
ta eſt callidior aſtutia. Varietaſ multa ineſt ocu
lis: oculoꝝq; mutatio. In quoꝝ pupillis lapis ī
uenit̃ hien dicūt præditū illa poteſtate ut cuius
hoīs fuerit linguæ ſubditus p̄dicat futura. Ve
rū hiena quodcūq; aīal ter luſtrauerit mouere

ſe nō pōt. Quaꝓpter magicā ſcīam īeſſe ei ꝓ/
nūtiauerūt. In æthiopiæ ꝑte coit cū leæna un̄
naſcit̃ mōſtꝝ cui corococte noīn̄ ē. Voceſ hoīꝫ
& ipſa ꝑiter affectat. Nūq; cohibet aciē orbiū
ſed ī obtutū ſiñ uictatione cōtēdit. In ore gigi
ua nulla: dēs unus atq; ꝑpetuus: q ut nunq̄ re
tūdat̃ naturaliter capſulaꝝ mō claudit̃. Interea
q̄ coeūt herbatica eadē africa onagros hēt. In
quo genere ſinguli īperitāt gregibuſ fœminaꝝ
Aemulos libidinis metuunt. Inde ē q̇d' graui
das ſuas ꝑuāt. ut ī editis maribus ſi qua facul/
tas fuerit generandi ſpem morſu detruncent.
Quod cauētes fœminæ ī ſeceſſibus ꝑtus occu
lūt. Africa ſerpētibus adeo fœcūda ē ut mali
huiuſ merito illi potiſſimū palma det̃. Ceraſte
p̄fert quadrigemīa cornicula: quoꝝ oſtētatiōe
ueluti eſca illicitatas aues pimunt. Nā reliqua
corporis de īduſtria harnis tegit: nec ullū iudi/
ciū ſui p̄bent: niſi ex ea parte qua īuitatis dolo
paſſeribus necē perpetuā aucupēt̃. Amphiſbe
na cōſurgit ī caput geminū: quoꝝ alteꝝ ī loco
ſuo ē: alteꝝ ī ea parte qua cauda. Quæ cā effi/
cit ut capite uterq; ſexuſ nitibundo ꝑpat tracti/
bus orbiculatis. Iaculi arbořs ſubeūt: e q̄buſ ui
maxīa turbinati penetrāt aīal quodcūq; obuiū
fortuna fecerit. Scithale tāta præfulget tergi
uarietate: ut notaꝝ gratiā uidentes retardet.

Et quoniam reptando pigrior eſt: quos aſſequi
nequit miraculo ſui capiat ſtupentes. In hoc ta
men ſquamarꝫ nitore hyemales exuuias prima
ponit. Plures diuerſæqꝫ aſpidū ſpecies: uerꝫ di
ſpares effectus ad nocendū. Dipſas ſiti īterficit
Hypanale ſomno necat teſte etiam Cleopatra
emitur ad mortem abarꝫ uirus quoniā medelas
admittit minuſ fame meretur. Hemorroiſ mor
ſu ſauguinē elicit: & diſſolutis uenarꝫ cōmertiis
quicquid animæ eſt euocat per cruorem. Pre/
ſter quem percuſſerit diſtēditur: enormiqꝫ cor
pulentia necatur: extuberatos ictus ſopi ſtat ī
putrendo ſequitur. Sūt & hammoditæ. Eſt et
cenchris. elephantie cherſidrica. Medraconteſ
poſtremo ꝙtus nominū tātus mortium nume
rus. Nam ſcorpiones ſtinci lacertiqꝫ uermibus
nō ſerpentibus aſcribuntur. Monſtra hæc ſi bi
bant clæmentius feriūt. Habēt affectus nō te
mere niſi coniugeſ euagantur. Capto altero uł
occiſo uter ſuperfuerit efferatur. Subtiliora ſūt
capita fœminīs. Alui tumidiores. peſtis nocē/
tior. Maſculus æqualr̄ teres eſt: ſublimior eti
am mitiorqꝫ. Igitur anguibus uniuerſis hebes
uiſus eſt: raro in aduerſum cōtuentur. Nec fru
ſtra cum oculoſ non in fronte habeant ſed in tē
poribus adeo ut citius audiāt ꝙ quid aſpiciāt.
De gemma heliotropio iter æthiopiam africā

cyprum certamen fuit: quæ nam mitteret ge/
neris huius eminentiſſimam. Deprehēſumque
eſt documēris plurimis æthiopicam aut libycā
palmam tenere: uiridi colore eſt non ita acuto:
ſed nubilo magis: & repreſſo ſtellis puniceis ſu
perſparſa. Cauſa nominis de lapidis eſt effectu
& poteſtate lapidis. Deiecta in labris æneis ra
dios ſolis mutat ſanguineo repercuſſu ſepta ex
traque aquam ſplendorem aeris abiicit & auer/
tit. Etiam illud poſſe dicitur ut hærba eiuſdem
nominis mixta & præcantationibus legittimis
conſecrata: eum a quocūque geſtabitur ſubtra
hat uiſibus obuiorum. Inter ſyrtes quāuis ter/
ra pergentibus iter ſyderibus deſtinatur: nec
aliter curſus pateſcit. Nam putris ſoli faciem
aura mutat: & minimo licet uēto tantam diuer
ſitatem flatus efficit: ut ſubinde peruerſis ſyrti
bus locorum nulla inditia agnitioni relinquātꝰ.
cum modo quæ fuerant tumulis ardua ī ualles
reſidunt. Modo quæ uallibus preſſa cœtu pul
ueris aggerantur. Ita enim cōtinens natura ma
ris uim patitur: nec intereſt ubi potius ſint pro
cellæ: cum ad exitum uiantium elementis con/
gruentibus in terris flabra ſæuiant in mari ter/
ræ. Vtræque ſyrtes ducentis quinquaginta mi
libus paſſ. ſeparantur: aliquanto clæmentior
quæ minor eſt. Cn. denique Seruilio C. Sem/

pronio conſulibus, inter hæc uadoſa romanam
claſſem impune accepimus perfretaſſe. In hoc
ſinu mene inſula poſt minturnenſeſ paludes C.
Mario fuit latebra. Supra garamantas pſilli fu
erunt: contra noxium uirus muniti. incredibili
corporis firmitate: ſoli morſibus anguium nõ
interibant: & quãuis dente lœtali appetiti in/
corrupta durabãt ſanitate. Recẽtes etiam edi/
tos ſerpẽtibus offerebãt. Si eſſent partus adul
teri matrum crimina plectebantur interitu par
uulorũ. Si pudici probos ortus a morte pater/
ni ſãguinis priuilegium tuebatur. Sic originis fi
dem probabant ueneniſ iudicantibus. Sed hæc
gens interiit a naſamonibus capta: neqꝫ quicq̃ꝫ
aliud præter opinionẽ de ueſtigio nominis ſui
pſilli reliquerunt. Naſamonitem lapidem naſa/
mones dant ſanguineum uniuerſum nigris ue/
nulis adumbratum. In ĩtimo receſſu ſyrtis ma
ioris circa phylenorum aras lotophagos fuiſſe
diximus. Nec incertum eſt a phylenorum ma/
ri nõ procul palus eſt quam triton amnis ĩfluit
Vbi ſpeculatam ſe artium deam crediderunt.
Maior ſyrtiſ oſtentat oppidum. Cirenas uocãt
quod Bathius lacedemonius olympiade quĩta
& quadrageſima rege Martio res romanas te/
nente: ãno poſt troiam captam quĩgẽteſimo &
octogeſimo ſexto cõdidit. Quæ domus Cali/

machi poetæ fuit patria. Inter hæc oppidũ &
templũ Hammonis milia paſſuum trecẽta ſũt.
Templo fõs proximat ſoli ſacer. Qui humoriſ
nexibus humum ſtringit fauillam etiã ĩ ceſpitẽ
ſolidat: In qua gleba nõ ſine miraculo lucus ui/
ret undiqꝫ ſecus agris arentibus. Illic & lapis le
gitur Hammonis uocãt cornu. Nam ita tortu/
oſus eſt & ĩflexus ut effigiem reddat cornu ari
etis. Fulgure aureo eſt præ diuina ſõnia repræ
ſẽtare dicitur ſubiectus capiti ĩcubãtium. Et ar
bor eſt melopſ nomĩe ex qua profluit lẽtus hu
mor quẽ a loco hãmoniacum noĩamus. Apud
cirenẽſes præterea ſyrpe gignitur odoratis ra
dicibus uirgulto hærbido magis q̃ꝫ arbuſto. cu
ius e culmo exudat æſtatis tẽpore pingue roſi/
dum: idqꝫ paſcẽtium hircoꝝ ĩhæret barbulis.
Vbi cum arefactum ĩoleuit guttis ſtiriacis legi
tur ad uſum menſaꝝ uel medelæ magis. Dictũ
eſt primum ſyrpicum quoniã manat ĩ modum
lacteũ. Deĩde uſu deriuãte laſer noĩatũ. Quæ
germina initio barbaricæ impreſſionis uaſtatis
agris. Poſtea ob ĩtolerãdam uectigaliſ nimieta
tem ferme penitus ipſi accolæ eruerunt. Cire/
nis ab leua africa ẽ: ab dextera ægyptus: a frõ
te ſæuũ & ĩportuoſũ mar̃: a tergo barbaroꝝ ua
riæ natõnes & ſolitudo ĩacceſſa ĩcultaqꝫ & ſqua
lẽſ quæ baſiliſcũ creat malũ in terris ſingulare.

Serpens eſt pene ad ſemipedem longitudinis:
alba quaſi mitrula. Lineatus caput nec hoīnū
tantum nec aliorum animantium exitiis datus.
Sed terræ quoque ipſius quam polluit & exu/
rit: & ubicunque ferale ſortitur receptaculum.
Denique extingit hærbas: necat arbores: ip/
ſas etiam corrumpit auras: ita ut in aera nulla
alitum impune tranſuolet infecta ſpiritu peſti/
lenti. Cum mouetur media corporis parte ſer/
pit: media arduus eſt & excelſus. Sibilum eius
etiam ſerpentes alii perhorreſcunt. Et cum ac/
ceperint fugam quæque quoquo poſſunt pro/
perant. Quicquid morſu eius occiditur: nō de
paſcitur. Fera non attrectat ales. Muſtellis tā
tum uincitur: quas illic homineſ inferunt cauer
nis in quibus dilitеſcat. Vis tamen nec defunc
to deeſt quidem. Deniqꝫ baſiliſci reliquias am/
plo ſextertio pergameni comparauerūt ut ædē
Apellis manu inſignem nec araneæ intexe/
rent: nec alites inuolarent cadauer eius reticu/
lo aureo ſuſpenſum ibidem locauerunt. Circa
extimum ſyrtium illarum berenicem ciuitatem
aluit lethon amnis inferna ut putant inundatio
ne prorūpens: & apud priſtinoſ uates latex me
moratus obliuionis. Hanc beronicem muniuit
quæ Ptolæmeo tertio fuit nupta: & in maiori
ſyrti locauit. Omē aūt latifundum quod inter

ægyptum æthiopiam libyamqꝫ diffūditur quā
cunqꝫ lucis opacum eſt uarium impleuit ſimiaꝝ
genus. Nec quiſquam offenſus nomine cogni/
tione grauetur. Enimuero operepretium eſt ni
hil omittere: in quo naturæ ſpectanda ſit pro/
uidentia. Vulgus ſimiarum in his eſt quas paſſī
uidemus non ſine ingenio æmulandi. quo facili
us in manus ueniunt. Nam dum auidæ uenan/
tium geſtus affectant: relicta conſulto uiſci un/
guilla: quod mendacio factum uident oculos ſu
os obliniunt. Ita uiſu obducto pronum eſt eas
corripi. Exultant noua luna. Triſtes ſunt cor/
nuto & cauo ſydere. Immoderate fœtuſ amāt:
adeo ut catulos facilius amittant: quos impen/
dio diligunt: & ante ſe geſtāt: quoniā neglecti
pone matrē ſemper hærēt. Circopiteci caudas
habēt. Hæc diſcrectio eſt īter priuſ dictas. Ce
nocephali & ipſi ſunt e numero ſimiarū ī æthio
piæ partibus frequentiſſimi uiolenti ad ſaltū.
feri morſu. nunquā ita manſueti ut non ſint ma
gis rabidi. Inter ſimias habētur & ſphinges uil
loſæ comis: mammis prominulis ac profundis
dociles ad feritatis obliuionem. Sūt & quas uo
cant ſatyros facie admodum grata: geſticulatis
motibus inquietæ. Callitrices toto pene aſpec
tu a cæteriſ differūt. In facie barba eſt: lata cau
da. Has capere nō eſt arduū: ſed proferre raꝝ.

Neq; enim uiuũt in altero q̃ methyopico hoc
eſt ſuo cælo.

36. cap

De amatibus & aſbitis

i Nter naſamonas & troglodytas gẽs aman
tũ eſt: quæ ſalibus domos extruũt: quos in
modũ cautiũ e mõtibus excitatos ad uſum ediũ
cemẽtiis nectũt ſtruitibus. Tanta ibi huiuſce
uenæ copia eſt: ut tecta faciãt e ſalinis. Hi ſũt
amates qui cõmertia cum troglogytis habẽt.
Carbũculi gemæ citra amates propriores na/
ſamonibus. Aſbitæ laſere uiuunt: hoc alũtur:
hoc illis dulce eſt.

37. cap

De garamãtibus & ĩſula gauleon

g Aramãtũ oppidũ eſt debris fõte miro qui
deniq; alternis uicibus die frigeat: nocte
ferueat. ac per eadem uenaꝶ cõmertia interdũ
ignito uapore æſtuet. Interdũ glaciali horrore
algeſcat. Incredibile memoratu ut tã breui tẽ/
poris circulo natura tã diſſonã ſui faciat uarieta
tem. Idq; qui percõtari uelit tenebris ineſſe flu
ori illi æternã facem credat. Qui rimetur die
brumales ſcatebras nunq̃ aliud exiſtimet q̃ p
petuo rigere. Vnde non immerito per gentes
debris inclyta eſt. Cuius aquæ & cæleſti uerti
gine mutant qualitatem quãuis controuerſa ſy
deꝶ diſciplina. Nã cũ mundum a calore ueſper
tẽperet ab occaſu ĩcipit ita ĩcaleſcere ut ĩ tactu

abſtineas noxiũ ſit cõtigiſſe. Rurſum cũ ortus
ſolis incãduerit: & radiis ferueſacta ſũt omnia:
ſic glaciales euomit ſcaturigines: ut hauriri eti
am a ſitiẽtibus nõ queat. Quis ergo nõ ſtupe/
at fontem qui friget calore: calet frigore. Ga/
ramãticæ regionis caput garamana eſt: ad quã
iter diu inextricabile fuit & inuium. Nã latro/
nes puteos harenis operiebãt ut tẽporali frau
de ſubductis aquis in fame & ſiti iter ſubmoue
ret acceſſus uiantiu;. Sed Veſpaſiano principe
bello quod cũ oenenſibus geſtũ eſt difficultas
hæc interiit compẽdio ſpatii breuioris reperto
Garamantas Cornelius Balbus ſubegit: & pri
mus ex hac hyſtoria triumphauit: primuſ ſane
de externis ut pote qui gadibus genitus acceſ/
ſit ad gloriam nominis triumphalis. Armenta
gentis iſtius obliquis ceruicibus pabulantur.
Nam ſi recta ad paſtũ ora dirigãt officiũt ꝓna
ĩ humũ cornua & obnixa. Ex pte qua cercina ẽ
accepimus gauleon inſulã. In qua ſerpens neq;
naſcitur neque uiuit inuecta. Propterea iactus
ex ea quocunque gentium puluiſ arcet angueſ:
Scorpiones ſuperiactus illico perimit.

38. cap

De æthiopibus & eorum mirabilibus

a Ethiopes & Atlanticæ gentes tygri
flumine diuidũtur: quam partem putãt

nili. Sic papyro uiret: Sic calamo prætexitur.
Animalia eadem edit. Iiſdem temporibus exun
dat. Intra ripas tunc quoque redit cum conten
tus eſt alueo ſuo nilus. Garamantici æthiopes
matrimonia priuatim neſciunt. Sed oĩbus uul
go in uenerem licet. Inde eſt ꝙ filioſ matreſ tã
tum recognoſcunt. Nam paterni nominis nul/
la reuerẽtiã eſt. Quis enim uerum patrem no
uerit in hac luxuria inceſti laſciuientis. Ea prop
ter garamantici æthiopes inter omnes popu/
los degenereſ habentur. Nec immerito qui af/
flicta caſtitatis diſciplina ſucceſſionis notitiam
ritu improbo perdiderunt. Nomen æthiopũ
late patet in parte africana. Quam a meroe di/
uidit libya. Plurimæ eorum ſunt & uariæ nati/
ones. Harũ e numero nomades cinocephaloꝝ
lacte uiuunt. Suerboti longi ſũt ad pedes duo/
decim. Azachei captos uenatibus elephantos
deuorant. Apud ſambales nulla eſt aurita qua
drupes: nec elephanti quidem his proximi ſũ/
mam regiæ poteſtatis eam tradunt de quorũ
motibus quidam imperite augurantur mari/
timos æthiopas quaternos oculos dicunt ha/
bere: Sed fides alia eſt. Illi denique quod &
uident plurimũ: & manifeſtiſſime deſtinãt iac/
tus ſagittaꝝ. Occidentẽ uerſus agri ophagi te
nẽt q ſolas pantheraꝝ & leonum carnes edũt.

Rege præditi: cuius in frõte oculus unus eſt.
Sunt & pãphagi: quibus eſca eſt quicquid man
di poteſt & omia fortuitu gignẽtia. Sũt antro/
pophagi: quoꝝ mores uocam ſonat. Einomo/
logos aiũt habere caninos rictus et prominula
ora. Artabatitæ proni atqꝫ quadrupedes. nec
ſecus ac feræ ſine ſedibus euagãtur. Confines
mauritaniæ certo tempore locuſtas terreſtres
legunt durataſqꝫ ſalſugine ĩ præſidium uitæ ſo
las hẽnt. Sed ex illis quadrageſimũ æui ãnum
nullus ſupgredit̃. Ab oceani æſtu ad meroen
quã inſulã amplexu primo nilus facit: milia paſ
ſuum ſexcenta triginta ſũt. Vltra meroen ſup
exortũ ſolis macrobii æthiopes uocantur. Di/
midio. n. eoꝝ protenſior eſt q̃ꝫ noſtra uita: hi
macrobii iuſtitiam colũt: amant æquitatẽ: plu
rimum ualent robore: præcipua decẽt pulchri
tudine: ornantur ære: aur̃o uincula faciũt. No
xioꝝ locus apud eos eſt heliatropera opiparis
epulis ſemper referctus: quibus indiſcrete oẽs
ueſcuntur. Nam etiã diuinitus eas augeri ferũt
Eſt etiã ibi lacus quo perfuſa corpora uelut oli
uo niteſcunt. Ex hoc lacu potus ſaluberrimus
ſane adeo liqdus eſt ut ne caducas quidẽ uehat
frõdeſ: ſed illico folia lapſa ad fundum dimittat
laticis tenuitate. Vltra hos deſertæ inhuma/
næ ꝑ ſolitudines aduſqꝫ arabicoſ ſinus. Deinde

in ultimis orientis monſtruoſæ gentium facies
Aliæ ſine naribus æquali totius oris planitie ĩ
formes habẽt uultus. Alii cõcreta ora ſunt mo
dicoꝙ tantum foramine calamis auenaꝝ paſtuſ
hauriunt. Nonnullæ linguis carent: in uicem
ſermonis utentes nutibus moribuſqꝫ. Quædã
ex iſtis nationibus ante Prolæmeum Latyrum
regem ægypti incognitũ habuerunt ignis uſũ.
Aethiopia omnis ab oriente hiberno ad occi/
dentem hibernum tenet quicquid eius eſt ſub
meridiano cardine lucis nitet. Qui maxime ri/
rent hyeme. A meridiana parte mons editus
mari imminet ingenio igni peræternum ferui/
dus & inquietus iugis flagrantibus. Inter quæ
incẽdia iugis æſtus draconum magna copia ẽ.
Porro ueris dracũibus ora pua & ad morſus nõ
dehiſcentia: ſed arctæ fiſtulæ per quas & tra/
hunt ſpiritus: & linguas exerunt. Quippe non
in dentibus uim ſed in caudis habent: & uerbe
re potius q̃ꝫ rictu nocent. Exciditur e cerebris
dracontias lapis. Sed lapis non eſt niſi detraha
tur uiuentibus. Nam ſi obeat prius ſerpens cũ
anima ſimul euaneſcit duricies ſoluta. Vſu eiuſ
orientis reges præcipue gloriantur: quãquam
nullum lenocinium artis admittat ſoliditate: &
quicquid in eo nobile eſt non manus faciunt:
nec alterius q̃ꝫ naturæ candor ſit quo reluceat

Auctor Sothagus gemmam hanc etiam ſibi ui
ſam ſcribit: & quibuſ intercipiatur modis edo
cet. Præſtantiſſimi audacia uiri explorant an/
guium foueas & receptus. Inde præſtolati
ad paſtum exeuntes præteruectique parcitis
curſibus obiiciunt gramina medicata quantum
poteſt ad incitandum ſoporem. Ita ſomno ob
ſitis e capitibus execant lapides: & de manu/
biis præcipitis auſi prædam reuehunt teme/
ritatis. Quae locorum æthiopes tenent fe/
ris plena ſunt. E quibus quam nabum uocant
nos camelopardalum dicimus. Collo equi ſimi/
lem. Pedibus bubalinis. Capite camelino. Ni/
tore rutilo. Candidis maculis ſuperſparſi. Hoc
animal Romæ circenſibus dictatoris Cæſaris
primum publicatum. Iiſdem ferme tempori/
bus illic exhibita monſtra ſunt ceffos appel/
lant. Quorum poſteriores pedes crure &
ueſtigio humanos artus mentiuntur: priores
perinde hominum manus referunt. Quæ ta/
mẽ a noſtris non amplius quam ſemel uiſa ſunt
Ante ludos. Cn. Pompei rhinocerontem Ro/
mana ſpectacula neſciebant. Cui beſtiæ co/
lor buxeus. In naribus cornu unicum: & re/
pandum. Quod ſubinde attritum cauti/
bus in mucronem excitat. Eoque aduerſus

Elephātos proeliatur. par ipſis prope lōgitudi ne: breuior cruribus: naturali tælo aluum pe/ tens: quam ſolā intelligit ictibus ſuis peruiam. Iuxta tygrim fluuium catoblepas naſcitur mo/ dica atq; iners beſtia: caput prægraue ægrefe/ rens: aſpectu peſtilenti. Nam qui ī oculis eius oſtēderint protinus uitam exuūt. Formicæ ibi ad formam canis maximi harenas aureas pedi/ bus eruunt quos leoninos habēt: quas cuſtodi unt ne quis auferat: captātesq; ad necem proſe quuntur. Eadē æthiopia mittit licaonē lupum ceruice iubatum: & tot modis uarium ut nullū illi colorem dicāt abeſſe. Mittit & parādrū bo um magnitudine: biſulco ueſtigio: ramoſis cor nibus: capite ceruino: urſino colore: & pariter uillo profūdo. Hūc parādrum affirmāt habitū metu uertere.: & cum diliteſcat fieri ad ſimili/ tudinem cuicūq; rei proximauerit ſiue illa ſaxo alba ſit ſeu fruteto uirēs: ſiue quā aliā præferat qualitatē. Faciūt hoc idē in mare polipi. In ter ra cameleontes. Sed & polipus & cameleō gla bra ſunt ut poſſit tutis leuitate ſpeculi modo proximantia æmulari. In hoc nouū eſt & ſingu lare hirſutiā pili: colorꝫ uices facere. Hinc eue/ nit ut difficulter capi poſſit. Aethiopicis lupis proprium eſt quod in ſaliendo ita niſus habent alitis ut non magis proficiant curſu q̄ meatu.

Homines tamen nūq; impetūt. Bruma comati ſunt: æſtate nudi. thoas uocāt. Hiſtrix quoq; inde loci frequētiſſima erinaciis ſimilis: Spinis tergum hiſpida. Quas pleꝛq; laxatas iaculatio ne emittit uolūtaria.: ut aſſiduis aculeoꝛ nym bis canes uulneret ingruentes. Illius cæli ales eſt pegaſus. Sed hæc ales equinum nihil præ ter aures habet. Tragopa quoq; auis maior aq lis cornibus arietinis præferēs armatū caput Aethiopes legunt cinamum. Id frutetum ſitu breui naſcitur: ramo humili & repreſſo.: nūq; ultra duas ulnas altitudinis/ Quod gracilius ꝓ uenit eximium magis ducitur. Quod ī craſſitu dinem extuberatur deſpectui eſt. Veꝛ legitur per ſacerdotes hoſtiis prius cæſis. Quas cum litauerint obſeruatur ut meſſis nec ortum ſolis niſi anticipet nec egrediatur occaſum. Quiſquis principatum tenet ſarmentoꝛ aceruos haſta diuidit. quæ ſacrata eſt ī hoc miniſteriū: Atq; ita portio manipuloꝛ ſoli dicatur: quæ ſi iuſte diuiſa eſt ſponte incenditur. Inter hæc quæ di/ ximus nitore ceruleo hiacyntus inuenitur. la/ pis precioſus: ſiquidem inculpabilis inueniatur Eſt enim uitiis nō parce obnoxius. Nā pleꝛq; aut uiolatio diluitur: aut nubilo obducitur: aut albicantius in aquaticum eliqueſcit. Optimus ī illo tenor: ſi nec dēſiore fuco ſit obtuſior: nec

propēſa perſpicuitate detectior: ſed ex utroq̃
temperamento lucis & purpuræ moderatū ſua
uiter florem trahit. hic eſt qui ſentit auras: cū
cælo facit mutationem: nec æqualiter rutilat:
Cum autem nubiloſus eſt aut ſerenus dies præ
terea in os miſſus magis friget. Sculpturis cer/
te minime accomodatus: ut qui attritum reſpu
at: nec tamen penitus inuictus eſt. Nā adamā/
te ſcribit̃ & notatur. Vbi hiacynthus ibi & cri/
ſopraſuſ apparet. quem lapidem lux celat. Pro
dit obſcurum hoc enim eſt in illo diuerſitas ut
nocte igneus ſit: die palliduſ. Ex ipſo ſolo ſumi
mus emathitem rubore ſanguineo: ac propterā
emathites uocatus.

39 cap

De ultimis gentibus libyæ.

q Vod ab atlante aduſq̃ canopitanum hoſti
um panditur. Vbi libyæ finis eſt & ægyp
tium limen dictum a Canopo Menelai guber/
natore ibi ſepulto in ea inſula quæ hoſtium ni/
li facit gentes tenent diſſonæ. quæ in auiæ ſoli
tudinis ſecretum receſſerunt. Ex his atlātes ab
humano ritu prorſus exulant. nulli propriū uo
cabulum: nulli ſpeciale nomen. Diris uultibus
ſolis ortus excipiunt. Diris occaſus proſequun
tur. Vſtiq̃ undiq̃ torrentiſ plagæ ſydere: ode
runt deum lucis. Affirmāt eos ſomnia non ui/
dere & abſtinere penitus ab animalibus uniuer

ſis. Troglodytæ ſpecuſ excauant: illis tegunt̃:
nullius ibi habendi amor: a diuitiis paupertate
ſe abdicarunt uoluntaria. Tantum lapide uno
gloriantur quem exconthalitton uocant tam di
uerſis notis ſparſum ut ſexaginta gemmarum
colores in paruo eius orbiculo deprehendant̃.
Iſti carnibus uiuunt ſerpentium. ignarique ſer/
monis ſtridunt potius q̃ loquuntur. Augulæ
uero ſolos colūt inferos: fœminas ſuas primis
noctibus nuptiaꝝ adulteriis cogūt patere mox
ad perpetuam pudicitiam legibuſ ſtringunt ſe/
ueriſſimis. Gamphaſantes abſtinent prœliis:
fugiunt commertia: nulli ſe externo miſceri ſi/
nunt. Blemyaſ ſed non eoſ qui uicina rubro ma
ri incolunt credunt truncos naſci parte qua ca/
put eſt: os tamen & oculos habere in pectore
Satyri de hominibus nihil aliud præferunt q̃
figuram. Egypanes hoc ſunt quod pingi uide/
mus. Himatopodes flexis niſibus crurū repūt
potius q̃ incedunt: & pergendi uſum lapſu ma
giſ deſtinant q̃ ingreſſu. Pharuſi cum Herculi
ad heſperidas pergenti forent comites itineris
tedio hic reſederunt. Hactenus libya.

90 cap

De ægypto & de his quæ ſunt in eo.

a Egyptus a meridie introrſuſ recedit quoad
prætēdāt æthiopes. A tergo iferiore eiuſ

partem nilus circūfluit: qui ſciſſus a loco cui del
ta nomē eſt ad inſulæ ſpatia āplectitur īterami
na & incerto pene fonte decurrēs proditur ut
loquemur. Originem habet a mōte inferioris
mauritaniæ qui oceano propinquat. Hoc affir/
mant libri punici: hoc Iubam regem accepimuſ
tradidiſſe. Igitur protinus lacum efficit quē ni/
lidem dicūt. Nilum aūt iam inde eſſe cōiectāt.
ꝙ hoc ſtagnū hærbas: piſces: beluas nil minus
procreet q̄ꝫ in nilo uidemus. At ſi quādo mau/
ritaniam unde ei origo eſt aut niuibus denſiori
bus aut himbribus largioribus irrigatur incre/
mēta exundationis in ægypto augeantur. Sed
effuſus hoc lacu harenis ſorbet̃: & cuniculis cæ
cis abſconditur. Deinde ī cæſarienſi prorūpens
amplior eadem indicia præfert: quæ in exortu
notauimus. Rurſuſqꝫ ſubdidit: nec prius reddit
q̄ꝫ poſt interualla itineris extēti cōtingat æthi
opas. Vbi exit nigrum facit fluuium quē ſupra
diximus eſſe terminum limitis Africani. Alca/
pum eum inde gentes uocant: ſcilicet aquā e te
nebris profluentem. Multaſ magnaſque ambit
inſulas. Quarum pleræque ſunt tam diffuſæ:
uaſtæqꝫ magnitudinis ut uix eas dierum quīꝗ
curſu prætermeet: quāuis concitus ibi feratur
Nobiliſſima earum eſt meroe circa quam diui/
ſus dextro a lueo aſcaporſ: leuo aſtaborſ acta/

pores nomināt̃. Tūc quoque emerſus magna
lōginquaque loca cum primū occurſātibus ſco/
pulis aſperatur: tātis agminibus extollitur īter
obiecta rupium ut ruere potius q̄ꝫ manare cre
datur. Demumque a cataracte ultimo tutus ē.
Ita enim quædam clauſtra eius ægyptii nuncu
pauerūt. Relicto tamē hoc pone ſe nomīe quo
tygris uocatur: mox ī oſſēſus meat ſeptem ho/
ſtiis: conditur in meridiem uerſus: excipitur
ægyptio mari. Ignari ſyderum uel locorum ua
rias de exceſſibus eiuſ cauſaſ dederūt. Alii affir
māt ethesias nubium dēſitatem illo cogere: un
de amnis hic auſpicatur: ipſumque fontē ſuper/
no humore ſublatum tātam inūdationiſ habere
ſubſtātiam: quā tam bibula ad liquorem nubila
ſubminiſtrauerīt. Ferūt alii ꝙ uentorꝫ flatibus
repercuſſus cum fluorem ſolitæ uelocitatis nō
queat promouere: aquis ī arcto luctantibus in
tumeſcat: & quāto impēſius cōtrouerſi ſpiritus
repugnauerīt: tāto excelſius ſublimari ī altitu
dinis uertices repercuſſam celeritatem: quādo
nec ſolitus extenuet curſus alueum: & ſtipato
iam flumine uenis originalibus torrētium pon
dera ſuperueniant. Ita concordi uiolentia hinc
urgentis elemēti: hinc reſiſtentibus undis exul
tātibus molem colligi: quæ exceſſus facit. Nō
nulli affirmāt fōtem eius qui fialus uocatur ſy/

derum motibus excitari: extractumqꝫ radiis cā
dentibus cæleſti igne ſuſpendi: non tamen ſine
certa legis diſciplina hoc eſt lunis cœptantibus
Verꝫ omēm exceſſus originem de ſole fieri: pri
māqꝫ exultantiam tumoris concipi cum per cā
crum ſoluebatur. Poſtmodum triginta eiuſ par
tibus euolutis ubi ingreſſus leonem ortus ſiri/
os excitauerit propulſo omī fluore tantam uim
amnis erumpere. Quod tempus ſacerdotes na
talem mundi indicauerūt. id eſt in. xiii. Kalen.
auguſtas & undecimum diem deinde reuocare
exitus uniuerſos cum ī uirginem tranſeat: peni
tuſque inter ſuas ripas capere: cum librā ſit in/
greſſus. Hoc etiam addunt pariter eum nocere
ſiue abundantius exæſtuet: ſiue partius: quan/
doquidem exiguitaſ minimum fœcunditatis ap
portet. Propenſior copia diuturno humore cul
turam moretur. Maximos deinde exitus eius
duo de uiginti conſurgere iuſtiſſimoſ: ſexdecim
temperari: nec in quindecim abeſſe prouentus
fructuarios. Sed quicquid intra fit famem face
re. Dāt illi etiam hoc maieſtatis ut portēdat fu
tura argumētantes quādoquidē pharſalico bel
lo non fuerit egreſſus quinqꝫ ulnas. Iam illud
palam eſt ꝙ ſolus ex amnibus uniuerſis nullas
expiret auras. Ditionis ægyptiæ eſſe incipit a
ſyene: in qua fineſ æthiopum: & inde uſque dū

mari intimatur nili nomē tenet īter omīa quæ
ægyptus hebet digna memoratu præcipue bo
uem mirantur apim uocant. Hunc ad inſtar co
lunt numinis: īſignem notæ albæ macula quæ
dextro lateri eius ingenita corniculantis lunæ
refert faciem. Statutum æui ſpatium eſt quod
ut affuit: profundo ſacri fontis immerſus neca/
tur: ne diem longius trahat q̃ꝫ licebit: mox al
ter nec ſine publico luctu requiritur: quem re/
pertum centum antiſtites memphim proſequū
tur. Vt incipiat ſacris ibi iniciatus ſacer fieri.
Delubra quibus ſuccedit aut incumbat miſtice
thalamos nominant. Dant omnia manifeſtan/
tia de futuris illud maximum ſi de conſulentis
manu cibum capiat. Denique auerſatus Ger/
manici Cæſaris dextram prodidit ingruentia.
Nec multo poſt Cæſar extinctus eſt. Pueri
apim gregatim ſequuntur: & repente uelut
lymphatici uentura præcinunt. Bos illi fœmi/
na oſtenditur in anno ſemel & ipſa non abſque
certis inſignibus qua inuenta & oblata eſt eadē
die neci datur. Apis natalem memphitici cele/
brant. Iactu aureæ pateræ quam proiciunt
in nili ſtatum gurgitem hæc ſolennitas per
ſeptem dies agitur. Quibus diebus cum
ſacerdotibus quaſdam crocodilli inducias ha/
bent. nec attrectant lauantes. Verum octa/

uo die cerimoniis iam peractis uelut reddi/
ta ſæuiendi licentia ſolitam reſummunt atro
citatem. Crocodillus malum quadrupes &
in terra & in flumine pariter ualet: linguam nõ
habet. Maxillam mouet ſuperiorem: Morſus
eius horribile tenacitate cõueniunt ſtipante ſe
dẽtium ſerie pectinatim. Plerũque ad. xxx. ul/
nas magnitudinis eualeſcit. Qualia anſeris edit
oua. Metatur locum nido naturali prouidentia
nec alibi fœtus premitur q̃ꝫ quo creſcentis nili
aquæ nõ poſſunt peruenire. In partu fouendo
mas & fœmina uiceſ ſeruãt. præter hiatũ oriſ
armatus eſt etiam unguium immanitate. Noc/
tibus in aqua degit: per diem humi acquieſcit.
Circũdatur maxime cutis firmitate in tãtum ut
ictus quouis tormento adactos tergore reper/
cutiat. Strophilos auis paruula eſt ea dum re/
dimias eſcarum affectat os beluæ huiuſce pau/
latim ſcalpit: & ſenſim ſcalpurigine blandiente
aditum ſibi in uſque fauces facit. Quod enchy
drus cõſpicatus penetrat beluam: populatiſq̃ꝫ
uitalibus eroſa exit aluo. Eſt & delphinum ge/
nus in nilo: quorum dorſa ſerratas habent cri/
ſtas. Hi delphini crocodillos ſtudio eliciunt ad
natãdum: demerſiq̃ꝫ aſtu fraudulento tenera
uentrium ſubternatantes ſecant: & interimũt.
Prætereca habitãt in inſula nili homines forma

perexigui: ſed audacia eouſq̃ꝫ pditi: ut crocodil
lis ſe offerãt obuios. Nã hæc mõſtra fugiẽteſ
inſequuntur: formidant reſiſtẽtes. Ergo capiũ
tur: ſubactique etiam ĩtra aquas ſuas ſeruiunt:
& perdomiti metu ita obſequũtur: ut immemo
res atrocitatis uictores ſuos in equitãtis dorſo
uehant. Hanc ergo inſulã & hãc gentẽ ubicũq̃ꝫ
inditio odoriſ perſẽſerĩt procul fugiũt. In aqua
obtuſius uidẽt: in terra acutiſſime. Hyeme nul
lum cibum capiũt. Quinetiã quattuor menſes
a cœptu brumæ inedia exigunt. Sinci quoque
circa nilum frequentiſſimi: crocodilliſ equidẽ ſi
miles: ſed forma modica & anguſta. Verum ad
opem ſalutarem nõ qualibet neceſſarii. Meden
tes quippe ex his pocula inficiũt: quibus & ſtu
por excitetur: & ueneni uis extinguatur. Hip/
popothamus in eodẽ flumine ac ſole naſcitur.
equo & dorſo & iuba & hĩnitu: roſtro reſupino
ũgulis bifidiſ: aprinis dẽtibus: cauda tortuoſa.
Noctibus ſegetes depaſcit: ad quas pgit auer
ſus aſtu doloſo ut fallẽte ueſtigio reuertẽti nul
læ ei ĩſidiæ præparẽt. Idem cum diſtẽditur ni
mia ſatietate harundines recens cæſas petit. p
quas tam diu oberratur quoad ſtirpium acuta
pedes uulnerẽt. Vt pfluio ſanguinis leuet ſa/
gina. Plagam deinde ceno oblinit: uſq̃ꝫdũ uul/
nuſ conducatur in cicatricem. Hippopodamos

& crocodillos primus romam M. Scaurus iuexit. Circa eaſdem ripas ales eſt ibis: ea ſerpētium populatur oua: gratiſſimamq; ex his eſcam nidis ſuis defert. Sic rareſcunt prouētus fœtuum noxiorum. Nec tamen aues iſtæ tantum intra fines ægyptios proſunt. Nam quæcunque arabicæ paludes pennatorum anguium mittūt examina: quorum tam citum uirus eſt ut morſum ante mors q̄ dolor inſequatur. Sagacitate qua ad hoc ualent aues excitatæ in procinctum eunt uniuerſæ: & priuſq̄ terminos patrios externū malū uaſtet in aere occurſāt catervis peſtilētibus. Ibi agmē deuorāt uniuerſum. Quo merito ſacræ ſunt & illæſæ. Ore pariūt nigras ſolum peluſiū mittit: reliqua pars cādidas. De arboribus quas ſolas fert ægyptus præcipua eſt ficus ægyptia: foliis moro cōparāda: poma nō ramis tantū geſtitans: ſed ex caudice uſque adeo fœcūditatis ſuæ āguſta eſt. Vno āno ſepties fructū efficit. Vnde pomū decerpſeris alterū ſine mora protuberat. Materia eius in aquā miſſa ſubſidit. Deinde cū diu deſederit in liquore leuior facta ſuſtollit̃. Et uerſa uice quod natura in alio ligni gener̃ nō recipit. Fit humore ſicca. Palma quoq; ægyptia dicēda res eſt proprie ad ipſos uocatur ut dici oportuit: eaq; guſtata arcet ſitim. Odor eidem qui & maliſcydo

niis. Sed demum ſitim ſedat ſi prius q̄ maturu erit decerpatur. Nam ſi matura ſummatur ſenſum intercipit: greſſum præpedit: linguam retardat: obſeſſiſq; officiis mentis & corporis uitium ebrietatis imitat̃. Egyptium limitem ad diacæ cacumen tendit. Incolunt populi qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos hoc ſtudio deprehendunt. Eligit̃ ſacer lucus in quo conſeptant animalia diuerſiſſimi generis. Ea ubi ad ſtatutam lineam cæleſtis uertigo prouecta eſt ſenſus ſuos ſignificationibus produnt quibuſ poſſunt. Alia ululāt: alia mugiunt: quædam ſtridunt: quædam rudiunt: nonnulla ſimul confugiunt ad uolutabra. Hoc argumentum illis eſt magiſterium ad inditium temporis deprehendendi. Idem populi ferunt a primis ſibi gentis ſuæ auis traditum ubi nunc occaſus quondam ibi ortus ſolis fuiſſe. Inter ægyptias urbes numero portarum thebæ nobiles: ad quas commertia arabes undiq; gētiū ſubuehūt. hic r̃gio thebaica. Abedos & ipa nobilis: oli Mēnonis r̃gia ñc Oſiris fano exculta. Alexādriā & opis ipſius magnitudo & auctor Alexāder macedo nobilitāt. quā metatus Democrates architectuſ ſecūdū poſt cōditorē inter m̄morabilia locū ſortituſ ē. cōdita āt alexādria eſt xii. centeſimaq; olympiade L. Papirio

Spurii filio. C. Petilio Caii filio conſulibus ro/
manis hand longe ab hoſtio nili fluminis quod
heracleoticon alii: alii canopicon appellãt. Eſt
& pharos colonia a Cæſare dictatore deducta
Ex qua facibus accenſis nocturna dirigitur naui
gatio. Nam alexandria inſidioſo acceſſu aditu
fallacibus uadiſ cæco mari tribuſq; ue tãtum ca/
nalibus admittit nauigãtes. Poſſideo: thegano
tauro: Hinc igitur ĩ portibus machinaſ ad præ
lucẽdi miniſterium fabricatas pharos dicunt.
Pyramides turres ſunt ĩ ægypto faſtigiatæ
ultra excelſitatem omnem quæ fieri manu poſ/
ſunt. Itaque mẽſuram umbrarum egreſſæ nul/
las habent umbras. Nunc ab ægypto promo/
ueamus ſtilum.

De arabia & thure myrrha
cinnamo phœnice ſardoni
ce & aliis lapidibus.

u Ltra peluſiacum hoſtium arabia eſt ad ru/
brum pertinenſ mare: quod erythreum ab
Erythro rege Perſei & Andromadæ filio ñ ſo
lum a colore appellatum Varro dicit. qui affir/
mat in littore maris iſtius fõtẽ eſſe quẽ ſi oues
biberĩt mutent uelleꝝ qualitatẽ: & antea cãdi
dæ amittãt qđ fuerint uſqꝫ ad hauſtũ ac fuluo
poſtmõuꝫ nigreſcãt colorẽ. Rubri ãt mariſ arſi
noe oppidũ. ueꝝ hæc arabia ꝓcedit aduſqꝫ illã

odoriferam & diuitem terram quam catabani
& quiſcenitæ tenent. Arabes nobiles monte
caſſio. Quiſcenitæ cauſas nominis inde ducunt
ꝗ tentoriis ſuccedunt: nec aliaſ domos habẽt.
Ipſa autem tentoria cilicia ſunt. ita nuncupant
uelamenta caprarum piliſtexta ſuillis carnibus
prorſus abſtinent ſane hoc animalis genus ſi in
uentum illo fuerit illico moritur. Hanc arabiã
græci eudemonem noſtri beatã nominauerũt.
Habitatur colle manufacto inter flumen tygrĩ
& flumen euleum: Quod ortum a medis tã pu
ro fluore inclytum eſt. Vt inde omẽs reges nõ
alias ꝗꝫ eius aquas bibant. Eudemonem nõ fru
ſtra cognoiatam. Hinc capeſſas ꝗ præter odo
res quos creat plurimoſ ſola thus mittit: nec ta
men uniuerſa. Nam in medio eius ſunt aſtrami
tæ paguſ ſabeoꝝ a qua octo manſionibus regio
thurifera diſterminatur. Arabia appellata eſt
id eſt ſacra. hoc enĩ ſignificari interpretantur.
Virgulta hæc non ſunt publica: ſed quod inter
barbaros nouum in ius poſterioꝝ per ſucceſſio
nes tranſeunt familiarium. Ergo quicũqꝫ domi
natum iſtius tenent nemoris arabice ſacri uocã
tur. Iidem illi cum lucos iſtos uel metuũt uel ĩ/
cidũt nõ funeribus ĩterſũt nõ congreſſionibus
fœminaꝝ polluũt. Hãc arborẽ prius ꝗꝫ peni/
tus fides proderetur alii lentiſco alii mare the/

rebintho comparabant uſque dum libris quos
Iuba rex ſcripſit ad Cæſarem Auguſti filiũ pa
lam fieret: intorto eã eſſe uimine: ramis ad ace
ris qualitatem: amygdali modo ſucum ſũdere:
incidi ortu caniſ flagrantiſſimis ſolibus. In iiſdẽ
ſaltibus myrrha prouenit: cuius radices ut uiti
um raſtris ꝓficiũt: ablaqueationibus gaudẽt.
Nudatæ pinguiori fluit lachryma ſpõte manãſ
precioſior ex ea ſudor eſt elicitus corticis uulnẽ
re uilior iudicatur. Codex in uertiginem flexus
& ſpinis hiſpidus: folium criſpiuſ licet: oliuæ ta
men ſimile. Maxima altitudo extollitᷣ ad qnq;
cubita ꝓceritatis. Arabes ſarmẽtis eius ignes
fouent: quorum fumo ſatiſ noxio niſi odore cre
mati ſtoracis occurant. Pleriq; inſanabileſ mor
bos contrahunt.. Iidem arabes legunt cynna
mum: quod frutetum ſitu breui naſcitur. ramo
humili & repreſſo nunq̃ ultra duas ulnas alti
tudinis: Quod gracilius prouenerit eximiũ ma
gis dicitur. Quod in craſſitudinem extubera
tum ſit inutilius habetur. Verum legitur per ſa
cerdotes hoſtiis prius cæſiſ. quæ cum litauerit
obſeruatur ut meſſis: nec ortum ſolis anticipet
nec egrediatur occaſum. Quiſquis principatũ
tenet ſarmentoꝝ ſtrues haſta diuidit: quæ ſacr
ta eſt in hoc munus atq; ita portio manipulorũ
ſoli datᷣ: quæ ſi iuſte diuiſa ſit radiis inflagrata

incendium ſponte concipit. Apud eoſdẽ naſcitᷣ
auis phœnix aquilæ magnitudine: capite hono
rato: in conum plumis extantibus: criſtatis fau
cibus: circa colla fulgore aureo: poſtera parte
purpureus abſque cauda: in qua roſeis pennis
ceruleus interſcribitur nitor. Probatum ẽ qua
draginta & quingentis eum durare annis. Ro
gos ſuos ſtruit cynnamis quos ꝓpe practea cõ
cinnant in ſoliſ urbẽ ſtrue altaribus ſuppoſita.
Cũ huius uitã magni anni fieri cõuerſione rara
fides ẽ iter auctoreſ: q̃uis plurimi eoꝝ magnũ
ãnũ nõ qngẽtis & quadragĩta ſed duodecĩ mili
bus. dccccliiii. ãnis cõſtare dicãt. Plautio itaq;
Sextio & P. Apronio coſ. ægyptũ phœnix in
uolauit. captuſq; ãno octĩgẽteſimo urbis cõdi
tæ iuſſu Claudii prĩcipis ĩ comitio publicatuſ ẽ
Quod geſtũ præter cenſurã quæ manet actis
ẽt urbis cõtinetur. Cinomolgus pinde arabiæ
auis ĩ excellentiſſimis lucis texit nidos e fructi
bus cinnamoꝝ ad quoſ quoniã non eſt perueniri
ꝓpter ramoꝝ altitudinẽ & fragilitatẽ Accolæ
illas congeries plumbatis petunt iaculis deiec
taſque preciis uendunt amplioribus ꝙ hoc cin
namũ magis q̃ alia mercatores ꝓbẽt. Arabes
lõge lateq; diffuſi diuerſiſq; moribus uiuant &
cultibus plurimis crinis intonſuſ mitrata capita

redimitu; pari pars raſa in cutem barba cōmerti
is ſtudent. Aliena nō emunt: uendūt ſua. qppe
& ſiluiſ & mari diuites Vmbræ quæ nobis dex
træ ſunt: illis ſiniſtræ. Pars eorꝝ quibus aſper
uictus eſt angues edunt. Nulla illis animi uel
corporis cura: ac propterea ophiophagi nomi/
nātur. Ex iſtius littoris ſinu Policrati regi ad/
uecta ſardonis gemma prima in orbe noſtro lu
xuriæ excitauit facem. Nec multū de ea diſſe/
rundū puto: adeo ſardonis non omnium uenit
notitiam. Superficies eius probatur ſi meratiuſ
rubeat: arguitur ſi fuerit feculentior. Medietas
circuitur limite candicāte. Optima eſt ſi nec co
lorem ſuum ſpargat in proximū: nec ipſe ex al/
tero mutuetur: reliqua nigro finiuntur. Quod
ſi tranſluceat uitio uertitur. Si perſpicuitatem
arceat proficit ad decorē. Et molochitē arabs
inuenit uirentem craſſius q̄ ſmaragdus contra
infantium pericula ingenita ut reſiſtentē. Inue
nit & iridem in mari rubro ſicut criſtallum ſe
xangulatam quæ radiis icta ſolis rutilo aeris
repercuſſu cæleſtis arcus ex ſeſe iacit ſpeciem
Androdamantem iidem legunt arabes nitoris
argētei lateribuſ æqualr̄ quadriſ quē de adamā
te nō nihil mutuatū putes. Datū illi nom̄ ex eo
qđ cenſent qđ animorum calentium mollit
ipetus & tumentes refrenat iras: pederotē ēt

Arabicā inde ſumimus. Arabica aſpectu ebur
nea eſt radi abnuit cōtra neruorum moleſtias
ꝑdeſt habētibus. Impederote cōgruit quic/
quid eximium eſt quadam decoris ꝑrogatiua
Chriſtallinū lucet rubet purpuram Orarum
extimis corona crocea uelū eliquido reniten/
te: Ac ſuauitate oculos afficit. Viſum illicit:
detinet intuētes. Hac etiam gracia indis pla/
cet. Hoc Arabiæ ſat ē. Hinc ad Peluſium re/
patriemus.

De Caſſio mōte & Pōpei tumulo & An/
dromede uinculis.

i N Peluſio caſſius mons ē: & dlubꝝ Iouis
Caſſii atque ita Oſtracine locus Pōpei ma
gni ſepulchro inclytuſ. Idumea inde īcipit pal
mis opima. Deinde Iope oppidū ātiqſſimum
orbe toto utpote ante inundationem terrarū
cōditum Id oppidum ſaxum oſtētat: quod uin
culorum Andromedæ ueſtigia adhuc retinet.
quam expoſitam belue irritus rumor circum/
tulit. Quippe oſſa monſtri illiuſ. M. Scaurus
inter alia miracula ī edilitate ſua Romæ publi
cauit. Annalibus nota ē res. Menſuræ quoq;
ueracibus libris cōtinetur: ſcilicet ꝙ coſtaꝝ lō
gitudo exceſſerit pedeſ quadragīta. Excelſitaſ
fuerit elephātibꝰ īdicis eminētior. Pōro uerti
culi ſpine ipiꝰ latitudīe ſemipedē ſint ſupgrſſi,

De Iudea & lacu Aſphalte : & balſamo & genti eſſenoꝝ.

i Vdea illuſtris ē aquis : ſed natura nō eadē aquaꝝ omniū Iordanis amnis eximiæ ſuauitatis : panea de fōte dimiſſus regiones pterfluit amœniſſimas. Mox in Aſphaltitē lacum merſus ſtagno corrumpitur. Qui Aſphaltitis bitumē gignit : animal n̄ habet : nihil ī eo mergi poteſt : tauri etiam cameliq; impune ibi fluitant. Eſt & lacus ſara extenſus paſſuum. xvi. milibus circumſeptus urbibus plurimis & celebribus ipſe par optimus. Sed lacus thiberiadis his omnibus anteponitur ſalubris īgenuo eſtu : & ad ſanitatem uſu efficaci. Iudææ caput fuit Ieroſolima. Sed exciſa ē. Succeſſit Iericus & hæc deſiuit. Artaxorxis bello ſubacta. Calliroe Ieroſolimis ꝓximus fons calore medico ꝓbatiſſimus : & ex ipſo aquaꝝ pconio ſic uocatus : in hac tm̄ balſamum naſcitur. Quæ ſilua intra terminos uiginti iugeꝝ uſq; ad uictoriā noſtram fuit. At cum Iudea potiti ſumus : ita luci illi propagati ſūt : ut iā nobis latiſſimi colles ſudēt balſama. Similes uitibus ſtirpes hn̄t malleolis digeruntur : raſtris niteſcunt : aquis gaudēt : amāt amputari. Tenacibus foliis ſempiterno inumbrātur. Lignum caudicis attrectatū ferro ſine mora moritur. Ea ꝓpter aut

uitro aut cultellulis oſſeis : ſed in ſolo cortice artifici plaga uulneratur. Ex qua eximie ſuauitatis gutta manat poſt lachrymam ſecūdum ī pciis locum poma optinent. cortex tertiū ultimus honos ligno. Lōgo ab Ieroſolimis rceſſu Triſtis ſinꝰ panditur : quē de cælo tactū teſtat humus nigra & cinere ſoluta. Duo ibi oppida Sodomū nominatum alteꝝ : alteꝝ Gomorꝝ. Apd que pomū qd gignitur habeatꝰ licet ſpecimen maturitatis : mādi tn̄ nō pt. Nā fuliginē ītrinſecus fauillatiā ābitio tm̄ eximie cutis cohibet : q uel leui pſſa tactū fumū exalat : & fatiſcit ī uagū puluerē. Interiora Iudææ q occidētē cōtuētur eſſenii tenēt : q pditi memorabile diſciplina rceſſerūt a ritu gētiū uniuerſaꝝ maieſtatis : ut reor ꝓuidētia ad hūc morē dſtinati. Nulle ibi fœmine uenere ſe penitus abdicauerūt : pecuniā neſciunt : palmis uictitant. Nemo ibi naſcit : nō tn̄ deficit hoīu; multitudo : locus ipſe addictus pudicitiæ ē : Ad quem plurimi licet undiq; gētiū ꝓperēt : nullus admittitur : niſi quē caſtitatis fides & innocētiæ meritū ꝓſequat. Nā q reꝰ ē : uel leuis culpe : quāuis ſūma ope adipiſci ingreſſū uelit : diuinitus ſubmouet. Ita p imēſū ſpatiū ſecloꝝ īcredibile dictu eterna gēs ē ceſſātibꝰ puerperiis Engada oppidū īfra heſſemios fuit : ſ; exciſū ē

Verꝫ inclytis nemoribus adhuc durat decus: luciſque palmarꝫ eminentiſſimus: nihil uel de euo: uel de bello derogatum. Iudææ termin⁹ Maſſanda caſtellum.

· De Scytopoli oppido.

t Ranſeo Damaſchum. Philadelphiā. Araphianaꝫ. Scythopolim: primos incolas & auctorem dabo. Liber pater cui humo nutricem tradidiſſet cōdidit hoc oppidū. Vt ſepulturæ titulum etiam urbis mœnibus ampliaret. Incolæ deerant e comitibus ſuis Scythas delegit: quos ut animi firmaret ad ꝓmptam reſiſtēdi uiolētiam primum loci nomē dedit. In ſeleucia alter caſſius mons ē Antiochie ꝓximus: cuius e uertice uigilia adhuc quarta cōſpicitur glob⁹ ſolis: & breui corporis circumactu radiis caliginem diſſipantibus: illinc nox hinc dies cernit̄. Talis e caſſio ſpecula ē: ut lucē prius uideas q̄ꝫ auſpicetur dies.

De tygri & Eufrate & lapidibus ꝓcioſis.

e Vfratem maior fundit Armenia ortum ſupra zizaniam ſub radicibus mōtis: quem Cathoten accole nominānt Scythicis ꝓximo. hic receptis ī ſe aliquot amnibus cōualeſcat: & ſtipatus cōuenis aquis: luctat̄ cum thauri montis obiectu. Quem apud elegeā ſcindii: reſiſtat licet duodecim milib⁹ paſſuum latitudine lōgiſqꝫ excurſib⁹ dxtera Cōmagenē. Arabiā leua relinqt. Deinde ꝑlabēs plurimas gentes Babilloniā quōdā caldeorꝫ caput diuidit. Meſopotamiā opimat ānue inūdatiōis exceſſibus ad inſtar amnis Egiptii terris ſupfuſus īuecta ſoli fecūditate. Hiſdē ferme tēporibus qbus Nilus exit ſole ſcilicet ī pte Cācri uigeſima cōſtituto. Tenuat̄ cū iam leone decurſo ad extima uirginis curricula facit tranſitum. Quod Gnomici ſimilibus paralelis accidere cōtēdūt quos pares & cæli & terrarꝫ poſitione equalitas normalis efficit lineæ. Vnde apparet iſta duo flumina ad modū eiuſdē ꝑpendiculi cōſtituta: licet e diuerſis manēt plagis eaſdē incrementi cauſas habere. De tygri quoqꝫ dicere hoc loco par eſt.

i N Armeniæ regione caput tollit mireſq̄ꝫ lucido cōſpicuo fōte ī loco edito q elegos nominat̄. Nec ab exordio ſtatim totus ē. Primū pigre fluit: nec cū ſuo nomie. At cū fines mediorꝫ īuectus ē: tygris ſtatim dicit̄. Ita. n. medi nominānt ſagittā. Influit ī Arethūſam lacū oīa pōdera ſuſtinentē. Cuius piſces nunq̄ꝫ ſe alueo tygridis īmiſcent: ſicut nec amnici piſces ī ſtagnum trāſeunt Arethuſæ: p quē diſſimili colore uolucri meat curſu. Mox thauro reſiſtente in ꝓfundum ſpecum mergit̄: quem

ſubter labēs in altero eius latere apud zoma/
dam emicat uluas: & purgamēta plurima ſecū
trahenſ. Deinde Idētidem abſcōditur rurſuſq;
redditur. Adiabenes arabaſq; p̄terfluit. Mo/
ſopotamiam amplectitur. Amnem nobiliſſi/
mum Hidaſpen accipit. Eufratē d̄fert ī ſinum
p̄ſicum. Quecumq; eufratē bibunt gētes di/
uerſo nitent lapide. Et milātis ī ipſo Eufratis
alueo legitur gemma ad imaginem marmoris
p̄conēſis: niſi ꝙ ī medio umbilico lapidis iſti⁹
glauci uelut oculi nitet pupilla. Agada a cal/
deis ad nos uſq; fluxit haud facilis repertu ni
ut ipſi perhibent ipſam ſe capeſſendam daret.
Namq; īgenita ſpiritus efficacia quadam ſup/
meantes naues ex ꝓfundo petit: & carinis ita
tenaciter accorporatur: ut niſi abraſa parte li/
gni egr̄e ſeparetur. Ea Agada apud Caldeos
ꝓpter effectus quos ex illa ſciunt habetur lo/
co principe. Ceteris ꝓpter gratiam magis cō
placet iucundiſſime uirēs. Mirrhites parthis
familiaris hunc ſi uiſu eſtimes myrrhe color
eſt. Et nō habet ꝙ afficiat aſpectum. Si peni/
tus explores etiam attritu incites ad calorem
ſpirat nardi ſuauitatem. In p̄ſide lapidum tan/
ta copia eſt: tantaque diuerſitas: ut lōgum pe
ne ſit ipſis uocabulis immorari. Mitridax ſole
p̄cuſſa coloribus micat uariis. Tegolitus nu/

cleo oliue ſimilis ſpernitur cum uidetur. Sed
remediis bonus uincit alioꝝ pulchritudinem.
Solutus quippe & hauſtus pulſis calculis re/
nium dolores ac ueſice leuat. Zammocriſius
arenis auro immixtus: nunc bractearum:
nūc pulueris habet quadrulas. Ethites fuluus
eſt & tereti poſitione alterum lapidem intrin/
ſecus cohibēs: cuius crepitu ſonorus eſt cum
mouetur, quamlibet tinnitum illum nō inter/
num ſcrupulum facer̄ ſed ſpiritum ſcientiſſimi
dicāt hunc ethiten Zeroaſtes prefert omnib⁹
maximamq; illi tribuit poteſtatem. Inuenitur
autem ī nidis aquile aut ī littoribus oceani. In
p̄ſide tamen plurimus. Spem uteri defendit a
fluxibus abortiuis. Pyrrhites furuus ē: tene/
riq; ſe uehementius nō ſinit. At ſi quando ar/
ctiori manu p̄mitur digytos adurit. Calazias
grādinis & candorē p̄fert & figurā duritia ro/
buſtima & inuicta Ethites uipereas habet ma
culas. Dioniſias fuſcus ē: rubentib⁹ notis ſpar
ſus. Idē ſi aque mixtus cōteratur fragrat uinū
& q̄d ī illo odore mirificū ē: ebrietati reſiſtit.
Gloſopetra deficiētibus lunis cælo cadit lin/
gue ſimilis humane nō modice (ut magi phi/
bēt) poteſtatis: q ex ea lunares motus excita
ri putant. Solis gēma p̄candida ē ad ſpeciem
fulgidi ſideris: rutiloſque ex ſeſe iacit radios.

Veneris crinis nitet nigro internis ductibus oſtētās rufoꝝ criniū ſimilitudinē. Senelites trāſlucet fulgore cādido molleoq̃ cōtinēs lune imaginem. Quam iuſta curſum aſtri ipſius ꝓhibent diebus ſingulis uel minui uel augeri. Meconiteſ papauera exprimit Mirmiceteſ repētātis formice effigie notatur. Calcophōgus reſonat ut pulſata era: pudice habitus ſeruat uocis claritatē. Siderites a cōtemplatione ferri nihil diſſonat. Veꝝ moleficus quoquo inferatur diſcordias excitat. Flongites oſtētat intra ſe uelut flamas eſtuāteſ. Antralyraias coruſcat ī modū ſcintillantium ſtellaꝝ. Enidrus exudat ut clauſam ī eo putes fōtaneam ſcaturiginem.

De Cilicia & cidno amne & corytio anero: & Tauro mōte.

c Iliciam de qua agitur ſi ut nūc eſt loquamur derogaſſe uidebimur fidei uetuſtatis Si terminos ſequimur quos habuit olim abſonum eſt a comtemplatiōe reꝝ p̄ſentiuꝫ. Ergo īter utrāq̃ culpam factum optimū eſt amboꝝ tempoꝝ ſtatū pſeq. Cilicia antea uſq̃ ad pelu ſium Egypti ptinebat Lidiis Medis Armeniiſ Pamphilia Capadocia ſub Imperio Cilicum cōſtitutiſ. Mox ab aſſiriis ſubacta ī breuiorē modū ſcripta eſt plurima iacet cāpo ſinu lato ꝑci-piens mare Iſſicum. ab tergo mōtium thauri & Amani iugis clauſa. Sortita nomē a Celiee quem etas priſtina pene ultra euum memorie abſcōdit hūc phœnice ortū qui ātiquior Ioue de primis terre alūnis habet. Matrē urbiū habet Tharſon: quam Dane proles nobiliſſima perſeus locauit. hāc urbē īterſecat cidinus amnis. hūc cidinū alii p̄cipitari thauro. Alii deriuari ex alueo Cobaſpidis tradiderūt. Qui cobaſpes ita dulcis eſt ut pſici Reges q̄ diu īter ripas pſidis fluat ſoli ſibi ex eo pocula uēdicauerint: & cū eundū foret pegre aquas eius ſecū uectitent. Ex illo igitur parēte cidinus mirā trahit ſuauitatē. Quicquid cādidum ē cidinū gētili lingua Siri dicūt: unde amni huic nomē datū ſumet uere cū ſoluunt niues: reliqua pte anni tenuis eſt & qetus. Circa coriciū Cilicie crocū plurimū optimūq̃. Det licet Sicilia: det Cirena: det et Licia: hoc primum eſt. Spirat fragrātius coloreq̃ pluſ aureo ē. ſucci ope citius ꝓficit ad medelā. Ibi coricos oppidū eſt & ſpecus q mōtē īpoſitū mari a ſummo cauat uertice patulus hyatu āpliſſimo. Nā deiectis lateribus ī terre ꝓfundū nemoroſos orbe amplectitur media amœnitate uirēs introrſus lucis pendentibuſ. Deſcenſus ī eū p duo milia & qngentos paſſus n̄ ſine largo die hinc inde fō-

tiū larga & aſſidua ſcaturigine. Vbi ꝑuentum
ad ima primi ſinus: alter rurſus ſpecus pandi/
tur. Quod antrū latis primū patet faucibus
poſtmodum ī ꝓceſſu ꝑ anguſtias obſcuratur ī
eo ſacꝝ ē Iouis fanum: ī cuius receſſu intimo
Tiphonis gigātis cubile poſitum accole credi
derunt Heliopolis antiquum oppidum cilciæ
fuit patria Criſippi Stoice ſapientiæ p̄ſtantiſſi
mi: Quod a Tigrane Armenie ſubactū & diu
ſolum pōpeiopolim deuictis cilicibus. Cneus
magnus cognominauit Mōs Tauros ab indi/
co primuꝫ mari ſurgit. Deinde a ſcopulis celi/
doniis. Inter Egyptum & Pampilium pelaguſ
obiectus ſeptentriōi dextro latere: leuo meri
diane plage occurrit occidenti obuerſus frōte
profuſa palā eſt trans eum continuar̄ uoluiſſe
penetrato mari: niſi profundis obſiſtentibus
oſtendere radices ſuas uetaretur. Denique
qui perſcrutantur naturas locoꝝ: tētaſſe eum
omnes exitus promontoriis probant. Nam
quoquo uerſum mari alluitur ꝓcedit in pro/
minentias: ſed modo intercluditur phoenitio
modo pontico ſinu: interdum Caſpio uel hir/
cano. Quibus renitentibus ſubinde fractus
contra Meothim lacum flectitur: multiſque
difficultatibus fatigatus ripheis ſe iugis anne/
ctit pro gentium ac linguarum uarietate plu/

rifariam nominatur Apud nidos Lamos mox
propaniſos: coatros. Apud parthus poſt
Niſates inde thaurus atqꝫ ibi ī excellētiſſimā
cōſurgit ſublimitatē caucaſus. Interea ēt a po
pulis appellationē trahit. Ab dextero latere
Caſpius dicit̄ uel Hircanuſ. A leuo Amazoni
cus. Moſchicus. Scythicus. Ad hæc uocabu/
la habet alia multa. Vbi dehiſcit Hiulcis iu/
giſ facit pōtaſ: quaꝝ prime ſūt Armenie. Tūc
Caſpie poſt Ciliciæ in Greciā uerticem exerit
Vbi Cerānius p̄dicatur. A Cilicie finib⁹ Aſia
ticū limitē diſpartit. Quantus meridiē uidet
ſole ineſtuat. Quicquid ſeptentriōi oppoſi/
tum eſt uento tundit̄ & pruina. Quod ſilue/
ſtre eſt efferatur plurimis beſtiis & leonibus
immaniſſimis.

De Chimera mōte.

q Vod ī Campania Veſuuius: in Sicilia Et/
na: hoc in Licia mons eſt chimera. Hic
mons nocturnis eſtibus fumidum exhalat.
Vnde fabula triformis monſtri in uulgum da/
ta eſt: quod Chimeram animal putauerunt.
Et natura ibidem ſubeſt ignea Vulcano urbē
proximam Licii dicauerunt: quam de uocabu/
lo ſui nomini effeſtiā uocant. Olymp⁹ quoqꝫ
inter alia ibi oppidū fuit nobile. Sed ītercidit.
Nūc caſtellum eſt: infra quod aque regic ob

inſigne fluoris ſpectaculo ſunt uiſentibus.

De Aſia. phrygia. galatia. lidia. epheſo urbe. Et uiris illuſtribus. & de homero & heſiodo. & ſepulchris aiacis & mennonis & eius auibus. & teutrantis regione. de cameleonte & ciconiis.

ſ Equitur Aſia: ſed nõ eam Aſiam loquor q̃ ĩ tertio orbis diuortio terminos amnes habet ab egyptio mari Nilum. a meoti lacu Tanaim. Verum ea quæ a Telmeſo Licie incipit Vnde etiã Carpatius auſpicat̃ ſinus. Eam igit̃ Aſiam ab oriente Licia includit & phrygia ab occidẽte egea littora. a meridie mare egiptiũ paphlagonia. a ſeptẽtrione epheſus ĩ ea urbs clariſſima eſt. Epheſo decus templum Dianæ Amazonum fabrica adeo magnificũ ut & Xerxes cũ oĩa aſiatica templa igni daret: huic uni pepercerit. Sed hec Xerxis clementia ſacras edes nõ diu a malo uidicauit. Nãq; Heroſtratus ut noĩs ſui memoriam fama ſceleris extenderet (ſicut ipſe cõfeſſus eſt) incẽdium nobil' fabrice manu ſua ſtruxit uoto adipiſcẽde latioris fame. Notat̃ ergo eadem die cõflagrauiſſe tẽplũ Epheſi: qua Alexãder magn⁹ pelle nat⁹ ẽ. Qui orit̃ ut nepos edit. M. Fabio Ambuſto. T. Quĩtio Capitolino cõſulib⁹. ãno poſt Romã condĩtã trecenteſimo octoſceimo qnto

Id templum cum poſtmodum ad cultũ anguſtiorem Epheſii ĩformarẽt faber opi Dimocrates pſuit: quem Dimocritũ Alexãdri iuſſu Alexãdriam in ægypto metatam ſupera expoſuimus. Nuſquã autem orbe toto tam aſſiduos terremotus: & tam crebras urbiũ dimerſiones q̃ in Aſia eſſe cladibus aſiaticis patuit Cum Tiberio principe urbes duodecim ſimul una ruina occiderit. Ingenia aſiatica inclyta p gẽtes fuere. Poetæ Anacreon: inde Mimnermus & Antimachus: Deinde Hipponax: deinde Alceus: inter quos etiam Sapho mulier. At hiſtoriæ cõditores Exanthus. Hecateus. Herodotus: cum quibus Ephorus & Theopompus. Nãq; de. vii. ſapientia pditis Bias. Tales. Pitacus. Cleantes ſtoice eminẽtiſſim⁹ Anaxagoras nature indagator. Heraclitus & ſubtilioris ſciẽtiæ archanis immoratus clariſſim⁹. Phrygia Aſiã excipit: ĩ qua Celene antiquato priore nomine in Apameam tranſiere: Oppidum a rege Seleuco poſtmodum conſtitutum. Iſtic Marſias ortus. Iſtic & ſepultus.. Vñ q pximat fluuius: Marſias dicit̃. Nam ſacrilegi certaminis factum: & audaces in deum Tibias teſtatur nõ pcul cum fonte uallis quæ euẽtum geſte rei ſignat: & ab Apamea decẽ milibus paſſuum ſeparata. Aulocrene uſque

adhuc dicit̃. Ex arce huiuſce oppidi Meander amnis caput tollit: q ĩcurrẽtibus ripis flexuoſus inter Cariã & Ioniã ꝑcipitat ĩ ſinum q mi/letum diuidit & priẽnam. Ipſa phrygia Troadi ſuperiecta ẽ. Aquilonia parte galaciæ colli/mitata. A meridiana licaoniæ pſidie: Migdoniæq; cõterminat. Eadem ab oriẽte uicina Lidie. A ſeptentrione meſie & carie. A pte qua dies medius eſt mons Lida: & Tmolus croco florentiſſimus Amnis pactolus quem aurato fluore incitum aliter Chriſoroã uocãt. In his locis animal naſcitur quod Bonacũ dicũt. Cui taurinũ caput ac deinceps corpus omne: tãtũ Iuba equina. Cornua autem ita multiplici fle/xu in ſe reuertentia: Vt ſi quis in ea offenderit nõ uulneret̃. Sed quicquid pſidii monſtro illi frons negat: aluus ſufficit. Nã cũ in fugã uer/titur pluuie citi uẽtris finium egerit p lõgitudinẽ trium iugeꝝ p lõgas aſpergines: quaꝝ ardor qcquid attigerit adurit. Ita egerie noxia ſubmouet ĩſeqntes miletos Ionie caput. Cad/mi olim domus: ſed eius qui primus ĩuenit ꝓ ſe orationis diſciplinam. Nõ longe ab epheſo Colophõ ciuitas nobil' oraculo clarii Appol/linis: Inde haud procul Minas ſurgit: Cuius uertices de nebulis ſuper uolitantibus future tẽpeſtatis ſignificãt qualitatẽ. Caput meonie ſiphilus excipit Tantalus antea dictuſ: & ĩ illã

uocabuli memoriã orbitatibus datus Niobe. Smirnam moles circumfluit ĩter flumĩa Aſia/tica facile ꝑcipuus amnis. Smirneos uero campos fluuius Hermius ſecat: qui ortus Ado/rilao phrygiæ Phrygiam ſcindit a caria. huic quoq; Hermũ fluctibus aureiſ eſtuaſſe antiq/tas credit Smirna: unde ꝑcipue nitet. Home/ro uati extitit patria. Qui poſt ilium captum anno ducẽteſimo. lxxii. humanis rebus exceſ/ſit. Agrippa ſiluio Thiberini filio albe regnã/te anno ante Vrbem cõditam cẽteſimo & . lx. Inter quẽ & Heſiodum poetam qui ĩ auſpiciis Olympiadis primæ obiit centũ triginta octo anni interfuerũt. In Rœtheo litore Atheniẽſes & Mitilenei ad tumulum ducis Theſſali Achillion oppidũ cõdiderunt: qd' ꝓpemodũ interiit. Deniq; interpoſitis. xlvii. ferme ſta/diis in altero cornu eiuſdẽ littoris ob honorẽ Salamini Aiacis alteꝝ oppidũ cui Eantio nom̃ datũ ẽ Rhodii extruxerũt. At iuxta Iliũ Mẽ/noniſ ſtat ſepl'chro: ad qd ſẽpiterno ex Ethiopia cateruatĩ aues aduolãt: quas Ilieẽſes mẽnonias uocãt. Crumẽti⁹ auctor ẽ has eaſdẽ ãno qnto ĩ ethiopia cateruatĩ coire: & ũdiq; uerſũ quouſq; gẽtiũ ſint ad regiã mẽnonis cõuenire Mediterranea q̃ ſunt ſupra Troadis ptẽ Teu/trania tenet regio: q̃ prima Meſoꝝ fuit patria

Hæc Teutrania pfūditur Caico flumine. Per
omnem Aſiam Cameliō plurimus animal qua
drupeſ: facie qua lacerte niſi crura recta & lō/
giora uentri iūgentur: ꝓlixa cauda. Eademqꝫ
ī uertiginē torta: hamati ūgues ſubtili adun/
citate. Inceſſus piger & fere idem qui teſtudi/
num motus. Corpus aſperum: ſquamoſa cute
qualem in crocodillis deprehēdimus ſubducti
oculi: & receſſu cōcauo introrſū recepti quos
nūquam uictatione obnubit. Viſum deniqꝫ n̄
circumlatis pupilis: ſed obtutu rigidiori inten
tat: hiatus eius eternus ac ſine ullius uſus mi/
niſterio: quippe cum neqꝫ cibum capiat: neqꝫ
potu alatur: nec alimento alio q̄ꝫ hauſtu ae/
ris uiuat. Color uarius & ī momēto mutabiliſ
ita ut cuicumque ſe rei iunxerit cōcolor ei fiat
Colores duo ſunt: quos fingere nō ualet: ru/
beus & cādidus. Cæteros facile mētitur. Cor
pus pene ſine carne: uitalia ſine liene: nō niſi ī
corculo pauxillum ſanguinis ꝺprehendit: la/
tet hyeme: ꝓducitur uere. Impetibilis ē Co/
raci: a quo cum interfectus ē: uictorem ſuum
perimit interemptus. Nam ſi ex eo uel modi/
cū ales ederit: illico morietᷣ. Sed corax habet
ꝑſidium ad medelam natura manuū porrigen/
te. Nā cum afflictam ſe intelligit: ſumpta frō
de laurea recuperat ſanitatem. Pithon ē ī aſia

locus ī campis patentibuſ: ubi primo aduētus
ſui tp̄e Ciconiæ aduolāt. Et eam quæ ultima
aduenerit: lacerāt uniuerſe. Aues iſtas ferunt
linguaſ nō habere: ſonum autem quo crepitāt
oris pocius q̄ꝫ uocis eſſe eximia illis ineſt pie/
tas. Etenim quātum tēporis impēderint fœ/
tibus educādiſ: tātum & ipſe a pullis ſuis inui/
cē aluntur. Ita enim impēſe nidos fouēt ut in
cubitus aſſiduitate plumas exuant. Noceri eiſ
omnibus quidē locis nefas putāt. Sed ī theſſa
lia uel maxime ubi ſerpētium immanis copia ē
Quos dum eſcandi gratia inſectantur: regio/
nibus theſſalicis plurimū mali detrahūt. Gala
tiam primis ſeculis priſce gallorū gētes occu/
pauerūt tholoſbici ueturi ambitoti: quæ uoca
bula adhuc ꝑmanent. Quanuis galatia ūde di/
cta ſit: ipſo ſonet nomine.

De Bithinia. Hannibale. Acone portu
& Achenſio ſpecu.

b Ithinia in pōti exordio ad ꝑtem ſolis oriē
tis aduerſa Thraciæ opulēta ac diues ur/
bium a fontibus ſangari fluminiſ primos fines
habet. Ante bebricia dicta: deinde Migdonia
mox a Bithinio rege Bithinia. In ea pruſiadeꝫ
urbem: & ꝑtermeat Hilas flumē. Et aluit Hi
las lacus. In quo periiſſe credunt delitias Her
culis. Hilam pueruꝫ Nymphis rapinā. In cu/

Ϊ90 cap. et Ϊ91.

ĩus memoriam uſq; adhuc ſolemni tripudiatõe lacum populus circuit: & hilam uoce clamant In bithinio quoq; agro libiſſa locuſ nicomedie proximus ſepulchro Hannibalis fame datus: Qui poſt Cartaginẽſe iudiciũ trãſfuga ad regẽ Antiochũ dein poſt Antiochi apd termopilas tam malã pugnã: fractũq; regẽ fortune uicibus in hoſpitiũ Pruſie ꝺuolutus ne traderet. T. Quintio ob hãc cauſã ĩ bithiniã miſſo captiuuſq; Romã ueniret: ueneni mali poculo aĩa; expulit: & romanis ſe uincul' mõte ꝺfẽdit

Ϊ90 cap.

De põticis oris.

i N ora põtica poſt boſphori fauces & Rhe ſum amnẽ portũq; calpas ſagaris fluuius ortus in phrygia: dictuſq; a pleriſq; ſangaris. Exordium facit maris andini ſinus: ĩ quo oppidu; heraclea appoſitum lico flumini: & acone portus. Qui ꝓuentu malo; graminum uſq; adẽo celebris ẽ: ut noxias herbas aconita illinc nominem⁹: ꝓxim⁹ inde Acheruſius ſpec⁹ quẽ foraminis ceci ꝓfũdo aduſq; ĩferna aiũt pater

Ϊ91. cap.

De Paphlagonia & uenetorum origine.

p Aphlagoniã limes a tergo galaticus amplectitur. Ea paphlagonia ſcarabi ꝓmontorio ſpectat tauricã. Cithero mõte cõſurgit porrecto ĩ ſpacium trium & ſexaginta milium inſignis loco eneto: a quo & Cornelius nepos

Ϊ. 92. cap.

ꝓhibet paphagones ĩ Italiam tranſuecti mox ueneti ſunt nominati. Plurimas ĩ ea regiõe urbes milleſii cõdiderunt. Eupatoria mitridates quæ ſubacta a Põpeio Pempeiepolis ẽ dicta.

Ϊ. 92. cap.

Ϊ. De Capadocia.

c Appadocia gẽtium uniuerſa; quæ põtu; accolũt ꝑcipua introrſus recedit. latere leuo utraſq; Armenias & Cõmagenem prius ſimul trãſit. dextro plurimis Aſiæ populis circũfuſa. Attollitẽ ad thauri iuga & ſolis ortum ꝑterit Lycaoniam Pſidiam Cilitiam. Vadit ſuper tractum Syrie Antiochie parte regionis alterius ĩ Scythiam ꝑtẽdens: Ab armenia maiore diuiſa Eufrate amne: que Armenia unde panidri mõtes ſũt auſpicãtur. Multe ĩ Cappadocia urbes inclyte. Ve; ut ab aliis r̃feramus pedẽ Coloniam Archelaidẽ quã ꝺduxit Claudius Ceſar Alis ꝑterfluit. Nec occeſareã fluuius Licuſ alluit. Me Semiramis cõdidit. Mazacã ſub argeo ſitã Cappadoces m̃rem urbiũ uocãt q Argeus niualib⁹ iugis arduus ne æſtiuo qdẽ torrẽte pruinis caret. Queq; ĩdigene ppl'i habitari iõ credũt. Terra illa añ alias altrix equo; & ꝓuẽtui eqno accõmodatiſſima. Quo; hoc ĩ loco ĩgeniũ reor pſequendũ. Nã eqs ĩeſſe iudiciũ docum̃tis pl'imis patefactũ ẽ Cũ iã aliquot inuẽti ſint q ñ niſi primos dños

agnoſcerēt obliti māſuetudinis ſi quādo mu-taſſent cōſueta ſeruitia inimicos partis ſue no-rūt: adō ut īter ꝓlia hoſtes morſu petāt. Sed illud maius ē ꝙ rectoribus ꝑditis quos dilige-bāt accerſerūt fame mortem. Verꝫ hi mores ī genere equorꝫ ꝑſtantiſſimo reperiunt. Nā q infra nobilitatem ſunt ſati nulla documēta ſui ꝓbuerunt. Sed ne quid uideamur dicēdi licen-tia cōtra fidem arrogaſſe: exemplum frequēs dabimꝰ. Alexādri magni equus Bucefalus di-ctus ſiue de aſpectus toruitate: ſeu ab inſigni ꝙ taurinum caput armo inuſtum gerebat: uł ꝙ de fronte eius quedam extantium cornicu-lorꝫ mine ꝑtuberabant. Cum ab equario ſuo alias etiā molliter ſederet: accepto regio ſtra-to neminem unquā alium ꝑter dominum ue-here dignatus ē. Documēta eius ī ꝓliis pluri-ma ſunt: quibus Alexādrum e duriſſimis cer-taminibus ſoſpitē opera ſua extulit. Quo me-rito effectū ut defuncto in India: exequias rex duceret: & ſupremis ſepulchrꝫ daret. Vrbem etiam cōderet: quam ī noīs memoriam Buce-falam nominauit. Equus. C. Cæſaris nullū ꝑ-ter Cæſarem dorſo recepit: Cuius primores pedes facie ueſtigii humani trahūt fuiſſe: ſicut ante ueneris genitricis edem hac effigie locatꝰ eſt. Regem Scytharꝫ cum ſingulari certamine

interemptū aduerſarius uictor ſpoliare uellet ab equo eius calcibus morſuqꝫ laniatꝰ ē. Agri-gentina ēt regio freqns ē equorꝫ ſepulchris: qđ ſuꝑmitatis munus merito datū credunt. Voluptatem his ineſſe Cyrci ſpectacula ꝓdi-derūt. Quidam. n. equorꝫ cātibus tibiarꝫ. q-dam ſaltationibus: qdam colorꝫ uarietate: nō-nulli ēt accenſis facibus ad curſus ꝓuocantur. Affectū equinū lachryme probāt. Deniqꝫ in-terfecto Nicomede Rege: equus eius uitā in-edia expulit cū prœlio Antiochus Galathas ſubegiſſet: Citareti nomine ducis q in acie ce-ciderat equū ouaturus inſiluit. Iſqꝫ adeo ſpre-uit lupatos ut de induſtria curuatus ruina & ſe & equitem pariter affligeret. Ingenia equorū ēt Claudii Cæſaris Cyrcenſes probauerūt: cū effuſo rectore quadrige curſus emulos nō mi-nus aſtu ꝙ̄ uelocitate ꝑuerterent. Et poſt de-curſa legittima ſpatia ad locū palme ſpōte cōſi-ſterēt uelut uictoriæ ꝑmiū poſtularēt: excuſ-ſo quoqꝫ auriga quē Rutimanā nominabāt re-licto certamīe ad capitoliū quadriga ꝓſiluit: nec añ ſubſtitit quālibet obuiis occurſibus im-peditus ꝙ̄ Tarpeium Iouem trina dextratiōe luſtraſſet. In huiuſce aīalis genere etas lōgior maribus. Legimus ſane equum aduſque ānos ſeptuaginta uixiſſe. Iā illđ nō uenit ī ambiguū

ꝙ ĩ annū tertiū & triceſimū generāt utpote q
ēt poſt uiceſimū mittāť ad ſobolē reficiendā.
Notatū ēt aduertimus Opōtem noīe equum
ad Gregariā uenerē duraſſe ĩ ānos quadragin
ta. Equaꝝ libido extinguitur Iubis tonſis. In
quaꝝ ꝑtu amoriſ naſcitur ueneficium. Quod ĩ
frōtibus p̄ferunt recēs editi furuo colore cica
tricis ſimile: Hippomanes nominatū. Quod
ſi p̄reptum fuerit ſtatim nequaꝙ̄ mater pullo
ubera prebet fellitāda. Quo qs acrior fuerit
ſpeiq; maioris profundi⁹ nares merſitat in bi
bēdo. Mas ad bella nunꝙ̄ producitur apđ ſcy
thas: eo ꝙ fœmine leuare ueſicas ēt in fuga
poſſint. Edunt eque ex uētis cōceptos: ſed hi
nunꝙ̄ ultra triēnium euum trahunt.

De aſſiria & Mœdia.

a Ssiriorum initium a Diabene facit. In cu
ius parte abellitis regio ē: quē locum uic
toria Alexādri magni nō ſinit p̄teriri. Nā ibi
copias Darii fudit ipſumq; ſubegit. Expugna
tiſq; eius caſtris. In r̄liquo apparatu regis rep
perit ſcriniū unguētis refertū. V n̄ primū Ro
mana luxuria fecit ingreſſum ad odores ꝑegri
noſ. Aliquātiſp tn̄ uirtute ueteꝝ ab illa uicio
rū celebra defēſi ſum⁹. Atq; ađo ĩ tp̄s cēſoꝝ
P. Craſſii & Iulii Cæſaris q edixerunt āno ur
bis cōdite qngētesimo ſexageſimo quinto. ne
qs unguēta ĩueheret ꝑegrina. Poſtmodum ui
cerunt nr̄a uitia & ſenatui adeo placuit odoꝝ
delitia: Vt ea ēt ĩ penalibus tenebris uteref.
Sicut. L. Plotius fratrē plāci bis cōſulē ꝓſcri
ptū a triumuiris ĩ ſalernitana latebra unguēti
odor prodidit. hos terraꝝ ductus excipit me
dica: cuius arbor ĩclaruit ēt carminibus mātua
nis. Ingēs ipſa & cui tale ferme quale unedo
nibus folium eſt tm̄ ĩ eo differt ꝙ aculeatuꝫ
ſpinulentis faſtigiis hiſpidatur. Geſtat malum
inimicū uenenis: ſapore aſꝑo: & amaritudinis
mire: odoris āt fragrātis pluſꝙ̄ iucundum lō
geq; ſenſibile. Veꝝ pomoꝝ illi⁹ tāta ubertas
ineſt ut oner̄ ꝓuentus ſēper grauetur. Nā ꝓ
tinus atq; poma eius cciderit maturitate: alia
ꝓtuberāt. Eaq; tm̄ eſt opimitati mora ut fet⁹
decidāt añ nati. Vſurpare ſibi nemora iſta op
tauerunt & aliæ natiōes per iduſtriam tranſ
lati germinis & inſerti. Sed bn̄ficium ſoli me
die datum natura reſiſtente: terra alia non po
tuit mutuari.

De portis caſpiis.

c Aſpie porte panduntur itinere manufac
to longo octo milibus paſſuuꝫ. Nam lati
tudo ei⁹ uix ē paluſtro ꝑmeabilis. In his angu
ſtiis ēt illud ĩter alia difficile: ꝙ p̄cioſoꝝ lateꝝ

[99 cap.]

ſaxa liquentibus ĩter ſe ſalis uenis exudãt hu/
morẽ aſſuetiſſimũ. Qui mox ui caloris cõſtri
ctus uelut ĩ glaciẽ cohit. Ita labes inuia acceſ/
ſum negat. Pretera octo & uigĩti milibus paſ/
ſuum tractus oĩs ꝙ inde pgit̃ nullis puteis ul̃
fõtibus humo arrida ſine pſidio ſitit. Tũc ſer/
pẽtis ũdiqꝫ gẽtiũ cõuene a uerno ſtatim die il
luc cõfluunt ita piculi ac difficultatis cõcordia
ad Caſpios niſi hyeme acceſſus negatur.

[99 cap.] De loco nominato Direum.

a Caſpiis ad oriẽtẽ uerſus locus ẽ qđ direũ
appellat̃. Cuius ubertati ñ eſt ꝙ uſpiã cõ
parari queat. Quẽ locum circumſidunt Iapiri
Naxuchi & Hircani. Ei pximat Margame re
gio inclyta cæli ac ſoli cõmodis: ado ut ĩ toto
illo lati fundi uitibus ſola gaudeat. In faciem
theatralẽ mõtibus circumuenit̃ ãbitu ſtadioꝝ
mille quingẽtoꝝ pene ĩ acceſſa ob incõmodũ
arenoſe ſolitudinis: q̃ p centum & uiginti mi/
lia paſſuum undiqꝫ uerſum circumfuſa ẽ. Re/
gionis huius amœnitatẽ Alexander magnus
uſqꝫ ado miratus ẽ: ut ibi primum Alexãdriã
cõderet. Quã mox a barbaris exciſã. Antio/
chus Seleuci filius reformauit: & de nuncupa/
tione domus ſue dixit Seleuciã. Cuius urbis
circuitus diffundit̃ ĩ ſtadia. lxxv. In hac hero/
des Romanos captos craſſiana clade deduxit.

[96]

Et aliud in Caſpiis Alexãder oppidum excita/
rat: Idqꝫ Heraclea dictum dum manebat: ſed
hoc quoqꝫ ab iiſdẽ euerſum gentibus. Deinde
ab Antiocho reſtitutũ ut ille maluit. Achais
poſtmodum nominatum ẽ.

[96] De oxo flumĩe & bactris & gẽtibus cir/
ca oxũ & terminis liberi pr̃is & Herculis
& cameloꝝ natura.

o Xus amnis oritur đ lacu Oxo: cuius oras
hinc ĩ bateni & Oxoſtace accolũt: ſed pci/
puã ptẽ Bactri tenẽt: Bracteris pterea ppri/
us ẽ amnis Bactros. Vñ & oppidum quod in
colunt bactꝛ. Gẽteſ huiuſce q̃ pone ſunt pro/
panisi iugis ãbiunt̃: q̃ aduerſa nidi fõtibus ter
minãt̃. Reliqua includit ochus flumen. Vltra
hos pãda oppidum Sogdianoꝝ: in quoꝝ fini/
bus Alexãder magnus tertiã Alexãdriã cõdi
dit: ad cõtenſtandos itineris ſui terminos: hic
n. locus eſt in quo primũ a libero pr̃e: poſt ab
Hercule: deinde a Semiramide: poſtremo ẽt
a Cyrro are ſunt cõſtitute. Quod pximũ glo
rie oẽs duxerunt illo uſqꝫ promouiſſe itineris
ſui metas. Vniuerſi eius ductus dumtaxat ab
illa terraꝝ parte laxantes fluuius ſecat fines.
Quem laxaten ſoli uocãt. Bactri alii. Nã Scy
the Solim nominãt. Hunc eundem eſſe Ta/
naim exercitus Alexãdri magni crediderunt

Verũ Demodamas dux Seleuci & Antiochi ſa
tis idoneus auctor: tranſuectus amnem iſtum
titulos omniũ ſupergreſſus ẽ: aliumq́ eſſe q̄
Tanaim dep̄hendit: ob cuius glorie iſigne de/
dit noĩ ſuo: ut altaria ibi ſtatueret Appollini
Didymeo hoc eſt colliminiũ: ĩ quo limes pſi/
cus ſcythicis iungitur: quos ſcythas per ſe lin
gua ſua ſatas dicũt: & iuicẽ ſcythe perſas cor/
ſacos nominãt: mõtemq́ caucaſum croucaſim
id eſt niuibus cãdidãtem.. Denſiſſima hic po/
puloꝝ freq̄ntia. cũ pthis legẽ placiti ab exor/
dio moris ĩcorrupta cuſtodit diſciplina. E qb⁹
celeberrimi ſũt. Maſſagete Eſſedones. Satar/
che & Apamei: poſt quos ĩmaniſſimis barba/
ris interiacentibus de ritu aliaꝝ nationũ pene
incõſtãter diffinitũ aduertimus. Bactri came/
los fortiſſimoſ mittunt: licet Arabia plurimoſ
gignat. Veꝝ hoc differũt: q̄ Arabici bina tu/
bera ĩ dorſo habẽt: ſingula bactriani. Nunq̄
pedes atterunt. Sunt. n. illis ĩciproci quibuſ/
dã pumũculis ueſtia carnulẽta. Vnde & cõtra
ria ẽ labes ãbulãtibus nullo fauẽte p̄ſidio ad
niſum inſiſtẽdi. habẽtur in duplex miniſteriũ
Sunt alii oneri ferẽdo accõmodati. alii ad per
nicitatẽ leues. Sed nec illi ultra iuſtũ põdera
recipiunt: nec iſti ãplius q̄ ſolita ſpatia uolũt
egredi. Geniture cupidine afferãtur: adeo ut

42 cap

ſeuiãt: cum uenerẽ requirunt: oderunt equi/
num genus. Sitim etiã in quatriduum tolerãt
Veꝝ cũ occaſio bibendi data ẽ: tm̃ implentur
q̄tũ & faciet deſideria p̄terita: & in futuꝝ diu
p̄ſit: lutulentas aquas captãt: puras ĩfugiunt
Deniq́ niſi cenoſior liquor fuerit: ipſi aſſidua
proculcatione limũ excitãt: ut turbẽt. Durãt
ĩ ãnos cẽtum: niſi forte tranſlati ĩ pegrina in/
ſolẽtia mutati aeris morbos trahãt. Ad bella
fœmine p̄parãtur. Inuẽtumq́ ẽ ut d̃ſiderium
eis coitionis quadã caſtratiõe execaretur. pu/
tãt. n. fieri ualidiores: ſi a coitibus arceãtur.

47 cap De ſerib⁹ & uellere ſerico & attagis.

q Va ab Scythico & oceano & mari Caſpio
ĩ oceanum eoum curſus iflectitur: ab exor
dio huiuſce plage p̄funde niues mox lõga de/
ſerta poſt antropofagi gẽs aſperrima: deinde
ſpatio ſeuiſſimus beſtiis efferata ferme dimi/
diã itineris partẽ impenetrabilẽ reddiderunt.
Quaꝝ difficultatũ terminũ facit iugũ mari im
minẽs qd tabin barbari dicunt: poſtq́ adhuc
lõginquæ ſolitudine. Sic ĩ tractu ei⁹ ore q̄ ſpe
ctant eſtiuum orientem ultra inhumanos ui/
tus primos hominũ ſeres cognoſcimus. Qui
aquarum aſpergine mundatis frondibus uel/
lera arborum adminiculo depectunt liquo/
ris & lanuginis teneram ſubtilitatem hu/

more domāt ad obſequiū: hoc illud eſt ſericū
in uſum publicum dāno ſeueritatis admiſſum:
& quo oſtentare potius cōpora q̄ꝫ ueſtiꝛ̄ pri/
mo fœminis nūc etiā uiris pſuaſit luxuriæ li/
bido. Seres ipſi qdem mites & īter ſe quietiſ/
ſimi. Alios r̄liquoꝝ mortaliū cœtus refugiūt
adeo ut ceterarū gentium commertia abnuāt
primū eoꝝ fluuiū mercatores iſpi tranſeūt. In
cuius ripis nullo inter partes lingue cōmertio
ſed d̄poſitaꝝ reꝝ p̄cia oculis eſtimātes ſua tra
dūt: nr̄a nō emunt.

De gēte atrogoꝝ

ſEquiť Atranus ſinus & gēs atrogoꝝ: qb⁹
ītēperies p̄rogatiue mirā aeris clemētiam
ſubminiſtrāt. Arcēt ſane afflatū noxiū col'es
q ſalubri apricitate ūdiqꝫ ſecus obiecti ꝓhibēt
auras peſtilētes. Atqꝫ iō ut amonit⁹ affirmat
par illis & hipboreis genus uite ē. Inter hos
& indiā gnariſſimi ciconas locauerūt.

De india.

a medis mōtibus auſpicať India. a meridia/
no mari porrecta ad fauonii ſp̄u ſaluber/
rima bis ī āno eſtatē habet: bis legit frugeſ ui
ce hyemis etheſiis potiť auris: hāc poſſidoni⁹
aduerſā gallie ſtatuit. Sane nec qc̄qꝫ ex ea du/
biū. Nā Alexādri magni armiſ cōpta: & alio/
rū poſtmodū regū diligētia pagrata pēitus co
gnitioni noſtre adducta ē. Megaſthenes ſane
apud indicos reges aliquātiſper commoratus
res indicas ſcripſit: ut fidem quā oculis ſubie/
cerat memorie daret. Dioniſi⁹ quoqꝫ q & ipſe
a filadelfo rege ſpectator miſſus ē gratia peri
clitande ueritatis paria ꝓdidit. Tradūt ergo ī
india fuiſſe quinqꝫ milia oppidoꝝ p̄cipua capa/
citate populoꝝ nouem milium. Diu etiam cre
dita ē tertia pars eſſe terraꝝ. Nec miꝝ ſit uel
de hominum uel de urbium copia cum ſol' in/
di nūquā a natali ſolo receſſerit. Indiam liber
pater primus ingreſſus ē utpote qui indis ſub
actis prim⁹ omniū triumphauit. Ab hoc Ale/
xādrum magnū numerātur ſex milia quadrin/
gēti quinquaginta unus additis & amplius tri
bus mēſibus habita p reges computatiōe qui
cētum quīquaginta tres tenuiſſe medium euū
deprehēdūtur. Maximi ī ea amnes Gāges &
Indus. Quoꝝ gāgen quidam fontibus īcertis
naſci & nili modo exūdare perhibēt. Alii uo/
lūt a Scythicis mōtibus exoriri. Hippanis ēt
nobiliſſimus ibi fluuius qui Alexandri magni
iter terminauit ſicuti are ī ripa eius poſite pro
bāt. Minima gāgis latitudo p octo milia paſ/
ſuū: maxima per xx. patet. altitudo ubi uado/
ſiſſimus ē mēſuram cētum pedū deuorat. Gā
garides extimus ē Indie populuſ. Cuius Rex
equites mille: elephātos ſeptingētos: peditū
ſexaginta milia ī paratu belli habet. Indorum

qdam agros exercēt: militiā plurimi: merces Alii optimi ditiſſiq; rempu. curāt: reddūt iudicia: aſſidēt regibus. Quietum ibi emminētiſſime ſapiēte genus ē. Vite repletos incēſis rogis mortem accerſere. Qui uero ferociori ſecte ſe dderūt: & ſilueſtrem agūt uitam: elephantos uenātur. Quibus pdomitis ad manſuetudinem: aut arāt: aut uehuntur. In gange inſula ē: populoſiſſimam & ampliſſimam contines gētem. Quo℞ Rex peditum quinquaginta milia: equitum quattuō milia ī armis habet. Omnes ſane quicūq; pditi ſunt regia poteſtate nō ſine maximo elephanto℞ equitum etiam peditumq; numero militarem agitāt diſciplinam. Parſia gēs ualidiſſima palibothram urbem īcolunt. Vnde quidam gētem ipam palibothros nominauerūt. Quo℞ rex ſexcētena milia peditum: equitum triginta milia: elephanto℞ octo milia: omnibus diebus ad ſtipēdium uocat. Vltra palibotrhā mons malleus ī quo umbre hyeme ī ſeptentriōe eſtate ī auſtro cadūt uiciſſitudine hac durāte ſenis menſibus. Septentriones ī eo actu ī āno ſemel: nec ultra qndecī dies parēt: ſicut auctor ē Bethō: q phibet hoc ī pl'imis Indie locis inueniri. Indo pximantes flumini uerſam ad meridiē plagā ultra alios torrenť caloř. Deniq; uim ſideris pdit hominum color. Mōtana pygmei tenēt. At hi qbus ē uicinus oceanus ſiñ regibus degūt. Pādea gēs a feminis regiť. Cui reginā primā Aſſignat Herculis filiā. Et niſa urbs regioni iſti dať. Mons ēt Iouis ſacer imeros nomine: in cuius ſpecu nutritu liber℞ patrem ueteres indi affirmāt: ex cuius uocabuli argumēto creditur liber℞ patrem laſciuienti fame feminе natū. Extra indi hoſtiū ſunt inſulæ duæ Chriſe & Argire adeo fecūde copia metallo℞ ut pleriq; eas aurea ſola habere pderint: & argētea indis ōibus pmiſſa. Ceſaries ñ ſiñ fuco cerulei aut crocei coloriſ. Cultus pcipu⁹ in gēmis. Nullus fune℞ apparatus: pterea ut Iube & Archelai regū libris editū ē: īquātū mores ppl'o℞ diſſonāt: habit⁹ quoq; diſcrepātiſſim⁹ eſt. Alii lineis: alii laneis peplis ueſtiūť: pars nudi. ps obſcena tm̄ amictulati pl'imi & flexibilib⁹ libriſ circūdati. Quidā ppl'i ado pceri ut elephātoſ uelut equos facillima īſultatione trāſiliant: plurimis placet neq; aīal occidere neq; ueſci canibus: pleriq; tm̄ piſcib⁹ aluť: & e mari uiuunt. Sūt q pximos parēteſq; prius q̄ ānis aut egritudine ī maciē eāt & intabeāt uelut hoſtias cedūt. Deīde perēpto℞ uiſcera epulas hñt: q̄ ibi ñ ſceleris ſ; pietatis loco numerāt. Sūt q cū īcubueř morbi pcul a ceteris

ī ſecreta abeunt nihil anſie q̄ mortem expec/
tantes. Aſtiacanorꝝ gēs laureis uiret ſiluis: lu
cis buxeiſ. Vitium uero & arborꝝ uniuerſarum
quibus grecia dulcis eſt prouentibus copioſa
philoſophos habēt indi gymnoſophiſtas uo/
cāt: qui ab exortu aduſqꝫ ſolis occaſum' cōten
tis oculis orbem cādentiſſimi ſideris intuenē:
in globo igneo rimātes ſecreta quedam: are/
niſqꝫ feruētibus ꝑpetem diem alternis pedibꝰ
inſiſtunt. Ad mōtem qui Nilo dicitur habitāt
quibus auerſe plāte ſunt & octoni ī plātis ſin/
gulis digyti. Megaſtenes ꝑ diuerſos īdie mō/
tes eſſe ſcribit natiōes capitibus caninis arma/
tas unguibus amictas ueſtitu tergōꝝ. Ad ſer
monē humanum nulla uoce ſed latratibus tm̄
ſonantes aſperis rictibus. Apud Cleſiam legi
tur quaſdā fœminas ibi ſemel parere: natoſqꝫ
canos illico fieri. Eſſe rurſū gētē alterā: que ī
iuuenta ſit cana: nigreſcat ī ſenectute. Vltra
eui noſtri temporis terminos perhēnantem
Legimꝰ monoculos quoque ibi naſci ſingulis
cruribus & ſingulari pernicitate. Qui ubi de/
fendi ſe uelint a calor̄ reſupinati plantarꝝ ſuarꝝ
magnitudine inumbrarent. Gangis fontem q
accolūt nullius ad eſcam opis indigēt. Odore
uiuunt pomorꝝ ſilueſtrium: longiuſqꝫ ꝑ gētes
eadem illo ī ꝑſidio gerūt: ut olfatu alant: qđ

ſi tetriorem ſpiritum forte traxerit exaīari eos
certū eſt. Perhibēt eſſe & gētē fœminarꝝ quæ
quinquennies cōcipiunt. Sed ultra octauum an
nū uiuendi ſpatia nō ꝓtrahūt. Sūt q ceruicibus
carent: & in humeris habent oculos. Sūt q ſil/
ueſtres hirti corpora: caninis dentibus: ſtrido
re terrifico. Apud eos uero quibus ad uiuendi
rationem propenſior cura eſt multæ uxores in
eiuſdē uiri coeūt matrimoniū: & cū maritus ho
mine deceſſerit apud grauiſſimos iudices ſuam
quæqꝫ de meritiſ agunt cām: & quæ officioſior
cæteris ſentētia uicerit iudicantiū: hæc palmæ
refert præmiū ut arbitratu ſuo aſcēdat rogum
cōiugis: & ſupremis eius ſemet ipſā det īferias
Cæteræ nota uiuāt. Enormitas in ſerpētibus
tāta eſt: ut ceruos & aīantia alia ad parē molē
tota hauriant. Quinetiā oceanū īdicū q̄tus ē
penetrēt: īſulaſqꝫ magno ſpatio a cōtinēti ſepa
ratas pabulādi petāt gratia. Quod corā ē po/
tentia āpliſſimæ magnitudinis fieri qua ꝑ tātā
ſali latitudinē ad loca permeāt deſtinata. Sunt
illic multæ & mirabiles beſtiæ: quarꝝ e multitu
dine & copia partē ꝑſequemur. Leucotrota ue
locitate præcedit feras uniuerſas. Ipſa aſini fe/
re magnitudine: cerui clunibus: pectore ac cru
ribus leoninis: capite camelino: biſulca ungula
ore aduſqꝫ aures dehiſcente: dentium locis eſſe

perpetuo. hæc quoad formam. Voce autẽ lo/
quentium hoīum ſonos æmulat̃. Eſt & aele al
as ut equus: cauda uero elephāti: nigro colore
maxillis prurigineis: præferens cornua ultra
cubitalem modũ longa: ad obſequiũ cuius ue/
lit motus accomodata. Neqꝫ enim rigent: ſed
flectunt̃ ut uſus exigit prœliādi. Quoꝝ alteꝝ
cum pugnat ꝓtendit: alteꝝ replicat: ut ſi niſu
aliquo alterius acumen fuerit obtuſũ acies ſuc/
cedat alterius: hippopotamis cōpat̃. Et ipſa ſa
ne aquis fluminum gaudet. Indicis tauris color
fuluus eſt. Volucris pernicitas. pilus ĩ cõtrari/
um uerſus hiatus omẽ quod cap̃. Hi quoqꝫ cir
cumferunt cornua flexibilitate qua malint: ter
gi duritia oẽ tælũ reſpuũt: ac tã ĩmiti ferocita/
te ut capti aĩas ꝓiciāt furore. Māticora quoqꝫ
noĩe inter hæc naſcit̃ triplici dẽtiũ ordine coe/
unt uicibus alternis: facie hoĩs: glaucis oculis ſã
guineo colore: corpore leonino: cauda ueluti
ſcorpiõis aculeo ſpiculata: uoce tã ſibila ut imi/
tet̃ ſiſtulaꝝ modulos̃ tubaꝝqꝫ cõtinẽtiũ: hũanaſ
carnes auidiſſĩe affectat: pedibus ſic uiget ſaltu
ſic põt: ut morari eã nec extẽſiſſĩa ſpatia poſſit
nec obſtacl'a latiſſĩa: Sũt p̃terea boues unicor/
ñis & tricorñs ſolidis ũgulis nec bifidis. Sꝫ atro
ciſſimũ ẽ monoceros mõſtꝝ mugitu hõrido eq
no corpor̃ elephāti pedibuſ: cauda ſuilla capite

ceruino: cornu e media eiuſ frõte ꝓtẽdit̃ ſplẽdo
re mirifico ad lõgitudinẽ pedũ quattuor ita acu
tum ut quicquid ĩpetat facile ictu eius perfore
tur. Viuus nõ uenit in hominũ poteſtatem: & in
terimi quidẽ poteſt: capi nõ poteſt. Atqꝫ etiaꝫ
gignunt miracula nõ minora. Anguillas ad tri/
cenos pedes longas educat ganges: quem Sta
tius Seboſuſ inter præcipua miracula ait uermi
bus abundare ceruleis nomine & colore. Hi bi
na habent brachia lõgitudinis cubitoꝝ non mi/
nus ſenum adeo robuſtis uiribus ut elephātos
ad potũ uentitātes mordicus cõprehenſos ipſo
rũ manu rapiāt in profundũ. Indica maria bale
nas habent ultra ſpatia quattuor iugeꝝ. Sed &
quos ſiſetras nũcupāt: q enormeſ ultra molẽ ĩ/
gẽtiũ colũnaꝝ ſuper antẽnaſ ſe nauiũ extollāt:
hauſtoſqꝫ fiſtulis fluctus ita eructāt: ut nĩboſa
alluuie pleꝝqꝫ deprimāt alueos nauigatiũ. So/
la india mittit pſitacũ auẽ colore uiridi: torque
puniceo. Cuius roſtri tāta duricia eſt ut cum e
ſublimi præcipitat̃ in ſaxũ niſu ſe oriſ excipiat.
& quodã quaſi p̃ſidio utat̃ extraordinariæ fir/
mitatis. Caput uero tã ualẽs ut ſi qño ad diſcẽ
dũ plagis ſit admonẽdus (nã ſtudet ut qd hoĩeſ
alloquat̃) ferrea clauicula ſit uerberandus dum
pullus eſt: atqꝫ adeo intra alteꝝ ætatis ſuæ an/
nũ quæ mõſtrata ſunt & citiuſ diſcit: & tenaciuſ

retinet. Maior paulo ſegnior eſt & obliuioſus
& ĩdocilis ĩter nobiles & plebeios diſcretionẽ
digytoꝝ facit numerus. Qui præſtãt qnos in
pede habent digytoſ: cæteri ternos. Lingua la
ta multoq̃ latior q̃ cæteris auibus. Vnde per
ficit̃ ut articulata uerba penitus eloquat̃. Qđ
ingeniũ ita romanæ delitiæ miratæ ſũt: ut bar
bari pſitacos mercẽ fecerint. Indoꝝ nemora in
tã procerã ſublimantur excelſitatẽ ut tranſiaci
ne ſagittis quidẽ poſſint. Pomaria ficus habẽt
quaꝝ codices in orbem ſexaginta paſſuũ ſpatiũ
enorme craſſeſcũt. Ramoꝝ umbræ ambitu bi
na ſtadia cõſumũt. Folioꝝ latitudo forma ama
zonicae peltæ cõparatur. Pomũ eximiæ ſuaui/
tatis. Quæ paluſtria ſũt harũdinem creant ita
craſſã ut fiſſis internodiis lembi uice uectitet
nauigãteſ. E radicibus eius exprimitur humor
dulcis ad melleã ſuauitatẽ. Thylos ĩdiæ inſula
& ea fert palmas: oleam creat: uineis abũdat.
Terras omẽs hæc miraculo ſola uincit q̃ quæ
cũq̃ in ea arbos naſcitur nũq̃ caret folio. Mõſ
caucaſus inde incipit: q maximã orbis ptẽ ppe
tuis iugis penetrat. Idẽ frõte qua ſoli obuerſuſ
eſt arbores piperis oſtentat: quaſ ad iuniperi ſi
militudinẽ diuerſos fructus edere aſſeuerant.
Eoꝝ q primuſ erũpit uelut coreloꝝ fibria dicit̃
piper longũ: qui ĩcorrupti piper albũ. Quoꝝ

cutem rugoſã & torridã calor fecerit. Nomen
trahit de colore: piper nigꝝ. Qui deinde cadu
cus torret̃ feruido ſole: uocamen trahit de co/
lore. Sed ut piper ſola india: ita & hebenũ ſola
mittit. Nec tñ uniuerſaꝝ: ueꝝ exigua ſui parte
ſiluis hoc genuſ gignit. Arbor eſt pleꝝq̃ tenu
is & frequentior: uimine raro: in craſſitudinem
caudicis extuberata: hiulco cortice & admodũ
reticulato: dehiſcentibus uenis adeo ut per ip/
ſos ſinus pars intima uix tenui libro contegat̃.
Lignũ omne atq̃ mediale eadem ferme & facie
& nitore qui eſt in lapide gagate. Indi regeſ ex
eo ſceptra ſũmunt: & quaſcunq̃ deoꝝ imagĩs
nõ niſi ex hebeno habent. Idem ferunt materia
iſta liquorem ñ cõtineri noxiũ: & quicquid ma
leficũ fuerit tactu eiuſ auerti: hac gratia pocula
ex hebeno habent. Ita nihil miꝝ ſi peregre ſit ĩ
precio: quo etiã ipſi quibus prouenit honoran
tur. Hebenum ex india romæ mitridatico tri/
umpho primum magnus Pompeius exhibuit.
Mittit india & calamos odoratos potentes ad/
uerſum ĩteſtinæ ægritudiniſ incõmoda. Dat &
multa alia fragrantia mirifice ſpiritus ſuauitate
grata. Indicoꝝ lapidum in adamãtibus dignitaſ
prima: utpote qui lymphationes ambigãt. Ve
nenis reſiſtãt: pauitãtium uanos metuſ pellãt.
Hæc primum de his prædicari opportuit quæ

reſpicere ad utilitatem uidebamus: Nūc redde
mus quot adamantū ſunt ſpecies: & quis color
quicq; eximius. In quodā chryſtalli genere inue
nitur materia in qua naſcit̃ adæque ſimilis ſplē
dore liquidiſſimo in mucronē ſexangulū utrīq;
ſecus leuiter turbinatus: nec ultra uncq̃; magni
tudinē nuclei auellanæ r̄pertus. Huic ꝓximuſ
in excellentiſſimo auro deprehēditur. Secūduſ
pallidior ac magis ad argenti colorē renitens.
Tertius in uenis cypri apparet ꝓprior ad aere
am faciem. Quartus in metallis ferrariis legit̃
pōdere cæteros antecedēs nō tamē & poteſta
te. Nā & hic & qui in cypro deprehendūt̃ frā/
gi queūt. pleriq; etiā adamante altero perforā
tur. At hi quos primos diximus nec ferro uin/
cūtur: nec igni ſoluūtur. Veꝝ tamē ſi diu in ſan
guine hircino macerent̃: aliter q̃q; ſi callido fri/
gido ue malleis aliquot antefractis & īcudibus
diſſipatis aliquādo cedūt & in particulas diſſili/
unt. Quæ fragmēta ſculptoribus in uſū īſigni
endæ eiuſcemōi gēmæ expetuntur. Inter ada/
mātem & magnetē eſt quædā naturæ occulta
diſſenſio: adeo ut iuxta poſitus nō ſinat magne
tem rapere ferrū. Vel ſi admotus magnes ferꝝ
traxerit: quaſi prædā quandā q̄cquid magneti
hæſerit adamas rapiat atq; auferat. Lichintem
deinde fert india: cuius lucis uigorem flagrans

excitat lucerna: qua ex cā lichintem græci uo/
cauerunt. Dupplex ei facies. Aut in purpureā
emicat claritatē: aut meratius ſuffūditur cocci
rubore. Per omēm intimū ſui ſiquidē pura ſit ī
offenſam admittit perſpicuitatē. At ſi excāduit
radiis ſoliſ icta: uel ad calorem digytoꝝ attritu
excitata ē aut palcaꝝ caſſa: aut cartarum folia
ad ſe rapit: cōtumaciter ſculpturis reſiſtens. ac
ſi quādo inſignita eſt: dum ſigna imprimit qua
ſi quodam animali morſu partem cæræ reten/
tat. Berillos in ſexangulas formas indi atterūt
ut hebetem coloris lenitatem anguloꝝ reper/
cuſſu excitent ad uigorem. Berilloꝝ genus di/
uiditur in ſpeciem multifariam eximii interui/
rente glauci & ceruli temperamento quandam
præferūt puri maris gratiā. Infra hos ſūt chry
ſoberilli qui languidius micātes aurea nube cir
cūfunduntur. Chryſopraſos quoq; ex aureo &
purpuraceo mixtā lucem trahenteſ æque beril
loꝝ generi adiudicauerūt. Hiacynthizōtas. ſ.
ꝗ hiacynthos ꝓpe referāt & ipſos ꝓbāt. Hos
uero ꝗ chryſtallis ſimiles capillamētis obſcurā
tur ītercurrentibus. hoc. n. uitio illoꝝ nomen
eſt. hos ſciētiſſimi lapidū plebi dederūt: Indici
reges hoc genuſ gēmaꝝ ī lōgiſſimoſ chylīdroſ
amāt fingere: eoſq; ꝑforatos elephātoꝝ ſetis
ſubligāt ac mōllia habēt. aut pleꝝq; ex utroq;

capite inſertis aureis umbilicis ut marcentē fa/
ciem ad nitelā incedant pinguiorē: quo per in/
duſtriam metallo hinc inde addito fulgentio/
rem trahant lucem.

De taprobane inſula.

t Aprobanem inſulam anteq̃ temeritas hu/
mana exquiſito penitus mari fidem pande/
ret diu in orbē alteꝶ putauerūt: & qdē eū quē
habitare anthiones crederētur. Veꝶ Alexan/
dri magni uirtus ignorantiā publici erroris nō
tulit ulterius permanere: ſed ī hæc uſq; ſecreta
propagauit noīs ſui gloriā. Miſſus igitur One
ſicritus præfectus claſſis macedonicæ terrā iſtā
q̃ta eſſet: qd gigneret: quo mō haberetur ex/
ploratā notitiæ nr̄æ dedit. Patet ī lōgitudinē
ſtadioꝶ vii. mil. ī latitudīe v. mil. Scindit̄ āne
īterfluo. Nā ps eius beſtiis & elephātis reple/
ta eſt maioribus multo q̃ quos fert india. par
tem hoīes tenēt. Margaritis ſcatet & gēmis oī
bus. Sita eſt inter ortū & occaſū: ab eo mari in
cipit prætenta india. A praſia indoꝶ gēte dieꝶ
uiginti quinq; primo in eam fuit curſus: ſed cū
papiraceis & nili nauibus illo pergeretur: mox
curſu nauium noſtraꝶ ſeptem dieꝶ iter factum
eſt. Mare uadoſum interiacet altitudinis non
amplius ſenum paſſuum. Certis aūt canalibus
adeo altum adeo depreſſum ut nullæ unq̃ an/

choræ ad profūdi illius ima potuerint perueni
re. Nulla in nauigando ſydeꝶ obſeruatio utpo
te ubi ſeptētriones nequaq̃ aſpiciuntur. Vergi
liæ nunq̃ apparent. Lunam ab octaua in ſextā
decimam tantū ſupra terram uident. Lucet ibi
canopos ſydus claꝶ & ampliſſimum. Solē ori/
entem dextra habent: occidentem ſiniſtra. Ob
ſeruatōne itaq; nauigandi nulla ſuppetente per
quam ad deſtinata pergentes locum capiant.
Vehunt alites quaꝶ meatus terram petentiū
regendi curſus magiſtros habent. Quaternis
non amplius in āno mēſibus nauigatur. aduſq;
Claudii principatum. De taprobane hæc tantū
noueramus. Tunc enim fortuna patefecit ſcien
tiæ uiam latiorem. Nam libertus Annii Poli/
cami qui tunc rubri maris uectigal adminiſtra/
bat arabiam petens aquilonibus præter carma
niam raptus quintodecimo qdem die appulſus
eſt ad hoc littus portumq; inuectus qui hippo/
rus nominatur. Sex deinde menſibus ſermonē
perdoctus admiſſus eſt ad colloqa regis. Quæ
compererat reportauit. Stupuiſſe ſcilicet regē
pecuniā quæ capta erat cum ipſo. Quod tam
&ſi ſignata diſparibus foret uultibus: parem ta
men haberet modum ponderis. Cuius æquali
tatis contemplatione cum romanam amicitiam
flagrantius concupiuiſſet: thracia principe lega

tos aduſqꝫ nos miſit: a quibus cognita ſunt uni
uerſa. Ergo iidem homines corpoꝝ magnitudi
ne alios omẽs antecedunt. Crineſ fuco imbuũt.
Ceruleis oculis: atroci uiſu: terrifico ſono uo/
cis: quibus immatura mors eſt in annos centũ
æuum trahunt. Aliis omnibus annoſa ætas &
pene ultra humanam extenta fragilitatẽ. Nul
li aut per diem aut ante diem ſomnus. Noctis
partem quieti deſtinãt. Lucis ortum uigilia an
teuertunt. Aedificia modice ab humo tollũt.
Annona ſemper eodem tenore eſt. Vites neſci
unt. Pomis abundant. Colũt Herculem. In re
gis electione non nobilitaſ præualet: ſed ſuffra
gium uniuerſoꝝ. Populus enim eligit ſpectatũ
moribus & inueteratæ clæmentiæ & iam ãnis
grauem. Sed hoc in eo queritur cui liberi nulli
ſint. Nam qui pater fuerit etiam ſi uita ſpecta/
tus eſt non admittitur ad regendum. Ac ſi for
te dum regnat pignus ſuſtulit exuitur poteſta/
te. Idqꝫ eo maxime cuſtoditur ne faciat heredi
tarium regnum. Deinde etiam ſi rex maximam
præferat æquitatem: nolunt ei totum licere.
Quadraginta ergo rectores accipit ne in cauſis
capitum ſolus iudicet. Et ſic quoque ſi diſpli/
cuerit iudicatum ad populum prouocatur.
A quo datis iudicibus ſeptuaginta fertur ſentẽ
tia: cui neceſſario acqeſcitur. Cultu rex diſſimi/

li a cæteris ueſtitur. Sirmate ut ẽ habitus quo
liberꝝ patrem amiciri uidemus. Quod ſi etiam
ipſe in aliquo peccõ argutus ſit ac reuictus mor
te mulctatur. Non tamem ut cuiuſqꝫ attrecte/
tur manu: ſed conſenſu publico reꝝ omium in/
terdicta ei facultate. Etiã colloquii poteſtaſ pu
nito denegatᷣ. Culturæ ſtudent uniuerſi. Inter
dũ uenatibus ĩdulgent: nec plebeias agũt præ
das: quippe cũ tigrides aut elephãti tãtũ requi
rantᷣ. Maria quoqꝫ piſcationibus ĩquietãt: ma/
rinaſqꝫ teſtudines capere gaudent. Quaꝝ tãta
eſt magnitudo ut ſupficies eaꝝ domũ faciat: &
numeroſam familiã non arcte receptet. Maior
pars inſulæ huius calorᷣ ambuſta eſt: & ĩ uaſtas
deficit ſolitudineſ. Latus eius mare alluit perui
ridi colorᷣ: fruticoſũ ita ut iubæ arboꝝ pleꝝqꝫ
gubernaculis atterãtᷣ. Cernũt latus ſericum de
mõtiũ ſuoꝝ iugis. Mirantᷣ auꝝ: & ad gratiã po
culoꝝ oĩm gẽmaꝝ adhibent apparatũ. Secant
marmora teſtudinea uarietate. Margaritas le/
gũt plurimas maximaſqꝫ. Cõchæ ſũt in quibus
hoc genus lapidũ requiritᷣ. Quæ certo ãni tẽ/
porᷣ luxuriãte cõceptu ſitiũt rorẽ uelut maritũ
cuius deſiderio hiant. Et cũ maxime lunares li/
quãtᷣ aſpergiñs oſcitatione quadã hauriũt hu/
morẽ cupitũ. Sic concipiunt grauidæqꝫ fiunt:
ac de ſaginæ qualitate reddũt habitus unionũ.

Nā ſi purū fuerit quod acceperint cādicāt orbiculi lapillorū. Si turbidū aut pallorē lāgueſcūt: aut rufo ĩnubilāt. Ita magis de cælo q̃ de mari partus habēt. Deniq̃ quotiēs excipiūt matutini aeris ſemē ſit clarius margaritū. Quotieſ ueſpere fit obſcurus: q̃toq̃ magis hauſerit tāto magis ꝑficit lapidū magnitudo: Si repente micauerit coruſcatio ĩtēpeſtiuo metu cōprimūtur: clauſæq̃ ſubita formidĩe uitia contrahunt abortiua. Aut. n. perparuuli fiūt ſcrupuli: aut inanes. Cōchis ipſis ineſt ſēſuſ: partus ſuoſ maculari timēt. Cūq̃ flagrātioribuſ radiis excāduerit dieſ: ne fuſcēt lapides ſolis calore ſubſidūt & ſe ꝑfūdis ĩgurgitāt ut ab æſtu uēdicentur. huic tñ ꝓuidentiæ ætas opitulat̃. Nā candor ſenecta diſperit: & grādeſcentibus cōchis flaueſcūt margaritæ. Lapis iſte ĩ aqua mollis ē unio duratur euiſceratus. Nūq̃ duo ſimul reperiuntur. Vnde unionibus nomen datum. Vltra ſemiunciales inuentoſ negāt. Piſcantium inſidias timent conchæ. Inde eſt ut aut inter ſcopulos aut inter marinos canes plurimum deliteſcāt. Gregatim natant. Certus examini dux eſt. Ille ſi captus ſit: etiam quæ euaſerint in plagas reuertuntur. Dat & india margaritas. Dat & littus britanicum: ſicut Diuus Iulius thoracem quæ Veneri genitrici in templo eius dicauit:

e britanicis margaritis factum: ſubiecta inſcriptione teſtatus eſt. Iolliā Paulinā Caii principis cōiugem uulgatum eſt habuiſſe tunicā ex margaritis ſextertio tunc quadringētieſ æſtimatā. Cuius parandæ auaritia pater ipſius Manilius ſpoliatis oriētis regiōibus exaſperauit. C. Cæſarem offendit Auguſti filiū interdictaq̃ amicitia principis ueneno interiit. Illud quoq̃ expſſit uetus diligentia q̃ ſyllanis primū tēporibus romā illati ſunt uniones.

De inſula euſea itinerario indico & ſinu perſico & arabico.

AB inſula euſea ut cōſequens eſt ad cōtinentem. Igitur a taprobane indiā r̃uertamur. Cōuenit res indicas uidere. Sed ſi indicis urbibus aut natiōibus reſiſtamus egrediemur ꝓpoſitæ cōcinitatis modum. Proximā indo flumini urbē habuere caphiſā: quā Cyrus diruit. Arachoſiā herimāto amni impoſitā Semiramis cōdidit. Caruſiam oppidū ab Alexandro magno ad caucaſū cōſtitutū eſt. Ibi & alexandria quæ patet amplius ſtadia triginta. Multa & alia ſūt ſed hæc cum eminētiſſimis. Poſt indos montanas regiones ictiophagi tenent: quos ſubactoſ Alexander magnus ĩ reliquo abſtinere iuſſit a piſcibus. Nā ātea ſic alebant̃. Vltra hos deſerta carmaniæ perſis deĩde atq̃ ita nauigatio. In

qua ſolis inſula rubens ſemper & omni animā tiū generi inacceſſa. Quippe quæ nullū nō animal illatum necet. Ex india reuertentes ab azamo carmaniæ fluente ſeptētriones primum uident. Achemenidis in hac plaga ſedes fuerūt. Inter carmaniæ promōtoriū & arabiā qnquagīta milia paſſuū interiacent. Deinde tres inſulæ circa quas hidri marini egrediūť uicenū cubitū lōgitudine. Dicēdū hoc loco quatenus ab alexandria ægypti pergať etiam uſq; indiā. Nilo uehente coptō uſq; etheſiis flatibus curſus ē. Deinde terreſtre iter hydreū. Poſt tranſactis aliquot māſionibus berenicē ꝑueniť ubi rubri maris portus eſt. Inde oceli arabiæ portus tangitur proximū indiæ emporiū excipiť & miri īfamiæ piraticis factionibus. Deinde ꝑ diuerſos portus cottonare ſuccediť. Ad quā monoxilis lintribus piper uehūt petētes indiā ante exortū canis: aut ꝓtinus poſt exortū nauigio media æſtate ſoluūtur. Reuertētes renauigāt decēbri mēſe. Secūdus ex india uentus eſt uulturnus: at cū uētum eſt in rubrū mare aut africus aut auſter uehūt. Spatium indiæ decies ſepties centena & quinquaginta milia paſſuū proditur. At carmaniæ centum milia: cuius pars nō caret uitibus. Præterea habet genus boīum q nō alia q̃ꝫ teſtudinis carnī uiuūt.. Hirſuti comā

facie tenus quæ ſola lenis ē. Iidē coriis piſcium ueſtiūtur Cheloophāgi cognomīati. Irrumpit hæc littora rubrum mare: idq; ī duos ſinus ſcinditur. Quoꝝ qui ab oriente eſt perſicus appellatur: quoniam quidam habitauere perſidis populi uicies & ſexagieſ centena milia paſſuum circuitu patens. Ex aduerſo unde arabia eſt alter arabicus uocatur. Oceanum uero qui ibi influit azanium nominauerunt. Carmaniæ perſis adnectitur: quæ incipit ab inſula afrōdiſia uariaꝝ opum diues tranſlata quondā in parthicum nomē, littore quo occaſui ſubiacet porrecta in milia paſſuum quinquaginta. Oppidum eiuſ nobiliſſimum ſuſa: in quo templum ſuſiæ dianæ. A ſuſis barbite oppidum centum trigintaquinq; milibus paſſ. diſtat. In quo mortales uniuerſi odio auri coemunt hoc genus metallicū & abiiciunt in terrarum profunda ne polluti uſu eius auaritia corrumpant æquitatem. Hic inconſtātiſſimus terrarum modus nec immerito cū aliæ circa perſiden nationes ſchenis: aliæ paraſangis: aliæ incomparata diſciplina terras metiantur: & incertā fidē faciat mēſuræ rō diſcors.

De parthia & ſepulchro Cyri

p Arthia q̃ꝫta eſt a meridie rubrū mar͛ a ſeptētrione hircanū ſalū claudit. In ea regna

duo de uiginti diſſecãtur in duas partes. Vnde
cim quæ dicunẽ ſupiora incipiunt ab armenio
limite & caſpio littorẽ ꝓtecta ad terras ſcytharꝫ
quibus cõcorditer degunt. Reliqua ſeptem in
feriora (ſic. n. uocitãt) habẽt ab ortu narios ari
anoſqꝫ: carmaniã a die medio: medoſ ab occidui
ſolis plaga: a ſeptẽtrione hyrcanos. Ipſa ãt me
dia ab occaſu tranſuerſa utraqꝫ parthiæ regna
ãplectiẽ. a ſeptẽtrione armenia circundata: ab
ortu caſpios uidet a meridie pſidem. Deiñ trac
tus hic ꝓcedit uſqꝫ ad caſtelluꝫ quod Magi obti
nẽt phydaſarchida noĩe. hiç Cyri ſepulchrum.

De babylone & de recurſu ad ocea
num atlanticum: ĩ quo inſulæ gor
gades heſperideſqꝫ atqꝫ fortunatæ.

c Aldææ gentis caput babylonia eſt a Semi
ramide cõdita: tã nobilis ut propter eã &
aſſyrii & meſopotamii in babyloniæ nomẽ trã
ſierĩt. Vrbs ẽ ſexagĩta milia paſ. circuitu patẽs
muriſ circũdata quorꝫ altitudo cc. pedes detiñt
Latitudo l. ternis ĩ ſigulos pedes digytis ultra
q̃ mẽſura nr̃a ẽ altioribus. Amne ĩterluiẽ eu
frate. Beli ibi Iouis templum: Quem inuento
rem cæleſtis diſciplinæ tradidit etiam ipſa reli
gio quæ deum credit. In æmulationem hu
ius urbis theſiphontem parthi condiderunt.
Tempus eſt ad oceani oras reuerti repreſſo in

æthiopiam ſtilo: Nanque ut atlanticos æſtus
occipere ab occidente & hiſpania dudũ dixera
mus ab his quoqꝫ partibus mũdi. Vnde primũ
atlãtici nomẽ induant exprimi par eſt. Pelaguſ
azaniũ uſqꝫ æthiopũ littora ꝓmoueẽ. Aethio
picũ a maſſilico promõtorio. Vnde rurſus ocea
nus atlãticus. Iuba igiẽ uniuerſæ partis quam
plurimi ꝓpter ſolis ardorẽ peruiã negauerũt:
facta etiã uel gentiũ uel inſularꝫ cõmemoratio
ne ad cõfirmãdæ fidei argumẽtũ omẽ illud ma
re ab india ad uſqꝫ gades uolũt intelligi nauiga
bile. Chor: tamẽ flatibuſ cuius ſpiritus præter
arabiã ægyptũ mauritaniã euehere q̃uis que
ant claſſẽ: dũmõ ab eo promõtorio indiæ cur
ſus dirigatur: quod alii leptanacran: alii drepa
nũ noĩauerũt: Addidit etiã ſtationum loca: &
ſpatiorꝫ modũ. Nã ab indica prominẽtia ad ma
licũ inſulam affirmant eſſe quindecies centena
milia paſſuum. A malicho ad ſceneon ducenta
uigintiquinque milia. Inde ad iſulã adan a danũ
centũ quinquaginta milia. Sic conficies ad aper
tum mare decies octies centena & ſeptuaginta
milia. Idem opinione plurimorum qui ob ſolis
flagrantiam maximã partis iſtius regionem fe
runt humano generi inacceſſam: Sic reluctatur
ut mercãtium ibi tranſitus infeſtari ex arabicis
inſulis dicant quas ſcythæ habent arabes qbuſ

a re innata datū nomē eſt. Nā bubalis utribus cōtabulatas crates ſuperponūt: uectitatiq; hoc ratis genere prætereūtes īpetūt ſagittis uenenatis. Habitari etiam abdita æthiopiæ aduſta troglodytaꝝ & ictiophagoꝝ nationibus. quoꝝ troglodytæ tāta pernicitate pollent: ut feras quas agitant curſu pedū aſſequant̄. Ictiophagi nō ſecus q̄ marinæ beluæ nādo ī mari ualēt. Ita exqſito atlātico mari uſq; ī occaſū etiā gorgadū Xenophon meminit inſulaꝝ. Gorgades īſulæ ut accepimus obuerſæ ſūt ꝓmōtorio qd' uocamus heſperii ceras. Has īcoluerūt Gorgones mōſtra & ſane uſq; adhuc monſtruoſa genſ habitat. Diſtāt a continēti bidui nauigatione. Prodidit deniq; Xenophō Lāpſacenus Hāmonē pœnoꝝ regē ī eas permeaſſe. Repraſq; ibi fœminas aliti pernicitate atq; ex oībuſ quæ apparuerāt duas captas tā hirto atq; aſpero corpore ut ad argumētū ſpectādæ rei duaꝝ cutes miraculi gratia inter donaria Iunoni ſuſpēderit quæ durauere uſq; ī tēpora excidii carthaginēſis. Vltra gorgodes heſperidū īſulæ ſūt: Seboſus affirmat dieꝝ quadragīta nauigatione ī intimos maris ſinus receſſerūt: fortunataſ inſulas cōtra leuā mauritaniæ tradunt iacere. Quaſ Iuba ſub meridie qdē ſitas: ſed ꝓximas occaſui dicit. De haꝝ nominibus expectari magnū miꝝ reor: ſed infra famā uocabuli res ē. In prima eaꝝ cui nomē eſt norion ædificia nō ſūt nec fuerūt Iuga mōtiū ſtagnis madeſcunt. Ferulæ ibi ſurgunt ad arboris magnitudinē. Eaꝝ quæ nigræ ſūt expreſſæ liquorē reddunt amariſſimū: quæ cādidæ ſucos ītuomunt etiam potui accomodatos. Alterā inſulā iunoniā appellatā ferunt. In ea pauxillæ ædes humiliter ad culmē faſtigiatæ. Tertia huic proximat eodem nomine nuda omnia. Quarto loco capraria appellat̄ enormibus lacertis pluſq̄ referta. Seqtur niuaria acre nebuloſo & coacto: ac ꝓpterea ſemꝑ niualis. Deinde canaria plena canibus forma etiā eminentiſſimis. Inde etiā duo exhibiti Iubæ regi. In ea aedificioꝝ durāt ueſtigia. Atiū magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mella: amnes ſalubres: piſcibus abūdātes. Perhibēt etiā expui ī eū undoſo mari beluas. Deinde cū monſtra illa putredīe tabefacta ſūt oīa illic inficiunt odore tetro. Ideoq; nō penitus ad nuncupationem ſuā cōgruere inſulaꝝ qualitatem.

F I N I S

Impreſſum parmæ per Andream Portiliam
āno Dñi. M. cccclxxx. xiii. Kalen̄. Ianuariiſ.

UNIVERSIDAD Y PROV.
BIBLIOTECA
DE ZARAGOZA